

KS. ROBERT TYRAŁA

MIĘDZYNARODOWA FEDERACJA

PUERI CANTORES

W LATACH 1944–2017

HISTORIA, LUDZIE, IDEE

MIĘDZYNARODOWA FEDERACJA
PUERI CANTORES
W LATACH 1944–2017

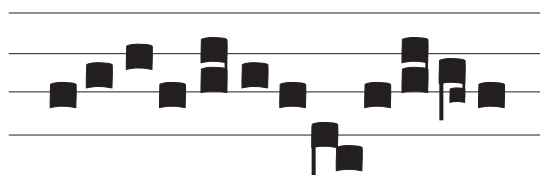
HISTORIA, LUDZIE, IDEE

KS. ROBERT TYRAŁA

MIĘDZYNARODOWA FEDERACJA
PUERI CANTORES
W LATACH 1944–2017

HISTORIA, LUDZIE, IDEE

Kraków 2019

Recenzeci

Korekta
Zofia Smęda

Przygotowanie do druku
Tomasz Sekunda

Projekt okładki
Seweryn Puchała

Copyright © 2019 by Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

ISBN 978-83-7438-773-6 (druk)
ISBN 978-83-7438-774-3 (online)
DOI <http://dx.doi.org/10.15633/9788374387743>

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego
Jana Pawa II w Krakowie
30-348 Kraków, ul. Bobrzyńskiego 10
tel./faks 12 422 60 40
e- mail: wydawnictwo@upjp2.edu.pl

www.ksiegarnia.upjp2.edu.pl

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I	
Powstanie i początki Federacji	21
1. Fundamenty	21
2. Status prawny	31
3. Watykan (zależność czy współpraca)	49
Rozdział II	
Organizacja Federacji	53
1. Walne zgromadzenia i spotkania odpowiedzialnych	53
2. Siedziba, sekretariat i archiwum	88
3. Czasopismo	90
4. Sprawy finansowe	94
Rozdział III	
Prezydenci Federacji	97
1. Ks. Ferdynand Maillot (1944–1963)	97
2. Ks. Fiorenzo Romita (1963–1972)	108
3. Ks. Joseph Roucairol (1972–1984)	122
4. Siegfried Koesler (1984–1992)	128
5. Wim Buys (1992–2000)	138
6. Josep Torrents (2000–2009)	142
7. Ks. Robert Tyrała (2009–2017)	152

Rozdział IV

Rozpowszechnianie idei Pueri Cantores	159
1. Europa	159
2. Ameryka Północna	210
3. Ameryka Środkowa i Południowa	219
4. Afryka	229
5. Azja	238
6. Australia i Oceania	246

Rozdział V

Kongresy międzynarodowe	249
1. Do <i>Vaticanium II</i>	250
2. Po 1967 roku	270

Rozdział VI

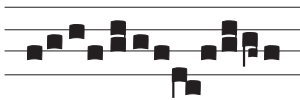
Współpraca Federacji z innymi instytucjami	337
1. Rassegna Internazionale di Musica Sacra, Loreto	337
2. Festival Europeo Cori Giovanili Festival Zelioli, Lecco	357
3. Royal School of Church Music, Salisbury	358
4. Pontificio Istituto di Musica Sacra, Roma	361
5. Inne instytucje	364
Zakończenie	367

Summary	375
Riassunto	381
Résumé	387
Resumen	393
Resum	399
Resumo	405
Zusammenfassung	411
Resumé	417

Wykaz skrótów _____	423
Bibliografia _____	425
Źródła _____	425
Źródła drukowane _____	477
Opracowania _____	477
Aneks _____	479
1. Federacje i Korespondenci Pueri Cantores w Europie, które już dzisiaj nie działają _____	481
2. Kongresy Międzynarodowe Pueri Cantores w latach 1947–2017 _____	486
3. Niektóre utwory choralne wykonywane podczas Kongresów Międzynarodowych Pueri Cantores _____	488
4. Zdjęcia _____	493

Wstęp

Pueri Cantores to wyjątkowa wspólnota Kościoła tworzona przez młodych ludzi zatroskanych o jakość muzyki liturgicznej oraz ich wychowawców dbających o dobrą edukację przez wartości chrześcijańskie. Federacja jako dzieło zrodziło się z inspiracji odnową muzyki i liturgii końca XIX wieku, natomiast pod wpływem impulsu płynącego ze Stolicy Apostolskiej na początku XX wieku zaczęła przybierać kształty ruchu ożywiającego życie Kościoła, zatroskanego o piękno celebrowanych przez wyznawców Chrystusa obrzędów. Nie bez znaczenia jest także i to, że w czasie kończącej się II wojny światowej, gdy w 1944 roku to dzieło rodzi się w sposób oficjalny, fundator i założyciel ks. Ferdinand Mailliet wedle tradycji wypowiada maksymę, która staje się przesłaniem dla Pueri Cantores na wszystkie lata: „Jutro wszystkie dzieci świata będą głosić Boży pokój”. Idea, która zrodziła się w Paryżu, we Francji, do roku 2017, a więc przez 70 lat istnienia, dociera ostatecznie do 83 krajów świata. Założenie w 1947 roku Federacji Międzynarodowej przez ks. Mailleta staje się więc ważnym dla historii faktem¹. Skutki tego wydarzenia są widoczne do dzisiaj. W jednych krajach idea ta pozostaje na dłużej bądź na zawsze, w innych przez jakiś czas, a do kolejnych dotrze jeszcze pewnie w przyszłości. Jedno jest jednak pewne, że jest to wyjątkowa propozycja dla Kościoła. Jest to sposób na przyszłość i niewątpliwie dzieło nie tylko człowieka. I właśnie dlatego w tej książce znajdziemy omówienie historii siedemdziesięciu lat działalności Międzynarodowej Federacji Pueri Can-

---

¹ Zob. H. Leclerc, *Monseigneur Mailliet parmi nous*, Lyon 1964, s. 23.

tores. Jest to historia ludzi i ich dzieła, jest to historia niewątpliwie także działania Bożego w człowieku.

Od 1994 roku autor niniejszej rozprawy stykał się osobiście z ideą Pueri Cantores. Najpierw jako sekretarz i wiceprezydent, w końcu także jako prezydent Polskiej Federacji Pueri Cantores (do 2009 roku). Ważne było dla autora także doświadczenie pracy na forum międzynarodowym w charakterze asystenta kościelnego i prezydenta w latach 2004–2017. Wszystkie te działania były ciekawym doświadczeniem spotkania ludzi i ich historii, którzy dla tej idei poświęcają wiele lub nawet wszystko, poznaniem chórów i dyrygentów, a także ich miejsca pracy (zwłaszcza od objęcia w 2009 roku funkcji prezydenta). Wszystko po to, by lepiej zrozumieć, jak ważny jest dzisiaj dla Kościoła i dla świata ten sposób wychowywania młodego pokolenia. Najważniejsze dla poznania idei i ludzi było doświadczenie spotkania ich tam, gdzie żyją i pracują. Właśnie to przez osiem lat prezydenckiej posługi stało się najważniejsze dla obrazu Pueri Cantores, jakiego doświadczył autor i jaki można odnaleźć w archiwum w Rzymie. Te realne spotkania właściwie we wszystkich 42 krajach świata, gdzie w 2017 roku istnieje Pueri Cantores, stały się także bodźcem do spisania historii Federacji i ludzi, dla których Pueri Cantores jest sposobem życia. Rok 2017 to także 41. Międzynarodowy Kongres w Rio de Janeiro (Brazylia), symbolicznie spinający klamrą wszystkie wcześniejsze wydarzenia. Był to sposób na zwrócenie uwagi na Amerykę Łacińską jako ważną dla przyszłości Pueri Cantores w świecie. Niezwykle istotne dla autora było także i to, że książka została ostatecznie przygotowana już po sierpniu 2017 roku, czyli po zakończonej pracy prezydenckiej, co dało, wydaje się, czytelniejszy obraz całości.

Założeniem od samego początku przygotowywania niniejszej rozprawy było sięgnięcie do archiwów poszczególnych Federacji w świecie, gdzie działa obecnie Pueri Cantores. Korzystając z możliwości odwiedzania i to wielokrotnego podczas 183 wizyt w świecie w latach 2009–2017, autor miał zamiar zebrać wszelkie dostępne materiały archiwalne w poszczególnych miejscach. Niestety okazało się, że realizacja tego założenia jest bardzo trudna, a wręcz niemożliwa. We Francji na przykład, gdzie można by spodziewać się bogatego archiwum, nie ma żadnych szczegółowych informacji o historii Federacji, weryfikacja ostateczna tego faktu

nastąpiła w 2016 roku. We Włoszech archiwum niestety do dzisiaj nie jest uporządkowane, wielokrotne próby dotarcia do niego nie przyniosły żadnego efektu. Ostatnia z 2017 roku okazała się fiaskiem. Pueri Cantores nie ma archiwów w innych krajach świata. Jedyne, choć niestety niedostępne, to jest archiwum w Niemczech. W Polsce archiwum uporządkowane obejmuje lata 1992–2009, jest jednak obecnie niedostępne. W tym wypadku autor korzystał z materiałów wcześniejszych. Można się domyślać, że materiały archiwalne w świecie mogą też znajdować się w rękach prywatnych albo w siedzibach poszczególnych chórów, gdzie działali prezydenci i korespondenci Federacji. Niemożliwe więc okazało się do nich dotarcie. Stąd też autor dysertacji podjął decyzję o spojrzeniu na sprawy Federacji od strony najważniejszego i kompletnego archiwum, jakie znajduje się w Rzymie. Zostało ono uporządkowane przez wieloletniego sekretarza Federacji Międzynarodowej Williego Oeschgera ze Szwajcarii. Trzeba dodać, że nie jest ono jednak publicznie dostępne. Nieliczne materiały pochodzą z Archiwum Polskiej Federacji Pueri Cantores w Krakowie oraz Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej w Krakowie.

Bardzo ważne dla powstania niniejszej rozprawy było sięgnięcie do maksymalnie obiektywnych źródeł, a więc do materiałów archiwalnych przechowywanych w siedzibie Pueri Cantores w Papieskim Instytucie Muzyki Kościelnej w Rzymie. Tam autor dokonał digitalizacji całości zbioru za lata 1944–2009, który jest najważniejszym źródłem i odnosi się do rzeczywistych faktów. Autor przebywał w Rzymie na przełomie czerwca i lipca 2017 roku, by skompletować całość dokumentów archiwalnych. Oczywiście, czas pełnienia przez autora funkcji prezydenta (2009–2017) też owocował zbieraniem takich materiałów, które zdigitalizowane zostały w sierpniu 2017 roku w Krakowie, zanim zostały wysłane do archiwum Pueri Cantores w Rzymie. Całość źródeł to przeszło 45 000 zdigitalizowanych stron, które w przyszłości – i wedle uznania – posłużyć mogą kolejnym prezydentom jako bardzo dobry materiał, który pomoże w prowadzeniu Federacji. Dlatego też niniejsza praca jest zasadniczo napisana na źródłach i one są podstawową perspektywą spojrzenia na zagadnienie aktywności Pueri Cantores. To zebranie w jednym miejscu, w jednej książce, wszystkiego, co zostało zachowane przez poprzedników, jest za-

razem pierwszą tego typu pracą w świecie. Oczywiście, później materiały archiwalne zostały uzupełnione o źródła drukowane, a także o opracowania, które, trzeba powiedzieć, nie są zbyt liczne, ale świadczą też o podejmowanych próbach stworzenia syntezy działalności Pueri Cantores w świecie. Dotyczą one wprawdzie poszczególnych krajów, a nie całości Międzynarodowej Federacji, ale rzucają ważne światło i ukierunkowują sposób myślenia o historii Pueri Cantores.

Wszystkie te publikacje, zebrane w różnych krajach przez autora, posłużyły do opracowania tematu niniejszej rozprawy. W porządku chronologicznym przedstawiają się następująco: ks. Fiorenzo Romity *Piccoli Cantori* z 1962 roku w jęz. włoskim (książka opowiadająca o historii i wychowaniu w Pueri Cantores, zwłaszcza w Federacji włoskiej, ale także zawierająca elementy międzynarodowe)²; ks. Henri Leclerc'a *Monseigneur Maillet parmi nous* z 1964 roku w jęz. francuskim (jest to opowieść o pierwszym prezydencie Federacji Międzynarodowej)³, ks. François Penalba *Monseigneur Joseph Roucairol*⁴ z 1993 roku w jęz. francuskim (jest to publikacja o trzecim prezydencie Federacji Międzynarodowej), wydawnictwo okolicznościowe z okazji 50-lecia Federacji Niemieckiej Pueri Cantores pt. *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores* z 2001 roku w jęz. niemieckim pod red. ks. M. Linnenborna⁵, Leona Petit *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs* z 2001 roku w jęz. francuskim (jest to historia Federacji Francuskiej, ale z elementami międzynarodowymi)⁶, praca zbiorowa pod redakcją H. G. Ziebertza, T. Stangla, J. Windmeißera pt. *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002* z 2002 roku w jęz. niemieckim (jest to księga dedykowana S. Koeslerowi

---

² Zob. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Zob. H. Leclerc, *Monseigneur...*

⁴ Zob. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Zob. M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront... Historique de la Federation des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

i opowiadająca o czwartym prezydencie Federacji Międzynarodowej)⁷, ks. Mariusa Linnenborna *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs* z 2010 roku w jęz. niemieckim, w której to książce VI rozdział dotyczy właśnie Pueri Cantores (jest to doktorat autora)⁸, kolejno pod red. ks. Mariusa Linnenborna *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011* z 2011 roku w jęz. niemieckim (mówiąca o historii Pueri Cantores w Essen)⁹ oraz ks. Franco Baggianiego w 2013 roku publikacja pt. *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia* w jęz. włoskim (opowiadająca o działalności Pueri Cantores we Włoszech)¹⁰.

W języku polskim najważniejsze dla zagadnienia historii Pueri Cantores są artykuły ks. Andrzeja Zająca, zwłaszcza te opublikowane w czasopiśmie Uniwersytetu Opolskiego „Liturgia Sacra”: *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej* z 2000 roku¹¹, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii* z 2001 roku¹², *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła* z 2002 roku¹³. Ponadto *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność* opublikowane w dziele zbiorowym pt. *Ante Deum stantes* w Krakowie w 2002 roku¹⁴. Można wymienić także inne publikacje tegoż autora, w tym sprawozda-

---

⁷ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

⁸ Zob. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, s. 289–360.

⁹ Zob. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – Band 1: „Singt und jubelt aus vollem Herzen zum Lob des Herrn” Band 2: „...wie die Schönheit des Herrn eure Stimme”*, Essen 2011.

¹⁰ Zob. F. Baggiani, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Zob. A. Zajac, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), nr 2 (16), s. 303–316.

¹² Zob. A. Zajac, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr 1(17), s. 95–108.

¹³ Zob. A. Zajac, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr 1 (19), s. 89–105.

¹⁴ Zob. A. Zajac, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, w: *Ante Deum Stantes*, red. S. Kopererek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 715–728.

nia: *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu z 1996 roku*¹⁵, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores – rys historyczny, stan aktualny*¹⁶ oraz *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, opublikowane z okazji I Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, który miał miejsce w Tarnowie w 1997 roku¹⁷.

Powstała też pod kierunkiem autora niniejszej rozprawy praca licencjacka na Akademii Muzycznej w Krakowie pt. *Federacja Pueri Cantores wyrazem troski Kościoła o piękno liturgii* w 2010 roku, a także w 2011 roku praca magisterska pt. *Geneza, rozwój i działalność Polskiej Federacji Pueri Cantores w latach 1992–2010*¹⁸. Na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie obroniony został w kwietniu 2019 roku doktorat ks. Piotra Radzikowskiego pt. *Polska Federacja Pueri Cantores w latach 1992–2017. Studium historyczno-liturgiczne*¹⁹.

Należy wymienić także kilka publikacji autora niniejszego opracowania: *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores* (Gdańsk 2013)²⁰, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores* (Tarnów 2014)²¹, a także *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores* (Byd-

---

¹⁵ Zob. A. Zajęc, *28. Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr 3–4, s. 143–145.

¹⁶ Zob. A. Zajęc, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores – rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

¹⁷ Zob. A. Zajęc, *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

¹⁸ Zob. P. Kummer, *Federacja Pueri Cantores wyrazem troski Kościoła o piękno liturgii*, mps pracy licencjackiej, Kraków 2010; P. Kummer, *Geneza, rozwój i działalność Polskiej Federacji Pueri Cantores w latach 1992–2010*, mps pracy magisterskiej, Kraków 2011.

¹⁹ Zob. P. Radzikowski, *Polska Federacja Pueri Cantores w latach 1992–2017. Studium historyczno-liturgiczne*, mps pracy doktorskiej, Kraków 2019.

²⁰ Zob. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, red. J. Bramorski, Gdańsk 2013, s. 69–78.

²¹ Zob. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, „Tarnowskie Studia Teologiczne”, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zajęcowi w 70-lecie urodzin, Tarnów 2014, t. 33/2, s. 205–215.

goszcz 2014)²². Do druku został złożony także artykuł autora niniejszej rozprawy pt. *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores w trosce o stan współczesnej muzyki kościelnej*”, który ukaze się w 2019 roku w Akademii Muzycznej we Wrocławiu. Można też dodać, że autor niniejszej rozprawy wygłaszał wykłady na temat Pueri Cantores na konferencjach naukowych w wielu miejscach, m.in. w: Pataja (Tajlandia) w 2010 roku, Gadalajara (Meksyk) w 2015 roku, Mediolanie (Włochy) w 2016 roku, Maracaibo (Wenezuela) w 2017, Rio de Janeiro (Brazylia) w 2017 roku, a także na posiedzeniach Pueri Cantores w latach 2009–2017 w Polsce i za granicą.

Być może są jeszcze inne publikacje, one nie są znane autorowi niniejszej dysertacji. Niemożliwe stało się dotarcie do nich, ale najprawdopodobniej takowe nie istnieją (jak wynika z rozmów przeprowadzonych w czasie pełnienia kadencji prezydenckiej i odwiedzin Federacji w świecie). Istnieje też możliwość, że jakaś Federacja krajowa wydała swoje publikacje drukiem, one jednak nie zostały przesłane do archiwum Pueri Cantores w Rzymie i nie było na ten temat publicznej wiedzy. Wydaje się, że niniejsza książka przedstawia kompletne materiały dostępne obecnie na świecie w zakresie historii Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores.

Jeszcze jeden argument ważny był dla autora niniejszego opracowania w decyzji o podjęciu się tego dzieła, a mianowicie istnieje publikacja o ks. Maillecie i Federacji Francuskiej Pueri Cantores, można mówić o opracowaniach nt. żywotności Federacji we Włoszech i Niemczech, a także w Polsce. Brakuje jednak całościowego, historycznego spojrzenia na Pueri Cantores, na ponad siedemdziesiąt lat jej istnienia w świecie. Dlatego też autor niniejszej rozprawy postawił sobie za cel zebrać w jednym miejscu ową historię, a być może przez to ukazać złożoność tematu i podjętego zagadnienia.

Bardzo ważne dla Pueri Cantores stały się także filmy dokumentalne nagrane z inspiracji tym ruchem religijnym. Był to także sposób na dokumentację wizualną Międzynarodowych Kongresów, zwłasz-

---

²² Zob. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, red. A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, s. 55–60.

cza w XXI wieku. W tym ostatnim wypadku są to filmy: *Misericordias Domini...* z XXXIV Kongresu Międzynarodowego w Krakowie w 2007 roku, *Instrumentis pacis tui...* z XXXV Międzynarodowego w Sztokholmie w 2009 roku, z XXXVII Międzynarodowego Kongresu w Granadzie w 2012 roku oraz *Demain tous les enfants du monde chanteront la paix de Dieu* z XXXIX Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Paryżu w 2014 roku. Dodatkowo z Kongresu rzymskiego w latach 2010/11 powstał album zdjęciowy: *Deus Caritas est... XXXVI Congressu Internationalis Pueri Cantores*²³. Bardzo ważnym dla ukazania piękna działania Federacji Pueri Cantores był film fabularny, nakręcony we Francji wraz z chórem Pueri Cantores *Les Petits Chanteurs de Saint Marc* z Lyonu, pt. *Pan od muzyki (Les Choristes)* z 2004 roku, mówiący o wychowaniu przez muzykę chłopców będących w poprawczaku. Nie sposób też zapomnieć o nagraniach CD, DVD i zamieszczonych na Facebooku, Youtube czy innych współczesnych społecznych środkach komunikacji, na czele ze stroną Federacji Międzynarodowej www.puericantores.org, oraz poszczególnych chórów, których z pewnością są tysiące na całym świecie, a które stanowią świadectwo wielkiej i wspaniałej działalności każdego z chórów należących do tej organizacji. Wymownym świadectwem żywotności Federacji Międzynarodowej są oczywiście także zdjęcia. Są to miliony takich fotografii, na których zostało uchwycone życie i dzieło Pueri Cantores w świecie. Niektóre z nich przechowywane są w rzymskim archiwum²⁴, a w aneksie tej pracy zostały wybrane tylko nieliczne.

Podstawowym założeniem niniejszej pracy jest spojrzenie na sprawę Federacji Międzynarodowej z perspektywy zwłaszcza największego

---

²³ Wszystkie one przechowywane są w Archiwum Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores w Rzymie; Film TVN, *Misericordias Domini...* z XXXIV Kongresu Międzynarodowego w Krakowie w 2007 roku, C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym; Film *Instrumentis pacis tui...* z XXXV Międzynarodowego w Sztokholmie w 2009 roku, C 35.1, Stocholm 2009, AFIPC Rzym; Film *XXXVII Międzynarodowego Kongresu w Granadzie w 2012 roku*, C 37.1, Granda 2012, AFIPC Rzym; Film *Demain tous les enfants du monde chanteront la paix de Dieu XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym; Album: *Deus Caritas est... XXXVI Congressu Internationalis Pueri Cantores*, red. R. Tyrała, J. M. Torrents, Kraków 2011.

²⁴ Zob. FIPC 4.1, FIPC generale foto etc, AFIPC Rzym.

źródła, jakim jest archiwum Pueri Cantores w Rzymie. Tam bowiem, zdaniem autora, można doszukać się wielu ciekawych wątków, i nawet omawiając poszczególne kraje i każdą Federację, takie międzynarodowe założenie okazuje się porządkowa całość zagadnienia. Podjęto więc historyczną metodę badania i próbę obiektywnego spojrzenia na dokumenty przechowywane w Rzymie. Nie jest zadaniem autora, i wcale nie ma on zamiaru, aby poddawać ocenie wszystkie te działania. Tutaj zostały podane fakty, zdarzenia, przywołani ludzie, wszystko po to, aby zobaczyć obraz niezwykłego życia tej wspólnoty dla Kościoła i w Kościele. Znakiem tego jest choćby wykorzystane częściowo na okładce publikacji logo z XL Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores, jaki Federacja przeżywała na przełomie 2015/16 w Rzymie. A oznacza ono:

bazylika św. Piotra w kolorze żółto-białym, bo to kolory flagi Watykanu. Wpisane na czerwonych liniach białe neumy Alleluja (z okresu wielkanocnego), ponieważ centrum roku liturgicznego, w której bierze czynny udział Federacja Pueri Cantores, jest Wigilia Paschalna. Ponadto w 1964 roku powiedział Ojciec Święty Paweł VI w bazylice św. Piotra do Pueri Cantores: „Wy jesteście w Kościele tym, czym Alleluja w liturgii: ciągle nową radością”. Bazylika rysowana ręką dziecka więc na dole jest niedokończona, symbolizuje też różne dzieci i młodzież z całego świata, przechodzi w neumy, ponieważ gdy Pueri Cantores śpiewają, pojawia się piękna harmonia (tak jak w chorale gregoriańskim). Neumy to każdy konkretny chórzysta w Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores. ... Herb Pueri Cantores jest wpisany w kontury bazyliki, częściowo wychodzi poza. Ponieważ ten ruch kościelnych służy liturgii Kościoła, ale także ewangelizuje tych, którzy są poza Kościołem. Zastosowano krój pisma Trajan, odwzorowany ze starożytnej Kolumny Trajana, co dodatkowo podkreśla łączność Pueri Cantores z Rzymem, kulturą łacińską jak i liturgią Kościoła Rzymskokatolickiego²⁵.

To jest też założenie autora niniejszej dysertacji, że ta historia jest taka, jaką można odnaleźć w rzeczywistości, prawdziwa i naturalna.

W pierwszym rozdziale zostanie nakreślona historia, jak narodziła się idea Pueri Cantores, ze szczególnym uwzględnieniem chóru Petits Chan-

---

²⁵ S. Puchała, *Tłumaczenie logo XL Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie 2015–16*, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

teurs à la Croix de Bois. Ważne przy tym będzie przywołanie wszystkich regulacji prawnych, które powstały przez lata istnienia, a które ukazują logiczność działania tej wspólnoty. I w końcu trzeba przywołać najważniejszą relację, jaka jest istotna dla Pueri Cantores, a więc ze Stolicą Apostolską, a ściślej z Papieską Radą ds. Świeckich, której Pueri Cantores podlega. W drugim rozdziale zostaną omówione sprawy organizacyjne działalności Federacji takie jak: walne zgromadzenia, gdzie znajdowała się siedziba oraz sekretariat, jak wyglądała historia czasopisma Pueri Cantores, sprawa archiwum i finansów. W trzecim rozdziale przedstawiona będzie sylwetka każdego prezydenta Federacji. W latach 1944–2017 było ich siedmiu (dwóch z Francji, po jednym z Włoch, Niemiec, Holandii, Katalonii i Polski). Rozdział czwarty to próba ukazania działań Federacji na świecie. Będzie tutaj można dostrzec obecność Pueri Cantores w 84 krajach świata. Rozdział piąty ukaże historię 41 kongresów międzynarodowych, które w tym czasie się odbyły. Rozdział ostatni będzie spojrzeniem na wszystkie ważne dla Pueri Cantores sposoby współpracy z innymi organizacjami muzycznymi, ale także festiwalami. W tych sześciu rozdziałach nakreślonych z perspektywy archiwalnych dokumentów zachowanych w Rzymie zostanie ukazany fenomen dzieła zapoczątkowanego przez paryskiego księdza, który z całą pewnością nie mógł wiedzieć, że po tylu latach będzie to tak ważne dzieło w Kościele Powszechnym, które w 2017 roku obecne jest w 42 krajach świata i tworzy ok. 40 000 chórzystów śpiewających dla pokoju piękną muzykę i wyznających wartości chrześcijańskie.

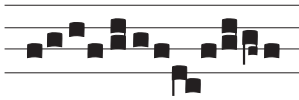
Celem podjęcia tematu jest chęć zgromadzenia w jednej publikacji informacji „schowanych” w rzymskim archiwum. Jest to więc chęć pokazania tego, co możliwe dla zrozumienia owego fenomenu, jakim jest Pueri Cantores. Nie jest równocześnie celem tej pracy udzielenie odpowiedzi na nurtujące pytania odnoszące się do Pueri Cantores. Nie jest to też w założeniu praca, która ukazuje całość działania każdej Federacji i korespondenta Pueri Cantores w świecie. Autor jest świadomy tego, że nie można zawrzeć w jednej pracy historii Pueri Cantores w każdym kraju. Przyjął on spojrzenie z punktu widzenia archiwum w Rzymie na działalność Pueri Cantores w świecie. Jest to także spłacenie długu wobec wszystkich ludzi spotkanych w tej wspólnotcie, którym należy się

najgłębszy szacunek i podziw dla ich pięknej, ale bardzo wymagającej pracy. To dzieło jest żywe właśnie dlatego, że ludzie którzy je przez te lata prowadzili, byli pełni nadziei, wierni podjętej raz misji, ofiarni i szukający szczęścia nie tylko dla siebie, ale zwłaszcza dla młodych. Wszystkim też członkom Pueri Cantores – tym, którzy odeszli do domu Ojca w niebie, by tam śpiewać nieustanne *Alleluja* przed tronem Baranka, a także tym, którzy dzisiaj w Pueri Cantores odnajdują swoje życie – tę pracę dedykuję.

Kraków, 20 lutego 2019 roku

w 56. rocznicę
odejścia do chóru wieczności
fundatora Pueri Cantores ks. F. Mailleta

Rozdział I

Powstanie i początki Federacji

Bardzo ważne i znaczące są dla powstania Federacji Pueri Cantores wydarzenia, które mają miejsce w historii Kościoła na przełomie XIX i XX wieku. Zataczający coraz szersze kręgi ruch liturgiczny, ogromne znaczenie ruchu cecyliańskiego dla odnowy muzyki kościelnej oraz motu proprio papieża Piusa X *Tra le sollecitudini* z 1903 roku – wszystkie one stanowią fundament dla Pueri Cantores. Tak oto zaczyna się idea jedności, dbałości o muzykę w liturgii i chrześcijańskiego wychowania; najpierw chłopców, a po Soborze Watykańskim II także dziewcząt, i w ogóle dzieci i młodzieży, poprzez działanie i struktury Pueri Cantores w świecie.

1. Fundamenty

W 1907 roku Pierre Martin oraz Paul Berthier założyli w Paryżu „Manécanterie des Petits Chanteurs à la Croix de Bois”¹. To od tego chóru wszystko – można by rzec – się zaczęło. Chór ten od pierwszych chwil był niezwykle związany z ideą piękna. Wydaje się, że to bardzo ważny fundament istnienia i przesłania Pueri Cantores. Pierre Martin wspominał,

---

¹ Zob. *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, 1. Krótka historia naszego rozwoju, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym; R. Tyrała, *Cecyliański ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939 roku*, Kraków 2010, s. 42.

że gdy dotarł do Paryża, pewnego dnia usłyszał w kościele Saint-Gervais piękną mszę brevis G. P. da Palestriny, zachwycił się wówczas tym wydarzeniem i dzielił z przyjaciółmi, twierdząc, że jest to coś wyjątkowego i że należy taką muzykę promować. Wówczas też poznał Paula Berthiera². Ważne dla historii Pueri Cantores jest także opactwo de Tamié, bowiem tam właśnie owi pierwsi „ojcowie” odnaleźli pokój i piękno. To tam podjęli decyzję o założeniu Manécanterie. Tak powstają „Mali śpiewacy od drewnianego krzyża”. 10 stycznia przy ul. Blomet pod nr 11 rozpoczęły się próby chóralne, a już 18 lipca w amfiteatrze Instytutu Katolickiego w Paryżu odbył się pierwszy koncert, nie samych małych śpiewaków, ale z przyjaciółmi. W programie znalazło się: J. B. Martina *In Monte Oliveti*, T. L. da Vittorii *O sacrum convivium*, J. des Prés *Ave Vera Virginitas* oraz T. L. da Vittorii *Jesu dulcis meomria*. 24 października tego samego roku chór śpiewał też pierwszy raz na Liturgii Godzin. W 1908 roku Paul Berthier i Pierre Martin spotkali się po raz pierwszy z Ferdynandem Mailettem w Noirlac. W 1910 roku chór instalował się już w nowej siedzibie przy ul. Lecourbe 91 w Paryżu. W latach 1911–1912 miały miejsce liczne koncerty i wyjazdy chóru³. Powstanie chóru w Paryżu było także konsekwencją nauczania papieża Piusa X, które promowało chóry chłopięce jako właściwe dla liturgii rzymskiej⁴, do czego zresztą odwoływali się założyciele.

Ferdynand Maillet już jako kleryk postrzegał działanie chóru jako dobrą drogę ewangelizacji. Gdy zaś został wyświęcony na kapłana 29 czerwca 1921 roku, wyraźnie mówił o sobie, że „jest śpiewakiem Boga”. Kolejnym ważnym czynnikiem powstania Federacji Pueri Cantores było założenie chóru w Belleville przez ks. Ferdynanda w 1921 roku oraz kolejny etap jego działalności w 1924 roku⁵. W dokumencie o identyfikacji Pueri Cantores zapisano o tym momencie historii:

---

² Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 4.

³ Zob. tamże, s. 5–6.

⁴ Zob. FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym; R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, w: *Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania*, red. J. Bramorski, Gdańsk 2013, s. 69–78.

⁵ Zob. FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym.

W 1924 roku ks. Ferdynand Mailliet zaczął prowadzić „Petits Chanteurs”. Uwzględniając ideę papieską, poszedł dalej i zaczął propagować ideę śpiewających dzieci na całym świecie. W jego wizji śpiew miał się przyczynić do porozumienia między narodami. W następnych latach „Petits Chanteurs à la Croix de Bois” podróżowali do wielu krajów i poprzez koncertowanie przyczyniali się do zakładania chórów chłopięcych na całym świecie. Doświadczenie Drugiej Wojny Światowej utwierdziło w ks. Maillecie jego wizję i pragnienie stworzenia międzynarodowej federacji chórów chłopięcych. Był przekonany, że gdy śpiew dzieci różnych narodów stanie się śpiewem na chwałę Boga i ich modlitwą o pokój, może w znacznym stopniu przyczynić się do pojednania między narodami⁶.

Dla ks. Mailleta niezwykle znaczenie miało wychowanie dzieci w chórze.

Kolejną siedzibą chóru był lokal przy ul. Eugène-Flachat, a później w Meudon-Bellevue⁷. Od 1931 roku liczne koncerty w Paryżu, ale i w całym właściwie świecie (Europie, Azji, Ameryce) z muzyką promowaną przez ówczesną, będącą w załężku, Pueri Cantores, stają się już coraz bardziej odważnymi krokami Pueri Cantores⁸. W 1935 roku pojawiła się też pierwsza myśl o założeniu Federacji chórów⁹.

W 1944 roku założona zostaje Federacja Francuska, którą zatwierdza arcybiskup Paryża. Datę tę przyjmuje się dlatego, że 2 lipca 1944 roku dochodzi do spotkania w celu utworzenia Federacji narodowej w kościele św. Jana Chrzciciela w Belleville¹⁰. To wówczas przed kard. Suhardem śpiewało 350 chórzystów reprezentujących Manécanterie. Dlatego też ten dzień uważa się za oficjalny moment powstania Federacji Francuskiej Pueri Cantores. Natomiast w dniach 7–8 lipca 1947 roku odbył się pierw-

---

⁶ Dokument o identyfikacji Pueri Cantores, 1. Krótka historia naszego rozwoju, FIPC 281, Tyrła 32, all documents, AFIPC Rzym.

⁷ Zob. H. Leclerc, *Monseigneur Mailliet parmi nous*, Lyon 1964, s. 20.

⁸ Zob. FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 13; R. Tyrła, *Cecyliński ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939 roku*, Kraków 2010, s. 42–43.

⁹ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 17.

¹⁰ Zob. R. Tyrła, *Cecyliński ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939 roku*, Kraków 2010, s. 43.

szy Kongres chórów Pueri Cantores w Paryżu. Pojawiły się na nim chóry także ze Szwajcarii, Holandii, Belgii i Kanady. Obecnych było 1200 małych śpiewaków¹¹. 6 marca 1947 roku Pueri Cantores została zatwierdzona jako forma działalności Akcji Katolickiej we Francji¹². Świadczą o tym zachowane dokumenty¹³. Dlatego też uznaje się, że Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores powstała w 1947 roku, bo na pierwszym Kongresie w Paryżu pojawiają się także inne chóry spoza Francji. Kolejne wydarzenia, zwłaszcza Kongresy – niewątpliwie od tego w 1949 roku w Rzymie – na dobre ukształtowały linię Pueri Cantores i nadały jej przyszłą wizję. Była to i jest dbałość o muzyczną jakość Federacji przy równoczesnej trosce o wychowanie młodych ludzi przez wartości chrześcijańskie.

Jako najważniejsze dla zrozumienia istoty działania i fenomenu Pueri Cantores jawi się to, jaką wizję w wychowywaniu młodych przez wartości chrześcijańskie i muzykę miał sam założyciel – ks. Ferdynand Maillot. Wydaje się, że właśnie w tym miejscu trzeba przedstawić jego niezwykle spójną koncepcję całościowego kształtowania młodego człowieka. Będzie to obraz księdza, artysty, wychowawcy, pokaujący głębię jego serca, na którego fundamencie zbudowane zostało dzieło, z całą pewnością płynące z Ducha Bożego.

Ksiądz Maillot, który był naturalnie uzdolniony przez Boga, miał umiejętność przemawiania do dzieci i niejako dostosował się do nich, przykuwał ich uwagę, kochał je. Był świadomy twórczej i edukacyjnej wartości sztuki. Miał intuicję do poszukiwania piękna i jego ukazywania. Patrzył na każdego chórzystę niejako od środka. Mówił do śpiewaków językiem, który dawał spokój i poczucie bezpieczeństwa. Zdumiewało, to właśnie to, że młodzi poddawali mu się w tej dyscyplinie, traktując go jak mistrza i ojca¹⁴. Jego słowa ową relację oddadzą najlepiej:

---

¹¹ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 21–23.

¹² Zob. FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym; R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, w: *Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania*, red. J. Bramorski, Gdańsk 2013, s. 69–78.

¹³ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 24–25.

¹⁴ Zob. H. Leclerc, *Monseigneur Maillot parmi nous*, Lyon 1964, s. 11.

Cóż bardziej przejrzystego niż głos dziecięcy, czysty jak światło, wytryskający z ziemi jak krystaliczna rakieta! Chcielibyśmy w nim widzieć tylko jeden z tych przypadkowych i przemijających uroków dzieciństwa. W istocie, jeśli głos dziecka ma przejrzystość krystalicznej igły, delikatnej, przesywającej nasze serce, ma również jej kruchość. Od narodzin głos nosi w sobie tę niezauważalną szczelinę, która pewnego dnia stanie się pęknięciem i przemieni niegdysiejszy kruchy sopran w silny bas. ... I to dla nas, dorosłych, wciąż opornych, spiętych, zaniepokojonych, ten głos przynosi wieść, którą musimy odszyfrować. On nam przypomina, że był czas, gdy my także byliśmy dziećmi patrzącymi na innych świeżym spojrzeniem, spojrzeniem z początku świata, zapatrzeni oczyma pełnymi niewinności i czystości. Ten czas nie przepadł na zawsze w otchłani Historii. Pod skorupą kłopotów, stwardniałości i porzuceń codziennej egzystencji jest wciąż żywy w nas mały chłopiec, którym byliśmy i który wyruszał odważnie na odkrywanie świata¹⁵.

Dalej tłumaczył, że każdy ma w sobie odnaleźć ową świeżość, niewinność, pewnego rodzaju wiosenny poranek.

Ponieważ ks. Maillet był przeciwnikiem sztuki dla sztuki, uważał, że głosy dziecięce rozkwitają dzięki mocy, jaką posiada melodia i rytm. Tłumaczył tekst, by zrozumieć melodie. Mówił o utworze w szerokim kontekście, tłumacząc jego znaczenie, by było ono obecne w przekazie na liturgii czy w czasie koncertu. Nie był pobłażliwy, ale ze stanowczością i dobrocią ojcowską bardzo wymagał od swoich chórzystów, ciągle i na nowo. Był przyjacielem dla każdego młodzieńca i zarazem jego powiernikiem. Zwykle przeprowadzał sześć prób w tygodniu, był więc konsekwentny. A podczas próby, pracując nad utworami, wplatał w ten czas formację duchową i liturgiczną. Uważał, że właśnie w tym momencie jest na to najlepszy moment. Niezwykle ważny był dla niego wystrój sali prób, porządek i dyscyplina, dlatego dbał o dusze każdego śpiewającego chłopca. Od dzieciństwa był niezwykle przywiązany do piękna, dlatego zwracał uwagę na rzeczy święte. Równocześnie był to otwarty i oświecony optymista, człowiek autentyczny, dlatego stawał się powiernikiem małych dziecięcych dusz¹⁶.

---

¹⁵ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, s. 11.

¹⁶ Zob. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, s. 12–13.

Dążył do tego, by dzielić się z chórzystami Ewangelią, był elokwentny i zwykł mówić obrazami. Używał odpowiedniego słowa, czasem żartobliwego. Był człowiekiem wielkiej klasy i taktu, nikogo nie znieważał. Może dlatego tak chętnie przyjmowali go zarówno wielcy tego świata, jak i prości ludzie z przedmieścia Paryża. Ten niezwykle gorliwy kapłan dostrzegał potrzebujących na duchu i na ciele i realnie się nimi zajmował¹⁷. Może także dlatego, że przejął się słowami papieża Piusa XII:

Życzymy sobie, żeby wasza Federacja rozpostarła swoje gałęzie możliwie jak najszerzej, żeby drzewo Szkoły Śpiewu Religijnego było schronieniem dla coraz większej liczby Małych Śpiewaków, których harmoniczne chóry będą rozbrzmiewać pod sklepieniami naszych kościołów¹⁸.

Może też dlatego zwracał uwagę na to, że muzyka jest modlitwą śpiewaną, która wymaga jasności duszy i autentycznego duchowego życia. Stawiał przed dyrygentem wymagania co do wiary oraz trwania na modlitwie. Uważał, że piękno jest odbłaskiem duszy kroczącej do Boga¹⁹. Cała jego wewnętrzna postawa jako księdza była bardzo realnym odbiciem współczesnego mu świata. Miał świadomość kruchości „naczynia”, jakim sam był, ale równocześnie ufał łasce Bożej. Dlatego prawdziwe okazały się jego myśli zapisane przed święceniami kapłańskimi:

Czynimy dobro bardziej dzięki temu, kim jesteśmy, niż poprzez to, co mówimy, czy też to, co czynimy. Interesować się innymi we wspólności. Być wesołym i radosnym. Zjednoczyć się, by walczyć z nieśmiałością i pychą. Przywiązywać się do wszystkich, a nie tylko do niektórych. Jutro być apostołem w prawdzie i miłości. Kochać i sprawiać, by kochano. Wszystko przyczynia się do dobra, nawet grzech. Nie przyprowadzać ludzi do siebie, ale przyprowadzać ich do Boga. Nauczyć się obracać na dobre trudności, radości i cierpienia, smutek i zniechęcenie... Bóg istnieje, to staje się dla mnie coraz bardziej oczywiste... jako ksiądz będę pośrednikiem między Bogiem i ludźmi... Będę musiał być ludzki, tzn. być wszystkim dla wszystkich, sprawić, by mnie kochano, rozumieć wszystkich ludzi, być radosnym, pełnym zapału, być poruszyicielem dusz,

---

¹⁷ Zob. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, s. 18.

¹⁸ Zob. tamże, s. 19.

¹⁹ Zob. tamże, s. 22.

uniknąć bycia dominującym, unikać uciążliwej gorliwości i zdenerwowania... Będę, jestem śpiewakiem Boga... kochać, śpiewać, formować się i formować innych²⁰.

Gdy zaś myślał o powierzonych jego pieczy dzieciach, pisał:

Gdybyście wiedzieli, czym jest dusza! Gdybyście wiedzieli, co jest boskiego w duszy dziecka z Belleville, chciałbym powiedzieć, zwłaszcza w tej właśnie duszy! Zrozumielibyście wtedy naszą dumę, kiedy widzimy, kim może stać się dziecko, jeśli chce, dziecko, które widzimy skaczące przed nami. Jeśli chce użyć bogactw, jakie ma w swojej naturze, formować swoje serce tak wrażliwe, skierować się w stronę dobra, upartość może stać się nieugiętą wolą; jeśli chce skierować w kierunku prawdy tę pełną inicjatywy inteligencję! Jakimże człowiekiem i chrześcijaninem mógłby stać się jutro!... będą mieli tendencję do wegetowania, my chcemy sprawić, by żyli²¹.

Niezwykle też ważne było odniesienie do jedności *Pueri Cantores*, o którym ks. Maillet tak pisał:

dzień dobry, Pierre... czy Michel... czy Pippo... czy John... czy Paquito... czy Franz... cóż ja wiem! Nieważne zresztą, ponieważ jesteście braćmi w waszym pięknym dziele Małych Śpiewaków i stworzyliście, dzieci różnych ojczyzn, jedno serce i jeden głos!²²

Opisywał też z wielką miłością, jak każdy z tych chórzystów jest w samym środku akcji ewangelicznych scen, które odkrywa przed nimi muzyka. Uświadamiając zaś swoim chórzystom realia życia, umiejętnie przechodził od piękna muzyki i jej znaczenia do uświadomienia im w życiu odpowiedzialności. I mówił:

Jakże chcemy my, ojcowie waszych dusz, chronić was, drogie dzieci, już teraz, od tej złej godziny! To byłoby zbyt piękne! Nawet mamy nie mają tu, na ziemi, tego przywileju. Przychodzi godzina, że muszą nas opuścić i pozostajemy sami w walce, w tej niebezpiecznej podróży. Ale przynajmniej rada, którą daje wam wasz przyjaciel, który do was mówi, niech

---

²⁰ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, s. 28. 31.

²¹ Tamże, s. 36.

²² Tamże, s. 40.

was pobudzi pewnego dnia, jeśli burza się rozszałeje: nie zaakceptujcie nigdy zatonięcia na zawsze²³.

Tak też zręcznie tłumaczył każdy tekst podejmowanego utworu muzycznego i przechodził do wychowania przez przykład z życia wzięty. Pouczał o historii, którą mali śpiewacy mieli na wyciągnięcie ręki. Dodawał też umiejętnie pouczenie wynikające z przesłania liturgicznych tekstów.

Patrząc także na przyszłość i w gruncie rzeczy mając świadomość, że jego mali śpiewacy to zwyczajni chłopcy ze swoimi marzeniami, psotliwością, ale szukający Boga i wiary, pisał:

Widzę ich, moich młodych zakonników, wyprostowanych w swoich jakże białych albach, w duchu nakierowanych na „dobrą robotę”, tak skupionych i gorliwych w śpiewie, że zapominam o psotliwych chłopcach z przedmieścia sprzed chwili. Wiem, że za chwilę, kiedy zniknie magia śpiewu, staną się ponownie krzykliwymi dzieciakami z uśmiechem na twarzy... żeby utwór miał duszę, trzeba, żeby dyrektor chóru dziecięcego czuł w sobie realnie, jak gdyby to było za każdym razem nowe odkrycie, to, co chce wyrazić do swojego małego ludu. Ale to również szlacheckość jego roli: naprawdę dobrze będą zaśpiewane utwory, które on lubi i lubiane przez niego w momencie, gdy nimi dyryguje. Mógłby oszukiwać z chórem dorosłych, ale nie oszuka zadziwiającej dziecięcej intuicji!²⁴

Najciekawsze jest także i to, że pamiętając o każdym śpiewaku, wspominał ks. Maillet także o tych już nieżyjących, ich zachowanie, życie i miejsce, jakie w chórze zajmowali. To był także dowód na panującą atmosferę wielkiej rodziny, którą łączyły te same ideały i przekonania, co potwierdza również jego ostatnie słowo: „Wierzę w wieczny chór”²⁵. Opowiadając o górskiej wyprawie, podczas której z uporem pokonuje się kolejne odcinki, by na jej końcu zaśpiewać mszę chóralną, pisał:

Góra należy do naszej modlitwy i do naszych głosów. Aż do tego stopnia, że dwaj przewodnicy, którzy pozostali w schronisku, oddaleni na dwa kilometry lotu ptaka... usłyszą najmniejszy detal muzyczny, najcichszą nutę i eksklamacje wymawiane głośno na końcu ceremonii. Powietrze

---

²³ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, s. 49.

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże, s. 65.

jest tak czyste, że służy jako wierny nośnik dla każdego dźwięku. Nasze dźwięki, szczerze... będą bardzo piękne²⁶.

Bardzo często dzieci z Pueri Cantores powracały do Rzymu (i nadal tak jest). Dlatego i ten temat podjął w swoich rozważaniach ks. Maillet:

Rzym, jedno z największych wspomnień naszej małej Federacji. A jednak czyż nie jest podstępem analizowanie, dla tych, którzy byli tam nieobecni rano w niedzielę *in albis*, tego wyjątkowego wzruszenia naszych serc, które poruszyło nas aż do łez. Zresztą nie byliśmy w tym sami, bo widząc eksplozję braterskiej czułości naszych małych zakonników (wielu było tego świadkami), Ojciec Święty, on także płatał!... po raz pierwszy trzy tysiące śpiewaków, dzieci i młodych ludzi, ubranych na białą, zajmuje absydę bazyliki. I dzięki nieugiętej woli tych ludzi przybyłych z szesnastu krajów w bazylice rozlegną się dźwięki ogromnego chóru, o gabarytach wielkiego statku. Tysiące głosów... całe chrześcijaństwo w muzyce!... ale pewna niezwykła „obecność” dołączyła się do majestatycznej wielkości. Jak wysoki wierzchołek wieńczący górę, dużo ponad innymi otaczającymi go szczytami, tak ta obecność, ta osobowość Papieża Piusa XII odznaczała się od całej reszty, ujmowała nas swoim ciepłem, fascynacja nim była nie do odparcia; nie było nikogo, kto by nie czuł jak my, spośród tych, którzy mieli zaszczyt i przywilej zbliżenia się do niego, kiedy jeszcze nie był wyniesiony do największej godności... jakże mogliśmy zapomnieć, drodzy przyjaciele, ten wyjątkowy moment. Ten, w którym najwyższy zwierzchnik chrześcijaństwa zszedł do nas ze swojego piedestału chwały, by być na naszym skromnym poziomie, po prostu jak Przyjaciel, jak Ojciec, który chce być w pełni ze swoimi dziećmi, by lepiej mówiło serce do serca²⁷.

Nawiązany wówczas dialog z papieżem i jego otwarte serce dla ks. Mailleta i dla Pueri Cantores zdecydowało o regularnych powrotach do progów apostoelskich w Kongresach Pueri Cantores i jego dalszej historii.

Bardzo znaczące jest także podsumowanie opowieści o fundatorze Pueri Cantores dokonane przez ks. Henriego Leclerc'a, które potwierdza tylko wcześniej wysuniętą tezę, że Pueri Cantores zostało zbudowane na trwałym fundamencie.

---

²⁶ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, s. 73–74.

²⁷ Tamże, s. 75–76. 79.

Skumulowanie zalet przyczyniło się do udanego dzieła, dzięki wyjątkowemu człowiekowi. Cieszył się bezsprzecznie talentami muzycznymi niezwykłymi. Żył w świecie „wielkiej muzyki”, ale – spieszę powiedzieć – nie czuł się dobrze, jeśli nie mógł przekazać innym tego, co czuł, gdy chodziło o jego chór lub wielką publiczność, którą spotykał. Nie mógłbym nie podkreślić, po tylu tygodniach wspólnej pracy w warunkach niewdzięcznych tego wpływu moralnego, który ks. Maillot posiadał, zwłaszcza jeśli było poddane wymagającym próbom i godzinom ciężkiej pracy. Ksiądz Maillot umiał używać dyscypliny delikatnej, taktyki dobroci, która przyprowadzała do porządku najbardziej opornych. Widzę go jeszcze biorącego na stronę jakieś dziecko i gestem, spojrzeniem, z twarzą rozpromienioną subtelną inteligencją, reagującego pedagogiką pochodzącą z serca... znał sztukę uszlachetniania, ponieważ nigdy nie zaakceptował bycia niewolnikiem przyzwyczajenia. Bardziej ćwiczył, niż narzucał... ks. Maillot był zapaśnikiem, posiadał duszę szefa... jego pedagogika nie była także pozbawiona umiejętności inteligentnej adaptacji do okoliczności²⁸.

Ten właściwy fundament dla społeczności, której na imię Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores, jest nie tylko historią, ale żywą rzeczywistością. Trzeba było wiary, miłości do chórzystów, wymagania od nich, mądrości w decyzjach oraz konsekwencji w działaniu, aby stworzyć taką niezwykłą organizację. Są to więc dzieje żyjącego w dalszych latach i ludziach wizjonera, jakim był ks. Ferdynand Maillot.

6 kwietnia 1964 roku papież Paweł VI, zwracając się do Pueri Cantores, powiedział:

Pozdrawiamy także członków Federacji Pueri Cantores. Widząc wasze białe alby, a na nich małe krzyże, które je ozdabiają, nasza pełna wzruszenia myśl biegnie do drogiego fundatora, nieodżałowanego Wielebnego Maillleta, cenionego w całym świecie za entuzjazm i talent, z jakim dyrygował śpiewami głęboko religijnymi i folklorystycznymi. Gdziekolwiek pojawił się, powstawały nowe grupy Małych Śpiewaków, formujące po mału waszą piękną Federację²⁹.

---

²⁸ H. Leclerc, *Monseigneur Maillot parmi nous*, Lyon 1964, s. 87.

²⁹ Paweł VI, *Przemówienie do Pueri Cantores z 6 kwietnia 1964*, „L'Osservatore Romano”, 8 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; H. Leclerc, *Monseigneur Maillot parmi nous*, Lyon 1964, s. 92.

To jest istota i zadanie oraz przyszłość Pueri Cantores, by promieniować nadzieją i budować świat pokoju.

2. Status prawny

Właściwie od samego początku istnienia Federacja Pueri Cantores ma w kwestii statusu prawnego ożywiony kontakt z urzędami Stolicy Apostolskiej. Dotyczy to odpowiedzi na listy, zatwierdzenia wersji wstępnych statutu, udzielania przez papieży na poszczególne Kongresy błogosławieństwa, a także przypisanych pielgrzymkom odpustów, jak też wszelkich innych spraw, które były podnoszone przez kolejnych prezydentów lub stronę watykańską³⁰.

W 1944 roku założono Francuską Federację Pueri Cantores, która 6 marca 1947 roku została zatwierdzona przez Konferencję Episkopatu Francji³¹. W latach późniejszych sprawa dotyczyła już Federacji Międzynarodowej, bowiem na tej podstawie papież Pius XII podczas II Międzynarodowego Kongresu w Rzymie, 20 maja 1949 roku, udzielił swojej rekomendacji. Dekretem nr 248/378 ks. Montini (późniejszy papież Paweł VI) 6 kwietnia 1951 roku zatwierdził jako substytut Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej pierwszy statut Federacji³². Podsekretarz Stanu ks. Tardini 20 listopada 1958 roku ponowił zatwierdzenie statutu na kolejne pięć lat. Z tego też czasu zachowany jest w archiwum rzymskim Pueri Cantores pierwszy statut, w którym wpisano także wszystkie władze Federacji Międzynarodowej. Pierwszym prezydentem był ks. F. Mail-

---

³⁰ Zob. FIPC 75, Vaticana 1, AFIPC Rzym.

³¹ Zob. F. Romita, *La Federazione Internazionale Pueri Cantores dal 1963–1972*, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

³² Zob. *Statut de la Fédération Internationale des Pueri Cantores*, Pius XII, List apostolski: *Sanctus Dominicus Savio, conf. Celestis Puerorum Cantorum patronus eligitur*, 20 V 1949, s. 12–17, FIPC 123, lettera di Pio XII ai PC, storia FIPC, AFIPC Rzym; *Règlement intérieur de la Fédération Internationale des Pueri Cantores*, Pius XII, List apostolski: *Sanctus Dominicus Savio, conf. Celestis Puerorum Cantorum patronus eligitur*, 20 V 1949, s. 17–18, FIPC 123, lettera di Pio XII ai PC, storia FIPC, AFIPC Rzym; *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 32, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

let, a wiceprezydentami: ks. F. Romita z Włoch, ks. Delsinne z Francji, M. Demanet z Belgii, K. de Smet z Kanady³³.

Drugi ważny dokument przechowywany w archiwum to statut Pueri Cantores, który zawiera modyfikacje dokonane w czasie od listopada 1958 do listopada 1963 roku³⁴, co świadczy także i o tym, że nie był on pisany „na kolanie”, ale opierał się na bogatych doświadczeniach życiowych³⁵. 25 stycznia 1964 roku miało miejsce najważniejsze w tym względzie wydanie, bowiem oficjalnie zatwierdzono Międzynarodową Federację Pueri Cantores, ustanowiono jej osobowość prawną należącą do Kościoła na podstawie protokołu nr 3317, który podpisali kard. K. Micara, wikariusz generalny, oraz sekretarz G. Giaquinta³⁶. 15 lutego 1965 roku papież Paweł VI zatwierdził też ostatecznie zmodyfikowany statut Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores listem nr 25598³⁷.

Od 1992 roku rozpoczęto też w ramach posiedzeń prezydentów Federacji krajowych kolejny etap prac nad statutem, celem przygotowania jego współczesnej, bardziej adekwatnej do sytuacji Kościoła wersji. Pracami kierował prezydent Federacji Międzynarodowej, co oczywiste, ale wszystkie dokumenty przygotowywał najbardziej właściwy do tego zadania człowiek, a mianowicie prezydent Federacji Szwajcarskiej, a póź-

---

³³ Zob. *Pueri Cantores Fédération Internationale de Petits Chanteurs associés à la Manécatierie des Petits Chanteurs à la Croix de Bois*, 1958, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

³⁴ Zob. *Statuti della Federazione Internazionale Pueri Cantores, in vigore dal XI 1958 al XI 1963*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

³⁵ Zob. FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym; FIPC 127, Statuti Paesi, Statut FIPC, AFIPC Rzym; bardzo bogata jest korespondencja dotycząca tego tematu, przechowywana w archiwum rzymskim Pueri Cantores.

³⁶ Zob. F. Romita, *La Federazione Internazionale Pueri Cantores dal 1963-1972*, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym; *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 33, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Dekret zatwierdzający statut FIPC*, 15 II 1965, nr 25598, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

³⁷ Zob. *Dekret zatwierdzający statut FIPC*, 15 II 1965, nr 25598, FIPC 75, Vaticana 1, AFIPC Rzym; F. Romita, *La Federazione Internazionale Pueri Cantores dal 1963-1972*, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym; *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 34, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

niejszy sekretarz Federacji Międzynarodowej (od 2000) Willi Oeschger³⁸. 29 grudnia 1993 roku na posiedzeniu prezydentów Federacji Pueri Cantores w Rzymie zatwierdzono planowane zmiany w statucie. Po przedstawionych i zrealizowanych uwagach Stolicy Apostolskiej nową wersję statutu zatwierdzono 4 maja 1994 roku³⁹.

31 stycznia 1996 roku, w dzień św. Jana Bosko, ukazał się Dekret uznania Federacji jako powszechnego prywatnego stowarzyszenia wiernych, zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego [kan. 298, 311, 321–329, Tytuł V (Księga II, Rozdz. I)] przez Papieską Radę ds. Świeckich na okres pięciu lat. Wówczas też Rada ta wydała dekret⁴⁰. Ostateczne uznanie Federacji nastąpiło 31 stycznia 2001 roku na podstawie tych samych kanonów Kodeksu Prawa Kanonicznego; tym razem już na stałe⁴¹.

W ostatecznej wersji statutu określa się na samym początku, że Federacja jest związkiem skupiającym Federacje krajowe na zasadach równości i braterstwa jego członków⁴². Podana zostaje nazwa Federacji krajowych, a także sytuacji tych chórów, które nie mają możliwości założenia swoich Federacji. W szeregi Federacji mogą zostać przyjęte chóry innych wyznań oraz wspólnot chrześcijańskich⁴³. Przywołuje się także to, że patronem Pueri Cantores jest św. Dominik Savio oraz że Federacja Międzynarodowa podlega zwierzchnictwu Stolicy Apostolskiej⁴⁴. Na początku statutu zostało określone, kto może być członkiem Federacji, a mianowicie chóry – chłopięce, także z głosami męskimi, i dziewczęce w wieku szkolnym,

---

³⁸ Zob. *Statuti della Federazione Internazionale Pueri Cantores, Projekt 1992*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym; FIPC 127, Statuti Paesi, Statut FIPC, AFIPC Rzym; W archiwum rzymskim Pueri Cantores znajdują się wszystkie dokumenty, które trafiały do prezydentów i były konsekwentnym przygotowaniem nowej wersji statutu.

³⁹ Zob. *Statuti della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym; FIPC 127, Statuti Paesi, Statut FIPC, AFIPC Rzym.

⁴⁰ Zob. PCL, Decret 141/96/AIC-122, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁴¹ Zob. *Statuti della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym; FIPC 127, Statuti Paesi, Statut FIPC, AFIPC Rzym.

⁴² *Statuto FIPC*, art. 1a, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym; FIPC 127, Statuti Paesi, Statut FIPC, AFIPC Rzym.

⁴³ Zob. *Statuto FIPC*, art. 1a-c, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁴⁴ Zob. tamże, art. 2–3.

chóry młodzieżowe. Każda Federacja musi przyjąć w swoje szeregi chór, by był on pełnoprawnym jej członkiem. Chóry mają prawo do specjalnych szat liturgicznych, skoro są to chóry liturgiczne. Bardzo ważne jest także zwrócenie uwagi na uprzywilejowane miejsce chóru Petits Chanteurs à la Croix de Bois, który jest bezpośrednio wcielony do Federacji Międzynarodowej z racji, że jest założycielem Federacji⁴⁵. W statucie określone zostały też cele Federacji, a są nimi:

(1) promowanie między chórmi Pueri Cantores, przy ich własnym udziale, muzyki liturgicznej, poczynając od śpiewów gregoriańskich, poprzez klasyczną i nowożytną polifonię, po muzykę współczesną, komponowaną zgodnie z kościelnymi zaleceniami właściwymi dla danego obszaru kulturowego; (2) promowanie wybitnych dzieł, mających na celu formację i kształtowanie nowych dyrygentów oraz chórzystów o określonych duchowych, intelektualnych, muzycznych oraz artystycznych poglądach; (3) krzewienie wśród członków Federacji idei braterskiego porozumienia, bez względu na narodowość, opartemu na i scalanemu poprzez szczerą przyjaźń i wzajemną pomoc, którego celem jest próba zbudowania nowego świata⁴⁶.

Określone też zostało, że do osiągnięcia tych celów można i należy użyć następujących środków: wydawanie czasopism Pueri Cantores, publikację książek i broszur poświęconych tej tematyce, promowanie wydawnictw związanych z formacją duchową, liturgiczną i muzyczną, publikację kompozycji sakralnych dla stworzenia repertuaru Pueri Cantores, organizację kongresów międzynarodowych, krajowych i regionalnych, promowanie przez środki masowego przekazu słusznej idei działalności Pueri Cantores, zajmowanie stanowisk kościelnych oraz pracy na uczelniach papieskich i szkołach celem podnoszenia poziomu muzyki kościelnej, tworzenie dobrych relacji pomiędzy Federacją a hierarchią kościelną⁴⁷. Statut określał także, że siedzibą Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores jest Watykan, a urzędy prezydenta i innych członków zarządu znajdują się w ich miejscu zamieszkania. Wyraźnie zapisano, że

---

⁴⁵ Zob. *Statuto FIPC*, art. 4, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁴⁶ Tamże, art. 5.

⁴⁷ Zob. tamże, art. 5a-d.

władzami Federacji są: Walne Zgromadzenie, które ma swoje zadania i obowiązki, dalej Rada Administracyjna, w skład której wchodzi: prezydent, wiceprezydenci, asystent kościelny, sekretarz, skarbnik. Określono, że asystent kościelny ma być zatwierdzony przez Stolicę Apostolską. Bardzo wyraźnie zaznaczono, jakie są obowiązki każdego członka rady administracyjnej, zwłaszcza prezydenta, jego zastępców, asystenta kościelnego, sekretarza i skarbnika. Przewidziano także komisję rewizyjną i jej obowiązki⁴⁸. Podano także możliwości finansowania działalności Federacji, a mianowicie: składki od członków, zyski ze sprzedaży, z koncertów, datki i darowizny, dotacje od władz kościelnych, fundacji państwowych i kultury⁴⁹. Określono również sytuację Federacji na wypadek jej likwidacji na wypadek jej likwidacji oraz możliwości zmian w statucie i sposobie ich uchwalania⁵⁰. Bardzo ważny z punktu widzenia prawnego jest ostatni akapit statutu, którym do dzisiaj posługuje się Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores:

Niniejszy Statut został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Członków 29 grudnia 1993 roku w Rzymie. Był on odpowiedzią na prośby ze strony Sekretariatu Stanu Państwa Watykańskiego wyrażone w liście numer 341,887 datowanym na 4 maja 1994 roku⁵¹.

Można powiedzieć, że przygotowywany od 1944 roku statut Pueri Cantores w 1994 roku, a więc po 50. latach, został ostatecznie zatwierdzony przez Stolicę Apostolską. Działo się to za kadencji prezydenta W. Buysa. Na podstawie statutu każda Federacja krajowa zatwierdzała swój własny statut, a aprobaty dokonywała właściwa Konferencja Episkopatu.

Od 1967 roku na spotkaniach dyrygentów rozmawiano o szczegółach związanych z funkcjonowaniem Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores. Po zatwierdzeniu statutu bardzo ważne było przygotowanie regulacji wewnętrznej związanej z wszelkimi aspektami działalności Pueri Cantores.

---

⁴⁸ Zob. tamże, art. 7–10.

⁴⁹ Zob. tamże, art. 11a–e.

⁵⁰ Zob. tamże, art. 12–13.

⁵¹ Tamże, art. 14.

res⁵². Regulacja ta w kolejnych latach była nieco modyfikowana. Konieczne stało się też uregulowanie właściwej relacji Federacji Międzynarodowej oraz założycielskiego chóru Petites Chanteurs à la Croix de Bois⁵³. Całość dokumentów związanych z regulacją prawną Federacji Międzynarodowej została wydana drukiem i przesłana do każdego oddziału Federacji w świecie⁵⁴. Interesująca jest dokumentacja zachowana w tym kontekście⁵⁵. W 1988 roku uregulowano sprawę sposobu wyboru prezydenta Federacji Międzynarodowej. Jak wynika z przechowywanych dokumentów, istniały rozmaite pomysły i koncepcje. Prezydenci omawiali tę sprawę na wielu posiedzeniach. W ten sposób zbliżali się do później przyjętej ostatecznej wersji zawartej w regulacji wewnętrznej⁵⁶. 20 kwietnia 1995 roku na walnym zgromadzeniu w Loreto przyjęto i zatwierdzono wszystkie zmiany wprowadzone do regulacji, a 12 kwietnia 1996 roku, także w Loreto, dokonano jej zatwierdzenia podczas walnego zgromadzenia. We wrześniu 2002 roku przyjęta została ostateczna wersja *Zbioru wewnętrznych przepisów dołączonych do statutu*. 6 września 2002 roku w Rzymie walne zgromadzenie dokonało pewnych modyfikacji (za czasów prezydentury J. M. Torrentsa). 27 sierpnia 2011 roku w Granadzie dokonano kolejnych modyfikacji, działa się to za prezydentury ks. R. Tyrały. Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores był więc równie długo przygotowywany, jak sam statut. Ostateczna wersja tej wewnętrznej regulacji miała miejsce w 2011 roku⁵⁷.

---

⁵² Zob. *Regolamento esecutivo*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁵³ Zob. *FIPC affiliés aux Petits Chanteurs à la Croix de bois*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁵⁴ Zob. *Pueri Cantores Federatio Internationalis, Statuta et adnotationes*, ed. Desclee, 1965, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁵⁵ Zob. FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym; Bardzo interesująca jest wymiana korespondencji (zachowana w archiwum Federacji w Rzymie), zwłaszcza pomiędzy ośrodkiem w Paryżu a ośrodkiem w Rzymie, związana z przygotowaniem statutu oraz regulacji wewnętrznej. W całości jest ona dowodem na wielką troskę o właściwy rozwój i znaczenie Pueri Cantores w Kościele.

⁵⁶ Zob. *Règlement pour l'élection du président de la FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁵⁷ Zob. *Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

Taka też zostanie poniżej przedstawiona. Warto zrobić ważne założenie na początku. Otóż jasne jest to, że dla właściwego działania Federacji Międzynarodowej konieczne było uściślenie niektórych artykułów ze statutu. W ten sposób działalność Federacji była bardziej przejrzysta. Temu też służyła i służy nadal ta regulacja. Do numeracji artykułów zmienionego statutu z 1994 roku odnoszą się więc artykuły cytowanej niżej normy⁵⁸.

Bardzo ważna część regulacji odnosiła się do artykułu 6c dotyczącego organizacji kongresów międzynarodowych. Decyzję taką podejmuje walne zgromadzenie, zakładając także gotowość do współpracy z organizatorem. Odpowiedzialność za organizację kongresu ponosi Federacja Międzynarodowa, ale finansowo jedynie w tych Kongresach, które organizuje sama (czyli w Rzymie). Kongresy Międzynarodowe są otwarte dla wszystkich chórów Federacji, które płacą składki członkowskie. Określono także wysokości opłaty na konto Federacji Międzynarodowej od każdego uczestnika kongresu. Przywołano również zasadę, że wszyscy prezydenci Federacji są gośćmi każdego Kongresu. Kongresy Krajowe i Regionalne są organizowane przez Federacje krajowe i to one ponoszą odpowiedzialność finansową, nie jest w tym wypadku konieczna zgoda Federacji Międzynarodowej, ale mile widziane jest poinformowanie o takich wydarzeniach Rady Administracyjnej Federacji Międzynarodowej⁵⁹. Kolejne sprecyzowanie w regulacji dotyczyło art. 8, a więc walnego zgromadzenia, jego zwoływania, zasad głosowania nad nim oraz wyboru prezydenta. Podkreślono konieczność wysłania pocztą zaproszenia i dokumentów (porządek obrad, pełny tekst próśb i sugestii, podczas wyborów nazwisko kandydatów na prezydenta oraz innych z tym związanych dokumentów) na sześć tygodni przed walnym zgromadzeniem. W zagadnieniu głosowania na walnym zgromadzeniu określono, że aby prezydenci mieli ważne głosy, ich Federacja musi być uznana przez władze kościelne, mają być członkami społeczności międzynarodowej i uiszczać składki członkowskie. Podczas wyborów decyduje zwykła większość głosów i tutaj określono ilość przynależnych do

---

⁵⁸ Zob. *Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁵⁹ Zob. tamże.

Federacji krajowej głosów (3–50 chórów 1 głos, 51–100 2 głosy, ponad 100 chórów 3 głosy). Bardzo ważna regulacja dotyczyła sprawy wyboru prezydenta Federacji Międzynarodowej. Kandydatów na prezydenta wystawiają ich Federacje. Kandydat na 6 miesięcy przed wyborami musi na piśmie przedstawić w różnych językach CV, uzasadnienie swojego kandydowania i program. Można głosować za pomocą korespondencji, ale tylko w pierwszej turze. Tylko w wypadku głosowania przez pełnomocnika głos osoby nieobecnej może się liczyć w drugiej turze wyborów (w pierwszej jest to niemożliwe). O wyborze kandydata ma zdecydować w pierwszej turze 2/3 głosów. W kolejnych turach mogą uczestniczyć tylko osoby fizycznie obecne. Wyborca posiada tylko jeden głos. Wybory są tajne. W tej regulacji (z 2002 roku) możliwa była trzecia kadencja prezydenta⁶⁰. Kolejna regulacja dotyczyła wyboru Rady Administracyjnej i była uściśleniem artykułu 9 ze statutu Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores. Precyzowano w niej, że nowo wybrany prezydent proponuje swoich współpracowników, mogą ich też proponować Federacje krajowe. Wybór dokonywany jest tajnie. Zasady wyboru są takie same jak w wypadku wyboru prezydenta⁶¹. Bardzo ważna regulacja stała się też pewnego rodzaju normą działania w Federacji:

Prezydent, Sekretarz i Skarbnik stanowią ściśle kierownictwo odpowiedzialne za realizowanie uchwał podjętych przez Walne Zgromadzenie Członków oraz za zarządzanie interesami FIPC⁶².

W 1996 roku dokonano jeszcze jednej regulacji, a mianowicie w odniesieniu do artykułu 11 statutu Federacji Międzynarodowej dookreślono sprawę składek członkowskich. Określono, że wysokość składki uchwalana jest przez walne zgromadzenie, że składki należy uiszczać do 30 marca każdego roku, aktualna zaś składka od chóru wynosiła 12 euro⁶³. Regulacja ta została przyjęta za kadencji prezydenckiej W. Buysa.

---

⁶⁰ Zob. *Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu FIPC*, Ad art. 8, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁶¹ Zob. tamże, Ad art. 9.

⁶² Tamże, Ad art. 9, paragraf 7.4.

⁶³ Zob. tamże, Ad art. 11.

W dniu 6 września 2002 roku w Rzymie podczas Walnego Zgromadzenia dokonano kolejnej regulacji, która mówiła o tym, że „liczba głosów proporcjonalna jest do liczby chórów w federacji i dotyczyło to regulacji” do art. 5.3, druga zaś zmiana dotyczyła art. 9.3: „dostosowanie składki członkowskiej do stopy inflacji – od 1992 r. – 12 euro”⁶⁴. 27 sierpnia 2011 roku w Granadzie dokonano jeszcze pewnych zmian w regulacji, a mianowicie: dodano obowiązek uiszczania opłat (par. 2.6), dodano, że głosować może Federacja przyjęta na tym samym walnym zgromadzeniu, termin przedstawiania kandydatur na stanowisko prezydenta zmieniono na 3 miesiące przed wyborami, zmieniono także możliwość wyborów na połowę ważnych głosów, zniesiono możliwość trzeciej kadencji prezydenta oraz wprowadzono możliwość trybu jawnego, jeśli jest tylko jeden kandydat⁶⁵.

Na gruncie działalności prawnej Federacji Międzynarodowej można też mówić jeszcze o innych – choć nie o tej samej randze, co statut czy regulacja wewnętrzna, ale równie ważnych dla życia Federacji – dokumentach regulujących sprawy organizacyjne Pueri Cantores.

Pierwszym z takich dokumentów był tekst *O organizacji Kongresów Międzynarodowych* przygotowany przez Francisa Delvina z Belgii, z dnia 8 sierpnia 1991 roku⁶⁶. Zawierał on wszystkie szczegółowe rozwiązania dotyczące organizacji kongresu międzynarodowego. W zagadnieniach generalnych omawiał te dotyczące ważności śpiewu dziecięcego, realizacji muzycznego aspektu i rozwoju wokalnego chórzystów, celebracji liturgicznej i pozaliturgicznej⁶⁷. Bardzo ważny dział dotyczył przygotowania szczegółowego każdego kongresu. Omawiał w nim odpowiedzialność i zadania: walnego zgromadzenia, biura Federacji i Kongresu, infrastrukturę, odpowiedzialność medialną, organizację sekretariatu, transport, zakwaterowanie oraz inne szczegółowe działania organizacyjne. Rozróżniał organizację Kongresu w Rzymie oraz poza nim, jak ma wyglądać dzień kongresowy, a także sprawy finansowe. W trzeciej części dotyczącej przy-

---

⁶⁴ Zob. tamże, zmiana na Walnym Zgromadzeniu 6 września 2002 roku w Rzymie.

⁶⁵ Zob. tamże, zmiana na Walnym Zgromadzeniu 27 sierpnia 2011 roku w Granadzie.

⁶⁶ Zob. F. Delivin, *O organizacji Kongresów Międzynarodowych*, C O, documenti generali, AFIPC Rzym.

⁶⁷ Zob. tamże.

gotowania do kongresu ukazywał ważne zagadnienie, jakim było: wybranie tematu kongresu (motto), przy temacie generalnym, jakim był pokój, dopuszczał tematy inne, bardziej adekwatne dla dzieci i młodzieży, organizacja wydarzenia od strony edukacyjnej, uwzględniając także rok liturgiczny. W końcu omawiał także sprawę repertuaru muzycznego, zarówno sakralnego, jak i świeckiego⁶⁸. Bardzo ważną częścią tego dokumentu była ta dotycząca realizacji Kongresu. Podejmował w nim zagadnienia: zapisów chórów, regulacji finansowej, zeszytów nutowych, zakwaterowania chórów i ich przyjęcia, poszczególnych części Kongresów (inauguracji, oficjalnego przyjęcia, próby generalnej, rytu pokoju, koncertu galowego, spotkania Federacji, koncertu gwiazd, ceremonii zakończenia)⁶⁹. Było to niezwykle ważne zebranie wszelkich doświadczeń i obserwacji nt. organizacji kongresu. Na bazie tego dokumentu organizowano następne kongresy.

Kolejnym dokumentem była zatwierdzona w 2004 roku *Regulacja ekonomiczna Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores*⁷⁰. Dokument ten powstał za przewodnictwa J. M. Torrentsa i był odpowiedzią na konieczność uporządkowania spraw finansowych Federacji. Omawiał on kompetencje związane z podejmowaniem zobowiązań finansowych przez zarządzających Federacją, omawiał temat składek ze strony Federacji krajowych, dochodów ze sprzedaży publikacji i partytur kompozycji Pueri Cantores, subwencji i sponsorów. Bardzo ważne było stwierdzenie, że tylko walne zgromadzenie ma prawo podejmować najważniejsze zobowiązania finansowe Federacji⁷¹. W dokumencie tym precyzowano także i to, że przy Międzynarodowych Kongresach Pueri Cantores od każdego uczestnika na konto Federacji powinna wpłynąć określona kwota (2 euro). W załączniku określono także szczegółowy plan składek członkowskich w latach

---

⁶⁸ Zob. F. Delivin, *O organizacji Kongresów Międzynarodowych*, III. Préparation d'un Congrès, C O, documenti generali, AFIPC Rzym.

⁶⁹ Zob. tamże, IV. Réalisation, C O, documenti generali, AFIPC Rzym.

⁷⁰ Zob. *Règlement économique de la FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

⁷¹ Zob. tamże, nr 1–4.

2005–2010 (składki do 2017 roku pozostały w wysokości 12 euro, a więc nie zostały nigdy podniesione)⁷².

W 2013 roku podczas walnego zgromadzenia prezydentów Pueri Cantores w Paryżu został przyjęty kolejny ważny dokument Międzynarodowej Federacji. Był to *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*⁷³. Praca nad nim trwała przeszło 3 lata, a więc od 2010 roku, i byli w nią zaangażowani różni prezydenci krajowi (Francja, Niemcy, USA, Włochy, początkowo Korea Pd.), na czele, oczywiście, z całą radą administracyjną Federacji. Dokument podzielony został na cztery części: 1) krótka historia rozwoju, 2) Pueri Cantores – ruch młodych ludzi w Kościele katolickim, 3) Kongresy i spotkania chórów na wszystkich stopniach istoty ruchu, 4) dokąd zmierzamy? Bardzo ważna była preambuła dokumentu:

My, jako Pueri Cantores, wyśpiewujemy naszą wiarę. Z tego względu jesteśmy znakiem nadziei dla świata. Nasza międzynarodowa wspólnota pragnie (dąży do tego, aby) być znakiem miłości Boga do wszystkich ludzi i znakiem miłości jeden do drugiego⁷⁴.

W każdej z tych części umieszczono ważne informacje dla Pueri Cantores, ale także dla muzyki kościelnej w ogóle. W historii przywołano sprawę początków chórów w liturgii od reformy papieża Grzegorza, rolę dokumentu papieża Piusa X o muzyce kościelnej, a na tej bazie niezwykle ważne założenie w 1907 roku chóru w Paryżu i działalność ks. Mailleta oraz historię pierwszych kongresów. Kolejno także przypomniano wszystkie inne kongresy, aż do ostatniego – w Granadzie w 2012 roku. Ogromne znaczenie dla Federacji miało nadanie jej patrona św. Dominika Savio. Ważne w tym punkcie jest odwołanie się do soborowej reformy i znaczenia muzyki oraz odniesienia do Pueri Cantores przez papieży: Pawła VI, Jana Pawła II oraz Benedykta XVI. Na koniec tego działu przy-

---

⁷² Zob. tamże, nr 5–7, anex 1.

⁷³ Zob. *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym; R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, „Tarnowskie Studia Teologiczne”, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zającowi w 70-lecie urodzin, Tarnów 2014, t 33/2, s. 205–215.

⁷⁴ *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, Preambuła, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

wołano informację, że dzisiaj Federacja istnieje w 35 krajach świata⁷⁵. Bardzo ważne było określenie w rozdziale drugim owego dokumentu, że Pueri Cantores to ruch młodych ludzi w Kościele. Śpiewanie to dla nich także odkrywanie komunikacji i duchowości, które prowadzą do rozwoju samego człowieka. Wszyscy Pueri Cantores, którzy przynależą do konkretnego kraju i społeczności, przynależą równocześnie do wspólnoty wiary, w której głosi się Ewangelię. To implikuje także odpowiedzialność jednego za drugiego, równocześnie śpiewając dla sprawy pokoju. Bardzo ważne było to, co zostało określone jako misja Pueri Cantores w dzisiejszym świecie. Najpierw w zagadnieniu, że muzyka brzmi głośniejsz niż słowa – ludzka i duchowa formacja. Jest to więc szansa na odkrycie ważności modlitwy w życiu codziennym, muzyka staje się też sposobem komunikacji z innymi; gdy poznaje się muzykę i słowa, rozwija się intelekt i świadomość. W końcu śpiew jest szkołą osobistego całościowego rozwoju. Śpiewając, chórzyci uczą się słuchać, chór jest szkołą życia. Ważna jest troska o muzykę i liturgię, bo właśnie przez muzykę chóry głoszą Dobrą Nowinę, śpiewając, stają się ważnym integrującym czynnikiem liturgii wspólnoty, są zanurzeni w akcję liturgiczną, doświadczają osobistego spotkania z Bogiem; to właśnie we wspólnocie chóru można mówić o uczeniu się życia coraz bardziej dojrzałego, w znaczeniu artystycznym i chrześcijańskim. W końcu ważne było także przesłanie i misja, zapoczątkowana przez ks. F. Mailleta, a mianowicie że wszystkie dzieci świata będą wyśpiewywać Boży pokój – a to wiąże się z otwarciem na drugiego człowieka. We wspólnocie Pueri Cantores dzieci i młodzież uczą się społecznej wrażliwości i stają się obywatelami świata. Śpiewanie dla sprawy pokoju to także doświadczenie innych kultur i otwartość na nie, dlatego żywa jest wspólnota z chórami w krajach rozwijających się, wspierająca ich wysiłki⁷⁶. Trzeci rozdział tegoż dokumentu omawiał sprawy kongresów, które mają uwzględniać regionalne, narodowe i mię-

---

⁷⁵ Zob. *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, 1. Krótka historia naszego rozwoju, FIPC 281, Tyrła 32, all documents, AFIPC Rzym; R. Tyrła, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, „Tarnowskie Studia Teologiczne”, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zajączowi w 70-lecie urodzin, Tarnów 2014, t. 33/2, s. 205–215.

⁷⁶ Zob. *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, 2. Pueri Cantores – ruch młodych ludzi w Kościele katolickim, FIPC 281, Tyrła 32, all documents, AFIPC Rzym.

dzynarodowe aspekty. Każdy z nich powinien zatem posiadać swoje motto, będące przesłaniem do młodych. Ważna jest dobra organizacja ceremonii otwarcia i Eucharystii na jego zakończenie. Niezwykle istotna jest modlitwa o pokój i koncerty, a także śpiewanie w miejscach publicznych. Określono, że Kongres powinien trwać od 3 do 5 dni. Na zakończenie tego rozdziału podano zestawienie miejsc i dat wszystkich dotychczasowych Kongresów Międzynarodowych (1947–2012)⁷⁷. Bardzo ważnym w tym dokumencie był rozdział ostatni. Odważnie postawione zostało bowiem pytanie: dokąd zmierzamy? I odpowiedź była niezwykle jasna – trzeba się nieustannie rozwijać. I tutaj zostały podane cztery sposoby owego rozwoju. Najpierw jest to duchowa i ludzka edukacja, w tym kontekście niezwykle ważne jest znaczenie roku liturgicznego i celebracji, w jakich uczestniczy chór. Dalej mowa jest o muzyce i liturgii, w czasie której muzyka staje się szczególnym językiem, będąc sposobem czynnego uczestnictwa w liturgii. Trzecim sposobem odpowiedzi na pytanie jest zagadnienie otwartości na innych. W świecie globalizacji *Pueri Cantores* mają być zwiastunami tolerancji, zrozumienia między religiami, działań ekumenicznych. I w końcu czwarte zagadnienie to komunikacja. Zostało ono omówione w kontekście nowych środków komunikacji społecznej, których *Pueri Cantores* powinno używać, by docierać do każdego⁷⁸.

Następnym istotnym dokumentem było podpisanie porozumienia z Royal School of Church Music 25 marca 2014 roku w Krakowie⁷⁹. Porozumienie to zostało podpisane przez Briana Gilla, przewodniczącego Royal School of Church Music, oraz ks. Roberta Tyrałę, prezydenta Międzynarodowej Federacji *Pueri Cantores*. Podpisali je także wszyscy inni obecni zarówno z *Pueri Cantores*, jak i z Royal School of Church Music. W dokumencie określono, że przedmiotem porozumienia jest sprawa muzyki kościelnej, jej promocja i oddziaływanie na duchowość każdego z członków obu wspólnot, dalej wytyczono wspólne drogi i miejsca dzia-

---

⁷⁷ Zob. *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, 3. Kongresy i spotkania chórów na wszystkich stopniach istotą ruchu, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

⁷⁸ Zob. *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, 4. Dokąd zmierzamy?, AFIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

⁷⁹ Zob. *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, FIPC 274, Tyrała 25, Documents, AFIPC Rzym.

łania, możliwości współpracy. Bardzo ważne było określenie odpowiedzialności strukturalnej za wszelkie inicjatywy. Po stronie Pueri Cantores odpowiada za to zarząd Federacji, a po stronie Royal School jej dyrekcja. Podjęto także sprawę finansów i kosztów, niezależności działań każdej z organizacji i wspólnotowej jedności. Bardzo ważny był aspekt ekumeniczny podjętego porozumienia. Zapisano także, że podpisane przez prezydentów porozumienie wejdzie w życie 31 marca 2015 roku w Royal School of Church Music, a 31 sierpnia 2015 roku w Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores. Będzie to porozumienie obowiązujące wszędzie na świecie, gdzie działa Royal School of Church Music oraz Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores⁸⁰.

Podczas walnego zgromadzenia prezydentów tym samym zgromadzenia wyborczego nowego prezydenta Pueri Cantores, w sierpniu 2017 roku w Barcelonie została przyjęta *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*⁸¹. Był to program przygotowany przez asystentów kościelnych Federacji krajowych w latach 2013–2017, ale zebrał go i ostatecznie ułożył ks. Stanisław Mieszczak SCJ, asystent kościelny Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores do sierpnia 2017 roku. Dokument podzielony był na następujące działy: śpiew liturgiczny jako doświadczenie wiary, żyć doświadczeniem Chrystusa mojego Zbawiciela, rok liturgiczny – żyć i odczuwać wraz z Kościołem, metody formacji duchowej, odpowiedzialność w formacji duchowej, nieść nadzieję dzisiejszemu człowiekowi⁸². W całości był to dokument pastoralny, który miał posłużyć dyrygentom, prezesom, formatorom w każdym chórze Pueri Cantores w świecie. Była to pewna propozycja, nie obligatoryjna, stwarzająca wiele możliwości oddziaływania formacyjnego na chóry Pueri Cantores. Dopełniła ona dokument o identyfikacji Pueri Cantores, tak zresztą ów program pastoralny był pomyślany.

---

⁸⁰ Zob. *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, FIPC 274, Tyrala 25, Documents, AFIPC Rzym.

⁸¹ Zob. S. Mieszczak, *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, FIPC 281, Tyrala 32, all documents, AFIPC Rzym.

⁸² Zob. S. Mieszczak, *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, nr 1–6, FIPC 281, Tyrala 32, all documents, AFIPC Rzym.

W pierwszym dziale, który dotyczy śpiewu liturgicznego jako doświadczenia wiary, zwrócono najpierw uwagę, że formacja chórzystów przebiega w wymiarze ludzkim i duchowym. Temu doświadczeniu duchowemu pomaga zaś liturgia, w której uczestniczy każdy chórzysta. Wzmaga to także znajomość treści muzyki śpiewanej. Niezwykle ważna jest więc znajomość tekstów i ich zrozumienie. Nie jest przecież tajemnicą, że te śpiewy są wyrazem wiary. W tym widoczne jest doświadczenie *Pueri Cantores* jako świadków wiary, ale także tradycji żywego Kościoła. Wzmaga tę świadomość także przynależność do parafii, w jakiej są, ale również do międzynarodowej rodziny *Pueri Cantores*. W tym ważna jest świadomość łączności z każdorazowym następcą św. Piotra. Kiedy młodzi modlą się i śpiewają, tworzą żywą wspólnotę wierzącego Kościoła⁸³. Kolejny rozdział (*Życ doświadczeniem Chrystusa, mojego Zbawiciela*), jest bardzo wyraźnym osobistym przedstawieniem łączności z Jezusem. Relacja z Bogiem jest tutaj bowiem fundamentalna. Zachęca się do poznania nie tylko historycznego Jezusa, ale żywego i obecnego dzisiaj w Kościele. Bardzo ważna w tym poszukiwaniu Boga jest postawa optymizmu, pragnienie prawdy, piękna, wolności i szczęścia. Koniecznie trzeba pomóc każdemu chórzycie w odkryciu wrażliwości na obecność Boga przez słuchanie Słowa Bożego, w sakramentach, w relacjach z ludźmi, których łączy Chrystus. Przez śpiew można bardziej dotrzeć z prawdą chrześcijańską do innych ludzi. Ważne jest także poszanowanie miejsca, w jakim pełni się posługę, czyli poruszanie się w przestrzeni *sacrum*, ta wrażliwość pomoże w rozumieniu siebie i innych, w duchowym rozwoju⁸⁴. Rozdział trzeci propozycji duszpasterskiej był bardzo szczegółowym spojrzeniem na rok liturgiczny, w którym żyjemy i mamy odczuwać obecność Chrystusa w swoim Kościele. Warto w tym miejscu przywołać dosłowne słowa komentarza:

Podczas roku liturgicznego sam Chrystus objawia się wierzącym na różne sposoby. Uczestnicząc w celebracjach liturgicznych, możemy nie tyl-

---

⁸³ Zob. S. Mieszczak, *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, rodz. I, p. 1–11, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym..

⁸⁴ Zob. tamże, rodz. II, p. 1–10.

ko lepiej poznawać Jego Osobę i przesłanie, lecz także doświadczać Go osobiście. Bardzo pomocnym narzędziem do tego jest repertuar muzyki kościelnej, przewidziany na różne okresy roku liturgicznego⁸⁵.

Kolejno zostaje też omówione miejsce i rola chóru oraz teologiczna tematyka: Adwentu, Bożego Narodzenia, Wielkiego Postu, Wielkanocy, świąt maryjnych oraz wspomnień świętych⁸⁶. W rozdziale czwartym podjęte zostają metody formacji duchowej. Konieczny więc jest rozwój muzyczny, ale obok niego bardzo ważna jest formacja duchowa. Istotne jest zwrócenie uwagi na to, że podczas śpiewu chórzyci wchodzą w doświadczenie wiary wierzących, często tych, którzy byli w chórze wcześniej. Posługa chórzysty staje się więc szkołą wiary. Doskonalenie muzyczne jest pracą z mistrzem, a to może zwrócić uwagę na możliwości rozwoju ducha. Wyjaśnianie znaczenia liturgicznego śpiewu otwiera przed śpiewającym horyzonty chrześcijańskiego doświadczenia. Śpiew podczas liturgii staje się i jest autentyczną modlitwą. Bardzo ważne, aby formacja muzyczna połączona była z formacją ludzką i duchową. W takim jej rozumieniu mogą też pomóc organizowane kongresy, zwłaszcza że ich motto jest także zwróceniem uwagi na kierunki rozwoju każdego chórzysty. W tym miejscu zwrócona została uwaga na ważność przesłania ks. Maillaeta, ale również szczególnej opieki św. Dominika Savio, o którym mówiąc, papież Pius XII miał przywołać słowa ks. Maillaeta, że „pragnął śpiewać w chórze nie dla aplauzu słuchaczy, ale po to, by samemu Bogu się podobać”⁸⁷. Oczywiście, bardzo ważne jest także sformułowanie, że różnice kulturowe każdego chóru są istotne, by opracować własne metody formacji duchowej *Pueri Cantores* w różnych stronach świata⁸⁸. W części piątej, mówiącej o odpowiedzialności w formacji duchowej, podkreśla się nade wszystko konieczność wspólnoty i znalezie-

---

⁸⁵ Zob. S. Mieszczak, *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, rodz. III, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

⁸⁶ Zob. tamże, rodz. III, p. 1–6.

⁸⁷ Pius XII, List apostolski *Carmina sacra* (8 czerwca 1956), C0, documenti generali, AFIPC Rzym.

⁸⁸ Zob. S. Mieszczak, *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, rodz. IV, p. 1–11, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

nia dla każdego chórzysty mistrza życia duchowego. To dyrygent ma być pierwszym odpowiedzialnym za całość życia chóru, a więc także rozwój duchowy dzieci i młodzieży. Bardzo ważne jest, by do tej współpracy zaprosić asystenta kościelnego chóru. Między nimi powinna się nawiązać harmonijna współpraca, nigdy walka. Skoro na forum międzynarodowym powołany jest asystent kościelny z autoryzacją władzy Kościelnej, a na forum konkretnego kraju asystent kościelny zatwierdzony przez Episkopat miejscowy, tak na forum chóru powinien być odpowiedni kapłan, który będzie pełnił to zadanie⁸⁹. Ostatni – szósty rozdział – jest wezwaniem do tego, by nieść nadzieję współczesnemu człowiekowi. Nadzieja, którą śpiewają chórzyci, ma przekładać się na codzienne życie i każdy ma nią promieniować, tym samym dawać dobre świadectwo. Odwołując się do Katechizmu Kościoła Katolickiego przypomniane zostało, że nadzieją jest osiągnięcie zbawienia i życia wiecznego. Taka nadzieja, jeśli jest prawdziwa, powinna być głoszona i przekazywana innym. Szczególnym wyrazem nadziei jest przesłanie pokoju, które od momentu powstania głosi Federacja Pueri Cantores. Także doświadczanie piękna w muzyce rodzi pokój i nadzieję. Wartość nadziei podkreślali także papieże od Jana XXIII aż do Franciszka. Przesłaniu temu wierna jest też Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores⁹⁰.

Koniecznym na koniec omawiania wszystkich regulacji prawnych trzeba uwzględnić także niezwykle ważną sprawę dotyczącą ogłoszenia patrona Pueri Cantores. 8 czerwca 1955 roku św. Dominik Savio został ogłoszony i mianowany patronem Pueri Cantores⁹¹. Zachował się w archiwum Federacji w Rzymie list ks. Maillaeta do ks. Romity w sprawie patrona Pueri Cantores. Pisał tak: „To dla nas wielki honor... a jest to także wielka mobilizacja do tego, by jeszcze wytrwalej pracować nad pięknem

---

⁸⁹ Zob. S. Mieszczak, *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, rodz. V, p. 1–7, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

⁹⁰ Zob. tamże, rodz. VI, p. 1–12.

⁹¹ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 33, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym; FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.

naszego śpiewu dla chwały Bożej⁹². Papież Pius XII napisał też list apostolski do Pueri Cantores z okazji mianowania św. Dominika patronem chórów. W liście tym papież wyrażał wielką radość z tego, że może jako patrona dla tak wspaniałej społeczności dać św. Dominika, który podobnie jak chóry zawsze dbał o jedność z Bogiem i piękno sprawowanych czynności liturgicznych⁹³. W dniach 17–22 kwietnia 1957 roku miała też miejsce symboliczna pielgrzymka Pueri Cantores do miejsc związanych ze św. Dominikiem, nazwanym przez papieża orędownikiem niebieskim dla chórzystów⁹⁴. To wówczas też powstał hymn ku czci św. Dominika Savio, śpiewany przez chóry Pueri Cantores⁹⁵. W archiwum Federacji Międzynarodowej w Rzymie przechowywany jest także dokument przekazania relikwii dla wspólnoty Federacji Pueri Cantores⁹⁶. Na 7 kwietnia 1965 roku datowany jest list z Kongregacji Rytów (R 19/965), która w imieniu papieża Pawła VI nadaje przywileje związane z obchodzonym świętem patrona Pueri Cantores św. Dominika Savio. Penitencjaria Apostolska te przywileje potwierdziła pismem z dnia 10 kwietnia 1965 roku⁹⁷. Do tego też, podczas Kongresu Międzynarodowego Pueri Cantores przeżywanego w Rzymie na przełomie 2010/11 roku, nawiązano i dla Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores przekazano ponownie relikwie św. Dominika Savio. Uczynił to w imieniu papieża Benedykta XVI sekretarz Stanu kard. Tarcisio Bertone SDB podczas inauguracji Kongresu⁹⁸.

---

⁹² F. Mailliet, *Lettera a Mons. Romita*, 27 IX 1956, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.

⁹³ Zob. Pius XII, List apostolski: *Sanctus Dominicus Savio, conf. Celestis Puerorum Cantorum patronus eligitur*, 20 V 1949, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym; FIPC 123, lettera di Piuo XII ai PC, storia FIPC, AFIPC Rzym; Pius XII, List apostolski *Carmina sacra* (8 czerwca 1956), C0, documenti generali, AFIPC Rzym.

⁹⁴ Zob. *Programme des journées pèlerinage*, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.

⁹⁵ Zob. *Hymns in honor of Saint Dominic Savio*, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.

⁹⁶ Zob. *Dokument potwierdzający autentyczność relikwii św. Dominika*, Turyn, 25 maj 1955, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.

⁹⁷ Zob. FIPC 75, Vaticana 1, AFIPC Rzym.

⁹⁸ Zob. C 36, Roma 2010–2011, AFIPC Rzym.

3. Watykan (zależność czy współpraca)

Właściwie od samego początku istnienia Federacji żywe są jej kontakty z Watykanem. W historii przybierały one oczywiście różne kształty, ale ostatecznie zawsze były przepełnione niezwykłą troską Kościoła o ten ruch religijny. Bardzo ważnym impulsem do rozwoju dla Pueri Cantores stał się list papieża Piusa XII z 20 maja 1949 roku⁹⁹.

Od 1960 roku są w archiwum Pueri Cantores zachowane listy z diecezji rzymskiej informujące o działaniach i zapraszające do duszpasterskiej współpracy. Było to także związane z pracą w watykańskiej Kongregacji ds. Duchowieństwa ks. Fiorenzo Romity, prezydenta Federacji Międzynarodowej. W 1977 roku został on mianowany przez kard. Ugo Polettiego, wikariusza papieskiego na Rzym, rektorem kościoła S. Rocco, miejsca, które później stało się na długie lata siedzibą Pueri Cantores w Rzymie, gdzie zresztą też spoczęły szczątki ks. Romity po śmierci. Liczne są także dokumenty związane z mianowaniem ks. Romity do kolegów rzymskich związanych z Soborem Watykańskim II, synodem diecezji rzymskiej czy komisji, która tworzyła instrukcję o muzyce kościelnej po Soborze Watykańskim II *Musicam sacram*, opublikowanej w 1967 roku¹⁰⁰. Niezwykle cenne są także listy, z których wynika, że budując przyszłość Pueri Cantores w świecie, nie zapomniano o właściwej relacji z Rzymem. Liczne są także wypowiedzi innych papieży do Pueri Cantores, przywoływane w innych miejscach niniejszej publikacji.

W archiwum zachowana jest także korespondencja ks. J. Roucairoła w sprawach statutowych, zatwierdzenia prezydenta oraz wielu innych ważnych dla działania Federacji¹⁰¹. Z czasów prezydentury S. Koeslera oraz W. Buysa zachowana jest liczna korespondencja z różnymi dykasteriami Watykanu, zwłaszcza w sprawach organizacji Kongresów w Rzy-

---

⁹⁹ Zob. Pius XII, *Lettera ai Pueri Cantores*, 20 V 1949, FIPC 123, *Lettera di Pio XII ai PC*, storia FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁰⁰ Zob. FIPC 75, *Vaticana 1*, AFIPC Rzym.

¹⁰¹ Zob. *Lettera dal Segretariato di Sato a Mons. Roucairoł*, 26 XI 1982, FIPC 75, *Vaticana 1*, AFIPC Rzym.

mie. Jak można wyczytać z korespondencji, była to dobra współpraca. Kierowano także zapytania przed wyborami nowego prezydenta o *nihil obstat* dla kandydatów¹⁰². Nie odnotowano w tym czasie próby dominacji ze strony urzędów watykańskich, a raczej wielką wolę współpracy.

W czasie prezydentury J. M. Torrentsa utworzono zwyczaj regularnych spotkań z przedstawicielami już nie tylko Papieskiej Rady ds. Świeckich, której bezpośrednio podlegało Pueri Cantores, ale także z Kongregacją ds. Edukacji Katolickiej oraz Kongregacją ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Wszędzie tam dochodziło do rozmów i spotkań, a przy okazji pozostawiano co roku sprawozdania z działalności Federacji w świecie, zwłaszcza z działań podejmowanych przez prezydenta i zarząd. Była to niezwykle istotna sprawa, ze względu na dobrą relację Pueri Cantores z tymi dykasteriami rzymskimi. Oczywiście, w czasie organizacji Kongresów Międzynarodowych do tych regularnych spotkań dochodziła także współpraca z Domem Papieskim, Biurem Ceremoniarza Papieskiego oraz Gubernatoratem Państwa Watykańskiego. Bardzo liczna jest w tym względzie korespondencja pomiędzy J. M. Torrentsem a abp (kard.) S. Ryłko z Papieskiej Rady ds. Świeckich. Dalej ożywiony kontakt z abp. Tamburino, a później z abp. D. Sorrentino w Kongregacji ds. Liturgii i Dyscypliny Sakramentów. Wszystkie sprawy dotyczą łączności ze Stolicą Apostolską. W sprawach zaś organizacji Kongresów w Rzymie wszystkie sprawy uzgadniano z bp. G. Danzi z Gubernatoratu Państwa Watykańskiego. Niezwykle ważne były także kontakty z Sekretariatem Stanu w kwestii siedziby Pueri Cantores w Rzymie. To była najważniejsza decyzja za czasów tej prezydentury w relacjach z Watykanem. Listy dotyczyły także bieżących spraw oraz wydarzeń okolicznościowych, jak choćby odpowiedź na list J. M. Torrentsa w związku z wyborem Benedykta XVI na papieża¹⁰³.

Także czasy prezydentury ks. R. Tyrały obfitowały w kontakty z Watykanem. Były intensywniejsze w czasie przygotowań Kongresów Międzynarodowych, które odbywały się w Rzymie, ale także w czasie odwiedzin w Rzymie zarządu bądź rady administracyjnej Federacji. Były to regu-

---

¹⁰² Zob. FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym.

¹⁰³ Zob. FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym.

larne spotkania w Papieskiej Radzie ds. Świeckich, zwłaszcza z kard. S. Ryłko, oraz bp. J. Clemensem, w Kongregacji ds. Liturgii i Dyscypliny Sakramentów, Kongregacji Edukacji Katolickiej oraz biurze Ceremoniarza Papieskiego, jak też w Domu Papieskim i Gubernatoratem. Prezydent pisał liczne listy oraz otrzymywał na nie odpowiedzi. Bogata korespondencja jest zachowana w rzymskim archiwum Pueri Cantores z czasu tej prezydentury¹⁰⁴. Na uwagę zasługuje zwłaszcza korespondencja z papieżem Benedyktem XVI i papieżem Franciszkiem¹⁰⁵. Listy były także kierowane do „szefów” oraz ich współpracowników wszystkich dykasterii rzymskich. To ożywienie dało dobrą znajomość obu zainteresowanym stronom. Bardzo ważna była korespondencja w sprawach celebr oraz wszystkich spraw organizacyjnych przy okazji Kongresów w latach 2010/11 oraz 2015/16. Skutkowało to niewątpliwie dobrą organizacją podczas ich trwania¹⁰⁶. Za każdym razem podczas odwiedzin zarządu Pueri Cantores w Rzymie składana była tzw. wizyta *ad limina* we wszystkich kurialnych dykasteriach watykańskich. Owocowało to także życzliwością oraz poparciem dla sprawy muzyki kościelnej i działań Pueri Cantores w świecie. To emanowało także na Federacje krajowe, bowiem prezydenci przyjmowali te zachowania na forum każdego kraju. Co więcej, prezydent z mandatem watykańskim mógł, odwiedzając Federacje w ich krajach, zupełnie bez przeszkód zabiegać o spotkania z biskupami miejsca, co później skutkowało dobrymi relacjami dla Federacji krajowych.

Tak jak zakładał ks. Maillet, w tych relacjach Pueri Cantores pozostało wierne, dlatego co trzeci Kongres międzynarodowy miał miejsce

---

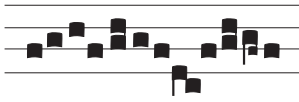
¹⁰⁴ Zob. FIPC 275, Tyrala 26, Ufficio del Presidente, AFIPC Rzym; FIPC 276, Tyrala 27, Ufficio del Presidente, AFIPC Rzym; FIPC 277, Tyrala 28, Ufficio del Presidente, AFIPC Rzym; FIPC 278, Tyrala 29, Ufficio del Presidente, AFIPC Rzym; FIPC 279, Tyrala 30, Ufficio del Presidente, AFIPC Rzym; FIPC 280, Tyrala 31, Ufficio del Presidente, AFIPC Rzym; FIPC 281, Tyrala 32, all documents, korespondencja, AFIPC Rzym.

¹⁰⁵ Zob. FIPC 281, Tyrala 32, all documents, korespondencja, Benedykt XVI, AFIPC Rzym; FIPC 281, Tyrala 32, all documents, korespondencja, Franciszek, AFIPC Rzym.

¹⁰⁶ Zob. FIPC 265, Tyrala 16, Roma 2010–2011 B, lettere e risposte, AFIPC Rzym; FIPC 270, Tyrala 21, Roma 2015–2016, AFIPC Rzym; FIPC 281, Tyrala 32, all documents, Kongresy, Roma 2010, Listy Kongres, AFIPC Rzym; FIPC 281, Tyrala 32, all documents, Kongresy, Roma 2015, Listy Kongres, AFIPC Rzym.

w Rzymie, by przybyć do „progów apostolskich”, ale także spotkać następcę św. Piotra. Te spotkania były zawsze przeżywane z największymi emocjami i pozostawiały wyraźny ślad w późniejszej działalności chórów w krajach i miejscach ich działalności.

Rzym na zawsze pozostał oficjalną siedzibą Pueri Cantores, zaś Watykan – miejscem tożsamym z domem, bowiem tu zawsze chórzyści czuli się jak u siebie. To tu wyrażali na modlitwie śpiewanej swoją wiarę, ale i tu słuchani byli przez dostojników Kościoła na liturgii oraz koncertach.

Rozdział II

Organizacja Federacji

Dla dobrej i sprawnej działalności Federacji Pueri Cantores konieczne były regularne spotkania osób za nią odpowiedzialnych. Niezwykle ważne stało się także uporządkowanie kwestii siedziby, archiwum oraz spraw ekonomicznych Federacji. Dla dobrego rozpowszechniania idei chóru bardzo ważne było też w swoim czasie czasopismo „Pueri Cantores”, które ukazywało się dosyć regularnie.

1. Walne zgromadzenia i spotkania odpowiedzialnych

Wszystkie administracyjne działania Pueri Cantores nie byłyby możliwe, gdyby nie wspólnota i jedność od samego początku istnienia Federacji. Ważne były więc spotkania zarządu, rady administracyjnej Federacji, ale nade wszystko walne zgromadzenia wszystkich osób odpowiedzialnych za Pueri Cantores w poszczególnych krajach świata. Pierwsze walne zgromadzenie, na którym zresztą wybrano ks. Ferdynanda Maillaeta na prezydenta Federacji Międzynarodowej, miało miejsce w Paryżu 15 kwietnia 1952 roku¹. Wówczas też został wybrany zarząd Federacji². 12 kwietnia

---

¹ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 35.

² Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 32, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

1955 roku walne zgromadzenie ponownie wybrało na swojego prezydenta ks. Mailleta³. Na każde spotkanie prezydentów przygotowywano pełną dokumentację działalności Federacji⁴. Biuletyn *Pueri Cantores „Inter Nos”* informował na bieżąco o wszystkich działaniach Federacji⁵. W 1958 roku ma miejsce kolejne ważne walne zgromadzenie, które przygotowuje wersję statutu Federacji gotową do zatwierdzenia⁶. W 1959 roku na walnym zgromadzeniu omawiano sprawy propagowania idei *Pueri Cantores* w świecie, ale także przedstawiono bilans finansowy oraz dyskutowano nad organizacją przyszłych Kongresów⁷. Podczas tego spotkania przedstawiano sprawy formacji wokalne, psychologii głosu, edukacji muzycznej. Spotkanie w dniu 4 kwietnia 1959 roku odbyło się w Paryżu, a obecni byli na nim: ks. F. Maillet, prezydent Federacji, wiceprezydenci: ks. F. Romita z Włoch, o. J. I Prieto z Hiszpanii, ks. C.N. Meter z USA, ks. J. Besnier z Francji, sekretarz ks. H. Leclerc, a także konsultorzy z różnych stron świata: G.R. Kellner z Niemiec, ks. W. Purney z Wielkiej Brytanii, ks. Viverman z Belgii, ks. Lamonde z Kanady, M. R. Flechtner ze Szwajcarii, ks. Libera z Włoch, o. Bottin z Kongo, ks. R. Delsinne z Francji⁸.

Niezwykle ważne i przełomowe zarazem walne zgromadzenie miało miejsce podczas Międzynarodowego Kongresu w Madrycie w lipcu 1963 roku⁹. Dokonało ono bowiem po śmierci ks. Mailleta wyboru nowego prezydenta Federacji i został nim ks. Fiorenzo Romita. Została też zatwierdzona wówczas siedziba sekretariatu generalnego Federacji *Pueri Cantores* w Rzymie. To jest też czas, od jakiego zaczyna się oficjalna współpraca z Festiwałem Rassegna w Loreto¹⁰. W 1967 roku miało miej-

---

³ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 33, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴ Zob. *Account od the General Asembly 1955, Inter nos, VI-VII 1955*, s. 14-22, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.

⁵ Zob. *Pueri Cantores, Inter nos, VI 1955, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.*

⁶ Zob. *Assemblée Générale VII 1958, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.*

⁷ Zob. *Assemblée Generale 1959, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.*

⁸ Zob. tamże.

⁹ Zob. *Assemblea Generale, Madrid 1963, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.*

¹⁰ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 33, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Protocollo dell'assemblea generale 1963, 1-6, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.*

sce kolejne ważne walne zgromadzenie Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, ponieważ to wówczas na kolejną kadencję jako prezydent Federacji został wybrany ks. Fiorenzo Romita, ale także powołano pięciu wiceprezydentów (ks. R. Delsinne, ks. J. Besnier, ks. Mater, o. P. Prieto, P. Henrandez) oraz współpracowników (ks. J. Vyverman, W. Purney, R. Flechtner, P. Butry, ks. H. Wurm)¹¹. W 1970 roku walne zgromadzenie miało miejsce w Würzburgu. Podjęto na nim temat współpracy z egna w Loreto powstających nowych Federacji, problemów wewnątrz Pueri Cantores oraz inne bieżące sprawy¹². Obecni byli na tym posiedzeniu: ks. F. Romita, prezydent Federacji, ks. R. Delsinne, wiceprezydent, ks. J. Besnier, prezydent Federacji Francuskiej, ks. Ch. Meter, prezydent Federacji USA, R. Flechtner, prezydent Federacji Szwajcarskiej, ks. H. Wurm, prezydent Federacji Niemieckiej, ks. W. Purney, prezydent Federacji Wielkiej Brytanii, ks. F. Sotora, prezydent Federacji Austrii, W. Buys, prezydent Federacji Holenderskiej, Haesegava, prezydent Federacji w Japonii, X. Gonzales, prezydent Federacji Meksyku, H. Bernhard i S. Koesler z Niemiec oraz inni¹³.

Kolejne wydarzenie, które miało również wielkie znaczenie dla przyszłości Federacji, odbyło się w 1972 roku w Bois le Duc, podczas Kongresu Międzynarodowego. Wybrano wówczas nowego prezydenta Federacji Międzynarodowej, a został nim ks. J. Rucairol z Francji¹⁴. Jego zastępcami zostali: W. Buys z Holandii, Flechtner ze Szwajcarii, S. Koesler z Niemiec, ks. Meter z USA, ks. Purnay z Anglii. Do grupy doradczej weszli: ks. Butry z Afryki, ks. Callar z Belgii, o. Prieto z Hiszpanii, ks. F. Romita z Włoch, ks. Sotola z Austrii. Sekretarzem pozostał ks. Terzariol w Rzymie¹⁵. Lata 1972–1984 niewątpliwie były czasem powrotu do korzeni

---

¹¹ Zob. *Protocollo dell'assemblea generale*, 9 VII 1967, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.

¹² Zob. *Assemblea Generale, Würzburg*, 27 VII 1970, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym; *Protocollo dell'assemblea generale 1970*, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.

¹³ Zob. *Protocollo della riunione dei presidenti FIPC*, 27 VII 1970, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.

¹⁴ Zob. *Assemblea Generale, Bois le Duc*, VII 1972, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.

¹⁵ Zob. *Assemblea Generale, Bois le Duc*, VII 1972, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym; FIPC 80, AG, AFIPC Rzym. W archiwum Federacji Pueri Cantores w Rzymie obfita jest korespondencja związana z przygotowaniem tego walnego zgromadzenia.

Federacji. W 1982 roku spotkanie w Loreto, odbywające się w dniach 14–17 kwietnia, przyniosło informacje na temat rozpoczętych działań w Burundi, Polsce, a w odniesieniu do innych krajów sprawy dotyczyły rozwoju, zatwierdzenia statutu czy innych spraw organizacyjnych¹⁶. Efektem spotkania prezydentów w Loreto w dniach 7–8 kwietnia 1983 roku było przygotowanie do wyborów prezydenckich w 1984 roku oraz ustalenia w sprawie Kongresu Międzynarodowego w Paryżu w 1985 roku¹⁷. Na spotkanie prezydentów Pueri Cantores w Loreto zapraszał już nowy prezydent¹⁸. Z walnego zgromadzenia w 1983 roku pozostało w archiwum sprawozdanie finansowe¹⁹, a także protokół, z którego wnioskować można, że zostali wówczas ogłoszeni kandydaci na stanowisko prezydenta Federacji, dokonano zmian w statucie i przedstawiono kolejny projekt rozwoju Federacji w świecie²⁰.

W 1984 roku, w dniach 25–30 kwietnia, w Loreto miało miejsce walne zgromadzenie, które wybrało S. Koeslera na prezydenta Federacji²¹. 22 września 1984 roku odbyło się drugie spotkanie w tym roku, tym razem zarządu Federacji w Paryżu, a poświęcone było właściwie prawie w całości sprawom organizowanemu w kolejnym roku Kongresu w Paryżu. Omawiano na nim także kwestię relacji z chórem Petites Chanteurs à la Croix de Bois oraz sprawy finansowe i inne zagadnienia organizacyjne Federacji²². W dniu 11 kwietnia 1985 roku odbyło się spotkanie zarządu Federacji w Loreto. Obecni byli na nim: Koesler, Baruchet, Buys, Delvin, de Muck, Oeschger, Sump, Villacorta, Grasser, Levezzo, przybył także M. Foucher. Omawiano sprawę biuletynu z adresami za 1984 rok, opłat członkowskich, organizację Kongresu w Paryżu (inauguracja, koncert galowy, koncerty inne, msze narodowe, mszę na zakończenie oraz

---

¹⁶ Zob. Loreto 1982, AG, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

¹⁷ Zob. Loreto 1983, AG, FIPC 143, AFIPC Rzym.

¹⁸ Zob. FIPC 135, AG 1983, AFIPC Rzym.

¹⁹ Zob. AG 1983, FIPC 135, AFIPC Rzym.

²⁰ Zob. Paris 1983, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

²¹ Zob. *Protocollo dell'assemblea generale FIPC*, 25-30 IV 1984, Loreto, FIPC 218, AFIPC Rzym.

²² Zob. *Protocollo della riunione del consiglio FIPC*, 22 IX 1984, Paris 1984, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

inne), Rassegna di Loreto, sprawę następnego spotkania, nowe kontakty i organizację Federacji w Azji i Afryce²³. 5 lipca 1985 roku miało miejsce, tym razem w Paryżu, spotkanie zarządu Federacji, na którym obecni byli: Koesler, Mater, Buys, Grasser, Schrooten, Tompson, Butry, Higgins, Lavezzo, Brianza, Baruchet, Delvin, Sump, Villacorta, Tutzar. Podejmowano wówczas sprawy: Kongresu w Paryżu, sytuacji w poszczególnych krajach, gdzie działa Federacja, i inne²⁴. W 1986 roku spotkanie prezydentów miało miejsce w dniach 3–4 kwietnia w Loreto. Obecni na posiedzeniu byli: prezydent S. Koesler, ks. G. Grasser z Francji, ks. J. Schrooten z Belgii, ks. D. Higgins z Anglii, J.C. Villacorta z Hiszpanii, W. Oeschger ze Szwajcarii, E. Hribar z Włoch, G. Sump z Niemiec, F. de Munck oraz A. Stevering z Holandii, W. Buys jako sekretarz Federacji. Zaproszony był także J.M. Foucher. Spotkanie poświęcone było podsumowaniu Kongresu w Paryżu, omówieniu spraw organizacyjnych następnego Kongresu w Rzymie 1987/88, zmian w regulaminie wewnętrznym Federacji oraz innym²⁵. W dniu 20 września 1986 roku w Paryżu miało miejsce spotkanie zarządu Federacji. Uczestniczyli w nim: prezydent S. Koesler, ks. G. Grasser z Francji, I. O'Donovan z Irlandii, ks. J. Schrooten z Belgii, ks. D. Higgins z Anglii, J.C. Villacorta z Hiszpanii, W. Oeschger ze Szwajcarii, Lavezzo z Włoch, G. Sump z Niemiec, F. de Munck z Holandii, W. Buys jako sekretarz Federacji. Pierwszym punktem spotkania był przegląd wszystkich Federacji w świecie, pojawia się na nim informacja o tworzonej Federacji w Polsce. Kolejno omawiano rzymski Kongres na przełomie 1987/88, zwłaszcza program muzyczny Kongresu. Bardzo ważne było przedstawienie sposobu wyboru prezydenta²⁶. Z walnego zgromadzenia Federacji

---

²³ Zob. *Protocollo della riunione del consiglio FIPC*, 11 IV 1985, Loreto, s. 1–5, Loreto 1985, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym; Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1985, AFIPC Rzym.

²⁴ Zob. *Protocollo della riunione del consiglio FIPC* 5 VII 1985, Paris, s. 1–7, Paris 1985, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

²⁵ Zob. *Protocollo della riunione dei presidenti FIPC*, 3–4 IV 1986 Loreto, s. 1–5, Loreto 1986, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym; *Réunion des présidents FIPC*, 3 IV 1986, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1986, AFIPC Rzym.

²⁶ Zob. *Protocollo della riunione del consiglio FIPC*, 20 IX 1985, Paris, s. 1–5, Paris 1986, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

Pueri Cantores w 1987 roku pozostało jedynie rozliczenie finansowe Federacji²⁷. 3 września 1988 roku miało miejsce spotkanie zarządu Federacji Pueri Cantores w Paryżu. Byli na nim obecni: prezydent S. Koesler, F. de Munck oraz Steverink z Holandii, F. Delvin z Belgii, Villacorta z Hiszpanii, G. Sump z Niemiec, Curan z Irlandii, W. Oeschger ze Szwajcarii, E. Hribar z Włoch, ks. Grasser i ks. Schrooten jako kapelani, I. O'Donovan z Irlandii oraz sekretarz Federacji Międzynarodowej W. Buys. Podejmowane tematy koncentrowały się wokół kolejnego Kongresu Międzynarodowego, który miał się odbyć w Maastricht w 1990 roku²⁸. W 1989 roku miało miejsce spotkanie, jak zwykle w kwietniu, w czasie trwania Rassegna w Loreto. Oczywiście, jednym z głównych tematów były sprawy organizacyjne Kongresu w Holandii, miał się on odbyć w dniach 5–8 lipca 1990 roku. Omawiano także szczegółowo każdą Federację i kraj, gdzie znajdował się korespondent Pueri Cantores. Obecni na tym posiedzeniu byli: S. Koesler, ks. G. Grasser, ks. D. Higgins, F. Delvin, ks. A. Zajęc, F. de Munck, ks. G. Grond, G. Zacharopoulos, W. Buys²⁹. W archiwum Federacji Międzynarodowej w Rzymie pozostały także finansowe rozliczenia związane z Federacją za rok 1989³⁰. W tym samym roku miało miejsce kolejne spotkanie prezydentów Federacji Pueri Cantores, tym razem w dniu 2 września i, jak to już było w zwyczaju, w Paryżu. Wzięli w nim udział: S. Koesler, ks. G. Grasser, ks. D. Higgins, Villacorta, Clarck, Steberink, E. Hribar, W. Oeschger, G. Sump, F. de Munck, ks. G. Grond, Zacharopoulos, W. Buys, ks. J. Schrooten, Fucher, O'Donovan. Nadal omawiano sprawy Kongresu w Maastricht, ale także w Salamance³¹. 1 września 1990 roku miało miejsce spotkanie prezydentów w Lecco we Włoszech. Obecni byli: Koesler, Buys, Grasser, Delvin, Higgins, Sump, Schrooten, Oeschger, Hribar, de Munck, Boogensberger, Zacharopoulos, Villacorta, Plain-Japy, Steverink, Recio, Linnenborn. Tematem spotkania były: Kongresy i związane z nimi sprawy organizacyjne, muzyka, liturgia, a także dzielenie się obserwacjami na temat Festiwalu w Lecco, który

²⁷ Zob. FIPC 135, AG 1987, AFIPC Rzym.

²⁸ Zob. *Documentazione*, Paris 1988, FIPC 143 AG, Paris 1988, AFIPC Rzym.

²⁹ Zob. *Documentazione*, Loreto 1989, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

³⁰ Zob. FIPC 135, AG 1989, AFIPC Rzym.

³¹ Zob. *Documentazione*, Paris 1989, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

stał się dla Pueri Cantores kolejną po Loreto okazją do oddziaływania przez ukazywanie jakości muzyki, a także miejscem regularnych spotkań prezydentów Federacji celem wymiany doświadczeń i rozmów³². W 1991 roku spotkanie prezydentów Pueri Cantores miało miejsce w Loreto. Sprawy tam poruszane dotyczyły Kongresu w Salamance. Omawiano na nim wszystkie sprawy organizacyjne, finansowe, przedstawiono program muzyczny oraz liturgię wszystkich wydarzeń. Byli na tym posiedzeniu obecni: S. Koesler, J. Bogensberger, F. de Munck, E. Hribar, ks. D. Higgins, ks. G. Grasser, ks. J. Schrooten, J. Villacorta, G. Zacharopoulos. Ponadto przedstawiciele komitetów organizacyjnych Kongresu w Maastricht – ks. G. Grond i Stevering – i Kongresu w Salamance – ks. Recio Escribano. Ponadto: delegat Federacji w Azji Plain Japy, sekretarz Federacji Francuskiej Pueri Cantores L. Petite, z Federacji Niemieckiej ks. M. Linnenborn, a także sekretarz Federacji Międzynarodowej W. Buys. Omawiano także sprawę wyborów prezydenta Federacji Międzynarodowej, które miały się odbyć w 1992 roku³³. Bardzo szczegółowo omawiano walne zgromadzenie i tematy podejmowane w Federacji. Pozostawiony w archiwum protokół z tego posiedzenia z dnia 14 września 1991 roku, odbywającego się w Paryżu, wszystkie te zagadnienia ujmuje³⁴. Bardzo ważne było spotkanie prezydentów Federacji Międzynarodowej w dniach 23–24 kwietnia 1992 roku w Loreto. Zasadniczo dotyczyło ono przygotowywanych wyborów, które miały się odbyć w Paryżu we wrześniu 1992 roku. Omawiano także sprawę Międzynarodowego Kongresu, który miał zostać zorganizowany w 1996 roku w Wiedniu³⁵.

W 1992 roku prezydenci zebrali się 28 września w Paryżu, tym razem na walnym zgromadzeniu wyborczym. Obecni byli: S. Koesler jako prezydent, W. Buys jako sekretarz, ks. G. Grasser jako skarbnik, ks. D. Higgins. Z Belgii-Flandrii przybyli ks. J. Schrooten, H. Brangers, z Belgii-Walonii F. Dalvin, z Brazylii H. Combat, z Niemiec G. Sump, z Francji

---

³² Zob. *Documentazione*, Lecco 1990, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

³³ Zob. *Documentazione*, Loreto 1991, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

³⁴ Zob. FIPC 135, AG 1991, AFIPC Rzym.

³⁵ Zob. *Réunion biuro FIPC*, 23–24 IV 1992, Loreto, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1992, AFIPC Rzym; *Réunion biuro FIPC*, 23–24 IV 1992, Loreto, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.

P. Gigard i J.F. Duchamp oraz L. Petit, z Wielkiej Brytanii A. Wright oraz J. Cullen, z Irlandii I. O'Donovan, z Włoch S. Pajani oraz E. Hribar, z Katalonii E. Castellvi oraz J. M. Torrents, z Kolumbii F. Pineros, z Holandii F. de Munck, z Austrii J. Bogensberger, z Polski ks. A. Zając, z Portugalii F. dos Santos, z Ruandy G. Jeurissen, ze Szwajcarii W. Oeschger, z Zairu Deo Bisimwa. Posiedzenie obejmowało m.in.: sprawozdanie składającego urząd prezydenta S. Koeslera oraz sprawozdanie finansowe Federacji, omawianie poszczególnych oddziałów Pueri Cantores w różnych krajach świata, a także sprawy ewentualnych zmian w statucie, ponadto program muzyczny nadchodzącego Kongresu w Niemczech oraz sprawy organizacyjne z nim związane. Podsumowano również sprawy związane z Kongresami w Wiedniu oraz Rzymie. Przyjęto nowe Federacje: Polskę i Katalonię. Na zakończenie walnego zgromadzenia został wybrany nowy prezydent Pueri Cantores i zarząd. Nowym prezydentem został W. Buys z Holandii. W archiwum rzymskim Pueri Cantores odnajdziemy dokumenty związane z wyborami, z których wynika, że F. Delvin oraz ks. J. Schrooten byli także kandydatami na to stanowisko³⁶. Czasy W. Buys'a były poszukiwaniem nowych miejsc, gdzie Federacja mogłaby zacząć działać. W dniach 15–17 kwietnia 1993 roku miało miejsce spotkanie prezydentów Pueri Cantores w Loreto. Podczas tego spotkania omawiano sprawy statutu, zmian w regulacji wewnętrznej, delegata kościelnego, relacji Pueri Cantores i Rassegna di Loreto, finansów Federacji Międzynarodowej, siedziby Federacji w Rzymie, Kongresu w Rzymie. Obecni na spotkaniu byli: J.M. Torrents i E. Castellani z Katalonii, ks. Jan Schrooten z Belgii, ks. G. Grond z Holandii, S. Pajani z Włoch, ks. H. Bernat z Niemiec, H. Hasegawa z Japonii, A. Steverink z Holandii, J. Bogensberger z Austrii, ks. A. Zając z Polski, ks. M. Linnenborn z Niemiec, F. Delvin z Belgii, W. Oeschger ze Szwajcarii, E. Hribar z Włoch, ks. D. Higgins z Anglii, J.F. Duchamp z Francji, spotkanie prowadził prezydent W. Buys³⁷. W dniach 3–4 września 1993 roku miało miejsce kolejne

---

³⁶ Zob. *Protokoll der Generalversammlung FIPC*, 28 IX 1992 Paris, FIPC 135, AG 1987, AFIPC Rzym. Z pozostawionych w archiwum dokumentów wynika, że nie wszystko podczas wyborów było czytelnie przeprowadzone, o czym świadczy ożywiona na ten temat korespondencja już po zakończonych wyborach.

³⁷ Zob. *Documentazione*, Loreto 1993, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

spotkanie prezydentów Federacji Międzynarodowej, tym razem w Paryżu. Obecni byli: W. Buys, J. F. Duchamp, E. Hribar, G. Sump, E. Castellvi, S. Pajani, W. Oeschger, ks. J. Schrooten, P. Girard, F. de Munck, F. Delvin, P. Mehlom, I. O'Donovan. Podjęto na nim następujące tematy: organizacyjne sprawy spotkania prezydentów, działalność Federacji w poszczególnych krajach świata, organizację Kongresu w Rzymie, sprawę statutu, zmiany w regulacji wewnętrznej, organizację następnego Kongresu Międzynarodowego oraz wszelkie bieżące sprawy³⁸. Z zachowanego protokołu dowiadujemy się o ożywionej działalności Pueri Cantores w poszczególnych krajach. Przedstawiono i omówiono Federacje w następujących krajach: Wielka Brytania, Kanada, Francja, Norwegia, Katalonia, Austria, Irlandia, Niemcy, Holandia, Belgia-Flandria, Włochy. Omówiono także sprawę współpracy z chórem Petits Chanteurs à la Croix de Bois³⁹. Walne zgromadzenie Federacji Pueri Cantores miało też miejsce w dniu 28 grudnia 1993 roku w Rzymie. Obecni na nim byli: S. Koesler, prezydent honorowy, W. Buys, prezydent, sekretarz J.F. Duchamp, skarbnik E. Hribar, ks. J. Schrooten z Belgii-Flandrii, F. Delvin z Belgii-Walonii, G. Sump z Niemiec, J.M. Torrents z Katalonii, o. P. Giraud z Francji, I. O'Donovan z Irlandii, S. Pajani z Włoch, S. Hasegawa z Japonii, F. de Munck z Holandii, ks. A. Zając z Polski, br. G. Jeurissen z Ruandy, W. Oeschger ze Szwajcarii, W. Tapp z USA, ks. D. Bisimwa z Zairu, B. Smetanin z Rosji, a także inne towarzyszące osoby. Posiedzenie odbywało się podczas Kongresu Międzynarodowego. Podjęto sprawy: aktualizacji regulacji wewnętrznej, asystenta kościelnego, którym został ks. J. Schrooten zatwierdzony przez Watykan, składek członkowskich, kolejnych Kongresów Pueri Cantores⁴⁰. W dniach 7–8 kwietnia 1994 roku miało miejsce spotkanie prezydentów w Loreto, jak zwykle przy okazji Rassegna. Obecni byli: W. Buys, J.F. Duchamp, E. Hribar, G. Sump, E. Castellvi, S. Pajani, W. Oeschger, ks. J. Schrooten, P. Girard, F. de Munck, F. Delvin, P. Mehlom, I. O'Donovan, L. Dietrich, G. Mayer, A. Stevering, ks. C. Thompson, ks. M. Linnenborn, M. Baroso. Poza zwyczajowymi już informacjami prezydent przedstawił

---

³⁸ Zob. *Documentazione*, Paryż 1993, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

³⁹ Zob. *Compte-Rendu Réunion Paris 1993*, Paryż 1993, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

⁴⁰ Zob. FIPC 135, AG 1993, AFIPC Rzym.

sprawy Pueri Cantores na Rodos, w Portugalii, Japonii i USA. Przedstawiono także stan organizacji Kongresów Międzynarodowych w Austrii oraz w Kanadzie⁴¹. W tym samym roku miało miejsce następne spotkanie prezydentów w Paryżu w dniach 12–14 listopada 1994 roku. Obecni byli na nim: F. Delvin z Belgii, S. Pajani z Włoch, G. Sump z Niemiec, W. Oeschger ze Szwajcarii, J. Bogensberger z Austrii, ks. J. Schrooten z Belgii, F. de Munck z Holandii, J.M. Torrents z Katalonii, F. Nimbora z Gabonu, S. Kosler z Niemiec, B. Smetanin z Rosji⁴², ks. A. Zając z Polski, P. Flahaive z USA, ks. M. Linnenborn z Niemiec, ks. G. Grasser z Francji, ks. C. Thompson z Kanady, L. Petit z Francji, M. Landers z Wielkiej Brytanii, E. Hribar z Włoch, J.F. Duchamp z Francji oraz W. Buys z Holandii, prezydent międzynarodowy. Przybyli w sumie reprezentanci 16 krajów, gdzie działała wówczas Federacja. Podjęto tematy organizacyjne Kongresów Międzynarodowych w Kanadzie i Austrii, a także różne inne sprawy organizacyjne Pueri Cantores. 12 listopada miała też w tym czasie miejsce uroczysta msza w bazylice Notre-Dame, a 13 listopada koncert w kościele Madeleine⁴³. Podczas 35. Rassegna w Loreto, który odbywała się w dniach 19–23 kwietnia 1995 roku, doszło do spotkania prezydentów Pueri Cantores, na którym podjęto sprawy Federacji w: Grecji, Portugalii, Afryce, Ameryce, Azji, a także sprawy finansowe i regulacji wewnętrznej Federacji oraz organizacji Kongresów w Kanadzie i w Austrii⁴⁴. W tym samym roku w dniach 2–3 września miało miejsce kolejne spotkanie, tym razem w Salzburgu. Uczestniczyli w nim: Plain-Sapy z Francji, ks. A. Zając z Polski, G. Sump z Niemiec, I. O'Donovan z Irlandii, E. Castelvi z Katalonii, S. Pajani z Włoch, F. Delvin z Belgii-Walonii, F. de Munck z Holandii, J. Bogensberger z Austrii, S. Koesler z Niemiec (prezydent honorowy), M. Landers z Wielkiej Brytanii, W. Oeschger ze Szwajcarii, ks. C. Thompson z Kanady, W. Buys z Holandii (prezydent międzynarodowy), J.M. Torrents z Katalonii, J.F. Duchamp z Francji (sekretarz Federacji), E. Hribar (skarbnik Federacji). Jak zwykle omówiono wszystkie

---

⁴¹ Zob. *Documentazione*, Loreto 1994, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

⁴² B. Smetanin z Rosji pojawił się po raz pierwszy na posiedzeniu prezydentów, w archiwum znajduje się obfita korespondencja z nim w związku z przybyciem do Paryża.

⁴³ Zob. *Documentazione*, Paris 1994, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

⁴⁴ Zob. *Documentazione*, Loreto 1995, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

sprawy związane z poszczególnymi krajami, gdzie działa Federacja, i poinformowano wszystkich o podejmowanych próbach jej rozszerzenia. Rozmawiano także o wyborach prezydenta Federacji Międzynarodowej. Omówiono sprawę regulacji wewnętrznej Federacji, a także organizacji Kongresu Międzynarodowego w Salzburgu⁴⁵. W 1996 roku miały miejsce dwa walne zgromadzenia. Pierwsze w dniach 13–14 kwietnia 1996 roku w Loreto⁴⁶, a następnie walne zgromadzenie wyborcze prezydenta Federacji w dniu 13 lipca 1996 roku w Paryżu. Pierwsze porządkowało wszystkie ważne tematy Federacji, o czym świadczy zachowany w archiwum protokół z tego posiedzenia⁴⁷. Na zebraniu w lipcu 1996 roku obecni byli: Plain-Sapy z Francji, ks. A. Zając z Polski, M. Gaissman i G. Sump z Niemiec, I. O'Donovan z Irlandii, E. Castellvi z Katalonii, S. Pajani z Włoch, F. Delvin z Belgii-Walonii, F. de Munck z Holandii, J. Bogensberger z Austrii, P. Flahive z USA, M. Landers z Wielkiej Brytanii, W. Oeschger ze Szwajcarii, ks. C. Thompson z Kanady, B. Smetanin z Rosji, W. Buys z Holandii (prezydent międzynarodowy), J.M. Torrents z Katalonii, J.F. Duchamp z Francji (sekretarz Federacji), E. Hribar (skarbnik Federacji). Prezydent złożył raport moralny z minionej I kadencji, następnie przedstawiono raport finansowy, podjęto dyskusję na tematy bieżące, ale najważniejszym punktem spotkania był wybór prezydenta Pueri Cantores. Był tylko jeden kandydat na to stanowisko, W. Buys, i został on wybrany na II kadencję jako prezydent Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores⁴⁸. Kolejne spotkanie prezydentów miało miejsce w Loreto w dniach 16–18 kwietnia 1997 roku. W programie zapisano, że omówione zostaną sprawy afiliacji nowych oddziałów Pueri Cantores w świecie, podsumowany zostanie Kongres w Salzburgu, a także podane informacje na temat Kongresu w Barcelonie. Podjęto sprawy Pueri Cantores w Ruandzie, Kongo i Burundi. Przedstawiono Kongres Niemieckiej Federacji Pueri Cantores w Kolonii, sprawy współpracy z Festiwałem w Lecco. Bardzo ważne było podjęcie tematu współpracy Pueri Cantores

---

⁴⁵ Zob. *Compte-Rendu Réunion Salzburg*, Salzburg 1995, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

⁴⁶ Zob. FIPC 135, AG 1996 extra, AFIPC Rzym.

⁴⁷ Zob. *Compte-Rendu FIPC 1996*, FIPC 135, AG 1996, AFIPC Rzym.

⁴⁸ Zob. FIPC 135, AG 1996, AFIPC Rzym.

na Wschodzie Europy. W związku z tą kwestią zapisano, że pierwsze kontakty B. Smetanin nawiązał z W. Buys'em w 1992 roku, został też wstępnie przygotowany dokument związany ze współpracą. Podjęto także temat organizacji Kongresu Pueri Cantores w Rzymie na przełomie roku 1999/2000 – zwrócono w związku z tym uwagę na znaczenie omówienia wszystkich spraw organizacji Kongresu z Watykanem, spraw liturgii z ceremoniarzem papieskim, abp P. Marinim, sekretarzem Stanu kard. A. Sodano, a także z dykasteriami rzymskimi. Wszystkie te kwestie były niezwykle ważne, ponieważ Kongres odbyć się miał w Roku Jubileuszowym⁴⁹. W tym samym roku miało miejsce spotkanie w Montserrat, w dniach 29–31 sierpnia 1997 roku, a związane ono było szczególnie z organizacją Kongresu Międzynarodowego w Barcelonie w 1998 roku. Obecni byli na nim: ks. C. Tompson z Kanady, W. Oeschger ze Szwajcarii, R. Hillebrant z Austrii, E. Castellvi z Katalonii, ks. J. Schrooten z Belgii Flandrii, W. Geismann z Niemiec, ks. J. D'Arquer z Katalonii, J.M. Torrents z Katalonii, J. Bogensberger z Austrii, E. Hribar z Włoch (skarbnik międzynarodowy), M. Landers z Wielkiej Brytanii, S. Pajani z Włoch, B. Smetanin z Rosji, A. Stevering z Holandii, J.F. Duchamp z Francji (sekretarz międzynarodowy) i oczywiście W. Buys z Holandii (prezydent międzynarodowy). Zgodnie ze zwyczajem omówiono poszczególne kraje, gdzie działała Pueri Cantores, następnie organizację Kongresu w Barcelonie ze wszelkimi szczegółami. Omówiono także sprawę przygotowywanego Kongresu w Rzymie 1999/2000 oraz kolejnego Kongresu w roku 2002 we Francji (Lyon)⁵⁰. 9 lipca 1998 roku podczas Kongresu w Barcelonie miało miejsce spotkanie prezydentów. Obecni byli: W. Buys, J. Bogensberger, F. de Munck, C.J. Villacorta, J.M. Torrents, M. Landers, J.F. Duchamp, E. Hribar, P. Flahive, G.L. Paolucci, Steverink, ks. C. Tompson, ks. J. Schrooten, ks. A. Zając. Właściwie wszystkie sprawy organizacyjne dotyczyły przyszłych Kongresów, ożywienia działalności Pueri

---

⁴⁹ Zob. *Minutes of the meeting of Presidents of FIPC, Loreto 16–18 IV 1997*, Loreto 1997, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym; Loreto 1997 bis, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

⁵⁰ Zob. *Minutes of the meeting of presidents of FIPC, Monserat 1997*, Montserat 1997, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym; FIPC 135, AG 1997, AFIPC Rzym.

Cantores na Wschodzie Europy, Kongresu w Rzymie⁵¹. W archiwum Federacji w Rzymie pozostał także list z 1998 roku dotyczący współpracy Federacji na terenach Europy Wschodniej. Dowiadujemy się z niego o wyraźnych problemach z tym związanych⁵². W 1999 roku miało miejsce spotkanie prezydentów (w dniu 10 kwietnia w Loreto) celem omówienia wszystkich aktualnych i ważnych spraw Federacji⁵³. Niezwykle cenne jest w tym kontekście także zestawienie związane z finansami Pueri Cantores, co było omawiane bardzo szeroko⁵⁴. Na tym posiedzeniu byli obecni: J. Bogensberger z Austrii, W. Buys, prezydent międzynarodowy, F. de Munck z Holandii, W. Geisman z Niemiec, C.J. Villacorta z Hiszpanii, J.M. Torrents z Katalonii, M. Landers z Wielkiej Brytanii, J.F. Duchamp, sekretarz Federacji międzynarodowej, E. Hribar, skarbnik, P. Flahive z USA, A. Steverink, ks. C. Tompson z Kanady, ks. J. Schrooten z Belgii, ks. A. Zając z Polski⁵⁵. W dniach 26–30 sierpnia 1999 roku miało miejsce spotkanie prezydentów w Moskwie w Rosji. Na tym posiedzeniu przedstawiono program spotkania chórów, które miało się odbyć w dniach 4–9 lipca 2001 roku w Moskwie⁵⁶.

W dniach 26–27 sierpnia 2000 roku miało miejsce walne zgromadzenie Federacji Międzynarodowej. Było ono tym istotniejsze, że dotyczyło wyboru prezydenta międzynarodowego⁵⁷. Warto zaznaczyć, iż miało się odbyć w kwietniu spotkanie w Loreto, jak zwykle przy okazji Rassegna, ale ostatecznie nie doszło ono do skutku. Przed walnym zgromadzeniem w Paryżu w sierpniu ożywiona była korespondencja związana z kandydaturą na prezydenta Federacji Międzynarodowej po ustępującym prezydencie W. Buysie. Jako kandydaci zostali przedstawieni: J.F. Duchamp

---

⁵¹ Zob. *Minutes of the meeting of presidents of FIPC, Barcelona 9 VII 1998*, Barcelona 1998, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

⁵² Zob. FIPC 135, AG 1998, AFIPC Rzym.

⁵³ Zob. *Loreto 1999*, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

⁵⁴ Zob. FIPC 135, AG 1999, AFIPC Rzym.

⁵⁵ Zob. *General Assembly FIPC Loreto 1999*, FIPC 135, AG 1999, AFIPC Rzym.

⁵⁶ Zob. *Meeting of the presidents FIPC, Moscow 1999*, Moscow 1997, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym. Niestety, nie ma w archiwum Pueri Cantores więcej informacji na temat spotkania prezydentów w Moskwie.

⁵⁷ Zob. FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

z Francji oraz J. Torrents z Katalonii⁵⁸. 29 marca 2000 roku zostało wysłane zaproszenie na walne zgromadzenie do prezydentów Federacji⁵⁹. W archiwum można odnaleźć też listy z prezentacją kandydatury J.M. Torrentsa na prezydenta. Określał on swój program i priorytety do realizacji w latach 2000–2004. Listy te skierowane były do prezydentów poszczególnych Federacji w świecie⁶⁰. Obecni na tym walnym zgromadzeniu byli: W. Buys z Holandii, J.F. Duchamp z Francji, P. Flahive z USA, A. Steverink, J. Bogensberger z Austrii, ks. J. Schrooten z Belgii, S. Koesler z Niemiec, ks. G. Grond z Holandii, F. de Munck z Holandii, W. Oeschger ze Szwajcarii, M. Landers oraz P. Landers z Wielkiej Brytanii, J. Torrents z Katalonii, W. Geisman z Niemiec, S. Olf-Ray z Finlandii, E. Hribar oraz G.L. Paolucci z Włoch, ks. C. Thompson z Kanady, J. Sagues, N. Hatem z Libanu, I. O'Donovan z Irlandii, B. Smetanin z Rosji. Ustępujący prezydent W. Buys przedstawił raport moralny z 1999 roku, przesyłając go do prezydentów, następnie na walnym zgromadzeniu przedstawił swój raport za rok 2000, w którym zwrócił uwagę na rozwinięcie idei *Pueri Cantores* w wielu krajach świata, współpracę wewnątrz Federacji oraz z Watykanem. Przedstawił też swoją wizję Federacji na przyszłość⁶¹. Prezydent został wybrany w drugim głosowaniu, został nim J.M. Torrents, wiceprezydentami zaś G. Sump z Niemiec oraz P. Flahive z USA, sekretarzem W. Oeschger ze Szwajcarii (to on jako sekretarz po raz pierwszy przygotowywał sprawozdanie z tego walnego zgromadzenia), skarbnikiem został E. Hribar z Włoch, a asystentem kościelnym ks. C. Thompson z Kanady⁶². Po głosowaniu zostały też przedstawione działania na przyszłość, między innymi w sprawach spotkania chórów w Moskwie, działań w Federacjach krajowych, komunikacji z zarządem Federacji. 29 sierpnia J.M. Torrents napisał też list z podziękowaniem za dotychczasową współpracę do swojego poprzednika i prosił go o jego obecność oraz współpra-

---

⁵⁸ Zob. tamże.

⁵⁹ Zob. *Invito all'assemblea generale 2000*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

⁶⁰ Zob. J. M. Torrents, *Programm presidential 2000*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

⁶¹ Zob. W. Buys, *Raport Moral 1999*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym; W. Buys, *Raport Moral 2000*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

⁶² Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Assembly General FIPC, 26–27 VIII 2000, Paris*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

cę na przyszłość⁶³. Podobnie 13 listopada 2000 roku napisał list do J.F. Duchampa, który nie został wybrany prezydentem, wyjaśniając sporne kwestie i zapraszając go do współpracy⁶⁴. Zaraz też po wyborze J.M. Torrentsa na nowego prezydenta Pueri Cantores 27 sierpnia 2000 roku miało miejsce spotkanie organizacyjne nowego zarządu, które dotyczyło szczegółów pracy i sposobów komunikacji. Obecni na nim byli: J.M. Torrents, W. Oeschger, E. Hribar, P. Flahive, ks. C. Thompson⁶⁵. W dniach 7–9 września 2001 roku miało miejsce spotkanie prezydentów w Lyonie. Było to pierwsze posiedzenie za rządów nowego prezydenta Federacji J.M. Torrentsa. Rozmawiano o następujących sprawach: walnego zgromadzenia i głosowania podczas wyborów, tworzenia sposobów komunikacji wewnętrznej, pracy asystenta kościelnego, refleksji dotyczącej spotkania chórów w Moskwie, współpracy z Festiwalem w Lecco, nawiązania kontaktów ekumenicznych, prezentacji szczegółów Kongresu przygotowywanego w Lyonie w 2002 roku, a także finansów Federacji i składek członkowskich w przyszłości. Obecni byli na posiedzeniu przedstawiciele rady administracyjnej Federacji: J.M. Torrents, prezydent, E. Hribar, skarbnik, W. Oeschger, sekretarz Federacji Międzynarodowej oraz prezydent Federacji Pueri Cantores w Szwajcarii, Flahive, wiceprezydent Federacji Międzynarodowej i prezydent Federacji Pueri Cantores w USA, ks. C. Thompson, asystent kościelny Federacji Międzynarodowej oraz prezydent Federacji Pueri Cantores w Kanadzie. Prezydenci-delegaci poszczególnych krajów: J. Bogensberger z Austrii, W. Buys, prezydent honorowy FIPC oraz wiceprezydent Federacji w Holandii, A. Steverink z Holandii, L. Dietrich, wiceprezydent Federacji w Szwajcarii, J.F. Duchamp, delegat ds. muzyki w Federacji Międzynarodowej oraz prezydent Federacji we Francji, A. Garcia, prezydent Federacji w Katalonii, W. Geismann, prezydent Federacji w Niemczech, M. Landers, prezydent Federacji w Wielkiej Brytanii, G.L. Paolucci, prezydent Federacji we Włoszech, J.C. Rosolini,

---

⁶³ Zob. J. M. Torrents, *Lettera a W. Buys*, 29 VIII 2000, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

⁶⁴ Zob. J. M. Torrents, *Lettera a J. F. Duchamp*, 13 XI 2000, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

⁶⁵ Zob. W. Oeschger, *Protocollo della prima riunione dell'ufficio FIPC*, 27 VIII 2000, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.

sekretarz Federacji w Brazylii, o. Javier Sagües z Kraju Basków, ks. J. Schrooten, prezydent Federacji w Belgii, R. Hillebrand z Francji oraz inne osoby towarzyszące⁶⁶. Pierwszego dnia wieczorem prezydenci prezentowali działalność swoich Federacji, mówili o liczbie istniejących chórów. To była nowość, która od tego czasu została wprowadzona do kolejnych posiedzeń prezydentów. W ten sposób każdy mógł zapoznać się z działaniami w innych krajach świata, a także podzielić swoim doświadczeniem. Od tego też czasu protokoły z posiedzeń Federacji są niezwykle szczegółowo, dokładnie i dobrze przygotowane. To wielka zasługa sekretarza Federacji Międzynarodowej W. Oeschgera. Przyjęto też uchwałę o kolegialnym i wspólnotowym działaniu na przyszłość⁶⁷. Miejsce spotkania prezydentów (Lyon) też nie było wybrane przypadkowo. Postanowiono również wówczas, że zawsze rok przed Międzynarodowym Kongresem prezydenci spotkają się tam, gdzie będzie on organizowany, aby zobaczyć wszystkie miejsca, gdzie będzie odbywało się następne spotkanie Pueri Cantores. W 2002 roku odbyło się walne zgromadzenie w Rzymie. Miało ono miejsce w dniu 7 września w domu „Pastor Bonus”. Na walne zgromadzenie przybyli prezydenci honorowi: Wim Buys oraz Siegfried Koesler, z rady administracyjnej zaś: Josep Maria Torrents, prezydent, Edoardo Hribar, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Prezydenci poszczególnych Federacji: Jean-François Duchamp (Francja), Laurent Dietrich (Szwajcaria), Fons de Munck (Holandia), Albert Garcia (Katalonia), Wilm Geismann (Niemcy), M. Gian Luca Paolucci (Włochy), ks. Jan Schrooten (Belgia Flamandia), ks. Andrzej Zajac (Polska), Fernando Benedito von Ah Vieira, (Brazylia), o. Luigi Lo Stocco (Republika Demokratyczna Konga), Robert Hillebrand (Austria). Osoby towarzyszące: ks. Guido Grond (Holandia), ks. Robert Tyrała (Polska), Luca Pollastri (Włochy), ks. Jordi d'Arquer (Katalonia)⁶⁸. Na rozpoczęcie walnego zgromadzenia miała miejsce msza, którą odprawił ks. Marcos Pavan z Cappella Sistina. Prezydent złożył raport z dwuletniej działalności, to samo

---

⁶⁶ Zob. *Compte-Rendu réunion des présidents FIPC, Lyon 7-9 IX 2001*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2001 Lyon, AFIPC Rzym.

⁶⁷ Zob. FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2001 Lyon, AFIPC Rzym.

⁶⁸ Zob. W. Oeschger, *Protocollo dell'assemblea generale FIPC*, Roma 2002, FIPC 264, Protocolli, AFIPC Rzym.

uczynili członkowie biura Federacji. Podsumowano budżet za dwa lata i przedstawiono propozycje na dwa kolejne. Dokonano zmian w „Regulacji wewnętrznej Federacji”, przedstawiono propozycje finansowej regulacji Federacji, omówiono sprawy Kongresu, który miał miejsce w Lyonie, i nastąpiło pierwsze podsumowanie. Podano, że w Kongresie w Lyonie uczestniczyło 5600 chórzystów. Podano także informacje na temat następnego Kongresu, tym razem w Kolonii w 2004 roku. Przedstawiono wstępną propozycję organizacji Kongresu Międzynarodowego w Krakowie w 2007 roku. Wybrano odpowiedzialnego za muzykę w Federacji Międzynarodowej, J.F. Duchampa z Francji, a osobę podtrzymującą kontakty z Europą Wschodnią – J. Bogensbergera z Austrii. Wybrano także delegata ds. prawnych w osobie G.L. Paolucciego z Włoch. Omawiano także inne sprawy, które były przedstawiane przez wszystkich uczestników spotkania⁶⁹. W 2003 roku miało miejsce spotkanie prezydentów w Kolonii. Odbyło się ono w dniach 5–7 września. Podczas tego spotkania prezydenci wieczorem 5 września po spacerze w Kolonii oraz opowiadali o działaniach w swoich Federacji. 6 września wszyscy najpierw wysłuchali wystąpienia asystenta kościelnego ks. C. Thompsona z Kanady pt. *Motu proprio Piusa X muzyka w liturgii*, a następnie J.F. Duchamp przedstawił sprawę muzyki w działalności chórów Pueri Cantores, zwłaszcza kursu dla dyrygentów. Po południu nastąpiło podsumowanie szczegółowe Kongresu w Lyonie (2002) oraz prezentacja Kongresu Międzynarodowego w Kolonii, który miał się odbyć w 2004 roku. Bardzo ważne było przedstawienie kierunków działań rady ekonomicznej Federacji Międzynarodowej COMECO. Przedstawiono także działalność biura w ostatnim roku. Na zakończenie, 7 września, wszyscy uczestniczyli w uroczystej mszy w katedrze kolońskiej⁷⁰. Obecni na spotkaniu w Kolonii byli przedstawiciele rady administracyjnej Federacji Międzynarodowej: Josep M. Torrents, prezydent, ks. Claude Thompson, asystent kościelny i prezydent Federacji w Kanadzie, Eduardo Hribar, skarbnik, oraz Willi Oeschger, sekretarz. Prezydenci Federacji krajowych lub ich przed-

---

⁶⁹ Zob. tamże.

⁷⁰ Zob. W. Oeschger, *Invitation for president 2003*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2003 Köln, AFIPC Rzym.

stawiciele: Josef Bogensberger (Austria), Laurent Dietrich (Szwajcaria), Ite O'Donovan (Irlandia), Jean-François Duchamp (Francja), Albert Garcia (Katalonia), Wilm Geismann (Niemcy), Amagoia Guezuraga Bilbao (Kraj Basków, Hiszpania), Fons de Munck (Holandia), Gian Luca Paolucci (Włochy), ks. Robert Tyrała (Polska), ks. Simon-Pierre Iyananio Molingi i Ernest Radjabu (Republika Demokratyczna Konga), Tony Ram-melt (Wielka Brytania), ks. Jan Schrooten (Belgia Flandria), a także inni goście: Robert Hillebrand (Austria oraz COMECO), Peter Landers (Wielka Brytania), ks. Guido Grond (Holandia), ks. Mossèn Manel Amado (Katalonia), Luca Pollastri (Włochy), Christa Geismann (Niemcy), ks. Marius Linnenborn oraz Jürgen Lutz (Niemcy)⁷¹. 7 września miało też miejsce spotkanie zarządu Federacji, a obecni byli na nim: J.M. Torrents (prezydent), W. Oeschger (sekretarz), ks. C. Thompson (asystent kościelny), E. Hribar (skarbnik), J.F. Duchamp (odpowiedzialny za muzykę), J. Bogensberger (odpowiedzialny za kontakty ze Wschodem), G.L. Paolucci (odpowiedzialny za stronę prawną). Omawiano sprawy związane ze spotkaniem chórów w Moskwie i jego konsekwencje, sprawy dotyczące Kongresu w Rzymie 2005/6, sprawy organizacyjne związane z wyborami w 2004 roku⁷². W dniach 2–5 września 2004 roku w Rzymie miało miejsce walne zgromadzenie Federacji Międzynarodowej połączone z wyborem prezydenta. Obecni byli: Wim Buys, prezydent honorowy Federacji Międzynarodowej, z rady administracyjnej: Josep Maria Torrents, prezydent, Patrick Flahive, wiceprezydent oraz prezydent Pueri Cantores w USA, Georg Sump, wiceprezydent, Willi Oeschger, sekretarz. Prezydenci oraz delegaci Federacji i korespondentów krajowych: ks. Manuel Amado (Katalonia), Josef Bogensberger (Austria), Jean-François Duchamp (Francja), Laurent Dietrich (Szwajcaria), Fons de Munck (Hiszpania), Albert Garcia (Katalonia), Wilm Geismann (Niemcy), Amagoia Guezuraga (Kraj Basków, Hiszpania), Robert Hillebrand (Francja), Frank Leenen (Niemcy), Robert Michaels (Szwajcaria), Ite O'Donovan (Irlandia), Gian Luca Paolucci (Włochy), Luca Pollastri (Włochy),

---

⁷¹ Zob. FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2003 Köln, AFIPC Rzym.

⁷² Zob. W. Oeschger, *Protocole de la réunion du conseil d'Administration*, 7 IX 2003, FIPC 82, Protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.

Rossano Romagnoli (Włochy), ks. Jan Schrooten (Belgia Flandria), ks. Robert Tyrała (Polska), Ieva Zepa (Łotwa), Sven Olof Ray (Finlandia), Anna Maria Hedin Elisabeth v. Waldstein (Szwecja). Obecni byli goście: Ria Buys, Christa Geismann, Lauren Flahive, ks. Guido Grond, John Wiscombe, Karin Lang, Nicola Löffler, Eberhard Metternich⁷³. Miejscem walnego zgromadzenia była siedziba Papieskiego Instytutu Muzyki Kościelnej. Na początku został przedstawiony raport prezydenta oraz biura z aktywności za kolejne dwa lata. Nastąpiły wybory. Prezentem na II kadencję został wybrany J.M. Torrents. Na jego zastępców wybrano ponownie: P. Flahive'a oraz G. Sumpa, sekretarzem pozostał nadal W. Oeschger, asystentem kościelnym wybrany został ks. R. Tyrała, skarbnikiem G.L. Paolucci. Delegatem ds. muzyki pozostał J.F. Duchamp, a do kontaktów z Europą Wschodnią J. Bogensberger. Również skład komisji ekonomicznej Federacji pozostał bez zmian. Powołano nowy skład komisji ds. kongresów, wedle ustalonego wcześniej schematu. Na tym posiedzeniu oficjalnie została przyjęta do rodziny międzynarodowej Federacja na Łotwie, która wówczas liczyła 10 chórów. Bardzo ważne było wstępne podsumowanie Kongresu w Kolonii oraz spojrzenie na kolejny Kongres Międzynarodowy w Rzymie (2005/2006) oraz w Krakowie (2007). 4 września 2004 roku papież Jan Paweł II przyjął wszystkich delegatów Pueri Cantores na audiencji w Castel Gandolfo⁷⁴. Jak się później okazało, była to ostatnia audiencja dla Pueri Cantores z tym papieżem. Wówczas Jan Paweł II powiedział do przedstawicieli Pueri Cantores:

Cieszę się, że mogę przyjąć i przywitać was, którzy jesteście przedstawicielami Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores i którzy zgromadziliście się na zebraniu ogólnym w Rzymie. Cieszę się, że dzięki waszemu Stowarzyszeniu tysiące dzieci i młodych świata bierze udział w pięknie liturgii, przyczyniając się w ten sposób do „odznaczania się umiejętnością trafnego wyrażenia tajemnicy ujmowanej w pełni wiary Kościoła

---

⁷³ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Assembly of the Foederatio Internationalis Pueri Cantores Rome, September 02–05, 2004*, FIPC 264, Protocolli, Roma 2004, AFIPC Rzym.

⁷⁴ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Assembly of the Foederatio Internationalis Pueri Cantores Rome, September 02–05, 2004*, FIPC 264, Protocolli, Roma 2004, AFIPC Rzym.

i zgodnie ze wskazaniem duszpasterskimi, stosownie opracowanymi przez kompetentne władze kościelne (*Ecclesia de Eucharystia*, nr 50). Zachęcam was gorąco, abyście kontynuowali staranie się o formację tych młodych, aby poprzez swój śpiew byli aktywnymi członkami Kościoła oraz autentycznymi świadkami Ewangelii Chrystusowej. Z całego serca udzielam błogosławieństwa apostołskiego⁷⁵.

Kolejne walne zgromadzenie, tym razem zwołane nadzwyczajnie, ze względu na podejmowaną tematykę, miało miejsce w Einsiedeln od 2 do 4 września 2005 roku. Przybyli na nie z rady administracyjnej: Josep Maria Torrents, prezydent, Patrick Flahive, wiceprezydent oraz prezydent Federacji USA, Georg Sump, wiceprezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik i prezydent Federacji Włoskiej, ks. Robert Tyrała asystent kościelny oraz prezydent Federacji Polskiej, Willi Oeschger, sekretarz. Obecni byli przedstawiciele Federacji krajowych: ks. Manel Amado (Katalonia), Josef Bogensberger (Austria), Jean-François Duchamp (Francja), Laurent Dietrich (Szwajcaria i COMECO), Fons de Munck (Holandia), Albert Garcia (Katalonia), Wilm Geismann (Niemcy), Amagoia Guezuraga (Kraj Basków, Hiszpania), Anna Maria Hedin (Szwecja), Robert Hillebrand (Francja, COMECO), Peter Landers (Wielka Brytania), Frank Leenen (Niemcy), Jürgen Lutz (Niemcy, COMECO), Robert Michaels (Szwajcaria), Luca Pollastri (Włochy), Rossano Romagnoli (Włochy), ks. Jan Schrooten (Belgia-Flandria), Fernando Benedito von Ah Vieira (Brazylia). Obecni byli także goście: Christa Geismann, ks. Guido Grond, Mara Paolucci⁷⁶. Poza sprawozdaniem moralnym i finansowym oraz przedstawionymi propozycjami składek została przyjęta nowa Federacja Pueri Cantores w Szwecji. Głównym jednak podejmowanym tematem była sprawa i zabezpieczenie Federacji przed bardzo trudnym zjawiskiem, jakim jest pedofilia. Podjęto odpowiednią uchwałę obowiązującą w całej Federacji, mówiącą o bezwzględnym potępieniu w stosunku do

---

⁷⁵ Zob. Jan Paweł II, *Przemówienie do FIPC*, Castel Gandolfo, 4 IX 2004, FIPC 143, Riunioni dei presidenti Roma 2004, AFIPC Rzym.

⁷⁶ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Extraordinary General Assembly of the International Federation Pueri Cantores Swiss Center for Youth and Formation, Einsiedeln, Switzerland Friday, September 02 until Sunday, September 04, 2005*, FIPC 264, Protocolli, Einsiedeln 2005, AFIPC Rzym.

tych, którzy dopuszczają się takich czynów, oraz ochronie dzieci przed nimi. Podjęto także temat Kongresu w Rzymie i Krakowie. Pojawiły się wśród nowych propozycji „Noël en Alsace”, a także inne bieżące sprawy⁷⁷. W dniach 1–3 września 2006 roku miało miejsce walne zgromadzenie prezydentów w Krakowie. Z rady administracyjnej na posiedzenie przybyli: Josep Maria Torrents, prezydent, Patrick Flahive, wiceprezydent i prezydent Pueri Cantores w USA, Georg Sump, wiceprezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik i prezydent Federacji we Włoszech, ks. Robert Tyrała, asystent kościelny i prezydent Federacji w Polsce, Willi Oeschger, sekretarz Federacji. Jako prezydenci i przedstawiciele Federacji przybyli: ks. Rastislav Adamko (Słowacja), Josef Bogensberger (Austria), Christiane Bourry (Belgia), Laura Crosato (Włochy), Jean-François Duchamp (Francja), Laurent Dietrich (Szwajcaria, COMECO), Fons de Munck (Holandia), ks. David Dye (USA), Albert Garcia (Katalonia), Frank Leenen (Niemcy), Robert Michaels (Szwajcaria), Lucia Patanè (Włochy), Liga Skurule (Łotwa), Oliver Sperling (Niemcy). Obecni byli także goście: ks. Guido Grond, ks. Emmanuele di Marco, ks. Manuel Amado⁷⁸. Jak już to było w zwyczaju, wszyscy wysłuchali relacji na temat nowości w poszczególnych Federacjach na świecie. Prezydent przedstawił swój raport, to samo uczynił skarbnik Federacji. Podsumowano wydatki i przedstawiono budżet na kolejny rok. Swoją relację przedstawiła komisja COMECO. Przegłosowano jej propozycje, została tym samym zaaprobowana strategia ekonomiczna dla Pueri Cantores. Omówiono szczegółowo Kongres w Krakowie, a następnie podsumowano Kongres w Rzymie. Omawiano także inne szczegółowe sprawy Federacji. Po koncercie w kościele NMP w Nowej Hucie, tzw. Arce Pana, chóru z Polskiej Federacji Pueri Cantores wszyscy udali się na kolację do kard. Stanisława Dziwisza, metropolity krakowskiego. Następnego dnia wszyscy wzięli udział we mszy w jęz. łacińskim odprawianej w katedrze wawelskiej⁷⁹. Podczas trwającego Kongresu Pueri Cantores w Krakowie w 2007 roku miało miejsce nad-

---

⁷⁷ Zob. tamże.

⁷⁸ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the ordinary General Assembly of September 1st – 3rd, 2006 in Cracow*, FIPC 264, Protocolli, Cracow 2006, AFIPC Rzym.

⁷⁹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the ordinary General Assembly of September 1st – 3rd, 2006 in Cracow*, FIPC 264, Protocolli, Cracow 2006, AFIPC Rzym.

zwyczajne walne zgromadzenie. Było to w dniu 14 lipca 2007 roku. Obecni byli na tym posiedzeniu: W. Buys, prezydent honorowy, Josep Ma. Torrents, prezydent, W. Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej: Patrick Flahive (USA), ks. Robert Tyrała (Polska). Spośród prezydentów i delegatów obecni byli: P. Balemba Batumike (Kongo), L. Barbé (Katalonia), J. Bogensberger (Austria), L. Crosato (Włochy), J.F. Duchamp (Francja), N. Hatem (Liban), ks. M. Linnenborn (Niemcy), C. Bourry (Belgia-Walonia), F. de Munck (Holandia), I. O'Donovan (Irlandia), B. Kersten (Holandia), R. Michaels (Szwajcaria), M. Platenkamp (Holandia), ks. J. P. Pulido (Katalonia), ks. J. Schrooten (Belgia-Flandria), L. Skurule (Łotwa), F. Vieira (Brazylia). Spotkanie dotyczyło właściwie tylko jednej kwestii: po nieudanej próbie organizacji Kongresu Międzynarodowego w Dublinie w Irlandii ustalono, że następny Międzynarodowy Kongres odbędzie się w 2009 roku w Sztokholmie w Szwecji⁸⁰. Propozycję przegłosowano jednogłośnie. Zwyczajowe posiedzenie prezydentów w 2007 roku miało miejsce w Rzymie w dniach od 31 sierpnia do 2 września i odbywało się w Domus Pacis i w siedzibie Papieskiego Instytutu Muzyki Kościelnej. 2 września miało miejsce otwarcie siedziby Pueri Cantores, po przeniesieniu i uporządkowaniu archiwum. Od tego też momentu Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores ma swoją oficjalną siedzibę w Papieskim Instytucie Muzyki Kościelnej w Rzymie. Jak zwykle posiedzenie prezydentów rozpoczęło się od podzielenia się ważnymi informacjami z działalności każdej krajowej Federacji. Federacja Polska Pueri Cantores dokonała podsumowania Kongresu, który był organizowany w lipcu 2007 roku w Krakowie. Federacja Szwedzka przedstawiła szczegóły Kongresu w Sztokholmie, który zaplanowany był na 2009 rok. Omawiane były także szczegółowo wszystkie sprawy różnych Federacji. Dla przykładu, problemy w Belgii, gdzie Federacja właściwie przestawała istnieć, współpracy z USA czy z Niemcami. Obecni na posiedzeniu byli członkowie biura Federacji: Josep Torrents, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Członkowie rady administracyjnej: ks. Robert Tyrała, asystent kościelny i prezydent Federacji Polskiej,

---

⁸⁰ Zob. W. Oeschger, *Extraordinary General Meeting*, Krakow, 14th July 2007, FIPC 264, *Protocolli*, Cracow 2007, AFIPC Rzym.

Patrick Flahive, wiceprezydent i prezydent Federacji USA. Delegaci Federacji krajowych: Luis Barbé (Katalonia), Josef Bogensberger (Austria), Christiane Bourry (Belgia-Walonia), Laura Crosato (Włochy), Jean-François Duchamp (Francja); Wilm i Christa Geismann (Niemcy), Anna Maria Hedin (Szwecja), Bas Kersten i Willem Kraanenburg (Holandia), José Martinez (Hiszpania), Robert Michaels (Szwajcaria); Ite O'Donovan (Irlandia), ks. Jan Schrooten (Belgia-Flandria), Robert Hillebrand (Francja) i Siegfried Koesler, prezydent honorowy, a także przedstawiciele komitetu organizacyjnego Kongresu w Krakowie: ks. Stanisław Mieszczak, Piotr Karwowski, Wiesław Delimat⁸¹. W 2008 roku miało miejsce niezwykle ważne walne zgromadzenie ze względu na to, że było to również spotkanie wyborcze. 30 sierpnia w Papieskim Instytucie Muzyki Kościelnej zgromadzili się przedstawiciele Federacji z całego świata. Obecni byli: Siegfried Koesler, prezydent honorowy, zarząd Federacji reprezentowali: Josep Ma. Torrents, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej obecni byli: Patrick Flahive (USA), Georg Sump (Niemcy), ks. Robert Tyrała (Polska). Prezydenci krajowych Federacji: Matthias Balzer (Niemcy), Lluís Barbé (Katalonia), Josef Bogensberger (Austria), Christinae Bourry (Belgia-Walonia), Laura Crosato (Włochy), Jean-François Duchamp (Francja), Jean Henric (Francja), Robert Hillebrand (Francja), Frank Leenen (Niemcy), ks. Marius Linnenborn (Niemcy), ks. Alexander de Graaf Wo- utering (Holandia), Anna Maria Hedin (Szwecja), José Martinez Gonzalez (Hiszpania), Robert Michaels (Szwajcaria), Ite O'Donovan (Irlandia), Savino Pajani (Włochy), Rossano Romagnoli (Włochy), ks. Jan Schrooten (Belgia-Flandria), ks. Claude Thompson (Québec/Kanada), Fernando von Ah Vieira (Brazylia), Elisabeth von Waldstein (Szwecja), Joseph Young Hoon Yang (Korea Pd.), E. Zang (Gabon), o. Lucio Maria Zappatore (Włochy), Jürgen Lutz (Niemcy), ks. Guido Grond (Holandia)⁸². Prezydent J.M. Torrents złożył swój raport z dwuletniej działalno-

---

⁸¹ Zob. W. Oeschger, *Compte-Rendu de la réunion des présidents FIPC, Roma 31 VIII – 2 IX 2007*, FIPC 143, Riunione dei presidenti, 2007 Roma, AFIPC Rzym.

⁸² Zob. W. Oeschger, *Ordinary General Meeting Rome, 30th August 2008*, FIPC 264, Protocolli, Roma 2008, AFIPC Rzym.

ści, podobnie jak sekretarz i skarbnik. Został złożony też raport z działalności COMECO, czyli komisji finansowej Federacji. Przedstawiono stan przygotowań do Kongresu w Rzymie 2010/11. Następnie zebrani usłyszeli wszelkie szczegóły Kongresu, który w następnym roku miał się odbyć w Sztokholmie. Zostały przyjęte do rodziny międzynarodowej nowe Federacje w Korei Południowej oraz Hiszpanii, a także przedstawiono projekt nowej Federacji w Meksyku, Wenezueli, Słowenii, Portugalii. Następnie – po chwili przerwy – rozpoczęły się wybory. J.M. Torrents, który ubiegał się o trzecią kadencję prezydencką, przedstawił kandydatów na wiceprezydentów: Fernando Vieira z Brazylii oraz ks. Roberta Tyrałę z Polski, sekretarz i skarbnik mieli pozostać ci sami, jako asystenta kościelnego zaproponował o. Lucio Zappatore z Włoch. I właściwie wówczas rozpoczęła się dyskusja między I. O'Donovanem oraz J.F. Duchampem. Ten ostatni po raz kolejny chciał przedstawić swoją kandydaturę na prezydenta (miało to już miejsce w 2000 roku). W to wszystko także włączyli się P. Flahive oraz Ch. Bourry. Niestety, brakło jednego głosu, aby J.M. Torrents został wybrany prezydentem. Ustalono, że wybory odbędą się podczas Kongresu w Sztokholmie⁸³.

Kolejne walne zgromadzenie miało miejsce w Sztokholmie podczas Kongresu Międzynarodowego i odbyło się w tamtejszej katedrze 11 lipca 2009 roku. Obecni byli przedstawiciele zarządu Federacji: Josep Ma Torrents, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej: Patrick Flahive (USA), ks. Robert Tyrała (Polska). Przedstawiciele Federacji i korespondentów: Patrick Balemba Batumike (Kongo), Matthias Balzer (Niemcy), Lluís Barbé (Katalonia), Cees Beets (Holandia), Christiane Bourry (Belgia-Walonia), Laura Crosato (Włochy), Josef M. Doeller (Austria), François Epinard (Francja), Jean Henric (Francja), Mark Keane (Irlandia), ks. Marius Linnenborn (Niemcy), Anna Maria Hedin (Szwecja), José Martínez González (Hiszpania), Robert Michaels (Szwajcaria), Ite O'Donovan (Irlandia), Savino Pajani (Włochy), Teresa Perrelli (USA), ks. Joan-Pere Pulido (Katalonia), Magdaléna Rovňáková (Słowacja), Zigrída Rusiņa (Łotwa), Gabriele Sichler-

---

⁸³ Zob. W. Oeschger, *Ordinary General Meeting Rome, 30th August 2008*, FIPC 264, Protocolli, Roma 2008, AFIPC Rzym.

-Karle (Niemcy), Sebastiaan van Steenberghe (Belgia Flandria), Fernando Benedito von Ah Vieira (Brazylia), Elisabeth v. Waldstein (Szwecja), Joseph Young Hoon Yang (Korea), ks. Andrzej Zając (Polska), Noha Hatem (Liban), Sven Olof Ray (Finlandia)⁸⁴. Po raporcie moralnym prezydenta ustępującego, po udzieleniu mu absolutorium, informacjach o Kongresach następnym oraz afiliacji Federacji w Sri Lance rozpoczęły się wybory nowych władz Federacji. Na prezydenta został wybrany ks. R. Tyrała, a na jego zastępców: R. Michaels ze Szwajcarii oraz F.B. Viera z Brazylii. Sekretarzem pozostał W. Oeschger ze Szwajcarii, a skarbnikiem G. L. Paolucci. Asystentem kościelnym został wybrany ks. Jordi D'Arger z Katalonii. Były także inne propozycje na stanowiska w zarządzie, ale nie zostały one zaakceptowane przez nowego prezydenta. Także wówczas została powołana Komisja ds. Identyfikacji z Pueri Cantores w składzie: ks. Robert Tyrała (Polska), Jean Henric (Francja), Josep Maria Torrents (Katalonia), Matthias Balzer (Niemcy), Patrick Flahive (USA), Joseph Yang (Korea), ks. Jordi d'Arquer (Katalonia), Laura Crosato (Włochy), a także Komisja ds. Muzyki w składzie: Oliver Sperling (Niemcy), ks. Andrzej Zając (Polska), Emmanuel Magat (Francja), Paul French (USA), Martin Baker (Wielka Brytania). Trzecim zespołem powołanym była Komisja ds. Zmian w Przepisach Wewnętrznych w składzie: Willi Oeschger (Szwajcaria), ks. Robert Tyrała (Polska), Gian Luca Paolucci (Włochy), Friederike Dahlmann (Niemcy). Na koniec posiedzenia J.M. Torrents został jednogłośnie wybrany prezydentem honorowym przy aplauzie i serdecznych podziękowaniach za jego wspianą pracę dla Federacji⁸⁵. W 2009 roku po raz drugi spotkali się prezydenci i miało miejsce pierwsze posiedzenie prezydentów Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores po dokonanych wyborze podczas Kongresu Międzynarodowego w Sztokholmie, któremu przewodniczył nowo wybrany prezydent. Spotkanie odbyło się w Krakowie w dniach 28–30 sierpnia 2009 roku. Rozpoczęło się ono od podsumowania Kongresu w Sztokholmie. Następnie prof. H. Polańska-Wrona z Uniwersytetu Ja-

---

⁸⁴ Zob. W. Oeschger, *Extraordinary General Meeting Stockholm, 11 July 2009*, FIPC 264, Protocolli, Sztokholm 2009, AFIPC Rzym.

⁸⁵ Zob. W. Oeschger, *Extraordinary General Meeting Stockholm, 11 July 2009*, FIPC 264, Protocolli, Sztokholm 2009, AFIPC Rzym.

giellońskiego w Krakowie wygłosiła wykład pt. *Pueri Cantores jako forma promocji zdrowia i prawdziwych wartości*. Wieczorem 28 sierpnia wszystkich uczestników spotkania przyjął metropolita krakowski kard. Stanisław Dziwisz na kolacji. 29 sierpnia przeznaczony był na wsłuchanie się w głos każdej Federacji, która chciała powiedzieć nie tylko o swoich dokonaniach, ale także o perspektywach dla Federacji Międzynarodowej. Padało wiele ciekawych propozycji i pomysłów. Tego samego dnia wieczorem w katedrze na Wawelu wszyscy wysłuchali uroczystego koncertu z okazji przybycia do Krakowa prezydentów Federacji Międzynarodowej w wykonaniu chóru Psalmodia Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie pod dyr. Włodzimierza Siedlika. 30 sierpnia w godzinach porannych prezydenci uczestniczyli w katedrze na Wawelu w mszy w jęz. łacińskim⁸⁶. Obecni na tym posiedzeniu prezydentów byli: J.M. Torrents (prezydent honorowy FIPC), W. Oeschger, sekretarz FIPC, G.L. Paolucci, skarbnik FIPC, R. Hillebrant z Francji, R. Romagnoli z Włoch, ks. A. Zając z Polski, L. Barbe z Katalonii, L. Crosato z Włoch, Z. Russina z Łotwy, E. Waldstein, R. Michaels ze Szwajcarii, J. Henric z Francji, J. Martinez z Hiszpanii, P. Flahive z USA, A.M. Hedin ze Szwecji, ks. J. D'Arger z Katalonii (asystent kościelny FIPC). Spotkaniu przewodniczył prezydent Federacji ks. R. Tyrała⁸⁷. Oczywiście, po zakończonym posiedzeniu W. Oeschger przygotował szczegółowy protokół z tego posiedzenia prezydentów, który zachowany jest w archiwum Pueri Cantores w Rzymie⁸⁸. W 2010 roku spotkanie prezydentów miało miejsce w Rzymie w dniach od 27 do 29 sierpnia⁸⁹. Na posiedzenie przybyli: Josep Ma Torrents (Katalonia), prezydent honorowy, ks. Robert Tyrała, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej: Robert Michaels

---

⁸⁶ Zob. *Programme of the meeting of presidents of FIPC*, Kraków 2009, FIPC 143, *incontri presidenti*, 2009 Kraków AFIPC Rzym; FIPC 274, Tyrała 25, *President meeting Cracov 2009*, AFIPC Rzym.

⁸⁷ Zob. *List of the presidents*, Kraków 2009, FIPC 143, *Riunioni dei presidenti*, 2009 Kraków, AFIPC Rzym.

⁸⁸ Zob. W. Oeschger, *Meeting of the presidents of the National Federations of Pueri Cantores*, FIPC 143, *incontri presidenti*, 2009 Kraków, AFIPC Rzym.

⁸⁹ Zob. FIPC 281, Tyrała 32, *All documents*, *Spotkania prezydentów*, Rzym 2010, AFIPC Rzym.

(Szwajcaria), wiceprezydent, Fernando Benedito von Ah Vieira (Brazylia) wiceprezydent. Delegaci Federacji krajowych: Patrick Balemba Batumike (Kongo), Matthias Balzer (Niemcy), Lluís Barbé (Katalonia), Christiane Bourry (Belgia-Walonia), Laura Crosato (Włochy), Louise-Marie Desbiens (Kanada), Josef M. Doeller (Austria), Patrick Flahive (USA), Anna Maria Hedin (Szwecja), Jean Henric (Francja), Marco Aurélio Lischt (Brazylia), José Martínez González (Hiszpania), ks. Robert McCabe (Irlandia), ks. Stanisław Mieszczak SCJ (Polska), Ramon Minguez Vallejos (Hiszpania), Ite O'Donovan (Irlandia), ks. Piotr Paćkowski (Polska), Savino Pajani (Włochy), Ignacio Rico Suárez (Hiszpania). Inni: Gabriele Sichler-Karle (Niemcy), ks. Andrzej Zając (Polska)⁹⁰. Dzień poprzedzający spotkanie wypełniony był posiedzeniem Komisji ds. Identyfikacji i Muzyki, natomiast po południu spotkała się Komisja Kongresów. Prace tych zespołów były niezwykle ważne, one bowiem w sposób systematyczny przygotowywały późniejsze elementy posiedzenia prezydentów. Podczas spotkania jak zwykle w pierwszy wieczór każdy prezydent dzielił się osiągnięciami swojej Federacji. Następnego dnia zostały poruszone najważniejsze informacje o działalności Pueri Cantores, informacje o zmianie na stanowisku asystenta kościelnego, przedstawienie rezultatów i projektu działań poszczególnych komisji muzyki i identyfikacji, informacje o przygotowaniach do powołania do życia Federacji w Portugalii, Meksyku i Wenezueli oraz Indii. Informacje o Kongresach w Sztokholmie – podsumowanie (przyszłe: Rzym, Granada oraz następne Bruksela i Brazylia). Przedstawiono dokument o pedofilii, informacje o działaniach dla propagowania Pueri Cantores, przede wszystkim prezentacja nowej strony internetowej. Oczywiście, podjęto wszelkie możliwe tematy, które sugerowali prezydenci⁹¹. Zgodnie ze zwyczajem wszyscy uczestniczyli we mszy wigilii, a następnego dnia istniała możliwość zwiedzania miasta. Po zakończeniu posiedzenia sekretarz Federacji W. Oeschger przygotował protokół dla

---

⁹⁰ Zob. *Lista obecnych*, FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Spotkania prezydentów, Rzym 2010, AFIPC Rzym; W. Oeschger, *Minutes of the presidents' meeting Roma*, *Domus St. Marthae*, Roma 2010, FIPC 264, Protocolli, Roma 2010, AFIPC Rzym.

⁹¹ Zob. W. Oeschger, *Invitation to the meeting of the presidents of FIPC*, Roma 2010, FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Spotkania prezydentów, Rzym 2010, AFIPC Rzym.

zachowania pamięci o podejmowanych działaniach Federacji⁹². W 2011 roku spotkanie prezydentów (tym razem było to walne zgromadzenie) miało miejsce w Granadzie, z racji roku poprzedzającego Kongres Międzynarodowy (2012), celem było zobaczenie miejsca i warunków dla chóarów podczas przyszłego Kongresu. Spotkanie miało miejsce w dniach 26–28 sierpnia. Na walne zgromadzenie przybyli: Josep Ma Torrents (Katalonia), prezydent honorowy, ks. Robert Tyrała (Polska), prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej: Fernando Benedito Vieira von Ah (Brazylia), wiceprezydent, Robert Michaels (Szwajcaria), wiceprezydent, ks. Stanisław Mieszczak SCJ, asystent kościelny. Przedstawiciele Federacji krajowych: Matthias Balzer (Niemcy), Bernat Cabré (Katalonia), Christiane Bourry (Belgia-Walonia), Laura Crosato (Włochy), Josef M. Doeller (Austria), Patrick Flahive (USA), ks. Jaume Gené (Katalonia), Johannes von Habsburg (USA), Jean Henric (Francja), Anna Maria Hedin (Szwecja), Piotr Karwowski (Polska), José Martínez Gonzalez (Hiszpania), Marco Aurélio Lischt (Brazylia), Ite O'Donovan (Irlandia), ks. Piotr Paćkowski (Polska), Savino Pajani (Włochy), Lucia Patanè (Włochy), Marijke Platenkamp (Holandia), Zigrīda Rusiņa (Łotwa), Gabriele Sichler-Karle (Niemcy), Mark Timmermans (Holandia), John Wiscombe (USA). A także inni: Oliver Sperling (Niemcy), ks. Andrzej Zając (Polska)⁹³. W programie znalazło się posiedzenie komisji: identyfikacji i muzyki, kongresów, a także posiedzenie asystentów kościelnych Federacji, wieczorem tegoż dnia miało miejsce dzielenie się jak zwykle ważnymi dokonaniem w poszczególnych Federacjach. W dniu następnym podjęto następujące tematy: raport z dwuletniej działalności biura, wybór ks. S. Mieszczaka SCJ na asystenta kościelnego Federacji Międzynarodowej, przedstawiono raport finansowy, przedstawiono raport z działalności wszystkich powołanych komisji, podjęto modyfikację w „Regulacji wewnętrznej Federacji Pueri Cantores”. Bardzo ważne było przedstawienie wszystkich szczegółów Kongresu w Granadzie, który

---

⁹² Zob. W. Oeschger, *Minutes of the presidents'meeting Roma, Domus St. Marthae*, Roma 2010, FIPC 264, Protocolli, Roma 2010, AFIPC Rzym.

⁹³ Zob. *Lista obecnych*, FIPC 281, Tyrała 32, All documents, Spotkania prezydentów, Granada 2011, AFIPC Rzym; W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Granda, FIPC 264, Protocolli, Granada 2011, AFIPC Rzym.

miał odbyć się w 2012 roku. Podjęto także tematykę przyszłego Kongresu w Paryżu w 2014 roku oraz dla Ameryki Kongresu w Waszyngtonie w 2013, a także pierwsze plany Kongresu w Rzymie na przełomie 2015/16 roku. Została przyjęta nowa Federacja w Meksyku i nowi korespondenci w Burundi i Danii. Podjęto także sprawę dokumentu o pedofilii i jego obwiązywania we wszystkich Federacjach⁹⁴. Po posiedzeniu prezydentów W. Oeschger przygotował protokół, który zachowany jest w archiwum Pueri Cantores w Rzymie⁹⁵. Posiedzenie prezydentów w 2012 roku miało miejsce w Waszyngtonie w USA w dniach 24–26 sierpnia. Przybyli na nie: J.M. Torrents (prezydent honorowy), ks. R. Tyrała (prezydent), Savino Pajani z Włoch, J. Henric z Francji, L.M. Debiens z Kanady, G. Sichle-Karle z Niemiec (asystentka muzyczna), M. Balzer z Niemiec, I.R. Suarez z Hiszpanii, J. Martinez z Hiszpanii, L. Gwozdz z USA, J. Wiscombe z USA, ks. S. Mieszczak (asystent kościelny), M. Timmermans z Holandii, ks. Tom oraz P. Flihave z USA⁹⁶. Podczas tego spotkania podjęto następujące zagadnienia: pierwsza prezentacja dokumentu o identyfikacji Pueri Cantores, pierwsze podsumowanie Kongresu w Granadzie, podano pierwsze informacje na temat Kongresu Pueri Cantores w Paryżu, przygotowywano także wybory prezydenckie i zarządu, które miały się odbywać w następnym roku w Paryżu. Oczywiście, dzień wcześniej spotkała się Komisja Kongresów, by podsumować wstępnie Kongres w Granadzie (2012), podać wszelkie informacje na temat Kongresu w Waszyngtonie (2013) oraz przyjrzeć się planom Kongresu w Paryżu (2014)⁹⁷. W 2013 roku miało miejsce walne zgromadzenie, które służyło także wyborowi władz Federacji. Odbyło się ono w dniach 24–26 sierpnia w Paryżu⁹⁸. Na posiedze-

---

⁹⁴ Zob. W. Oeschger, *Ordine del giorno dell'assemblea generale*, 2011 Granada, FIPC 281, Tyrała 32, All documents, Spotkania prezydentów, Rzym 2010, AFIPC Rzym.

⁹⁵ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Granda, FIPC 264, Protocolli, Granada 2011, AFIPC Rzym.

⁹⁶ Zob. FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2012 Waszyngton, AFIPC Rzym.

⁹⁷ Zob. W. Oeschger, *Réunion des présidents des Fédérations Nationales*, Washinton 2012, FIPC 281, Tyrała 32, All documents, Spotkania prezydentów, Waszyngton 2012, AFIPC Rzym.

⁹⁸ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Paris 2013, FIPC 264, Protocolli, Paris 2013, AFIPC Rzym.

nie przybyli: Josep Ma. Torrents, prezydent honorowy, ks. Robert Tyrała, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej: Robert Michaels (Szwajcaria), wiceprezydent, ks. Stanisław Mieszczak SCJ, asystent kościelny. Przedstawiciele Federacji i korespondentów: Christiane Bourry (Belgia-Walonia), ks. Roland Bresson (Francja), Bernat Cabré (Katalonia), Laura Crosato (Włochy), Louise-Marie Desbiens (Kanada), ks. Emanuele Di Marco (Szwajcaria), Josef M. Doeller (Austria), Patrick Flahive (USA), Gabriel de Jesús Frausto (Meksyk), ks. Jaume Gené (Katalonia), Jean Henric (Francja), Anna Maria Hedin (Szwecja), José Martínez Gonzalez (Hiszpania), ks. Mariusz Linnenborn (Niemcy), Marco Aurélio Licht (Brazylia), ks. Joseph Mulonda (Kongo), ks. Piotr Paćkowski (Polska), Oliver Sperling (Niemcy), Savino Pajani (Włochy), Lucia Patané (Włochy), s. Carmen Petcu CJ (Rumunia), Conrado Serrano (Hiszpania), Gabriele Sichler-Karle (Niemcy). Nastąpiło podsumowanie kadencji prezydenta oraz zarządu i rady administracyjnej, w tym asystenta kościelnego oraz odpowiedzialnego za muzykę w Federacji. Przedstawiony i zatwierdzony został dokument o identyfikacji z Pueri Cantores. Na tej podstawie zobowiązano też asystenta kościelnego Federacji Międzynarodowej do opracowania wraz z asystentami Federacji krajowych programu duszpasterskiego dla Pueri Cantores. Nastąpiła afiliacja nowej Federacji w Meksyku, a także nowego korespondenta w Rumunii. Następnie odbyły się wybory władz Federacji. Ostatecznie wszystko pozostało bez zmian. Jedyna zmiana nastąpiła na stanowisku osoby odpowiedzialnej za muzykę, osobą tą została G. Sichle-Karle z Niemiec. Zatwierdzono też poszerzenie rady administracyjnej o prezydenta Niemiec, Włoch i Francji celem wspólnego podejmowania i przedyskutowania wszystkich inicjatyw (najczęściej na video-konferencjach). Podsumowano ostatecznie Kongres w Granadzie i nastąpiło pierwsze spojrzenie na Kongres w Waszyngtonie. Podano wszelkie szczegóły Kongresu Międzynarodowego w Paryżu w 2014 roku. Podjęto dyskusję na temat Kongresu w Rio de Janeiro w 2017 roku, a także planów Kongresu w Barcelonie w 2018 roku. Następnie wszyscy zgromadzeni prezydenci pojechali na cmentarz w Belleville, aby wspólnie pomodlić się w 50-tą rocznicę śmierci ks. Ferdynanda Mailleta przy jego grobie, wszystko poprzedzone było wspólną Eucharystią w jego intencji w kościele, w którym pracował. Za-

proponowano także, żeby następne spotkanie, dla uczczenia pamięci S. Koeslera, odbyło się w Würzburgu w październiku 2014 roku, co zostało entuzjastycznie przyjęte⁹⁹. W dniach 24–26 października 2014 roku miało miejsce spotkanie prezydentów Federacji Pueri Cantores w Würzburgu w Niemczech. Było to spotkanie zaplanowane jako uczczenie pamięci S. Koeslera, prezydenta międzynarodowego w latach 1984–1992, zmarłego w 2012 roku. Na posiedzenie przybyli: Josep M. Torrents, prezydent honorowy, ks. Robert Tyrała, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej Federacji: Fernando Vieira (Brazylia), wiceprezydent, Robert Michaels (Szwajcaria), wiceprezydent, ks. Stanisław Mieszczak SCJ, asystent kościelny. Przedstawiciele delegacji Federacji krajowych: Christiane Bourry (Belgia-Walonia), Marco Aurélio Lischt (Brazylia), João Carlos Rosolini (Brazylia), Louise Marie Desbiens (Kanada), Bernat Cabré Cercós (Katalonia), Jean Henric (Francja), Matthias Balzer (Niemcy), Gabriele Sichler-Karle (Niemcy), ks. Marius Linnenborn (Niemcy), Lucia Patané (Włochy), Laura Crosato (Włochy), Mateusz Prendota (Polska), Anna Maria Hedin (Szwecja), Mary Prete-Dalbis (USA), John Hale (USA), Lee Gwozdz (USA). Jako gość przybyła także Eugenia Castellví z Katalonii¹⁰⁰. Na spotkaniu podjęto następujące tematy: podsumowanie Kongresu w Waszyngtonie oraz pierwsze podsumowanie Kongresu w Paryżu, przedstawiono wszelkie szczegóły Kongresu w Rzymie na przełomie 2015/16 roku, a także Kongresu w Rio de Janeiro w 2017 roku. Nastąpiło też pierwsze spojrzenie na przyszły Kongres w Barcelonie w 2018 roku. Komitet muzyki przedstawił swoje plany na kolejne lata. Omówiono temat współpracy z „Royal School of Church Music” w Anglii. Przedstawiono projekt ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Południowej. Podjęto także temat stowarzyszenia: „Przyjaciele Pueri Cantores”. Ostatniego dnia miała miejsce najpierw modlitwa na cmentarzu przy grobie S. Koeslera, a następnie wszyscy uczestniczyli w mszy o pokój jego duszy oraz wysłuchali okolicznościowego koncertu z okazji przybycia

---

⁹⁹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Paris 2013, FIPC 264, Protocolli, Paris 2013, AFIPC Rzym.

¹⁰⁰ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Presidents' meeting of the International Federation of Pueri Cantores Würzburg*, FIPC 264, Protocolli, Würzburg 2014, AFIPC Rzym.

do Würzburga prezydentów Federacji Międzynarodowej¹⁰¹. W dniach 28–30 sierpnia 2015 roku miało miejsce walne zgromadzenie, które odbyło się w Krakowie w Polsce. Prezydent Federacji, będąc w połowie II kadencji, chciał w ten sposób podziękować wszystkim za współpracę. W budynku Akademii Muzycznej, gdzie odbywało się posiedzenie, rektor Akademii Muzycznej prof. Zdzisław Łapiński powitał wszystkich, wspominając niedawną (w lipcu 2015 roku) uroczystość nadania papieżowi Benedyktowi XVI doktoratu *honoris causa* od Akademii Muzycznej i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie na wniosek Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej w Krakowie. Na posiedzenie do Krakowa przybyli: Josep Ma Torrents z Katalonii, prezydent honorowy, ks. Robert Tyrała, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z rady administracyjnej: Robert Michaels (Szwajcaria), wiceprezydent, Fernando Benedito Vieira von Ah SJ (Brazylia), wiceprezydent, ks. Stanisław Mieszczak SCJ, asystent kościelny. Przedstawiciele poszczególnych krajów: Pedro Arizpeleta (Hiszpania), Matthias Balzer (Niemcy), Christiane Bourry (Belgia-Walonia), Bernat Cabré (Katalonia), Louise-Marie Desbiens (Kanada), ks. Emanuele Di Marco (Szwajcaria), Josef M. Doeller (Austria), Martí Ferrer (Katalonia), Lee Gwozdz (USA), Jean Henric (Francja), Anna Maria Hedin (Szwecja), Antonio Hernández Asencio (Hiszpania), Alfonso Huarte (Hiszpania), Alvaro Landa (Hiszpania), ks. Marius Linnenborn (Niemcy), Marco Aurélio Lischt (Brazylia), Maria Jesús Moreno (Hiszpania), David Paccetti Correia (Portugalia), Lucia Patanè (Włochy), s. Carmen Petcu CJ (Rumunia), Mateusz Prendota (Polska), Daniel Rugamika (Kongo), Gabriele Sichler-Karle (Niemcy), Christa and Mr Michael Staeger (Dania), ks. Andrzej Zajac (Polska), Fons Ziekman (Holandia)¹⁰². Zgodnie ze zwyczajem spotkań wszyscy prezydenci opowiadali o działaniach w swoich Federacjach, następnie zarząd na czele z prezydentem przedstawili swoją aktywność za ostatnie dwa lata, to samo dotyczyło rady administracyjnej. Nastąpiła afiliacja Federacji

---

¹⁰¹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Presidents' meeting of the International Federation of Pueri Cantores Würzburg*, FIPC 264, Protocolli, Würzburg 2014, AFIPC Rzym.

¹⁰² Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Kraków 2015, FIPC 264, Protocolli, Kraków 2015, AFIPC Rzym.

w Indiach oraz Portugalii, a także odnowienie współpracy w Ruandzie. Przedstawiono sprawy Kongresów w Rzymie (2015/16), Rio de Janeiro (2017) i Barcelonie (2018). Padła propozycja, by Kongres w 2020 roku odbył się w Szwajcarii lub we Włoszech, ale nie w Rzymie, tylko np. we Florencji, a następny Kongres w 2020/21 w Rzymie, a może także w Wiedniu. Z kolei R. Michaels przedstawił propozycję zorganizowania we współpracy z Royal School of Church Music kursu letniego dla dyrygentów w Szwajcarii, a następnie zaprosił na posiedzenie prezydentów w Einsiedeln. Miał też w tym dniu miejsce okolicznościowy koncert w bazylice mariackiej Polskiej Federacji Pueri Cantores z okazji przybycia do Krakowa prezydentów Pueri Cantores, a następnie uroczysta kolacja z kard. Stanisławem Dziwiszem w jego rezydencji. Ostatniego dnia spotkania prezydentów wszyscy wzięli udział w mszy w katedrze wawelskiej¹⁰³. Kolejne spotkanie prezydentów miało miejsce w Einsiedeln w Szwajcarii w dniach 19–21 sierpnia 2016 roku¹⁰⁴. W posiedzeniu wzięli udział: Josep M. Torrents, honorowy prezydent, ks. Robert Tyrała, prezydent, Gian Luca Palolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Z Rady Administracyjnej: Fernando Vieira SJ, wiceprezydent, Robert Michaels (Szwajcaria), wiceprezydent, ks. Stanisław Mieszczak SCJ, asystent kościelny. Delegaci poszczególnych krajów: Josef Doeller (Austria), Christiane Bourry (Belgia-Walonia), Marco Aurélio Lischt (Brazylia), ks. Moises Frago (Brazylia), Patrice Labelle (Kanada), Bernat Cabré Cercós (Katalonia), Martí Ferrer (Katalonia), Matthias Balzer (Niemcy), Gabriele Sichler-Karle (Niemcy), Ite O'Donovan (Irlandia), Lucia Patané (Włochy), Daniele Pironio (Włochy), Mateusz Prendota (Polska), Anna Maria Hedin (Szwecja), Alfonso Huarte (Hiszpania), Lee Gwozdz (USA). Prezydent podsumował ostatnie siedem lat, co było wstępem do dyskusji na temat przyszłości i wyborów swojego następcy. Prezydent Niemieckiej Federacji Mattias Balzer w uzgodnieniu z prezydentem Federacji Francuskiej przedstawił program dotyczący przyszłości Federacji Pueri Cantores, do przemyślenia przez wszystkich w związku z wyborami nowych władz Federacji, które nastąpić

---

¹⁰³ Zob. tamże.

¹⁰⁴ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Presidents' meeting of the International Federation of Pueri Cantores* Einsiedeln 2016, FIPC 264, Protocolli, Einsiedeln 2016, AFIPC Rzym.

miały w 2017 roku w Barcelonie¹⁰⁵. Podsumowano Kongres w Rzymie w 2015/16 oraz omówiono wszelkie szczegóły Kongresu Pueri Cantores w Rio de Janeiro w 2017 roku, a także Kongresu w Barcelonie w 2018 roku. Podjęto także dyskusję co do kolejnych Kongresów. Przedstawiono szczegóły działań związanych z ożywieniem działalności Pueri Cantores w Ameryce Południowej. Uświadomiono wszystkim, iż na następnym walnym zgromadzeniu może zostać przyjętych nawet 10 nowych korespondentów i Federacji z tego rejonu świata. Asystent kościelny przedstawił przygotowany dokument o formacji duchowej. Prezydent zaapelował do wszystkich o zaangażowanie się w sprawę przyszłości Federacji, bowiem ważne jest, jaki będzie miała w przyszłości kierunek rozwoju. W tym samym czasie zaproszeni członkowie Przyjaciół Pueri Cantores przedyskutowali swój statut i wszelkie działania organizacji na przyszłe lata¹⁰⁶. Prezydent podziękował im za harmonijną współpracę w ubiegłych latach. Wieczorem chóry ze Szwajcarii i Hiszpanii, po zakończonym zgrupowaniu w Lugano, w klasztorze oo. Benedyktynów wykonały okolicznościowy koncert dla Pueri Cantores¹⁰⁷. Następnego dnia wszyscy wzięli udział w uroczystej liturgii w kościele benedyktyńskim. Ostatnie spotkanie prezydentów Pueri Cantores, w interesującym dla niniejszej publikacji okresie, miało miejsce w Barcelonie w dniach 25–27 sierpnia 2017 roku. Było to walne zgromadzenie wyborcze nowych władz Federacji Pueri Cantores¹⁰⁸. Przybyli na nie: Josep Ma. Torrents, prezydent honorowy, ks. Robert Tyrąła, prezydent, Gian Luca Paolucci, skarbnik, Willi Oeschger, sekretarz. Rada administracyjna w składzie: Robert Michaels (Szwajcaria), wiceprezydent, ks. Stanisław Mieszczak SCJ, asystent kościelny. Prezydenci i delegaci Federacji krajowych: Pedro Arizpeleta (Hiszpania), Matthias

---

¹⁰⁵ Zob. *The movement Pueri Cantores, vision for the next mandat*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, AFIPC Rzym.

¹⁰⁶ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Presidents' meeting of the International Federation of Pueri Cantores Einsiedeln 2016*, FIPC 264, Protocolli, Einsiedeln 2016, AFIPC Rzym.

¹⁰⁷ Zob. *Programm concert Eisedeln 2016*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, Einsiedeln 2016, AFIPC Rzym.

¹⁰⁸ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

Balzer (Niemcy), Christiane Bourry (Belgia Walonia), Bernat Cabré (Katalonia), Cédric Clément (Francja), Louise-Marie Desbiens (Kanada), Albert Faraj (USA), Patrick Flahive (USA), Gabriel de Jesús Frausto Zamora (Meksyk), Lee Gwozdz (USA), Jean Henric (Francja), Anna Maria Hedin (Szwecja), Alfonso Huarte (Hiszpania), ks. Mariusz Linnenborn (Niemcy), Marco Aurélio Lischt (Brazylia), David Paccetti Correia (Portugalia), Lucia Patanè (Włochy), Mateusz Prendota (Polska), Eberhard Rex (Szwajcaria), Gabriele Sichler-Karle (Niemcy), Christa i Mr Michael Staeger (Dania), Alberto Veggiotti (Włochy), Fons Ziekman (Holandia), Mackendy Zizi (Haiti), Peter Landers (Wielka Brytania), Ite O'Donovan (Irlandia). Przedstawiciele przygotowywanego Kongresu we Włoszech: Marta Corti, Laura Crosato, Carlo Fermalvento, Mariangela Marras, Savino Pajani, Daniele Pironio, Samuele Urban¹⁰⁹. Wszystko rozpoczęło się od afiliacji Federacji w Haiti. Następnie prezydent przedstawił zakończenie projektu ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Południowej i zostali przyjęci nowi korespondenci w takich krajach, jak: Argentyna, Bośnia-Hercegowina, Kamerun, Kolumbia, Ekwador, Węgry, Panama, Peru i Uganda. Podsumowano Kongres w Rio de Janeiro, który odbył się w lipcu 2017 roku. Omówiono wszelkie szczegóły Kongresu w Barcelonie w 2018 roku. Następnie przedstawiono podsumowanie finansowe oraz działalności biura Pueri Cantores. Swoje sprawozdanie przedstawili R. Michaels jako wiceprezydent i ks. S. Mieszczak SCJ jako asystent kościelny. Po jego przedstawieniu przyjęto aplauzem projekt pracy duszpasterskiej przygotowany przez asystentów. Po raz pierwszy więc Federacja otrzymała program duszpasterski na kolejne lata działalności. Ustępujący prezydent w swoim słowie podsumowującym podziękował za wspaniałą współpracę wszystkim, a zwłaszcza swoim najbliższym współpracownikom: J.M. Torrentsowi, W. Oeschgerowi, G.L. Paolucciemu, ks. S. Mieszczakowi oraz R. Michaelsowi, a także odpowiedzialnym za muzykę, tworzącym komisję identyfikacji i wszystkim, którzy go przyjęli w czasie wyjazdów w sprawach Federacji w Polsce i świecie. Uświadomił wszystkim, że od dzisiaj Federacja działa w 42 krajach świata. Prezydent i ustępujący zarząd uzyskali jednogłośnie absolutorium. Następnie Louise-Ma-

---

¹⁰⁹ Zob. tamże.

rie Desbiens z Kanady w imieniu wszystkich złożyła podziękowania ks. R. Tyrale. Po przerwie rozpoczęły się wybory nowego prezydenta i zarządu Federacji¹¹⁰. Było trzech kandydatów na urząd prezydenta Federacji Międzynarodowej: J. Henric z Francji, P. Flahive z USA oraz Gabriel Frausto Zamora z Meksyku. Każdy z nich w obowiązującym 3-miesięcznym terminie przed wyborami przesłał swój program. Przybyli na wybory prezydenci oraz reprezentanci Federacji znali więc przed przyjazdem na posiedzenie do Barcelony program każdego z nich. Każdy jednak bezpośrednio przed wyborami przedstawiał swoją kandydaturę raz jeszcze. W II turze wyborów J. Henric został wybrany na prezydenta na lata 2017–2021. Nowy prezydent zaproponował na urząd wiceprezydentów: M. Balzera z Niemiec oraz G. Frausto Zamorę z Meksyku, jako sekretarza W. Oeschgera ze Szwajcarii, a skarbnika G.L. Paolucciego z Włoch. Jako asystenta kościelnego widział ks. Emmanuela di Marco ze Szwajcarii. Wszyscy zaproponowani przez nowego prezydenta zostali wybrani, ustępujący prezydent zaś oddał wszelkie oznaki władzy swojemu następcy. Na koniec wyborów nowy prezydent Pueri Cantores zaproponował, by ks. R. Tyrale przyznać tytuł prezydenta honorowego Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, zostało to przyjęte aplauzem. Na koniec podjęto temat Kongresu w 2020 roku we Florencji, a także w roku 2020/2021 kolejnego Kongresu w Rzymie. Na tym zakończono spotkanie w Barcelonie. Kolejnego dnia w kaplicy seminarium, gdzie odbywały się wybory, odprawiono uroczystą Eucharystię¹¹¹.

2. Siedziba, sekretariat i archiwum

Z oczywistych powodów podczas prezydentury ks. Fernanda Mailleta siedziba znajdowała się we Fracji, a dokładnie w Paryżu. Korespondencję i sekretariat z tych czasów prowadzili: ks. Jean Gueguen lub ks. R. Delsinne. Czasem też pisał sam ks. Ferdinand Maillet lub sekretarz

---

¹¹⁰ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, *Protocolli*, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

¹¹¹ Zob. tamże.

Federacji Międzynarodowej ks. Henri Leclerc¹¹². Odpowiedzi przychodziły od ks. Romity z Rzymu i jego sekretarza Eduardo Bucalo¹¹³. Dlatego też od samego początku ważne było więc uporządkowanie spraw Pueri Cantores w Rzymie.

Podczas walnego zgromadzenia w Madrycie w lipcu 1963 roku, gdy dokonano wyboru nowego prezydenta ks. F. Romity¹¹⁴, zatwierdzono też siedzibę sekretariatu generalnego Federacji Pueri Cantores w Rzymie¹¹⁵. To była bardzo ważna decyzja, która miała znaczenie na przyszłość. Może należałoby na to spojrzeć tak, jak w kontekście budowania nie tylko sekretariatu, ale także archiwum. Na to też wskazuje niniejsza publikacja. 24 marca 1969 roku ma miejsce oficjalne otwarcie i pobłogosławienie siedziby Pueri Cantores w Rzymie¹¹⁶.

Ważne jest przypomnienie, że Statut Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores określał, iż siedzibą Federacji zostaje Watykan, a urzędy prezydenta i innych członków zarządu znajdują się w ich miejscu zamieszkania¹¹⁷, zawsze było to bardzo czytelne. Oficjalna siedziba mieści się w Rzymie, a tam gdzie mieszka prezydent i sekretarz, tam jest siedziba tymczasowa Pueri Cantores.

Założony przez ks. Romitę sekretariat nie przestawał nadal działać w Rzymie także podczas kadencji ks. Roucairola. Sekretarzem generalnym też był ks. A. Terzariol, który często prowadził korespondencję

---

¹¹² Zob. FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym. W archiwum Federacji w Rzymie znajduje się bardzo wiele takich dokumentów.

¹¹³ Zob. FIPC 5.1, FIPC sekretariato, AFIPC Rzym; FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

¹¹⁴ Zob. *Assemblea Generale, Madrid 1963*, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.

¹¹⁵ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 33, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Protocollo dell'assemblea generale 1963*, 1–6, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym; Bardzo liczna jest korespondencja pomiędzy ks. Gueguen a ks. Romitą. Całość jej zachowana została w FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym. Dla przykładu warto dodać jeden bardzo wyczerpujący list: *Lettera di Mons. Romita a don Gueguen*, 25 X 1963, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.

¹¹⁶ Zob. F. Romita, *L'inaugurazione della Sede della Federazione Pueri Cantores a S. Rocco all'Agusteo*, Pueri Cantores, 32, VI 1969, s. 9-12, AFIPC Rzym.

¹¹⁷ Zob. *Statuto FIPC*, art. 7–10, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

w imieniu prezydenta¹¹⁸. Za swojej kadencji W. Buys podjął próbę rozróżnienia w archiwum Pueri Cantores tego, co należy do Federacji Międzynarodowej, a co jest własnością Federacji Włoskiej. Sprawę tę podniósł ówczesny prezydent Federacji Włoskiej Savino Pajani¹¹⁹. Ostatecznie zostało to uporządkowane za J. Ma Torrentsa.

Niezwykle ważne były w tym względzie kontakty z Sekretariatem Stanu w kwestii siedziby Pueri Cantores w Rzymie. To była najważniejsza decyzja w tym zakresie za czasów prezydentury J. Ma Torrentsa¹²⁰. Ostatecznie 2 września 2007 roku miało miejsce otwarcie siedziby Pueri Cantores, po przeniesieniu i uporządkowaniu z piwnic zabudowań przy bazylice św. Jana na Lateranie w Rzymie archiwum. Od 2007 roku Pueri Cantores ma swoją oficjalną siedzibę w Papieskim Instytucie Muzyki Kościelnej w Rzymie¹²¹.

3. Czasopismo

Z całą pewnością dla dobrego odbioru, komunikacji, ale także dla właściwego propagowania idei Federacji Pueri Cantores ważne było od samego początku wydawanie pisma. Na forum międzynarodowym powstały właściwie dwa tytuły: „Pueri Cantores” oraz „Inter Nos”. Są one, choć nieliczne, przechowywane w rzymskim archiwum.

W pierwszym numerze „Pueri Cantores”, biuletynu wydawanego od listopada 1954 roku, ks. F. Maillet uzasadniał idee owego periodyku, który miał służyć lepszej komunikacji między chórami, a nade wszystko

---

¹¹⁸ Zob. A. Terzariol, *Lettera a Mons. Roucairol*, 29 XII 1973, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; A. Terzariol, *Lettera a Mons. Romita alla sorella*, 30 XI 1977, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; J. Roucairol, *Lettera a A. Terzariol*, 18 V 1976, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹¹⁹ Zob. S. Pajani, *Lettera informativa sul tema dell'archivio FIPC e PC Italiana*, 10 I 1993, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.

¹²⁰ Zob. FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym.

¹²¹ Zob. W. Oeschger, *Compte-Rendu de la réunion des présidents FIPC, Roma 31 VIII – 2 IX 2007*, FIPC 143, Riunione dei presidenti, 2007 Roma, AFIPC Rzym.

między prezydentami¹²². Drugim wydawanym od samego początku biuletynem dla Pueri Cantores był „Inter nos”, który informował na bieżąco o wszystkich działaniach Federacji¹²³.

Dla prezydenta ks. F. Romity ważne było wydawanie kolejnych pism „Pueri Cantores” i „Inter Nos”¹²⁴. Jeden z najważniejszych w tym czasie, który się ukazał to „Inter nos” wydanym w 1963 roku, był ważny ze względu na określenie działalności Pueri Cantores pod jego przewodnictwem. Zostały tam także zawarte informacje w języku łacińskim dla dyrygentów, prezydentów, służące propagowaniu i rozwojowi Federacji¹²⁵. Z korespondencji ks. F. Romity i sekretarza Federacji ks. A. Terzariol dowiedzieć się można o sprawach prowadzonego biuletynu „Pueri Cantores”, zwłaszcza sposobów powstawania, drukowania, dystrybucji¹²⁶.

Z całą pewnością niezwykle ważną formą komunikacji wewnątrz Pueri Cantores były te właśnie biuletyny, które za ks. J. Roucairola ukazywały się dosyć systematycznie. Jest w nich wiele informacji o działalności Federacji, nowych kompozycjach, Kongresach, relacji z Watykanem. Wielką rolę w przygotowaniu biuletynów odegrał w tym czasie sekretarz generalny w Rzymie ks. Terazriol¹²⁷.

Poniżej przedstawiono tylko jeden z okresów, gdy wspomniane wyżej biuletyny wydawane były regularnie i są zachowane w rzymskim archiwum. Zbiór ten obejmuje lata 1969–1979. Jest on dobrym materiałem poglądowym na to, jak wyglądała sprawa wydawania biuletynu Federacji. Z „Pueri Cantores” zachowanych w Rzymie¹²⁸ można wyczytać rozległość

---

¹²² F. Mailliet, *Editorial*, Pueri Cantores XI 1954, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.

¹²³ Zob. Pueri Cantores, Inter nos, VI 1955, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.

¹²⁴ Bardzo liczna jest korespondencja pomiędzy ks. Gueguen a ks. Romitą. Całość jej zachowana została w FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym. Dla przykładu warto dodać jeden bardzo wyczerpujący list: *Lettera di Mons. Romita a don Gueguen*, 25 X 1963, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

¹²⁵ Zob. *Inter nos*, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 1–35, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

¹²⁶ Zob. FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.

¹²⁷ Zob. FIPC 124 Lettere di Mons. Roucariol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹²⁸ Trzeba przyznać iż są one kompletne oraz zachowane w Archiwum tylko za lata 1967–1979 i widać w tym bardzo dobrą pracę ks. F. Romity († 1977). Po 1976 roku biuletyny nie wykazują już takiej dbałości w przygotowaniu jak wcześniej.

działa Pueri Cantores. W 1967 roku w numerze 29. opisany jest cały XI Kongres Międzynarodowy, jaki miał miejsce w Rzymie, a także spotkanie z papieżem Pawłem VI¹²⁹. W 1968 roku w numerze 30. podjęte zostały tematy przemówienia Pawła VI. Z kolei ks. F. Romita napisał tekst o znaczeniu reformy soborowej, *Rassegna di Loreto*, opisano Kongres we Włoszech, a także tekst o nowościach Pueri Cantores na świecie¹³⁰. 31. numer z 1968 roku prezentował Kongresy, które się odbyły i które mają być przygotowywane. Opisywał ryt pokoju, a także snuto w nim refleksje nad owocami Kongresów i przyszłości Federacji¹³¹. W numerze 32. ks. F. Romita przywołał historię Pueri Cantores, została opisana inauguracja siedziby w Rzymie, omówiono sprawę Kongresu w Meksyku oraz *Rassegna di Loreto*¹³². W listopadzie 1969 roku ukazał się kolejny numer biuletynu, a w nim przeczytać można było o Kongresach Federacji włoskiej, a także o przygotowaniach do XIII Międzynarodowego Kongresu oraz o *Rassegna di Loreto*¹³³. W 1970 roku ukazało się sprawozdanie z Międzynarodowego Kongresu w Meksyku oraz można było przeczytać o przygotowaniach do Kongresu w Würzburgu¹³⁴. Kolejny numer czasopisma omawia *Rassegna di Loreto* oraz informuje o nowościach w poszczególnych Federacjach. Zamieszczono też pierwsze podsumowanie Kongresu w Würzburgu¹³⁵. Kolejny numer „Pueri Cantores” był przypomnieniem tego, co wydarzyło się na Kongresie w Niemczech, ale także spojrzeniem w przyszłość na Kongres w Holandii. Każdy z tych biuletynów był bogato ilustrowany¹³⁶. Kolejny przypominał o *Rassegna di Loreto*, opowiadał o Kongresach w Belgii i Włoszech oraz o działaniach *Les Petits Chanteurs à la Croix de Bois*, a także o nowościach w Pueri Cantores na świecie¹³⁷. Następny zachowany biuletyn był przygotowaniem do Kongresu w Ho-

---

¹²⁹ Zob. Pueri Cantores, 29, X 1967, AFIPC Rzym.

¹³⁰ Zob. Pueri Cantores, 30, VI 1968, AFIPC Rzym.

¹³¹ Zob. Pueri Cantores, 31, XII 1968, AFIPC Rzym.

¹³² Zob. Pueri Cantores, 32, VI 1969, AFIPC Rzym.

¹³³ Zob. Pueri Cantores, 33, XII 1969, AFIPC Rzym.

¹³⁴ Zob. Pueri Cantores, 34, IV 1970, AFIPC Rzym.

¹³⁵ Zob. Pueri Cantores, 35, XI 1970, AFIPC Rzym.

¹³⁶ Zob. Pueri Cantores, 36, IV 1971, AFIPC Rzym.

¹³⁷ Zob. Pueri Cantores, 38, VI 1971, AFIPC Rzym.

landii, zawierał wykład o śpiewie w liturgii, wspomnienie o L. Perosim, a także ukazywał panoramę chóralną w świecie¹³⁸. W 40. numerze „Pueri Cantores” umieszczono wszelkie informacje na temat nowego prezydenta ks. Roucairola, znalazło się także podsumowanie działania ks. Romity za lata 1963–1973, przypominano że 10 lat wcześniej zmarł ks. Maillet (1963). Biuletyn zawierał także informacje o działalności Pueri Cantores w różnych krajach świata¹³⁹. Kolejny biuletyn był relacją z pielgrzymki Pueri Cantores do Ziemi Świętej, a także przedstawiał żywotność Federacji w świecie¹⁴⁰. Następny był przygotowaniem do Kongresu w Rzymie oraz do Rassegna. Ukazywał też panoramę chórów ze świata¹⁴¹. Podobne wiadomości zawierały też następne biuletyny, ale wyraźnie widać, że były przygotowywane już z coraz mniejszą starannością¹⁴². Zachowały się także w całości roczne zestawienia biuletynów z lat 1976–1979¹⁴³. Były one niewątpliwie doskonałym materiałem pogładowym na to, co działo się w tym czasie w Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores.

Nie wiadomo, czy później ukazywał się biuletyn „Pueri Cantores” w formie drukowanej. Z całą pewnością w XX wieku zastąpił wersję papierową system elektronicznej komunikacji. Federacja Międzynarodowa miała swoją stronę internetową i umieszczano na niej wszelkie nowości. Tak działo się z pewnością w latach 2000–2017.

---

¹³⁸ Zob. Pueri Cantores, 39, XI 1971, AFIPC Rzym.

¹³⁹ Zob. Pueri Cantores, 40, IV 1973, AFIPC Rzym.

¹⁴⁰ Zob. Pueri Cantores, 41, VI 1973, AFIPC Rzym.

¹⁴¹ Zob. Pueri Cantores, 42, IV 1974, AFIPC Rzym.

¹⁴² Zob. Pueri Cantores, 43, VI 1974, AFIPC Rzym; Pueri Cantores, 44, XI 1974, AFIPC Rzym; Pueri Cantores, 45, III 1975, AFIPC Rzym.

¹⁴³ Zob. Pueri Cantores, Year Book 1975, AFIPC Rzym; Pueri Cantores, Year Book 1976, AFIPC Rzym; Pueri Cantores, Year Book 1977, AFIPC Rzym; Pueri Cantores, Year Book 1978, AFIPC Rzym; Pueri Cantores, Year Book 1979, AFIPC Rzym.

4. Sprawy finansowe

Można powiedzieć, że sprawa finansowa od zawsze była przedmiotem podnoszonym na posiedzeniach prezydentów, bo oczywiste jest, że organizując wszelkie przedsięwzięcia, konieczne są na nie fundusze.

W *Zbiorze wewnętrznych przepisów dołączonych do statutu FIPC* odnieszono się w sposób formalny to wszystkich tych zagadnień i określono wysokość opłat na konto Federacji Międzynarodowej od każdego uczestnika Kongresu¹⁴⁴. W dziale dotyczącym głosowania na walnym zgromadzeniu dodano, że aby prezydenci mieli ważne głosy, to prócz innych wymogów znalazł się także i ten, że ich Federacja regularnie ma uiszczać składki członkowskie¹⁴⁵. Wówczas też, w 1996 roku, w odniesieniu do artykułu 11 Statutu Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores dookreślono sprawę składek członkowskich. Wysokość składki określono na 12 euro od każdego chóru oraz, że mają być uiszczane do 30 marca każdego roku¹⁴⁶.

Pod koniec prezydentury W. Buysa omawiano, jak zaradzić problemom finansowym Federacji oraz jaką przyjąć strategię na przyszłość¹⁴⁷. Powołana została nawet komisja ds. ekonomicznych, w której skład wchodził: J. Bogensberger, J.M. Torrents, W. Oeschger, E. Hribar¹⁴⁸. Dopiero jednak za czasów prezydentury J.M. Torrentsa podjęto temat celem ostatecznego usystematyzowania. W 2002 roku prezydent powołał specjalny zespół, który miał opracować wszystkie sprawy finansowe, na którego czele stanął L. Dietrich ze Szwajcarii, a w skład komisji wchodził: R. Hillebrant z Austrii, J. Lutz z Niemiec, E. Hribar z Włoch¹⁴⁹. Komisja, zwana COMECO, rozpoczęła pracę. Bardzo ważne było przedstawienie podczas posiedzenia prezydentów w Kolonii w 2003 roku kie-

---

¹⁴⁴ Zob. *Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu FIPC*, Ad art. 6c, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

¹⁴⁵ Zob. tamże, Ad art. 8.

¹⁴⁶ Zob. tamże, Ad art. 11.

¹⁴⁷ Zob. *Protocollo della riunione della commissione finanziaria FIPC*, 13-14 XI 1999, FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.

¹⁴⁸ Zob. FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.

¹⁴⁹ Zob. *Protocollo della riunione della commissione finanziaria FIPC*, 7 II 2004, FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.

runków jej działań¹⁵⁰. Propozycje zostały przyjęte jednogłośnie przez odpowiedzialnych za Federacje krajowe. Ostatecznie swój raport końcowy przedstawiła komisja na posiedzeniu prezydentów Federacji w Krakowie w 2006 roku¹⁵¹.

Została więc przygotowywana i przedstawiona *Regulacja ekonomiczna Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores*¹⁵². Dokument omawiał kompetencje związane z podejmowaniem zobowiązań finansowych przez zarządzających Federacją, omawiał temat składek ze strony Federacji krajowych, dochodów ze sprzedaży publikacji i partytur kompozycji Pueri Cantores, subwencji i sponsorów. Bardzo ważne było stwierdzenie, że tylko walne zgromadzenie ma prawo podejmować najważniejsze zobowiązania finansowe Federacji¹⁵³. W dokumencie tym precyzowano także i to, że przy Międzynarodowych Kongresach Pueri Cantores od każdego uczestnika na konto Federacji powinna wpłynąć określona kwota (ustalono jej wysokość na 2 euro). W załączniku do dokumentu określono także szczegółowy plan składek członkowskich w latach 2005–2010¹⁵⁴. Ten dokument na długie lata stał się też punktem odniesienia dla działalności ekonomicznej Pueri Cantores.

---

¹⁵⁰ Zob. W. Oeschger, *Invitation for president 2003*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2003 Köln, AFIPC Rzym.

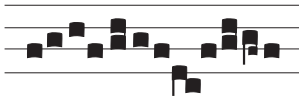
¹⁵¹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the ordinary General Assembly of September 1st – 3rd, 2006 in Cracow*, FIPC 264, Protocolli, Cracow 2006, AFIPC Rzym.

¹⁵² Zob. *Règlement économique de la FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

¹⁵³ Zob. tamże, nr 1–4.

¹⁵⁴ Zob. tamże, nr 5–7, anex 1.

Rozdział III

Prezydenci Federacji

Dla sprawnego i czytelnego prowadzenia działalności Federacji od samego początku wybierano prezydentów Federacji Międzynarodowej. Wyboru dokonywało gremium tworzone przez prezydentów krajowych. W latach 1944–2017 na czele Pueri Cantores stało siedmiu prezydentów. Poniżej przedstawiono ich działania i linie rozwoju chóralnej wspólnoty.

1. Ks. Ferdynand Maillet (1944–1963)

Ksiądz Maillet był niezwykle wizjonerem w kwestii kształtowania młodych ludzi przez wartości chrześcijańskie oraz dobrą muzykę kościelną. To on z całą pewnością poprzez swoje działanie, wygłoszone słowa, ale także emocjonalne zaangażowanie dał ideologiczne podstawy dla utworzenia Federacji Pueri Cantores.

Urodził się w 1896 roku w regionie Giura we Francji. W 1921 roku został wyświęcony na kapłana i mianowany wikariuszem w parafii Buttes Chaumont, a następnie w Belleville (wówczas pod Paryżem). Tam w 1924 roku podejmuje pracę z chórem śpiewających chłopców od drewnianego krzyża¹. Poświęcał swój czas dla rozwoju chóralnego, co nie za-

---

¹ Zob. F. Romita, *Un grande lutto per i Piccoli Cantori. La morte di Mons. Fernando Maillet*, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde*

wsze spotykało się z aprobatą, a wręcz czasami z krytyką ze strony jemu współczesnych. W 1931 roku w Paryżu ma miejsce jego pierwszy koncert z chórem². Zaraz po zakończeniu działań wojennych w Paryżu w 1944 roku rozpoczął działanie w Federacji Francuskiej Pueri Cantores, zaś w 1947 roku utworzył Federację Międzynarodową, zaaprobowaną przez Stolicę Apostolską w 1949 roku. To jemu zawdzięcza Federacja motto: „Jutro wszystkie dzieci świata będą śpiewać Boży pokój”. Podróżował po świecie z chórem (Europa, Ameryka, Azja) i w ówczesnym czasie do Federacji zaprosił niebywałą liczbę chórzystów, którzy śpiewali w bazylikach, katedrach, kościołach. Niektórzy mówią, że mogło być ich, nawet 200 tys.³ Niezależnie jednak od tego, czy to prawda, swoim charyzmatem przyciągał do siebie ludzi oraz zachęcał do spojrzenia w stronę właściwego chrześcijańskiego wychowania dzieci. Miał wyraźne powołanie muzyczne, połączone z niezwykłym talentem. Odznaczał się także wielką intuicją estetyczną i wyjątkowym talentem w prowadzeniu chóru. Bardzo ważne w tym względzie okazały się jego umiejętności wychowawcze⁴.

Ksiądz Maillet wraz z chórem Petits Chanteurs à la Croix de Bois odwiedzał liczne zakątki świata, co z całą pewnością było najlepszą promocją działalności Pueri Cantores. Zachowała się liczna korespondencja ks. Mailleta z przedstawicielami chórow i powstających Federacji w świecie. Listy dotyczyły sytuacji, w jakiej znajdują się chóry, ważnych etapów tworzenia Federacji w różnych krajach, wizyty chóru w poszczególnych krajach, gdzie działała lub rozpoczynała swoją działalność Federacja Pueri Cantores. Korespondencja ta dotyczyła także organizacji Kongresów. Najczęściej listy takie pisał ks. Jean Gueguen czy ks. R. Delsinne z chóru Petites Chanteurs à la Croix de Bois z Paryża, ale zdarzało się, że kore-

---

chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs, Paris 2001, s. 10–11; R. Tyrała, *Cecylijański ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939 roku*, Kraków 2010, s. 42–43.

² Zob. F. Romita, *Morte e Trasfigurazione di Mons. Fernando Maillet il buon Padre dei Piccoli Cantori*, s. 2, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

³ Zob. F. Romita, *Un grande lutto per i Piccoli Cantori. La morte di Mons. Fernando Maillet*, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

⁴ Zob. F. Romita, *Mons. Fernando Maillet fondatore della Federazione Internazionale dei Piccoli Cantori*, s. 1–5, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

spendencję prowadził sam ks. Ferdynand Mailliet⁵ lub sekretarz Federacji Międzynarodowej ks. Henri Leclerc. Odpowiedzi przychodziły od ks. Romity z Rzymu i jego sekretarza Eduardo Bucalo⁶. Oczywiście ks. Mailliet lub jego współpracownicy w Paryżu prowadzili ożywioną korespondencję także ze Stolicą Apostolską. Ważny był to wszak czas ze względu na utworzoną co dopiero osobowość prawną Federacji Międzynarodowej, a także zatwierdzany statut. Właśnie w 1949 roku została udzielona rekomendacja przez papieża Piusa XII dla Pueri Cantores, a pierwszy statut został zatwierdzony w 1951 roku, następnie promulgowano go w 1958 roku. Wszystko więc było już od samego początku porządkowane. Takie też jest wyraźne świadectwo pozostawionych dokumentów⁷.

Od lat 50. ożywiona jest także korespondencja z ks. Romitą, a także pojawiają się ważne dokumenty związane z walnymi zgromadzeniami prezydentów z całego świata (np. 1952 rok)⁸. To niezwykle ciekawe, że ks. Mailliet już od samego początku liczył się ze zdaniem i opinią ks. Romity. Dzielili się ze sobą sprawami i wątpliwościami. Fundamenty więc były nie tylko, można powiedzieć, „wydumane”, one były wręcz głęboko przemyślane i przedyskutowane ze współpracownikami. To dowodzi jednoznacznie wspólnoty działania w zarządzaniu Federacją Pueri Cantores od samego początku. Od 1954 roku zachowała się korespondencja ks. Mailleta z prezydentami różnych krajów świata. W jednym z nich pisał:

Dziękuję wam za współpracę dla dobra naszego wielkiego ruchu chóralnego (...) proszę, podzielcie się z nami waszymi obserwacjami i doświadczeniem⁹.

---

⁵ Zob. FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym. W archiwum Federacji w Rzymie znajduje się bardzo wiele takich dokumentów.

⁶ Zob. FIPC 5.1, FIPC segretariato, AFIPC Rzym; FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

⁷ Zob. F. Mailliet, *Lettera al Card. Tisserant*, 15 X 1958, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym; FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym

⁸ Zob. FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

⁹ F. Mailliet, *Lettera per ai presidenti*, 2 X 1954, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

Były wówczas też żywe działania związane ze współpracą i różnymi podmiotami kościelnymi, na przykład z organizacją „Pax Christi”¹⁰. Oczywiście wiele jest listów, bezpośrednich i oficjalnych, od ks. Maillleta do chórów, które są świadectwem jego doskonałej orientacji, jak działa Federacja w innych krajach świata¹¹. W periodyku „Pueri Cantores” wydanym w listopadzie 1954 roku ks. Maillet uzasadniał idee owego periodyku, który będzie służył lepszej komunikacji między chórami, a nade wszystko między prezydentami:

ten nowy biuletyn będzie wydawany nowoczesnymi metodami (...) służyć będzie lepszej komunikacji (...) dla wszystkich, którzy tworzą krajowe Federacje, będzie to okazja do poznania drogi, jaką my idziemy (...) poznanie naszych planów, struktury, statutów¹².

Ksiądz Maillet dzielił się wszystkimi projektami i sprawami, takimi jak troska o każdego chórzystę, sprawa nowych Federacji i komunikacji wewnętrznej, sprawa stowarzyszenia „Przyjaciół Pueri Cantores”, kalendarza, finansów, a nawet tak szczegółowymi sprawami, jak karta dla każdego chórzysty¹³. Przedstawiano bowiem wówczas projekt pierwszej indywidualnej karty członkowskiej w Pueri Cantores¹⁴. Został on zaaprobowany na kolejnym posiedzeniu prezydentów Federacji krajowych¹⁵.

Bardzo ważna dla niego była droga ewangelizacji przez śpiew chłopców podczas liturgii, ale także na koncertach. W 1950 roku papież Pius XII, pisząc list do ks. Maillleta, dziękował mu za tę wspaniałą pracę dla dobra Kościoła¹⁶. Połączenie ewangelizacji przez muzykę i wychowa-

¹⁰ Zob. F. Maillet, *Lettera per Mons. Romita*, 30 X 1954, FIPC 74 lettere per i presidenti, AFIPC Rzym.

¹¹ Zob. FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

¹² F. Maillet, *Editorial*, Pueri Cantores XI 1954, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.

¹³ Zob. F. Maillet, *Editorial*, Pueri Cantores XI 1954, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.

¹⁴ Zob. *Projekt: Individual Membership Card for Little Singers*, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.

¹⁵ Zob. *Nota Tessera dei Pueri Cantores*, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.

¹⁶ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 29.

nia chrześcijańskiego było dla niego niezwykle ważne. Muzyka nie mogła być pusta. Ona musiała oddziaływać i wychowywać śpiewaków i słuchaczy. Zachował się protokół z 1955 roku, gdy ponownie wybrano na prezydenta Federacji Międzynarodowej ks. Ferdynanda Maillleta¹⁷. On sam na tych właśnie wyborach wygłosił wspaniały wykład na temat tego, czym jest śpiew chłopców – „czysty i świetlany” – w liturgii i co on oznacza w ogóle¹⁸. Śpiew, który pokazuje rzeczywistość nie z tego świata i pomaga w zrozumieniu swojego powołania. Porównał go do czystości duszy, a zewnętrznym jej wyrazem miała być biała alba i drewniany krzyż na szyi śpiewaka.

Ciekawa jest także zachowana korespondencja ks. Maillleta z opactwem benedyktyńskim w Solesmes na temat interpretacji chorału gregoriańskiego¹⁹. Zwraca się w niej uwagę także i na to, że jest to podstawowy śpiew Kościoła, ale także śpiew pomagający w modlitwie.

Maillet był także po prostu realistą, o czym świadczy to, że w 1960 roku pisał do prezydentów Federacji krajowych w sprawach organizacyjnych, takich jak ilość chórów w Federacji i poszukiwanie nowych, uiszczanie składek członkowskich, ale także zachęcał do prenumeraty biuletynów Federacji „Inter Nos” oraz „Pueri Cantores”, co było ważnym środkiem komunikacyjnym w ówczesnych czasach wewnątrz Federacji, ale także służyło jako propaganda w poznawaniu idei Pueri Cantores. Maillet, zapraszając na spotkania prezydentów z poszczególnych Federacji, zwracał uwagę na sprawy zatwierdzenia statutu Federacji oraz relację z Watykanem²⁰. Było to dla niego stawianiem wyraźnych fundamentów w jedno-

¹⁷ Zob. *Mons. Mailllet reelectet president FIPC*, News FIPC, 6 V 1955, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym.

¹⁸ Zob. F. Mailllet, *The voice of a child*, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym.

¹⁹ Zob. *Lettera da Solesmes*, 28 IX 1957, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

²⁰ Zob. F. Mailllet, *Communication destinée aux membres du Comité de Direction de la Fédération Internationale*, 2 XI 1960, FIPC 60, Mailllet, AFIPC Rzym; F. Mailllet, *Lettre-circulaire destinée aux Présidents nationaux*, 13 II 1961, FIPC 60, Mailllet, AFIPC Rzym; *Lettera di J. Gueguen a E. Bucalo* 728/58, 30 VII 1958, FIPC 74 lettere per i presidenti, AFIPC Rzym *Lettera di J. Gueguen a E. Bucalo* 749/58, 7 VIII 1958, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

ści od samego początku z Kościołem i tego uczył swoich współpracowników. Od samego początku podczas walnych zgromadzeń (jak w 1959 roku) zawsze ważna była wspólna modlitwa, powitanie wszystkich przez prezydenta, przedstawienie listy obecności i wspomnienie tych, którzy nie mogli przybyć na walne zgromadzenie. Często poruszane były sprawy organizacji oraz sposoby głosowania. Bardzo ważnym zagadnieniem była prezentacja nowej wersji statutu, wybór zarządu Federacji, bilans i budżet na kolejny rok. Niezwykle istotne okazywały się sprawy aktywności za rok 1959–1960 oraz organizacja Kongresu Międzynarodowego w Rzymie w 1960 roku²¹. Prawdopodobnie od tego też czasu rozpoczęły się działania nad uporządkowaniem i zapisaniem tzw. „Regulacji wewnętrznej”, która zawierała punkty: patronat, Federacje krajowe, repertuar, strój chóralny, funkcjonowanie sekretariatu, budżet²². To wyraźnie świadczyło o jego wielkim realizmie.

Zachował się niezwykle ważny list (nie wiadomo, z jakiego dokładnie czasu, można jednak sponować, że do ks. Romity, i napisany do rozpoczęcia Kongresu w Lourdes, a więc do 1958 roku), w którym ks. Maillot zwracał uwagę na wszystkie ważne sprawy Pueri Cantores. Na historię Pueri Cantores, która w erze nowożytnej rozpoczęła się od 1907 roku, od wielkiego impulsu danego przez papieża Piusa X. *Ja z moim chórem dla sprawy Pueri Cantores podróżowałem wiele*²³. Kolejno opisywał także swoją wyprawę do USA, a następnie do Japonii, a także na Filipiny i później Tajlandii. Maillot miał świadomość, że echa wszystkich tych działań docierały do Ojca Świętego, a on błogosławił całej społeczności Pueri Cantores na świecie²⁴. Ten ważny list jest także dowodem na te wszystkie działania Federacji, które leżą u jej początków, oraz na to, jak bardzo były one przepełnione miłością do Kościoła.

---

²¹ Zob. *Programma assemblea generale 1959*, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

²² Zob. *Règlement intérieur FIPC 1959*, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

²³ Zob. F. Maillot, *Une année qui s'achève*, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

²⁴ Zob. tamże.

W listach zapraszających na spotkania prezydentów ks. Maillet nieustannie zwracał uwagę na ważność podejmowania tematów aktualnych dla Federacji: „następne nasze spotkanie w 1959 roku... będzie także czasem podjęcia tematów ważnych oraz wymiany myśli i rozmowy na temat formacji duchowej i muzycznej naszych śpiewaków”²⁵. W 1958 roku pisał ks. Maillet w przesłaniu do wszystkich chórzystów przed Kongresem w Lourdes: „w tym roku 100-lecia objawień... my się spotkamy, aby w imieniu 200 000 śpiewaków z całego świata, śpiewać jednym wspólnym głosem pieśń Maryi”²⁶. Wykorzystywał każdą okazję, aby pogłębić świadomość jedności i wspólnoty Kościoła, w którym działa i żyła Federacja Pueri Cantores.

W archiwum Federacji w Rzymie znajduje się bardzo ważne zestawienie krajów, gdzie Federacja działała za czasów prezydentury ks. Mailleta, wraz z nazwiskami i adresami osób odpowiedzialnych za poszczególne kraje. Wedle tego zestawienia Federacja obecna była wówczas w 70 krajach świata. W niektórych państwach była Federacja, a w innych przedstawiciel, czyli korespondent. Być może też były to kontakty prywatne ks. Mailleta, ale i tak jest to imponujące zestawienie²⁷. W Europie Pueri Cantores działały w: Niemczech, Austrii, Belgii, Hiszpanii, Francji, Wielkiej Brytanii, Włoszech, Grecji, Holandii, Portugalii, Szwajcarii, Turcji. W Ameryce Federacje istniały w Argentynie, Boliwii, Brazylii, Kanadzie, Chile, Columbii, USA, Haiti, Peru, Urugwaju i Wenezueli, a korespondenci w Ekwadorze i Paragwaju. W Afryce Federacje były na Madagaskarze i Tunisie. W Azji natomiast Pueri Cantores działali w Tajlandii (sekretarz) i Libanie. Do Federacji należały chóry indywidualne w Europie z Lichtensteinu, Luksemburga, Czechosłowacji. Monako zaś

---

²⁵ F. Maillet, *Lettera per i presidenti*, 25 IX 1958, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

²⁶ F. Maillet, *Message à tous les Petits Chanteurs du Monde...*, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.

²⁷ Bardzo ważne jest dopowiedzenie do tych wiadomości to, że w zwyczajny sposób ks. F. Maillet było mianowanie odpowiedzialnych za Pueri Cantores podczas jego wizyt w krajach lub spotkań z różnymi ludźmi. Nie przekładało się to jednak często w przyszłości na realne działania w danym kraju. Decyzje te były z całą pewnością podyktowane tym, by do jak największej ilości krajów świata dotarła idea Pueri Cantores.

przynależało do Federacji Francuskiej. W Ameryce były indywidualnie zrzeszone chóry na Kostaryce, Kubie, w Gwatemali, Meksyku, Nikaragui, Panamie, San Salvador, Surinamie. W Afryce Federacja Międzynarodowa utrzymywała indywidualne kontakty z Algierią, Basuto (dziś Lesotho), Kamerunem, Kongo, Wybrzeżem Kości Słoniowej, Górną Woltą, Marokiem, Mozambikiem, Natal, Reunion, Rodezją, Senegalem, Sudanem Francuskim, Tanganiką, Togo, Ugandą. W Azji natomiast Pueri Cantores działali w następujących krajach: Cejlon, Kambodża, Chiny, Gilbert Isl., Indie, Iran, Jawa, Nowa Gwinea, Nowa Kaledonia, Wyspy Salomona, Wietnam²⁸. Te wszystkie kontakty wynikały często z podejmowanych tras koncertowych ks. Mailleta z Petites Chanteurs à la Croix de Bois. Gdzie bowiem pojawiał się, tam mianował przedstawicieli Pueri Cantores, licząc, że w przyszłości dzieło to bardziej się rozwinie. Tak zresztą w wielu wypadkach się stało, rzecz jasna nie we wszystkich.

Zachowana jest bogata dokumentacja ze spotkań prezydentów Federacji krajowych z ks. Mailletem i innymi członkami zarządu międzynarodowego. Całość tej dokumentacji świadczy bardzo wyraźnie o kierunku podejmowanych decyzji. Zawsze w ich centrum leżały sprawy każdego chórzysty. To było podstawową i najważniejszą sprawą dla codziennego prowadzenia Federacji, ale także dla jej przyszłości. Zachowany jest program spotkań biura Federacji z roku 1959²⁹ i 1960³⁰. To także wyraźny sygnał, że ks. Maillet nie traktował nikogo zbiorowo, ale każdego chórzystę i innych bardzo indywidualnie. To też był przykład dla pozostałych prezydentów krajowych, co zresztą niezwykle owocowało.

Jeszcze za życia ks. Mailleta prowadził ożywioną korespondencję w sprawach Petites Chanteurs à la Croix de Bois od ks. R. Delsinne, który był asystentem ks. Ferdynanda, a potem następcą jako dyrygent w chórze³¹. Zresztą w 1967 roku ukazała się też pozycja pt. *Les Petits Chanteurs*

---

²⁸ Zob. *Adress Federation Internationale*, s. 11–19, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.

²⁹ Zob. *Reunion della FIPC Paris*, 17 IX 1959, FIPC 86, ufficio amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

³⁰ Zob. *Reunion della FIPC Paris*, 19 IV 1960, FIPC 86, ufficio amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

³¹ Zob. FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.

*à la Croix de Bois sous la direction de Monsieur l'Abbé Delsinne*³², która oczywiście dotyczyła czasów następcy, ale siłą rzeczy odnosiła się także częściowo do ks. Maillleta.

Niewątpliwie śmierć ks. Maillleta była także momentem bardzo ważnym dla Federacji. Umarł bowiem ten, który strukturę tworzył i, co więcej, był jej niezwykle oddany. W Paryżu i w wielu innych miejscach rozlepiono też po śmierci ks. Maillleta klepsydrę, na której napisano, że umarł 20 lutego 1963 roku w domu Petits Chanteurs à la Croix de Bois³³ w 66. roku życia. Pogrzeb odbył się 25 lutego o godz. 10.30 w bazylice Notre-Dame³⁴. Tuż po śmierci założyciela, bowiem 22 lutego 1963 roku, ks. Romita pisał do ks. Leclerc'a, ówczesnego sekretarza Federacji Międzynarodowej:

Jesteśmy w momencie, gdy stajemy naprzeciw śmierci ks. Maillleta, który dla nas był dobrym ojcem, wczoraj odprawiałem za niego mszę i napisałem artykuł o nim, który został opublikowany w „L'Osservatore Romano”, przekazałem także informację do Sekretariatu Stanu (...) proszę przekazać nasze szczere kondolencje rodzinie i wszystkim, którzy z nim współpracowali w Federacji Międzynarodowej, aby kontynuowali pracę dla Pueri Cantores, specjalne słowa do chórzystów od drewnianego krzyża (...) ks. Maillet żyje nadal w swojej proroczej wizji fundacji Pueri Cantores³⁵.

Po śmierci ks. Maillleta dotarły do Federacji liczne listy i telegramy kondolencyjne. Pierwszy przysłał kard. Cicognani w imieniu papieża, który jednoczył się w bólu z całą Federacją, kolejne przyszły z Paryża, Waszyngtonu, Bonn, Lyonu, Teheranu, Santiago de Compostela, przesyłali je zarówno duchowni, jak i świeccy przywódcy³⁶.

---

³² Zob. *Les Petits Chanteurs à la Croix de bois sous la direction de Monsieur l'Abbé Delsinne*, Paris 1967, FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.

³³ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 43.

³⁴ Zob. *Klepsydra po śmierci ks. Ferdynanda Mailllet*, FIPC 60, Mailllet, AFIPC Rzym.

³⁵ F. Romita, *Dopo la morte di Mons. Mailllet*, 22 II 1963, FIPC 60, Mailllet, AFIPC Rzym.

³⁶ Zob. *Condoggianze*, FIPC 60, Mailllet, AFIPC Rzym.

Mszy św. pogrzebowej w katedrze Notre-Dame w Paryżu przewodniczył kard. Veuillot, obecny był także kard. Feltin, a śpiewały tysiące chórzystów. Obecni byli politycy i świat muzyki. Przy śpiewie chorału z *Pasji wg św. Jana* Jana Sebastiana Bacha ciało ks. Mailleta zostało wyprowadzone z bazyliki, a następnie pochowane na cmentarzu w Belleville³⁷. Ksiądz Romita w swoim przemówieniu pożegnalnym przypomniał całą historię jego życia, energii i zaangażowania w działalność Pueri Cantores na całym świecie. A na koniec tego przemówienia powiedział:

Drogi ks. Maillet, wszyscy Pueri Cantores ze świata i ich dyrygenci są tutaj przed twoim katafalkiem w cierpieniu i modlą się za swojego dobrego ojca, który idzie do wieczności, by śpiewać tam z aniołami. Ale nie zostajemy sami, ponieważ Twoi współpracownicy będą przekazywać Twoje idee i będą kontynuować Twoją wielką misję, ale także i mali śpiewacy, którzy są przyszłością Kościoła, będą rozgłaszać jak aniołowie, a nawet z nimi rywalizować³⁸.

Po pogrzebie ks. Mailleta wiceprezydent opisywał szczegóły pogrzebu fundatora Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores. Poza kardynałami na pogrzebie obecni byli także biskupi pomocniczy oraz Kapituła Metropolitalna z Paryża, której ks. Maillet był honorowym kanonikiem. Obecna była także rodzina zmarłego kapłana. Bardzo wyraźnie też ułożono z kwiatów symbol Pueri Cantores – krzyż na czerwonym tle³⁹. Na koniec uroczystości odczytano telegram od papieża Jana XXIII, który znał osobiście ks. Mailleta jako Nuncjusz Apostolski w Paryżu, a który łączył się w bólu i dziękował za dzieło życia ks. Mailleta, jakim było stworzenie Federacji Pueri Cantores. Po wszystkim też ks. Romita powiedział:

To nie był pogrzeb, to było przemienienie w świetle wiary, nadziei i miłości chrześcijańskiej, to pięknie tak umierać, ponieważ to jest właściwe

---

³⁷ Zob. FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

³⁸ Zob. F. Romita, *Un grande lutto per i Piccoli Cantori. La morte di Mons. Fernando Maillet*, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

³⁹ Zob. F. Romita, *Morte e Trasfigurazione di Mons. Fernando Maillet il buon Padre dei Piccoli Cantori*, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

narodzenie nasze w Chrystusie. (...) teraz on odpoczywa na cmentarzu w Belleville. A jego dzieło jest kontynuowane⁴⁰.

Po śmierci ks. Mailleta żywa była jego historia i wielu odnosiło się do idei przez niego zaszczerpionych. Świadczą o tym liczne dokumenty związane z koncertami czy spotkaniami jemu poświęconymi nawet wiele lat po śmierci⁴¹. Dziesięć lat po śmierci fundatora Pueri Cantores kolejny jego następca w biuletynie „Pueri Cantores” pisał:

Miesiąc luty kojarzy nam się z tym, jak nasz Pan zawołał do siebie naszego ks. Mailleta, (...) dziesięć lat minęło, ale jego osoba i dzieło jest nadal żywe, bo on był prorokiem naszych czasów (...) mamy nadzieję, że kiedyś z nim się tam (w niebie) spotkamy, gdzie będziemy śpiewać pokój dla świata⁴². Każda rocznica stała się też okazją do przypomnienia postaci i dzieła ks. Mailleta. Tak też było 20 lat po śmierci. On ciągle żyje w nas (...) kiedy pytałem go o to, dlaczego założył Federację Pueri Cantores, czy mu nie wystarczył chór (...), a on odpowiadał (...), cieszyłem się moimi chłopcami śpiewającymi, ale widziałem tak wiele w naszym mieście takich, co nie mieli tej nadziei (...), oni byli jakoś izolowani (...), dlatego pomyślałem, że trzeba stworzyć jedną rodzinę, wspólnotę ideałów, (...) dlatego teraz są razem w swojej młodości, ideałach (...), muzyka stała się ich językiem międzynarodowym⁴³.

Po śmierci fundatora Pueri Cantores ks. Ferdynanda Mailleta ukazała się książka autorstwa jego przyjaciela i sekretarza, a opowiadająca o nim jako dobrym człowieku i wspaniałym muzyku. Ksiądz Henri Leclerc w 1964 roku opublikował ją pt. *Monseigneur Maillet parmi nous*⁴⁴. Jest to piękne świadectwo o kapłanie niosącym pokój światu przez śpiew dzieci.

Ważnym wydarzeniem dla Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, a związanym właśnie z jej fundatorem ks. Ferdynandem Maille-

---

⁴⁰ F. Romita, *Morte e Trasfigurazione di Mons. Fernando Maillet il buon Padre dei Piccoli Cantori*, s. 3-4, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

⁴¹ Zob. *Los Pueri Cantores en honor del fundador Fernando Maillet*, El Alcazar, Madrit 26 II 1973, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

⁴² J. Roucairol, *10^e anniversaire de la mort de Mgr. Maillet*, Pueri Cantores 40(1973), FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

⁴³ *Maillet in memoriam*, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.

⁴⁴ Zob. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964.

tem, było zebranie wszystkich prezydentów w Paryżu w 50. rocznicę jego śmierci w 2013 roku. Wszyscy zebrani prezydenci z całego świata, udali się wówczas na grób ks. Maillaeta do Belleville i tam asystent kościelny poprowadził wspólną modlitwę. Było to swego rodzaju homagium złożone przez całą Federację swojemu fundatorowi⁴⁵.

2. Ks. Fiorenzo Romita (1963–1972)

Jak wynika z historii Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, od samego początku w jej działanie był mocno zaangażowany ks. Fiorenzo Romita – wcześniejszy prezydent Federacji włoskiej, ale równocześnie pracownik Kongregacji ds. Kleru, co niewątpliwie miało wielki wpływ na zatwierdzenie przez Watykan dobrze przygotowanej ostatecznej wersji Statutu Federacji. Tak się też stało, że 25 stycznia 1964 roku zatwierdzono Federację Międzynarodową Pueri Cantores i ustanowiono jej osobowość prawną na mocy protokołu nr 3317, który podpisał kard. Klemens Micara, prefekt Kongregacji Rytów i wikariusz Rzymu, oraz sekretarz ks. Guglielmo Giaquinta. Nieco później, bo 15 lutego 1965 roku, sam papież Paweł VI zatwierdza ostateczną modyfikację statutu Pueri Cantores. O ile więc ks. Maillet położył fundamenty ideologiczne dla istnienia Pueri Cantores w świecie, o tyle o ks. Romicie można powiedzieć, że zawdzięczamy mu ostateczne usystematyzowanie prawne i strukturalne Federacji. Sam też – będąc prawnikiem – był do tego opatrnościowo przygotowany. Sprawy uporządkowania statutu i jego ostatecznego zatwierdzenia podejmuje zaraz na początku swojej prezydentury, od 1963 roku, o czym świadczą dokumenty pozostawione w Archiwum Federacji w Rzymie⁴⁶. Ale to przecież nie jedyna jego zasługa jako wyjątkowego prezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores.

---

⁴⁵ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Paris 2013, FIPC 264, *Protocolli*, Paris 2013, AFIPC Rzym.

⁴⁶ Zob. *Proposta di Mons. Romita per la riuinone 4 VI 1963*, FIPC 128, *diverse Maillaet e Romita*, AFIPC Rzym.

Ksiądz Romita został wybrany na prezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores w Madrycie podczas Kongresu w 1963 roku⁴⁷. Działo się to po śmierci założyciela Federacji ks. Ferdynanda Maillleta (20 II 1963). O fakcie tym poinformował on w liście do Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej oraz papieża Pawła VI⁴⁸. W tym czasie ks. Romita skierował także do wielu współpracowników swojego poprzednika listy oraz podziękowania⁴⁹. Często są one odpowiedzią na listy ks. Gueguena, jednego z najbliższych współpracowników ks. Maillleta⁵⁰, a czasem prowadzona jest korespondencja z ks. J. Besnierem⁵¹. Po śmierci założyciela bardzo ważne było ustalenie relacji pomiędzy Federacją Międzynarodową a chórem Petites Chanteurs à la Croix de Bois⁵². Ta sytuacja nie była łatwa. Świadczą o tym zachowane listy wymieniane pomiędzy zainteresowanymi⁵³. Ostatecznie relacja ta została ustalona i dopracowana na bazie dokumentu przygotowanego przez ks. R. Delsinne'a⁵⁴, ale także bardzo

---

⁴⁷ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 43–44.

⁴⁸ Zob. *Lettera di Mons. Romita al Santo Padre Paolo VI*, 31 VII 1963, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym; *Lettera di Mons. Romita alla Segreteria di Stato*, 17 VII 1963, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym.

⁴⁹ Zob. FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym.

⁵⁰ Korespondencji jest w tym zakresie bardzo wiele, tutaj przedstawiona będzie jedna parę takich listów, w omawianym temacie niezwykle znacząca. Zob. *Lettera di Gueguen a Mons. Romita*, 26 IV 1963, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC, Rzym; *Lettera di Mons Romita a don. Gueguen*, 1 IX 1963, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym.

⁵¹ Zob. *Lettera di Mons. J. Besnier*, VII 1964, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym; *Lettera di Mons. J. Besnier*, 29 VIII 1964, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym; *Lettera di Mons. J. Besnier*, 10 IX 1964, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym. Oczywiście są także w tych ważnych listach odpowiedzi ks. Romity: *Lettera a Mons. J. Besnier*, IX 1964, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym.

⁵² Zob. F. Romita, *Pro Meomoria*, FIPC 128, diverse Mailllet e Romita, AFIPC Rzym; FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.

⁵³ Zob. FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.

⁵⁴ Zob. *Proposte all'Abbé Delsinne sulla posizione dell'Mane nella Federazione Internazionale PC*, s. 1–4, FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.

klarownego stanowiska prezydenta Federacji Międzynarodowej⁵⁵. Ksiądz Romita podejmował w tym względzie wszystkie zobowiązania swojego poprzednika, ale także rozwijał tę ważną współpracę⁵⁶. Niezwykle istotne było uporządkowanie sprawy sekretariatu Federacji Międzynarodowej w Rzymie, wydawania kolejnych pism „Pueri Cantores” i „Inter Nos” oraz wiele innych szczegółowych tematów. Tego dotyczy zachowana w dużej ilości korespondencja⁵⁷.

W czasie gdy prezydentem międzynarodowym był ks. Fiorenzo Romita, wiceprezydentami byli: ks. Roger Delsinne z Francji, ks. Josep Besnier z Francji, o. J. Prieto z Hiszpanii, ks. Charles Meter z USA, br. Jean Lamonde. Współpracownikami zaś: p. Wilfid Purney z Wielkiej Brytanii, ks. Viverman z Belgii, p. Clement Morin, ks. Hubert Wurm z Niemiec, ks. Richard Flechtner ze Szwajcarii, J. Smits Van Waesberhe z Holandii oraz E. Dalla Libera z Włoch⁵⁸. Wszystkie szczegóły odnośnie do działalności Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores za czasów ks. Romity znalazły się w periodyku „Inter Nos” wydanym w serii II w nr 1 z 2 września 1963 roku. Zostały tam zawarte wszelkie informacje w języku łacińskim dla dyrygentów, prezydentów, służące propagowaniu i rozwojowi Federacji⁵⁹. We wstępie nowy prezydent pisał do wszystkich:

Prezydenci krajowi zechcieli wybrać mnie na prezydenta międzynarodowego po śmierci fundatora naszej Federacji ks. Mailleta ...zapraszam was do współpracy dla dobra Pueri Cantores⁶⁰.

---

⁵⁵ Zob. F. Romita, *Lettera di novembre con posizione dei Pueri Cantores e Petits Chanteurs à la Croix de Bois*, XI 1964, s. 1–10, FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.

⁵⁶ Zob. *Lettera di Mons. Romita a don Gueguen*, 24 VII 1963, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

⁵⁷ Bardzo liczna jest korespondencja pomiędzy ks. Gueguen a ks. Romitą. Całość jej zachowana została w FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym. Dla przykładu warto dodać jeden bardzo wyczerpujący list: *Lettera di Mons. Romita a don Gueguen*, 25 X 1963, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

⁵⁸ Zob. *Consiglio Direttivo*, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym; *Deliberationes ... Inter nos*, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 2-3, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

⁵⁹ Zob. *Inter nos*, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 1–35, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

⁶⁰ F. Romita, *Presentibus ...*, *Inter nos*, II, nr 1, 2 IX 1963, s. I–II, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

To wówczas także ks. Romita ogłosił, że powołuje sekretariat Federacji Międzynarodowej już na stałe w Rzymie – ze względu na miejsce, gdzie rezyduje papież⁶¹. Przedstawił także najważniejsze zadania dla Pueri Cantores: Federacja Międzynarodowa ma służyć wszystkim i pomagać rozwojowi Federacji krajowych, wieloraka powinna być aktywność Federacji Międzynarodowej, respektować powinna racje wszystkich krajowych Federacji⁶². Ponadto ważne było, że Kongresy Międzynarodowe mają się odbywać co dwa lata, z możliwością powrotu do Rzymu, i należy zacieśnić współpracę z Rassegna di Loreto, czyli Festiwałem w Loreto⁶³. Mówił także o zatwierdzeniu statutu Federacji oraz o sposobie oddawania głosów podczas wyboru na prezydenta Federacji Międzynarodowej⁶⁴. Te niezwykle ważne sprawy zostały bardzo dobrze ujęte i stanowiły istotny punkt odniesienia dla przyszłości Federacji, o czym świadczy doświadczenie późniejsze. W kolejnym numerze „Inter Nos” z 1965 roku dowiadujemy się o ważnych sprawach Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores⁶⁵, zwłaszcza tego, co dotyczy przemówienia papieża Pawła VI do Pueri Cantores w dniu 6 kwietnia 1964 roku. Jest ono raz jeszcze szczegółowo omówione przez ks. Romitę⁶⁶. Następnie zostaje przedstawiona bardzo ważna sprawa organizacji oddziałów krajowych i diecezjalnych Pueri Cantores w świetle soborowej odnowy liturgii, rola i zadania muzyki w liturgii po Soborze, opisany zostaje także Kongres Pueri Cantores w Loreto–Rzymie 1964 roku, przemówienie papieża Pawła VI do Pueri Cantores podczas koncertu w 1960 roku, kolejne spotkania zarządu Pueri Cantores oraz relacja z Petites Chanteurs à la Croix de Bois, powstanie nowych Federacji (w Argentynie, Brazylii, Meksyku i Ruandzie), sprawy

---

⁶¹ Zob. *Constitutio* ... Inter nos, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 4–5, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

⁶² Zob. tamże, nr 1, 2 IX 1963, s. 9–13.

⁶³ Zob. tamże, s. 16–20.

⁶⁴ Zob. *Agenda in ordine* ... Inter nos, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 28, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

⁶⁵ Zob. *Inter nos*, II, nr 2, I 1965, FIPC 59, rivista per i presidenti da Mons. Romita, AFIPC Rzym.

⁶⁶ Zob. *Discorso programmatico di Paolo ai Pueri Cantores*, 6 IV 1964, Inter nos, II, nr 2, I 1965, s. 2–4, FIPC 59, rivista per i presidenti da Mons. Romita, AFIPC Rzym.

sekretariatu, informacja o chęci powołania w Rzymie Instytutu Formacyjnego Pueri Cantores, czasopismo „Pueri Cantores”, organizacji pielgrzymki Pueri Cantores do Ziemi Świętej po Bożym Narodzeniu w 1965 roku, informacja o wydanej książce o. Henriego Leclerca pt. *Monseigneur Maillet parmi nous*, sprawy partytur, odznak Pueri Cantores i dokumentów członkowskich⁶⁷. Istnieje korespondencja ks. F. Romity lub sekretarza Federacji ks. A. Terzariola w sprawach prowadzonego biuletynu „Pueri Cantores”. Dotyczy ona sposobów jego powstawania, drukowanie, dystrybucji oraz kontaktów z Federacjami krajowymi, konkretnymi osobami oraz instytucjami kościelnymi, zwłaszcza z Sekretariatem Stanu Stolicy Apostolskiej⁶⁸.

Książd Romita był niezwykle otwarty na działania wspólnotowe w Federacji. Świadczy o tym bardzo duża korespondencja za jego prezydenckiej kadencji⁶⁹. Zachowane są w całości sprawozdania z walnych zgromadzeń za jego prezydentury. I tak dla przykładu w dniach 19–20 lutego 1965 roku sprawozdanie to omawia wszystkie ważne tematy, a więc przyszłości Federacji, zarządu, rozwoju w różnych krajach świata i organizowanych Kongresów⁷⁰. W listach do kolegium zarządzającego, a także do prezydentów z poszczególnych krajów pisał, że zwołuje na 21–25 kwietnia 1965 roku w Loreto zebranie zarządu Federacji, podczas którego podjęta zostanie sprawa statutu Federacji, który został zatwierdzony przez papieża, a także sprawę XI Kongresu Międzynarodowego, kwestie partytur muzycznych, sprawy finansowe Federacji, publikacje biuletynu dla Pueri Cantores oraz uczestnictwa Pueri Cantores w wydarzeniu na

⁶⁷ Zob. *Inter nos*, II, nr 2, I 1965, s. 4–20, FIPC 59, rivista per i presidenti da Mons. Romita, AFIPC Rzym.

⁶⁸ Zob. FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.

⁶⁹ Zob. Tylko dla przykładu, ponieważ korespondencja jest niezwykle obfita: *Lettera di Mons. Wurm (Germania PC) per Mons. Romita*, 8 IV 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym; *Lettera di Mons. Romita ai Padri Francescani*, 26 V 1967, FIPC 5, segretariato, AFIPC Rzym; *Lettera della Federazione Svizzera per Mons. Romita*, 27 I 1971, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym; *Lettera da Vescovo di Treviso per Mons. Romita*, 4 I 1971, FIPC 5, segretariato, AFIPC Rzym; *Lettera da Federazione Gran Britanica per Mons. Romita*, 25 I 1972, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

⁷⁰ Zob. *Documenti dell'assemblea generale 1965*, 19–20 II 1965, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.

placu św. Piotra (modlitwie o pokój)⁷¹ w dniu 6 kwietnia wraz z papieżem Pawłem VI⁷². O ważności i wszystkich dobrych skutkach czasopiśma „Pueri Cantores” oraz jego wpływie na znajomość Pueri Cantores w świecie pisał w oddzielnym piśmie ks. Fiorenzo Romita w 1966 roku. Dotyczyło to coraz większej propagandy i środków jej służących, także próby współpracy z organizacją propagandową⁷³. Bardzo ważna współpraca, a także korespondencja, miała miejsce z Rassegna di Loreto⁷⁴. Bardzo istotne dla niego były także spotkania z biurem Federacji międzynarodowej oraz prezydentami krajowych Federacji. Podnosiły one bieżące sprawy Federacji, ale także dawały wiele perspektyw na przyszłość. Takie spotkania miały miejsce bardzo często, a z niektórych zachowały się plany albo też sprawozdania⁷⁵. Często zdarzało się także, że w periodyku Kongregacji ds. Dyscypliny Sakramentów „Notitiae” umieszczano sprawozdanie z takich spotkań⁷⁶. Oczywiście ks. Romita potrafił też dotrzeć do Radia Watykańskiego, aby sprawę spotkań czy Kongresów nagłośnić,

---

⁷¹ Zob. FIPC 97, Romita e pace, AFIPC Rzym.

⁷² Zob. F. Romita, *Lettera circolare ai membri del Consiglio direttivo della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, 28 VIII 1964, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym; F. Romita, *Lettera circolare ai presidenti della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, 27 IX 1967, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

⁷³ Zob. F. Romita, *Piano di propaganda a raggio internazionale a favore di ditte italiane per mezzo di una rivista internazionale*, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym; F. Romita, *Accordo per un piano di propaganda internazionale tra la FIPC e la ditta*, 31 III 1966, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym; F. Romita, *Proposte per un accordo di propaganda e di pubblicità tra le FIPC e di una Società di espansione e di interesse mondiale*, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.

⁷⁴ Zob. *Lettera al Cav. Castellani*, 21 VI 1966, FIPC 86, ufficio d'aministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

⁷⁵ Zob. *Riunione dell'ufficio FIPC 13–17 IV*, 18 IV 1966 Loreto–Roma, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym; *Riunione dell'ufficio FIPC*, 14 IV 1966 a Loreto, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym; *Relazione della riunione dell'ufficio FIPC 1966*, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym; *De annuali conveniu FIPC 1966*, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

⁷⁶ Zob. *Lettera di Mons. Bugnini a Mons. Romita*, 31 III 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

by dokonała się ważna propaganda dla rozkrzewiania idei Pueri Cantores w różnych krajach⁷⁷.

Książd Fiorenzo Romita był człowiekiem niezwykle pracowitym, o czym świadczy ilość dzieł przez niego pozostawionych, które stały się udziałem Pueri Cantores. Jednym z nich było wydawanie muzycznych partytur dla chórów kościelnych. Zachowana jest w archiwum rzymskim liczna korespondencja z wydawcami, a także pomiędzy współpracownikami w świecie, a dotycząca tego, co publikować i co stanowi tzw. tradycję muzyczną Pueri Cantores⁷⁸. Jest to niezwykle ciekawa korespondencja, ponieważ świadczy o tym, jak bardzo ważne od samego początku było zwrócenie uwagi na rozwój muzyczny Federacji. Zresztą było to już także tematem bardzo ważnym za czasów założyciela Federacji ks. Mailleta. Warto zauważyć, że publikacje te są do dzisiaj przechowywane w archiwum Federacji Pueri Cantores w Rzymie. To także niezwykle ważne, że wydawnictwa przygotowywane podczas dokonującej się soborowej reformy muzyki były potrzebne przecież i na czasie. O tym też świadczy ożywiona korespondencja⁷⁹.

Na łamach „L'Osservatore Romano” ks. Romita w 1964 roku podjął niezwykle ciekawy temat, a mianowicie sprawę wpływu na powołania kapłańskie i zakonne Federacji Pueri Cantores. Pisał:

Pueri Cantores funkcjonują jako inicjacja do życia kapłańskiego. (...) Oni są jako służący liturgii, bardzo wykwalifikowani, asystują w liturgii. (...) by śpiewać jakiś tekst święty, najpierw go poddają medytacji, potem poddają wszystko w śpiewie pod misterium boskie, a także swoją sztukę oddają na własność temu, w czym uczestniczą. To wszystko pomaga w dojrzewaniu duchowym każdego małego śpiewaka, który poznając skarby Kościoła, jest zorientowany na życie kapłańskie (...) to właśnie w środku buduje się powołanie⁸⁰.

---

⁷⁷ Zob. *Radiogiornale* 16 IV 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

⁷⁸ Zob. FIPC 77, Case editrici, Mons. Romita, AFIPC Rzym; FIPC 88, edizione partiture Pueri Cantores, AFIPC Rzym.

⁷⁹ Zob. FIPC 90, Corrispondenza Delacroix e Romita, AFIPC Rzym.

⁸⁰ F. Romita, *Piccoli cantori e vocazioni ecclesiatiche*, „L'Osservatore Romano”, 1 IV 1964, s. 2, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.

Na koniec zaś, cytując ważne słowa Pawła VI o tym, jak ważne jest uczestnictwo Pueri Cantores w liturgii i jak są oni niezwykle potrzebni, kończy słowami papieża: „Wy jesteście w Kościele jak alleluja w liturgii, ciągle nową radością”⁸¹.

Zachował się w archiwum Pueri Cantores w Rzymie tekst przemówienia ks. Romity do papieża Pawła VI podczas Kongresu w Rzymie z kwietnia 1964 roku⁸². Prezydent po przedstawieniu zebranych chórów i przypomnieniu, że pierwsza część Kongresu miała miejsce w Loreto, podziękował najpierw Ojcu Świętemu, że zechciał przyjąć wszystkich na prywatnej audiencji.

Przede wszystkim dziękujemy za zatwierdzenie naszych statutów, to jest dla nas gwarancja tego, że w Kościele jesteśmy ważną wspólnotą i że możemy się właściwie rozwijać. (...) My zaś też chcemy uczestniczyć, jako grupa bardzo tym zainteresowana, w przygotowaniu Instrukcji *Musicam Sacram*⁸³.

Opisał następnie cały Kongres w Loreto i to, co tam się dokonało. Podniósł temat żywego zainteresowania soborową odnową liturgii i muzyki przez chóry Pueri Cantores na całym świecie. Na koniec powiedział, że Pueri Cantores obecni są na pięciu kontynentach w liczbie wielu tysięcy członków, razem ze swoimi dyrygentami chcą być współpracownikami w dziele odnowy z papieżem.

Wszyscy razem jesteśmy przed Ojcem Świętym z wielkim szacunkiem i jesteśmy gotowi do apostołatu dotyczącego reformy soborowej i prosimy o błogosławieństwo papieskie na te działania⁸⁴.

---

⁸¹ Tamże.

⁸² W archiwum Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores w Rzymie zachowany jest bilet informujący o audiencji z papieżem Pawłem VI: *Informazione da Casa Pontificia, udienza per Pueri Cantores 18 aprile 1966, alle ore 12. 45, alla sala di Consistorio*, F. Romita, *Discorso di Mons. F. Romita davanti al Santo Padre Paolo VI*, 18 IV 1966, Rzym, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

⁸³ F. Romita, *Discorso di Mons. F. Romita davanti al Santo Padre Paolo VI*, IV 1964, Rzym, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

⁸⁴ F. Romita, *Discorso di Mons. F. Romita davanti al Santo Padre Paolo VI*, 18 IV 1966, Rzym, FIPC 86, ufficio d'amministrazione biuro FIPC, AFIPC Rzym.

O tym spotkaniu informowała także prasa katolicka⁸⁵. Pisano także o Kongresie, który swoją pierwszą część miał w Loreto⁸⁶.

Bardzo ważne, jak się wydaje, w działalności jako prezydenta ks. Fiorenzo Romity, były jego wystąpienia na temat muzyki i liturgii w soborowej reformie, a także miejsca chórów w dzisiejszej odnowie oraz samej muzyki liturgicznej w dzisiejszej rzeczywistości Kościoła. Tych wystąpień zachowało się wiele. Niektóre z nich zostały nawet wydane drukiem, by znane były szerszemu gronu osób. Chodziło zwłaszcza o chóry i dyrygentów Pueri Cantores. Wszystkie te teksty zachowane są w archiwum Pueri Cantores w Rzymie⁸⁷. Nie mniej istotne było zwrócenie przez niego uwagi, także w życiu i działalności Pueri Cantores, na znaczenie i rolę chorału gregoriańskiego. Federacja miała też wziąć udział w pielgrzymce do Rzymu choralistów gregoriańskich⁸⁸. Nie stronił także od tematyki muzyki organowej w liturgii posoborowej⁸⁹. Wszystkie te tematy były jak najbardziej podejmowane przez niego, wszak właśnie trwała soborowa reforma. W czasie gdy objął on przewodnictwo Federacji Międzynarodowej, została przez Ojców soborowych zatwierdzona Konstytucja o Liturgii *Sacrosanctum Concilium* w grudniu 1963 roku, a w 1967 roku instrukcja *Musicam Sacram*. Dlatego też próbował, i to z dobrym skutkiem, zachęcać Pueri Cantores do nowego spojrzenia na liturgię i muzykę kościelną⁹⁰. Bardzo ciekawe w kontekście soborowej reformy liturgii, a w niej muzyki, jest stanowisko ks. Romity (sekretarza rzymskiej Ko-

⁸⁵ Zob. *L'alto compito affidato dalla Chiesa ai fanciulli ossananti alla Gloria di Dio*, „L'Osservatore Romano”, 21 IV 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

⁸⁶ Zob. *Conclusa con successo VI Rassegna di cappelle musicali*, „L'Osservatore Romano” 17–18 IV 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

⁸⁷ Zob. F. Romita, *Propositions contestées par J. Chaillet*, s. 1–7, FIPC 91, discorsi di Romita sulla musica, AFIPC Rzym; F. Romita, *Religion et art*, s. 1–23, FIPC 91, discorsi di Romita sulla musica, AFIPC Rzym.

⁸⁸ Zob. *Lettera di J. Bihan, direttore dell'Istituto Gregoriano di Parigi a Mons. Romita*, 21 XI 1963, FIPC 92, Romita e il corale gregoriano, AFIPC Rzym; *Lettera di J. Bihan, direttore dell'Istituto Gregoriano di Parigi a Mons. Romita*, 25 XI 1963, FIPC 92, Romita e corale gregoriano, AFIPC Rzym.

⁸⁹ Zob. FIPC 94, Romita e l'organo, AFIPC Rzym.

⁹⁰ Zob. FIPC 95, Romita e il Concilio Vaticano II, AFIPC Rzym.

misji Muzyki Kościelnej) w temacie beatu w liturgii⁹¹. Bardzo wyraźnie przedstawił, że nie ma w nim jakości i mistyki oraz adekwatności muzyki do liturgii celebrowanej. Konkludując, stwierdził, że liturgiści i muzycy muszą się porozumieć w tych wszystkich sprawach dla dobra Kościoła. Ksiądz Romita wydał także drukiem tekst o stanowisku Kościoła w dziedzinie muzyki posoborowej. Dzieło pt. *La musica sacra e la Costituzione Conciliare sulla Sacra Liturgia*⁹² stało się dla Federacji Pueri Cantores bardzo ważne i tłumaczyło obecną sytuację muzyki, także śpiewanej przez chóry dziecięce. Sam ks. Romita, będąc w komisji tworzącej instrukcję *Musicam Sacram*, nie tylko był żywo zainteresowany reformą, ale ją – można powiedzieć – wprowadzał w życie⁹³. Zachowane są w archiwum rzymskim Federacji listy ks. Romity w sprawach szczegółowych nowej instrukcji *Musicam Sacram*⁹⁴. Stąd też nie dziwi fakt, że będąc wówczas współpracownikiem w tworzeniu tejże instrukcji, reprezentował także sprawę Pueri Cantores⁹⁵. Odwołując się do wypowiedzi papieża Pawła VI, uzasadniał niejako wszystko, co było istotne dla zachowania tradycji Pueri Cantores w liturgii. Liczna jest w tych sprawach korespondencja⁹⁶. Jego wystąpienie pt. *Pueri Cantores, Scholae Cantorum e Cappelle Musicali alla luce della Costituzione Conciliare sulla liturgia*⁹⁷ oraz kolejnie zaty-

---

⁹¹ Zob. F. Romita, *Parere dell'esperimento della così detta „Messa-beat” a Sant'Alessio a Roma*, 15 VI 1968, FIPC 122 Romita documenti, AFIPC Rzym.

⁹² Zob. F. Romita, *La musica sacra e la Costituzione Conciliare sulla Sacra Liturgia*, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

⁹³ Zob. FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym; FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.

⁹⁴ Zob. F. Romita, *Lettera alla Congregazione per i Riti*, 13 III 1966, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym; F. Romita, *Lettera a A. Bugnini*, 6 VI 1966, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

⁹⁵ Zob. F. Romita, *I Pueri Cantores e L'instructio de musica sacra in preparazione*, VI 1966, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

⁹⁶ Zob. *Lettera di Mons. F. Romita a Mons. Bugnini*, XI 1965, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

⁹⁷ Zob. F. Romita, *Pueri Cantores, Scholae Cantorum e Cappelle Musicali alla luce della Costituzione Conciliare sulla liturgia*, s. 1–5, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

tułowane *Prospettive della musica sacra oggi*⁹⁸ są kompendium wiedzy na temat soborowej reformy muzyki liturgicznej. Zwraca on uwagę na muzykę dla młodych i jej adekwatność do celebracji liturgicznej. W innym swoim wystąpieniu pt. *Qu'est-ce que la législation musicale sacrée*⁹⁹ mówił o wartości i jakości muzyki sakralnej. Co też niezwykle ważne, przedstawiał muzykę w bardzo dobrym kontekście historycznym – zwłaszcza gdy chodziło o dokumenty Kościoła w dziedzinie muzyki kościelnej – uzasadniając wszelkie soborowe zmiany. Bardzo ważne i warte odnotowania jest także jego wystąpienie na temat samej natury liturgii w posoborowej rzeczywistości Kościoła. Wykład zatytułowany *La langue liturgique*¹⁰⁰ dotyczy znaczenia użycia języka liturgicznego adekwatnego do celebracji. Kolejne zachowane wystąpienie ks. Romity dla sprawy odnowy muzyki kościelnej, a przechowywane w archiwum Federacji Pueri Cantores w Rzymie, nosi tytuł: *La chant de Proprium Missae*¹⁰¹. Odnosi się ono do części liturgii mszy śpiewanej przez wspólnotę Kościoła. Chodzi o zasadę śpiewu na wejście, przygotowanie darów etc. Kolejny zachowany tekst wystąpienia ks. Romity, także w jęz. francuskim, nosi tytuł: *L'orgue et les instruments de musique dans le culte catholique*¹⁰². Jest on zasadniczym kompendium na temat miejsca organów w sprawowanej liturgii. Także na bazie historycznej wiedzy o miejscu organów w liturgii oraz zadaniach w wykładzie tym ks. Romita ukazywał, jak wielka i zasadnicza jest rola organów podczas posoborowej celebracji. Dostrzega także miejsce innych instrumentów. Na koniec uświadamiał, jakie są zadania organów liturgicznych. Te wszystkie wystąpienia ukazują go nie tylko jako człowieka świątłego i mądrego, ale

---

⁹⁸ Zob. F. Romita, *Prospettive della musica sacra oggi*, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

⁹⁹ Zob. F. Romita, *Qu'est-ce que la législation musicale sacrée*, s. 1–11, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

¹⁰⁰ Zob. F. Romita, *La langue liturgique*, s. 1–10, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

¹⁰¹ Zob. F. Romita, *La chant de Proprium Missae*, s. 1–8, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

¹⁰² Zob. F. Romita, *L'orgue et les instruments de musique dans le culte catholique*, s. 1–12, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

nade wszystko w dosłownym tego słowa znaczeniu autentycznego reformatora soborowej odnowy muzyki liturgicznej.

Po pierwszej kadencji prezydenckiej ks. Fiorenzo Romita w 1967 roku przedstawił swoje osiągnięcia z czterech lat prowadzenia Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores¹⁰³. W podsumowaniu tym zwrócił uwagę na systematyzację Federacji Międzynarodowej i zatwierdzenie przez Watykan, zarządzanie kolegią Federacją, organizację sekretariatu w Rzymie, dobrą relacją pomiędzy Federacją a władzami kościelnymi oraz cywilnymi, reformę liturgiczną i uczestnictwo w niej Pueri Cantores, relację z chórem założycielem Federacji, coroczny udział w Rassegna di Loreto, Kongres Międzynarodowy (Rzym 1964), udział w Kongresach i spotkaniach, kryzysy Federacji krajowych i pomoc w ich rozwiązaniu, nowe Federacje krajowe, wydawnictwa muzyczne i płytowe, czasopismo „Pueri Cantores” oraz sytuację ekonomiczną, a także jednoznaczny system oddawania głosów podczas wyborów¹⁰⁴. To właśnie wówczas ks. Romita przedstawił *Regolamento esecutivo*¹⁰⁵, w którym został zawarty wewnętrzny system zarządzania Federacją Pueri Cantores. Ksiądz Romita przedstawił go walnemu zgromadzeniu, sam zaś przygotował go 9 lipca 1967 roku¹⁰⁶.

Na zakończenie II kadencji prezydenckiej podsumowywał całą działalność za lata 1963–1972¹⁰⁷. To niezwykle ważne i porządkujące wszystkie sprawy historyczne wystąpienie, jako rękopis, pozostało w archiwum Federacji Międzynarodowej w Rzymie. Odwołując się wprawdzie do wielkiego fundatora, jakim był ks. Mailliet, podkreślił, że data 20 lutego 1963 roku już na zawsze zapisze się w historii jako dzień śmierci człowieka,

---

¹⁰³ Zob. F. Romita, *Relazione sull'attività svolta nel quadriennio 1963–1967*, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

¹⁰⁴ Zob. F. Romita, *Relazione sull'attività svolta nel quadriennio 1963–1967*, 6 V 1967, s. 1–6, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

¹⁰⁵ Zob. F. Romita, *Regolamento esecutivo*, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

¹⁰⁶ Zob. F. Romita, *Regolamento esecutivo*, 9 VII 1967, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.

¹⁰⁷ Zob. F. Romita, *La Federazione Internazionale Pueri Cantores dal 1963–1972*, s. 1–9, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

który stworzył to wspaniałe dzieło, jakim jest Pueri Cantores. Pozostawił to dzieło bardzo żywe i działające w wielu krajach świata.

Owszem, ks. Maillet pozostawił jako swojego następcę ks. Delsinne, ale na spotkaniu w Madrycie prezydenci krajowi doszli do przekonania, że trzeba oddzielić działania „Petites Chanteurs à la Croix de Bois” od działań instytucjonalnych Federacji Międzynarodowej i dlatego wybrali mnie jako następcę naszego założyciela¹⁰⁸.

Odwołując się do decyzji kardynała wikariusza Rzymu i później także samego papieża, powołano do życia Federację Międzynarodową jako osobę prawną. I co niezwykle ważne, otrzymała ona swoją siedzibę na zawsze w Rzymie przy kościele S. Rocco (przy tym kościele mieszkał i pracował, a następnie został pochowany ks. Romita)¹⁰⁹, następnie już ostateczne miejsce znalazła Federacja przy tym samym kościele na placu Imperatora Augusta. Bardzo ważne dla niego były publikacje biuletynu „Pueri Cantores”, a także dyplomów agregacji poszczególnych chórów do Federacji Międzynarodowej. W istocie w archiwum w Rzymie znajdują się takie wzory dyplomów oraz wielka ilość czasopisma „Pueri Cantores”. Od tego też czasu datuje się stworzenie dla każdego chórzysty znaczka Pueri Cantores (funkcjonującego do dzisiaj w tej samej formie). Bardzo ważna dla ks. Romity była ożywiona współpraca z Rassegna di Loreto. To od tego właśnie czasu prezydenci krajowi byli proszeni jako jurorzy do konkursu, a chóry Federacji z różnych krajów świata brały czynny udział w tym Festiwalu¹¹⁰. Od tej prezydentury widać także było częstsze organizowanie Kongresów Międzynarodowych i to okazała się bardzo ważna decyzja. W latach 1964–1972 odbyło się pięć takich festiwali Pueri Cantores, które autentycznie gromadziły wielką ilość chórzystów z całego świata. Romita podkreślał w swoim wystąpieniu, że ważne dla niego było także uporządkowanie sprawy finansowej Federacji i – jak się okazało – była to dobra decyzja¹¹¹.

---

¹⁰⁸ Zob. F. Romita, *La Federazione Internazionale Pueri Cantores dal 1963–1972*, s. 3, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

¹⁰⁹ Zob. tamże, s. 4, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

¹¹⁰ Zob. tamże, s. 4–5, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

¹¹¹ Zob. tamże, s. 4–7, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

Ksiądz Romita po zakończonej kadencji prezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores pełnił też funkcję prezydenta Federacji Włoskiej, a także zapisał się w historii muzyki kościelnej jako wielki propagator sprawy odnowy posoborowej. Wygłaszał liczne konferencje, przypominał o zasadach muzyki kościelnej, ważne były jego wystąpienia pisemne na łamach pisma ruchu cecyliańskiego i Associazione S. Cecilia, był wielkim propagatorem tych spraw we Włoszech. Brał udział w Kongresach Towarzystwa św. Cecylii służących odnowie muzyki posoborowej, wygłaszając wykłady, ale także odezwy do biskupów i chórów oraz organizując zjazdy chóralskie w Rzymie i w ogóle we Włoszech¹¹².

W archiwum Pueri Cantores w Rzymie przechowywane są publikacje ks. Romity, które pisał w związku z reformą soborową. Począwszy od *I libri di attività complementari nella nuova scuola media e i Pueri Cantores* wydane w Rzymie w 1965 roku¹¹³, *La nuova musica sacra e la Costituzione Conciliare sulla Sacra Liturgia* wydane w oficynie Desclee¹¹⁴ po 1967 roku oraz *La nuova musica sacra, principi e applicazioni* wydane w Neapolu w 1971 roku¹¹⁵. Niewątpliwie najważniejszym jego dziełem jest pozostawiona historia Pueri Cantores *Piccoli Cantori*¹¹⁶.

Ksiądz Fiorenzo Romita zmarł 23 listopada 1977 roku w Rzymie i został pochowany w kościele S. Rocco, gdzie mieszkał i pracował, także dla spraw Pueri Cantores¹¹⁷. Autor niniejszego opracowania, prezydent Federacji Pueri Cantores, następca ks. Romity – przy jego grobie modlił się na zakończenie swojej kadencji w lipcu 2017 roku.

---

¹¹² Zob. FIPC 98, Santa Cecilia Italia, AFIPC Rzym.

¹¹³ Zob. F. Romita, *I libri di attività complementari nella nuova scuola media e i Pueri Cantores*. Roma 1965.

¹¹⁴ Zob. F. Romita, *La musica sacra e la Costituzione Conciliare sulla Sacra Liturgia*, Desclee, Roma–Tournai–Parigi–New York, 1967.

¹¹⁵ Zob. F. Romita, *La nuova musica sacra, principi e applicazioni*, Napoli 1971.

¹¹⁶ Zob. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

¹¹⁷ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 56.

3. Ks. Joseph Roucairol (1972–1984)

Ksiądz Joseph Roucairol był kapłanem diecezji Montpellier we Francji, gdzie w katedrze piastował także funkcję organisty¹¹⁸. Został wybrany na prezydenta Federacji Międzynarodowej podczas XIV Kongresu Międzynarodowego Pueri Cantores, który odbywał się w Holandii, dokładnie w Bois le Duc w 1972 roku¹¹⁹. W jednym z wywiadów zaraz po wyborze powiedział:

Chciałbym umocnić te wszystkie kontakty, które już Federacja Pueri Cantores ma, ale także rozpocząć nowe, bardzo ważne będzie dla mnie przygotowanie i przeżywanie pielgrzymki Pueri Cantores do Ziemi Świętej (...) ale przede wszystkim wierny będę mottu ks. Maillaeta: jutro wszystkie dzieci świata będą śpiewać Boży pokój¹²⁰.

Sam też osobiście prosił papieża Pawła VI, podczas audiencji 4 X 1972 roku, o błogosławieństwo dla swojej pracy i dla wszystkich Pueri Cantores na świecie¹²¹. Ksiądz Roucairol był profesorem w małym seminarium St. Roch de Celleneuve, gdzie prowadził chór¹²², następnie pracował w Grabels także jako dyrygent chóru¹²³.

Można powiedzieć, że współpraca z zarządem Federacji Międzynarodowej i ks. Roucairolem istniała właściwie od samego początku prowadzenia Federacji przez jego poprzednika¹²⁴. Ksiądz Romita jako wiceprezydent FIPC pozostawał także upoważniony do działań finansowych¹²⁵. Wraz z ks. Roucairolem podejmował również wszelkie sprawy prawne

¹¹⁸ Zob. Penalba F., *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993, s. 49–50.

¹¹⁹ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 51.

¹²⁰ J. Roucairol, *Lettera*, 5 X 1972, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹²¹ Zob. J. Roucairol, *Indirizzo per il Santo Padre Paolo VI*, 4 X 1972, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹²² Zob. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993, s. 35–48.

¹²³ Zob. tamże, s. 51–61.

¹²⁴ Zob. FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹²⁵ Zob. J. Roucairol, *Déclaration pour Mons. Romita*, I 1973, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

Federacji, o czym świadczy bardzo jasna korespondencja między nimi, być może dotyczyła ona też nie zawsze sytuacji prostych i klarownych¹²⁶. Kolejne lata przynosiły następne wyzwania i zobowiązania, takie jak organizacja Kongresów, zwłaszcza w Rzymie, inne sprawy¹²⁷. Po śmierci ks. Romity w 1977 roku ożywiona była korespondencja pomiędzy sekretariatem generalnym a różnymi ośrodkami Pueri Cantores w świecie¹²⁸.

Oczywiście założony przez poprzedniego prezydenta sekretariat nie przestawał działać w Rzymie. Sekretarzem był ks. A. Terzariol i często to on prowadził korespondencję w imieniu prezydenta, a także korespondował z nowym prezydentem Federacji¹²⁹. Dotyczy ona wszelkich spraw organizacyjnych Federacji Pueri Cantores¹³⁰. Od samego początku prezydentury ks. Roucairola jest widoczna dobra współpraca z Watykanem¹³¹ oraz Federacjami krajowymi. Liczna jest korespondencja pomiędzy sekretariatem w Rzymie i prezydentem mieszkającym w Montpellier¹³². Najbardziej obfita korespondencja świadcząca o niezwykłych kontaktach z muzykami na całym świecie zachowała się w rzymskim archiwum Pueri Cantores z lat 1973–1983 i służyła ona dokładnemu zorientowaniu się, ile w Federacji jest chórów, jak długo działają poszczególne Federacje w świecie, jaka jest ich specyfika, czy mają zatwierdzenie statutu oraz Federacji przez Konferencję Episkopatów dla ich krajów. Korespondencja ta obejmowała także wiele innych bieżących zagadnień, takich jak organizacja wewnątrz Federacji, sprawy biuletynu, propagandy Pueri

¹²⁶ Zob. F. Romita, *Lettera a Mons. Roucairol*, 1972, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; J. Roucairol, *Lettera a Mons. Romita*, 19 V 1976, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹²⁷ Zob. FIPC 93 Corrispondenza di Rucairol e Romita, AFIPC Rzym.

¹²⁸ Zob. FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹²⁹ Zob. A. Terzariol, *Lettera a Mons. Roucairol*, 29 XII 1973, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; A. Terzariol, *Lettera a Mons. Romita alla sorella*, 30 XI 1977, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; J. Roucairol, *Lettera a A. Terzariol*, 18 V 1976, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹³⁰ Zob. FIPC 124 Lettere di Mons. Roucairol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹³¹ Zob. FIPC 124 Lettere Mons. Roucairol e segretario FIPC, AFIPC Rzym; Warto zauważyć, że papież Paweł VI 25 maja 1973 roku mianował ks. Roucairol prałatem (biuletyn Watykański 41/1973).

¹³² Zob. FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

Cantores, poszukiwania nowych chórów i Federacji. Ksiądz Rucairol z niezwykłą dokładnością, jak widać z tej ogromnej ilości pozostawionej korespondencji, podjął się nawiązania współpracy Pueri Cantores ze wszystkimi, którzy chcieli i mogli współpracować. Zachowanych przeszło 1 000 listów samego ks. Rucairola świadczy o tym bardzo dobitnie¹³³. Wśród nich był list do ks. Huberta Lupy¹³⁴ i do ks. Andrzeja Zająca z Tarnowa¹³⁵. Można więc powiedzieć, że za jego prezydentury pojawiają się akcenty polskie w Pueri Cantores. Ksiądz Roucairola prowadzi ożywioną korespondencję z ośrodkami: w Niemczech, we Włoszech, USA, Kanadzie, Meksyku, Belgii, Hiszpanii, Holandii, Francji, Anglii, Szwajcarii, Peru, Japonii, Macao, Brazylii, Irlandii, Ruandzie, Burundi, Wenezueli, Zair-Kongo, Madagaskarze, Szwecji, ale także wielu innych, jak chociażby w Czechach, na Litwie, w Jugosławii, Ziemi Świętej, Republice Południowej Afryki¹³⁶.

Podaje także zobowiązania wynikające ze współpracy z Festiwalem w Loreto¹³⁷. Od samego początku planował spotkania zarządu Federacji w Loreto, tak jak było to w zwyczaju. Spotkania te służyły ożywieniu wzajemnej przyjaźni, ustalaniu wszelkich spraw Federacji, zwłaszcza organizacji Kongresów, nowych Federacji, ale także współpracy z innymi¹³⁸.

Różne – jak zwykle – są aktywności prezydenta Federacji. Z pewnością do takich należy również otwieranie i zamykanie każdego Międzynarodowego Kongresu. Na otwarciu XV Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores, który odbywał się na przełomie 1975/76 roku w Rzymie, prezydent mówił:

¹³³ Zob. FIPC 124 Lettere Mons. Roucariol e segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹³⁴ Zob. J. Roucairol, *Lettera a don Lupa*, 19 IX 1975, FIPC 124 Lettere a Mons. Roucariol e dell segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹³⁵ Zob. J. Roucairol, *Lettera a don Zając*, 2 IV 1982, FIPC 124 Lettere a Mons. Roucariol e dell segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹³⁶ Zob. FIPC 124 Lettere a Mons. Roucariol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹³⁷ Zob. J. Roucairol, *Lettera al segretario di Roma sul tema di Loreto*, 10 IV 1973, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; J. Rucairol, *Lettera ad A. Castellani*, 8 V 1973, FIPC 93 Corrispondenza di Rucairol e Romita, AFIPC Rzym; FIPC 124 Lettere di Mons. Roucariol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹³⁸ Zob. FIPC 93 Corrispondenza di Rucairol e Romita, AFIPC Rzym.

Młodość ma potrzebę przyjaźni i pokoju, a nasz program to śpiewanie dla pokoju bożego na całym świecie. (...) Federacja Międzynarodowa chce dać przykład tego respektu braterskiego, respektu mentalności, kultury, (...) ale nade wszystko poprzez znak białej alby, znak serca odnowionego oraz krzyż – symbol prawdziwego królestwa. (...) na koniec życzę wszystkim radości i wielkiego postępu muzycznego¹³⁹.

Bardzo interesująca jest ta część korespondencji prezydenta zachowana w rzymskim archiwum, która wskazuje na podejmowane próby rozwoju Federacji w krajach świata, takich jak Meksyk, Madagaskar, Macao, Brazylia oraz innych¹⁴⁰. Interesował się także rozwojem biuletynu „Pueri Cantores” i publikacją nut, które były ważne dla tradycji Pueri Cantores¹⁴¹. Niebywale ważna jest także każda korespondencja związana z bieżącą działalnością sekretariatu Federacji i nieustannie realizowanymi sprawami kierowanymi do prezydenta, od tych najważniejszych do zupełnie małych, drobiazgowo jednak przez ks. Roucairola podejmowanych z jednakowym zaangażowaniem¹⁴².

Niezwykle obfita jest korespondencja związana z pielgrzymką do Ziemi Świętej z okazji roku jubileuszowego¹⁴³. W archiwum znajdziemy także szczegółowy opis wszystkiego, co działo się podczas tej pielgrzymki, sporządzony przez ks. F. Penalbę¹⁴⁴. Pielgrzymka ta odbyła się od 11 do 19 kwietnia 1973 roku. Było to wydarzenie, które zgromadziło wiele chórów i stało się pewnego rodzaju symbolem: Śpiewające dzieci w Betlejem niczym aniołowie przy żłóbku. Wszystko to było przeżywane w związku z rokiem świętym i było pogłębieniem życia duchowego Federacji. Była

¹³⁹ Zob. *Discorso Mons. Roucairol*, Roma 1975, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹⁴⁰ Zob. J. Roucairol, *Lettera ad A. Terzariol*, 6 XII 1973, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; J. Roucairol, *Lettera ad A. Terzariol*, 11 VII 1974, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹⁴¹ Zob. J. Roucairol, *Lettera ad A. Terzariol*, 14 III 1975, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym; J. Roucairol, *Lettera ad A. Terzariol*, 11 VI 1975, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹⁴² Zob. FIPC 78, diverse, AFIPC Rzym.

¹⁴³ Zob. FIPC 124 Lettere di Mons. Roucariol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁴⁴ Zob. F. Penalba, *Protocollo di Terra Santa*, s. 1–13, FIPC 84, Terra Santa pellegrinaggio, AFIPC Rzym.

to też okazja do świętowania 10. rocznicy śmierci fundatora Federacji ks. Mailleta.

Podczas działania ks. Roucairola na forum międzynarodowym bardzo widoczna była troska o jedność i wspólnotę ze wszystkimi prezydentami Federacji krajowych. Zapraszając na spotkania, pisał też otwarcie o wszystkich tematach, począwszy od organizacji wydarzeń Pueri Cantores, nowych federacji, ale także spraw finansowych¹⁴⁵. Bardzo uczciwie w liście z 4 marca 1983 roku (a więc już przed zakończeniem swojej drugiej kadencji) pisał o braku możliwości pełnienia dalej funkcji:

Ponieważ mój biskup w Montpellier przewidział dla mnie inną pracę w diecezji, nie będę mógł dłużej pełnić funkcji prezydenta (...). Dlatego trzeba dać Federacji nowe siły i nowego prezydenta¹⁴⁶.

W archiwum Federacji w Rzymie znajduje się program i protokół z walnego zgromadzenia Federacji Francuskiej, której także przewodniczył ks. Roucairol. Także z tej funkcji złożył wówczas rezygnację. Zgromadzenie odbywało się w dniach 14–15 stycznia 1984 roku. W zachowanym bardzo szczegółowym protokole z zebrania odnajdziemy informacje o działalności zarządu, organizacji Kongresów, wspomnieniu śmierci ks. Mailleta, raporcie finansowym oraz wszystkich sprawach organizacyjnych służących przyszłości Federacji, które były także podsumowaniem minionych lat¹⁴⁷.

Trzeba też raz jeszcze podkreślić, że ważną formą komunikacji wewnątrz Pueri Cantores były biuletyny „Pueri Cantores”, które wychodziły w czasie prezydentury ks. Roucairola dosyć systematycznie. Można odnaleźć w nich wiele ciekawych informacji o działalności Federacji, nowych kompozycjach, Kongresach, relacji z Watykanem. Wszystkie one

---

¹⁴⁵ Zob. J. Roucairol, *Lettera ai presidenti*, 27 II 1973, FIPC 93 Corrispondenza di Rucairol e Romita, AFIPC Rzym.

¹⁴⁶ Zob. J. Roucairol, *Lettera ai presidenti*, 4 IV 1983, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

¹⁴⁷ Zob. *L'Assemblée Générale 14–15 VII 1984*, s. 1–17, FIPC 124 Lettere di Mons. Roucariol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym; F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993, s. 72–103.

przechowywane są w archiwum Federacji w Rzymie. Te działania pozostawiły trwały ślad w życiu Federacji¹⁴⁸.

Z dokumentacji archiwalnej dowiadujemy się, że prezydent Federacji Międzynarodowej został odznaczony „Legią honorową” w dniu 16 marca 1980 roku¹⁴⁹. Z tej też okazji, przedstawiając laureata, Ch. Bouhet zwrócił bardzo wyraźnie uwagę, że symboliczne przejęcie Federacji Pueri Cantores po ks. Maillecie było niezwykle wyróżnieniem dla Francji oraz samego zainteresowanego. Ta działalność na polu muzyki kościelnej okazała się niezwykle skuteczna i ważna¹⁵⁰. W archiwum Federacji Międzynarodowej znajduje się także protokół z posiedzenia przedstawicieli Federacji z całego świata, odbywającego się w dniach 25–30 kwietnia 1984 roku w Loreto. Ksiądz Roucairol złożył wyczerpujące sprawozdanie ze swojej działalności, a następnie wybrano jako jego następcę S. Koeslera¹⁵¹. Jego praca w Federacji Międzynarodowej została dosyć szczegółowo opracowana w książce ks. Penalby, który opisywał działania, udział w Kongresach, odwiedziny Federacji, spotkania z chórami nie stroniąc też od decyzji ważnych dla przyszłości¹⁵².

Ksiądz Joseph Roucairol zmarł 1 lutego 1992 roku w Montpellier, gdzie cały czas mieszkał i pracował, a w ostatnich latach pełnił godność archidiecezjalnego katedry¹⁵³. Asystent kościelny Federacji francuskiej (do 1992 roku), ks. François Penalba, od 1942 roku miał możliwość współpracy z późniejszym prezydentem Federacji ks. Roucairole. W 1993 roku wydał swoją książkę, którą poświęcił osobie i dziełu ks. Roucairola¹⁵⁴. To

---

¹⁴⁸ Zob. FIPC 124 Lettere di Mons. Roucairol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁴⁹ Zob. *Mons. Roucairol chevalier de la Légion d'honneur*, La Croix, 23 III 1980, FIPC 124 Lettere di Mons. Roucairol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁵⁰ Zob. Ch. Bouhet, *Discours de Mons. Prof. Charles Bouhet à l'occasion de la remise de la Légion d'honneur à Mons. J. Roucairol*, le 16 III 1980, s. 1–3, FIPC 124 Lettere di Mons. Roucairol e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁵¹ Zob. *Protocollo dell'assemblea generale FIPC*, 25–30 IV 1984, Loreto, FIPC 218, AFIPC Rzym.

¹⁵² Zob. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993, s. 72–103.

¹⁵³ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 73; F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993, s. 193–210.

¹⁵⁴ Zob. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

dzieło, jest jak dotąd, po książce ukazującej historię Ferdynanda Mailleta napisaną przez ks. Henriego Leclerca, drugą opisującą życie i działalność prezydenta Pueri Cantores. Opowiada w niej o ks. Roucairolu, o jego czasie studiów, formacji i wychowaniu, związkach z Pueri Cantores właściwie od 1947 roku, gdy był prezydentem Federacji francuskiej i międzynarodowej, wyjazdach zagranicznych, o tym, jakim był księdzem i człowiekiem, a także o ostatnich chwilach życia¹⁵⁵. Czasy prezydentury ks. Roucairola były powrotem do ideałów zaszczipionych w Pueri Cantores przez jej fundatora ks. Ferdynanda Mailleta.

4. Siegfried Koesler (1984–1992)

Siegfried Koesler urodził się 12 grudnia 1937 roku w Nagold w Schwarzwaldzie. W 1950 roku ukończył gimnazjum, a w roku 1954 wstąpił do biskupiego konwiktu. Od 1960 roku prowadził chór z katedry w Rottenburgu Münstersängerknaben¹⁵⁶. Właściwie już od 1964 roku współpracował z ks. Wurmem, prezydentem niemieckiej Federacji Pueri Cantores. W latach 1971–2002 był dyrygentem chóru katedralnego w Würzburgu. W 1998 roku otrzymał order św. Grzegorza nadany przez papieża Jana Pawła II. W latach 1981–1996 był członkiem komisji liturgii i muzyki przy Episkopacie Niemiec. W latach 1979–1983 był prezydentem Federacji Niemieckiej Pueri Cantores. Podczas Festiwalu chóralnego w Loreto w 1984 roku został wybrany na prezydenta Federacji Międzynarodowej¹⁵⁷. Funkcję tę pełnił do 1992 roku¹⁵⁸. 1 grudnia 2012 roku

---

¹⁵⁵ Zob. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

¹⁵⁶ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002, s. 157–158.

¹⁵⁷ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 60.

¹⁵⁸ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002, s. 157.

zmarł w Würzburgu¹⁵⁹. Dwa tygodnie wcześniej w szpitalu, gdzie umarł, ks. R. Tyrała odprawił dla niego mszę w języku łacińskim, podczas której chory jeszcze wspólnie śpiewał z osobami tam zebranymi. Odwiedzający go prezydent wraz z J. M. Torrentsem dziękowali mu za wszystkie działania dla Pueri Cantores. Był to człowiek, o którym w każdym zakątku świata, gdzie działali Pueri Cantores i które on sam odwiedził, wszyscy mówili z wielkim zachwytem. Najczęstsze wspomnienia związane są z Międzynarodowymi Kongresami w Rzymie, podczas których dyrygował. Komentarz wielu był podobny:

Gdy widać było podniesioną rękę prezydenta dającą auktakt, to chcieli się nie tylko brać oddech, ale śpiewać z wielką dokładnością i siłą oraz dostojnością. Czuło się, że następuje coś niezwykle ważnego¹⁶⁰.

Podczas prezydentury S. Koeslera w skład Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores wchodziły następujące kraje: Niemcy, Anglia, Argentyna, Austria, Belgia, Brazylia, Kanada, Kamerun, Kolumbia, Hiszpania, Francja, Holandia, Irlandia, Włochy, Japonia, Macao, Meksyk, Peru, Filipiny, Polska, Ruanda, Szwajcaria, Togo, USA, Wenezuela, Zair (Kongo). Wiceprezydentami byli: W. Buys z Holandii, ks. G. Grasser z Francji, ks. Ch. Mater z USA, o. N. Lavezzo, o. J. Wiśniewski z Brazylii, asystentem kościelnym był o. Butry oraz ks. Grasser, delegatem na Azję był o. Brianza, sekretarzem był W. Buys, skarbnikiem ks. Grasser, sekretarzem w siedzibie w Rzymie był ks. Terzariol, prezydentami honorowymi zaś byli: ks. J. Roucairol z Francji oraz ks. J. Vijverman z Belgii. W skład rady konsultorów wchodziło zaś: ks. C. Tomphson z Kanady, G. Sump z Niemiec, ks. Higgins z Wielkiej Brytanii, ks. Wiśniewski z Brazylii oraz ks. Schrooten z Belgii¹⁶¹. Z zestawienia za rok 1991/92 wynika, że do wcześniej wymienionych należeli wówczas jeszcze J.F. Duchamp z Francji jako wiceprezydent oraz asystent kościelny ks. D. Higgins z Wielkiej Brytanii. Doradca-

¹⁵⁹ Zob. M. Linnenbor, *Siegfried Koesler 1937–2012 in memoriam*, Würzburg 2012, FIPC 28, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁶⁰ Wspomnienia o S. Koeslerze zasłyszane od dawnych chórzystów w latach 2009–2017.

¹⁶¹ Zob. *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, FIPC 218, AFIPC Rzym; FIPC 101, Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1984, AFIPC Rzym.

mi zaś byli: ks. J. Schrooten z Belgii, ks. A. Zając z Polski, I. O'Donovan z Irlandii, F. de Munck z Holandii, S. Pajani z Włoch, archiwariuszem był ks. Terzariol¹⁶².

Już na początku swojej prezydentury S. Koesler położył akcent na sprawę jakości muzyki. W biuletynie do prezydentów i chórów pisał: „Chcę powrócić do kształcenia muzycznego każdego chóru, ale także do duchowości liturgicznej, która jest tożsamością naszej Federacji”¹⁶³. Przedstawiał też inne projekty i plany, jakie chciałby zrealizować. Podobnie idąc za myślą prezydenta, swoje słowo do Federacji skierowali także asystent kościelny ks. Grasser, prezydent Federacji Niemieckiej G. Sump, ks. Mater pisał o Federacji w USA, w Belgii F. Delvin, w Brazylii ks. J. Wiśniewski, w Hiszpanii prezydent J. C. Villacorta, we Francji R. Andlauer sekretarz, we Włoszech S. Pajani, w Macao ks. Brianza, w Holandii F. de Munck, w Szwajcarii J. Baruchet¹⁶⁴. Wszyscy mieli na względzie wysoki poziom i dobro Federacji. Było tak, ponieważ wielu uważało go za wspańiałego inspiratora dla Pueri Cantores¹⁶⁵.

W rzymskim archiwum Pueri Cantores zachowało się zestawienie najbliższych współpracowników S. Koeslera w poszczególnych Federacjach w świecie. I tak w Niemczech prezydentem był G. Sump, w Anglii ks. D. Higgins, w Austrii K. Knotzinger, w Belgii ks. J. Schrooten oraz F. Delvin, w Brazylii o. J.M. Wiśniewski, w Burundi A. Maikomana, w Kanadzie ks. C. Thompson, w Kolumbii F. Pineros, w Hiszpanii J. Villacorta, we Francji ks. G. Grasser, w Gambii s. od św. Józefa, w Holandii F. de Munck, w Indonezji o. A. Soetana SJ, w Irlandii I. O'Donovan, we Włoszech E. Hribar, w Japonii S. I. Hasegawa, w Meksyku ks. G. Radillo, w Peru G. Valcarcer, na Filipinach o. L. Renier, w Polsce ks. Z. Bernat

---

¹⁶² Zob. FIPC 87, indirizzi, AFIPC Rzym.

¹⁶³ S. Koesler, *Das Wort des Präsidenten*, 1984, FIPC 218, AFIPC Rzym.

¹⁶⁴ Zob. FIPC 218, AFIPC Rzym.

¹⁶⁵ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002, s. 20.

i ks. A. Zając, w Ruandzie o. Butry, w Szwajcarii W. Oeschger, w USA ks. T. Clark, w Wenezueli ks. O. Yamarte, w Zairze o. Pini-Pini Nsasy¹⁶⁶.

Czasy prezydentury S. Koeslera były jednymi z najbardziej bogatych w dokumentację. Świadczy to z jednej strony o rozległości kontaktów, które potrafił nawiązać, ale także o gotowości rozszerzenia Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores na cały świat¹⁶⁷. Niezwykle ważne było też dla niego dotarcie z informacją przez publikowane biuletyny. W jego dokumentacji odnajdziemy także bardzo szczegółowe protokoły z Festiwalu w Loreto i innych miejscach, gdzie oddziaływało Pueri Cantores¹⁶⁸. Ciekawa jest także dokumentacja związana z Kongresami. Dla przykładu, niezwykle szczegółowo omówiona została sprawa organizacji Kongresu w Paryżu w 1985 roku¹⁶⁹ oraz muzyki na Kongresie w Salamance (1991)¹⁷⁰. Biuletyny informacyjnie ożywiały działalność Federacji, a także były wielkim nośnikiem propagandowym¹⁷¹. Jak to już było w zwyczaju, każda Federacja i korespondent Pueri Cantores na corocznych spotkaniach przedstawiał wszelkie działania swojej Federacji. Oczywiście w latach prezydentury S. Koeslera miała miejsce niezwykle ożywiona korespondencja pomiędzy prezydentem międzynarodowym a poszczególnymi krajami, gdzie działała Federacja¹⁷². Ta troska widoczna była także w rozmaitych zestawieniach przygotowanych przez prezydenta we wszystkich latach jego pracy dla Pueri Cantores¹⁷³. On po prostu oddawał swój czas każdemu chórzyscie i każdej Federacji. Był niezwykle ważnym punktem odniesienia i działalności dla wielu dyry-

---

¹⁶⁶ Zob. S. Koesler, *Adreses presidents et corespondents*, FIPC, FIPC 100, Koesler 1, Statut, AFIPC Rzym.

¹⁶⁷ Zob. FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹⁶⁸ Zob. FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁶⁹ Zob. *Congress Paris 1985*, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁷⁰ Zob. *Information sur les modalités de participation dans les activités musicales du congrès*, Salamaka 1991, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁷¹ Zob. FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁷² Zob. FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹⁷³ Zob. FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1988, AFIPC Rzym.

gentów. Tak też pozostało, gdy w Federacji był później obecny jako prezydent honorowy¹⁷⁴.

Prezydent Koesler odbywał też podróże do miejsc, gdzie działała albo rozpoczynała swoje działanie Federacja Międzynarodowa Pueri Cantores. W rzymskim archiwum zachował się protokół z jego wyjazdu w dniach od 29 lipca do 27 sierpnia 1987 roku do Japonii, Tajwanu, Hong Kongu, Singapuru, na Filipiny i do Indonezji. Opisuje w nim swoje spotkania i rozmowy, ale także muzyczne wystąpienia chórów i działalność korespondentów w tamtym rejonie świata. Na koniec, podsumowując, mówił o konieczności posłania im materiałów propagandowych, dodawania im nadziei w celu utworzenia w przyszłości w każdym z tych krajów Federacji. Za bardzo ważne uważał nawiązanie ścisłych kontaktów Federacji Międzynarodowej z tymi ośrodkami¹⁷⁵. O wielkim zasięgu oddziaływania tego typu działalności świadczy pozostawiona dokumentacja¹⁷⁶. Znajduje się w niej świadectwo jego aktywności w świecie. Koesler wprowadził zwyczaj odwiedzania poszczególnych Federacji. I tak na przykład było to Kongo (w dniach 28–31 grudnia 1989 roku)¹⁷⁷, czy z okazji Kongresu Federacji krajowej Szwajcarii (w dniach 11–12 listopada 1989 roku)¹⁷⁸.

Zachowane jest także słowo, jakie S. Koesler skierował do papieża Jana Pawła II podczas Kongresu w Rzymie (1988/89). Mówił:

To dziewięty raz, jak Pueri Cantores przybywają do Rzymu (...), chcąc nadal zajmować się muzyką liturgiczną oraz propagować kulturę muzyczną

---

¹⁷⁴ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002, s. 21–22.

¹⁷⁵ Zob. *Bericht über meine Reine nach Ostasien 29.07–28.08.1987*, 24 IX 1987, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1987, AFIPC Rzym.

¹⁷⁶ Zob. FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁷⁷ Zob. *Program visita S. Koesler in Kongo 1989*, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, FIPC Rzym.

¹⁷⁸ Zob. *Program Congress in Swiss 1989*, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.

w świecie (...), dlatego proszą o Twoje słowo, Ojciec Święty, i apostołskie błogosławieństwo¹⁷⁹.

Następnie z ojcowskim szacunkiem przedstawiał papieżowi wszystkich przybyłych.

Bardzo ważną inicjatywą tego prezydenta było nawiązywanie nowych kontaktów z ośrodkami muzycznymi w świecie oraz festiwalami chóralnymi. Taka współpraca nawiązana została między innymi z Lecco, gdzie odbywał się festiwal chórów dziecięcych. Tak było w roku 1986, 1988, 1990 oraz 1992. Brał udział w radzie artystycznej i przewodniczył pracom jury¹⁸⁰. To była niezwykle ważna inicjatywa popierana przez Pueri Cantores. Koesler przygotowywał program muzyczny, dlatego też prowadził ożywioną korespondencję z Rafaele Colombo, organizatorem Festiwalu M. Giuseppe Zelioli dla chórów dziecięcych i młodzieżowych w Lecco. Bogata jest zachowana dokumentacja na ten temat¹⁸¹.

Bardzo ważne dla Koeslera było także współtworzenie Festiwalu muzycznego chórów w Loreto. Rassegna di Loreto z S. Koeslerem były wielkimi wydarzeniami muzycznymi. Podczas tych lat kreował muzyczne wydarzenia związane z Festiwalem¹⁸². 28 kwietnia 1984 roku podpisał stosowne porozumienie z Augusto Castelanim w sprawie organizacji i współpracy¹⁸³. Wszystko, co działo się w późniejszych latach, było właściwie konsekwencją tego dokumentu. Warto zauważyć, że Koesler był wspaniałym człowiekiem: jednoczącym, pomagającym innym i – jak wielu wspomina – wyjątkowo dobrym¹⁸⁴.

---

¹⁷⁹ S. Koesler, *Przemówienie do papieża Jana Pawła II, Rzym 1988/89*, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁸⁰ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Lecco, AFIPC Rzym.

¹⁸¹ Zob. tamże.

¹⁸² Zob. FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹⁸³ Zob. *Vertrag zwischen der FIPC und dem Rassegna di Loreto*, s. 1–4, FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹⁸⁴ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

Bogata jest korespondencja i, trzeba to powiedzieć, bardzo dobrze uporządkowana z czasów prezydentury Koeslera¹⁸⁵. We wszystkich listach widoczny jest wielki szacunek do każdego korespondenta. Listy do ks. Roucairola, ks. Grassera, protokoły wszystkich spotkań z zarządem Federacji świadczą o wielkiej kulturze osoby.

W archiwum *Pueri Cantores* zachowane są dokumenty związane z obecnością S. Koeslera na innych, poza organizowanymi przez *Pueri Cantores*, muzycznych wydarzeniach w Rzymie. Dla przykładu warto podać VIII *Conventus Internationalis Musicae Sacrae*, w dniach 16–22 listopada 1985¹⁸⁶. Niewątpliwie organizacją, do której zapraszano Koeslera jako współpracownika, było *Consociatio Internationalis Musicae Sacrae*¹⁸⁷. Nie brakowało także współpracy z *Pontificio Istituto di Musica Sacra* w Rzymie¹⁸⁸. Niezwykle ważne było jego zaangażowanie w działania związane z Festiwalem „Europa Cantat”. W rzymskim archiwum odnajdziemy korespondencję na ten temat¹⁸⁹, a także dowody współpracy z *Curtial Reisen*, która to agencja organizowała koncerty muzyki religijnej w Rzymie, zwłaszcza w 1992 roku (chóralny Festiwal). W Komitecie organizacyjnym zasiadał prezydent Międzynarodowej Federacji *Pueri Cantores*¹⁹⁰. Było to niezwykle ważne, ponieważ *Pueri Cantores* poprzez owe działania Koeslera wychodziło niejako poza schematy. Był on bardzo dobrym ambasadorem ideałów, które ta organizacja wyznawała, w innych środowiskach.

---

¹⁸⁵ Zob. FIPC 101, Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1984, AFIPC Rzym.

¹⁸⁶ Zob. VIII *Conventus Internationalis Musicae Sacrae*, FIPC 101, Koesler 1, AFIPC Rzym; FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1985, AFIPC Rzym.

¹⁸⁷ Zob. *Lettera della CIMS a S. Koesler*, 4 I 1985, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1985, AFIPC Rzym.

¹⁸⁸ Zob. *Lettera del PIMS a S. Koesler*, 1986, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1986, AFIPC Rzym.

¹⁸⁹ Zob. *Europa Cantat*, 3 VII 1991, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.

¹⁹⁰ Zob. *Curtial Reisen*, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.

Prezydent ten niezwykle precyzyjnie rozliczał się z finansowych spraw Federacji. Bardzo ważna – jak widać – była dla niego transparentność wszystkich przychodów i wydatków¹⁹¹.

Jednym z ważnych działań podczas prezydentury S. Koselera było przygotowanie wewnętrznego regulaminu związanego z wyborem prezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores. Był on w pierw dyskuutowany przez wszystkich prezydentów podczas Kongresu Pueri Cantores w Rzymie na przełomie 1987/88 roku, a następnie ostatecznie dopracowany przez zarząd Federacji¹⁹².

Rozpoczęta w 1988 roku II kadencja Koeslera była okresem jeszcze ściślejszego umacniania idei jedności Pueri Cantores, ale budowanej także na jakości muzycznej chórów w świecie. Koseler został wówczas wybrany prawie jednogłośnie. Jego współpracownikami byli: W. Buys z Holandii (sekretarz), ks. G. Grasser z Francji (skarbnik i asystent kościelny), F. Delvin z Belgii, ks. D. Higgins z Wielkiej Brytanii oraz G. Sump z Niemiec jako wiceprezydenci, do współpracowników dołączyli: ks. J. Schrooten z Belgii, W. Oeschger ze Szwajcarii, E. Hribar z Włoch, F. de Munck z Holandii¹⁹³.

Ożywione dyskusje dotyczyły ważnych spraw Federacji. Tak też było podczas spotkania w Lecco¹⁹⁴ w dniu 1 września 1990 roku, kiedy dyskuutowano na temat Kongresów w Maastricht (1990) oraz w Salamance (1991). W spotkaniu brali udział najbliżsi współpracownicy S. Koeslera, ks. G. Grasser, W. Buys, F. de Munck, W. Oeschger, ks. J. Schrooten, ks. M. Linnenborn, E. Hribar i inni¹⁹⁵.

¹⁹¹ Rozliczenia finansowe odnajdziemy we wszystkich latach prezydentury S. Koeslera: FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹⁹² Zob. *Règlement intérieur élection du président*, Roma 1987/88, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym; *Règlement intérieur élection du président*, VI 1991, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.

¹⁹³ Zob. W. Buys, *Lettera ai Pueri Cantores*, 20 I 1988, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1988, AFIPC Rzym.

¹⁹⁴ To ważne, że w Lecco, bowiem chyba po raz pierwszy spotkanie nie odbywało się w Loreto, Rzymie czy w Paryżu. Wskazuje to na dowartościowanie tegoż miejsca, z pewnością chodziło także o sprawy organizacyjne związane z Festiwałem chóralnym.

¹⁹⁵ Zob. *Compte-rendu de la réunion du 1 IX 1990, Lecco*, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1990, AFIPC Rzym.

Warto zaznaczyć, iż już od 1991 roku S. Koesler, świadomy konieczności przygotowania drogi dla swojego następcy, podejmował odważnie ten temat. Działo się tak przy wielu okazjach. Bardzo wyraźnie świadczy o tym także protokół ze spotkania odpowiedzialnych za Pueri Cantores 14 września 1991 roku w Paryżu, gdzie wśród ważnych tematów aktualnych dla Pueri Cantores podjęto także sprawę wyborów w 1992 roku¹⁹⁶.

Zachowało się pismo dziękczynne z Watykanu z roku 1992 skierowane do S. Koeslera przez kard. Angelo Sodano. W piśmie kardynał dziękuje mu w imieniu Kościoła za ofiarną i dobrą pracę¹⁹⁷. Był to list napisany w odpowiedzi na korespondencję od S. Koeslera, przedstawiającą dokonania jego dwóch kadencji prezydenckich. Ciekawe jest także zestawienie, jakie posyła do swojego następcy W. Buys'a, mówiące o liczebności ówczesnej Federacji Międzynarodowej. Można się z niego dowiedzieć, że w 1992 roku działały 24 Federacje (Belgia Flandria, Belgia Walonia, Brazylia, Kanada, Niemcy, Hiszpania, Francja, Anglia, Grecja, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Holandia, Austria, Polska, Portugalia, Ruanda, Szwajcaria, USA, Zair, Japonia, Kolumbia, Wenezuela, Katalonia); w sumie w Federacji było 599 chórów. Korespondenci Pueri Cantores istnieli w: Australii, Burundi, Indonezji, Meksyku, Peru, Filipinach (10 chórów)¹⁹⁸. Swoje podsumowanie kadencji prezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores S. Koesler przedstawiał także innym prezydentom krajowym w formie raportu końcowego wygłoszonego w Paryżu w dniu 28 września 1992 roku podczas walnego zgromadzenia i wyboru swojego następcy na stanowisku¹⁹⁹.

Prezydentura S. Koeslera obfituje w korespondencję, to czas przygotowywania muzyki na Kongresy, odwiedzanie Federacji, podejmowania prób tworzenia nowych oddziałów Pueri Cantores w świecie, wypowia-

---

¹⁹⁶ Zob. *Protocollo della riunione dei presidenti*, 14 IX 1991, Paris, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984-1992, 1991, AFIPC Rzym.

¹⁹⁷ Zob. A. Sodano, *Lettera ufficiale a S. Koesler, presidente d'onore FIPC*, 20 XI 1992, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984-1992, 1992, AFIPC Rzym.

¹⁹⁸ Zob. S. Koesler, *Lettera a W. Buys*, 16 XI 1992, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984-1992, 1992, AFIPC Rzym.

¹⁹⁹ Zob. S. Koesler, *Einige Worte des Abschiedes als President*, 28 IX 1992, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984-1992, 1992, AFIPC Rzym.

dania tekstów oraz wiele innych zajęć. Wyraźnie świadczy o tym pozostawiona dokumentacja w rzymskim archiwum Pueri Cantores. Jest to 4 200 dokumentów – i trzeba to wyraźnie podkreślić – doskonale uporządkowanych²⁰⁰.

Siegfried Koesler doczekał się w 2002 roku opracowania historii swojej działalności jako kapelmistrza w katedrze w Würzburgu²⁰¹. Książka, poprzedzona listami gratulacyjnymi, zawiera cenne artykuły nawiązujące do działalności Koeslera w katedrze, Federacji Niemieckiej i Międzynarodowej. Najciekawsze są te teksty, które określają go jako człowieka kultury, inspiratora Pueri Cantores, „Bacha w Würzburgu”, komunikatora i edukatora, liturgistę wyjątkowego wśród muzyków. Przedstawiono tu także program muzycznych produkcji chóru pod dyrekcją S. Koeslera na liturgii i na koncertach. To trzecie w historii homagium złożone prezydentowi Federacji Międzynarodowej (po ks. Mailletcie i ks. Roucairolu), człowiekowi wielkiego ducha i wysokiej muzycznej kwalifikacji.

Prezydent Koesler zmarł 1 grudnia 2012 roku. Podczas pogrzebu w dniu 5 grudnia przy jego trumnie prezydent Federacji Międzynarodowej wypowiedział w imieniu Pueri Cantores na całym świecie słowa pożegnania:

Niezbadane są wyroki Opatrzności Bożej, gdy dzisiaj stajemy przy Tobie, aby wypowiedzieć ostatnie słowo na tej ziemi skierowane do Ciebie, który całe życie poświęciłeś dla chwały Bożej i dla pożytku ludzi – szczególnie Pueri Cantores – dzieci i młodzieży oraz dorosłych – dla których byłeś nie tylko doskonałym muzykiem, wychowawcą, ale Ojcem i Przyjacielem. Tak chciał Bóg, że w wigilię Adwentu zabrał Cię do siebie, byś

---

²⁰⁰ Zob. FIPC 100, Koesler 1, AFIPC Rzym; FIPC 101, Koesler 2, AFIPC Rzym; FIPC 102, Koesler 3, Kongres Paris 1985, AFIPC Rzym; FIPC 103, Koesler 4, Kongres Rzym 1997-98, AFIPC Rzym; FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, AFIPC Rzym; FIPC 105, Koesler 6, Germany, AFIPC Rzym; FIPC 106, Koesler 7, France, AFIPC Rzym; FIPC 107, Koesler 8, Italia, Spagna, Catalogna, Grecia, AFIPC Rzym; FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, AFIPC Rzym; FIPC 109, Koesler 10, Nazioni Asia, Africa, America, AFIPC Rzym

²⁰¹ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

już tam prowadził chóry anielskie, śpiewał przed Jego tronem. Katedralne dzwony, które obwieszczały w ubiegłą sobotę rozpoczynający się czas łaski, niejako odprowadziły Cię do Domu Ojca. Kiedy dwa tygodnie temu, wraz z J.M. Torrentesem odwiedziliśmy Ciebie w szpitalu, mówiłem do Ciebie, że obok twojego łóżka są dzisiaj wszyscy Pueri Cantores z całego świata, bo my wszyscy Cię kochamy i dziękujemy za przykład życia wiarą i miłością do Boga oraz szacunku do każdego człowieka. Muzyka kościelna była dla Ciebie drogą zbawienia. Twoje zaś wielkie skupienie i wyciszenie podczas mszy odprawianej w szpitalnym pokoju – takie przyjęcie z miłością krzyża, jaki Bóg ci dał – dla mnie samego było wielkim znakiem obecności Jezusa Chrystusa w Twoim sercu. Dziękuję więc – w imieniu całej Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores – za Twój świetlany przykład. Byłeś dla nas znakiem obecności Boga pośród nas. Twoje myśli i czyny pozostaną w nas, bowiem żywe są w naszych sercach. Ty będziesz nadal żył w nas. Twoja wielka kultura i życie przeniknięte obecnością Boga, będzie ciągle dla nas inspiracją i mobilizacją w dążeniu do ideałów, którym Ty byłeś zawsze wierny. Odpoczywaj w pokoju, a śpiewając przed tronem Boga – nową pieśń – wstawiaj się, proszę, za nami – za Twoją rodziną Pueri Cantores – przed Panem Wieczności²⁰².

Ważnym wydarzeniem dla Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, a związanym właśnie z S. Koeslerem, było zebranie wszystkich prezydentów w Würzburgu w dniach 24–26 października 2014 roku, a więc dwa lata po jego śmierci. Był to swoisty hołd złożony przez całą Federację temu wyjątkowemu prezydentowi²⁰³.

5. Wim Buys (1992–2000)

Wim Buys²⁰⁴ przed objęciem funkcji prezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores przez szereg lat był w jej zarządzie, a także kierował Federacją Holenderską. Podczas spotkania prezydentów Federacji

---

²⁰² Zob. FIPC 276, Tyrala 27, Biuro president 2011–2012, AFIPC Rzym.

²⁰³ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Presidents' Meeting of the International Federation of Pueri Cantores Würzburg*, FIPC 264, Protocolii, Würzburg 2014, AFIPC Rzym.

²⁰⁴ Zob. FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

28 września 1992 roku w Paryżu został wybrany nowy prezydent Pueri Cantores i zarząd. Został nim właśnie W. Buys z Holandii²⁰⁵.

We wrześniu 1949 roku założył chór chłopięcy w Hadze. W 1959 roku został dyrygentem kolejnego założonego przez siebie chóru – Zangers van St. Frans w Venray, z którym związany był właściwie do końca życia, do 2007 roku. W 1967 roku we współpracy z ks. F. Romitą założył Federację Holenderską Pueri Cantores, której został pierwszym prezydentem. W 1972 roku wybrano go na wiceprezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, a w 1982 na sekretarza Federacji Międzynarodowej. W 1992 roku został piątym prezydentem Federacji Międzynarodowej²⁰⁶.

Wim Buys miał zwyczaj przyjmowania wszystkich zaproszeń od Federacji krajowych, aby je odwiedzić i tym samym umocnić ich więź z Federacją Międzynarodową. Tak było wiele razy. Dla przykładu w 1997 i 2000 roku był podczas Kongresów krajowych w Polsce (w Tarnowie i Krakowie), kraj nasz odwiedził także z racji Kongresu Międzynarodowego w lipcu 2007 roku również w Krakowie²⁰⁷. W 1998 roku był uczestnikiem Kongresu Niemieckiej Federacji Pueri Cantores odbywającego się w Kolonii²⁰⁸. Takich jego wyjazdów było wiele.

Sekretarzem Federacji podczas kadencji prezydenckiej W. Buysa był J.F. Duchamp z Francji²⁰⁹. Z podejmowanych przez niego spraw, można wyróżnić próbę rozróżnienia w archiwum Pueri Cantores tego, co należy do Federacji Międzynarodowej, a co jest własnością Federacji Włoskiej. Sprawę tę podnosił ówczesny prezydent Federacji Włoskiej Savino Pajani²¹⁰. Udało się to ostatecznie uporządkować i przenieść do siedziby Pueri

²⁰⁵ Zob. *Protokoll der Generalversammlung FIPC 28.09. 1992 Paris*, FIPC 135, AG 1987, AFIPC Rzym.

²⁰⁶ Zob. *Curriculum Vitae W. Buys*, FIPC 212, AFIPC Rzym.

²⁰⁷ Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

²⁰⁸ Zob. *Invitation and programme Congress Pueri Cantores in Koln, 1997*, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

²⁰⁹ Niestety, nie ma pozostawionych w archiwum zbyt wiele dokumentacji z tego okresu. Te, które są, to zgromadzone zaproszenia na posiedzenia prezydentów oraz inne wydarzenia. Dochodzą też głosy, że J. F. Duchamp przekazał do archiwum Federacji Pueri Cantores jakieś dokumenty z tego czasu. Niestety póki co nie stało się to faktem.

²¹⁰ Zob. S. Pajani, *Lettera informativa sul tema dell'archivio FIPC e PC Italiana*, 10 I 1993, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.

Cantores w Rzymie za kadencji jego następcy, ale niezwykle ważne było podjęcie tego delikatnego tematu.

Za prezydentury W. Buysa Federacja Pueri Cantores działała w 34 oddziałach. Były to Federacje i korespondenci w: Australii, Belgii Flandrii i Walonii, Brazylii, Burundi (korespondent), Kanadzie, Kolumbii (korespondent), na Wybrzeżu Kości Słoniowej (korespondent), w Niemczech, Hiszpanii, Katalonii, Francji, Gabonie, Wielkiej Brytanii, Grecji, Indonezji, Irlandii, Włoszech, Japonii, Meksyku, Hiszpanii, Austrii, Peru, Filipinach, Polsce, Portugalii, Ruandzie, Szwajcarii, USA, Zairze, Luksemburgu, Wenezueli, Słowenii²¹¹. Z perspektywy czasu można zauważyć, że niektóre oddziały Pueri Cantores legitymowane jako Federacje w istocie były korespondentami albo właściwie prawie nie działały.

Jednym z projektów realizowanych za prezydentury W. Buysa była ożywiona współpraca z Unią Europejską. Stosowne listy z propozycją działania otrzymał W. Buys 26 listopada 1996, 25 marca 1998 oraz 28 maja 1998 roku²¹². Projekt przewidywał inwestycje związane z edukacją muzyczną. Nie ma jednak śladów w archiwum rzymskim Pueri Cantores świadczących o tym, że projekt wszedł w fazę realizacji.

Bardzo ważną dla niego ideą, którą realizował, było nawiązanie kontaktów z Europą Wschodnią. Chodziło mu zwłaszcza o Rosję. W rzymskim archiwum Pueri Cantores znajduje się cała dokumentacja związana z tą sprawą²¹³. Doszło nawet do spotkania chórów w Moskwie, ale już na rozpoczęcie kadencji jego następcy. Nie zostało ono jednak w żaden sposób uznane za Kongres Federacji Międzynarodowej, więc nie figuruje w jej spisie; uważa się, że było to jedynie spotkanie chórów. Trzeba też przyznać, iż wydarzenie to wywołało mieszane uczucia i opór społeczności międzynarodowej, także ze względu na niejasność finansową oraz brak rozliczenia przed Federacją Międzynarodową. Dość powiedzieć, że dzisiaj nic z tego kontaktu nie pozostało i nie ma już w Rosji nawet korespondenta Pueri Cantores. Organizatorem spotkania chórów był Boris

---

²¹¹ Zob. Federation and Correspondents, 8 V 1992, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.

²¹² Zob. FIPC 220, UE e musica, AFIPC Rzym.

²¹³ Zob. FIPC 144 incontro del cori, Mosca, AFIPC Rzym; FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

Smetanin, wyznaczony przez W. Buysa na korespondenta Pueri Cantores w Rosji. W dokumentacji osobowej W. Buysa w rzymskim archiwum znajduje się program wydarzenia chóralnego w Moskwie. Spotkanie chórów miało miejsce w dniach 4–8 lipca 2001 roku²¹⁴. 4 lipca w Pałacu Sportu odbyła się inauguracja, w czasie której przemawiali: W. Buys jako już wówczas prezydent honorowy oraz prezydent Federacji Międzynarodowej J.M. Torrents, słowo pozdrowienia skierował biskup rzymskokatolicki, a także biskup prawosławny. 5 lipca miał miejsce koncert galowy w sali koncertowej Konserwatorium Muzycznego w Moskwie. 6 lipca był dniem turystycznym. 7 lipca, po porannej mszy, miały miejsce spotkania w szkole muzycznej w Moskwie²¹⁵. 8 lipca 2001 roku podczas mszy w katolickiej katedrze śpiewano: *Cantate Domino* Pittoniego, *Kyrie*, *Gloria*, *Sanctus*, *Agnus Dei* z mszy *Ut de Piet* Salmeiera, *Credo III* gregoriańskie, *Jam sol recedit* M. Francka, *Ave verum* E. Elgara, *Alleluja* z oratorium *Mesjasz* G.F. Haendla²¹⁶. Po południu 8 lipca w Pałacu na Kremlu miało miejsce zamknięcie Kongresu²¹⁷. Nie wzięło w tym wydarzeniu udziału zbyt wiele chórów, a te, które były w Moskwie, nie powracają do tego tematu. Z całą pewnością sam projekt współpracy z Rosją był dobry, ale być może nie został ostatecznie dobrze przygotowany. Była to cenna inicjatywa skierowania sił w stronę Europy Wschodniej.

30 września 2000 roku Buys otrzymał od Sekretarza Stanu Stolicy Apostolskiej kard. Angelo Sodano list z podziękowaniem za pracę prezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores²¹⁸. Przez cały okres jego kadencji miała miejsce korespondencja z urzędami Stolicy Apostolskiej, zwłaszcza z Papieską Radą ds. Świeckich, której Federacja Pueri Cantores podlegała jako ruch kościelny. Było to także ważne, gdyż dokonywała się

²¹⁴ Zob. FIPC 144 incontro del cori, Mosca, AFIPC Rzym.

²¹⁵ Zob. *Programme Choral Festival Moscow 2001*, FIPC 144 incontro cori Mosca, AFIPC Rzym.

²¹⁶ Zob. *Music Book, Choral Meeting Moscow 2001*, FIPC 144 incontro cori Mosca, AFIPC Rzym.

²¹⁷ Zob. *Programme Choral Festival Moscow 2001*, FIPC 144 incontro cori Mosca, AFIPC Rzym.

²¹⁸ Zob. A. Sodano, *Lettera a W. Buys*, 30 IX 2000, N. 782.764, FIPC 212, AFIPC Rzym.

dyskusja i ostateczne zatwierdzenie statutu Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores²¹⁹.

Warto z wielką mocą zaznaczyć, że właśnie za kadencji W. Buysa został zatwierdzony w 1995 roku *Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu FIPC*²²⁰. To było niezwykle ważne dla uporządkowania spraw organizacji wewnętrznej samej Federacji.

Wybory następcy W. Buysa na walnym zgromadzeniu w dniach 26–27 sierpnia 2000 roku w Paryżu nie były łatwe²²¹. Kandydatem na urząd prezydenta był J.F. Duchamp, z rekomendacji W. Buysa, został wybrany jednak ktoś inny, mianowicie J. M. Torrents z Katalonii²²².

Wim Buys zmarł w 23 listopada 2007 roku. Następnego dnia odbyła się Msza św. przy zmarłym w kościele, po czym dokonano kremacji zwłok. Nieznane jest miejsce jego pochówku. Podczas uroczystości pogrzebowych prezydent Federacji Międzynarodowej J.M. Torrents powiedział:

Ty byłeś wiernym sługą dzieła Pueri Cantores. To było dzieło śpiewania chwały Boga. A teraz wezwał Cię Bóg i powiedział Ci: chodź i zajmij miejsce dla Ciebie zarezerwowane. Przyjdź i śpiewaj z innymi Pueri Cantores, którzy Cię tutaj oczekują. Śpiewajcie uroczyste Chwałę na wysokości Bogu²²³.

6. Josep Torrents (2000–2009)

Przed wyborami w 2000 roku trwały ożywione dyskusje, a ich zapis jest w całości zachowany w archiwum Federacji²²⁴. Ciekawe były też posunięcia kandydata na prezydenta, J.M. Torrentsa, i jego poszukiwania

²¹⁹ Zob. FIPC 212, AFIPC Rzym.

²²⁰ Zob. *Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

²²¹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Assembly General FIPC, 26–27 VIII 2000, Paris*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

²²² Zob. FIPC 212, AFIPC Rzym.

²²³ J. M. Torrents, *Discorso il funerale di W. Buys*, FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym.

²²⁴ Zob. FIPC 212, AFIPC Rzym.

współpracowników. Asystentem kościelnym miał zostać już w roku 2000 ks. R. Tyrała, niestety ta propozycja do zainteresowanego wówczas nie dotarła²²⁵. Z dokumentacji przechowywanej w rzymskim archiwum widać jednak wyraźnie, że bardzo żywa była wówczas chęć odnowy środowiska Pueri Cantores. Przedstawiając swoją kandydaturę, z założenia chciał współpracować z nowymi ludźmi Federacji. Dotyczyło to wszystkich członków rady administracyjnej. Oczywiście, cała dokumentacja i problemy związane ze spotkaniem chóralnym w Moskwie ciążyły nieuchronnie nad zadaniami nowego zespołu zarządzającego Pueri Cantores w świecie.

Powróćmy jednak do początków tej prezydentury. 27 sierpnia 2000 roku w Paryżu podczas walnego zgromadzenia został wybrany J.M. Torrents z Katalonii²²⁶. Jeden z pierwszych listów związanych z wyborem nowego prezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores skierowanych do Federacji Międzynarodowej wystosował w dniu 7 września 2000 roku W. Buys, który przedstawiał nowego prezydenta²²⁷. Wraz z Torrentsem zostali wybrani do rady administracyjnej Federacji wiceprezydenci G. Sump z Niemiec oraz P. Flahive z USA, asystent kościelny ks. C. Thompson z Kanady, sekretarz W. Oeschger ze Szwajcarii i skarbnik E. Hribar z Włoch. Delegatem na Europę Wschodnią został J. Bogensberger z Austrii, asystentem muzycznym J.F. Duchamp z Francji²²⁸.

Można zadać sobie pytanie: kim był J.M. Torrents? W Federacji znany był jako organizator w 1998 roku Międzynarodowego Kongresu w Barcelonie. Wówczas dał się poznać jako dobry człowiek, bardzo poważnie traktujący sytuację każdego zespołu i chóru z każdego zakątka świata. Urodził się 24 grudnia 1939 roku w Sitges, prowincji Barcelona w Katalonii. Został ochrzczony w parafii w Sitges 28 stycznia 1940 roku. W 1949 roku rozpoczął naukę w szkole podstawowej i średniej. Studiował muzykę kościelną do 1955 roku. W 1972 roku rozpoczął pracę w szkole

---

²²⁵ Zob. FIPC 200, Torrents 1, AFIPC Rzym; Zachował się w archiwum list na temat powołania nowego asystenta kościelne pomiędzy J. M. Torrentsem a ks. A. Zajęcem.

²²⁶ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the Assembly General FIPC, 26–27 VIII 2000, Paris*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

²²⁷ Zob. W. Buys, *Lettera alla FIPC*, 7 IX 2000, FIPC 212, AFIPC Rzym.

²²⁸ Zob. FIPC 200, Torrents 1, AFIPC Rzym.

parafialnej w La Garriga. Od 1975 roku był odpowiedzialny za muzykę w tej parafii i prowadził w niej chór. W 1990 roku rozpoczął działania dla stworzenia Federacji Katalońskiej Pueri Cantores; zostaje jej prezydentem. Podczas walnego zgromadzenia w Paryżu w 1992 roku Federację tę przyjęto do rodziny międzynarodowej. Podczas walnego zgromadzenia w Salzburgu w 1996 roku Torrents zostaje wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores. 27 sierpnia 2000 roku na walnym zgromadzeniu w Paryżu zostaje wybrany prezydentem Federacji Międzynarodowej. W Rzymie w 2004 roku zostaje nim na drugą kadencję. 11 lipca 2009 roku zostaje wybrany w Sztokholmie jego następcą²²⁹.

Bardzo bogata jest korespondencja J.M. Torrentsa rozpoczynająca jego działalność jako prezydenta. Pisze on do swoich współpracowników oraz do swoich poprzedników. To, co wspólne dla tych listów, zachowanych w archiwum Pueri Cantores w Rzymie, to wielka troska o działanie Pueri Cantores jako ruchu kościelnego. Zawierają one też liczne informacje o spotkaniu chórów w Moskwie oraz o sprawach wewnątrz Federacji Międzynarodowej²³⁰.

Niezwykłe dynamicznie zaczyna się rozwijać współpraca z Watykanem, zwłaszcza z Papieską Radą ds. Świeckich²³¹. Ożywione były również kontakty z watykańskimi Kongregacjami ds. Liturgii oraz ds. Edukacji Katolickiej, z którymi J.M. Torrents nawiązywał rozmowy już od 2003 roku, uważając, że Pueri Cantores z racji zajmowania się edukacją chóralną w tych dwóch organizmach watykańskich znajdzie poparcie oraz możliwości współpracy²³². W pewien sposób ułatwiały to kontakty personalne prezydenta, ale niewątpliwie była to wielka zmiana, od tego bowiem momentu nie było już mowy o prywatnych kontaktach, ale o sprawach ważnych dla całej społeczności Pueri Cantores. Sprawy te były także w niektórych momentach niezwykle trudne, jak choćby skandal

---

²²⁹ Zob. *Curriculum Vitae J. M. Torrents*, FIPC 276, Tyrala 27, Biuro president, AFIPC Rzym.

²³⁰ Zob. FIPC 200, Torrents 1, AFIPC Rzym.

²³¹ Zob. FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym.

²³² Zob. FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

związany z pedofilią w Federacji w Belgii²³³ oraz we Włoszech²³⁴, niedokończona i niejasna sytuacja relacji do Pueri Cantores w Moskwie i przygotowywanego spotkania chórów w Moskwie²³⁵. Te sprawy znalazły zrozumienie i pomoc u odpowiedzialnych za ruchy kościelne w Watykanie. Trzeba powiedzieć, iż wielu prezydentów Federacji Pueri Cantores oczekiwało jasnego rozliczenia spraw finansowych oraz moralnych na forum Pueri Cantores²³⁶. Nad tym oczywiście pracował J.M. Torrents, chociaż nigdy nie udało się rozliczyć spotkania chóralnego w Moskwie.

Prezydent Torrents uczestniczył w wielu uroczystościach jubileuszowych chórów, jak choćby w 50-leciu chóru chłopięcego w Essen (Niemcy). Promował też zakładanie nowych Federacji, jak choćby w Portugalii. Ożywiona jest korespondencja na ten temat z późniejszym prezydentem Federacji Portugalskiej Pueri Cantores Dawidem de la Calle Prieto. Bardzo obfita jest korespondencja z Federacją Brazylijską. Fernando B. Vieira jako prezydent Federacji współpracuje z J.M. Torrentsem bardzo ściśle²³⁷. Istotną sprawą dla J.M. Torrentsa było ożywienie działalności i chęć uporządkowania wszelkich problemów w Afryce. Obecna Federacja w Republice Demokratycznej Kongo, w Ruandzie i korespondent w Burundi były w stałej łączności z dyrygentami oraz odpowiedzialnymi za Pueri Cantores w Afryce. Świadczy o tym ożywiona korespondencja na ten temat w rzymskim archiwum Pueri Cantores²³⁸ oraz jego wizyta w Afryce: Kongo, Burundi i Ruandzie od 22 kwietnia do 2 maja 2002 roku²³⁹. Dojrzała nawet myśl o organizacji Kongresu międzynarodowego w Afryce już w 2002 roku, niestety nigdy do niego nie doszło²⁴⁰. Temat ten był obecny także za kadencji następcy J.M. Torrentsa, ale również

---

²³³ Zob. FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym; F. Delivin, *Lettera per J. M. Torrents*, 21 XII 2003, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

²³⁴ Zob. FIPC 125, Eduardo, AFIPC Rzym.

²³⁵ Zob. FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym.

²³⁶ Zob. FIPC 125, Eduardo, AFIPC Rzym.

²³⁷ Zob. FIPC 200, Torrents 1, AFIPC Rzym; FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym.

²³⁸ Zob. FIPC 202, Torrents 3, AFIPC Rzym.

²³⁹ Zob. *Corrispondenza con Federazioni in Africa*, FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym; FIPC 204, Torrents 5, AFIPC Rzym.

²⁴⁰ Zob. FIPC 204, Torrents 5, AFIPC Rzym.

nie udało się nic osiągnąć w tej sprawie. Niezwykle skomplikowana, także poprzez walki etniczne, działalność chórów Pueri Cantores, zwłaszcza w Republice Demokratycznej Konga, była stałym elementem ożywionej korespondencji pomiędzy osobami, które chciały rozwiązywać tę sprawę. A byli to: o. Luigi Stocco, Ernest Radjabu, Patric Balemba. Całość dokumentacji z tym związanej przechowywana jest w rzymskim archiwum Pueri Cantores²⁴¹.

J.M. Torrents jako prezydent odwiedzał także Polskę. Pierwszy raz przybył na Kongres krajowy, który w 2003 roku odbywał się w Poznaniu²⁴². Kongres, który odbywał się w Lugano w Szwajcarii w 2003 roku, miał także duże znaczenie, bowiem podczas niego J.M. Torrents w rozmowie z piszącym te słowa powrócił do idei jego pracy jako asystenta kościelnego Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores²⁴³. Jubileusz 50-lecia chóru z Los Angeles w dniu 22 czerwca 2003 roku odbył się także w obecności prezydenta J.M. Torrentsa²⁴⁴. W archiwum udokumentowane są liczne tego typu spotkania i odwiedziny chórów podczas jubileuszy, festiwali, kongresów i innych wydarzeń w świecie.

Dla skutecznego prowadzenia Federacji J.M. Torrents zarządził, obok spotkań prezydentów, także spotkania ścisłego zarządu Federacji, które odbywały się kilka razy w roku. Początkowo była to współpraca między nim, W. Oeschgerem, E. Hribarem, ale podczas II kadencji skarbnika zastąpił G.L. Paolucci. Na spotkaniach pojawiał się też asystent kościelny w I kadencji ks. C. Thompson, a w II kadencji ks. R. Tyrała. Kolegialnie podejmowane decyzje, wspólna dyskusja nad sprawami bieżącymi Federacji, sprawy finansowe, ale nade wszystko duchowe i muzyczne były przedmiotem tych spotkań. Omawiano często przyszłość Federacji, każdą Federację i korespondenta w świecie, kontakty z Watykanem, a przed Kongresami sprawy związane z ich organizacją. Spotkania stały się na

---

²⁴¹ Zob. FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.

²⁴² Zob. *Program Kongresu Poznań 2003, invitazione per J. M. Torrents*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

²⁴³ Zob. *Programma del Congresso di Lugano 2003*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

²⁴⁴ Zob. *Jubilee Golden Gate Boys Choir*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

tyle pożyteczne, że dla następcy J.M. Torrentsa było oczywiste ich podtrzymanie parę razy w roku, w zależności od potrzeb.

Oczywiście raz w roku odbywały się też zebrania rady administracyjnej, w której skład wchodził wiceprezydent, a także asystent muzyczny, przedstawiciel na Europę Wschodnią oraz asystent prawny²⁴⁵. W archiwum rzymskim Pueri Cantores zachowała się liczna korespondencja, wiele zaproszeń, podsumowań oraz spisanych sposobów realizacji podjętych działań²⁴⁶. To często przekładało się także na późniejsze nawiązywanie kontaktów z poszczególnymi Federacjami, a także na wizyty prezydenta w poszczególnych krajach²⁴⁷. Bardzo dobrym materiałem poglądowym na działalność prezydenta oraz zarządu i rady administracyjnej w latach 2000–2009 było przygotowywane co dwa lata przez sekretarza W. Oeschgera zestawienie aktywności wszystkich osób z zarządu oraz asystenta kościelnego z konkretnymi datami, miejscami oraz wydarzeniami. Cała ta dokumentacja znajduje się w rzymskim archiwum Pueri Cantores²⁴⁸.

Bardzo ważne było dla J.M. Torrentsa prowadzenie polityki ożywienia działalności Federacji krajowych. Między innymi służyły temu odwiedziny Federacji, a nawet samych chórów w różnych krajach świata. Dla przykładu warto wspomnieć wielką jego determinację w ożywieniu działalności Pueri Cantores w Hiszpanii. Od 2001 roku rozpoczęły się liczne jego spotkania, mające na celu przywrócenie pierwotnych ideałów, niestety już wówczas martwej wspólnoty²⁴⁹. W kolejnych latach

---

²⁴⁵ Zob. *Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 27 IX 2000, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym; *Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 2 VIII 2001, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym; *Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 17–18 I 2002, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym; *Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 7 IX 2003, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym; *Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 14–16 III 2003, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym; *Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 23–24 IV 2003, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.

²⁴⁶ Zob. FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

²⁴⁷ Zob. FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym; FIPC 202, Torrents 3, AFIPC Rzym.

²⁴⁸ Zob. *Rapport des activités du bureau FIPC*, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.

²⁴⁹ Zob. *Protocollo della riunione di Madrid*, 3 I 2001, FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym.

prezydentury J. M. Torrentsa sprawa nabrała prawdziwego rozpędu²⁵⁰. Ważne spotkania na ten temat miały miejsce także z odpowiedzialnymi za dzieci i młodzież przedstawicielami Episkopatu w Hiszpanii²⁵¹. To samo dotyczyło powrotu do wcześniejszych żywych idei Pueri Cantores w Meksyku. Bardzo ważne były próby nawiązywania kontaktów oraz odnowienia działalności w tym kraju²⁵². Prezydent odwiedzał wszystkie Federacje przy okazji Kongresów krajowych, na które był zapraszany. Uczestniczył w radościach i smutkach, w narodzinach nowych chórów, ale także w pogrzebach prezydentów Federacji, jak choćby w pogrzebie Michaela Landersa, prezydenta Federacji Pueri Cantores w Anglii²⁵³. Brał także udział w spotkaniach zarządów Federacji, jak i w walnych zgromadzeniach Federacji krajowych. Tak było też w 2003 roku przy wyborze nowego prezydenta Federacji w Anglii²⁵⁴. Niezwykle istotny dla Torrentsa był kontakt i rozwój Federacji w Brazylii, gdyż upatrywał w tym możliwości rozwoju Pueri Cantores w Ameryce Południowej. Ożywiona korespondencja z ówczesnym prezydentem Fernando B. Vieira dobitnie o tym świadczy²⁵⁵. Popierał także działania Federacji Niemieckiej, a jego kontakty z jej prezydentem Wilmem Geismannem były niezwykle pożyteczne²⁵⁶. Bardzo ważne, ale i trudne losy zaczęły się już za kadencji J.M. Torrentsa w Belgii. Istniejące wcześniej dwie Federacje, podzielone wpływami kultury i języka na Flandrię i Walonię, przestawały działać. Niestety, brak chórów oraz małe zainteresowanie Kościoła lokalnego sprawami Pueri Cantores prowadziło do wielu problemów. Oczywiście, że nie bez znaczenia były problemy personalne w chórze Lessines w Belgii. Dokładna dokumentacja tematu znajduje się w archiwum rzymskim Pueri

---

²⁵⁰ Zob. *Corrispondenza di J. M. Torrents*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.

²⁵¹ Zob. *Presentacio de Pueri Cantores a Madrid*, 4 II 2003, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

²⁵² Zob. *Corrispondenza di J. M. Torrents*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.

²⁵³ Zob. J. M. Torrents, *Discorso il funerale di M. Landers*, 2002, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.

²⁵⁴ Zob. *Programme AG England Pueri Cantores*, 15 I 2003, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

²⁵⁵ Zob. *Corrispondenza con il Brasile*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

²⁵⁶ Zob. *Corrispondenza con la Germania*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

Cantores. Ta sprawa narastała, a swoje apogeum znalazła w 2008 roku, właściwie na zakończenie kadencji J.M. Torrentsa²⁵⁷. Sprawę podjął jego następca, ale niestety równie bezskutecznie. Problem właściwie zaogniła jeszcze propozycja Ch. Burry wspólnej organizacji przez obie Federacje Kongresu w Brukseli i Antwerpii, przesłana w czerwcu 2009 roku na ręce prezydenta J.M. Torrentsa²⁵⁸. Problem niestety polegał na tym, że nie było wcześniej komunikacji obu Federacji w sprawie tego projektu i właściwie żadnych uzgodnień. Sprawa więc ostatecznie upadła.

Od samego też początku niezwykle ważne były spotkania związane z XXXI Międzynarodowym Kongresem, który przygotowywano na 2002 rok w Lyonie we Francji. Na kolejnych spotkaniach zarządu oraz prezydentów podejmowano tematy punktów programu Kongresu, spraw muzyki oraz wszelkie inne sprawy organizacyjne²⁵⁹. W ogóle należy zaznaczyć, że bardzo ważną częścią działalności prezydenta J.M. Torrentsa była organizacja Kongresów Międzynarodowych Pueri Cantores. Począwszy od spotkania chórów w Moskwie w 2001 roku, następnie Kongresów w Lyonie (2002), Kolonii (2004), Rzymie (2005/6), Krakowie (2007), Sztokholmie (2009). Logistyka wszystkich tych Kongresów zawsze była przygotowywana dużo wcześniej. Powołany dla sprawnego organizowania Kongresów komitet w składzie: prezydent FIPC, prezydent kraju, który organizował Kongres, skarbnik międzynarodowy i krajowy, asystent kościelny międzynarodowy i krajowy, odpowiedzialny za muzykę w Federacji Międzynarodowej i krajowej, prezydent kraju, gdzie wcześniej był i później miał się odbyć Kongres, gwarantował sprawne przygotowanie tych wydarzeń²⁶⁰. Bardzo wnikliwe sprawozdania z przygotowań kongresowych są niezwykle dowodem właściwego podchodzenia do tej sprawy. W rzymskim archiwum Pueri Cantores jest bardzo dużo listów, e-maili i innych śladów komunikacji dotyczących tych wydarzeń. Można powiedzieć, że były to bardzo dobrze działające zespoły osób, które

---

²⁵⁷ Zob. FIPC 137, AFIPC Rzym.

²⁵⁸ Zob. *Projet Congress Interenational, Belgium 2012*, FIPC 137, AFIPC Rzym.

²⁵⁹ Zob. *Programma XXXI International Congress Pueri Cantores*, FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym.

²⁶⁰ Zob. FIPC 216, AFIPC Rzym.

podzieliwszy się pracą, bardzo się wzajemnie uzupełniały²⁶¹. Taki wzór komitetu Kongresu pozostawił także następca J.M. Torrentsa.

Dla usprawnienia działania zaplecza ekonomicznego Pueri Cantores została utworzona przez prezydenta J. M. Torrentsa rada finansowa. Było to związane z tym, że po spotkaniu chórów w Moskwie oraz po niejasnościach finansowych poprzednich kadencji konieczny był audyt finansowy. Ożywiona jest korespondencja na ten temat pomiędzy prezydentem Pueri Cantores Federacji Międzynarodowej a L. Dietrichem, prezydentem Pueri Cantores w Szwajcarii, ale też znawcą spraw finansowych²⁶². Oczywiście, ważne były w tym względzie głosy poszczególnych prezydentów Federacji w świecie. Sprawę rozwiązań finansowych przedstawiła Federacja Włoska. Wśród rozwiązań znalazła się bardzo dobra propozycja uzależnienia możliwości głosowań na walnym zgromadzeniu od regularnych wpłat składek na rzecz Federacji Międzynarodowej²⁶³. W rzymskim archiwum zachowane są dokumenty związane z działalnością komisji ekonomicznej. Pierwsze spotkanie tej grupy miało miejsce właściwie już w 1999 roku. W jej skład wchodził: J. Bogensberger, J.M. Torrents, W. Oeschger, E Hribar²⁶⁴. Omawiano, jak zaradzić kłopotom finansowym Federacji oraz jaką przyjąć strategię na przyszłość²⁶⁵. Wówczas jednak nie doszło do wielkich konkretów. W 2002 roku J.M. Torrents powołał specjalny zespół, który miał opracować wszystkie sprawy finansowe, na którego czele stał, jak już wyżej wspomniano, L. Dietrich ze Szwajcarii. W jego skład wchodził: R. Hillebrant z Austrii, J. Lutz z Niemiec, E. Hribar z Włoch²⁶⁶. Komisja zakończyła swoje działania, przedstawiając rozwiązania finansowe na przyszłość w 2006 roku na posiedzeniu prezydentów w Krakowie.

---

²⁶¹ Zob. FIPC 204, Torrents 5, AFIPC Rzym.

²⁶² Zob. FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym.

²⁶³ Zob. *Proposte economiche per la FIPC*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.

²⁶⁴ Zob. FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.

²⁶⁵ Zob. *Protocollo della riunione della commissione finanziaria FIPC*, 13–14 XI 1999, FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.

²⁶⁶ Zob. *Protocollo della riunione della commissione finanziaria FIPC*, 7 II 2004, FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.

Niezwykle ciekawe były listy pisane do chórów Federacji przez prezydenta międzynarodowego. W 2001 roku z okazji świąt Bożego Narodzenia zwracał on uwagę na znaczenie wspólnoty i jedności w Federacji. Tłumaczył także rolę tych świąt dla Pueri Cantores²⁶⁷. Nie zawsze zawierały one łatwe do przekazania informacje, ale były zgodne z prawdą i pełne miłości do człowieka. Tak też było np. w 2004 roku, gdy ogłaszano rezygnację z urzędu skarbnika Federacji Międzynarodowej E. Hribara z Włoch²⁶⁸.

Wydany w 2006 roku spis wszystkich Federacji i Korespondentów Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores ujmował 24 Federacje i 10 korespondentów na całym świecie²⁶⁹. W 2006 roku prezydentem był J.M. Torrents, zaś prezydentami honorowymi: S. Koesler oraz W. Buys, wiceprezydentami: G. Sump oraz P. Flahive, asystentem kościelnym ks. R. Tyrała, sekretarzem W. Oeschger, skarbnikiem G.L. Paolucci. Delegatem na wschodnią Europę J. Bogensberger, asystentem muzycznym J.F. Duchamp²⁷⁰.

Po kadencji J.M. Torrentsa pozostało także bardzo wiele listów, które kierował do biskupów, Federacji krajowych, chórów, rozmaitych instytucji, a także do osób, z którymi nawiązywał kontakty służące przyszłości Federacji Pueri Cantores. Korespondencja ta dotyczyła bardzo różnych spraw. Często niezwykle ważnych, a czasem bardzo zwyczajnych. Były to listy gratulacyjne, a czasem proszące o spotkanie lub dotyczące organizacji Kongresu (np. w Rzymie). Prowadzony był dialog z biskupami dla stworzenia atmosfery działań dla Pueri Cantores. Były to też odpowiedzi do chórów oraz listy do nich z okazji jubileuszów czy innych wydarzeń. Przeszło 1000 takich listów skierował J.M. Torrents w czasie swojej kadencji²⁷¹.

W czasie zarządzania Federacją i dbania o jej duchowość współpracowali z nim asystenci kościelni. W pierwszej kadencji był nim ks. C.

---

²⁶⁷ Zob. J. M. Torrents, *Lettera per Natale 2001*, FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym.

²⁶⁸ Zob. J. M. Torrents, *Lettera*, 25 VI 2004, FIPC 125, Eduardo, AFIPC Rzym.

²⁶⁹ Zob. *List of adresses 2006*, 23 VI 2006, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.

²⁷⁰ Zob. *Presidium FIPC 2006*, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.

²⁷¹ Zob. FIPC 207, Torrents MS, AFIPC Rzym.

Thompson z Kanady, który opublikował ważny dla Federacji list²⁷². W języku polskim został on opublikowany w „Studia Hildegardiana Sariensia” w 2017 roku²⁷³. W drugiej kadencji asystentem kościelnym był ks. R. Tyrała, który z okazji Kongresów, roku liturgicznego, śmierci i wyboru papieża oraz innych okoliczności pisał do chórzystów Federacji Międzynarodowej listy. W sumie było to 35 listów, które zostały opublikowane w czasopiśmie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie pt. *Pro Musica Sacra*²⁷⁴.

J.M. Torrents podczas Międzynarodowego Kongresu w 2012 roku w Granadzie został uhonorowany papieskim orderem św. Grzegorza Wielkiego, przyznany mu przez papieża Benedykta XVI. Było to symboliczne spłacenie długu wdzięczności Kościoła dla jego tytanicznej pracy dla spraw muzyki kościelnej, zwłaszcza Pueri Cantores²⁷⁵.

Prezydent Torrents przestał pełnić swoją funkcję w 2009 roku w Sztokholmie, ale nie przestał działać w Federacji jako prezydent honorowy, i był wielką pomocą dla swojego następcy. Prezydent Torrents był jak wspaniały ojciec dany wspólnocie Pueri Cantores, który chciał i stworzył w niej prawdziwą rodzinę.

7. Ks. Robert Tyrała (2009–2017)

Wybór ks. Roberta Tyrały na prezydenta był właściwie przypadkiem (choć wierzący powie – raczej dziełem Opatrzności) ze względu na wszystkie okoliczności i niewybranie na trzecią kadencję J.M. Torrentsa²⁷⁶.

²⁷² Zob. FIPC 146, Listy ks. Thompson, AFIPC Rzym.

²⁷³ Zob. C. Thompson, *La musique liturgique essai pour le centenaire du Motu proprio Tra Le Sollicitudini de saint pie X sur la Musique sacrée 1903–2003*, Studia Hildegardiana Sariensia, Żory, 4(2017), s. 31–50.

²⁷⁴ Zob. *Listy asystenta kościelnego ks. R. Tyrały w latach 2004–2009*, Pro Musica Sacra, tom nadzwyczajny, Kraków 2009.

²⁷⁵ Zob. FIPC 266, Tyrała 17, Granada 2012, AFIPC Rzym; FIPC 267, Tyrała 18, Granada 2012 A, AFIPC Rzym.

²⁷⁶ Więcej na ten temat znajduje się w dziale poświęconym spotkaniom odpowiedzialnym z Federacją.

Ożywiona jest w 2008 roku korespondencja pomiędzy J.F. Duchampem z Francji, który miał ochotę kandydować na stanowisko prezydenta FIPC, a M. Baltzerem, prezydentem Federacji Niemieckiej Pueri Cantores²⁷⁷. Wiceprezydent Polskiej Federacji Pueri Cantores Piotr Karwowski w piśmie do prezydentów Federacji krajowych z dnia 19 grudnia 2008 roku zaproponował na stanowisko prezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores ks. R. Tyrałę i przedstawił jego program oraz życiorys²⁷⁸. Tak też zaczęła się historia polskiego prezydenta Międzynarodowej Federacji.

Po dokonanych wyborach prezydenta i zarządu w 2009 roku (o których było już w dziale na temat spotkań prezydentów), dokonano także wyboru do Komisji Muzycznej. Przewodniczył jej na początku Oliver Sperling z Niemiec, jego miejsce jednak zajęła wkrótce Gabriela Sichler-Karle. W skład komisji weszli ks. A. Zając z Polski, R. Michaels ze Szwajcarii oraz E. Magat z Francji. W archiwum rzymskim Pueri Cantores zachowane są dokumenty działalności tej komisji²⁷⁹. Drugą komisją była Komisja Identyfikacji, w skład której weszli: Joseph M. Torrents z Katalonii, Matias Baltzer z Niemiec, Jean Henric z Francji, asystent kościelny Federacji

---

²⁷⁷ Zob. FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

²⁷⁸ Zob. P. Karwowski, *List z propozycją kandydatury na prezydenta FIPC ks. R. Tyrały*, 19 XII 2008, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym. Taki też życiorys kandydata przedstawił P. Karwowski: Ks. dr Robert Tyrała; w Pueri Cantores: sekretarz PFPC (1996–2000); wiceprezydent PFPC (2000–2004); prezydent PFPC (od 2004); asystent kościelny IFPC (od 2004); poza Pueri Cantores: 1984–1990 studia teologiczne na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie; 1990 mgr teologii, święcenia kapłańskie; 1990–1992 praca duszpasterska w parafii św. Stanisława w Andrychowie; 1992–1997 studia na Akademii Muzycznej w Krakowie z zakresu dyrygowania chórem; 1997 mgr sztuki; od 1997 kierownik muzyki kościelnej w katedrze, dyrygent chóru katedralnego w Krakowie; od 1997 praca na Akademii Muzycznej w Krakowie (kierownik zakładu Muzyki Kościelnej); od 1998 odpowiedzialny za muzykę kościelną w Archidiecezji Krakowskiej; 2000 doktorat z liturgiki na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie; 1998–2000 studia na Podyplomowym Studium Chórmistrzowskim prowadzonym przez Narodowe Centrum Kultury w Warszawie; od 2000 praca na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (od 2006 prodziekan Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego, od 2008 Dyrektor Międzuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej); Od 2006 członek komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. transmisji telewizyjnych.

²⁷⁹ Zob. *Committee for music. Principles, organisation and status work*, FIPC 136, AFIPC Rzym.

Międzynarodowej ks. Jordi d'Arger z Katalonii, prezydent FIPC ks. Robert Tyrała²⁸⁰. Dalej przedstawiana była sprawa ożywienia kontaktów Federacji z innymi krajami świata w Europie Wschodniej, Ameryce Południowej, Afryce, Azji, podwojenie kontaktów z Watykanem, rozwiązanie problemów finansowych, ożywienie duchowości Federacji²⁸¹. Działania tych komisji zostały uwieńczone dokumentami, o których już była mowa. Wybór prezydenta i całego zarządu oraz komisji Pueri Cantores został dokonany 11 lipca 2009 roku podczas Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Sztokholmie. Był to dzień św. Benedykta, patrona Europy.

W 2013 roku w Paryżu prezydent, ubiegając się o II kadencję, powtórzył zadania, które znalazły się pośród postulatów już na początku w 2009 roku. Po uchwaleniu zaś dokumentu *O identyfikacji Pueri Cantores*²⁸² zaproponował, by pod przewodnictwem asystenta kościelnego Federacji Międzynarodowej ks. Stanisława Mieszczaka SCJ asystenci kościelni przygotowali program formacji duchowej dla całej Federacji. Został on przygotowany i zatwierdzony na ostatnim walnym zgromadzeniu za kadencji ks. R. Tyrały w Barcelonie w 2017 roku. Dokument nosi tytuł: *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*²⁸³. Pewną nowością było także poszerzenie rady administracyjnej, ale i o tym była już mowa na wcześniejszych kartach niniejszej dysertacji.

Bardzo ważne dla tego prezydenta było podpisanie porozumienia o współpracy z „Royal School of Church Music” z Anglii, w dniu 25 marca 2014 roku w Krakowie²⁸⁴. Nie mniej istotna była współpraca z Festi-

---

²⁸⁰ Zob. *Committee for identification. Principles, organisation and status work*, FIPC 281, Tyrała 32, all document from Computer 2009–2017, Program RT 2009, AFIPC Rzym.

²⁸¹ Zob. FIPC 281, Tyrała 32, all document from Computer 2009–2017, Program RT 2009, AFIPC Rzym.

²⁸² Zob. *Dokument o identyfikacji Pueri Cantores*, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

²⁸³ Zob. S. Mieszczak, *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, FIPC 281, Tyrała 32, all documents, AFIPC Rzym.

²⁸⁴ Zob. *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, FIPC 274, Tyrała 25, Documents, AFIPC Rzym. Ta współpraca została wcześniej przywołana, będzie też omawiana szczegółowo w ostatnim rozdziale.

walami w Loreto²⁸⁵ i Lecco²⁸⁶. Bardzo ożywiona jest korespondencja we wszelkich sprawach Pueri Cantores na świecie, którą prowadził sekretarz Federacji W. Oeschger, a także sam prezydent ks. R. Tyrała. W rzymskim archiwum zachowanych jest wiele takich dokumentów²⁸⁷. W trakcie swej kadencji prezydenckiej ks. Tyrała napisał wiele listów do poszczególnych Federacji krajowych, ale także 17 oficjalnych listów do Federacji Międzynarodowej oraz 1 list do asystentów kościelnych, poruszając w nich ważne i aktualne sprawy Federacji i Kościoła²⁸⁸. Wszystkie one służyły przedstawianiu aktualnych spraw i miały być z założenia impulsem do większego działania dla spraw muzyki kościelnej.

Książd R. Tyrała jako prezydent Pueri Cantores odbył 183 podróże zagraniczne oraz w Polsce, odwiedzając wszystkie kraje świata, gdzie Pueri Cantores w tym czasie działało oraz gdzie rozpoczynała się jej działalność²⁸⁹. W niektórych krajach odwiedzał Federacje, ale także był obecny na Kongresach, jubileuszach chóralnych, podczas spotkań zarządzających Federacją, ale także w innych okolicznościach. Dokumentacja tych wyjazdów znajduje się w rzymskim archiwum. Podczas tej kadencji zostało zorganizowanych 6 Kongresów Międzynarodowych, które będą jeszcze szczegółowo omówione.

Ostatecznie w 2017 roku po walnym zgromadzeniu w Barcelonie, na którym składał urząd, Federacja istniała w 42 krajach świata. W podsumowaniu, które otrzymali wszyscy prezydenci, ks. R. Tyrała pisał:

---

²⁸⁵ Zob. FIPC 272, Tyrała 23, Collaborazione, Loreto, AFIPC Rzym. Ta współpraca była też już wcześniej przywoływana, ale zostanie omówiona szczegółowo w ostatnim rozdziale.

²⁸⁶ Zob. FIPC 272, Tyrała 23, Collaborazione, Lecco, AFIPC Rzym. Szczegóły tej współpracy zostaną przywołane w ostatnim rozdziale niniejszej pracy.

²⁸⁷ Zob. FIPC 275, Tyrała 26, Biuro president 2009-2010, AFIPC Rzym; FIPC 276, Tyrała 27, Biuro president 2011-2012, AFIPC Rzym; FIPC 277, Tyrała 28, Biuro president 2012cd-2013, AFIPC Rzym; FIPC 278, Tyrała 29, Biuro president 2014-2015, AFIPC Rzym; FIPC 279, Tyrała 30, Biuro president 2016-2017, AFIPC Rzym.

²⁸⁸ Zob. FIPC 280, Tyrała 31, Biuro president, Letters of President FIPC 2009-2017, AFIPC Rzym.

²⁸⁹ Zob. *Mons. dr hab. Robert Tyrała, prof. UPJPII, Presidential Activities from 12 Jul 2009 - 26 Aug 2017*, FIPC 281, Tyrała 32, all documents form Computer 2009-2017, Działalność Prezydenta, AFIPC Rzym.

Całe to działanie nie byłoby możliwe, gdyby nie wasze wsparcie, za które serdecznie dziękuję i cieszę się, że wszystkie te wymienione i niewymienione działania są naszym wspólnym sukcesem. Tylko w jedności jest siła i przyszłość naszej Federacji. Trzeba o nią nieustannie dbać i pielęgnować. (...) Co do przyszłości, chcę tylko powiedzieć tyle, że prezydent międzynarodowy musi być blisko każdej Federacji w świecie, czuć „bicie serca” każdej z nich, odczuwać to, co oni czują i w miarę możliwości odpowiadać na wszystkie wezwania. Nie jest jego zadaniem „sterowanie” każdą Federacją, zresztą to jest formalnie niemożliwe, ale towarzyszenie jak dobry ojciec. Mój czas w Federacji Międzynarodowej pokazał mi – a wzorowałem się w tym na moim wielkim rodaku i patronie Janie Pawle II – że nie najważniejsze są biura, sekretariaty i komisje, bo najważniejszy jest człowiek i spotkanie z nim osobiste. To wówczas, w rozmowie, a może bardziej w słuchaniu, wszystko się wyjaśnia i rozwiązuje. W myśl też naszej prawnej Regulacji trzeba podjąć inicjatywę wspierania Federacji jednej przez drugą (także finansowego), bowiem są między nami prawdziwie potrzebujący pomocy i ci, którzy takiej pomocy udzielić mogą. Jestem wdzięczny Opatrzności Bożej za to, że was poznałem i że wy umacnialiście moją wiarę²⁹⁰.

Cała dokumentacja zachowana w rzymskim archiwum po prezydenturze ks. R. Tyrały to przeszło 10 000 stron dokumentów. Niewątpliwie jest to historia ludzi, którzy poświęcili swoje życie dla idei Pueri Cantores w różnych krajach świata. Prezydent był tylko tego świadkiem, spotykając się z wyjątkowymi ludźmi we wszystkich krajach świata, gdzie jest dzisiaj Pueri Cantores i działa właśnie ich wiarą i ich wyjątkową nadzieją. Na zakończenie walnego zgromadzenia w 2017 roku wystosowano wymowny apel o pokój, który był ważnym przywołaniem zasadniczej sprawy idei głoszenia pokoju²⁹¹. Niezwykle wymowne dla ustępującego w 2017 roku prezydenta było oddanie władzy swojemu następcy J. Henricowi z Fran-

---

²⁹⁰ Zob. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores latach 2009–2017, Sprawozdanie prezydenta FIPC na zakończenie II kadencji*, FIPC 281, Tyrała 32, all documents form Computer 2009-2017, Działalność Prezydenta, AFIPC Rzym.

²⁹¹ Zob. *The Appeal of the International Federation of Pueri Cantores*, FIPC 281, Tyrała 32, all documents form Computer 2009-2017, Działalność Prezydenta, AFIPC Rzym.

cji, w dzień bardzo ważny dla Polaków, a mianowicie uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej, a więc 26 sierpnia 2017 roku.

Właściwie w obu kadencjach prezydenckich ks. R. Tyrały asystentem kościelnym był ks. S. Mieszczak SCJ z Polski²⁹², który z okazji Kongresów, roku liturgicznego, wyboru papieża i innych okoliczności pisał do chórzystów Federacji Międzynarodowej listy, które przechowywane są w jego prywatnym archiwum²⁹³.

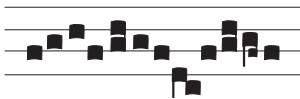
---

²⁹² Powołany wcześniej na to stanowisko asystent z Katalonii nie podjął tegoż wyzwania.

²⁹³ Zob. S. Mieszczak, *Listy asystenta kościelnego w latach 2010–2017*, Prywatne Archiwum ks. Mieszczaka, Kraków.

Rozdział IV

Rozpowszechnianie idei Pueri Cantores

Od 1944 roku, gdy Federacja Pueri Cantores rozpoczęła oficjalną działalność we Francji, jej dzieło szybko rozprzestrzeniło się właściwie na cały świat. Od samego początku istnienia Federacji, a nawet przed jej oficjalnym zatwierdzeniem przez Watykan, a więc od 1907 roku, promieniowanie tej idei na inne kraje świata było bardzo ciekawą historią, dotyczącą konkretnych ludzi, którzy uwierzyli w plan wychowania młodych ludzi przez dobrą, wartościową muzykę i chrześcijańskie wartości. Zostaną tutaj przywołani przynajmniej niektórzy z nich. Pueri Cantores szybko przekracza granice Europy i – jak widać z zestawienia – dociera do bardzo wielu krajów świata. Ostatecznie działa bądź próbuje zaszcześcić swoją ideę łącznie w 84 krajach Europy i świata. Na zakończenie niniejszego rozdziału zostanie też przedstawiona synteza tej działalności w celu pokazania ogromnego zasięgu dzieła.

1. Europa

W listopadzie 1944 roku rozpoczyna się właściwie oficjalne działanie z mandatu Kościoła Federacji we **Francji**¹, bowiem to wówczas ks. Mail-

---

¹ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 22, FIPC 3, France, AFIPC Rzym; *History*

let dokonuje jej założenia². W marcu 1947 roku następuje zatwierdzenie przez biskupów francuskich „Federazione delle Manecanteries” prowadzonego przez ks. Maillaeta. Data ta na stałe wpisze się w jej historię. Bardzo ciekawe dokumenty związane z działalnością ks. Ferdynanda Maillaeta znajdują się w archiwum Federacji Międzynarodowej. On sam redaguje niektóre dokumenty o tym, czym jest Pueri Cantores, jaka jest jego rola i jakie zadania stoją przed tym ruchem kościelnym. I co najważniejsze, pisze też o sposobach przenoszenia idei do Holandii, Belgii i Kanady (Quebecu)³. 14 kwietnia 1952 roku ma miejsce walne zgromadzenie, na którym wybrano nowy zarząd Federacji Francuskiej. W tym wypadku ks. Mailliet zostaje prezydentem honorowym (wszak jest już prezydentem Międzynarodowym), M.P. Berthier prezydentem Federacji, G. Roussel i E. le Coat jej wiceprezydentami. W październiku tegoż roku rozpoczęło się mianowanie delegatów regionalnych oraz przygotowywanie schematu statutu Federacji. W lutym 1953 roku zmarł P. Berthier i wówczas na prezydenta został wybrany ks. J. Bosnier. W listopadzie 1955 roku następuje modyfikacja zarządu Federacji, a 28 grudnia tego samego roku ma miejsce spotkanie dyrygentów chórów. Od samego początku działalności Federacji wydawany był biuletyn „Pueri Cantores”⁴. Umieszczano w nim informacje z życia Kościoła, jego historii, liturgii, formacji chórzysty, a także nowości działań Pueri Cantores. Jednym z najbliższych współpracowników ks. Maillaeta w czasie początków Federacji i w chórze jest ks. R. Delsinne. On też publikuje pierwszą historię chóru Małych śpiewaków od drewnianego krzyża⁵. Z wydanego w 1954 roku biuletynu wynika też, że Federacja Francuska liczyła wówczas 287

---

of the International Federation of Pueri Cantores, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym; FIPC 151, France, AFIPC Rzym.

² Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 32, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

³ Zob. F. Mailliet, *Pueri Cantores Fédération Française*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

⁴ Zob. *Petits Chanteurs de France*, nr 4, XII 1954, FIPC 32, France, AFIPC Rzym; *Petits Chanteurs de France*, nr 1, III 1959, FIPC 3, France, AFIPC Rzym.

⁵ Zob. R. Delsinne, *Les Petits Chanteurs à la Croix de Bois*, FIPC 3, France, AFIPC Rzym.

chórów⁶. Bardzo obfita jest po śmierci ks. Maillleta korespondencja prezydenta Federacji Międzynarodowej ks. Fiorenzo Romity i ks. Rogera Delsinne⁷. Korespondencję z prezydentem Federacji Międzynarodowej, a także z Watykanem, prowadzą również inni przedstawiciele Federacji Francuskiej, zwłaszcza chóru założyciela Pueri Cantores. Sprawy dotyczyły relacji chóru z Federacją Międzynarodową, organizacji koncertów i wszelkich ważnych spraw, w tym także uporządkowania sytuacji w samym chórze⁸. Ciekawe są sprawozdania z posiedzeń zarządu i dyrektorów, poczynając od 1964 roku, dzieje się to za prezydentury ks. J. Besnier⁹. Liczna jest korespondencja pomiędzy nowym prezydentem, a ks. Romitą w różnych sprawach Federacji Francuskiej, ale także międzynarodowej¹⁰. W lipcu 1963 roku ks. J. Besnier został wybrany na wiceprezydenta Federacji Międzynarodowej. A w 1964 roku zorganizowano Kongresy Regionalne i jeden Kongres Narodowy. W dniach 19–20 lutego 1965 roku miało miejsce walne zgromadzenie Francuskiej Federacji w Neuilly¹¹. W październiku tego samego roku odbyło się spotkanie zarządu Federacji¹². Podczas Bożego Narodzenia 1965 roku Federacja pielgrzymowała do Betlejem. Z kolei 12 października 1966 roku odbyło się walne zgromadzenie, które podjęło aktualne problemy Federacji¹³. W dniach 9–13 kwietnia 1969 roku miał miejsce Kongres krajowy Federacji Francuskiej w Paryżu¹⁴. Bardzo ważnym wydarzeniem było w dniu 18 lutego 1971 roku otwarcie w Belleville przy cmentarzu, gdzie pochowa-

⁶ Zob. *Petits Chanteurs de France*, nr 4, XII 1954, s. 10–20, FIPC 32, France, AFIPC Rzym

⁷ Zob. FIPC 29, France, AFIPC Rzym; FIPC 30, France, AFIPC Rzym.

⁸ Zob. FIPC 3, France, AFIPC Rzym; Wiele takich listów dotyczących działalności Pueri Cantores odnajdziemy w rzymskim archiwum.

⁹ Zob. *Réunion du comité directeur*, 1 X 1964, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

¹⁰ Zob. FIPC 31, France, AFIPC Rzym; FIPC 32, France, AFIPC Rzym

¹¹ Zob. *Compte-Rendu L'Assemblée Générale*, 19–20 II 1965, FIPC 31, France, AFIPC Rzym.

¹² Zob. FIPC 31, France, AFIPC Rzym.

¹³ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 35–36, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹⁴ Zob. *Congrès National des Petits Chanteurs de la Fédération Française*, 1969, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

ny został ks. F. Maillet, skweru jego imienia. Wydarzenie zebrało wiele chórów, a w archiwum Federacji Międzynarodowej przechowywane są do dzisiaj dokumenty i fotografie z tamtego wydarzenia¹⁵. Wiele jest też dokumentów, które świadczą o bogatej działalności w tych latach chóru Petits Chanteurs à la Croix de Bois. Dotyczy to koncertów, regulaminu chóru, a także współpracy z Federacją Międzynarodową. Najczęściej przedstawia je ks. R. Delsinne, wówczas dyrygent chóru¹⁶. W latach 70. XX wieku, gdy Federacją kieruje ks. J. Roucairol, trzeci prezydent, ożywiona jest korespondencja z Federacją Międzynarodową¹⁷. W archiwum z lat 1964–1978 odnajdujemy bardzo wiele szczegółowych informacji o działalności chórów Pueri Cantores we Francji, między innymi z: Bordeaux, Grenoble, Langonnet, Lomme-Bourg, Marseille, Montmartre, Montpellier, Nancy, Lyonu, Paryża (wiele chórów), Saint-Maur, Saint-Brieuc, Toul, Versailles, Walbourg i innych. Dotyczą one bieżących spraw, działalności chórów i ich historii, koncertów, wyjazdów do Rzymu, udziału w Festiwalu w Loreto. Liczne są także fotografie dokumentujące działalność francuskich chórów¹⁸. W archiwum Pueri Cantores w Rzymie przechowywany jest także pierwszy statut Federacji Pueri Cantores we Francji, nie wiadomo jednak, kiedy został zatwierdzony przez Episkopat Francuski, nie ma w tym względzie określonej daty¹⁹. Zachowany jest także w całości już ostatecznie przyjęty statut Federacji Pueri Cantores we Francji, z adnotacją, że zatwierdzony został on w 1954, a zmodyfikowany w 1971 roku²⁰. Ostateczna wersja statutu Federacji Francuskiej Pueri Cantores została też zatwierdzona w 1972 roku²¹. Do

¹⁵ Zob. *Cérémonie d'inauguration du square Mons. Maillet*, 17 II 1971, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.

¹⁶ Zob. FIPC 30, France, AFIPC Rzym.

¹⁷ Zob. J. Roucairol, *list z 12 IX 1978*, FIPC 3, France, AFIPC Rzym; FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

¹⁸ Zob. FIPC 31, France, AFIPC Rzym; FIPC 31.1, France, AFIPC Rzym.

¹⁹ Zob. *Statuts de la Fédération Française Pueri Cantores*, FIPC 31, France, AFIPC Rzym.

²⁰ Zob. *Statuts de la Fédération Française Pueri Cantores*, 1971, FIPC 32, France, AFIPC Rzym.

²¹ Zob. *Statuts de la Fédération Française Pueri Cantores*, 1972, FIPC 127, Statuti Paesi, France PC, AFIPC Rzym.

tego jest także dołączony dokument o sposobie wyboru prezydenta Federacji Francuskiej Pueri Cantores²². W 1975 roku „Annuario” Federacji Francuskiej wykazywało, że należało do niej wówczas 127 chórów²³. Zestawienie chórów Federacji Francuskiej Pueri Cantores z 1985 roku jest natomiast dowodem, że w Federacji działało 112 chórów²⁴. Z czasów prezydentury S. Koeslera zachowana jest także obfita korespondencja z chórami Francuskiej Federacji, ale również z zarządzającymi Federacją. Bardzo ważne były odwiedziny prezydenta międzynarodowego we Francji, jak też zwracanie za każdym razem uwagi na fundamenty i podstawę, jaką Federacji Międzynarodowej dała Federacja Pueri Cantores we Francji i sam ks. F. Maillet oraz chór „Małych śpiewaków od drewnianego krzyża”²⁵. Z 1988 roku, gdy prezydentem Federacji Francuskiej był ks. G. Grasser, pochodzi obfita korespondencja związana z działalnością Pueri Cantores we Francji. Z 1991 roku w rzymskim archiwum Pueri Cantores zachował się protokół z posiedzenia dyrektorów²⁶. Ważnym odnotowaniem faktem jest i to, że podejmowano wtedy różne sprawy: publikacje, życie Federacji, formację, chóry przygotowujące się do wstąpienia do Federacji, nowości w Federacji Międzynarodowej²⁷. W 1992 roku prezydentem Federacji został wybrany P. Giraud²⁸. Nie ma jednak z tego czasu żadnych dokumentów archiwalnych. W 1999 roku J.F. Duchamp, prezydent Federacji Francuskiej, nawiązał współpracę z Federacją Międzynarodową, która owocowała wieloma kontaktami²⁹. W 2002 roku w zastawieniu chórów Federacji widniało 112 chórów oraz 8 oczekujących na przyjęcie³⁰. W archiwum rzymskim Pueri Cantores znajduje się liczna dokumentacja związana z działalnością Federacji Francuskiej Pueri Can-

---

²² Zob. *Election du président FFPC*, FIPC 32, France, AFIPC Rzym.

²³ Zob. *Fédération Française, Annuaire 1975*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

²⁴ Zob. *Fédération Française, Annuaire 1985*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

²⁵ Zob. FIPC 106, Koesler 7, France, AFIPC Rzym.

²⁶ Zob. FIPC 3, France, AFIPC Rzym; FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

²⁷ Zob. *Comité Directeur*, 2 III 1991, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

²⁸ Zob. *Assemblée Générale 1992*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

²⁹ Zob. FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

³⁰ Zob. *Annuaire de la Fédération Française Pueri Cantores*, 2002, FIPC 106, Koesler 7, France, AFIPC Rzym.

tores z czasu prezydentury J. Henrica (od 2008 roku)³¹. Są to: protokoły spotkań dyrygentów, foldery koncertów, listy i odpowiedzi na nie wewnątrz Federacji, a także korespondencja z Federacją Międzynarodową. Bardzo wiele miejsca zajmują też regularnie wydawane biuletyny Federacji³². Już od dawna Federacja podzielona została na rejony, zgodne z prowincjami Francji³³. Za czasów tej prezydentury w dniach 26–29 października 2008 roku miał miejsce Kongres Pueri Cantores w Lourdes³⁴. Obecnych na nim było 900 śpiewaków z całej Francji, a także prezydent Federacji Międzynarodowej J.M. Torrents³⁵. W 2008 roku Federacja Francuska liczyła 102 chóry, w tym 83 rzeczywistych, a inne albo oczekiwały na przyjęcie, albo też były sympatykami³⁶. Z 2008 roku zachowana jest korespondencja prezydenta Federacji Międzynarodowej J.M. Torrentsa z chórem w Milhouse z okazji 60-lecia istnienia tego chóru³⁷. Zachowane sprawozdanie z działalności Federacji Francuskiej Pueri Cantores z roku 2009 jest pewnego rodzaju podsumowaniem wszystkiego, co do tego momentu się zdarzyło. Był to czas ustępowania ze stanowiska J.F. Duchampa jako prezydenta Federacji Francuskiej Pueri Cantores³⁸. Niezwykle ważne okazały się działania wewnątrz Federacji, poczynając od 2009 roku, a służące relacji z innymi organizacjami muzycznymi we Francji, a zwłaszcza określeniu działań od teraz Federacji Francuskiej, między innymi w wychowaniu i edukacji muzycznej chórzystów Federacji³⁹. W latach 2009–2017 bogata jest korespondencja pomiędzy Federacją Międzynarodową a Francuską. Prezydent ks. R. Tyrała wielokrotnie odwiedzał Federację Francuską podczas Kongresów, spotkań i jubile-

---

³¹ Zob. FIPC 30, France, AFIPC Rzym.

³² Zob. FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

³³ Zob. *Les délégués Régionaux*, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.

³⁴ Zob. *Congrès de Lourdes*, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.

³⁵ Zob. *Congrès Pueri Cantores France*, Lourdes 2008, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

³⁶ Zob. *Fédération Française*, 2008, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.

³⁷ Zob. J. M. Torrents, *Lettera*, 6 XII 2008, FIPC 31.1, France, AFIPC Rzym.

³⁸ Zob. J. F. Duchamp, *Présentation de la Fédération Française Pueri Cantores*, 2009, FIPC 31.1, France, AFIPC Rzym.

³⁹ Zob. FIPC 141 France, AFIPC Rzym.

uszków chóralnych, spotkań dyrygentów oraz przy innych okazjach⁴⁰. Prezydent Federacji, w swoim raporcie z 2011/12 roku wykazywał, że w Federacji działało wówczas 95 chórów oraz wspominał o organizacji Kongresu w Rennes⁴¹, a w raporcie z 2014/15 roku wykazywał, że działających czynnie w Federacji jest 90 chórów⁴². W 2014 roku Federacja Francuska organizowała w Paryżu Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores⁴³ pod hasłem: *Jutro wszystkie dzieci świata będą śpiewać Boży pokój*. Kongres był organizowany w 70. rocznicę powstania Federacji Francuskiej (w 1944 roku). W dniach 20–23 października 2016 roku miał miejsce Kongres Federacji Francuskiej w Alzacji⁴⁴. Obecny był na nim prezydent Federacji R. Tyrała, który przewodniczył Eucharystii na zakończenie oraz wygłosił okolicznościowe słowo. Kongres odbywał się w Colmarze, Strasburgu, Mulhouse i innych miastach Alzacji. Obecnych było 1000 śpiewaków z Pueri Cantores. Francuska Federacja zorganizowała w sumie 6 Międzynarodowych Kongresów: w Paryżu w 1947 roku, Paryżu w 1956 roku⁴⁵, Lourdes w 1958 roku⁴⁶, Paryżu w 1985 roku⁴⁷, Lyonie w 2002 roku⁴⁸ oraz ponownie w Paryżu w 2014 roku, jak już wcześniej wspomniano⁴⁹. Federacja francuska Pueri Cantores doczekała się opracowania przez Leona Petite swojej historii z lat 1907–2000⁵⁰. Ta historia, wydana w 2001 roku, jest wymownym śladem niezwykłego powiązania Federacji francuskiej z Federacją międzynarodową. W 2017 roku w Bar-

⁴⁰ Zob. FIPC 254, Tyrała 5, France, AFIPC Rzym.

⁴¹ Zob. J. Henric, *Pueri Cantores France*, 2011–12, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

⁴² Zob. J. Henric, *Pueri Cantores France*, 2014–15, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

⁴³ Zob. *International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.

⁴⁴ Zob. *1000 choristes Congress National in Alsace*, 2016, FIPC 29, France, AFIPC Rzym; FIPC 254, Tyrała 5, France, AFIPC Rzym.

⁴⁵ Zob. C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

⁴⁶ Zob. C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁴⁷ Zob. C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.

⁴⁸ Zob. C 31, Paris 2002, AFIPC Rzym.

⁴⁹ Zob. C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.

⁵⁰ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

celonie na ósmego prezydenta Federacji Międzynarodowej został wybrany prezydent Federacji Francuskiej J. Henric⁵¹.

Istnienie Federacji w **Belgii**⁵² rozpoczyna się w 1950 roku. W styczniu tego roku M. Lucien Demanet przedstawił projekt założenia Federacji Pueri Cantores w tym kraju, a w marcu tego samego roku została założona Federacja. W styczniu 1952 roku ks. J. Vyverman został mianowany prezydentem krajowym Federacji, Demanet zaś został jej sekretarzem. We wrześniu 1953 roku przygotowano też pierwsze statuty Federacji. W czerwcu 1954 roku mianowany został ks. L. de Hovre jako sekretarz dla grup flamandzkich, a Demanet został sekretarzem dla chórów języka francuskiego. W styczniu 1956 roku arcybiskup Malines zaaprobował statut Federacji Belgijskiej. Prawdopodobnie od 1960 roku ukazywał się też biuletyn Federacji Belgijskiej. Zawierał on informacje o tym, co działo się w rozwijającej się Federacji, ale także Międzynarodowej. Było oczywiste, że stał się on sposobem propagandy, ale i informacji o Pueri Cantores⁵³. W kwietniu 1965 roku po raz pierwszy chóry belgijskie uczestniczyły w Rassegna w Loreto, zaś w marcu 1967 roku miała miejsce nominacja sekretarzy Federacji: ks. Caron dla grup języka francuskiego, a ks. E. Peerair dla grup flamandzkich⁵⁴. Kongresy regionalne Belgijskiej Federacji odbywały się dosyć regularnie, pierwsze mają miejsce w 1954 i 1957 roku. W 1963 roku odbył się Kongres krajowy w Brukseli. Bardzo ciekawą inicjatywą, o której pisał biuletyn „Pueri Cantores” w Belgii, były kursy muzyczne dla dyrygentów. Było ich wiele i cieszyły się popularnością⁵⁵. W rzymskim archiwum Pueri Cantores zachowana jest także liczna korespondencja pomiędzy prezydentem Federacji Belgijskiej Pueri Cantores ks. J. Vyvermanem, a prezydentem Federacji Mię-

---

⁵¹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁵² Zob. FIPC 10, Belgium, AFIPC Rzym.

⁵³ Zob. *Bulletin Fédération Belge Pueri Cantores*, I 1962, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁵⁴ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 35, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁵ Zob. *Bulletin Fédération Belge Pueri Cantores*, X 1962, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

dzynarodowej ks. F. Romitą⁵⁶. Z późnych lat 60. XX wieku zachowała się też korespondencja z F. Delivin z Mailines⁵⁷. Jednym z bardziej znaczących chórów Federacji Belgijskiej był Petits Chanteurs de St. Michel, dla którego z okazji 20-lecia wydano uroczysty album (1948–1968)⁵⁸. Był to tym samym jeden z pierwszych chórów Pueri Cantores w świecie. Z 1979 roku zachowany jest w rzymskim archiwum biuletyn informujący o nowościach w tej Federacji. To wówczas sekretarzem Federacji belgijskiej został F. Delvin⁵⁹. W archiwum zachowane są także dowody z lat 70. XX wieku, że Federacja była całością, dla całego Kościoła w Belgii, ale istniały dwie sekcje – we Flandrii i Walonii⁶⁰. Za lata 1972–1973 zestawienie chórów pokazuje, iż w Federacji działały czynnie 24 chóry⁶¹. Ożywiona była też w latach 70. korespondencja z sekretarzem Federacji, którym ze strony sekretariatu Pueri Cantores w Rzymie był ks. H. Collart⁶². Bardzo liczna jest korespondencja prezydenta Międzynarodowej Federacji S. Koeslera z Federacją Belgijską. Co ciekawe, już wówczas (od 1984 roku) wyraźnie jest ona podzielona na dwa oddziały, a właściwie na dwie odrębne Federacje: Belgia-Walonia i Belgia-Flandria. W tym drugim przypadku najlichniesza korespondencja jest z ks. Janem Schrootenem, a w pierwszym z F. Delvinem⁶³. Federacja Belgijska zorganizowała jeden Kongres Międzynarodowy w 1982 roku w Brukseli⁶⁴. Ostateczny statut Pueri Cantores w Belgii został zatwierdzony przez tamtejszą Konferencję

---

⁵⁶ Zob. FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁵⁷ Zob. Korespondencja pomiędzy biurem FIPC, a F. Delivin, która dotyczy organizacji koncertów, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁵⁸ Zob. *XX Anniversaire des Petits Chanteurs de St. Michel*, 1968, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁵⁹ Zob. *Fédération Belge des Pueri Cantores, édition nouvelle*, nr 1, 1979, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁶⁰ Zob. FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁶¹ Zob. *Federazione Belga Wallony 1972–73*, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁶² Korespondencja pomiędzy Federacją Belgijską, a sekretariatem Pueri Cantores w Rzymie; FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁶³ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Belgium, AFIPC Rzym.

⁶⁴ Zob. C 21, Brussel 1982, AFIPC Rzym.

Episkopatu w 1991 roku⁶⁵. W latach 90. XX wieku Federacją w Walonii kierował F. Delvin, i wówczas odnotowuje się tam działalność 13 chórów⁶⁶. Praca ks. J. Schrootena, który był dyrygentem chóru katedralnego w Antwerpii i przedstawicielem, a później prezydentem Federacji Belgia-Flandria, służyła także podtrzymaniu jedności. Zachowane są jego listy z 2001 roku na ten temat. Zwracał w nich uwagę, że po stronie Flandrii jest 7 chórów, a Walonii 10⁶⁷. Niestety, jedność nie była możliwa. Bardzo znaczący był problem, z którym musiał się zmierzyć prezydent Federacji J.M. Torrents, dotyczący pedofilii w jednym z chórów. Zachowana korespondencja z 2016 roku z Federacją Belgia-Walonia, gdy prezydentem była Ch. Burry, jest pewnym śladem istnienia wówczas tej wspólnoty (8 chórów)⁶⁸. W 2009 roku prezydent Federacji Międzynarodowej R. Tyrała stanął przed niemałym problemem, który przejawiał się w tym, iż w Federacji Belgia-Flandria działał tylko jeden chór, a w Federacji Belgia-Walonia tak naprawdę nie wiadomo było, ile ich rzeczywiście jest. Podjęta korespondencja i odwiedziny w Antwerpii niestety nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Taka sytuacja trwała aż do 2012 roku, później też nie była możliwa do rozwiązania⁶⁹. W Federacji Belgia-Walonia prezydent podjął także chęć odnowy poprzez odwiedziny chórów, spotkania z dyrygentami oraz odwiedziny odpowiedzialnych za poszczególne diecezje biskupów, ale także i ten zabieg nie przyniósł oczekiwanych rezultatów. W rzymskim archiwum znajduje się pełna dokumentacja, korespondencja oraz zapis podejmowanych działań. Obecnie z pewnością działa chór w Lessines. Prezydentem jest Christianne Bourry⁷⁰. Pewną próbą była propozycja wspólnego zorganizowania Kongresu w Krajach Beneluksu, ale i tego niestety nie udało się osiągnąć⁷¹.

---

⁶⁵ Zob. *Statuts Pueri Cantores Belgium*, FIPC 127, Statuti Paesi, Belgium PC, AFIPC Rzym.

⁶⁶ Zob. *Federazione Belga, Wallony 1995*, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁶⁷ Zob. J. Schrooten, *Lettera*, 6 IX 2001, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁶⁸ Zob. *Korespondencja Ch. Burry*, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.

⁶⁹ Zob. FIPC 250, Tyrała, 1, Belgium Flandria, AFIPC Rzym.

⁷⁰ Zob. tamże.

⁷¹ Zob. *Congress 2014*, FIPC 250, Tyrała, 1, Belgium Vallony, AFIPC Rzym.

W kwietniu 1950 roku rozpoczęła się działalność Federacji Pueri Cantores we **Włoszech**⁷², a ks. Fiorenzo Romita został od razu mianowany prezydentem. W sierpniu 1951 roku E. Bucalo został też jego współpracownikiem. W październiku 1952 roku sekretarzem Federacji został T. Chiodega. W kwietniu 1955 roku ks. F. Romita został wybrany wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej. Bardzo piękne są w tym kontekście listy ks. Maillaeta skierowane do ks. Romity, zachowane w archiwum Pueri Cantores⁷³. W październiku 1958 roku sekretarzem Federacji został F. Puccinelli (T. Chiodega wstępuje do seminarium). Odbył się też I Kongres Federacji włoskiej, który miał miejsce w Katanii we wrześniu 1959 roku. W październiku 1961 roku T. Chiodega został wyświęcony na księdza i został od razu mianowany asystentem kościelnym Federacji włoskiej. W 1962 roku ukazała się też bardzo znacząca dla całej historii Pueri Cantores, zwłaszcza we Włoszech, ale także i na forum międzynarodowym, książka ks. Fiorenzo Romity pt. *Piccoli Cantori*, która jest historią ludzi, Federacji, fundamentów, ale także zwyczajów i sposobu wychowania w Pueri Cantores⁷⁴. W lipcu 1963 roku podczas Kongresu Międzynarodowego w Madrycie ks. Romita został wybrany prezydentem Federacji Międzynarodowej⁷⁵. W archiwum rzymskim Pueri Cantores są bardzo liczne ślady działań ks. Romity jako – w dalszym ciągu – prezydenta Federacji włoskiej. Zresztą, po zakończonej kadencji prezydenta międzynarodowego, aż do swojej śmierci (23 listopada 1977 roku) był nadal jej prezydentem⁷⁶. W archiwum znajduje się także zatwierdzony w dniu 12 maja 1969 roku statut Federacji Włoskiej Pueri Cantores⁷⁷. Bardzo ożywiona była też korespondencja pomiędzy prezydentem Fede-

---

⁷² Zob. FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

⁷³ Zob. F. Mailliet, *Lettera a Mons. Romita*, 10 I 1952, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym; F. Mailliet, *Lettera a Mons. Romita*, 13 I 1955, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym; F. Mailliet, *Lettera a Mons. Romita*, 9 III 1955, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

⁷⁴ Zob. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

⁷⁵ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 37, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁷⁶ Zob. FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

⁷⁷ Zob. *Statuto della Federazione Italiana Pueri Cantores*, 12 V 1969, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

racji Międzynarodowej a Federacją włoską już po zakończeniu działań międzynarodowych ks. Romity. Dotyczyło to zwłaszcza chórów, poszczególnych osób. Oczywiście ważne miejsce w niej zajmował temat związany z Festiwałem chóralnym w Loreto i Lecco, a także organizacją Kongresu Międzynarodowego w Rzymie⁷⁸. W dniach 8–11 września 1988 roku Federacja włoska przeżywała III Kongres Krajowy w Katanii⁷⁹. Za prezydentury S. Pajaniego liczyła ona 115 chórów (1993)⁸⁰. XII Krajowy Kongres miał miejsce od 3 do 6 lipca 1997 roku w Sorrento⁸¹. Podejmowano też, jak wynika z archiwalnych dokumentów, ożywioną dyskusję na temat statutu Federacji i została ona opublikowana w 1991 roku⁸². Ostateczna wersja statutu Federacji Włoskiej Pueri Cantores została zatwierdzona przez Konferencję Episkopatu Włoch w 1997 roku⁸³. Działo się to za sprawowania prezydentury włoskiej Pueri Cantores przez Savino Pajaniego. Ze sprawozdania prezydenta Federacji G.L. Paolucciego w 2001 roku dowiadujemy się, że w 2000 roku Federacja przeżywała swoje 50-lecie i wówczas liczyła 60 chórów, a jednym z najważniejszych wydarzeń był Międzynarodowy Kongres w Rzymie 1999/2000⁸⁴. Bardzo aktywnym i niezwykle otwartym prezydentem Federacji włoskiej była Laura Crosato. Z jej raportu z 2008 roku dowiadujemy się, że do Federacji dołączyło wówczas 8 nowych chórów⁸⁵. Z innego jej sprawozdania dowiadujemy się o nowej propozycji, jaką był konkurs kompozytorski, a także prowadzenie i odnowienie biuletynu „Pueri Cantores”, bardzo dobrze przygotowanego oraz ilustrowanego, a co najważniejsze, regularnie się w tym czasie

⁷⁸ Zob. FIPC 107, Koesler 8, Italia, AFIPC Rzym.

⁷⁹ Zob. *III Congresso Nazionale Pueri Cantores in Italia, Catania 1988*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

⁸⁰ Zob. *Elenco cori 1990*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

⁸¹ Zob. *XII Congresso Nazionale Pueri Cantores in Italia, Sorrento 1997*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

⁸² Zob. *Pueri Cantores, Federazione Italiana*, 1991, FIPC 107, Koesler 8, Italia, AFIPC Rzym.

⁸³ Zob. *Statuto della Federazione Italiana Pueri Cantores*, FIPC 127, Statuti Paesi, Italy PC, AFIPC Rzym.

⁸⁴ Zob. G. L. Paolucii, *Rapporto del presidente, 2000–2001*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

⁸⁵ Zob. L. Crosato, *Rapporto presidente, 2008*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

ukazującego. Docierał on do każdego chórzysty we Włoszech. W tym też czasie miał miejsce bardzo ważny Kongres Pueri Cantores we Włoszech, a mianowicie w Turynie od 30 kwietnia do 2 maja 2010 roku. Był on zorganizowany jako pielgrzymka do miejsc związanych ze św. Dominikiem Savio, patronem Pueri Cantores. Wszystkie chóry na zakończenie Kongresu w Turynie śpiewały podczas mszy celebrowanej przez papieża Benedykta XVI z okazji wystawienia Całunu Turyńskiego⁸⁶. W sprawozdaniu z 2011 roku wyraźnie widnieje informacja, że w Federacji działało wówczas 55 chórów⁸⁷. Bardzo ważny Kongres Pueri Cantores włoskiej Federacji odbył się w Agrigento w 2011 roku⁸⁸. XII Kongres miał miejsce w Pordenone 19 lutego 2012 roku⁸⁹. W dniach 25–28 kwietnia 2013 roku obchodzono kolejny Kongres Pueri Cantores w Piza-San Miniato⁹⁰. XIX Kongres Krajowy Pueri Cantores miał miejsce w Asyżu w dniach 15–16 lipca 2016 roku, gdy prezydentem była Luccia Patane⁹¹. Ze sprawozdania prezydent z 2015 roku dowiadujemy się, że Federacja włoska liczyła w tym czasie 54 chóry, cykliczne organizowane były kursy dla dyrygentów i ich spotkania, wydawany był biuletyn Federacji i publikowane partytury, przeprowadzany był konkurs kompozytorski, a także mowa była o wielu innych ciekawych inicjatywach⁹². Podczas prezydentur ks. R. Tyrały (2009–2017) miały miejsce liczne spotkania z chórami i Federacją włoską Pueri Cantores. Prezydent przybywał na spotkania dyrygentów. Brał udział w kongresach, jubileuszach chórów, jubileuszu asystenta kościelnego. Bardzo ważna była ta współpraca ze względu na Kościół żyjący we Włoszech i poprzednika, jakim był ks. F. Romita. Jedną z ostatnich wizyt była okazją do podziękowania za współpracę Federacji włoskiej

---

⁸⁶ Zob. L. Crosato, *Rapporto del presidente, 2011*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym; FIPC 257, Tyrała 8, Italy, AFIPC Rzym.

⁸⁷ Zob. L. Crosato, *Elenco dei cori, 2011*, FIPC 257, Tyrała 8, Italy, AFIPC Rzym.

⁸⁸ Zob. *Congresso Agrigento, 2011*, FIPC 257, Tyrała 8, Italy, AFIPC Rzym.

⁸⁹ Zob. FIPC 257, Tyrała 8, Italy, AFIPC Rzym.

⁹⁰ Zob. *Congresso Nazionale Pueri Cantores, 2013*, FIPC 257, Tyrała 8, Italy, AFIPC Rzym.

⁹¹ Zob. *XIX Congresso Nazionale Pueri Cantores in Italia, Asisi 2016*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym; FIPC 258, Tyrała 9, Italy A, AFIPC Rzym.

⁹² Zob. L. Patane, *Rapporto del presidente 2015*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.

z prezydentem międzynarodowym, a w Rzymie do modlitwy przy grobie ks. F. Romity. Wiele spotkań od 2004 roku związanych było z przygotowaniem Kongresów Pueri Cantores w Rzymie⁹³. Federacja włoska we współpracy z Międzynarodową zorganizowała 14 Kongresów Międzynarodowych w: Rzymie w 1949 roku⁹⁴, Rzymie w 1951 roku⁹⁵, Rzymie w 1954 roku⁹⁶, Loreto–Rzymie w 1964 roku⁹⁷, Rzymie w 1967 roku⁹⁸, Rzymie na przełomie 1974/75 roku⁹⁹, Rzymie na przełomie 1981/82 roku¹⁰⁰, Rzymie na przełomie 1987/88 roku¹⁰¹, Rzymie na przełomie 1994/95 roku¹⁰², Rzymie na przełomie 1999/2000 roku¹⁰³, Rzymie na przełomie 2005/6 roku¹⁰⁴, Rzymie na przełomie 2010/11 roku¹⁰⁵ oraz w Rzymie na przełomie 2015/16 roku¹⁰⁶. We Włoszech po książce ks. Romity ukazała się w 2013 roku broszura pt. *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia* ks. Franco Baggianiego¹⁰⁷. Była ona spojrzeniem na śpiew włoskich chłopców w ogóle, ale także zahaczała o miejsce w tej historii Pueri Cantores. Była ona też jednym ze sposobów przygotowania do XVIII Kongresu Pueri Cantores w Pizie w dniach 25–28 kwietnia 2013 roku. Wydarzenie było przygotowane z okazji 50-lecia chóru w Pizie. Mówiono także o przygotowywanej historii Pueri Cantores we Włoszech przez S. Pajaniego, ale niestety publikacja nie ujrzała światła dziennego. Sam autor twierdził (do 2017 roku), że jest w stadium przygotowania.

---

⁹³ Zob. FIPC 257, Tyrala 8, Italy, AFIPC Rzym; FIPC 258, Tyrala 9, Italy A, AFIPC Rzym.

⁹⁴ Zob. C 2, Roma 1949, AFIPC Rzym.

⁹⁵ Zob. C 3, Roma 1951, AFIPC Rzym.

⁹⁶ Zob. C 5, Roma 1954, AFIPC Rzym.

⁹⁷ Zob. C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

⁹⁸ Zob. C 11-11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁹⁹ Zob. C 15.1-15.2, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁰⁰ Zob. C 20, Roma 1980–81, AFIPC Rzym.

¹⁰¹ Zob. C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.

¹⁰² Zob. C 26, Roma 1994–95, AFIPC Rzym.

¹⁰³ Zob. C 30, Roma 1999–2000, AFIPC Rzym.

¹⁰⁴ Zob. C 33, Roma 2005–6, AFIPC Rzym.

¹⁰⁵ Zob. C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

¹⁰⁶ Zob. C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

¹⁰⁷ Zob. F. Baggiani, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

W sierpniu 1950 roku ma miejsce fundacja Federacji w **Szwajcarii**, równocześnie R. Flechtner zostaje mianowany jej prezydentem. Niestety od tego czasu nie ma żadnego śladu działalności Federacji w archiwum. Dopiero w 1958 roku ma miejsce I Kongres Krajowy w Szwajcarii, a w 1960 roku kolejny. W czerwcu 1962 roku odbył się III Kongres Federacji Szwajcarskiej we Fryburgu. W Soleure miał miejsce w 1964 roku IV Kongres Krajowy¹⁰⁸. Zestawienie chórów z 1964 roku wykazuje, że wówczas w Federacji działało 10 takich zespołów¹⁰⁹. V Kongres miał miejsce w Brugii w czerwcu 1966 roku¹¹⁰. Z raportu przedstawionego przez prezydenta Federacji w 1967 roku wynikało, że Federacja rozwijała się bardzo dobrze, organizując koncerty, śpiewając na liturgii i dbając o formację dla chórów. Ważne były nowe kompozycje służące rozwojowi chórów. Zespoły szwajcarskie uczestniczyły też w Kongresach Międzynarodowych¹¹¹. W dniach 8–9 czerwca 1968 roku miał miejsce w Baden-Wettingen VI Kongres chórów Pueri Cantores w Szwajcarii¹¹², a w dniach 6–7 czerwca 1970 roku Kongres Pueri Cantores we Frybourgu¹¹³. W archiwum przechowywane są wszystkie dokumenty działalności Pueri Cantores w Szwajcarii¹¹⁴. W dniach 22–23 maja 1976 roku miał miejsce kolejny Kongres krajowy Federacji Szwajcarii w Sion¹¹⁵. Z lat 1984–1992, gdy prezydentem Federacji Międzynarodowej był S. Koesler, zachowała się bogata korespondencja z Federacją szwajcarską, zwłaszcza z J. Baruchetem, prezydentem Federacji, później także z W. Oeschgerem¹¹⁶. W 1985

---

¹⁰⁸ Zob. *IV Congrès Suisse Pueri Cantores*, 13–14 VI 1964, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹⁰⁹ Zob. *Liste des groupes Suisses Pueri Cantores*, 18 IV 1964, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹¹⁰ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 38, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹¹ Zob. R. Flechtner, *Rapport presidential pour la Swiss Federation Pueri Cantores*, 2 VII 1967, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹¹² Zob. *VIe Congrès Suisse Pueri Cantores*, Baden-Wettingen 1968, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹¹³ Zob. *Congrès Suisse Pueri Cantores*, Fribourg 1970, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹¹⁴ Zob. FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹¹⁵ Zob. *Congrès Suisses Pueri Cantores*, Sion 1976, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹¹⁶ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Swiss, AFIPC Rzym.

roku zatwierdzono ostateczną wersję statutu Federacji Pueri Cantores w Szwajcarii¹¹⁷. Prezydentem Federacji Szwajcarskiej został w 1995 roku Willi Oeschger. Odnajdujemy wiele korespondencji z jego kadencji¹¹⁸. W 1994 roku w Federacji działał już jako wiceprezydent Laurent Dietrich¹¹⁹, późniejszy prezydent Federacji Szwajcarskiej oraz przewodniczący komisji ekonomicznej Federacji Międzynarodowej. Był on prezydentem Federacji do 2006 roku. To rok, w którym miał miejsce jeszcze Kongres Federacji w Bulach¹²⁰. W dniach 8–9 listopada 2003 roku miał miejsce Kongres Federacji w Lugano¹²¹. W sprawozdaniu z 2008 roku wiadać, że w Federacji działało wówczas 11 chórów, każdy zaś z nich miał swoje znaczące osiągnięcia muzyczne¹²². W 2010 roku prezydentem Federacji był już Robert Michaels¹²³, równocześnie był też wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej. Bardzo pomagał w ożywieniu działalności Pueri Cantores w Anglii¹²⁴. Bardzo ważna była współpraca R. Tyrały, prezydenta Federacji Międzynarodowej w latach 2009–2017, z Federacją szwajcarską. Z tej bowiem Federacji, oprócz wiceprezydenta Międzynarodowego, pochodził sekretarz Federacji Międzynarodowej w latach 2000–2017, Willi Oeschger. To wyjątkowa postać i wielki człowiek dla Pueri Cantores. Jemu bowiem zawdzięczamy uporządkowanie archiwum Pueri Cantores, na podstawie którego powstała niniejsza książka. Bardzo dobrze prowadzony sekretariat Pueri Cantores w czasach prezydentury J.M. Torrentsa oraz ks. R. Tyrały to także jego zasługa. Prezydent Międzynarodowy w czasie swojej kadencji towarzyszył Federacji szwajcarskiej na kongresach, jubileuszach, koncertach, świątach chóralnych, a także przybywał na posiedzenia zarządu w Wettingen. Ta Federacja stała się

---

¹¹⁷ Zob. *Statuts de la Fédération Suisse des Pueri Cantores*, FIPC 127, Statuti Paesi, Swiss PC, AFIPC Rzym.

¹¹⁸ Zob. W. Oeschger, *Lettera a F. Delvin*, 22 IX 1991, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym; Federatio Swiss Pueri Cantores, 1990/91, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹¹⁹ Zob. L. Dietrich, *Lettera a J. F. Duchamp*, 9 VI 1994, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹²⁰ Zob. *Congrès Suisse Pueri Cantores*, Bulach 2006, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹²¹ Zob. *Congrès Suisse Pueri Cantores*, Lugano 2003, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹²² Zob. Federatio Swiss Pueri Cantores, 2007/8, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹²³ Zob. Federatio Swiss Pueri Cantores, 2010, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

¹²⁴ Zob. FIPC 261, Tyrała 12, Swiss, AFIPC Rzym.

w tym czasie bardzo ważnym fundamentem dla Pueri Cantores w całym świecie¹²⁵.

Właściwie już w styczniu 1949 roku rozpoczynają się przygotowania do utworzenia Federacji w **Hiszpanii**, te działania prowadził o. J. I. Prieto SJ, ale dopiero w październiku 1950 roku o. Prieto zostaje prezydentem i oficjalnie powołuje do istnienia Federację Hiszpańską Pueri Cantores. W lipcu 1952 roku miał miejsce Kongres Krajowy Pueri Cantores w Saragossie. W listopadzie 1954 roku rozpoczęła się ożywiona działalność zarządu Federacji. W październiku 1955 roku nominowano delegatów regionalnych w Hiszpanii. W lipcu 1963 odbył się Kongres Międzynarodowy w Santiago de Compostela i Madrycie¹²⁶. W 1964 roku sekretarzem Federacji został Sanchez¹²⁷ i tak naprawdę od tego czasu rozpoczyna się bardzo owocna działalność Federacji Pueri Cantores w Hiszpanii. Przez wszystkie te lata nieustannie działa tu o. Prieto. Zachował się nawet z tych czasów protokół – sprawozdanie z działalności Pueri Cantores w Hiszpanii¹²⁸. Z archiwum wynika, że w 1967 roku Federacja liczyła 20 chórów¹²⁹. To wówczas odbył się III Krajowy Kongres Pueri Cantores w Santiago de Compostela w dniach 1–4 lipca 1971 roku¹³⁰. W dniach 2–3 czerwca 1973 roku miał miejsce w Sabadell I Regionalny Kongres Pueri Cantores Hiszpańskiej Federacji, w którym wzięło udział 6 chórów¹³¹. 1972 roku można też odnaleźć deklarację ks. Romity, że Federacja Pueri Cantores w Hisz-

---

¹²⁵ Zob. FIPC 261, Tyrala 12, Swiss, AFIPC Rzym.

¹²⁶ Zob. *International Congresso Ninions Cantores, 1963*, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹²⁷ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 38, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹²⁸ Zob. Liczne są protokoły i listy z czasów ówczesnej działalności Federacji Hiszpańskiej. Dla przykładu: I. Prieto SJ, *Federatio Pueri Cantores Espana*, 4 X 1967, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym; I. Prieto SJ, *Federatio Pueri Cantores Espana*, 6 XI 1967, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹²⁹ Zob. *Cori Federatio Pueri Cantores Espana*, 1967, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³⁰ Zob. *III Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, 1971, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³¹ Zob. *I Trobada Regional Pueri Cantores, Sabadell, 2-3 VI 1973*, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

panii jest afiliowana do Federacji Międzynarodowej¹³². Od 1973 roku w archiwum przechowywana jest korespondencja pomiędzy ks. J. Roucaïlorem, już prezydentem Federacji Międzynarodowej, a J.C. Villacorte, który był wiceprezydentem Federacji Hiszpańskiej Pueri Cantores¹³³. IV Kongres Krajowy Pueri Cantores miał miejsce w Toledo w dniach 28–30 lipca 1973 roku¹³⁴. Wówczas Federacja liczyła 60 chórów¹³⁵. V Kongres Krajowy miał miejsce w Pampelunie w dniach 7–11 lipca 1975 roku¹³⁶. W 1977 roku Federacja przeżywała swój VI Krajowy Kongres w Zamora¹³⁷. W 1979 roku Federacja liczyła 57 chórów¹³⁸. Bardzo często rozsyłano informacje do wszystkich chórów. Takie formy biuletynu przechowywane są w rzymskim archiwum Pueri Cantores. Przygotowane one były przez cały czas prezydencji fundatora Federacji Pueri Cantores w Hiszpanii o. I. Prieto. Ten wyjątkowy człowiek zmarł w 1981 roku¹³⁹. Wielkie było jego zaangażowanie, został też wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej i w każdym ważnym wydarzeniu międzynarodowej społeczności odnotowywano jego obecność. Bardzo znacząca jest także zachowana korespondencja z jego czasów. Po jego śmierci prezydentem został wybrany J.C. Villacorta¹⁴⁰. Nie ma już takiego niestety dynamizmu jak wcześniej i właściwie Federacja jest w stanie „umierania”. Pojawiają się jeszcze jakieś śladowe informacje o działalności Pueri Cantores w Hiszpanii, ale to niestety jest etap kryzysu tej Federacji. Niemniej bogata jest dokumentacja związana z Federacją Hiszpańską Pueri Cantores w archi-

¹³² Zob. F. Romita, *Declaración*, 1 II 1972, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³³ Zob. FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³⁴ Zob. *IV Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, Toledo 1973, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³⁵ Zob. *Noticia de la Federacion Espanola*, 1 VII 1974, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³⁶ Zob. *V Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, Pamplona 1975, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³⁷ Zob. *VI Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, Zamora 1977, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³⁸ Zob. *Coros Federatio Pueri Cantores Espana*, 1979, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹³⁹ Zob. FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁴⁰ Zob. *Informe de la actividades de la Federacion Pueri Cantores Espana*, 1991, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

wum S. Koeslera, dzisiaj mieszczącym się w Rzymie. Widoczne są w niej próby podtrzymywania żywotności Federacji. W archiwum znajduje się też korespondencja z osobami i chórami¹⁴¹. Z pewnością znaczący wpływ na taką sytuację ma także i to, że w 1992 roku oficjalnie już powstaje odrębna Federacja w Katalonii. Pojawiają się jednak próby ożywienia Federacji; w 1995 roku została zatwierdzona ostateczna wersja statutu Federacji Hiszpańskiej Pueri Cantores¹⁴². W 1998 roku prezydentem Federacji został o. J. Sagnes SJ¹⁴³. Działający J.C. Villacorta, prezydent Federacji, niestety nie osiąga efektów oczekiwanych w celu ożywienia działalności Federacji¹⁴⁴. Niemniej jednak w 2000 roku zostaje zatwierdzona wersja wstępna statutu Federacji Hiszpańskiej¹⁴⁵. Kolejny ważny moment to 2001 rok, kiedy następuje ożywienie działalności Federacji¹⁴⁶. W dniu 31 marca 2001 roku miało miejsce spotkanie w Madrycie, które tak naprawdę zdecydowało o jej przyszłości¹⁴⁷. Ta podjęta próba musiała też przetrwać do 2005 roku, kiedy to następuje znaczące ożywienie Federacji, działania intensyfikuje prezydent Federacji Międzynarodowej J.M. Torrents, który był Katalończykiem, ale niezwykle zależało mu na odnowieniu życia Pueri Cantores w Hiszpanii¹⁴⁸. Prezydentem zostaje J. Martinez, a sama Federacja liczy wówczas 7 chórów¹⁴⁹. Obfita jest korespondencja od 2006 roku pomiędzy prezydentem J.M. Torrentsem i J. Martinezem, prezydentem Federacji hiszpańskiej. Korespondencję prowadzą także inni, a w niej omawiane są bieżące sprawy Federacji, zwłaszcza statutu, ale także relacja pomiędzy Federacją Katalońską i Hiszpańską Pueri Can-

---

¹⁴¹ Zob. FIPC 107, Koesler 8, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁴² Zob. *Estatutos Pueri Cantores Espana*, FIPC 127, Statuti Paesi, Espana PC, AFIPC Rzym.

¹⁴³ Zob. FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

¹⁴⁴ Zob. tamże.

¹⁴⁵ Zob. *Estatutos Federcion de Pueri Cantores de Castilla e Leon*, X 2000, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁴⁶ Zob. *A los directores coros*, 20 III 2001, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁴⁷ Zob. *Acta*, 31 III 2001, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

¹⁴⁸ Zob. *Korespondencja pomiędzy biskupem Madrytu i J. M. Torrents*, 2005, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁴⁹ Zob. *List of Addresses Pueri Cantores Spain*, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

tores¹⁵⁰. 1 maja 2006 roku zatwierdzony został ostatecznie statut Federacji hiszpańskiej Pueri Cantores przez Walne Zgromadzenie Federacji, a Konferencja Episkopatu Hiszpanii zatwierdziła go 28 maja 2006 roku¹⁵¹. Wówczas też w Federacji hiszpańskiej działały 22 chóry, a 5 oczekiwało na wprowadzenie do niej¹⁵². W 2006 roku miało miejsce spotkanie chórów w Guadix z okazji jubileuszu 50-lecia działalności chóru katedralnego¹⁵³. W dniach 10–13 lipca 2008 roku odbył się I Krajowy Kongres Pueri Cantores po jej odnowieniu w Oviedo, z obecnością prezydenta Federacji Międzynarodowej J.M. Torrentsa oraz asystenta kościelnego tej Federacji, ks. R. Tyrały¹⁵⁴. Ożywiona jest też korespondencja i relacja z Federacją Hiszpańską za czasów ks. R. Tyrały jako prezydenta Federacji. Odwiedza on chóry, bierze udział w kongresach, wspomaga organizację Kongresu Międzynarodowego w Granadzie (2012), a nawet próbuje rozwiązywać wewnętrzne konflikty, koresponduje z prezydentem i innymi dyrygentami chórów. Zawsze w tych spotkaniach towarzyszy mu prezydent honorowy Federacji Międzynarodowej J.M. Torrents. Federacja hiszpańska powraca w tym czasie na mapę ważnych Federacji Pueri Cantores w świecie¹⁵⁵. W dniach 14–16 października 2011 roku ma miejsce II Kongres Krajowy Pueri Cantores Hiszpańskiej Federacji w Murciii¹⁵⁶. W 2012 roku, kiedy prezydentem Federacji hiszpańskiej był J. Martinez, ma miejsce Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Granadzie. To właśnie podczas inauguracji Kongresu J. M. Torrents, prezydent honorowy Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, otrzymał od papieża Benedykta XVI order św. Grzegorza za zasługi dla Kościoła¹⁵⁷. Jest to bardzo ważne wydarzenie dla całej rodziny Pueri Cantores. W 2013 roku

---

¹⁵⁰ Zob. FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵¹ Zob. *Estatutos Federcion Espanola de Pueri Cantores*, 28 V 2006, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵² Zob. *Escolanias Fedracion Espanola*, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵³ Zob. *Encuentro de Pueri Cantores*, Guadix, 2006, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵⁴ Zob. *I National Congress of Spanish Pueri Cantores*, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵⁵ Zob. FIPC 260, Tyrala 11, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵⁶ Zob. *II Congreso Nacional de Pueri Cantores*, Murcia 2011, FIPC 138.1, Espana, AFIPC Rzym; FIPC 138.2, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵⁷ Zob. C 37, Granda 2012, AFIPC Rzym.

Federacja Hiszpańska przeżywa swój Kongres krajowy w Madrycie¹⁵⁸. W 2015 i 2016 roku na walnym zgromadzeniu w Krakowie prezydent Federacji hiszpańskiej Alfonso Huarte przedstawił bilans i wszelkie ważne działania Federacji¹⁵⁹. Hiszpańska Federacja Pueri Cantores zorganizowała ostatecznie w swojej historii trzy Kongresy Międzynarodowe w: Madrycie – Santiago de Composteli w 1963 roku¹⁶⁰, Salamance w 1991 roku¹⁶¹ oraz w Granadzie w 2012 roku¹⁶².

W maju 1950 roku rozpoczął się projekt fundacji Federacji **Niemieckiej** Pueri Cantores¹⁶³. Dokumentację przygotował dr G.P. Koellner. W sierpniu tegoż roku wyżej wspomniany zostaje prezydentem Federacji. 23 sierpnia 1951 roku Konferencja Episkopatu Niemiec zebrana w Fuldzie zaaprobowwała Federację Niemiecką Pueri Cantores i zaakceptowała nominację dotychczasowego prezydenta. Podczas Kongresu Międzynarodowego w Kolonii w 1953 roku ks. Hubert Wurm zostaje wybrany wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej. W tym samym roku pierwszy raz ukazał się kalendarz Pueri Cantores w Niemczech. W lipcu 1958 roku ks. Wurm został prezydentem Federacji niemieckiej¹⁶⁴. Zachowane są w archiwum Pueri Cantores w Rzymie listy ks. Wurma w sprawach organizacyjnych, muzycznych oraz liturgicznych¹⁶⁵. Właściwie od 1959 roku jest w tym zakresie ożywiona korespondencja, zachowane są też bardzo liczne fotografie¹⁶⁶. W dniach 13–14 lipca 1963 roku miał miejsce Regio-

¹⁵⁸ Zob. *III Congreso Nacional de Pueri Cantores*, Madrit 2013, FIPC 260, Tyrala 11, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁵⁹ Zob. *Federacio Pueri Cantores Espana*, 2015, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym; *Federacio Pueri Cantores Espana*, 2016, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.

¹⁶⁰ Zob. C9, Madrid-Compostela 1963, AFIPC Rzym.

¹⁶¹ Zob. C25, Salamanca 1991, AFIPC Rzym.

¹⁶² Zob. C37, Granada 2012 AFIPC Rzym; C37.1, Granada DOK, AFIPC Rzym.

¹⁶³ Zob. FIPC 27.1 Germany, AFIPC Rzym; M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001, s. 21.

¹⁶⁴ Zob. M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001, s. 21.

¹⁶⁵ Zob. H. Wurm, *Lettera per Mons. Bucalo*, 18 VIII 1961, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁶⁶ Zob. FIPC 28.1 Germany, AFIPC Rzym.

nalny Kongres w Ulm. Zestawienie z maja 1964 roku wskazuje, że w Niemieckiej Federacji działało wówczas czynnie 71 chórów¹⁶⁷. W czerwcu 1965 roku miał miejsce I Kongres Krajowy Federacji Niemieckiej Pueri Cantores w Essen¹⁶⁸. Obecnych było na nim 97 chórów, w sumie około 3000 uczestników¹⁶⁹. W latach 60. XX wieku widać współpracę Federacji Niemieckiej z Rassegna di Loreto, liczna jest korespondencja w tym zakresie ks. Wurma z A. Castellanim¹⁷⁰. Zestawienie chórów Federacji z 1967 roku wskazuje na to, iż liczy ona już wówczas 150 chórów¹⁷¹. Czasy prezydentury ks. Wurma owocują także i tym, że na arenie międzynarodowej Federacja Niemiecka w wielu wypadkach jest muzycznym punktem odniesienia dla innych. Świadczy o tym bogata dokumentacja: dyskusji muzycznych, spraw organizacyjnych, koncertowych folderów chórów niemieckich. Korespondencja dotyczyła zwłaszcza współpracy ks. Wurma z ks. Romitą, ale oczywiście odnaleźć można także korespondencję innych dyrektorów Federacji pozostających w dobrych stosunkach i nawiązujących kontakty z centralą Pueri Cantores w Rzymie¹⁷². Po śmierci ks. H. Wurma w 1987 roku, a właściwie już od początku lat 80., Federacji niemieckiej przewodniczył najpierw S. Kosesler (do 1984)¹⁷³, a następnie G. Sump¹⁷⁴. Z tego czasu zachowana jest liczna korespondencja, sprawozdania, informacje o podejmowanych inicjatywach, co wyraż-

---

¹⁶⁷ Zob. H. Wurm, *Pueri Cantores Deutschlands Federation*, 1964 FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁶⁸ Zob. I Grasse Deutsches Chorknabentreffen, Essen, 8–11 VI 1965, FIPC 27.1, Germany, AFIPC Rzym; M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001, s. 25–26.

¹⁶⁹ Zob. XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 36, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹⁷⁰ Zob. FIPC 27.1, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁷¹ Zob. *Pueri Cantores Deutschlands Federation* 1967, FIPC 28 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁷² Zob. FIPC 27.1, Germany, AFIPC Rzym; FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym; M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001, s. 24.

¹⁷³ Zob. S. Koesler, *Pueri Cantores Deutschlands Föderation*, 1980, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁷⁴ Zob. G. Sump, *Pueri Cantores Deutschlands Föderation*, 1985, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym; FIPC 105, Koesler 6, Germany, AFIPC Rzym; M. Linnenborn, *Aus dem*

nie świadczyło o niezwykłej jej żywotności, a także o oddziaływaniu na Federację Międzynarodową. W dziale dotyczącym Federacji Niemieckiej z tych czasów w archiwum zachowało się wiele programów koncertów chórów w Rzymie i w innych miejscach, listów związanych ze współpracą, zwłaszcza S. Koeslera z Festiwałem w Loreto, przygotowywanych projektów i wydarzeń Pueri Cantores w Niemczech¹⁷⁵. Dotyczyło to obecności na Festiwalach chórów pod dyrekcją S. Koslera z Würzburga i ks. H. Bernharda z Limburga¹⁷⁶. W październiku 1971 roku miało miejsce spotkanie chórów Pueri Cantores w Würzburgu, które zgromadziło tysiące młodych chórzystów z całych Niemiec. Były to tylko chóry chłopięce¹⁷⁷. Na 12 marca 1973 roku datowany jest statut Federacji Niemieckiej Pueri Cantores¹⁷⁸. Nie ma niestety informacji, kiedy i gdzie został on zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Niemiec. W rzymskim archiwum znajduje się wiele informacji, listów, folderów z działalności w latach 70. Federacji Niemieckiej Pueri Cantores¹⁷⁹. W 1981 roku odbył się Kongres chórów dziewczęcych w Hildesheim¹⁸⁰, zaś w 1986 roku Kongres Niemieckiej Federacji Pueri Cantores w Essen¹⁸¹. W 1988 roku miał miejsce Kongres chórów chłopięcych w Limburgu¹⁸². Czas prezydentury międzynarodowej S. Koeslera (1984–1992) jest niewątpliwie tym, w którym doceniono wkład w działania Federacji Międzynarodowej jej niemieckiego ogniwa. Dla Federacji Międzynarodowej był to niezwykle czas

---

Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores, Freiburg 2001, s. 21.

¹⁷⁵ Zob. FIPC 27, Germany, AFIPC Rzym; FIPC 105, Koesler 6, Germany, AFIPC Rzym

¹⁷⁶ Zob. FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁷⁷ Zob. *Stimmbildung im Knabenchor*, 3–8 X 1971, Würzburg, FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁷⁸ Zob. *Statzung des Deutschen Verbandes Pueri Cantores*, FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym; FIPC 127, Statuti Paesi, Germany PC, AFIPC Rzym.

¹⁷⁹ Zob. FIPC 28, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁸⁰ Zob. M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001, s. 28.

¹⁸¹ Zob. M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001, s. 28–29.

¹⁸² Zob. tamże, s. 29.

szczególne zwrócenia uwagi na ważność i jakość muzyki kościelnej. Z tych więc czasów zachowana jest dosyć duża archiwalna spuścizna¹⁸³. Jest ona dowodem szerokiego spektrum myślenia, ale także dbałości o każdą Federację. Warto też zauważyć, iż już od lat 70. S. Koesler daje się poznać na forum międzynarodowym¹⁸⁴. Ożywiona jest też korespondencja pomiędzy nim a ks. J. Roucairolem¹⁸⁵. Sam S. Koesler prowadził liczną korespondencję z chórmi niemieckiej Federacji¹⁸⁶, ale także jako prezydent Międzynarodowy jest dla nich niezwykle patronem. W 1993 roku w Friedrichshafen odbył się Kongres chórów młodzieżowych Federacji Niemieckiej¹⁸⁷. W czasie prezydentury W. Buysa w 1994 roku w Federacji Niemieckiej Pueri Cantores był blisko 400 chórów. Chóry były zgrupowane w oddziałach diecezjalnych¹⁸⁸. W 1998 roku miał miejsce IV Niemiecki Festiwal Chóralny w Kolonii, na który przybyło 2000 śpiewaków¹⁸⁹. W 2004 roku odbył się w Kolonii Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, z którego pozostało bardzo wiele dokumentów i korespondencji. Prezydentem Federacji wówczas był Wilm Geismann¹⁹⁰. W 2008 roku ukazał się wykład ks. M. Linneborna pt. *Der Chorgesang der Kinder in der Liturgie von den Ursprüngen bis zur Vereinigung der Pueri Cantores*¹⁹¹, który opowiadał na temat udziału chórów w liturgii, ze szczególnym uwzględnieniem rzeczywistości Federacji Niemieckiej. A w 2010 roku ten sam asystent kościelny Federacji Niemieckiej Pueri Cantores, w Papieskim Instytucie Liturgicznym *Anselmianum* obronił swój doktorat pt. *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Un-*

---

¹⁸³ Zob. FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁸⁴ Zob. S. Koesler, *Lettera alla FIPC Roma*, 14 V 1980, FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁸⁵ Zob. FIPC 28 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁸⁶ Zob. FIPC 105, Koesler 6, Germany, AFIPC Rzym

¹⁸⁷ Zob. M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob...*, s. 30.

¹⁸⁸ Zob. *Pueri Cantores Deutschlands Föderation*, 2000, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁸⁹ Zob. M. Linnenborn, *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob...*, s. 31.

¹⁹⁰ Zob. *International Congress Pueri Cantores*, Köln 2004, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁹¹ Zob. M. Linnenborn, *Der Chorgesang der Kinder in der Liturgie von den Ursprüngen bis zur Vereinigung der Pueri Cantores*, Roma 2008, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

tersuchung zur Geschichte des Chorgesangs, w którym podejmował temat historii i zadania Pueri Cantores¹⁹². Opisywał on ze szczegółami wszelkie informacje historyczne. Od roku 2000 prezydent Federacji Międzynarodowej brał czynny udział w życiu Federacji niemieckiej. Przejawiało się to w jego obecności na kongresach, spotkaniach chóralnych, jubileuszach chórów oraz innych okazjach do spotkań. Współpraca ta przejawiała się także i w tym, że od samego początku to ta Federacja dbała o jakość muzyczną Federacji Międzynarodowej. Najpierw odpowiedzialnym był O. Sperling, a następnie G. Sichler-Karle¹⁹³. Raport prezydenta Pueri Cantores niemieckiej Federacji M. Balzera za lata 2009–10 uświadamiał, że w tej Federacji istniało wówczas 375 chórów, przygotowywany był nowy statut Federacji, liczne były podejmowane inne inicjatywy¹⁹⁴. Z zestawienia zaś za lata 2010–11 wynikało, że w Federacji Niemieckiej Pueri Cantores działały wówczas 364 chóry, odbyły się kongresy regionalne i inne, między innymi w Trewirze, Moguncji i Kolonii¹⁹⁵. W lipcu 2011 roku Kongres Federacji Niemieckiej miał miejsce w Würzburgu, przybyło na niego 3000 chórzystów¹⁹⁶. Ten sam rok był obchody w Essen jako jubileuszowy, ze względu na 50-lecie istnienia chóru prowadzonego przez G. Sumpa¹⁹⁷. Niewątpliwie ważne w historii Federacji było pożegnanie wyjątkowego człowieka, jakim był S. Koesler. 5 grudnia 2012 roku podczas pogrzebu prezydenta Pueri Cantores S. Koeslera w Würzburgu jego następcą mówił:

---

¹⁹² Zob. Linnenborn M., *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, s. 304–360.

¹⁹³ Zob. FIPC 255, Tyrala 6, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁹⁴ Zob. F. Dahlman, *German Federation Pueri Cantores, Annual Report 2009–10*, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁹⁵ Zob. M. Balzer, *German Federation Pueri Cantores, Annual Report 2010–11*, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.

¹⁹⁶ Zob. 6. Deutsches Chorfestival, Würzburg 2011, FIPC 255, Tyrala 6, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁹⁷ Zob. Linnenborn M., *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – Band 1: „Singt und jubelt aus vollem Herzen zum Lob des Herrn”* Band 2: „...wie die Schönheit des Herrn eure Stimme”, Essen 2011.

Dziękuję więc – w imieniu całej Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores – za Twój świetlany przykład. Byłeś dla nas znakiem obecności Boga pośród nas. Twoje myśli i czyny pozostaną w nas, bowiem żywe są w naszych sercach. Ty będziesz nadal żył w nas. Twoja wielka kultura i życie przeniknięte obecnością Boga będzie ciągle dla nas inspiracją i mobilizacją w dążeniu do ideałów, którym Ty byłeś zawsze wierny¹⁹⁸.

Na jego pogrzebie obecni byli przedstawiciele Pueri Cantores ze świata. Z zestawienia przedstawionego przez prezydenta M. Balzera za lata 2015–16 wynika, że w Niemieckiej Federacji Pueri Cantores było wówczas 438 chórów. Ponadto, że w 2015 roku miał miejsce Kongres Krajowy Niemieckiej Federacji Pueri Cantores w Trewirze. W roku 2016 miało miejsce pięć różnych spotkań chóralnych. Bardzo częstą wówczas formą spotkań chóralnych przyjętą przez Federację były spotkania krajowe chórów chłopięcych, chórów dziewczęcych i chórów młodzieżowych. Każdego też roku, któryś z tych kongresów odbywał się w Niemczech. Na 2017 rok Federacja przygotowywała zaś ekumeniczny Kongres z okazji 500-lecia Reformacji. Wewnątrz Federacji działały rozmaite komisje robocze, np. muzyczna czy komunikacji¹⁹⁹. Można też powiedzieć, iż już tradycyjnie, od jakiegoś czasu wydawano kalendarz dla każdego chórzysty, w którym umieszczano zdjęcia chórów Federacji z wcześniejszych spotkań chóralnych²⁰⁰. 7 listopada 2016 roku w Trewirze prezydent ks. R. Tyrąła wziął udział w uroczystym objęciu przez asystenta kościelnego Federacji Niemieckiej stanowiska dyrektora Instytutu Liturgicznego²⁰¹. Trzeba podkreślić, że Niemiecka Federacja Pueri Cantores zorganizowała w sumie 3 Kongresy Międzynarodowe w: Kolonii w 1953 roku²⁰², Würzburgu

---

¹⁹⁸ R. Tyrąła, *Przemówienie na pogrzebie S. Koeslera*, Würzburg, 5 XII 2012, FIPC 255, Tyrąła 6, Germany, AFIPC Rzym.

¹⁹⁹ Zob. M. Balzer, *German Pueri Cantores, 2015/2016*, FIPC 28, Germany, AFIPC Rzym.

²⁰⁰ Zob. *Calendar...*, FIPC 28, Germany, AFIPC Rzym.

²⁰¹ Zob. *Deutsches Liturgisches Institut*, 2016, FIPC 255, Tyrąła 6, Germany, AFIPC Rzym.

²⁰² Zob. C4, Colonia 1953, AFIPC Rzym.

w 1970 roku²⁰³ oraz ponownie w Kolonii w 2004 roku²⁰⁴. Reasumując, raz jeszcze trzeba przypomnieć, że o Federacji Niemieckiej Pueri Cantores ukazały się ważne dzieła: z okazji 50-lecia Federacji Niemieckiej Pueri Cantores pt. *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores* z 2001 roku pod red. ks. M. Linnenborna²⁰⁵, praca zbiorowa H.G. Ziebertza, T. Stangla, J. Windmeißera pt. *Dommusik Würzburg Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002* z 2002 roku (księga dedykowana S. Koeslerowi)²⁰⁶, ks. Mariusa Linnenborna *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs* z 2010 roku, w której to książce VI rozdział dotyczy właśnie Pueri Cantores²⁰⁷ oraz pod red. ks. Mariusa Linnenborna *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011* z 2011 roku²⁰⁸.

W październiku 1951 roku rozpoczyna działalność Pueri Cantores w **Portugali** (od fundacji Federacji i mianowania Mario Brasa prezydentem oraz o. Luisa Rodriguesa sekretarzem). W maju 1967 roku o. Jose J. Pinto Geada, ks. Jorge di Beira zostali mianowani korespondentami Federacji Międzynarodowej²⁰⁹. Zachowały się w archiwum rzymskim Pueri Cantores listy z czasów 1966–1973, związane z początkami chórów i Federacji. Bardzo wiele jest korespondencji z ks. Romitą, dotyczy ona spraw muzyki i nawet wprost próśb o przesłanie partytur utworów śpiewanych przez Pueri Cantores²¹⁰. Nowe nawiązanie do idei Pueri Cantores następuje w 2008 roku, dzięki działaniom J.M. Torrentsa, gdy chór z Ovar zaczyna partycypować w Kongresach Międzynarodowych. Liczna jest

²⁰³ Zob. C13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

²⁰⁴ Zob. C32, Colonia 2004, AFIPC Rzym.

²⁰⁵ Zob. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

²⁰⁶ Zob. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

²⁰⁷ Zob. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, s. 289–360.

²⁰⁸ Zob. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011*, Essen 2011.

²⁰⁹ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 38, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

²¹⁰ Zob. FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym.

także korespondencja prezydenta zachęcająca do działania w celu utworzenia Federacji. Przez wiele lat ten właśnie chór był korespondentem Pueri Cantores²¹¹. Systematyzacja i utworzenie Federacji Pueri Cantores w Portugalii następuje jednak dopiero w 2015 roku. Liczne są odwiedzi-ny J.M. Torrentsa oraz ks. R. Tyrały w tych sprawach w latach 2008–2015 w Portugalii. Biorą oni udział zwłaszcza w ważnym spotkaniu w Santarem w 2014 roku, na którym konstituuje się Federacja Pueri Cantores w Portugalii. Ostatecznie prezydent otrzymał list z prośbą o przyjęcie Federacji Portugalskiej do rodziny międzynarodowej w 2015 roku. Z tym listem złożone zostają także odpowiednie dokumenty, na czele ze statutem²¹² zatwierdzonym przez Konferencję Episkopatu Portugalii. Prezydentem został wybrany David Pacetti Correia z Santarem²¹³. Odnowiona Federacja zaczyna znów działać w rodzinie międzynarodowej.

W listopadzie 1951 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Anglii**²¹⁴. Jako sekretarza mianowano br. Vincenta. W sierpniu 1955 roku arcybiskup Londynu mianuje ks. W. Purneya prezydentem Federacji angielskiej²¹⁵. W lipcu 1956 roku ks. Wilfrid Purney został zaaprobowany jako członek zarządu Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, to samo nastąpiło ponownie w lipcu 1963 roku. Ożywiona była w tym czasie korespondencja pomiędzy ks. Romitą a ks. Purneyem. Z tej korespondencji wyraźnie wynika, że była między nimi bardzo dobra współpraca, wzajemne uzupełnianie się w działaniu dla Pueri Cantores i troska o powierzoną wspólnotę²¹⁶. W kwietniu 1965 roku chór z Anglii po raz pierwszy uczestniczył w Festiwalu w Loreto. W październiku 1965 roku miało miejsce w Birmingham spotkanie prezydentów Federacji, z pozostawionego po posiedzeniu protokołu dowiadujemy się, że bardzo

---

²¹¹ Zob. *Dichiarazione di p. A. Ferreira dos Santos*, 9 VII 2008, FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym.

²¹² Zob. *Estatutos da Federacao Portuguesa Pueri Cantores*, 2015, FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym.

²¹³ Zob. D. Pacetti Correia, *Lettera al presidente FIPC*, 31 VII 2015, FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym; FIPC 260, Tyrala 11, Portugal, AFIPC Rzym.

²¹⁴ Zob. FIPC 23 Great Britan, AFIPC Rzym; FIPC 23.1 Great Britan, AFIPC Rzym

²¹⁵ Zob. FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

²¹⁶ Zob. FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

ważnym tematem podejmowanym niedługo po śmierci ks. Mailleta było określenie roli Pueri Cantores dzisiaj²¹⁷. W marcu 1967 roku ukonstytuował się sekretariat Federacji angielskiej²¹⁸. To był też czas ożywionej korespondencji z Federacją w Anglii; właściwie od 1964 aż do 1974 roku. Dotyczy ona spraw organizacyjnych Federacji, wydawnictw, koncertów chórów Federacji, także w Rzymie, oraz wielu innych bieżących tematów. Wiele informacji można zaczerpnąć ze sprawozdań posiedzeń Federacji angielskiej, które zachowane są w archiwum²¹⁹. W dniach 16–18 maja 1969 roku miał miejsce Festiwal Pueri Cantores w Birmingham²²⁰. Odnaleźć też można w archiwum Pueri Cantores *Konstytucję Pueri Cantores w Anglii* z 1974 roku²²¹, w której zapisano, że Konferencja Biskupów Anglii i Walii zatwierdziła ten dokument w kwietniu 1971 roku, a w maju 1972 roku zatwierdziła go Konferencja Biskupów Szkocji²²². Kolejne dokumenty zawarte w archiwum Pueri Cantores w Rzymie, a związane z tą Federacją datowane są na 1980 rok. Właściwie wszystkie dotyczą organizacji koncertów w Rzymie dla angielskich chórów, spraw organizacyjnych Federacji Pueri Cantores w Anglii oraz wielu bieżących tematów²²³. W 1973 roku Federacja Angielska Pueri Cantores przeżywała swój krajowy Kongres w Londynie²²⁴. W tym też czasie członkami Federacji angielskiej było 38 chórów²²⁵. Federacja ta miała także swój biuletyn, który

---

²¹⁷ Zob. *Report of Presidents' Meeting*, London 9–10 X 1965, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

²¹⁸ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 37, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

²¹⁹ Zob. *Protocols meetings BFPC*, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²⁰ Zob. *Pueri Cantores Festival*, Birmingham 1969, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²¹ Zob. *Pueri Cantores Federation of the Great Britain Constitution*, 24 IX 1974, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²² Zob. FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym; *Pueri Cantores Federation of Great Britain, Constitution*, 1974, FIPC 127, Statuti Paesi, Great Britain PC, AFIPC Rzym.

²²³ Zob. FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²⁴ Zob. *National Congress Pueri Cantores*, London 1973, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²⁵ Zob. *Pueri Cantores – British Federation*, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.

otrzymywał każdy chór²²⁶. W 1976 roku w Londynie odbył się Kongres Międzynarodowy²²⁷. Z tego wydarzenia pozostało w archiwum rzymskim bardzo wiele dokumentów. Prezydent Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores S. Koesler prowadził w czasie swojej kadencji także ożywioną korespondencję z Federacją angielską, zwłaszcza z ks. D. Higginsem, prezydentem. W archiwum przechowywane są szczegółowe dokumenty, w tym informacje na temat pogrzebu prezydenta Federacji ks. W. Purneya z 1987 roku²²⁸. Prezydentem w latach 90. był Michael Landers. Niestety, później komunikacja z Federacją się urywa. Do tego dochodzi jeszcze w 2002 roku śmierć prezydenta Michaela Landersa. Z tego też czasu odnaleźć można korespondencję J.M. Torrentsa z Federacją angielską, w której zapewnia on o modlitwie całej wspólnoty Pueri Cantores w intencji zmarłego²²⁹. Gdy w 2005 roku pojawiły się problemy z tym, czy Federacja nadal istnieje, czy też nie, J.M. Torrents podjął próbę ożywienia Federacji, niestety bezskutecznie²³⁰. Po tym wydarzeniu próbowano odnowienia działalności Federacji i kontaktów z Anglią. Doszło nawet do spotkań w Londynie z Martinem Bakerem na przełomie 2007–2009, a w Liverpoolu w dniu 2 maja 2009 roku. To ostatnie spotkanie związane było z uczestnictwem w posiedzeniu „Royal School of Church Music”. Na tym spotkaniu J.M. Torrents oraz R. Michaels prezentowali idee Federacji, które miały służyć ożywieniu działalności Pueri Cantores w Anglii²³¹. Niestety, także i te działania nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. Podczas prezydentury ks. R. Tyrały, korzystając z wielkiej pomocy R. Michaela mieszkającego w Szwajcarii, ale pochodzącego z Anglii wiceprezydenta Federacji Międzynarodowej, pojęto próbę odnowy

---

²²⁶ Zob. *Pueri Cantores England*, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²⁷ Zob. C16, London 1976, AFIPC Rzym; *XVI International Congress Pueri Cantores*, London, 7–11 VII 1976, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²⁸ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Great Britain, AFIPC Rzym.

²²⁹ Zob. J. M. Torrents, *Lettere e-mail*, 12 XII 2002, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.

²³⁰ Zob. J. M. Torrents, *Lettere e-mail alla Federazione Inglese*, 2005, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.

²³¹ Zob. *Conference of Catholic Directors of Music*, Liverpool, 2 V 2009, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.

żywołności Federacji Pueri Cantores w Anglii. Służyły temu spotkania w Londynie, korespondencja oraz nawiązywane kontakty. Niestety, aż do walnego zgromadzenia w 2017 roku, na którym niespodziewanie pojawił się przedstawiciel tej Federacji, nie było to możliwe²³².

Pierwsze ślady utworzenia Federacji w **Holandii**²³³ odnajdujemy w czerwcu 1952 roku, kiedy zostaje mianowany sekretarzem A. Schelstraete. W kwietniu 1955 roku prezydentem Federacji zostaje A. Smijers. W sierpniu 1966 roku nawiązane zostają kontakty z muzykami, zwłaszcza Lennards'em²³⁴. W archiwum rzymskim liczna jest korespondencja od 1966 roku, zwłaszcza ks. Romity, z członkami Federacji Pueri Cantores w Holandii²³⁵. W latach 60. prezydentem Federacji Holenderskiej Pueri Cantores był W. Buys, późniejszy prezydent Federacji Międzynarodowej (od 1992 roku)²³⁶. W tym czasie (w 1970 roku) w Federacji Pueri Cantores w Holandii było 12 chórów²³⁷. I Kongres Federacji Holenderskiej miał miejsce w dniach 22–24 października 1971 roku w Hilveryum²³⁸. W 1979 roku miał miejsce kolejny Kongres Federacji Holenderskiej Pueri Cantores²³⁹. Statut tej Federacji został zatwierdzony w 1982 roku²⁴⁰. Warto zaznaczyć, że w czasie prezydentury S. Koeslera liczne były kontakty z Federacją holenderską. Całość korespondencji przechowywana

²³² Zob. FIPC 256, Tyrala 7, Great Britain, AFIPC Rzym.

²³³ Zob. FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²³⁴ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 38, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

²³⁵ Zob. FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²³⁶ Zob. Liczne są listy ks. Romity do Federacji Pueri Cantores w Holandii, ale także listy prezydenta Federacji Pueri Cantores w Holandii Wima Buys'a. Tylko dla przykładu: W. Buys, *Lettera a Mons. Roucairol*, 9 I 1968, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym; W. Buys, *Lettera per Mons. Roucairol*, 4 X 1976, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym; W. Buys, *Lettera a Mons. Taizariol*, 25 X 1976, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²³⁷ Zob. *La list de la Federation Pueri Cantores in Niderland*, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²³⁸ Zob. *I Congress of Pueri Cantores in Holland*, 1971, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²³⁹ Zob. *Congress Pueri Cantores Holland*, 1979, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²⁴⁰ Zob. *Statutes Holland Pueri Cantores*, FIPC 127, Statuti Paesi, Holland PC, AFIPC Rzym.

jest w archiwum. Sprawy dotyczyły chórów, samej Federacji i Kongresów Międzynarodowych, a także udziału w Rassegna w Loreto²⁴¹. Prezydentem Federacji od 1992 roku był Fons de Munck, po nim zaś Bas W.M. Kersten (przedwcześnie zmarły 25 czerwca 2008 roku w wieku 27 lat), następnie prezydentem został Mark Timmermans. W Federacji działało wówczas 21 chórów²⁴². Bardzo obfita jest korespondencja związana z przedwczesną śmiercią chórzysty, a później prezydenta Federacji Holenderskiej Pueri Cantores, B. Kerstena. Dla wielu było to z pewnością wielkie zaskoczenie i tragedia²⁴³. Federacja Holenderska niestety przeżywała już wówczas kryzys i właściwie poza śladowymi działaniami, nie była obecna na forum międzynarodowym. W latach 2009–2017 prezydent Federacji Międzynarodowej podjął próbę ożywienia działalności Federacji w Holandii. Służyły temu spotkania z dyrygentami, prezydentem, asystentem kościelnym, ale także udział w spotkaniu chóralnym z okazji jubileuszu 50-lecia chóru wcześniej prowadzonego przez W. Buysa, prezydenta Federacji Międzynarodowej. Była to też okazja do upamiętnienia B. Kerstena, przedwcześnie zmarłego prezydenta Federacji, oraz W. Buysa prezydenta Federacji Międzynarodowej zmarłego w 2007 roku²⁴⁴. W 2012 roku w Federacji było 17 chórów²⁴⁵. Federacja Holenderska zorganizowała dwa Kongresy Międzynarodowe: w Bois le Duc w 1972 roku²⁴⁶ oraz Maastricht w 1990 roku²⁴⁷.

W **Austrii**²⁴⁸ w czerwcu 1953 roku jako pierwszy prezydent zostaje mianowany ks. Maruszczyk SVD. W październiku 1954 roku miał miejsce Kongres regionalny we Wiedniu z okazji III Międzynarodowego Kongresu Muzyki Sakralnej. W październiku 1963 roku ks. Romita kontaktuje się z Episkopatem Austrii, aby oficjalnie utworzyć Federację narodową. W kwietniu 1964 roku pierwsi Pueri Cantores z Austrii wzięli udział

---

²⁴¹ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Holland, AFIPC Rzym.

²⁴² Zob. *Folder Pueri Cantores Holland*, Holland, AFIPC Rzym.

²⁴³ Zob. FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²⁴⁴ Zob. FIPC 256, Tyrala 7, Holland, AFIPC Rzym.

²⁴⁵ Zob. *Federation Holland Pueri Cantores*, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.

²⁴⁶ Zob. C14, Bois le Duc 1972, AFIPC Rzym.

²⁴⁷ Zob. C26, Maastricht 1990, AFIPC Rzym.

²⁴⁸ Zob. FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.

w Rassegna w Loreto. W sierpniu 1966 roku miało miejsce ponowne spotkanie ks. Romity z muzykami kościelnymi w Austrii, aby utworzyć oficjalnie Federację. W lutym 1967 roku Konferencja Episkopatu Austrii mianuje jako prezydenta Federacji ks. Franza Sotola z Wiednia, a już w lipcu chóry Federacji wzięły udział w XI Międzynarodowym Kongresie Pueri Cantores²⁴⁹. W archiwum Federacji Międzynarodowej odnajdziemy ciekawą korespondencję prowadzoną od roku 1963, a dotyczącą działalności Pueri Cantores w Austrii. Mowa jest tutaj oczywiście o obecności chórów na Kongresach Międzynarodowych, organizacji wewnątrz Federacji koncertów i kongresów krajowych, a także innych ważnych wydarzeniach²⁵⁰. Pojawiają się w tej korespondencji, obok już wymienionych, tacy adresaci, jak: o. J. Graisy z Wiednia, ks. J. Kosch, J. Leitner z St. Florian, J. Bogensberger z Salzburga, W. Lehner, ks. H. Wurm, o. R. Biosner OSB, o. S. Holzhauser O.Cist. W późniejszej historii: R. Hillebrant, ks. J. Wodicka, J. Doeller. Z czasów prezydentury S. Koeslera odnaleźć można w archiwum wiele interesujących dokumentów. Dotyczą one zwłaszcza relacji z Federacją Międzynarodową, odwiedzin, jubileuszów chóralnych, a także współpracy międzynarodowej²⁵¹. To w tej dokumentacji odnajdujemy statut Federacji austriackiej Pueri Cantores²⁵². W tym czasie prezydentem Federacji austriackiej był Kurt Knotzinger, a od 1990 roku był już nim J. Bogensberger. W tym czasie w Federacji działało aktywnie 7 chórów²⁵³. Ważnym wydarzeniem dla Federacji w 1996 roku był Kongres Międzynarodowy w Salzburgu. Niestety, nie jest zbyt liczna dokumentacja podsumowująca to wydarzenie jest uboga²⁵⁴. W rzymskim archiwum można odnaleźć przedstawiane na posiedzeniu Federacji Międzynarodowej sprawozdania z działalności Federacji Austriackiej. W 1999 roku miał miejsce 16. Kongres Krajowy w Bregencji, w roku 2000 Federacja

---

²⁴⁹ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 35, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

²⁵⁰ Zob. FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.

²⁵¹ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Austria, AFIPC Rzym.

²⁵² Zob. *Statuten Pueri Cantores Austria*, FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Austria, AFIPC Rzym.

²⁵³ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Austria, AFIPC Rzym.

²⁵⁴ Zob. FIPC 142, Austria, AFIPC Rzym.

austriacka przeżywała swój kolejny Kongres w Mariazell, zaś w 2001 w Zwettl oraz w 2003 roku w Grazu i w końcu w 2008 roku w Salzburgu. Federację tworzyły wówczas 24 chóry²⁵⁵. Ze sprawozdań J. Bogensbergera dowiadujemy się także o udziale chórów Federacji austriackiej w Kongresach Międzynarodowych. Na zakończenie kadencji J. Bogensbergera w Federacji Austrii Pueri Cantores było 17 chórów. W 2009 roku swoje sprawozdanie z działalności Federacji przedstawił prezydent J. Doeller z Grazu²⁵⁶. Dowiadujemy się z niego o działalności chórów austriackich oraz że na 2011 rok planowano kongres krajowy. W dniach 22–26 października 2010 roku w Innsbrucku miał miejsce Kongres Pueri Cantores austriackiej Federacji. Wziął w nim udział prezydent²⁵⁷. W rzymskim archiwum Pueri Cantores znajduje się także nowa wersja statutu Federacji Pueri Cantores w Austrii z 1992 roku²⁵⁸. Warto w tym miejscu dodać, że J. Bogensberger przez wiele lat był delegatem Federacji Międzynarodowej dla rozwoju Pueri Cantores na Europę Wschodnią. Federacja Austrii Pueri Cantores zorganizowała dwa Kongresy Międzynarodowe: w Wiedniu w 1978 roku²⁵⁹ oraz Salzburgu w 1996 roku²⁶⁰.

W lipcu 1954 roku rozpoczęła się fundacja Federacji Pueri Cantores w **Grecji**, prezydentem został mianowany o. E.P.D. Roussos SJ²⁶¹. Niestety, nic z tego wówczas nie wyniknęło. Ożywiona korespondencja w sprawie

²⁵⁵ Zob. J. Bogensberger, *Bericht aus dem Austria Pueri Cantores*, 2001, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym; J. Bogensberger, *Bericht aus dem Austria Pueri Cantores*, 2004, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym; J. Bogensberger, *Bericht aus dem Austria Pueri Cantores*, 2006, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym; J. Bogensberger, *Bericht aus dem Austria Pueri Cantores*, 2007, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym; J. Bogensberger, *Bericht aus dem Austria Pueri Cantores*, 2008, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.

²⁵⁶ Zob. J. Doeller, *Pueri Cantores Austria*, 2009/10, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.

²⁵⁷ Zob. *21.Nationalkongress Pueri Cantores Austriae*, 2010, FIPC 250, Tyrala, 1, Austria, AFIPC Rzym.

²⁵⁸ Zob. *Statuten des Vereins Pueri Cantores Austriae*, 1992, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym; *Statuten des Vereins Pueri Cantores Austriae*, 1992, FIPC 127, Statuti Paesi, Austria PC, AFIPC Rzym.

²⁵⁹ Zob. C18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²⁶⁰ Zob. C28, Salzburg 1996, AFIPC Rzym.

²⁶¹ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 36, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

Pueri Cantores w Grecji pojawia się dopiero w latach 1968–1972. Z tego czasu też zachowana jest relacja nt. delegacji chóru z Grecji w gościnie u ks. F. Romity²⁶². W 1989 roku znowu powrócono do idei założenia Federacji Pueri Cantores w Grecji. Swój akces złożył chór chłopięcy z Papadisi-Rodi²⁶³. Bardzo ważną rolę w ożywieniu tego oddziału Pueri Cantores odegrał prezydent S. Koesler. W jego prywatnym archiwum odnajdujemy korespondencję na ten temat. Działo wówczas 21 chórów Federacji greckiej Pueri Cantores, jak wynika z dokumentacji S. Koeslera²⁶⁴. Z 1991 roku zachowana jest korespondencja od prezydenta Federacji Pueri Cantores w Grecji, G. Zacharoupulosa²⁶⁵. Niestety, w późniejszym czasie ślad po tej współpracy zaginął. Oddział Pueri Cantores w Grecji nie istnieje.

W lipcu 1954 roku ma miejsce fundacja Federacji w **Turcji** i mianowanie prezydentem ks. J. Inglessisa²⁶⁶. Działalności tej organizacji nie udało się rozwinąć. Poza aktem założycielskim nie odnotowano tu żadnych innych działań, dlatego rok ten należy uznać jednocześnie za końcowy dla Federacji tureckiej.

Pierwsze kroki w stronę utworzenia Federacji Pueri Cantores w **Irlandii**²⁶⁷ poczyniono w październiku 1951 roku, ponieważ od tego momentu zaczyna się przygotowywanie projektu przez ks. W. Gallaghera. Oficjalnie dopiero w październiku 1954 roku następuje nominacja ks. W. Gallaghera na korespondenta Federacji Międzynarodowej. W listopadzie 1966 roku pojawił się nowy etap i nowy korespondent Federacji – D. Carrol, który rozpoczyna działalność w sekretariacie FIPC w Rzymie²⁶⁸. Prezydentem został wtedy mianowany ks. Jerry Threadgold. Do 1987 roku trwała niezwykle ożywiona korespondencja z Federacją Pueri Cantores

---

²⁶² Zob. FIPC, 22 Grecia, AFIPC Rzym.

²⁶³ Zob. tamże.

²⁶⁴ FIPC 107, Koesler 8, Grecia, AFIPC Rzym.

²⁶⁵ Zob. FIPC 22, Grecia, AFIPC Rzym.

²⁶⁶ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

²⁶⁷ Zob. FIPC 17 Irlandia, AFIPC Rzym.

²⁶⁸ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 37, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

w Irlandii²⁶⁹. W 1987 roku na prezydenta Federacji Pueri Cantores w Irlandii wybrano Ite O'Donovan (funkcję tę pełni do dzisiaj)²⁷⁰. Prezydent Federacji Międzynarodowej S. Koesler prowadził korespondencję w sprawach Federacji, kontaktów międzynarodowych, spraw bieżących. Zachowana jest ona w jego prywatnym archiwum obecnie znajdującym się w Rzymie²⁷¹. W 1989 roku do Federacji wedle podawanych statystyk należało 25 chórów, a 4 czekały na wprowadzenie²⁷². Składając sprawozdanie za okres 2000/2001, I. O'Donovan przedstawiła, że w tym czasie istniało 14 chórów oraz że w październiku 2010 roku miało miejsce spotkanie chórów całej irlandzkiej Federacji²⁷³. W 2006 roku J.M. Torrents podjął temat „umierającej” Federacji Pueri Cantores w Irlandii. Obserwacja była czytelna, ponieważ od dłuższego czasu na Kongresy chórálne przybywał jeden chór. Ite O'Donovan niestety nie podjęła tego tematu, a w swojej odpowiedzi tłumaczyła się tradycją irlandzką²⁷⁴. Była też próba ożywienia działalności Federacji Pueri Cantores w Irlandii poprzez organizację Kongresu Międzynarodowego w Dublinie w 2009 roku. Mimo że biskup bardzo popierał tę ideę, prezydent niestety nie była otwarta na tę propozycję. Ten sam problem napotkał jej następca i sprawa utknęła w martwym punkcie. Podczas niemal całej kadencji prezydenckiej ks. R. Tyralla próbował rozwiązać ów problem, ale bezskutecznie²⁷⁵.

W 1992 roku, po ustaniu komunistycznego reżimu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej, możliwe stało się zorganizowanie formalne Federacji **Polskiej** Pueri Cantores. Początki te sięgają jednak lat 60. XX wieku. W archiwum w Rzymie odnajdujemy tego wyraźne ślady. Pierwszym człowiekiem, który bardzo chciał organizować Federację, był ks. Hubert Lupa z Olsztyna, kolejny to ks. Dionizy Jackowski z Częstochowy²⁷⁶. Za-

---

²⁶⁹ Zob. FIPC 17, Irlandia, AFIPC Rzym.

²⁷⁰ Zob. *Newsletter*, III 1987, FIPC 17, Irlandia, AFIPC Rzym.

²⁷¹ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Irleand, AFIPC Rzym.

²⁷² Zob. *Afiliated choirs 1989*, FIPC 17, Irlandia, AFIPC Rzym.

²⁷³ Zob. *Pueri Cantores Choirs Ireland 2010-2011*, FIPC 17, Irlandia, AFIPC Rzym.

²⁷⁴ Zob. J. M. Torrents, *E-mail a I. O'Donovan 3 IX 2006*, FIPC 17, Irlandia, AFIPC Rzym.

²⁷⁵ Zob. FIPC 258, Tyralla 9, Ireland, AFIPC Rzym.

²⁷⁶ Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

chowal się też wzruszający list kard. Stefana Wyszyńskiego, prymasa Polski, z 23 listopada 1963 roku, skierowany do ks. F. Romity, wówczas od paru miesięcy prezydenta Międzynarodowej Federacji, z prośbą o włączenie chórów z Polski do Federacji Pueri Cantores²⁷⁷. W 1968 roku ks. Lupa pisał do ks. Romity, że istnieją już chóry w Rybniku (od 1964), Popielowie (od 1967), i prosił go o utworzenie oddziału polskiego Pueri Cantores²⁷⁸. Ksiądz F. Romita odpisywał z życzliwością, ale też nie mogąc wprowadzić Federacji w sposób oficjalny (zakaz władzy komunistycznej tworzenia stowarzyszeń), sugerował pracę, a kiedy będzie to możliwe – obiecywał, założenie oddziału Pueri Cantores w Polsce. Jeszcze bardziej wzruszający jest list z 5 maja 1968 roku, który podpisali, obok ks. Lupy, także mali chórzycy, do którego dołączyli ks. Romicie fotografię przedstawiającą chór²⁷⁹. W 1970 roku do tych dwóch chórów dołączył jeszcze jeden, z Ornety, i znów ks. Lupa pisał do ks. Romity w sprawach utworzenia Federacji Polskiej²⁸⁰. Ksiądz Romita przesyłał im znaczki Pueri Cantores i informował, że powinni się czuć obecni w rodzinie Pueri Cantores. Posyłał im też biuletyn oraz pisał, jak to jest dla niego niezwykle ważne, że w Polsce czuje się tak wielką determinację co do założenia oddziału Pueri Cantores. Ciekawe jest także i to, że już wówczas pojawiła się myśl o wprowadzeniu do Federacji dziewcząt. Ksiądz Romita pisał:

Przed wszystkim wieści, jakie Ojciec przysłał, rozweseliły mnie na duszy. Brawo, brawo, Ojciec Lupa. Wytężona praca dla dobra Kościoła jak i też dla ruchu Pueri Cantores daje swoje owoce i prócz satysfakcji wewnętrznej otrzyma Ojciec również nagrodę od Pana. (...) Jeśli Ojciec czegoś od Federacji potrzebuje, proszę mi dać znać (...) serdeczne pozdrowienia dla wszystkich polskich Pueri Cantores, a dla Ojca w szczególności²⁸¹.

10 listopada 1970 roku pisał też list w sprawie założenia Pueri Cantores w Polsce ks. Jerzy Dąbrowski, późniejszy sekretarz Episkopatu Polski²⁸².

²⁷⁷ Zob. S. Wyszyński, *List do ks. Romity*, 23 XI 1963, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

²⁷⁸ Zob. H. Lupa, *List do ks. Romity*, 21 II 1968, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

²⁷⁹ Zob. H. Lupa, *List do ks. Romity*, 5 V 1968, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

²⁸⁰ Zob. H. Lupa, *List do ks. Romity*, 17 IV 1970, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

²⁸¹ F. Romita, *Lettera a padre Lupa*, 6 V 1970, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

²⁸² Zob. J. Dąbrowski, *List do ks. Romity*, 10 XI 1979, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

Oczywiście, ks. Romita odpowiadał, ale w podobnym tonie jak poprzednio. W 1971 roku do grona propagatorów idei Pueri Cantores w Polsce dołączył jeszcze ks. Michał Studnik z Górnej Grupy²⁸³. Idea nie umarła, ale wówczas nie mogła zostać zrealizowana. Po studiach w Lublinie do swojej rodzimej diecezji w 1981 roku powraca ks. A. Zając, a biskup poleca mu założyć chór chłopięcy w katedrze²⁸⁴. To wydaje się momentem zwrotnym dla sprawy Pueri Cantores w Polsce. Bardzo ważne było to, że ks. A. Zając wyjeżdżał z tarnowskim chórem katedralnym na Kongresy Międzynarodowe; odnajdujemy tego ślady w archiwum międzynarodowym²⁸⁵. Niezwykle istotą była sprawa jego przyjaźni z S. Koeslerem, który doprowadził jako prezydent Międzynarodowej Federacji do włączenia Polskiej Federacji Pueri Cantores do rodziny międzynarodowej w 1992 roku. Zachowana jest korespondencja na ten temat²⁸⁶. Bardzo ważną rolę w tym kontekście odegrał ks. Zdzisław Bernat z Poznania, odnowiciel życia chóralnego przy katedrze. Dopiero w 1992 roku możliwe było utworzenie Polskiej Federacji Pueri Cantores. Spotkanie założycielskie odbyło się w Tarnowie, a założycielem był ks. Andrzej Zając²⁸⁷. Wówczas też przygotowano pierwszy statut Federacji Polskiej Pueri Cantores²⁸⁸, który przyjęła do wiadomości Konferencja Episkopatu Polski w 1992 roku. Z zestawienia chórów w 1994 roku wynikało, że już dwa lata po powstaniu

---

²⁸³ Zob. M. Studnik, *List do ks. Romity*, 2 IV 1971, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

²⁸⁴ Zob. A. Zając, *Polska Federacja Pueri Cantores - powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zając, *Pueri Cantores w Polsce - tradycja i współczesność*, w: *Ante Deum Stantes*, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 715-728.

²⁸⁵ Na innym miejscu już była o tym mowa, a także będzie w kolejnym rozdziale.

²⁸⁶ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Poland, AFIPC Rzym.

²⁸⁷ Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym; *Protokół z posiedzenia założycielskiego Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Tarnów 1992, Polska Federacja Pueri Cantores 1992-1994, APFPC, Kraków; *List dyrygentów PFPC do sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski*, 14 III 1992, Polska Federacja Pueri Cantores 1992-2004, APFPC, Kraków; A. Zając, *Pueri Cantores w Polsce - tradycja i współczesność*, w: *Ante Deum Stantes*, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 724.

²⁸⁸ Zob. *Statut Polskiej Federacji Pueri Cantores*, 1992, FIPC 127, Statuti Paesi, Poland PC, AFIPC Rzym; A. Zając, *Pueri Cantores w Polsce - tradycja i współczesność*, *Ante Deum Stantes*, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 725.

Federacji w jej składzie było 15 chórów²⁸⁹. Federacja Polska w swojej historii przeżywała Kongresy krajowe w następujących miastach: Tarnów (1997)²⁹⁰, Kraków (2000)²⁹¹, Poznań (2003)²⁹², Toruń (2006)²⁹³, Nowy Sącz (2008)²⁹⁴, Biała Podlaska–Siedlce (2010)²⁹⁵, Częstochowa (2012)²⁹⁶, Poznań (2015)²⁹⁷. Najważniejszym wydarzeniem jednak był w 2007 roku organizowany w Krakowie Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Stał się on wielką manifestacją młodych proszących o pokój i miłosierdzie Boga dla całego świata²⁹⁸. W 2013 roku prezydent honorowy Polskiej Federacji Pueri Cantores, ks. A. Zając, zorganizował Regionalne spotka-

²⁸⁹ Zob. *Chóry Polskiej Federacji Pueri Cantores*, 1994, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym; *Polska Federacja Pueri Cantores*, 28 VII 1993, Polska Federacja Pueri Cantores w latach 1992–1994, APFPC, Kraków.

²⁹⁰ Zob. *Biuletyn I Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Tarnów 1997, APFPC, Kraków; *Materiały nutowe I Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Tarnów 1997, APFPC, Kraków; A. Zając, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 725.

²⁹¹ Zob. *Biuletyn II Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Kraków 2000, APFPC, Kraków; *Materiały nutowe II Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Kraków 2000, APFPC, Kraków; . Zając, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 726.

²⁹² Zob. *Biuletyn III Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Poznań 2003, APFPC, Kraków; *Materiały nutowe III Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Poznań 2003, APFPC, Kraków; Zając, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 726.

²⁹³ Zob. *Biuletyn IV Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Toruń 2006, APFPC, Kraków; *Materiały nutowe IV Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Toruń 2006, APFPC, Kraków.

²⁹⁴ Zob. *Biuletyn V Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Nowy Sącz 2008, APFPC, Kraków; *Materiały nutowe V Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Nowy Sącz 2008, APFPC, Kraków.

²⁹⁵ Zob. *Materiały nutowe VI Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Biała Podlaska-Siedlce 2010, APFPC, Kraków.

²⁹⁶ Zob. *Materiały nutowe VII Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Częstochowa 2012, APFPC, Kraków.

²⁹⁷ Zob. *Materiały nutowe VIII Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Poznań 2015, APFPC, Kraków.

²⁹⁸ Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym; C 34. Mszał, Kraków 2007, AFIPC Rzym; C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym; C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

nie chórów w Szalowej. Przybyło parę chórów, obecny był także prezydent międzynarodowy²⁹⁹. Ksiądz R. Tyrała, jako prezydent Federacji Polskiej, składając sprawozdanie za lata 2007/2008, informował, że odbędzie się Kongres Krajowy w Nowym Sączu oraz że odbędą się wówczas także wybory nowych władz Federacji. Z tego sprawozdania wynika także, że działało w niej wówczas 40 chórów³⁰⁰. Ksiądz Andrzej Zając, pisząc historię Federacji w latach 1992–2009, zwracał uwagę na najważniejsze wydarzenia tego czasu. W chwili założenia Federacja liczyła 9 chórów, a w 2009 aż 42 zespoły. Odnotowywał, skąd pochodzą chóry i jak są dotowane, wspominał o poszerzeniu formuły o chóry akademickie, o konieczności formacji liturgicznej i muzycznej. Jednak za najważniejsze wydarzenie tego czasu pierwszy prezydent Federacji uznał wybór 11 lipca 2009 roku ks. R. Tyrały na prezydenta Federacji Międzynarodowej. Pisał:

W tym roku dała (Federacja Polska) Międzynarodowej Federacji prezydenta, który wzrastał, działał i dojrzewał do tej roli w strukturach Polskiej Federacji Pueri Cantores. Jest to dla nas wszystkich, członków Federacji, powodem do radości i dumy³⁰¹.

Prezydentami Polskiej Federacji Pueri Cantores byli: ks. Andrzej Zając (1992–2004)³⁰², ks. Robert Tyrała (2004–2009)³⁰³, ks. Piotr Paćkowski

---

²⁹⁹ Zob. *Regionalny Kongres*, Szalowa 2013, FIPC 259, Tyrała 10, Poland, AFIPC Rzym.

³⁰⁰ Zob. R. Tyrała, *Podsumowanie działań PFPC 2007/8*, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

³⁰¹ A. Zając, *Raport z działalności Polskiej Federacji Pueri Cantores w latach 1992–2009*, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

³⁰² Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym; *Protokół z Konferencji Delegatów Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Kraków 24 VI 2000, Polska Federacja Pueri Cantores, APFPC, Kraków; Piekarz G., *Protokół z Walnego Zgromadzenia Sprawozdawczo-Wyborczego Polskiej Federacji Pueri Cantores w Krakowie*, 16 IX 2004, Polska Federacja Pueri Cantores w latach 2004–2008, APFPC, Kraków; Zając A., *Sprawozdanie Prezydenta Polskiej Federacji Pueri Cantores za okres 1992–2004*, Kraków 16 IX 2004, Polska Federacja Pueri Cantores 2008–2009, APFPC, Kraków.

³⁰³ Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym; Piekarz G., *Sprawozdanie ze Zjazdu Delegatów Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Nowy Sącz, 12 IX 2008, Polska Federacja Pueri Cantores w latach 2004–2008, APFPC, Kraków; Tyrała R., *Sprawozdanie z działalności*

(2009–2013)³⁰⁴, Mateusz Prendota (2013–2017)³⁰⁵. W 2015 roku został wydany folder z adresami, zdjęciami oraz historią Polskiej Federacji Pueri Cantores. Jest to ważny dokument ukazujący bogactwo tej wspólnoty w Polsce³⁰⁶. W czasie prezydenckiej kadencji w Federacji Międzynarodowej ks. R. Tyrały pielęgnowano dobre kontakty z jego rodzimą Federacją. Brał on udział w spotkaniach dyrygentów, jubileuszach chórów, Kongresach, służył radą prezydium polskiej Federacji, o ile zachodziła taka potrzeba. Federacja polska stała się w tym czasie jedną z bardziej oddziałujących na Federację Międzynarodową. W marcu 2017 roku Federacja obchodziła 25-lecie powstania; odbył się Kongres Pueri Cantores Polskiej Federacji w Rzeszowie (wrzesień 2017)³⁰⁷. Niewątpliwie dzieło Pueri Cantores na ziemi polskiej zadomowiło się poprzez wielką determinację ludzi³⁰⁸, ale nade wszystko działanie Opatrzności Bożej.

W marcu 1964 roku Owe Bergstrom (organista w katolickiej katedrze w Sztokholmie) rozpoczyna działanie w celu utworzenia Pueri Cantores w **Szwecji** oraz koordynuje współpracę pomiędzy chórami katolickimi i protestanckimi³⁰⁹. Korespondencja dotycząca początków działalności jest dosyć ciekawa i bogata. Dowiadujemy się z niej, jak niezwykle trudno było założyć nawet jeden chór przy katedrze. Wszak Szwecja nie jest

---

prezydenta za lata IX 2004 – IX 2008, Polska Federacja Pueri Cantores 2008–2009, APFPC, Kraków.

³⁰⁴ Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym; *Protokół ze Zjazdu Delegatów Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Siedlce 25–26 IX 2009, Polska Federacja Pueri Cantores, APFPC, Kraków.

³⁰⁵ Zob. FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

³⁰⁶ Zob. *Polska Federacja Pueri Cantores*, red. M. Prendota, N. Tokarczyk, Kraków 2015, APFPC Kraków.

³⁰⁷ Zob. FIPC 259, Tyrała 10, Poland, AFIPC Rzym; *Biuletyn IX Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Rzeszów 2017, APFPC, Kraków; *Materiały nutowe IX Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Rzeszów 2017, APFPC, Kraków.

³⁰⁸ Zob. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zajączowi w 70-lecie urodzin, Tarnów 2014, t. 33/2, s. 205–215

³⁰⁹ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 38, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

katolickim krajem, a większość wyznawców to protestanci³¹⁰. W 1971 roku poza katedrą znaleziono jeszcze jedno miejsce, gdzie możliwe było założenie chóru katolickiego, a mianowicie w szkole Adolf Fredriks, i tak się też stało³¹¹. W tym samym miejscu ks. Romita korzystał też z kontaktów z Instytutem Kultury Włoskiej, pomagając Federacji w dalszych pracach nad stworzeniem oddziału Pueri Cantores. W archiwum odnajdujemy korespondencję na ten temat do 1973 roku, później niestety kontakt ten zamiera. Odnowa idei Federacji i ponowne jej założenie ma miejsce w 2006 roku³¹², gdy Pueri Cantores oficjalnie wracają do rodziny międzynarodowej³¹³. Mimo tak złożonej i trudnej sytuacji dla Kościoła katolickiego w Szwecji, to właśnie w Sztokholmie w 2009 roku miał miejsce Międzynarodowy Kongres, z założenia ekumeniczny. To wtedy, 11 lipca 2009 roku, prezydentem Federacji Międzynarodowej został wybrany ks. R. Tyrała³¹⁴. W 2014 roku w sprawozdaniu prezydent Federacji Anny Marii Hedin czytamy, że działały wówczas 4 chóry Pueri Cantores w Szwecji³¹⁵. Ożywiona była korespondencja oraz kontakty z Federacją Szwedzką w czasie prezydentury ks. R. Tyrały. Brał on też udział w Kongresie Pueri Cantores Federacji w Jönköping w 2010 roku. Bardzo ważny był też w tym działaniu udział biskupa Sztokholmu (późniejszego kardynała) Andersa Arboreliusa OCD, niezwykle otwartego i pomagającego w rozwoju Federacji w Szwecji³¹⁶.

W Norwegii ks. Romita w 1964 roku mianował korespondentem Oistena Vogta. I tak rozpoczęło się działanie związane z wejściem idei

---

³¹⁰ Zob. Korespondencja O. Bergstom i odpowiedzi ks. F. Romita, FIPC 67, Sweden e Norwegian, AFIPC Rzym.

³¹¹ Zob. Korespondencja z Adolf Fredriks Skola, FIPC 67, Sweden e Norwegian, AFIPC Rzym.

³¹² Zob. *Svenska Forbundet for Pueri Cantores*, 17 VI 2006, FIPC 67, Sweden e Norwegian, AFIPC Rzym.

³¹³ Zob. A. M. Hedin, *Pueri Cantores in Sweden, some reflections*, 2009, FIPC 67, Sweden e Norwegian, AFIPC Rzym.

³¹⁴ Zob. C 35.1, Stocholm 2009, AFIPC Rzym.

³¹⁵ Zob. A. M. Hedin, *Pueri Cantores in Sweden*, 2014, FIPC 67, Sweden e Norwegian, AFIPC Rzym.

³¹⁶ Zob. FIPC 261, Tyrala 12, Sweden, AFIPC Rzym.

Pueri Cantores do **Norwegii**³¹⁷. Po tym czasie nie ma innych informacji związanych tutejszym Towarzystwem. W 2010 roku ks. R. Tyrąła podejmuje próbę organizacji Pueri Cantores w Norwegii, ale również bezskutecznie³¹⁸.

W 1964 roku podjęto próbę organizacji oddziału Pueri Cantores w **Monaco**³¹⁹. Niestety, poza wstępną wymianą listów z chórem katedry nic nie osiągnięto.

W 1964 roku odnotowano próbę stworzenia Federacji Pueri Cantores na **Węgrzech**³²⁰. Kontakt ten nawiązany został z ks. Luigim Wernerem, który był dyrygentem chóru chłopięcego. Niestety, nie udało się wówczas utworzyć oddziału Pueri Cantores w tym kraju. W 2010 roku prezydent Federacji Międzynarodowej podjął na nowo kontakty z Kościołem i chórami na Węgrzech³²¹. Ostatecznie doprowadziło to do mianowania korespondentów Pueri Cantores na Węgrzech w 2017 roku³²².

W 1965 roku rozpoczęto działania w celu utworzenia Federacji Pueri Cantores w **Danii**³²³. Pracę pomiędzy chórami katolickimi i protestantskimi rozpoczął P. Kaiser³²⁴. Od tego też czasu prowadzona jest korespondencja z Danią. Trwało to do 1973 roku³²⁵. Kolejne nawiązanie współpracy ma miejsce w 2011 roku i wówczas Christa Stanger została mianowana korespondentem Federacji Międzynarodowej celem utworzenia w przyszłości Federacji. Bardzo ciekawe jest też sprawozdanie z działalności tego korespondenta w 2015 roku, ukazujące złożoność problemu relacji katolików i protestantów w tym kraju. Niemniej ważne są podejmowane próby powołania Federacji. Pomocny był w tym dziele biskup Kopenha-

³¹⁷ Zob. Korespondencja O. Vogt i ks. F. Romita, FIPC 67, Sweden e Norwegian, AFIPC Rzym.

³¹⁸ Zob. FIPC 259, Tyrąła 10, Norway, AFIPC Rzym.

³¹⁹ Zob. FIPC 52, Monaco, AFIPC Rzym.

³²⁰ Zob. FIPC 71, Hungary, AFIPC Rzym.

³²¹ Zob. FIPC 256, Tyrąła 7, Hungary, AFIPC Rzym.

³²² Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

³²³ Zob. FIPC 36, Denmark, AFIPC Rzym.

³²⁴ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 35, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

³²⁵ Zob. FIPC 36, Denmark, AFIPC Rzym

gi³²⁶. Obfita jest korespondencja na temat utworzenia Federacji, ale do 2017 roku nie było to możliwe³²⁷.

W sierpniu 1966 roku rozpoczynają się pierwsze kontakty organizacyjne dla ruchu Pueri Cantores w **Luksemburgu**. W marcu 1967 roku konstituuje się Federacja Luksemburg, a prezydentem zostaje ks. J.P. Schmit³²⁸. Z tych czasów w archiwum pozostało sporo korespondencji, która dotyczyła organizacji, koncertów, udziału chórów w Rassegna di Loreto i innych spraw na bieżąco omawianych³²⁹. Ksiądz Schmit był też zaangażowany w działalność Consotiatio Internationalis Musicae Sacrae i stąd odnaleźć można wiele korespondencji na ten temat w archiwum³³⁰. Z 1987 roku zachowana jest korespondencja S. Koeslera w sprawach działalności Federacji Pueri Cantores w Luksemburgu³³¹. Oficjalnie Federacja w Luksemburgu została po raz kolejny afiliowana do rodziny międzynarodowej 18 września 1991 roku³³². Po tym czasie nie odnajdziemy już żadnego śladu jej działalności.

W latach 70. rozpoczęły się kontakty sekretariatu Pueri Cantores z chórami z **Jugosławii**³³³. Działał tam chór „Angeli Bianchi”, a w archiwum rzymskim zachowane są nawet fotografie chóru ze spotkania z papieżem Pawłem VI w Rzymie. Oddanym działaczem dla sprawy Pueri Cantores był ks. Antonio Bakovic, najpierw pracujący w Naglaj, a następnie w Sarajewie. Ożywiona jest korespondencja znajdująca się w archiwum Pueri Cantores, zarówno za czasów ks. F. Romity, jak i ks. J. Roucairola – prezydentów Federacji Międzynarodowej. Niestety, później kontakt ten zamiera. W 2017 roku od korespondencji i ostatecznego

---

³²⁶ Zob. *Application for FIPC, 2011*, FIPC 36, Denmark, AFIPC Rzym; Ch. Stanger, *Correspondent Pueri Cantores in Denmark, 2015*, FIPC 36, Denmark, AFIPC Rzym.

³²⁷ Zob. FIPC 253, Tyrala, 4, Denmark, AFIPC Rzym.

³²⁸ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 37, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

³²⁹ Zob. FIPC 57, Luxemburg, AFIPC Rzym.

³³⁰ Zob. *Lettera alla FIPC sul tema della CIMS, 3 IV 1979*, FIPC 57, Luxemburg, AFIPC Rzym.

³³¹ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Luxemburg, AFIPC Rzym.

³³² Zob. *Affiliation du Luxembourg Pueri Cantores a la FIPC*, FIPC 57, Luxemburg, AFIPC Rzym.

³³³ Zob. FIPC 15, Jugoslavia, AFIPC Rzym.

mianowania korespondenta rozpoczyna się nowa era Pueri Cantores, ale już w **Bośni-Hercegowinie**³³⁴.

Od 1970 roku dostrzegalna jest próba stworzenia oddziału Pueri Cantores na **Malcie**³³⁵. Najpierw są to listy z ks. Alberto Borgiem z zakonu oo. Augustianów na Malcie. Ksiądz Romita, używając sposobów dyplomatycznych, próbuje ożywienia, ale niestety ostatecznie bez żadnego skutku.

Z 1971 roku zachowany jest list od rektora Papieskiego Kolegium Litewskiego w Rzymie, którego celem była chęć nawiązania współpracy z ks. Romitą i założenia Pueri Cantores na **Litwie**³³⁶. Niestety nie udało się tego osiągnąć. W 2005 roku podjęto kolejną próbę założenia Federacji za prezydentury J. M. Torrentsa³³⁷. W 2010 roku prezydent Federacji podjął kolejną próbę założenia oddziału Pueri Cantores na Litwie³³⁸. Niestety, nie miało to większego skutku poza wymianą korespondencji.

W 1990 roku prezydent Federacji Międzynarodowej S. Koesler próbował nawiązać kontakty z chórem w Bratysławie. Zachowana jest korespondencja na ten temat z M. Rovnakową, a także z chórem w Ołomuńcu³³⁹. Za kadencji J. Torrentsa została powołana do istnienia Federacja Pueri Cantores na Słowacji, a prezydentem został ks. R. Adamko. W dniach 21–22 kwietnia 2007 roku w Ružomberoku na **Słowacji** miał miejsce pierwszy, a zarazem jedyny jak dotąd Kongres niedługo wcześniej (styczeń 2006) założonej Federacji³⁴⁰. Zebrało się na nim 6 chórów ze Słowacji. Obecny był prezydent Federacji Międzynarodowej J.M. Torrents. Od 2009 roku prezydent Federacji Międzynarodowej, wiedząc o ustąpieniu ze stanowiska prezydenta ks. Adamko, próbował ożywić działalność Federacji na Słowacji. Liczna jest w tym zakresie korespon-

---

³³⁴ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, *Protocolli*, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

³³⁵ Zob. FIPC 54, Malta, AFIPC Rzym.

³³⁶ Zob. L. Tulaba, *Lettera a Mons. Romita*, 22 II 1971, FIPC 58, Litwania, AFIPC Rzym.

³³⁷ Zob. *Wymiana e-maili pomiędzy: I. Laos, V. Galievicius a J. M. Torrents*, od 24 V 2005, FIPC 58, Litwania, AFIPC Rzym.

³³⁸ Zob. FIPC 258, Tyrara 9, Litwania, AFIPC Rzym.

³³⁹ Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, DDR, Czechosłowacja, AFIPC Rzym.

³⁴⁰ Zob. *I Narodny Kongres Slovenskej Federaci Pueri Cantores*, FIPC 14, Słowacja, AFIPC Rzym.

dencja zachowana w rzymskim archiwum Pueri Cantores³⁴¹. Niestety nie udało się zachować dla tej wspólnoty statusu Federacji i została ona przemianowana w 2017 roku na korespondenta Pueri Cantores. Dziś nadal uczestniczy w życiu Federacji Międzynarodowej.

W 1991 roku S. Koesler podjął próbę nawiązania kontaktów z chórami w **Czechach**³⁴². Niestety nie udało się mu niczego osiągnąć. W 2010 roku prezydent Federacji podjął kolejną próbę przeszczepienia idei Pueri Cantores do Czech. Nawet tutejszy prymas oraz biskup z Ołomuńca w liście z 2013 roku wyrazili gotowość współpracy, ale równocześnie informowali o braku zainteresowanych chórów³⁴³.

W 1992 roku został zatwierdzony statut Federacji Pueri Cantores w **Katalonii**³⁴⁴. I tak oto w ramach Federacji Hiszpańskiej powstała nowa oddzielna Federacja w Katalonii. Jej założycielem i twórcą był J.M. Torrents, prezydent, a ostatecznie także prezydent Federacji Międzynarodowej (2000–2009). Federacja działała dynamicznie, o czym świadczy fakt wydawania biuletynu³⁴⁵, a także organizacji Kongresu Międzynarodowego w Barcelonie w 1998 roku (sześć lat po oficjalnym przyjęciu do rodziny międzynarodowej)³⁴⁶. Bardzo liczna jest korespondencja z prezydentem, który stał u początków Federacji Pueri Cantores w Katalonii, a mianowicie z S. Koeslerem. Na jego ostatnim walnym zgromadzeniu Federacja Katalonii została przyjęta do Federacji Międzynarodowej (podobnie zresztą jak Federacja Polska). Tak więc jego korespondencja z Federacją jest zdecydowanie wcześniejsza niż sam moment jej wprowadzenia do rodziny międzynarodowej. I tak na przykład w archiwum odnajdujemy statut Federacji zatwierdzony w 1988 roku³⁴⁷. Bardzo ważna była też współpraca S. Koeslera z Festiwalem w Cantonigros³⁴⁸. Federacja kata-

³⁴¹ Zob. FIPC 260, Tyrala 11, Slovakia, AFIPC Rzym.

³⁴² Zob. FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, DDR, Czechosłowacja, AFIPC Rzym.

³⁴³ Zob. FIPC 253, Tyrala, 4, Czech Republic, AFIPC Rzym.

³⁴⁴ Zob. *Estatuts de l'associació Pueri Cantores*, FIPC 127, Statuti Paesi, Catalonia PC, AFIPC Rzym.

³⁴⁵ Zob. *Pueri Magazine*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.

³⁴⁶ Zob. C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

³⁴⁷ Zob. *Estatuts de la Federació Catalana de Pueri Cantores*, 1988, FIPC 107, Koesler 8, Catalonia, AFIPC Rzym.

³⁴⁸ Zob. FIPC 107, Koesler 8, Catalonia, AFIPC Rzym.

lońska Pueri Cantores zorganizowała w Barcelonie Kongres Międzynarodowy w 1998 roku³⁴⁹. Prezydentami Federacji byli także: L. Barbe Parera, Albert Garcia, Bernat Cabre. W dniach 24–25 listopada 2007 roku miał miejsce Kongres chórów katalońskich w Tarragonie³⁵⁰. W 2008 roku prezydent Federacji w sprawozdaniu wykazywał wiele inicjatyw, koncertów oraz dobrze działających 10 chórów Federacji³⁵¹. W latach 2013/2014 istniało 10 chórów Federacji Katalońskiej Pueri Cantores³⁵². Sprawozdanie z lat 2015/2016 omawiało bardzo szczegółowo przygotowanie do Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores na 2018 rok w Barcelonie³⁵³. Podczas prezydentury ks. R. Tyrały ożywione były kontakty z Federacją Pueri Cantores w Katalonii. Prezydent odwiedził wielokrotnie Katalonię, przybywając na spotkania chóralne, jubileusze chórów, kongresy katalońskie, na czele z konsekracją Sagrada Familia przez papieża Benedykta XVI w 2010 roku, podczas której śpiewała Federacja Katalońska Pueri Cantores. Nadto współpracował ze swoim poprzednikiem J.M. Torrentsem. Właściwie przez dwie kadencje (2009–2017) był to bardzo dobry czas, także w kontekście przyszłości Federacji – J. M. Torrents był w tym czasie odpowiedzialny za organizację Kongresów Międzynarodowych, przewodnicząc komisji kongresowej; od 2013 roku miała miejsce owocna współpraca dla ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Południowej, co także było jego wielką zasługą³⁵⁴. Ożywiona współpraca miała także miejsce przez dwa lata (2016–2017) przygotowania do kolejnego Kongresu Pueri Cantores w 2018 roku w Barcelonie³⁵⁵.

W 1991 roku podjęto próbę utworzenia stanowiska korespondenta na **Ukrainie**. W archiwum rzymskim Pueri Cantores obecne są ślady

³⁴⁹ Zob. C29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

³⁵⁰ Zob. *13 Trobada de Pueri Cantores de Catalunya*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.

³⁵¹ Zob. L. Barbe Parera, *Federacio Catalana de Pueri Cantores report 2008*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.

³⁵² Zob. B. Cabre, *Federacio Catalana de Pueri Cantores report 2013–14*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.

³⁵³ Zob. B. Cabre, *Federacio Catalana de Pueri Cantores report 2015–16*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.

³⁵⁴ Zob. FIPC 253, Tyrała, 4, Catalonia, AFIPC Rzym.

³⁵⁵ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

tej działalności³⁵⁶. Chóry z Ukrainy (wykazywano ich 7) uczestniczyły w Kongresach Międzynarodowych, nie było jednak najmniejszego śladu usystematyzowania Federacji na miejscu. Ożywione kontakty za czasów prezydentury W. Buysa, były podtrzymywane też z prezydentem Federacji Holenderskiej F. de Munck. Niestety poza odwiedzinami nie ustalono statutu ani relacji do Kościoła. Próbę usystematyzowania tej sprawy podjął prezydent J. M. Torrents w 2007 roku, ale bezskutecznie. Od początku kadencji prezydenckiej ks. R. Tyrała próbował uporządkować sytuację oddziału Pueri Cantores na Ukrainie. Niestety, po wielu działaniach niczego nie udaje się mu osiągnąć. Pozostała jedynie możliwość mianowania korespondenta Pueri Cantores³⁵⁷, ale i to nie stało się oficjalnie ostatecznie możliwe.

W 2004 roku rozpoczęła swoją działalność Federacja Pueri Cantores na **Łotwie**³⁵⁸. Składała się wówczas z 6 chórów. Chóry uczestniczyły w Międzynarodowych Kongresach, prezydent bywał na ich spotkaniach, ale działalność ta była zasadniczo nieznaną rodzinie międzynarodowej. Nie ma też na ten temat zbyt wielu informacji w archiwum rzymskim Pueri Cantores. Są tu jedynie nieliczne ślady współpracy po 2009 roku³⁵⁹. Choć Federacja istnieje w spisie międzynarodowym, kontakty z nią są ograniczone.

W 2006 roku podejmowano próbę stworzenia oddziału Pueri Cantores w **Słowenii**, ale nie przyniosło to oczekiwanych skutków³⁶⁰. W 2010 roku prezydent Federacji Międzynarodowej próbował ożywić kontakty Pueri Cantores w Słowenii. Niestety poza fragmentaryczną korespondencją nic nie udaje się zrobić³⁶¹.

W 2010 roku prezydent podjął próbę przeszczepienia idei Pueri Cantores na **Białorus**³⁶². Zachowane są w archiwum listy, które pozostały bez odpowiedzi.

---

³⁵⁶ Zob. FIPC 148, Ukraina, AFIPC Rzym.

³⁵⁷ Zob. FIPC 261, Tyrała 12, Ukraina, AFIPC Rzym.

³⁵⁸ Zob. FIPC 210, Letgale, AFIPC Rzym.

³⁵⁹ Zob. FIPC 258, Tyrała 9, Lettonia, AFIPC Rzym.

³⁶⁰ Zob. FIPC 147, Slovenia, AFIPC Rzym.

³⁶¹ Zob. FIPC 260, Tyrała 11, Slovenia, AFIPC Rzym.

³⁶² Zob. FIPC 250, Tyrała, 1, Belarus, AFIPC Rzym.

W 2010 roku została nawiązana korespondencja z przedstawicielem już wcześniej istniejącym Pueri Cantores w **Finlandii**³⁶³. Mimo braku jakichkolwiek wcześniej dokumentów, zwyczajowo mówiło się o przedstawicielu w Finlandii. Prezydent podjął próbę usystematyzowania tej sprawy, niestety bezskutecznie.

W 2010 roku rozpoczęła się działalność korespondenta w **Rumunii**. Została nim s. Carmen Petcu. Pierwsze lata działalności przynosiły wielkie owoce. Niestety później wiele spraw zaczęło się komplikować. Prezydent Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores w 2017 roku podjął próbę rozwiązywania problemów z biskupem Bukaresztu. Doszło do spotkania, ale niestety nic się w tej kwestii nie zmieniło³⁶⁴. Nie ma już dzisiaj realnie oddziału Pueri Cantores w Rumunii.

Tuż przed zakończeniem kadencji prezydenckiej ks. R. Tyrály do sekretariatu Federacji zwrócił się z prośbą o pomoc w organizacji oddziału Pueri Cantores o. Ivan Nuic w **Bośni-Hercegowinie** oraz **Chorwacji**, gdzie są klasztory franciszkańskie. Prezydent otrzymał nawet listę zainteresowanych chórów. Nie było jednak póki co możliwości zatwierdzenia statutu przez Konferencję Biskupów w tych krajach. Bardzo dobrze zapowiadała się ta współpraca, a korespondencja z franciszkańskim klasztorem przynosiła niezwykle owoce. Na walnym zgromadzeniu Pueri Cantores w Barcelonie w 2017 roku utworzony został oddział Pueri Cantores w randze korespondenta w **Bośni-Hercegowinie**³⁶⁵.

Niewątpliwie interesujące jest rozprzestrzenianie się idei Pueri Cantores na Starym Kontynencie. Trzeba też w podsumowaniu wyraźnie stwierdzić, że 33 miejsca, w których to działanie było widoczne, są dowodem jej żywotności. Wyraźniej widać to w obu zestawieniach, które zostają przedstawione poniżej.

---

³⁶³ Zob. FIPC 253, Tyrála, 4, Finland, AFIPC Rzym.

³⁶⁴ Zob. FIPC 260, Tyrála 11, Romania, AFIPC Rzym.

³⁶⁵ Zob. FIPC 261, Tyrála 12, Bosnia-Herzegovina, Croatia, AFIPC Rzym; W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolii, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

Tab. 1. Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Europy (wg chronologii powstawania)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
1.	Francja	Listopad 1944	Federacja wydała trzech prezydentów międzynarodowych
2.	Belgia (Flandria/Walonia)	Marzec 1950	Belgia Flandria obecnie znajduje się w kryzysie
3.	Włochy	Kwiecień 1950	Federacja wydała prezydenta międzynarodowego.
4.	Szwajcaria	1950	
5.	Hiszpania	Październik 1950	Federacja działała z małymi przerwami, ostatecznie odnowiona w 2005 roku.
6.	Niemcy	23 sierpnia 1951	Federacja wydała prezydenta międzynarodowego.
7.	Portugalia	Październik 1951	Federacja działała do 1973 roku; odnowienie nastąpiło w 2008/2015 roku.
8.	Anglia	Listopad 1951	Od 2000 roku Federacja będąca w kryzysie
9.	Holandia	Czerwiec 1952	Federacja wydała prezydenta międzynarodowego. Obecnie przeżywa swój kryzys.
10.	Austria	Czerwiec 1953	
11.	Irlandia	Październik 1954	Od 1997 roku prezydent Federacji Ite O'Donovan doprowadziła ją prawie do nieistnienia.
12.	Polska	1963	Początki kontaktów sięgają lat 60. XX w., oficjalnie założona w 1992 roku Federacja wydała prezydenta międzynarodowego
13.	Szwecja	Marzec 1964	Początki Federacji zostają zamknięte w 1973 roku. Powołanie na nowo Federacji ma miejsce w 2006 roku.
14.	Węgry	1964	Pierwsza próba założenia Federacji jest nieudana. W 2010 roku kolejne działania, 2017 mianowany korespondent
15.	Dania	1965	Próba założenia oddziału trwa do 1973 roku, od 2011 roku na nowo podjęta próba owocuje mianowaniem korespondenta.

16.	Jugosławia / Bośnia- Hercegowina	1970	Działa do końca lat 70. Odnowiona w 2017 roku, ale już w Bośni-Hercegowinie
17.	Katalonia	1988	Korespondencja od 1988 roku, oficjalnie założona w 1992 roku. Federacja wydała prezydenta międzynarodowego.
18.	Słowacja	1990	Federacja w 2007 roku, ale obecnie korespondent Federacji Międzynarodowej
19.	Łotwa	2004	Nieliczne kontakty z Federacją Międzynarodową

Tab. 2. Pueri Cantores w Europie, które już dzisiaj nie działają (wg chronologii nawiązywania kontaktów)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Dodatkowe informacje
1.	Grecja	Lipiec 1954	Od 1991 roku brak śladów działalności
2.	Turcja	Lipiec 1954	Bez skutku
3.	Norwegia	1964, kolejna próba 2010	Bez skutku
4.	Monaco	1964	Bez skutku
5.	Luksemburg	Sierpień 1966	Po 1991 roku brak śladów działalności
6.	Malta	1970	Bez skutku
7.	Litwa	1971	Kolejne próby w latach 2005, 2010, ale bez skutku
8.	Czechy	1991	Kolejna próba w 2010 roku, ale bez skutku
9.	Ukraina	1991	Brak oficjalnej relacji z Federacją Międzynarodową; poza udziałem chórów w Kongresach
10.	Słowenia	2006	Brak kontaktu
11.	Białoruś	2010	Bez skutku
12.	Finlandia	2010	Bez skutku
13.	Rumunia	2010	Początkowo aktywny korespondent, dzisiaj już nie działający
14.	Chorwacja	2017	Bez skutku

2. Ameryka Północna

Równie pasjonujące jak w Europie jest rozprzestrzenianie się idei Pueri Cantores na inne kontynenty świata. Poniżej zostaną przytoczone fakty owej drogi w Ameryce Północnej.

W maju 1950 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Kanadzie**³⁶⁶. Prezydentem zostaje mianowany ks. A. de Smet. W maju 1952 roku w obecności ks. Mailleta został wybrany zarząd Federacji. 2 grudnia 1952 roku Konferencja Episkopatu Kanady zaaprobowwała Federację. 14 lutego 1953 roku zarząd Federacji powołał jako sekretarza ks. Roberta Edouarda, a jako wicesekretarza M.E. Levesque'a. 17 września 1953 roku zmarł prezydent Federacji kanadyjskiej ks. Smet. W październiku 1953 roku w Montrealu miał miejsce I Kongres Regionalny Federacji. 2 listopada 1955 roku został wybrany na prezydenta Federacji F. Lamonde, Episkopat zatwierdził ten wybór i mianował jako asystenta kościelnego ks. Clementa Morina. W lipcu 1963 roku F. Lamonde został wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej, a ks. Morin jej asystentem kościelnym. We wrześniu 1965 roku oraz w sierpniu 1966 roku odbyły się ważne spotkania prezydenta Federacji Międzynarodowej ks. Romity z przedstawicielami Federacji kanadyjskiej celem ożywienia jej działalności³⁶⁷. Bardzo liczna jest korespondencja pomiędzy Federacją w Kanadzie a sekretariatem rzymskim Pueri Cantores³⁶⁸. Problemem, który później niejednokrotnie narastał, było to, że w Kanadzie istniała tak naprawdę tylko Federacja w prowincji Quebec. Temat ten wielokrotnie był przywoływany. Z 1965 roku odnajdujemy w archiwum list proszący o przyjęcie do Federacji chóru angielskojęzycznego z Calgary³⁶⁹. W późniejszej korespondencji ks. F. Romita zachęca, aby Federacja istniała dla całej Kanady³⁷⁰. O tym świadczyć może i to, że ks. Romita organizował koncert chó-

---

³⁶⁶ Zob. FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

³⁶⁷ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 39, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

³⁶⁸ Zob. FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

³⁶⁹ Zob. M. Devereux, *list z 26 I 1965*, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

³⁷⁰ Zob. F. Romita, *list z 4 III 1965*, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

ru „St. Michael’s Choir School” z Toronto w Papieskim Instytucie Muzyki Kościelnej w Rzymie w dniu 24 kwietnia 1971 roku³⁷¹. W latach 70. XX wieku działał już ks. C. Thompson, późniejszy prezydent Federacji Pueri Cantores w Quebecu³⁷². W 1984 roku został zatwierdzony statut Federacji Pueri Cantores w Kanadzie-Quebecu³⁷³. Dokument ten znajduje się w rzymskim archiwum. Prezydent S. Koesler prowadził w czasie swojej kadencji (1984–1992) korespondencję z Federacją w Kanadzie, zwłaszcza z ks. C. Thompsonem zachęcając do ożywienia jej działalności i rozszerzenia na całą Kanadę³⁷⁴. W 2008 roku, składając na posiedzeniu Federacji Międzynarodowej sprawozdania z działalności Federacji w Kanadzie, ks. Thompson podał, że działa w niej 8 chórów oraz że przeżywała ona swoje 25-lecie istnienia właśnie w 2008 roku³⁷⁵. W tej uroczystości, która wpisana została w Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny, który odbywał się w Kanadzie, uczestniczył J.M. Torrents jako prezydent FIPC i ks. R. Tyrała jako asystent kościelny FIPC. W 2013 roku swój raport przedstawiła już M.L. Debiens jako prezydent Federacji. Było to niedługo po śmierci ks. C. Thompsona, kompozytora i wieloletniego prezydenta Federacji Quebec, a także asystenta kościelnego Federacji Międzynarodowej. Sprawozdanie to było wspomnieniem tego wielkiego człowieka dla sprawy Pueri Cantores i zarazem spojrzeniem na przyszłość Federacji w Kanadzie. Przedstawiła projekt odnowy Federacji i rozszerzenia jej na całą Kanadę³⁷⁶. Kolejne lata przyniosły wzrost liczby chórów do 10³⁷⁷. Federacja Kanadyjska Pueri Cantores zorganizowała Kongres Międzynarodowy

---

³⁷¹ Zob. *Programma del concerto del coro da canadese*, 24 IV 1971, FIPC 13 Canada, AFIPC Rzym.

³⁷² Zob. FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

³⁷³ Zob. *Règlements Général, Pueri Cantores Canada-Québec*, FIPC 127, Statuti Paesi, Canada PC, AFIPC Rzym.

³⁷⁴ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Canada, AFIPC Rzym.

³⁷⁵ Zob. C. Thompson, *Fédération des Pueri Cantores du Québec*, 2008, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

³⁷⁶ Zob. M. L. Debiens, *Fédération des Pueri Cantores du Québec, Pueri Cantores Canada*, 2013, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

³⁷⁷ Zob. M. L. Debiens, *Fédération des Pueri Cantores du Québec, Pueri Cantores Canada*, 2014–15, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.

dowy w Montrealu w 1995 roku³⁷⁸. Ksiądz R. Tyrala, prezydent Federacji Międzynarodowej, odwiedzał Federację w Kanadzie, ale też prowadził ożywioną korespondencję, której celem było otwarcie się Federacji Kanada-Quebec na całą Kanadę. Chodziło zwłaszcza o możliwość wstępowania do Federacji chórów angielskojęzycznych³⁷⁹. Ostatecznie podjęto taką decyzję, co dobrze rokowało na przyszłość kanadyjskiej Federacji Pueri Cantores.

W marcu 1952 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores na **Haiti**. Prezydentem zostaje mianowany ks. A. Charles. W maju 1953 roku prezydent Haiti zatwierdza działanie Federacji Pueri Cantores³⁸⁰. Niestety, później nie ma już żadnych śladów działalności. Kolejna próba, tym razem skuteczna, założenia działalności Pueri Cantores na Haiti podjęta została w 2016 roku³⁸¹. Prezydent Federacji Międzynarodowej w 2017 roku odwiedził Haiti i uczestniczył w fundacji Federacji oraz jubileuszu chóru Pueri Cantores w Port de Prince³⁸². Ostatecznie na Walnym Zgromadzeniu w Barcelonie w 2017 roku Federacja Pueri Cantores na Haiti została przyjęta do rodziny międzynarodowej³⁸³.

Luty 1953 roku to data fundacji Federacji Pueri Cantores w **Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej**³⁸⁴. Jako prezydent został mianowany wówczas ks. J. Selner, a O. Westendorf został sekretarzem. W listopadzie został wybrany nowy prezydent ks. Meter, a ks. P. Selner został wiceprezydentem honorowym. Powołany zostaje także zarząd Federacji. W listopadzie tego samego roku odbył się Kongres Regionalny w Detroit i w Chicago. W marcu 1954 roku został mianowany korespondent

---

³⁷⁸ Zob. C27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.

³⁷⁹ Zob. FIPC 252, Tyrala 3, Canada, AFIPC Rzym.

³⁸⁰ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 39, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

³⁸¹ Zob. FIPC 256, Tyrala 7, Haiti, AFIPC Rzym.

³⁸² Zob. *Programma della visita di Mons. Tyrala a Haiti 2017*, FIPC 256, Tyrala 7, Haiti, AFIPC Rzym.

³⁸³ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

³⁸⁴ Zob. *History of the International Federation of Pueri Cantores*, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

Federacji Międzynarodowej w USA, którym mianowano C. Cosmetto. W maju 1955 roku nawiązana została współpraca pomiędzy Pueri Cantores w USA a „National Catholic Music Educators Association”. W listopadzie 1955 roku miał miejsce Regionalny Kongres w Chicago³⁸⁵. W lipcu 1958 roku ks. Meter został mianowany wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej (co potwierdziło walne zgromadzenie w lipcu 1963 roku w Madrycie). W sierpniu 1966 roku powołany został sekretariat Federacji Pueri Cantores w USA. Sekretarzem został ks. Mroczkowsky. Sekretariat założono przy parafii św. Józefa w Chicago. Działo się to wszystko podczas wizyty prezydenta Federacji Międzynarodowej, ks. Romity, w USA. Korespondencję z Federacją Międzynarodową prowadził także ks. F.J. Medyński³⁸⁶. W 1967 roku po raz pierwszy w Kongresie Międzynarodowym w Rzymie uczestniczyły chóry z USA³⁸⁷. Zestawienie chórów Federacji USA wykazywało 35 zespołów w 1969 roku³⁸⁸. W maju 1972 roku miał miejsce Wschodni Regionalny Kongres w Norwalk, Connecticut³⁸⁹, a w czerwcu 1973 roku Regionalny Kongres w Chicago Brooklynie w Nowym Yorku³⁹⁰. W dniach 16–18 kwietnia 1974 roku odbył się Pierwszy Krajowy Kongres Pueri Cantores w USA w Waszyngtonie³⁹¹. W 1975 roku bp Thomas W. Lyons z Waszyngtonu DC został moderatorem Federacji Pueri Cantores ze strony Konferencji Episkopatu USA³⁹². W dniach 19–20 kwietnia 1976 roku miał miejsce II Krajowy Kongres Pueri Cantores w Filadelfii³⁹³ a w 1984 roku III Krajowy Kongres Pueri Cantores

---

³⁸⁵ Zob. *History of the International Federation of Pueri Cantores*, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

³⁸⁶ Zob. FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.

³⁸⁷ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 39, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

³⁸⁸ Zob. *American Fedration Pueri Cantores*, 1969, FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.

³⁸⁹ Zob. *History of the International Federation of Pueri Cantores*, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

³⁹⁰ Zob. tamże.

³⁹¹ Zob. tamże.

³⁹² Zob. tamże.

³⁹³ Zob. tamże; *II National Congress Pueri Cantores*, Filadelfia 1976, FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.

w USA w Waszyngtonie³⁹⁴. Odbывał się on w dniach 19–21 czerwca, a miejscem koncertów była bazylika Niepokalanego Poczęcia NMP³⁹⁵. Od samego początku istnienia bardzo liczna jest korespondencja Federacji Pueri Cantores w USA z sekretariatem Federacji Międzynarodowej. Prowadził ją przede wszystkim prezydent Federacji ks. Mater, ale także i jego współpracownicy. Oczywiście, nie brakowało także ożywionej korespondencji za czasów jego następców³⁹⁶. Bardzo liczne są w rzymskim archiwum numery biuletynu Federacji Pueri Cantores w USA, z których dowiedzieć się można o niezwyklej żywotności Federacji i jej rozwoju. Opowiadają one o powoływaniu do niej nowych zespołów, przygotowywaniu do Kongresów krajowych i międzynarodowych, informują także o życiu Federacji Międzynarodowej³⁹⁷. Zestawienie chórów Federacji z 1979 roku wykazywało, że działało w niej wówczas 39 zespołów³⁹⁸. Od 1985 roku prezydentem Federacji był Terrence Clark³⁹⁹. Prezydent Federacji Międzynarodowej S. Koesler w czasie swojej kadencji (1984–1992) prowadził ożywioną korespondencję w Federację USA, zwłaszcza od 1985 roku; głównie z prezydentami: ks. Ch. Materem oraz T. Clarkiem⁴⁰⁰. W 2001 roku prezydentem Federacji USA był Patric Flahive. On także prowadził ożywioną korespondencję z Federacją Międzynarodową, a przez czas kadencji prezydenta J.M. Torrentsa był także wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej⁴⁰¹. W dniach 3–5 lipca 2008 roku miał miejsce Krajowy Kongres Pueri Cantores w Waszyngtonie z obecnością prezydenta J.M. Torrentsa oraz ks. R. Tyrały jako asystenta Federacji Międzynarodowej⁴⁰². W sprawozdaniu z 2009 roku prezydent Federacji

³⁹⁴ Zob. *III National Congress Pueri Cantores USA*, 1984, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.

³⁹⁵ Zob. *History of the International Federation of Pueri Cantores*, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

³⁹⁶ Zob. FIPC 65, USA, AFIPC Rzym; FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.

³⁹⁷ Zob. *Newsletters of Pueri Cantores American Federation*, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.

³⁹⁸ Zob. *American Federation of Pueri Cantores*, 1979, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.

³⁹⁹ Zob. *Newsletter of USA Pueri Cantores*, 1987, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.

⁴⁰⁰ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, USA, AFIPC Rzym

⁴⁰¹ Zob. *E-mail from P. Flahive to J. M. Torrents*, od 2001–, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.

⁴⁰² Zob. *Pueri Cantores American Festival*, 2008, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.

Patric Flahive wykazywał wszelkie osiągnięcia i przejawy duchowej i muzycznej działalności chórów Pueri Cantores w USA. Niestety nie było w nim jasnego stwierdzenia, ile chórów działa w Federacji⁴⁰³. W czasie prezydenckiej kadencji (od 2009 roku) ożywione były kontakty z Pueri Cantores w USA. Wiązało się to z korespondencją, próbą uczestniczenia w spotkaniu dyrygentów, udziału w Kongresie w Waszyngtonie, próbą rozwiązywania wewnętrznego konfliktu w Federacji⁴⁰⁴. Ponadto za prezydenckiej kadencji P. Flahive odbył się Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Waszyngtonie w 2013 roku⁴⁰⁵. Patric Flahive był kandydatem na stanowisko prezydenta Federacji Międzynarodowej w 2017 roku⁴⁰⁶.

Ksiądz Ferdynad Maillet w 1956 roku pisał do arcybiskupa Mexico City, prosząc go o założenie Pueri Cantores w Meksyku⁴⁰⁷. Działania, które zmierzały do stworzenia oddziału Pueri Cantores w **Meksyku**, miały miejsce ostatecznie od 1960 roku (jak wynika z zachowanych archiwaliów)⁴⁰⁸. Zatwierdzenie Federacji Meksykańskiej Pueri Cantores nastąpiło w dniu 11 marca 1961 roku, o czym informował ks. E. Broda, delegat dla stworzenia Federacji, przewodniczący Konferencji Episkopatu Ameryki Łacińskiej i biskup Mexico City⁴⁰⁹. W dniach 9–12 marca 1961 roku odbył się I Krajowy Kongres Pueri Cantores w Meksyku⁴¹⁰. Od 1963 roku zachowana jest korespondencja ks. Romity dotycząca działalności Federacji w Meksyku⁴¹¹. W 1965 roku M. Hernandez został mianowany sekretarzem Federacji, ale od 1971 jest już prezydentem Pueri Cantores w Meksyku. W lipcu 1965 roku miało miejsce spotkanie dyrygentów

---

⁴⁰³ Zob. P. Flahive, *President's report American Federation USA*, Kraków 2009, FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.

⁴⁰⁴ Zob. FIPC 262, Tyrła 13, USA, AFIPC Rzym.

⁴⁰⁵ Zob. C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.

⁴⁰⁶ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁴⁰⁷ Zob. F. Maillet, *Lettera all'arcivescovo di Mexico*, 21 XII 1956, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴⁰⁸ Zob. FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴⁰⁹ Zob. *Lettera a don E. Brod*, 11 III 1961, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴¹⁰ Zob. *I Congresso Nacional de la Federacion Mexicana de los Pueri Cantores*, 1961, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴¹¹ Zob. FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

z całego kraju. W sierpniu 1966 roku ks. Romita spotkał się z dyrygentami Federacji Meksykańskiej i przedstawił propozycję organizacji XII Kongresu Międzynarodowego właśnie w Meksyku. Najlepszym czasem, jak ustalono, byłyby dni po Bożym Narodzeniu. W 1967 roku w Kongresie w Rzymie wzięły udział chóry z Meksyku⁴¹². Obfita jest korespondencja zachowana w archiwum Pueri Cantores w Rzymie, zwłaszcza na ten temat⁴¹³. W 1967 roku zestawienie chórów Federacji dowodzi, że działało w niej wówczas 125 chórów⁴¹⁴. Bardzo ważnym chórem Federacji dla jej początków był chór Ninos Cantores de Morelia. Kolejnym bardzo istotnym ośrodkiem w Meksyku, gdzie działał zespół Pueri Cantores, jest Guadalajara, w tym wypadku chór działał przy Diecezjalnej Szkole Muzyki Kościelnej⁴¹⁵. W latach 70. ożywiona jest korespondencja Federacji Pueri Cantores Meksyku z prezydentem Federacji Międzynarodowej ks. J. Roucairolem⁴¹⁶. Niestety lata późniejsze to nieczytelna karta dla istnienia Pueri Cantores w Meksyku. Dopiero w 2007 roku, gdy z J.M. Torrents nawiązuje kontakty z chórem i jego dyrygentem Gabriel de Jesus Frausto Zamorą, sytuacja powoli zaczyna się zmieniać⁴¹⁷. Ostatecznie dzięki zaangażowaniu bp Francisco Moreno Barrona, odpowiedzialnego za muzykę w Episkopacie Meksykańskim, dochodzi do odnowienia życia Pueri Cantores w Meksyku⁴¹⁸. Tak się też stało, że na Kongresach Muzyki Liturgicznej, które gromadziły wszystkich muzyków kościelnych z całego Meksyku, możliwe było przedstawienie idei Pueri Cantores. Na jednym z nich byli obecni J.M. Torrents i ks. R. Tyrała; prezentowali działalność Pueri Cantores w świecie i miało miejsce spotkanie dla chętnych, by powrócić w Meksyku do idei śpiewających dzieci⁴¹⁹. Przez cały

---

⁴¹² Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 39, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴¹³ Zob. FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴¹⁴ Zob. *Federacion Mexicana Pueri Cantores*, 1967, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴¹⁵ Zob. FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴¹⁶ Zob. tamże.

⁴¹⁷ Zob. J. M. Torrents, *E-mail*, 8 II 2007, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴¹⁸ Zob. F. Moreno Barron, *Lettera a J. M. Torrents*, 23 XII 2008, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴¹⁹ Zob. *Congresso di Musica Sacra DEMUSLI*, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

czas kadencji prezydenckiej (do 2017 roku) ożywiona była współpraca Federacji Międzynarodowej i Pueri Cantores w Meksyku. Prezydent był obecny na Kongresach, spotkaniach chóralnych, zatwierdzeniu i nowym otwarciu Federacji, spotkaniach muzyków z diecezji meksykańskich. 4 lipca 2011 roku została zatwierdzona przez Konferencję Episkopatu, Federacja Meksykańska Pueri Cantores⁴²⁰ i na nowo zaczyna oddziaływać na chóry i muzykę liturgiczną. W 2013 roku została złożona prośba o afiliację Federacji Meksykańskiej do Międzynarodowej rodziny⁴²¹. Prezydent Federacji Międzynarodowej przybył z tej okazji do Meksyku w dniach 18–24 lutego 2013 roku i odwiedził chóry oraz oficjalnie otworzył na nowo działalność Pueri Cantores⁴²². Stało się to faktem na walnym zgromadzeniu w Paryżu w 2013 roku, gdy Federacja Meksykańska Pueri Cantores oficjalnie powraca do rodziny międzynarodowej. Wówczas też zostaje przedstawiony i zatwierdzony jej statut⁴²³. Pierwszym prezydentem Federacji po odnowieniu został J. F. Barrera Vazgues, a do Federacji należały wówczas 24 chóry⁴²⁴. W 2015 roku prezydentem Federacji Meksykańskiej Pueri Cantores został Gabriel de Jesus Frausto Zamora⁴²⁵. Współpraca z Federacją Meksykańską owocowała także i tym, że Gabriel Frausto Zamora stał się w 2015 roku pełnomocnikiem prezydenta Międzynarodowej Federacji do ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Łacińskiej. Wraz z J.M. Torrentsem doprowadzają do powołania nowych Federacji i Korespondentów w 2017 roku. Gabriel towarzyszył też prezydentowi w spotkaniach Pueri Cantores w Panamie, Wenezueli i Columbii w lutym 2017 roku⁴²⁶. Federacja Meksykańska w 2016 roku

---

⁴²⁰ Zob. *Certificato per la Federazione Pueri Cantores Messicana*, 4 VII 2011, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴²¹ Zob. *Solicitud de afiliación de la FMPC a la FIPC*, 20 II 2013, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴²² Zob. *Itinerario de la visita Mons. R. Tyralla, president FIPC a Mexico*, 2013, FIPC 258, Tyralla 9, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴²³ Zob. *Estatutos de la Federacion Mexicana de Pueri Cantores*, 20 II 2013, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴²⁴ Zob. *Junta Rectora de la Federacion Mexicana de Pueri Cantores, Lista coros inscritos a la FMPC*, 2013, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴²⁵ Zob. *Federacion Mexicana Pueri Cantores*, 2015, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴²⁶ Zob. FIPC 258, Tyralla 9, Mexico, AFIPC Rzym.

przeżywała swój ważny Kongres w Guadalajara z obecnością prezydenta Federacji Międzynarodowej. Na Kongresie obecne były wszystkie chóry Federacji⁴²⁷. Federacja Meksykańska Pueri Cantores zorganizowała też w historii jeden Międzynarodowy Kongres na przełomie 1969/70 roku w Guadalajara⁴²⁸. Gabriel Frausto Zamora był kandydatem na stanowisko prezydenta Federacji Międzynarodowej w 2017 roku⁴²⁹.

W 2016 roku została podjęta próba organizacji Pueri Cantores w **Kostaryce**. Jednak poza wstępnymi deklaracjami nie doszło tam do organizacji oddziału⁴³⁰.

Reasumując działania Pueri Cantores w Ameryce Północnej, warto zauważyć, że właściwie od samego początku istnienia w świecie, jej idee obecne są na tym kontynencie. Jednoznacznie wynika to z przedstawionego zestawienia.

Tab. 3. Pueri Cantores istniejące w krajach Ameryki Północnej
(wg chronologii powstawania)

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
1.	Kanada	1950	
2.	Haiti	Marzec 1952	Początkowa działalność trwała do 1953 roku. Ponowne powołanie Federacji na Haiti ma miejsce w 2017 roku.
3.	USA	Luty 1953	
4.	Meksyk	1960	Federacja w pierwotnym kształcie istniała do lat 70. XX wieku. Nowe otwarcie i zarazem ożywienie działalności Federacji nastąpiło w roku 2007.

⁴²⁷ Zob. *Congreso Nacional Pueri Cantores*, Guadalajara 2016, FIPC 258, Tyrła 9, Mexico, AFIPC Rzym.

⁴²⁸ Zob. C12, Guadalajara 1969-70, AFIPC Rzym.

⁴²⁹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁴³⁰ Zob. FIPC 253, Tyrła, 4, Costa Rica, AFIPC Rzym.

Tab. 4. Pueri Cantores w Ameryce Północnej, gdzie nie podjęto inicjatywy (wg chronologii nawiązywania kontaktów)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
1.	Kostaryka	2016	Bez skutku

3. Ameryka Środkowa i Południowa

Ameryka Południowa i Środkowa zawsze były dla Pueri Cantores wielkim planem ewangelizacyjnym. Podczas II kadencji ks. R. Tyrały został przygotowany plan strategiczny w tym zakresie. Był to projekt ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Południowej, który z mandatu prezydenta realizowali: J.M. Torrents, prezydent honorowy FIPC, oraz G. Frausto Zamora, prezydent Meksykańskiej Federacji Pueri Cantores. To właśnie dzięki nim do 10 krajów Ameryki Łacińskiej dotarła żywa idea Pueri Cantores. Działo się to w latach 2015–2017. Ostatecznie wiele z nich zostało przyjętych do rodziny międzynarodowej na walnym zgromadzeniu w Barcelonie w 2017 roku⁴³¹.

17 listopada 1952 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Urugwaju**. Arcybiskup Montevideo mianował prezydentem Federacji ks. A.W. Tonnetta. Także w listopadzie tego samego roku miał miejsce Regionalny Kongres Pueri Cantores w Montevideo. W październiku 1954 roku ponownie odbywał się Kongres Regionalny w Montevideo. W kwietniu 1967 roku ks. Pasquale Apicella rozpoczął swoją działalność dla sprawy Pueri Cantores w Urugwaju⁴³². Niestety później nie ma już żadnego śladu tej działalności. W 2016 roku w związku z projektem dla Ameryki Łacińskiej nastąpiła próba ożywienia działalności Pueri Cantores w Urugwaju. Nie doszło jednak do mianowania w tym kraju korespondenta.

⁴³¹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁴³² Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 42, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

W sierpniu 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Argentynie**⁴³³. Ksiądz J. G. Segale został prezydentem Federacji, mianowany był przez arcybiskupa Buenos Aires. W październiku 1964 roku nowym prezydentem wybrano ks. Enrico Lombardi'ego; szybko rozpoczął on kolejne działania organizacyjne. W kwietniu 1965 roku rozpoczęło się wydawanie periodyku „Psallite” jako organu propagandowego Federacji w Argentynie. W 1967 roku na Kongres Pueri Cantores w Rzymie przybyli przedstawiciele Federacji⁴³⁴. Ksiądz Fiorenzo Romita prowadził także korespondencję na drogach dyplomatycznych celem utworzenia oddziału Pueri Cantores w Argentynie⁴³⁵. W archiwum zachowana jest też korespondencja: M.A. Constanzo z Rosario, a także z chóru La Plata, gdzie pracował ks. Lombardi. W tej ostatniej korespondencji mowa jest o przesyłaniu biuletynu „Pueri Cantores”, a także organizacji koncertów i przekazywaniu aktualnych informacji o Federacji⁴³⁶. Kolejne ożywienie kontaktów z Argentyną nastąpiło w latach 70. za czasów prezydentury ks. Roucaioli⁴³⁷. W 2017 roku podczas Walnego Zgromadzenia w Barcelonie utworzono korespondenta w Argentynie⁴³⁸. Oczywiście, za nim do tego doszło, prowadzono na ten temat bardzo ożywioną korespondencję i rozmowy oraz snuto plany działania. Wszystkie te dokumenty przechowywane są w archiwum Pueri Cantores w Rzymie⁴³⁹.

W sierpniu 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji w **Boliwii**⁴⁴⁰. Arcybiskup La Paz mianował prezydentem Federacji ks. P. Sehera. W listopadzie 1966 roku rozpoczyna na nowo kontakty, tym razem droga-

---

⁴³³ Zob. FIPC 9, Argentina, AFIPC Rzym.

⁴³⁴ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 41, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴³⁵ Zob. FIPC 9, Argentina, AFIPC Rzym.

⁴³⁶ Zob. FIPC 9, Argentina, AFIPC Rzym.

⁴³⁷ Zob. Korespondencja, którą prowadzi sekretarz Federacji Międzynarodowej ks. Terzariol, FIPC 9 Argentina, AFIPC Rzym.

⁴³⁸ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁴³⁹ Zob. FIPC 250, Tyrala 1, Argentina, AFIPC Rzym.

⁴⁴⁰ Zob. FIPC 11, Bolivia, AFIPC Rzym.

mi dyplomatycznymi przez nuncjusza w Boliwii⁴⁴¹. Ponowne zwrócenie uwagi na Boliwię nastąpiło za prezydentury ks. R. Tyrały. Ożywiona korespondencja oraz rozmowy, zgodnie ze strategią przyjętą dla Ameryki Łacińskiej, znajdują się w archiwum Pueri Cantores w Rzymie. Działania te prowadził także Fernando Vieira, wiceprezydent Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores⁴⁴². Do 2017 roku ta nowa fundacja wciąż jest w fazie organizowania się.

W październiku 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Peru**, a jako prezydenta arcybiskup Limy mianował ks. Klitta⁴⁴³. Liczna jest dokumentacja związana z początkami Pueri Cantores w Peru⁴⁴⁴. Ciekawa jest też korespondencja (1969–1970) z komisją liturgiczną Konferencji Episkopatu Peru. Nie tylko chodziło o zainteresowanie, ale nade wszystko o konkretne działania na przyszłość. W imieniu komisji na listy z Rzymu odpowiadał o. Alberto Scotton SMM⁴⁴⁵. W 1978 roku widoczne są ślady korespondencji z Pueri Cantores w Peru, wówczas jest już prezydentem Pueri Cantores o. Daniel Cordova OFM z Oxapampa⁴⁴⁶. W czasie swojej prezydenckiej kadencji S. Koesler nawiązuje kontakty z Pueri Cantores w Peru⁴⁴⁷. W 2016 roku J.M. Torrents także nawiązał kontakty z chórami w Peru. Wszystko wpisuje się w projekt ożywienia działalności Pueri Cantores w tym rejonie świata. Na walnym zgromadzeniu Pueri Cantores w Barcelonie w 2017 roku został mianowany korespondent Pueri Cantores w Peru⁴⁴⁸.

---

⁴⁴¹ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 41, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁴² Zob. FIPC 250, Tyrała, 1, Bolivia, AFIPC Rzym.

⁴⁴³ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 42, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁴⁴ Zob. FIPC 46, Peru, AFIPC Rzym.

⁴⁴⁵ Zob. Korespondencja z Komisją Liturgiczną Episkopatu Peru, 1969-1970, FIPC 46, Peru, AFIPC Rzym

⁴⁴⁶ Zob. Częsta wymiana listów pomiędzy sekretarzem Federacji Międzynarodowej w Rzymie a Federacją Pueri Cantores w Peru: FIPC 46, Peru, AFIPC Rzym

⁴⁴⁷ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Peru, AFIPC Rzym.

⁴⁴⁸ Zob. FIPC 259, Tyrała 10, Peru, AFIPC Rzym; W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

W lipcu 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Brazylia**⁴⁴⁹. Kardynał Rio de Janeiro mianował prezydentem ks. J.B. de Moa e Albuquerque, sekretarzem został wówczas ks. P. Brighenti. W październiku 1965 roku ks. Nabuco został nowym prezydentem, a sekretarzem o. Leatus Bienias OFM. Został też ustanowiony sekretariat Federacji w siedzibie „Canarinos de Petropolis” w Petropolis. W kwietniu 1966 roku miało miejsce spotkanie dyrygentów Federacji, a w 1967 roku po raz pierwszy chór z Brazylii pojawił się na Kongresie Międzynarodowym⁴⁵⁰. W latach 70. i 80. prezydentem Federacji Pueri Cantores był o. J.M. Wiśniewski SVD⁴⁵¹. Za jego czasów w Federacji działało czynnie początkowo 7, a następnie 11 chórów⁴⁵². W 1967 roku ukazał się pierwszy numer biuletynu „Menino Cantor”, który był organem propagandowym Federacji brazylijskiej. Publikowane były tam ważne informacje krajowe i międzynarodowe. Jeszcze w 1980 roku ukazywał się z wielkim powodzeniem⁴⁵³. Organizowane były Kongresy krajowe, regionalne: I Kongres odbył się w Petropolis w dniach 19–22 lipca 1968 roku⁴⁵⁴, II w 1977 w Mensagem⁴⁵⁵, w dniach 17–21 lipca 1980 roku w Divinopolis odbył się IV Kongres⁴⁵⁶. W 1987 roku miał miejsce Kongres chórów Pueri Cantores w Novo Hamburgo⁴⁵⁷.

Liczna jest korespondencja z lat 60., 70. i 80. pomiędzy różnymi chórmi Federacji Pueri Cantores w Brazylii, prezydentami a sekretariatem w Rzymie. To niezwykle świadectwo dobrej współpracy i jedno-

⁴⁴⁹ Zob. FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵⁰ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 41, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁵¹ Zob. J. M. Wisniewski, *Lettera*, 28 IX 1979, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵² Zob. *Liste de corales de la Federatio du Brasil 1978*, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵³ Zob. *Menino Cantor*, nr 1, 1980, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵⁴ Zob. *I Congresso Brasileiro de Meninos Cantores*, Patropolis 1968, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵⁵ Zob. *I encontro regional dos Meninos Cantores do Brasil*, Mensagem 1977, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵⁶ Zob. *Congress Divinopolis*, *Menino Cantor*, nr 1, 1980, s. 3, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym; *IV Congresso Nacional dos Meninos Cantores*, Divinopolis 1980, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵⁷ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Brasil, AFIPC Rzym.

ści ideałów⁴⁵⁸. W czasie prezydentury S. Koeslera ożywiona była także korespondencja z Federacją brazylijską, prowadzona zwłaszcza z ks. J. Wiśniewskim z Juiz de Fora⁴⁵⁹. Zachowane sprawozdanie z roku 2007 prezydenta F.B. Vieira z działalności w Brazylii i poza nią ukazują wielką determinację w życiu tej wspólnoty. W tym czasie na liście chórów odnajdujemy 14 zespołów⁴⁶⁰. W 2010 roku Federacja przeżywała swój krajowy Kongres w Xaxim, w dniach 27 lipca do 1 sierpnia⁴⁶¹. Wziął w nim udział prezydent FIPC⁴⁶². Od 2010 roku prezydentem Pueri Cantores w Brazylii był M.A. Lischt, a z jego relacji z kolejnych lat wynikało, że w Federacji działało wówczas 12 chórów, a 4 oczekiwały na wejście do niej, oraz to, że w 2013 roku organizowany będzie Kongres krajowy w Sete Lagoas⁴⁶³. W 2017 roku Federacja Międzynarodowa przeżywała w Rio de Janeiro Międzynarodowy Kongres. Organizatorem tego wydarzenia był M.A. Lischt dos Santos, prezydent Federacji Brazylijskiej Pueri Cantores⁴⁶⁴. W archiwum rzymskim Pueri Cantores znajduje się także aktualna wersja statutu brazylijskiej Pueri Cantores. Zatwierdzony on był przez Konferencję Episkopatu Brazylii⁴⁶⁵. Prezydent Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores (od 2009 roku) odwiedził Federację brazylijską wiele razy, obecny był na kongresach i posiedzeniach dyrygentów. Powodem spotkań były również przygotowania ostatniego Kongresu Międzynarodowego w 2017

---

⁴⁵⁸ Zob. FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁵⁹ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁶⁰ Zob. F. Vieira, *Federatio Brasil Pueri Cantores*, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁶¹ Zob. *XIV Congresso Nacional dos Meninos Cantores*, 2010, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁶² Zob. *XIV Congresso Nacional dos Meninos Cantores do Brasil*, 2010, FIPC 250, Tyrala, 1, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁶³ Zob. M. A. Lischt, *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2010, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym; M. A. Lischt, *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2011, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym; M. A. Lischt, *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2012, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym; M. A. Lischt, *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2013, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁶⁴ Zob. W. Oeschger, *lettera 2012*, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym; C41, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym.

⁴⁶⁵ Zob. *Federacao Nacional dos Menios Cantores do Brasil, Estatuto*, FIPC 127, Statuti Paesi, Brasil PC, AFIPC Rzym.

roku⁴⁶⁶. Przez obydwie kadencje prezydenckie w latach 2009–2017 Fernando B. Vieira był wiceprezydentem Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores⁴⁶⁷. Działania i Kongres Pueri Cantores w Rio de Janeiro stały się symbolicznym otwarciem Pueri Cantores na Amerykę Łacińską.

We wrześniu 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Chile**⁴⁶⁸. Kardynał i biskup Santiago mianował prezydentem P. Larraina. W 1960 roku prezydentem został o. Pedro Luis Mason, dyrygent chóru Pueri Cantores w Liceum w Santiago del Chile⁴⁶⁹. W archiwum przechowywane są dokumenty z lat 1967–1974, świadczące o podejmowanych próbach przeszczepiania idei Pueri Cantores do Chile⁴⁷⁰. Niestety idea Federacji wówczas nie zyskała większego poparcia. Do ożywienia działalności Pueri Cantores w Chile powraca prezydent Federacji Międzynarodowej w 2016 roku. Misja dla Ameryki Łacińskiej została podjęta, ale póki co nie przyniosła wymiernych efektów⁴⁷¹.

W listopadzie 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Kolumbii**⁴⁷², arcybiskup Bogoty mianował wówczas prezydentem Federacji ks. Bernardoni, a ks. Rosa sekretarzem. W maju 1967 roku podczas XXXIX Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego w Bogocie przygotowywano spotkanie Pueri Cantores, które miało odbyć się w 1968 roku⁴⁷³. Ożywiona jest korespondencja od roku 1969 Federacji Międzynarodowej z chórami w Kolumbii, także z dyrygentami, zwłaszcza z o. J. Buitrago z Manizales. Ksiądz Romita podejmował też starania, których celem miało być ożywienie działalności Pueri Cantores w Kolumbii, pisząc listy do Konferencji Biskupów Ameryki Łacińskiej oraz

⁴⁶⁶ Zob. FIPC 250, Tyrała, 1, Brasil, AFIPC Rzym.

⁴⁶⁷ Zob. FIPC 251, Tyrała, 2, Brasil B, AFIPC Rzym; Fernando B. Vieira wstąpił w 2013 roku do oo. Jezuitów i 1 lutego 2014 roku złożył śluby jako brat zakonny.

⁴⁶⁸ Zob. FIPC 39, Chile, AFIPC Rzym.

⁴⁶⁹ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 41, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁷⁰ Zob. FIPC 39, Chile, AFIPC Rzym.

⁴⁷¹ Zob. FIPC 253, Tyrała, 4, Chile, AFIPC Rzym.

⁴⁷² Zob. FIPC 38, Columbia, AFIPC Rzym.

⁴⁷³ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 41, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

Papieskiej Komisji ds. Ameryki Łacińskiej. Wykorzystał także Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny, który miał miejsce w Bogocie w 1968 roku, by zaprezentować na nim Pueri Cantores; chóry śpiewały podczas uroczystości⁴⁷⁴. Niestety te działania wówczas nie przyniosły spodziewanych rezultatów. Podjął je ponownie S. Koesler, prezydent Federacji Międzynarodowej. Próbował założyć na nowo Federację w Kolumbii w 1987 roku⁴⁷⁵, ale i tym razem bez skutku. W całościowej polityce ożywienia działalności Pueri Cantores od 2016 roku w Ameryce łacińskiej swoje ważne miejsce miała Kolumbia. Działał tam wyjątkowy chór katedry w Bogocie, a przy mianowaniu na korespondentkę Barbary de Martiis nastąpiło także ożywienie. Podczas ostatniej swojej wizyty prezydent w 2017 roku odwiedził Bogotę celem dodania otuchy potrzebnej do założenia w przyszłości Federacji⁴⁷⁶. Na walnym zgromadzeniu w Barcelonie w 2017 roku Kolumbia stała się korespondentem Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores⁴⁷⁷.

W listopadzie 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Ekwadorze**⁴⁷⁸. Tymczasowym odpowiedzialnym zostaje ks. A. Haro. W sierpniu 1966 roku o. J. Mola OFM, profesor Konserwatorium Narodowego i organista katedralny, mianowany zostaje prezydentem Federacji w Ekwadorze (Quito)⁴⁷⁹. W latach 1968–69 udokumentowane są działania o. Mola dla utworzenia Federacji Pueri Cantores w Ekwadorze, dokładnie w Quito. Zachowane jest sprawozdanie, jak można się domyślać, z 1969 roku o konkretach związanych z tworzeniem Federacji⁴⁸⁰. Niestety nie przyniosło to wówczas dalszych działań. Podjęte od 2016 roku starania w celu utworzenia w Ekwadorze oddziału Pueri Cantores

---

⁴⁷⁴ Zob. FIPC 38, Columbia, AFIPC Rzym.

⁴⁷⁵ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Columbia, AFIPC Rzym.

⁴⁷⁶ Zob. FIPC 253, Tyrala, 4, Columbia, AFIPC Rzym.

⁴⁷⁷ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁴⁷⁸ Zob. FIPC 34, Ecuador, AFIPC Rzym.

⁴⁷⁹ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 41, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁸⁰ Zob. *Equador anni 68-69, documenti*, FIPC 34, Ecuador, AFIPC Rzym.

w kontekście projektu dla Ameryki Łacińskiej owocują ostatecznie powołaniem korespondenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores w Ekwadorze na walnym zgromadzeniu w Barcelonie w 2017 roku⁴⁸¹.

W listopadzie 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Paragwaju**⁴⁸², a jako tymczasowego prezydenta mianowano ks. Mazarino. W listopadzie 1966 roku ks. Romita zainteresował Nuncjusza w Paragwaju sprawami Pueri Cantores⁴⁸³. Niestety, cała sprawa upadła i później już do niej nie powrócono.

W grudniu 1953 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Wenezueli**, prezydentem został mianowany ks. Rivolta, co było zaakceptowane przez arcybiskupa Caracas. W listopadzie 1966 roku nastąpiła reorganizacja Federacji w Wenezueli⁴⁸⁴. Z archiwum wynika, że w 1976 roku do tematu Pueri Cantores w Wenezueli powrócił ks. J. Roucairol, pisząc do ks. Domingo Rodrigues, który był prezydentem Federacji⁴⁸⁵. W 2005 roku prezydent J. M. Torrents nawiązał znów kontakt z korespondentem Pueri Cantores w Wenezueli w sprawach organizacyjnych⁴⁸⁶. Korespondentem oficjalnie powołanym był ks. Javier Fuenmayor, dyrygent chóru Ninios Cantores de Zulia w Maracaibo. Z ich korespondencji w 2006 roku dowiadujemy się, że działało wówczas 10 chórów⁴⁸⁷. Ostatecznie po powołaniu do życia Federacji ułożono także statut Federacji Pueri Cantores⁴⁸⁸. W 2011 roku miało miejsce spotkanie krajowe chórów Wenezueli⁴⁸⁹. Bardzo ożywiona jest także koresponden-

⁴⁸¹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁴⁸² Zob. FIPC 47, Paragway, AFIPC Rzym.

⁴⁸³ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 42, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁸⁴ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 42, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁸⁵ Zob. *Lettera al presidente*, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.

⁴⁸⁶ Zob. J. M. Torrents, *Lettera ai cori vesuelani*, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.

⁴⁸⁷ Zob. J. Fuenmayor, *E-mail*, 25 VIII 2006, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.

⁴⁸⁸ Zob. *Estatutos de la Federacion de Pueri Cantores de Venezuela*, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.

⁴⁸⁹ Zob. *Ier Encuentro Nazional de Pueri Cantores de Venezuela*, 16–19 IV 2011, FIPC 261, Tyrala 12, Venezuela, AFIPC Rzym.

cja w latach 2009–2017. To niewątpliwa zasługa prezydenta honorowego Federacji Pueri Cantores, J. M. Torrentsa, która wpisywała się w plan ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Łacińskiej⁴⁹⁰. W 2017 roku i podczas wizyty w tym kraju prezydenta Federacji Międzynarodowej na nowo podjęto działalność Pueri Cantores w Wenezueli. Nie było jednak ostatecznego zatwierdzenia statutu przez Konferencję Episkopatu Wenezueli. Podczas tej wizyty prezydentowi towarzyszył G. Frausto Zamora z Meksyku, którego ojciec pracował kiedyś w chórze w Maracaibo. Na Uniwersytecie w Maracaibo prezydent wygłosił wykład: „Pueri Cantores żywą częścią Kościoła”⁴⁹¹. Pueri Cantores w Wenezueli zorganizowali jeden Kongres Międzynarodowy w Maracaibo na przełomie 1979/80 roku⁴⁹².

W archiwum rzymskim Pueri Cantores można znaleźć dokumenty, w których odnotowuje się próbę nawiązania kontaktów z **Gwatemalą** w 1968 roku, niestety wówczas bez większego skutku⁴⁹³. Próba odnowienia kontaktów z tym krajem nastąpiła w 2016 roku, ale niestety także bezskutecznie⁴⁹⁴.

Warto odnotować także, że w 1968 roku podjęto próbę organizacji oddziału Pueri Cantores w **Nikaragui**⁴⁹⁵, niestety bez żadnego skutku.

W 2004 roku w archiwum Pueri Cantores w Rzymie odnotowuje się próbę założenia oddziału Pueri Cantores na **Kubie**⁴⁹⁶. Niestety nie odniosło to większego skutku.

W 2016 roku zgodnie z prezydenckim projektem ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Łacińskiej zostają nawiązane kontakty z chórami w **Panamie**. Owocuje to zebraniem kilku chórów dla tej idei. Ostatecznie w lutym 2017 roku prezydent odwiedza Panamę i spotyka się

---

⁴⁹⁰ Zob. FIPC 261, Tyrala 12, Wenezuela, AFIPC Rzym.

⁴⁹¹ Zob. R. Tyrala, *Pueri Cantores, e una parte viva de la Iglesia*, Maracaibo 2017, FIPC 261, Tyrala 12, Wenezuela, AFIPC Rzym.

⁴⁹² Zob. C19, Maracaibo 1979-80, AFIPC Rzym.

⁴⁹³ Zob. FIPC 21, Guatemala, AFIPC Rzym.

⁴⁹⁴ Zob. FIPC 256, Tyrala 7, Guatemala, AFIPC Rzym.

⁴⁹⁵ Zob. FIPC 51, Nicaragua, AFIPC Rzym.

⁴⁹⁶ Zob. FIPC 119, Cuba, AFIPC Rzym.

z tymi chórami. Na walnym zgromadzeniu w Barcelonie w 2017 roku powołany zostaje korespondent⁴⁹⁷.

Niewątpliwie żywotność oraz przywiązanie do Kościoła krajów Ameryki Łacińskiej są przyszłością dla Pueri Cantores. Wielokrotnie podejmowane próby ożywienia działalności Pueri Cantores w tym rejonie świata przynosiły dobre skutki. W poniższym zestawieniu widoczne jest to jeszcze czytelniej.

Tab. 5. Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Ameryki Południowej i Środkowej (wg chronologii powstawania)

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
1.	Argentyna	Sierpień 1953	Pierwszy etap działań Pueri Cantores istniał do lat 70. XX wieku. Próba powołania korespondenta powiodła się w 2017 roku.
2.	Peru	Październik 1953	Działania początkowe są prowadzone do lat 80. XX wieku. Nowe otwarcie następuje w 2016 roku.
3.	Brazylia	Lipiec 1953	
4.	Kolumbia	Listopad 1953	Mianowanie odpowiedzialnych i działania związane z Pueri Cantores przetrwały do 1968 roku. Kolejna próba miała miejsce w 1987 roku. Odnowienie przeszczepienia idei nastąpiło w 2016 roku. Od 2017 roku Kolumbia jest korespondentem.
5.	Ekwador	Listopad 1953	Pierwszy etap działalności kończy się w 1969 roku. W 2017 roku Ekwador jest mianowany korespondentem.
6.	Wenezuela	Grudzień 1953	Pierwsze ślady działalności obecne są do 1976 roku. Od 2005 roku następuje nowe otwarcie działalności.
7.	Panama	2016	W 2017 roku mianowany został korespondent.

⁴⁹⁷ Zob. FIPC 259, Tyrala 10, Panama, AFIPC Rzym; W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

Tab. 6. Pueri Cantores w Ameryki Południowej i Środkowej, które już dzisiaj nie działają (wg chronologii nawiązywania kontaktów)

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
1.	Urugwaj	17 listopada 1952	Federacja istniała do 1967 roku. W 2016 roku następuje próba ożywienia działalności, niestety bezskuteczna.
2.	Boliwia	Sierpień 1953	Idea przetrwała do 1966 roku. Ponowna próba założenia oddziału Pueri Cantores miała miejsce w 2016 roku, niestety bezskutecznie.
3.	Chile	Wrzesień 1953	Próby aktywizacji trwały do 1974 roku, w 2016 roku taką inicjatywę podjął prezydent. Ona też nie przyniosła oczekiwanych efektów.
4.	Paragwaj	Listopad 1953	Ślady działalności obecne są do 1966 roku.
5.	Gwatemala	1968	Bez skutku w 1968 roku. Podjęta próba w 2016 roku też nie przyniosła efektów.
6.	Nikaragua	1968	Bez skutku
7.	Kuba	2004	Bez skutku

4. Afryka

W kwietniu 1950 roku zostaje nawiązana współpraca z **Tunezją (Tunis)**. Wstępna wersja statutu Federacji została przygotowana przez Leona Petita. W kwietniu 1952 roku następuje fundacja Federacji Pueri Cantores, a prezydentem zostaje Leon Petit⁴⁹⁸. W archiwum nie znajduje się zbyt dużo materiałów świadczących o działalności tego oddziału. Dotyczą one trochę lat 50., a także 70. XX wieku⁴⁹⁹. Niestety później nie odnotowano już działalności Pueri Cantores w Tunisie.

⁴⁹⁸ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁹⁹ Zob. FIPC 69, Tunis, AFIPC Rzym.

W listopadzie 1966 roku rozpoczęła się działalność Pueri Cantores w **Republice Demokratycznej Konga (Zair)**⁵⁰⁰. Prezydentem został mianowany ks. Bottin z Misji Katolickiej, ale po jego powrocie do Belgii zastąpił go P. Gerard⁵⁰¹. Jednak wedle archiwalnych dokumentów o Pueri Cantores w Kongo można mówić już nawet od 1963 roku⁵⁰². Ożywna jest bowiem korespondencja z o. G. Dorange, liczne listy i problemy w nich podejmowane świadczą o powstawaniu w Afryce bardzo ważne ogniwa Pueri Cantores⁵⁰³. W archiwum w Rzymie znajduje się obfita korespondencja z czasów prezydenta ks. Roucairola za lata 1976–1980. Dotyczy to zwłaszcza spraw poszczególnych chórów, są zachowane także zdjęcia⁵⁰⁴. Ten czas dla Kongo z powodów politycznych, jak wiadomo, nie był łatwy. Podczas swojej kadencji prezydenckiej Federację Kongo odwiedził w 1989 roku S. Koesler⁵⁰⁵. Od 1991 roku pojawiają się także listy z diecezji Bukavu⁵⁰⁶. W 1997 roku na liście chórów Federacji Kongo figurowało 10 zespołów⁵⁰⁷. W zestawieniu chórów z 2002 roku, kiedy prezydentem Federacji jest ks. Ruhamany i Bisimba, widnieje 17 chórów⁵⁰⁸. W 2002 roku został zatwierdzony Statut Federacji Pueri Cantores Republiki Demokratycznej Kongo⁵⁰⁹. Jest on przechowywany w rzymskim archiwum. W dniach 23–30 kwietnia 2002 roku Federację odwiedził prezydent Międzynarodowy J.M. Torrents⁵¹⁰. Miały wówczas miejsce: spotkania

---

⁵⁰⁰ Zob. FIPC 73, Zair, AFIPC Rzym.

⁵⁰¹ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 42, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁰² Zob. *Congo archivio anni 1963–68*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵⁰³ Zob. FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵⁰⁴ Zob. FIPC 73, Zair, AFIPC Rzym.

⁵⁰⁵ Zob. *Visita S. Koesler a Congo*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym; FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Ruanda Zair Gabon Burundi, AFIPC Rzym.

⁵⁰⁶ Zob. *Lettera del Vescovo Bukavu*, 24 X 1991, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵⁰⁷ Zob. *Rapport d'activités 1997*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵⁰⁸ Zob. *Fédération Congolaise des Pueri Cantores, Annuaire 2002*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵⁰⁹ Zob. *Fédération Congolaise des Pueri Cantores, Statuts*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹⁰ Zob. *Programme de la visite du président FIPC J. M. Torrents*, 2002, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

z władzami kościelnymi, odwiedziny poszczególnych chórów, podejmowanie rozmów, uczestnictwo w koncertach i liturgii. Z maja 2003 roku w archiwum jest także przechowywany *Regulamin wewnętrzny* Federacji Kongo⁵¹¹. Omawiane są w nim zagadnienia wstępowania w szeregi Federacji, wyboru jej władz, walnego zgromadzenia, wyłaniania kandydatów na prezydenta. Z tych czasów znajdziemy wiele protokołów dotyczących spotkań dyrygentów, wszystkie one sporządzane były przez sekretarza Federacji Patricka Balemba B.⁵¹² Bardzo ważną postacią dla tej Federacji był o. Luigi Lo Stocco, on też i w tym czasie przysyłał listy i przesłania do Federacji⁵¹³. Od 2004 roku prowadził także korespondencję z Federacją Ernest Radjabu, późniejszy prezydent Federacji Kongo⁵¹⁴. Można też powiedzieć, że od 2004 roku rozpoczyna się potężny problem wewnętrzny w Federacji Kongo. Oczywiście sprawa dotyczy sposobu sprawowania władzy, ale także – zwłaszcza po wyjeździe z Kongo prezydenta – problemów personalnych, spraw finansowych i wszelkich innych. Władzę realną nad Federacją przez wiele lat sprawuje P. Balemba, sekretarz Federacji⁵¹⁵. Trzeba też powiedzieć, że to on reprezentował przez wszystkie lata na spotkaniach Pueri Cantores Federacji Międzynarodowej Federację Kongo. Od 2006 roku prezydentem zostaje ks. Iyananio, ale on także opuszcza Kongo i znów Federacją zarządza sekretarz⁵¹⁶. W 2010 roku kontakt z Federacją podejmuje ks. R. Tyrała jako nowy prezydent⁵¹⁷. Odwiedził on Federację Kongo, a podczas drugiej wizyty miały miejsce wybory nowego prezydenta Pueri Cantores, którym został Patrick Balemba Batumike⁵¹⁸. W rzymskim archiwum przechowywane są wszystkie kopie dokumentów związanych z wyborami w Kongo w 2010 roku, w których

---

⁵¹¹ Zob. *Règlement d'ordre intérieur*, 2003, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹² Zob. FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹³ Zob. FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹⁴ Zob. E. Radjabu, *E-mail a J. M. Torrents*, 2004, 2005 FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹⁵ Zob. FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹⁶ Zob. *Election 2006*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹⁷ Zob. *E-mail 30 XI 2010*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵¹⁸ Zob. *Protocoll de e'lection du president*, 10. XII 2010, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

uczestniczył i które prowadził prezydent Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores⁵¹⁹. Bardzo bogata jest dokumentacja Federacji w Kongo z czasów tej prezydentury. Zachowane są także przemówienia prezydenta podczas jego wizyt w Bukavu, Uvira i Goma. We wszystkich próbach rozwiązywania wewnętrznego konfliktu w Federacji uczestniczył także prezydent Pueri Cantores. Z listy chórów z 2010 roku wynika, że działały wówczas w Federacji 34 zespoły⁵²⁰. W 2015 roku prezydentem Federacji został Ernest Radjabu⁵²¹.

Właściwie od 1964 roku odnajdujemy w archiwum rzymskim Pueri Cantores korespondencję dotyczącą założenia Federacji na **Madagaskarze**. Prowadził ją ks. Romita, ówczesny prezydent, z Misją Katolicką w Fianarntsoa⁵²². Dopiero w sierpniu 1966 roku miała miejsce fundacja Federacji na Madagaskarze, prezydentem zostaje mianowany ks. J. Vanackere SJ. W marcu 1967 roku zostaje mianowany sekretarz Federacji, ks. Remy Michel Rokotamalala, wybrano także do współpracy jednego z rodziców Małego Seminarium Duchownego w Fianarantsoa⁵²³. Lefere Lauret w lutym 1967 roku, pisząc sprawozdanie z działań podjętych dla założenia Federacji na Madagaskarze, dzieli się osiągnięciami i trudnościami, ale patrzy z nadzieją w przyszłość⁵²⁴. Kolejna próba ożywienia Pueri Cantores na Madagaskarze następuje w 1973 roku. Wówczas prezydentem już jest ks. Remy Michel Rokotamalala⁵²⁵. Ten czas ożywienia Federacji ma miejsce już za prezydentury ks. J. Roucairola. Bardzo ciekawy i ważny w tym kontekście jest list skierowany do prezydenta z Madagaskaru z 29 marca 1973 roku, opisujący sytuację i pragnienia stworzenia

---

⁵¹⁹ Zob. *Documentazione dell'elezione del nuovo presidente della Federazione Congolese*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.

⁵²⁰ Zob. FIPC 252, Tyrala, 3, Congo A, AFIPC Rzym.

⁵²¹ Zob. R. Tyrała, J. M. Torrente, *Lettera della FIPC*, 20 III 2015, FIPC 252, Tyrala, 3, Congo A, AFIPC Rzym.

⁵²² Zob. FIPC 55, Madagascar, AFIPC Rzym.

⁵²³ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 42, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵²⁴ Zob. L. Lefere, *Rapport des activités des Petits Chanteurs de la cathedrale de Tulear Madagasikara*, FIPC 55, Madagascar, AFIPC Rzym.

⁵²⁵ Zob. FIPC 55, Madagascar, AFIPC Rzym.

Federacji Pueri Cantores na Madagaskarze⁵²⁶. Niestety, później nie ma już żadnych śladów działań Pueri Cantores na wyspie.

W 1966 roku o. P. Boutry z Kigali wchodzi w kontakt z sekretariatem FIPC w Rzymie i rozpoczynają się przygotowania do powstania Federacji w **Ruandzie**⁵²⁷. Właściwie od 1964 roku zachowana jest w rzymskim archiwum korespondencja związana z Federacją i opisująca losy problemów etnicznych i wojny, w której ucierpieli także Pueri Cantores⁵²⁸. Zachowana jest nawet lista mówiąca o tym, że w 1958 roku w Ruandzie było 7 chórów, a w 1960 doszły kolejne trzy⁵²⁹. W raporcie z 1967 roku czytamy, że w Federacji działało 6 chórów Pueri Cantores⁵³⁰. W dniach 2–4 stycznia 1979 roku miał miejsce Kongres krajowy Federacji Ruandy⁵³¹. Statut Federacji Pueri Cantores w Ruandzie został przygotowany do zatwierdzenia przez Konferencję Episkopatu Ruandy w 1980 roku⁵³². Bardzo ważna była korespondencja związana z czasem prezydentury międzynarodowej S. Koeslera (1984–1992), zwłaszcza z o. Butry⁵³³. Pozostawiona jest także informacja o IV Krajowym Kongresie Pueri Cantores w Ruandzie, który odbył się w dniach 27–30 grudnia 1988 roku w Gitarama⁵³⁴. Wzięło w nim udział 177 chórzystów. Próba nawiązania kontaktu z chórami Ruandy ma miejsce także w 1999 roku, przy okazji Kongresu Międzynarodowego w Rzymie (1999/2000). W archiwum zachowana jest korespondencja z sekretarzem Federacji w tym temacie⁵³⁵. W 2001 roku J. M. Torrents nawiązuje kontakty z ówczesnym prezydentem Pueri Can-

⁵²⁶ Zob. *Lettera a Mons. Roucairol*, 29 III 1973, FIPC 55, Madagascar, AFIPC Rzym.

⁵²⁷ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵²⁸ Zob. FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.

⁵²⁹ Zob. *Pueri Cantores de la République Ruandaise*, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.

⁵³⁰ Zob. *Raport Pueri Cantores Ruanda*, 1967, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.

⁵³¹ Zob. *Congress 1979*, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.

⁵³² Zob. *Statuts de la Fédération Pueri Cantores Ruanda*, FIPC 127, Statuti Paesi, Ruanda PC, AFIPC Rzym.

⁵³³ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Ruanda Zaire Gabon Burundi, AFIPC Rzym.

⁵³⁴ Zob. *IV Congress Pueri Cantores in Rwanda*, 1988, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym

⁵³⁵ Zob. *E-mail per Federazione Ruanda*, 22 XI 1999, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.

tores w Ruandzie o. J. M. Nsaibimana z Butare⁵³⁶. Była to właściwie odpowiedź na dosyć obszerny list opisujący sytuację chórów Pueri Cantores w Ruandzie i apelujący o pomoc krajów, gdzie działa i żyje Pueri Cantores. Od 2012 roku zostały znów nawiązane kontakty z Ruandą. Nawet podczas wizyty w Kongo i Burundi prezydenta planowano odwiedzenie chórów w Ruandzie, ale do tego niestety nie doszło⁵³⁷. Ruanda pozostaje korespondentem w Federacji Międzynarodowej.

W marcu 1966 roku sekretariat FIPC w Rzymie zwracał się z prośbą do władz kościelnych i cywilnych w **Senegalu**, by zainteresować ich sprawami Pueri Cantores⁵³⁸. Od 1967 roku istnieje: korespondencja kierowana do o. Emmanuela z Dakar, programy koncertów chóru. Wszystko przechowywane jest w archiwum Pueri Cantores w Rzymie⁵³⁹. Niestety dobrze zapowiadające się działania nie doszły do skutku.

W marcu 1967 roku miała miejsce fundacja Federacji w **Egipcie**⁵⁴⁰, a prezydentem został wówczas ks. David⁵⁴¹. Zachowane są w archiwum rzymskim dokumenty, choć nieliczne, z próby utworzenia Pueri Cantores w Egipcie. Działalność ta miała się opierać na chórze chłopięcym w Dakarze (Caire). Jest jeszcze pewien ślad korespondencji z 1973 roku, ale później nie ma już żadnych dowodów istnienia tam Federacji⁵⁴².

W archiwum rzymskim Pueri Cantores odnaleźć można też ślady prób nawiązania współpracy w 1967 roku z **Afryką Południową**. Ksiądz Romita korespondował z biskupem Cape Town celem zainteresowania go tą sprawą. Kolejna próba nawiązania kontaktu odnotowana zostaje w 1973 roku⁵⁴³. W 2012 roku prezydent podjął próbę odnowienia

⁵³⁶ Zob. J. M. Torrents, *Lettera per PC in Ruanda*, 3 VI 2001, FIPC 41 Ruanda, AFIPC Rzym.

⁵³⁷ Zob. FIPC 260, Tyrala 11, Ruanda, AFIPC Rzym.

⁵³⁸ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵³⁹ Zob. FIPC 42, Senegal, AFIPC Rzym.

⁵⁴⁰ Zob. FIPC 35, Egitto, AFIPC Rzym.

⁵⁴¹ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 42, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁴² Zob. FIPC 35, Egitto, AFIPC Rzym

⁵⁴³ Zob. FIPC 8, Sudafirca, AFIPC Rzym.

kontaktów z chórami Afryki Południowej⁵⁴⁴. Jeszcze bardziej sprawa ta odżyła, gdy okazało się, że dyrygent chóru z Würzburga podjął decyzję o przeniesieniu się i pracy w Afryce Południowej. Niestety, także to nie przyniosło żadnych rezultatów.

Miała też miejsce próba przeszczepienia Pueri Cantores do **Pretorii** w 1967 roku, ale poza dobrym początkiem nie było dalszych działań⁵⁴⁵.

Istnieją nieliczne materiały archiwalne mówiące o chęci założenia w 1969 roku oddziału Pueri Cantores w **Ugandzie**⁵⁴⁶. Niestety, poza pocztą dyplomatyczną nie odnotowano innych działań. W 2017 roku podjęta zostaje raz jeszcze próba ożywienia działalności Pueri Cantores w Ugandzie⁵⁴⁷. To ostatecznie przynosi powołanie korespondenta na walnym zgromadzeniu w Barcelonie w 2017 roku⁵⁴⁸.

W archiwum Pueri Cantores w Rzymie zachowane są dokumenty (od 1979 roku), świadczące o chęci otwarcia oddziału i nawiązania kontaktów Federacji w **Kamerunie**. Wśród nich list z 19 marca 1979 roku Ch. Atangana-Fuda odpowiedzialnego za Pueri Cantores w Kamerunie⁵⁴⁹. Niestety, wówczas niewiele udało się osiągnąć. W 2016 roku ponowiono starania celem założenia oddziału Pueri Cantores w Kamerunie⁵⁵⁰. Przynosi to wymierny efekt w postaci powołania korespondencji Pueri Cantores w Kamerunie na walnym zgromadzeniu w Barcelonie w 2017 roku⁵⁵¹.

W 1990 roku została utworzona Federacja Pueri Cantores w **Gabonie**. Prezydentem Federacji został Y. Mbeng Ndong. Federacja zyskała poparcie Konferencji Episkopatu Gabonu, a od samego początku działało

⁵⁴⁴ Zob. R. Tyrała, *E-mail form FIPC*, 2012, FIPC 250, Tyrała 1, Africa Suth, AFIPC Rzym.

⁵⁴⁵ Zob. FIPC 43, Pretoria, AFIPC Rzym.

⁵⁴⁶ Zob. FIPC 70, Uganda, AFIPC Rzym.

⁵⁴⁷ Zob. FIPC 261, Tyrała 12, Uganda, AFIPC Rzym.

⁵⁴⁸ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

⁵⁴⁹ Zob. *Activités de Petits Kisito de Mvog-Mbi yaunde Camerun*, FIPC 64 Camerun, AFIPC Rzym.

⁵⁵⁰ Zob. W. Oeschger, *Lettera al Camerun*, 15 VI 2016, FIPC 64 Camerun, AFIPC Rzym.

⁵⁵¹ Zob. W. Oeschger, *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.

w niej 8 chórów. Bardzo ważna była korespondencja za czasów S. Koeslera, kiedy to Federacja w Gabonie prężnie działała⁵⁵². Jeszcze w latach 2007–2008 słyhać o tej działalności Pueri Cantores w Gabonie⁵⁵³. Niestety, później kontakt się urywa. W 2011 roku sekretarz Federacji Pueri Cantores W. Oeschger podjął działania w celu ożywienia Federacji w tym kraju⁵⁵⁴. Niestety, nie udało się tego uczynić. Federacja działa, ale nie ma z nią kontaktów.

To S. Koeslerowi zawdzięczamy założenie oddziału Pueri Cantores w **Burundi**⁵⁵⁵. W rzymskim archiwum Pueri Cantores zachowały się listy pisane w związku z tym tematem. Podczas prezydentury J.M. Torrents ponowił starania związane z działalnością Pueri Cantores w Burundi. Od 2010 roku za czasów prezydentury ks. R. Tyrały ożywiono te kontakty. Burundi już od jakiegoś czasu miało status korespondenta, ale niestety nie było widoków na uporządkowanie dokumentacji, jak też zdobywanie nowych chórów. Prezydentem Federacji został ks. J. M. Maneno. Działały w tym czasie 3 chóry. Prezydent Federacji Międzynarodowej odwiedził Burundi. Celem tej wizyty było poparcie dla sprawy ożywienia działalności Pueri Cantores w Burundi ze strony Nuncjatury Apostolskiej w Bujumbura. Prezydent swobodnie prowadził rozmowy z zainteresowanymi. Ożywiona była w tym czasie korespondencja z sekretarzem Federacji Burundi, przechowywana jest ona obecnie w rzymskim archiwum Pueri Cantores⁵⁵⁶.

W 2013 roku podjęto próbę założenia oddziału Pueri Cantores w **Sudan**, niestety bezskutecznie⁵⁵⁷.

Sytuacja Pueri Cantores w Afryce jest niezwykle złożona i różnicowana. Niemniej jednak każda z tych historii jest świadectwem wielkiej determinacji w działaniu dla sprawy muzyki. Z zestawienia wynika to jeszcze lepiej.

⁵⁵² Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Ruanda Zaire Gabon Burundi, AFIPC Rzym.

⁵⁵³ Zob. FIPC 145, Gabon, AFIPC Rzym.

⁵⁵⁴ Zob. FIPC 255, Tyrała 6, Gabon, AFIPC Rzym.

⁵⁵⁵ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Ruanda Zaire Gabon Burundi, AFIPC Rzym.

⁵⁵⁶ Zob. FIPC 251, Tyrała, 2, Burundi, AFIPC Rzym.

⁵⁵⁷ Zob. FIPC 261, Tyrała 12, Sudan, AFIPC Rzym.

Tab. 7. Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Afryki
(wg chronologii powstawania)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
1.	Kongo (Zair)	1963	
2.	Ruanda	1966	Przy wielu problemach Pueri Cantores są nadal korespondentem.
3.	Uganda	1969	Pierwszy etap Pueri Cantores kończy się tak szybko, tak jak się zaczął. Kolejna próba w 2017 roku owocuje mianowaniem korespondenta.
4.	Kamerun	1979	Pierwsze ślady to tylko jeden rok. Działania do 2016 roku owocują tym, że w 2017 roku został mianowany korespondent Pueri Cantores.
5.	Gabon	1990	Nie ma kontaktów z Pueri Cantores w Gabonie.
6.	Burundi	1985?	Od początku jest to korespondent.

Tab. 8. Pueri Cantores w Afryce, które już dzisiaj nie działają
(wg chronologii nawiązywania kontaktów)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
1.	Tunezja (Tunis)	1950	Od lat 70. XX wieku już nie ma śladu działalności.
2.	Madagaskar	1964–1966	Informacje o Pueri Cantores aktualne są do 1973 roku.
3.	Senegal	1966	Istnieją ślady z 1967 roku, później sprawa zanik.
4.	Egipt	1967	Ostatnia korespondencja z 1973 roku
5.	Afryka Południowa	1967	Pierwsze próby przetrwały do 1972 roku. Kolejna próba przeszczepienia Pueri Cantores miała miejsce w 2012 roku, ale bezskutecznie.
6.	Pretoria	1967	Brak skutku
7.	Sudan	2013	Brak skutku

5. Azja

W marcu 1952 roku miała miejsce fundacja Federacji Pueri Cantores w **Tajlandii**. Sekretarzem został mianowany L. Leduc, później zaś został nim ks. Wiliam Tan z katedry w Bangkoku. W listopadzie 1966 roku Konferencja Episkopatu Tajlandii zatwierdziła Federację⁵⁵⁸. Niestety, to jedyny ślad działalności Pueri Cantores. Podczas swojej wizyty w 2010 roku w Bangkoku prezydent Federacji Międzynarodowej próbował nawiązać do tej działalności dzięki życzliwości Nuncjatury Apostolskiej (wcześniej znany z działań dla Pueri Cantores w Ruandzie abp Salvatore Pennacchio był wówczas nuncjuszem w Tajlandii), ale niestety nie było już po tej działalności żadnego śladu.

W lutym 1955 roku utworzono Federację w **Japonii**⁵⁵⁹. Prezydentem został mianowany Shin-Ichi-Hasegawa. W maju 1955 roku walne zgromadzenie Federacji powołało zarząd Federacji i przygotowało jej statut. Zachowana jest korespondencja prowadzona od 1956 roku z ośrodkiem rzymskim Pueri Cantores, a także z Paryżem. W imieniu ks. Maillleta korespondował z Japonią ks. Gueguen. Już wówczas korespondencja jest kierowana do Shin-Ichi-Hasegawa, prezydenta Federacji⁵⁶⁰. W 1956 roku wraz z chórem Petits Chanteurs z Paryża ks. Mailllet odwiedził Japonię. Ciekawa jest korespondencja prowadzona od 1963 roku z oo. redemptorystami, którzy tworzyli inny zespół w Japonii, a także oo. jezuitami, co świadczy o dużym w tym czasie zainteresowaniu Kościoła⁵⁶¹. W 1965 roku powołane zostają dwa sekretariaty. Jeden w Tokio, gdzie urzęduje prezydent Hasegawa. Drugi w Hiroszynie, w Instytucie Muzyki Kościelnej św. Elżbiety. Podczas Bożego Narodzenia 1966 roku odnotowuje się tournée koncertowe chóru prezydenta Hasegawa w Paryżu i Rzymie.

---

⁵⁵⁸ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁵⁹ Zob. FIPC 26, Japan, AFIPC Rzym; *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 33, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁶⁰ Zob. *Corrispondenza alla Federazione Pueri Cantores Japanese dal 1957*, FIPC 26 Japan, AFIPC Rzym.

⁵⁶¹ Zob. FIPC 26, Japan, AFIPC Rzym.

W sekretariacie rzymskim odbywają się ważne rozmowy z ks. Romitą, prezydentem FIPC, dotyczące przyszłości Federacji w Japonii⁵⁶². Z tego też czasu (od 1966 roku) odnaleźć można korespondencję związaną z działalnością Pueri Cantores w Japonii⁵⁶³. Listy te dotyczą zwłaszcza działalności chóru Tokyo Boys and Girls Choir, czyli chóru założyciela Federacji, ale oczywiście nie tylko jego. W 1967 roku chór z Tokio bierze czynny udział w Kongresie rzymskim Pueri Cantores. Informacje i zdjęcia znajdują się w rzymskim archiwum Pueri Cantores⁵⁶⁴. W 1977 roku Federację odwiedził ks. J. Roucairol. Ożywioną korespondencję z Federacją Pueri Cantores w Japonii prowadził także S. Koesler jako prezydent od początku swojej kadencji, a więc od 1984 roku⁵⁶⁵. Po wyborach w 2009 roku ks. R. Tyrała otrzymał list zapraszający na jubileusz chóru w 2011 roku⁵⁶⁶. Korespondencja ożywiła się w czasie całej kadencji, nawet zaplanowana była wizyta w Japonii prezydenta w 2015 roku, ale niestety z powodów osobistych prezydenta nie doszła ona do skutku⁵⁶⁷. Na obecnym etapie w Japonii jest korespondent Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, jako że działa tam tylko jeden chór.

W 1963 roku ks. Josep Coyle zostaje mianowany prezydentem Federacji Pueri Cantores na **Filipinach**⁵⁶⁸, nic jednak więcej nie wiadomo o działalności tego oddziału. W archiwum Federacji Pueri Cantores w Rzymie zachowane są listy mówiące o chęci tworzenia Federacji od ks. Coyle i odpowiedzi ks. Gueguana z roku 1963⁵⁶⁹. Kolejna próba nawiązania kontaktu na Filipinach ma miejsce w 1979 roku, ale również i ta nie ma większego skutku. W czasie prezydentury S. Koeslera prowadzona

---

⁵⁶² Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁶³ Zob. FIPC 26, Japan, AFIPC Rzym.

⁵⁶⁴ Zob. *International Congress Pueri Cantores*, Roma 1967, FIPC 26 Japan, AFIPC Rzym.

⁵⁶⁵ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Japan, AFIPC Rzym.

⁵⁶⁶ Zob. Haesegava, *List do ks. R. Tyrała*, 2009, FIPC 26 Japan, AFIPC Rzym.

⁵⁶⁷ Zob. FIPC 258, Tyrała 9, Japan, AFIPC Rzym.

⁵⁶⁸ Zob. FIPC 33 Filippine, AFIPC Rzym; *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁶⁹ Zob. FIPC 33, Filippine, AFIPC Rzym.

była korespondencja z chórami na Filipinach. Koresponduje on w 1987 oraz 1990 roku z ks. L. Ranierem, dyrygentem „Pinas Boys Choir”⁵⁷⁰. Jest też jeszcze odnotowana jedna próba, w 1994 roku, ale również nie kończy się niestety pozytywnym skutkiem⁵⁷¹. W 2010 roku prezydent Pueri Cantores podejmuje próbę odnowienia życia Pueri Cantores na Filipinach, podobnie czyni w 2017 roku, ale niestety bezskutecznie⁵⁷².

Zachował się pochodzący z 1962 roku wzruszający list ks. Brianza do ks. Mailleta, opowiadający o jego działaniach chóralnych w **Macao**⁵⁷³. Już po śmierci założyciela Pueri Cantores, bo w 1964 roku, ks. Cesare Brianza SDB przybywa do Rzymu i przez kontakt także z sekretariatem FIPC rozpoczyna przygotowania do powołania Federacji Pueri Cantores w Macao⁵⁷⁴. Sporo jest dokumentacji, która zawiera informacje o chórach, zdjęcia, podejmowane działania o Pueri Cantores w Macao⁵⁷⁵. Największe osiągnięcia dotyczyły chóru z Kolegium św. Jana Bosko, ten chór też bywał na międzynarodowych Kongresach, ale także odwiedzał inne chóry Federacji, zwłaszcza w Europie i w innych miejscach świata. Jeszcze w latach 80. ks. Brianza prowadził ożywioną korespondencję z sekretariatem Pueri Cantores w Rzymie⁵⁷⁶. 20-lecie chóru „Pequenios Cantores do Colegio D. Bosco de Macau” obchodzone w 1980 roku, pozostawiło piękną dokumentację i zdjęcia z tego wydarzenia w archiwum rzymskim Pueri Cantores⁵⁷⁷. W czasie swojej prezydenckiej kadencji (1984–1992) S. Koesler próbował nawiązać kontakty z Pueri Cantores w Macao, oczywiście cały czas z ks. Brianza⁵⁷⁸. Niestety, w późniejszych latach nie ma już po nich śladu.

---

⁵⁷⁰ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Filippine, AFIPC Rzym.

⁵⁷¹ Zob. FIPC 32, France, AFIPC Rzym.

⁵⁷² Zob. FIPC 259, Tyralla 10, Filippine, AFIPC Rzym.

⁵⁷³ Zob. C. Brianza, *Lettera a Mons. F. Maillet*, 22 II 1962, FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.

⁵⁷⁴ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁷⁵ Zob. FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.

⁵⁷⁶ Zob. C. Brianza, *Lettera*, 21 II 1980, FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.

⁵⁷⁷ Zob. *XX anni Pequenios Cantores do Colegio D. Bosco de Macau*, FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.

⁵⁷⁸ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Macao, AFIPC Rzym.

W styczniu 1965 roku prezydentem Federacji w **Indiach** jest ks. John Burke z katedry Serca Bożego. Świadczy to o tym, że próby powołania Pueri Cantores podejmowane były już od tego czasu. W Rzymie zaś ks. Romita podczas Soboru Watykańskiego II prowadził rozmowy z biskupem Lourdasamy o sprawach rozwoju Federacji w Indiach⁵⁷⁹. W archiwum Pueri Cantores w Rzymie zachowana jest obfita korespondencja z czasów początku tej Federacji⁵⁸⁰. Niestety cała działalność Pueri Cantores nie wychodzi poza 1970 rok. Umiera idea i nie ma do niej wówczas powrotu. Dopiero w 2005 roku znów pojawia się ciekawa korespondencja na temat działań w celu utworzenia Pueri Cantores w Indiach, wówczas zaangażowani są w sprawę jezuita z Federacji hiszpańskiej, ale właśnie pracujący w Indiach. W 2009 roku Joe Cordo, korespondent Pueri Cantores w Indiach (Mumbai), przedstawił wszelkie potrzebne dokumenty do stworzenia Federacji⁵⁸¹. W 2015 roku zostaje przedstawiony statut Federacji⁵⁸² oraz następuje zatwierdzenie jej przez Konferencję Episkopatu Indii⁵⁸³. Niemalże w tym dziele miał udział Nuncjusz Apostolski w Indiach abp Salvatore Pennacchio (już wcześniej zasłużony dla Pueri Cantores w innych miejscach). Bardzo ożywiona była korespondencja oraz liczne odwiedziny w Mumbai prezydenta Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores w latach 2009–2017. Dla zarządzających Federacją w tym czasie było jasne, że właśnie Indie mogą stać się wielkim zwornikiem idei Pueri Cantores w Azji. Prawie co roku odwiedzany przez prezydenta Festiwal chóralny w Mumbai organizowany przez Joe i Celest Cordo był wielkim świadectwem wiary i dbałości o piękno muzyki. To prawdziwa ewangelizacja przez muzykę⁵⁸⁴. Federacja Pueri Cantores w Indiach może i powinna się stać ważnym ogniwem przyszłości Pueri Cantores w Azji.

---

⁵⁷⁹ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁸⁰ Zob. FIPC 217 India, AFIPC Rzym.

⁵⁸¹ Zob. J. Cordo, *News from India*, 28 VIII 2009, FIPC 217, India, AFIPC Rzym.

⁵⁸² Zob. *Memorandum of Association Pueri Cantores India Federation*, FIPC 217, India, AFIPC Rzym.

⁵⁸³ Zob. J. Cordo, *Lettera alla FIPC*, 3 VI 2015, FIPC 217, India, AFIPC Rzym.

⁵⁸⁴ Zob. FIPC 256, Tyrala 7, India, AFIPC Rzym.

Po Bożym Narodzeniu 1966 roku ma miejsce pielgrzymka Pueri Cantores do Ziemi Świętej (**Izrael**) i to jest pierwszy moment zetknięcia się z ideą Pueri Cantores w tym miejscu. To też jest okazja do działań związanych z krzewieniem tej idei. W kwietniu 1967 roku Pueri Cantores w Betlejem nawiązuje kontakt z Federacją Międzynarodową⁵⁸⁵. Niestety, później nie ma już więcej śladów takiej współpracy.

W 1966 roku podjęto próbę utworzenia Federacji w **Pakistanie**⁵⁸⁶. W 1971 roku jako odpowiedzialnego za Pueri Cantores mianowano o. Anicetusa Broersa z Karachi⁵⁸⁷. Niestety ten kontakt ostatecznie nie przyniósł zakładanych rezultatów.

Po 1967 roku odnotowana jest próba stworzenia oddziału Pueri Cantores na Ceylonie⁵⁸⁸. W archiwum odnaleźć można jedynie informację z adresem do ks. I. Pere do Kolegium św. Józefa w Colombo, z czego wnioskować można, że był on wówczas korespondentem. Nie ma jednak zachowanych żadnych listów z tamtych czasów⁵⁸⁹. I właśnie tam, ale już po przemianie politycznej na **Sri Lance**, udaje się założyć Federację. Niemała w tym zasługa wiceprezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores P. Flahive z USA. W czasie prezydenckiej kadencji ks. R. Tyrala korespondował z Federacją i nawiązywał kontakty, a także dwa razy odwiedził chóry w Sri Lance w 2010 oraz 2016 roku. Federacja ta działała w tym czasie niezwykle prężnie, choć cierpiała równocześnie na wiele braków. Ta działalność to wielka zasługa wyjątkowego i opatrnościowego człowieka, jakim był dla tego oddziału Pueri Cantores Francis D’Almeida. Stał się on dla wielu wspnianiałym przykładem determinacji i głębokiej wiary w działanie. To także wielka zasługa kardynała z Colombo, wielkiego propagatora idei Pueri Cantores⁵⁹⁰.

---

⁵⁸⁵ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁸⁶ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁸⁷ Zob. FIPC 48, Pakistan, AFIPC Rzym.

⁵⁸⁸ Zob. *Il XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁸⁹ Zob. FIPC 40, Ceylon, AFIPC Rzym.

⁵⁹⁰ Zob. FIPC 260, Tyrala 11, Sri Lanka, AFIPC Rzym.

Po 1967 roku pojawia się próba utworzenia Federacji Pueri Cantores w **Birmie**⁵⁹¹. Niestety, poza początkowym planem niczego nie udało się zrealizować.

Po 1967 roku Pueri Cantores próbują zagościć w **Kambodży**⁵⁹². Niestety, nie doszło do fazy realizacji.

Podjęte też zostają próby utworzenia oddziału Pueri Cantores w **Hongkongu**⁵⁹³. Odnotowana jest w archiwum rzymskim Pueri Cantores korespondencja z pochodząca z roku 1971 z tutejszymi władzami kościelnymi⁵⁹⁴. Niestety nie ma już po tej działalności śladu.

Kolejną podejmowano próbę założenia Federacji Pueri Cantores w **Malezji**⁵⁹⁵. Niestety w archiwum Pueri Cantores w Rzymie nie ma śladu po z tej propozycji.

Następną próbę podjęto, ale także bezskutecznie, w **Nowej Kaledonii**⁵⁹⁶. Także i po tym fakcie nie ma żadnego śladu w archiwum rzymskim Pueri Cantores.

Na podstawie kwerendy rzymskiego archiwum można wyciągnąć wnioski, że w 1998 roku podjęto inicjatywę założenia oddziału Pueri Cantores w **Libanie**⁵⁹⁷. Korespondentem mianowana została Noa Hatem. W 2006 roku wobec braku działalności korespondenta próbę systematyzacji podejmuje J.M. Torrents, ale niestety bez większego skutku. Prezydent Pueri Cantores ks. R. Tyralla próbował uporządkować sytuację korespondenta Pueri Cantores w Libanie, nawet byli chętni do współpracy na miejscu (dwa inne chóry), ale niestety nie udało się to do 2017 roku. Noa Hatem nie była w tej kwestii otwarta i do tego też roku jest to tylko korespondencja⁵⁹⁸.

---

⁵⁹¹ Zob. *Il XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁹² Zob. *Il XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 43, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁹³ Zob. tamże.

⁵⁹⁴ Zob. FIPC 20, Hong Kong, AFIPC Rzym.

⁵⁹⁵ Zob. *XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁵⁹⁶ Zob. tamże.

⁵⁹⁷ Zob. FIPC 215, Libano, AFIPC Rzym.

⁵⁹⁸ Zob. FIPC 258, Tyralla 9, Libano, AFIPC Rzym.

W 2008 roku rozpoczęła swoją działalność Pueri Cantores w **Korei Południowej**, to wówczas bp Andrzej S. Yeom, prezydent Federacji w Korei, informował prezydenta Federacji Międzynarodowej o wszystkim, co dotyczyło początków i założenia Federacji. W tym czasie w Federacji tej działało 5 chórów. W październiku 2008 roku miał też miejsce I Krajowy Festiwal chórów Pueri Cantores w Seulu⁵⁹⁹. W czasie prezydenckiej działalności ks. R. Tyrały miało miejsce spotkanie z chórami w Seulu (2009) oraz z dyrygentami i odpowiedzialnymi za działalność tej Federacji. W archiwum rzymskim Pueri Cantores znajduje się liczna dokumentacja tego czasu, w tym liczna korespondencja z J. Yangiem, dyrygentem chóru i sekretarzem Federacji (także w sprawie fałszywych oskarżeń skierowanych pod jego adresem oraz rehabilitacji dokonanej na miejscu przez prezydenta Federacji Międzynarodowej w 2011 roku). Wzruszający jest pełen wiary jego list skierowany do prezydenta, a mówiący o prawdzie całej sytuacji⁶⁰⁰.

W 2013 roku za pośrednictwem Federacji w Szwecji miała miejsce próba nawiązania kontaktów z **Chinami**⁶⁰¹, niestety bezskuteczna.

Azja po to Ameryce Południowej z pewnością kontynent, gdzie być może będzie miała swoje wielkie oddziaływanie w przyszłości Federacja Pueri Cantores. Z przedstawionego tutaj materiału widać bardzo wyraźnie, jak złożona i wielowymiarowa jest ta sprawa.

Tab. 9. Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Azji
(wg chronologii powstawania)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
1.	Japonia	Luty 1955	
2.	Indie	Styczeń 1965	Pierwszy etap działalności Pueri Cantores w Indiach kończy się w roku 1970. Odnowiona działalność w 2005 roku. Od 2015 roku Federacja.

⁵⁹⁹ Zob. *The National Federation Pueri Cantores of the Republic of South Korea*, 2008, FIPC 140, Korea Pd, AFIPC Rzym.

⁶⁰⁰ Zob. FIPC 253, Tyrała, 4, Corea South, AFIPC Rzym.

⁶⁰¹ Zob. FIPC 253, Tyrała, 4, China, AFIPC Rzym.

3.	Sri Lanka (Cejlon)	1967	Działania wstępne istnieją bardzo krótko. Ożywienie następuje po 2000 roku. Ostatecznie w 2009 roku zostaje utworzona Federacja.
4.	Liban	1998	Słabe ślady działalności. Podjęte próby w 2006 i 2017 roku nie przynoszą efektów. Nadal jest to korespondent.
5.	Korea Południowa	2008	

Tab. 10. Pueri Cantores w Azji, które już dzisiaj nie działają
(wg chronologii nawiązywania kontaktów)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
1.	Tajlandia	Marzec 1952	Ślady działalności obecne do 1966 roku. Próba nawiązania kontaktów w 2010 roku, ale bezskutecznie.
2.	Filipiny	1963	Ślady działalności istnieją tylko w 1963 roku. Kolejna próba nawiązania kontaktów ma miejsce w 1979 roku oraz w latach 1987–1994. W 2010 i 2017 roku podjęta próba kontaktów – także bez skutku.
3.	Macao	1962	Istnieją ślady korespondencji do 1992 roku.
4.	Izrael	1966	Kontakt ten był związany z pielgrzymką Pueri Cantores do Ziemi Świętej. Istnieje do 1967 roku.
5.	Pakistan	1966	Ostatni ślad działalności w 1971 roku
6.	Birma	1967	Bez skutków
7.	Kambodża	1976	Bez skutków
8.	Hongkong	1971	Bez skutków
9.	Malezja	?	Bez śladów
10.	Nowa Kaledonia	?	Bez śladów
11.	Chiny	2013	Bez skutku

6. Australia i Oceania

W grudniu 1963 roku Konferencja Biskupów w **Australii**⁶⁰² ufundowała Federację Pueri Cantores, a prezydentem został mianowany ks. R. Harden, dyrygent Pueri Cantores w katedrze w Sydney⁶⁰³. Z tego też czasu w archiwum zachowała się liczna korespondencja dotycząca organizacji Federacji, koncertów i współpracy z Rzymem⁶⁰⁴. W latach 70. przedstawicielem Pueri Cantores w Australii był ks. William A. Jordan. Obfita jest też korespondencja z ks. J. Percy z Melbourne⁶⁰⁵. Niestety, nie ma już później śladów obecności Pueri Cantores w Australii.

W archiwum rzymskim odnajdujemy także informację, że w 1966 roku próbowano stworzyć Federację w **Nowej Zelandii**⁶⁰⁶. Odpowiedzialnym za utworzenie Federacji był w 1973 roku ks. Michail Mc. Connell z Bunedin⁶⁰⁷. Niestety, nie doszło już później do żadnych działań.

W 1987 roku S. Koesler próbował rozpocząć działania związane z założeniem Pueri Cantores w **Indonezji**⁶⁰⁸. Prowadził korespondencję z ks. K.E. Priorem SJ, niestety nie przyniosło to żadnych rezultatów.

Przeszczepienie idei Pueri Cantores na ten kontynent okazało się niestety całkowitym fiaskiem. Nie udało się to w żadnym z państw. Wyraźnie świadczy o tym poniższe zestawienie.

---

⁶⁰² Zob. FIPC 7, Australia, AFIPC Rzym.

⁶⁰³ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁶⁰⁴ Zob. FIPC, Australia, AFIPC Rzym.

⁶⁰⁵ Zob. *Korespondencja pomiędzy ks. Terzariol a ks. Jordan i ks. Percy*, FIPC 7 Australia, AFIPC Rzym.

⁶⁰⁶ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967, Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, s. 44, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

⁶⁰⁷ Zob. FIPC 49, New Zealand AFIPC Rzym.

⁶⁰⁸ Zob. FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Indonesia, AFIPC Rzym.

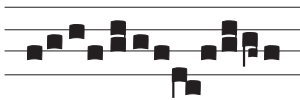

Tab. 11. Pueri Cantores w Australii i Oceanii, gdzie podejmowano próbę działalności (wg chronologii nawiązywania kontaktów)

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
1.	Australia	Grudzień 1963	Bez śladu już w latach 70. XX wieku.
2.	Nowa Zelandia	1966	Ślady działalności sięgają do 1973 roku.
3.	Indonezja	1987	Bez skutku

Na koniec tego rozdziału konieczne trzeba stwierdzić, że rozprze-strzenianie się idei Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores w 84 krajach całego świata było i jest niezwykłym dziełem. Początkowo, co wyraźnie widać po datach fundacji Federacji w poszczególnych krajach, dokonywał tego oczywiście sam ks. F. Mailliet. Następnie było to przede wszystkim oszukiwanie nowych oddziałów przez ks. F. Romitę. Ostatecznie projekt ożywienia działalności Pueri Cantores w Ameryce Łacińskiej przyniósł także wymierne owoce. Podsumowując wszystkie dostępne dane, można stwierdzić, że w Europie działa do dzisiaj 20 Federacji lub korespondentów. Niestety, w 14 krajach nie udało się podtrzymać pierwotnego zapału albo też w ogóle nie było odzewu. W krajach obu Ameryk 11 krajów cieszy się działalnością Pueri Cantores, ale w kolejnych 8 nie ma już niestety śladów tej działalności. W Afryce w 6 krajach pracuje Federacja, ale w 7 niestety nie. W Azji, Australii i Oceanii w 5 krajach Pueri Cantores się rozwija, niestety w 14 nie działa. Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores była więc w świecie obecna w 84 krajach, próbowano założyć 85 oddziałów. Dzisiaj Pueri Cantores obejmuje swoim zasięgiem 42 oddziały, tak więc w przeszło połowie krajów, gdzie podejmowano próby, niestety już nie działa. Być może aktualne wyzwanie polega na tym, aby poszukiwać nowych członków Federacji, a może powrócić też do odnowy innych.

Rozdział V

Kongresy międzynarodowe

Ojcowie założyciele Federacji, jak można nazwać ks. Mailleta i ks. Romitę, od samego początku wiedzieli, że dla żywotności, ale także dla propagowania tego wielkiego dzieła, jakim jest Pueri Cantores, konieczne są powszechne spotkania chóralne, które służą nie tyle rywalizacji pomiędzy chórami (tak jak konkursy), ile wspólnocie ideałów i jedności wyznawanej wiary, a także przekonaniu o znaczeniu działań przez dobrą i wartościową muzykę kościelną. Pojęcie jedności jest kluczowe dla zrozumienia idei Kongresów Pueri Cantores.

Spotkania te od samego początku nazwane zostały Kongresami. Podczas nich bowiem nie tylko odbywały się koncerty, ale miały także miejsce uroczyste liturgie. Bardzo ważna była zawsze modlitwa o pokój. Często odbywały się też różne dodatkowe wydarzenia, jak sympozja czy modlitwy prezydentów lub asystentów kościelnych. Od samego też początku niezwykle istotny był schemat cyklicznego powrotu do Rzymu, wiązało się to także ze spotkaniem z papieżem. Podczas Kongresów chóry śpiewały też wspólny repertuar, nazwany później tradycją Pueri Cantores. Był on wcześniej przygotowany i rozsyłany, by wszyscy wspólnie mogli dobrze śpiewać.

W rozdziale tym zostaną przedstawione w porządku chronologicznym wszystkie Kongresy, jakie miały miejsce w Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores do 2017 roku. W aneksie pracy umieszczony jest

też repertuar muzyczny, dla uświadomienia czytelnikowi, jaka była i jest nadal muzyka śpiewana przez Pueri Cantores.

1. Do *Vaticanum II*

I Międzynarodowy Kongres odbył się w lipcu 1947 roku w Paryżu. Pisał o nim ks. Maillet: „w lipcu 1947 roku Paryż asystował sytuacji, w której zaraz po narodzeniu Federacji Międzynarodowej 3000 młodych śpiewaków śpiewało jednym głosem i jednym sercem”¹. Obecni byli chórzyści z Francji, Belgii, Holandii, Szwajcarii, Kanady oraz Kongo².

II Kongres odbywał się w 1949 roku w Rzymie³. W Kongresie brało udział 3000 śpiewaków z Francji, Włoch, Holandii, Belgii, Luksemburga, Monaco, Szwajcarii, Libanu, Tunisu, Algierii, Maroka, Kongo, Kanady, USA, Kuby⁴. Jednym z najważniejszych momentów spotkania chórów w Rzymie była audiencja z papieżem Piusem XII. Ksiądz Maillet opisywał wszystko z drobnymi szczegółami, jak ważne było to spotkanie na początku istnienia Federacji⁵. Ważne okazało się także dla jej przyszłości⁶. Ten Kongres niewątpliwie jest też momentem niezwykle ważnym odbywał się po raz pierwszy w Rzymie, a papież w szczególny sposób odniósł się do Pueri Cantores. Niektórzy uważają, że to jest właśnie moment oficjalnego uznania przez Kościół Pueri Cantores za duszpasterską wizję, a później nazwanie go ruchem kościelnym. Właśnie mija od tego czasu 70 lat. Pisał o tym wydarzeniu ks. Romita, że takiego święta jeszcze nie było⁷.

---

¹ *List F. Maillet*, 10 X 1955, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

² Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 22–23; Niestety, w archiwum nie zachowało się więcej informacji o tym wydarzeniu.

³ Zob. *List F. Maillet*, 10 X 1955, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym. Był to pierwszy Kongres Międzynarodowy organizowany w Rzymie.

⁴ Zob. C 2, Rzym 1949, AFIPC Rzym.

⁵ Zob. F. Maillet, *Rome*, C 2, Rzym 1949, AFIPC Rzym.

⁶ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 23.26.

⁷ F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962, s. 89.

III Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce w Rzymie w dniach od 28 marca do 1 kwietnia 1951 roku. Obejmował on zwiedzanie miasta, ale także spotkanie dyrygentów chórów, próbę generalną w Bazylice św. Piotra, mszę pod przewodnictwem papieża w dniu 1 kwietnia⁸.

IV Kongres Pueri Cantores został zorganizowany w Kolonii w 1953 roku⁹. W Kongresie uczestniczyły chóry z wielu państw, gdzie działała już Federacja Pueri Cantores. Ilość chórów z Włoch była bardzo znacząca¹⁰. Już wtedy budowała się jedność i chęć dalszej współpracy oraz uczestnictwa chórów w Kongresach międzynarodowych¹¹. Było także jasne, że Kongresy powinny co pewien czas powracać do Włoch, a konkretnie do Rzymu. Tak budowała się tradycja przybywania do „progów apostoelskich” przez Pueri Cantores; takie przekonanie zdecydowało o organizacji kolejnego Kongresu w Rzymie¹².

V Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce znów w Rzymie w dniach 20–25 kwietnia 1954 roku¹³. Był on zorganizowany z okazji 50-lecia dokumentu papieża Piusa X, a mianowicie Motu Proprio *Tra le sollecitudini*. Przybyło nań 14 200 chórzystów z 15 krajów świata, w tym z Europy, Afryki i Ameryki. Obecni bowiem byli chórzyci z: Francji, Niemiec, Włoch, Anglii, Hiszpanii, Holandii, Belgii, Austrii, USA, Kanady. Bardzo ważna była obecność chóru Petits Chanteurs à la Croix de Bois, chóru prowadzonego przez ks. Mailleta, założyciela Federacji¹⁴. W liście z 17 stycznia 1954 roku ks. Ferdynand pisał do prof.

---

⁸ Zob. *Program Kongresu*, C 3, Roma 1951, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 27–28; Niestety po tym Kongresie w archiwum Pueri Cantores nie ma zbyt wielu informacji.

⁹ Zob. C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 36.

¹⁰ Zob. *List z sekretariatu ks. Maillet 1953 rok*, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym.

¹¹ Zob. *List ks. F. Romita*, 1953, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym.

¹² W archiwum nie zachowało się, niestety, więcej materiałów na temat tego Kongresu.

¹³ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 37.

¹⁴ Zob. *V Congresso Internazionale dei Pueri Cantores per il 50° anniversario del Motu Proprio del beato Papa Pio X*, C 5, Roma 1954, AFIPC Rzym.

Chiodeca z Collegio S. Maria o wszystkich szczegółach planowanego Kongresu, dodając, że chciałby zrealizować wszelkie sugestie od ks. Montiniego z Sekretariatu Stanu (późniejszego Pawła VI), na czele z koncertem w Termach Karakalli i Koloseum. Wyrażał równocześnie nadzieję na pomoc ze strony sekretariatu rzymskiego Pueri Cantores w organizacji. W archiwum zachowały się także wszelkie szczegóły finansowe organizowanego Kongresu, jak również wstępny program wydarzeń¹⁵.

VI Międzynarodowy Kongres miał miejsce w Paryżu w dniach 4–10 lipca 1956 roku¹⁶. Chodziło o powrót do korzeni, do miejsc ważnych dla tworzenia wspólnoty Pueri Cantores. O tym też pisał do ks. Maillleta, wybitny i znaczący teolog liturgii, a mianowicie Paul Claudel w 1955 roku, że śpiew chórów tak uduchownionych i tak odczuwających znaczenie liturgii może być tylko dowodem na Bożą sprawę tego ruchu¹⁷. Na Kongres przybyły chóry z: Włoch, Szwajcarii, Belgii, Maroko, Algierii, Niemiec, Szkocji, Austrii, Wietnamu, Kongo (francuskiej części), Japonii, USA, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Hiszpanii i oczywiście z Francji¹⁸. Było ostatecznie 6270 śpiewaków grupujących się w 187 chórach¹⁹. Jak stwierdzał ks. Maillet, podczas Kongresu obecni byli przedstawiciele 70 krajów świata, ponieważ co prawda chóry były z 16 krajów, ale obecne były delegacje.

Wszystkie te wielkie ceremonie oraz pojedyncze wydarzenia były wielkim symbolem jedności, nie ma znaczenia odmienny język i kultura, ale razem są jak bracia. I nasza wspólnota jest coraz bardziej znana w świecie (...) i co więcej, wszyscy mają coraz więcej radości i żywotności na przyszłość²⁰.

Program obejmował następujące wydarzenia: Mszę w katedrze Notre Dame, koncerty narodowe, mszę oraz koncert galowy w pałacu Spor-

¹⁵ Zob. *List z sekretariatu ks. F. Mailllet*, C 5, Roma 1954, AFIPC Rzym; Niestety nie ma więcej informacji na temat tego Kongresu.

¹⁶ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 38-39.

¹⁷ Zob. *List Paul Claudel*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

¹⁸ Zob. *List z sekretariatu ks. F. Mailllet*, C 6, Roma 1954, AFIPC Rzym.

¹⁹ Zob. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962, s. 93.

²⁰ *List F. Mailllet z 10 X 1955 roku*, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

tu, ceremonię przy Łuku Triumfalnym²¹. Ksiądz Mailliet, zachęcając do obecności, pisał, że spodziewa się nawet 7000 uczestników Kongresu²². Bardzo interesujące jest podsumowanie tego wydarzenia przez sekretariat Federacji Międzynarodowej w Rzymie, w którym podejmuje się temat wagi organizowanych Kongresów międzynarodowych ze względu na wymianę kulturalną i przyjacielską, a także doświadczenie religijne dla chórzystów, którzy przybywają na te wydarzenia z 5 różnych kontynentów. Pisano, że ważne są te spotkania również dla dyrygentów, by sami przekonali się, jak wielu jest innych podobnie myślących i pracujących w świecie. W końcu napisano, że ważne jest także i to, że wszyscy doświadczają jedności Kościoła i szacunku od pasterzy dla ich wielkiej chrześcijańskiej pracy, co ważne ze względu na przyszłość Federacji w innych nowych krajach świata. Wszystko także dlatego, że dzięki muzyce i wychowaniu w szkołach i wszystkich miejscach, gdzie działają chóry *Pueri Cantores*, obserwuje się niezwykle ważne ożywienie, ale i instytucje te, widząc sensowność takich działań, wspierają te grupy ekonomicznie. Chóry zaś, śpiewając przed wiernymi, zyskują sympatię i poparcie dla swojej działalności²³. W przesłaniu do uczestników Kongresu arcybiskup Paryża kard. Feltin pisał:

Wasze spotkanie w Paryżu jest wielką wizją pokoju (...) jednym głosem, jednym sercem chłopcy z różnych krajów świata śpiewacie wielką symfonię pokoju (...) wy jesteście instrumentami pokoju (...) kiedy śpiewacie w Kościele w Paryżu, jesteście jednym Kościołem Chrystusa (...) gdy śpiewacie chwałę Bożą, uczestniczycie w łasce Boga dawanej każdemu i wy jesteście narzędziami miłości, jedności i pokoju (...) witajcie wszyscy, którzy tutaj przybywacie z całego świata (...) niech wasz entuzjazm i radość stanie się udziałem tego wielkiego miasta i nas samych²⁴.

---

²¹ Zob. *Program Kongresu w Paryżu 1956*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym; F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962, s. 94-99.

²² Zob. *List F. Mailliet*, 10 X 1955, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

²³ Zob. *Il VI Congresso Internazionale dei Piccoli Cantori a Parigi (primi di luglio 1956)*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

²⁴ *Przesłanie kard. M. Feltin arcybiskupa Paryża do uczestników VI Międzynarodowego Kongresu w Paryżu 1956*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

Ciekawe jest także i to, że w liście skierowanym do uczestników Kongresu asystent kościelny Federacji zwracał uwagę, że dla parafii w Paryżu oraz chórów francuskich to wielki honor gościć tak wspaniałych chórzystów z całego świata, tłumaczył jednocześnie całą historię „Schola Cantorum”, instytucji powołanej przez papieża Grzegorza Wielkiego jako chóru działającego dla liturgii, a więc chwały Bożej oraz dla pożytku wiernych²⁵. Ostatecznie w Kongresie wzięło udział, przeszło 6000 uczestników z 16 krajów świata²⁶. W biuletynie Kongresu zamieszczony został muzyczny program²⁷. Msza została odprawiona wedle formularza o NMP. Na liturgii śpiewano: *Salve Sancta Parens*, T.L. da *Vittorii Missa quti toni*, Gloria z mszy IX, Graduał *Benedicta*, *Alleluja Post Partum, ...et incarnatus est z Credo III* autorstwa J. des Prés, *Ave Maria* gregoriańskie i na Ofertorium *O Jesu Christe* skomponowane przez Van Berchem, *O Sacrum Convivium* L. Perosiego, na komunię gregoriańskie *Beata Viscera*, a następnie na zakończenie *Alleluja* G.F. Haendla. Przed liturgią śpiewano także chorał finałowy z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha²⁸. Zresztą te dwie ostatnie kompozycje na zawsze weszły do repertuaru *Pueri Cantores*²⁹. Podczas koncertu w Velodrome d’Hiver chóry wykonały: introit z *Requiem* (mszy za zmarłego króla) de Caurroy, następnie *Cantate de la Paix* D. Milhauda, Psalm CL C. Francka, chorał z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha, *O Jesu Christe* van Berchem, *Ave Verum* W.A. Mozarta, *Agnus Dei* O. di Lasso, *Ego Gaudebo in Domino* Bouzignac oraz *Alleluja* G.F. Haendla. Podczas ceremonii przy Łuku Triumfalnym chóry śpiewały: chorał z *Pasji wg św. Jana* J. S. Bacha³⁰. 5 lipca chóry z poszczególnych krajów wykonywały na uroczystym *Concert des Nations* swój rodzimy repertuar³¹. Po zakończonym Kongresie w Paryżu ukazał się artykuł na temat tego wydarzenia autor-

²⁵ Zob. *Przesłanie ks. H. Leclerc do uczestników Kongresu w Paryżu 1956 roku*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

²⁶ Zob. *Lista chórów na Kongresie Pueri Cantores w Paryżu*, 14 VI 1956, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

²⁷ Zob. *Biuletyn Kongresu w Paryżu 1956*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

²⁸ Zob. tamże.

²⁹ Obecne są nawet we współczesnych czasach.

³⁰ Zob. *Biuletyn Kongresu w Paryżu 1956*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

³¹ Zob. *Program Concert des Nations*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

stwa ks. Romity, za który dziękował mu ks. J. Gueguen, zauważając, iż jest to ważna propaganda *Pueri Cantores*. Dziękował mu równocześnie za wielką i znaczącą obecność chórów z Włoch na Kongresie w Paryżu. Informował go, że w październiku do Rzymu na audiencję do Ojca św. uda się ks. Maillet, by przekazać album z Kongresu w Paryżu i zapraszał tym samym ks. Romitę, by mu towarzyszył. Przekazał też informację o projektach następnego Kongresu oraz nawiązywanych kontaktach w *Pueri Cantores*³². Zachowały się ponadto inne listy dotyczące spraw organizacyjnych Kongresu w Paryżu³³.

VII Międzynarodowy Kongres *Pueri Cantores* odbył się w dniach 4–7 lipca 1958 roku w Lourdes we Francji³⁴. W liście do prezydentów Federacji krajowych z 7 maja 1958 roku ks. Maillet, zachęcając dyrygentów do udziału w Kongresie, pisał, że liczy, iż przybędzie ok. 5000 chórzystów i będzie to wielka manifestacja wiary, a dla uczestników będzie też okazja do spotkania i wymiany doświadczeń oraz rozmowy³⁵. Podczas Kongresu miało też odbyć się walne zgromadzenie Federacji Międzynarodowej, podczas którego będzie chciał otrzymać odpowiedzi na pytania o kwestie statutowe i administracyjne (ile jest chórów i gdzie działają, czy Federacja ma oddziały regionalne, czy statut został zatwierdzony przez biskupów miejsca, jaka jest relacja do Konferencji biskupów miejsca, czy organizowane są Kongresy i spotkanie chóralne, czy Federacja ma jakiś biuletyn lub inne publikacje, jaka jest aktywność sekretariatu, jak często odbywają się spotkania dyrygentów Federacji, jaki jest program walnego zgromadzenia, jaka jest sytuacja finansowa Federacji, czy w kolejnych latach planuje się Kongres krajowy), kwestie relacji do Federacji Międzynarodowej (czy dobre jest zainteresowanie ze strony prezydenta międzynarodowego, czy odpowiednio prowadzony jest biuletyn, jakie są sugestie dotyczące zamieszczanych tam artykułów, czy ktoś z Federacji krajowej może współpracować w przygotowaniu tego biuletynu, czy

³² Zob. *List ks. J. Gueguen do ks. F. Romity*, 8 VIII 1956, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

³³ Zob. C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.

³⁴ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 40.

³⁵ Zob. *List ks. Maillet do prezydentów Federacji*, 7 V 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

muzyczne opracowania są przydatne), trzecim zagadnieniem była sprawa spotkań międzynarodowych. Stawiał pytania o to, jak często mają się odbywać i jaką mają mieć formę Kongresy Międzynarodowe: co dwa czy co trzy lata. Czy program każdego Kongresu wydaje się optymalny, czy może należy coś zmienić³⁶. Takie też tematy zostały podjęte podczas walnego zgromadzenia w Lourdes w dniu 7 lipca 1958 roku. Jeszcze przed Kongresem ożywiona była korespondencja pomiędzy sekretarzami ks. J. Gueguenem, a E. Bucalo, dotycząca właśnie spraw organizacyjnych. Wyraźnie zostało też wyartykułowane, jak bardzo ks. Mailletowi zależy na oficjalnej delegacji Federacji z Włoch³⁷. Kolejny list tylko to jeszcze potwierdzał. Z niego też dowiadujemy się, że może na Kongres w Lourdes przybyć nawet około 500 chórzystów z Włoch³⁸. Korespondencje późniejsze są tego potwierdzeniem i zapewnieniem o dobrym przygotowaniu do Kongresu³⁹. W tym także kontekście niezwykle interesujące było przedłożenie przez Paula Huota Pleuroux'a studium na temat polifonii i jej znaczenia, które zostało przesłane także do wszystkich prezydentów⁴⁰. Oficjalny program Kongresu przewidywał: 4 lipca 1958 roku o godz. 11.00 powitanie pielgrzymów w Lourdes przez prezydenta i bpa Theas z Lourdes, tego samego dnia o godz. 17.00 wspólną próbę, 5 lipca o godz. 9.00 mszę w Grocie wedle formularza modlitwy o pokój, tego samego dnia o godz. 16.00 procesję z Najświętszym Sakramentem, w której uczestniczyć mieli wszyscy chórzyci i znów próbę generalną o godz. 18.00, dalej 6 lipca o godz. 10.00 mszę pontyfikalną pod przewodnictwem kard. Feltina, arcybiskupa Paryża, a o godz. 20.30 procesję ze światłami

---

³⁶ Zob. *Walne Zgromadzenie Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores 1958 roku*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

³⁷ Zob. *List ks. J. Gueguen*, 2 VIII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

³⁸ Zob. *List ks. J. Gueguen*, 14 VIII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

³⁹ Zob. *List Eduardo Bucalo*, 10 VIII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym; *List ks. J. Gueguen*, 16 X 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym; *List Eduardo Bucalo*, 24 X 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym; *List ks. J. Gueguen*, 29 X 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym; *List ks. J. Gueguen*, 16 XII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym; *List ks. J. Gueguen*, 26 III 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁴⁰ Zob. P. H. Pleuroux, *La Vierge Marie dans la polyphonie des XVI et XVII siècles*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

oraz modlitwę różańcową, na 7 lipca o godz. 11.00 przewidziano spotkanie prezydentów oddziałów krajowych i wszystkich korespondentów⁴¹. Bardzo cenne są duchowe uwagi o przygotowaniu się do pielgrzymowania w Lourdes⁴², ale także uwaga o konieczności dobrego przygotowania muzyki maryjnej, którą chóry miały śpiewać na Kongresie⁴³. Ferdynand Maillet też kierował swoje słowo przygotowujące Kongres w Lourdes⁴⁴. Tłumaczył w nim wagę podejmowanych śpiewów maryjnych. Odwoływał się do ich teologicznego znaczenia. To miało być wyjątkowe wydarzenie, bowiem Pueri Cantores z całego świata będą śpiewać właśnie w Lourdes w 100-lecie objawień. Uważał, że to jest niezwykle symboliczne, ale także ważne, że właśnie śpiewające dzieci będą śpiewać dla Maryi⁴⁵. Podczas Kongresu w Lourdes wygłosił swoje przemówienie kard. Feltn z Paryża, wielki protektor Federacji Międzynarodowej⁴⁶. Rozpoczął je od historii objawień w Lourdes, ale także w szczególnym kontekście dzieci, którym objawiła się Matka Najświętsza. Następnie przypomniał, że to właśnie chórzysci, proponując muzykę odpowiednią do liturgii, którą śpiewają, są szczególnymi wysłannikami samego Boga. Mówił:

Wasze śpiewanie wspólnotowe jest śpiewem chóralnym z całego świata, i tu nie chodzi tylko o Federację, ale o rodzinę, w której jesteście, także w rodzinie chrześcijańskiej, i to Bóg jest waszym dyrygentem i on was prowadzi do pełnej harmonii i to jego słuchacie⁴⁷.

I dalej zwracał uwagę, że dzisiaj tak ważne przesłanie, które płynie z tego Kongresu, to przesłanie pokoju dla narodów i dla całego świata.

⁴¹ Zob. *Notre pèlerinage à Lourdes*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁴² Zob. H. Leclerc, *Le sens de notre pèlerinage à Lourdes*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁴³ Zob. D' Amato, *Les mélodies mariales dans le chant grégorien*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁴⁴ Zob. F. Maillet, *A toi petit chanteur ... venez, vous serez couronnés*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁴⁵ Zob. tamże.

⁴⁶ Zob. *Allocution de Son Eminence card. Feltn*, Lourdes 6 VII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁴⁷ *Allocution de Son Eminence card. Feltn*, Lourdes 6 VII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

Każda ojczyzna i każdy naród są niezwykle ważne i potrzebne. I to jest przesłanie sprawiedliwości, miłości, pokoju od Pana. W tym przewodzi Maryja, która uczy wszystkich otwierać serca na Boga⁴⁸. W archiwum Federacji w Rzymie zachowała się także ciekawa korespondencja pomiędzy sekretariatem włoskiej Federacji a chórami, parafiami, hotelarzami i organizacjami turystycznymi w sprawie ich udziału w Kongresie. Również liczna jest korespondencja sekretariatu organizacyjnego Kongresu⁴⁹. Ksiądz Romita w swojej książce dosyć dokładnie opisuje ten Kongres. I właśnie to on zwrócił uwagę na ważny aspekt duchowy Kongresu Pueri Cantores w Lourdes. To było nawiązanie do Bernadety, która stała przed Maryją, podobnie jak Pueri Cantores tym razem stali właśnie przed statuą Maryi⁵⁰. Już po zakończonym Kongresie, w dniu 26 sierpnia 1958 roku, ks. R. Delsinne w imieniu sekretariatu generalnego Federacji Międzynarodowej pisał do ks. F. Romity, że ciągle wszyscy nosimy w sercu cały Kongres w Lourdes, a zwłaszcza procesję ze świecami, w której uczestniczyły wszystkie chóry, a w które to wydarzenia bardzo zaangażował się ks. Romita, któremu serdecznie za to dziękował. Przesyłał też wyrazy jedności i szacunku od ks. Mailleta⁵¹. Do tego listu odniósł się ks. Romita w swojej korespondencji z 20 września 1958 roku, dziękując za dobre słowa pod adresem Federacji włoskiej, opisywał też sprawę dystrybucji partytur muzycznych w Federacji⁵². Relacje z Kongresu ukazały się w periodyku Lourdes „Journal de la Grotte” z dnia 13 lipca 1958 roku⁵³, w którym autor pisał: „dziękujemy wam mali śpiewacy, dziękujemy za waszą elokwencję, wiarę, (...) wy daliście nam prawdziwą nadzieję”⁵⁴. Druga relacja ukazała się w „L'Osservatore Romano” z 1958 roku i doty-

---

⁴⁸ Zob. tamże.

⁴⁹ Zob. C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁵⁰ F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962, s. 105.

⁵¹ Zob. *List ks. R. Delsinne do ks. Romity*, 26 VIII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁵² Zob. *List ks. F. Romity*, 20 IX 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁵³ Zob. Lesbordes, *Le VIème Congrès International (Lourdes 4–7 VII 1958)*, „Journal de la Grotte”, 13 VII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁵⁴ Lesbordes, *Le VIème Congrès International (Lourdes 4–7 VII 1958)*, „Journal de la Grotte”, 13 VII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

czyła zwłaszcza udziału włoskich chórów w Kongresie w Lourdes (było około 500 chórzystów)⁵⁵.

VIII Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores został zorganizowany w Rzymie od 28 grudnia 1960 roku do 2 stycznia 1961 roku⁵⁶. Informacja do wszystkich Federacji o możliwości partycypowania w Kongresie została rozesłana w dniu 27 października 1959 roku. Zostały w niej zawarte wszelkie szczegóły⁵⁷. Bardzo ważne znaczenie dla rozpoczętych przygotowań Kongresu w Rzymie miał dekret Kongregacji Rytów, wydany w imieniu papieża Jana XXIII, mówiący o tym, że św. Dominik Savio został ogłoszony patronem Pueri Cantores⁵⁸. Z zawartego w biuletynie tegoż Kongresu opisu historycznego działań Pueri Cantores dowiadujemy się o ważnych etapach tworzenia Federacji i jej historii. O tym jak od 1907 roku tworzyła się jej historia. A chóry, ożywione motu proprio papieża Piusa X, z większą determinacją uczestniczyły w liturgicznych celebracjach. Z biuletynu dowiadujemy się także, że na Kongres przybyło 4 500 chórzystów, by w świetle Bożego Narodzenia złożyć homagium papieżowi Janowi XXIII. Bardzo dokładną relację o Kongresie zamieszcza w swojej książce ks. Fiorenzo Romita⁵⁹. Z obu tych źródeł drukowanych dowiadujemy się o szczegółowym programie Kongresu. Podczas uroczystego koncertu, który prezentował różne chóry (4 000 wykonawców), zobaczyć można było: Cappella Pontificia Sistina pod dyr. ks. D. Bartolucciego, Petites Chateurs à la Croix de Bois pod dyr. ks. Ferdynanda Mailleta oraz inne chóry z: Bergamo, Newton (Wielka Brytania), Münster (Niemcy), Roubaix (Francja), Dublinia (Irlandia) i inni. Było to wielkie wydarzenie świadczące o znaczeniu rozwijającego się ruchu Pueri Can-

⁵⁵ Zob. „L'Osservatore Romano” 4/5 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

⁵⁶ Zob. C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 41–42.

⁵⁷ Zob. *List z sekretariatu FIPC w sprawie Kongresu w Rzymie 1960–61*, 27 X 1959, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁵⁸ Zob. *Dekret o patronie Pueri Cantores św. Dominiku Savio*, 1 IV 1960, Sacra Ritum Congregatio R. 19/1960 z roku 1960, Piccoli Cantori rok V, nr 4 (1960), C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁵⁹ Zob. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962, s. 107–126.

tores⁶⁰. W Kongresie wzięły udział chóry i przedstawiciele Federacji z: Włoch, Francji, Niemiec, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Japonii, Hiszpanii, Szwajcarii, USA oraz Tunisu⁶¹. Obecni byli też dyrygenci i przedstawiciele innych krajów z: Belgii, Kanady, Argentyny i Chile⁶². Ożywiona korespondencja z różnymi chórami, dyrygentami oraz organizującymi obecność chórzystów na Kongresie była niezwykle bogata, a także zwracająca uwagę na dbałość o każdy szczegół wydarzenia⁶³.

Przesyłane do chórów nuty, korespondencja dotycząca wszelkich szczegółów organizacyjnych, zwłaszcza pomiędzy sekretariatem Federacji Międzynarodowej w Paryżu a komitetem organizacyjnym Kongresu w Rzymie, z ambasadorami akredytowanymi przy Stolicy Apostolskiej i z innymi podmiotami, jest niezwykle bogata i świadczy o wielkim rozmachu organizacyjnym⁶⁴. To niezwykle ważne, że także podczas przygotowania do Kongresu pojawiały się nowe zespoły, które chciały wejść w szereg Pueri Cantores. Ponadto ożywiona korespondencja z biskupami włoskimi celem skuteczniejszej działalności Pueri Cantores we Włoszech jest także dowodem na dalekowzroczność działań organizatorów,

---

⁶⁰ Zob. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962, s. 112–114.

⁶¹ Zob. *Biuletyn VIII Kongresu w Rzymie 1960–61*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁶² Zob. F. Romita, *400 piccoli cantori hanno incantato Roma e il mondo*, „Piccoli Cantori” VI, nr 1–2(1961), C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁶³ Zob. *List ks. Romity do chóru Berliner Sängerknaben*, 4 XII 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; Zachowane są w archiwum Kongresu liczne listy i odpowiedzi od włoskich chórów w sprawach organizacyjnych (Milano, Bari, Lecco, Vicenza, Pescara, Viterbo, Mezzocorona, Sorrento, Napoli, Catania i inne), C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List w sprawie obecności na Kongresie delegacji z Japonii*, 18 XI 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List ks. Gueguen do ks. Romity*, 18 XII 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym. Bardzo wiele innej korespondencji, zwłaszcza od chórów i opiekunów Federacji Pueri Cantores z Włoch, choć oczywiście nie tylko, znajduje się w archiwum FIPC w Rzymie: C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁶⁴ Zob. W archiwum FIPC w Rzymie znajduje się wiele takiej korespondencji. Jest ona niezwykle ciekawa. Dla przykładu: *List ks. Maillet do ks. Romity*, 17 V 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List ks. Maillet do ks. Romity*, 4 VII 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

na czele z ks. Romitą, i niewątpliwą dbałość o przyszłość Federacji⁶⁵. Bardzo cennym dowodem współpracy z Watykanem (Sekretariatem Stanu, Sekretariatem Ojca Świętego, Kongregacjami) w sprawie Kongresu są listy ks. Fiorenzo Romity, podnoszące wszystkie sprawy organizacyjne⁶⁶. Bardzo ważna jest także współpraca w sprawach organizacyjnych z władzami i organizacjami świeckimi⁶⁷. Niezwykle istotna, ze względu na dobrą propagandę, była także transmisja telewizyjna przez TV RAI, która także została wcześniej przygotowywana, o czym świadczy korespondencja znajdująca się w archiwum. Taka transmisja zdarzyła się po raz pierwszy⁶⁸. Ksiądz Romita informował na bieżąco Sekretariat Stanu Stolicy Apostolskiej o wszystkich szczegółach Kongresu, oczywiście docierał także do samego papieża. Ważny w tym względzie jest list, który stanowi odpowiedź z Sekretariatu Stanu, o tym, że Ojciec święty został poinformowany o Kongresie, nad którym z wielką ojcowską troską obejmuje pieczę⁶⁹. Istotne dla dobrego spojrzenia na Kongres okazały się dwa podsumowania, jedno autorstwa ks. Mailleta, a drugie ks. Romity. Ferdynand Maillet napisał do prezydentów list dnia 13 lutego 1961 roku, w któ-

---

⁶⁵ Zob. *List prezydenta do don Celso w Wenecji*, 31 X 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List biskupa Livorno do ks. Romity*, 10 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List biskupa z Locri do ks. Romity*, 7 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List biskupa z Noto do ks. Romity*, 7 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List biskupa z Apuania do ks. Romity*, 17 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List biskupa Montepulciano do ks. Romity*, 8 II 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List biskupa Padwy do ks. Romity*, 8 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁶⁶ Zob. *List ks. Romity do Angelo dell'Acqua Sostituto Segretariato di Stato*, 7 XII 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *Listy i odpowiedzi*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; Wiele korespondencji ze Stolicą Apostolską znajduje się w katalogu: C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁶⁷ Zob. *List ks. Romity do ministra turystyki i wydarzeń*, 30 X 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List do ks. Romity od Bruno Zauli sekretarza Olimpijskiego Komitetu*, 15 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List ks. Romity do ATAC*, 21 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁶⁸ Zob. *List od TV RAI do ks. Romity*, 15 XII 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁶⁹ Zob. *List z sekretariatu Ojca św. do ks. Romity*, 8 X 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

rzym podsumowywał wszelkie wydarzenia Kongresu⁷⁰. W liście tym ks. Mailliet stwierdzał, że Kongres rzymski był prawdziwie międzynarodowy i że sam papież Jan XXIII był zachwycony działalnością Pueri Cantores. Przepraszał równocześnie za odwołanie walnego zgromadzenia, ważnego ze względu na zatwierdzenie statutu Federacji, ale został wezwany przez papieża 2 stycznia na godz. 11.00, dlatego też nie mogło odbyć się zaplanowane spotkanie. Już w tym liście zapowiadał, że o. Pieta z Hiszpanii proponuje następny Kongres Międzynarodowy w Madrycie w 1962 roku, oraz że są inni chętni do zorganizowania Kongresów w Londynie, Brukseli i Monachium. Niezwykle ważny w tym czasie okazał się biuletyn „Piccoli Cantori”, do prenumeraty którego zachęca ks. Mailliet⁷¹. Nie mniej istotne jest podsumowanie Kongresu przez jego organizatora, czyli ks. Fiorenzo Romitę⁷². Stawiał on w tym podsumowaniu ważne pytanie: jakie są istotne sprawy dla Kongresu, który zakończyliśmy? I odpowiadał, że dokładnie takie, jaka jest natura Kościoła: jeden, święty, katolicki, apostołski, rzymski. I po kolei omawiał wszystkie aspekty. Jeden, bo każdy chórzysta niezwykle jest istotny i ważny, święty, bo rozpoczął się i zakończył liturgią mszy. A ponadto towarzyszyły mu nieustannie modlitwy. Katolicki, to powszechny: bo właściwie tylko z Oceanii nie było śpiewaków, poza tym przybyli reprezentanci z każdego kontynentu. Apostołski nie tylko dlatego, że papież zatwierdził na nowo statut naszej Federacji, ale też dlatego, że skierował do chórzystów swoje wyjątkowe przesłanie. Rzymski zaś, bo tutaj powraca się jak do domu, bo tu wszystko dla chórów chłopięcych się zaczęło – od Grzegorza Wielkiego do Piusa X, przez Cappella Sistina i wszystkie rzymskie chóry⁷³. Ostatecznie w programie Kongresu były niezwykle ważne punkty. Mszą w bazylice św. Pawła za murami odprawianą przez biskupa Bolonii kard. Lercaro rozpoczął się oficjalnie Kongres 30 grudnia, a zakończył mszą

---

⁷⁰ Zob. *List ks. F. Mailliet do Federacji Pueri Cantores*, 13 II 1961, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁷¹ Zob. tamże.

⁷² Zob. F. Romita, *Impressioni sul Congresso Internazionale dei Pueri Cantores a Roma*, C 8, Roma 1960-61, AFIPC Rzym.

⁷³ Zob. F. Romita, *Impressioni sul Congresso Internazionale dei Pueri Cantores a Roma*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

pod przewodnictwem papieża Jana XXIII w Bazylice św. Piotra w dniu 1 stycznia 1961 roku. W międzyczasie miał też miejsce koncert galowy w pałacu sportu. Bardzo ważne były koncerty narodowe. Wszystkimi chórami dyrygował prezydent Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, ks. Maillet⁷⁴. Przy czym już 29 grudnia oraz 31 grudnia miały miejsce próby śpiewów wspólnych w Bazylice św. Piotra, a 2 stycznia także msza dla grup francuskich w kościele św. Ludwika⁷⁵. Podczas mszy papieskiej 1 stycznia śpiewano następujący program: przed przybyciem Ojca świętego ...*et incarnatus est z Credo III* J. des Présa, podczas wejścia papieża *Tu es Petrus Clemensa non Papa*, przed Ewangelią *Alleluja* R. Delsinne'a, na ofertorium *Alma Redemptoris* G. P. da Palestriny, Sanctus VIII gregoriański, po podniesieniu *O Sacrum convivium* L. Perosiego, Agnus Dei „*Douce Mémoire*” R. de Lassusa, na komunię *Resonet in laudibus* J. Gallusa oraz *O Jesu Christe* Van Berchema, po ostatniej Ewangeli najpierw chorał z *Pasji wg Św. Jana* J.S. Bacha, a następnie *Christus Vincit*, karolińską aklamację⁷⁶. Na międzynarodowym koncercie wykonywano na zakończenie chorał z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha, a następnie *Christus Vincit* karolińską aklamację, ponadto każda Federacja wykonała swoje utwory⁷⁷. Bardzo trafne i ujmujące wrażenie po Kongresie przywoływał ks. Romita, który, opisując wydarzenia Kongresowe, przytaczał słowa wielu chórzystów: „nie zapomnimy nigdy przez całe nasze życie tego czasu niebiańskiego”⁷⁸. O tym, że Kongres dla wielu jego uczestników był bardzo ważnym wydarzeniem, świadczą listy dziękczynne skierowane do ks. Romity po jego zakończeniu⁷⁹. Z bardzo wielkim uznaniem o kon-

⁷⁴ Zob. *Avant-propos*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁷⁵ Zob. *Avant-propos, Programme d'activités*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁷⁶ Zob. *Avant-propos, Programme musical de la messe papale*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁷⁷ Zob. *Avant-propos, Programme musical du concert international*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁷⁸ F. Romita, *400 piccoli cantori hanno incantato Roma e il mondo*, „Piccoli Cantori” VI, nr 1–2(1961), C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁷⁹ Zob. *List z parafii z Neapolu do ks. Romity*, 22 II 1961, C 8.1, Roma 1960–61, AFIPC Rzym; *List od Federacji Szwajcarskiej Pueri Cantores do ks. Romity*, 21 I 1961, C 8.1, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

cercie galowym rzymskiego Kongresu wyraził się w liście do ks. Romity kard. Paolo Marella, stwierdzając, iż w swoim długim życiu nie widział nigdy tak bardzo emocjonalnego koncertu, podczas którego śpiewało tyle tysięcy chłopców jednym głosem i z wielkim przekonaniem i chęcią służenia kultowi Bożemu. Pisał on: „oddawali kultowi Bożemu to, co najpiękniejsze, była to najwyższej jakości modlitwa, bo przez śpiew przychodziła do nas łaska Boga”⁸⁰. Historyczne znaczenie miało potwierdzenie przez sekretariat papieża Jana XXIII tego, że z wdzięcznością ogarniał on wszystkich organizatorów oraz uczestników Kongresu, dziękując za przekazane nagrania muzyczne. Równocześnie Ojciec święty udzielił całemu ruchowi Pueri Cantores apostolskiego błogosławieństwa⁸¹.

IX Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce w 1963 roku i odbywał się w Madrycie i Santiago de Compostela⁸². Pierwotnie miał się odbyć w dniach od 29 czerwca do 12 lipca⁸³. Ostatecznie odbywał się on w dniach 2–5 lipca 1963 roku w Santiago de Compostela, a 6–9 lipca 1963 roku w Madrycie⁸⁴. Ksiądz Maillet we wstępie swego przesłania dla chórów przed Kongresem pisał, że „spotykamy się w świętym miejscu, aby śpiewać jednym sercem, Bożym językiem muzyki”⁸⁵, a było to niejako symboliczne przesłanie, ponieważ już sam Kongresu nie doczekał, umarł bowiem 20 lutego 1963 roku. Według planu dnia 3 lipca zaraz po otwarciu Kongresu miała miejsce próba generalna, a 4 lipca uroczysty koncert międzynarodowy. 5 lipca w katedrze została odprawiona uroczysta Msza św. pod przewodnictwem biskupa Santiago. 6 lipca już po przyjeździe do Madrytu miała miejsce próba generalna, a następnego

---

⁸⁰ List kard. Paolo Marella do ks. Romity, 26 II 1961, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁸¹ Zob. List z sekretariatu papieża Jana XXIII do ks. Romity, 28 IV 1961, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

⁸² Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 43.

⁸³ Zob. C 9, Compostela-Madryd 1963, AFIPC Rzym.

⁸⁴ Zob. Informacje do prezydentów przed IX Międzynarodowym Kongresem Pueri Cantores w 1963 roku C 9, Compostela-Madryd 1963, AFIPC Rzym.

⁸⁵ F. Maillet, *Introduction*, Informacje do prezydentów przed IX Międzynarodowym Kongresem Pueri Cantores w 1963 roku, C 9, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.

dnia (7 lipca 1963 roku) przed południem uroczysta liturgia Eucharystii w pałacu Sportu pod przewodnictwem biskupa Madrytu, następnie odbyło się spotkanie dla dyrygentów, a wieczorem uroczysty koncert. 8 lipca miały miejsce msze i koncerty w parafiach, a wieczorem spotkanie przedstawicieli wszystkich Federacji ze świata⁸⁶. W muzycznym programie Kongresu znalazło się: *O quam gloriosum* T.L. da Vittoria, *O bone pastor* G.P. da Palestriny, *Aestimatus sum* J. Prieto, chorał finałowy z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha, *O Jesu Christe* V. Berchem, *Agnus Dei* R. de Lassusa, ...*et incarnatus est* z *Credo III* J. des Présa, *Christus vincit* karolińskie⁸⁷. Szczegółowe informacje na temat organizacji Kongresu zostały wysłane już wcześniej do wszystkich oddziałów Pueri Cantores w świecie. Bardzo cenne i ważne jest świadectwo przygotowywania spraw organizacyjnych, zakwaterowania chórzystów zarówno w Santiago, jak i w Madrycie. W zachowanej na ten temat korespondencji pomiędzy sekretariatem Federacji we Francji (ks. J. Gueguenem), sekretariatem Kongresu w Hiszpanii (o. I. Prieto) oraz ks. F. Romitą i sekretariatem Federacji w włoskiej, jest widoczne wiele autentycznej troski o właściwe przeżywanie Kongresu. Rozwiązywano na bieżąco wszystkie sprawy i problemy⁸⁸. Program Kongresu zaplanowany jeszcze pod przewodnictwem ks. Maillaeta został zrealizowany w całości. Wszystkich uczestników Kongresu przybyło przeszło 4 000 chórzystów. Jak zwykle też po zakończonym Kongresie, nastąpiła wymiana doświadczeń oraz podsumowanie wydarzeń kongresowych⁸⁹. Jednym z ważnych wydarzeń podczas Kongresu było walne zgromadzenie Federacji Międzynarodowej, na którym wybrano nowego

⁸⁶ Zob. *Programme du Congrès*, Informacje do prezydentów przed IX Międzynarodowym Kongresem Pueri Cantores w 1963 roku, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.

⁸⁷ Zob. *Programme Musical*, Informacje do prezydentów przed IX Międzynarodowym Kongresem Pueri Cantores w 1963 roku, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.

⁸⁸ Zob. C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.

⁸⁹ Zob. *List ks. Gueguen do ks. F. Romity*, 15 VII 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym; *List ks. Gueguen do Mario Molteni*, 1 IX 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym; *List ks. Gueguen do ks. Romity*, 1 IX 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym; *List ks. Gueguen do ks. Romity*, 4 X 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym; *List ks. Gueguen do padre Prieto*, 4 X 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.

prezydenta po śmierci ks. Mailleta. W Radiu Watykańskim po Kongresie w Hiszpanii ukazała się informacja o wydarzeniach Kongresowych, a także o wyborze nowego prezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores.

W programie walnego zgromadzenia znalazł się wybór nowego prezydenta Federacji Międzynarodowej po śmierci ks. Ferdynanda Mailleta (...) Prezydenci narodowi wybrali ks. Fiorenzo Romitę, pierwszego vice-prezydenta i zarazem prezydenta Federacji włoskiej Pueri Cantores (...) ks. Romita współpracował z ks. Maillet w zatwierdzaniu statutów Federacji (...) wówczas też wybrano ks. Roger Delsinne na pierwszego vice-prezydenta Federacji Międzynarodowej, był on współpracownikiem ks. Mailleta i teraz jest jego następcą jako dyrygent Petits Chanteurs à la Croix de Bois, drugim viceprezydentem został Frère Lamonde z Kanady⁹⁰.

Na tym samym posiedzeniu zdecydowano, że siedzibą Pueri Cantores Federacji Międzynarodowej będzie już na zawsze Rzym. Sam ks. Romita, przygotowując się do tych wyborów, nakreślił główne strategiczne cele związane z Federacją w owym czasie. Wymienił osoby, z którymi chciałby współpracować, za jeden z najważniejszych celów uznał ostateczne zatwierdzenie przez Stolicę Apostolską statutu Federacji⁹¹.

X Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores zaplanowano w Loreto w dniach 1–5 kwietnia 1964 roku, a następnie w Rzymie w dniach 6–7 kwietnia 1964 roku⁹². W przesłanych do Federacji w świecie informacjach o Kongresie przedstawiono program, który przewidywał: 1 kwietnia 1964 roku inaugurację o godz. 16.00 w ramach IV Rassegna di Loreto w bazylice NMP, zaś o godz. 18.00 inaugurację X Kongresu Pueri Cantores, po jej zakończeniu próbę generalną i spotkanie wszystkich przybyłych przedstawicieli Pueri Cantores ze świata. Tego samego dnia o godz. 21.00 miał miejsce I Koncert Międzynarodowy. 2 kwietnia sprawowano uroczystą liturgię Eucharystii ze śpiewem wszystkich chórów, podczas

---

⁹⁰ Nella Federazione Internazionali dei Pueri Cantores, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.

⁹¹ Zob. F. Romita, *Appunto*, 29 IV 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.

⁹² Zob. C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la F Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 46.

której śpiewano: *Ubi caritas* (gregoriańskie), *O Sanctissima* na ofertorium, po podniesieniu *O Salutaris Hostia* L. Perosiego, na zakończenie *Lauda Sion*. Oczywiście w trakcie dnia odbywały się zmagania związane z Festiwalem, spotkanie dyrygentów chórów, koncert organowy oraz próba generalna, a następnie jak w pierwszym dniu o godz. 21.00 koncert chóralny. 3 kwietnia w bazylice odprawiono uroczystą mszę żałobną za ks. Ferdynanda Maillleta oraz za zmarłych dyrygentów i chórzystów Pueri Cantores, podczas liturgii znów powtórzono hymn Pueri Cantores, którym był *Ubi Caritas* gregoriańskie, na ofertorium *Da pacem Domine* Bertettiego, po podniesieniu chorał z *Pasji wg św. Mateusza* J.S. Bacha, a na zakończenie chorał z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha. W tym dniu znów odbyły się przesłuchania w ramach Rassegna, spotkanie dyrygentów chórów i koncert wieczorny. Dzień 4 kwietnia rozpoczęto od mszy w intencji Soboru Watykańskiego II, podczas której śpiewano na rozpoczęcie znów chorałowe *Ubi Caritas*, *Kyrie* z mszy *Cum Jubilo*, na ofertorium *Ave Maria* z Lourdes, po podniesieniu L. Perosi *O Salutaris Hostia*, a na zakończenie tradycyjnie chorał z *Pasji wg św. Jana* J. S. Bacha. Także i tego dnia miały miejsce próby i koncert wieczorny. 5 kwietnia odprawiono mszę pontyfikalną z rozdaniem dyplomów uczestnictwa w Festiwalu w Loreto. 6 kwietnia po przyjeździe do Rzymu miała miejsce Msza św. z ruchem gregoriańskim i przybyłymi gośćmi z Europy. O godz. 11.00 miało miejsce spotkanie z papieżem Pawłem VI, a następnie o godz. 17.00 uroczysty koncert chóralny⁹³. Na rozpoczęcie pierwszej części Kongresu śpiewano: *Oremus pro Pontifice nostro* A. Volpiego, a na wszystkich koncertach galowych chóry wykonywały swój repertuar⁹⁴. Jak zwykle bardzo interesująca jest korespondencja pomiędzy organizatorami Kongresu, w tym wypadku szczególnie ks. Romitą, a chórami i Federacjami z różnych stron świata, zwłaszcza z Francji, Włoch, Japonii; zachowana jest ona w archiwum Federacji Międzynarodowej w Rzymie⁹⁵. Podczas przygotowania

⁹³ Zob. *FIPC X Congresso Internazionale Pueri Cantores 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; *Program X Kongresu Pueri Cantores 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

⁹⁴ Zob. *IV Rassegna di Loreto, X Congresso Internazionale Pueri Cantores, Programma ufficiale*, s. 19–21, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

⁹⁵ Zob. C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

oraz przeżywania samego Kongresu jak zwykle powstawało trochę niejasności. Pisze o nich ks. Romita, który oburzony jest tym, że nie wszyscy rozumieją sens śpiewu chłopców *Pueri Cantores* w liturgii papieskiej⁹⁶. Relację z I części Kongresu, która odbyła się w Loreto, zamieścił „*Il Messaggero di Ancona*” z 1 kwietnia 1964 roku. Opisywano w nim szczegółowo wszystkie koncerty i spotkania oraz liturgie *Pueri Cantores*⁹⁷. Obszerną relację z owego Kongresu zamieścił także „*L'Osservatore Romano*” z dnia 8 kwietnia 1964 roku⁹⁸, mowa w niej była zwłaszcza o audiencji z papieżem Pawłem VI, która miała miejsce 6 kwietnia w Bazylice św. Piotra⁹⁹. Ojciec święty powiedział wówczas do małych śpiewaków:

może nawet aniołowie są zazdrośni o wasz śpiew, (...) wy jesteście jak Alleluja w liturgii, zawsze nową radością (...) życzymy wam, kochani mali śpiewacy, byście potrafili żyć w śpiewie Alleluja dla Pana, z tą samą wiarą i tą samą pobożnością, w chwale Jego, Pana, dla większej radości Kościoła¹⁰⁰.

W archiwum zachowany jest szczegółowy plan audiencji z Ojcem świętym oraz przemówienie ks. Fiorenzo Romity. Ten ostatni, witając papieża, powiedział, że przed nim właśnie stoją Ci, którzy dla sprawy Boga i wiary oraz soborowej reformy chcą z nim współpracować¹⁰¹. Bogata jest korespondencja od chórów do zarządu Federacji w Rzymie w sprawach organizacyjnych przed Kongresem oraz podziękowaniami po jego zakoń-

---

⁹⁶ Zob. *Appunto riservato sull'assenza di Cappelle Musicali delle Basiliche alla manifestazione conclusiva del X Congresso Internazionale dei Pueri Cantores in Roma il 6 aprile 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

⁹⁷ Zob. „*Il Messaggero di Ancona*”, 1 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

⁹⁸ Zob. „*L'Osservatore Romano*”, 8 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

⁹⁹ Zob. Paweł VI, *przemówienie do Pueri Cantores z 6 kwietnia 1964*, „*L'Osservatore Romano*” 8 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰⁰ Paweł VI, *przemówienie do Pueri Cantores z 6 kwietnia 1964*, *L'Osservatore Romano*, 8 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰¹ Zob. *Udienza Pontificia 6 aprile 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; *Przemówienie ks. Romity do papieża Pawła VI, 6 IV 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

czeniu¹⁰². Ciekawa jest również korespondencja z organizatorem *Rassegna di Loreto* Augusto Castellanim¹⁰³, jako że pierwsza część Kongresu miała miejsce właśnie w Loreto. W tej pierwszej części wzięły udział chóry z Włoch, Belgii, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii, Szwajcarii, Austrii¹⁰⁴. Korespondencja ożywiona przed i po Kongresie zdaje się jak zwykle świadczyć nie tylko o dobrym przygotowaniu i przeżywaniu samego wydarzenia artystyczno-duchowego, ale także o tym, że w Federacji Międzynarodowej obecna była jedność i wspólnota ideałów oraz zakładanych celów, czyli dbałości o muzykę kościelną na dobrym poziomie oraz o wychowanie dzieci zgodnie z wartościami chrześcijańskimi. Tak samo ożywiona jak zwykle przy Kongresach rzymskich była korespondencja z Sekretariatem Stanu, zwłaszcza sekretariatem Ojca świętego, ale także z Bazyliką św. Piotra¹⁰⁵. Zachowany jest w archiwum Federacji Międzynarodowej stenogram wywiadu z 31 marca 1964 roku udzielonego w Radio Watykańskim przez ks. F. Romitę¹⁰⁶. Zwrócił on uwagę, że tematem tego Kongresu było promowanie idei soborowych w dziedzinie muzyki i liturgii, podkreślił też rolę, jaką może w tej reformie odegrać Federacja *Pueri Cantores*. Następnie opowiedział szczegółowo wszystkie punkty programu, zwłaszcza tej części Kongresu, która miała odbyć się w Rzymie¹⁰⁷. Ksiądz Romita, swoim już zwyczajem, napisał po Kongresie wiele listów z podziękowaniami, zwłaszcza do papieża Pawła VI, ale tak-

¹⁰² Zob. *List ks. Huberta Wurm do ks. Romity*, 22 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; *list od Federacji Wielkiej Brytanii*, 23 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; *List ks. Besnier do ks., Romity*, 21 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; *List prezydenta Federacji Belgii Vyverman do ks. Romity*, 16 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰³ Zob. *List A. Castellani do ks. F. Romity*, 22 II 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰⁴ Zob. *IV Rassegna di Loreto, X Congresso Internazionale Pueri Cantores, Programma ufficiale*, s. 7, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰⁵ Zob. *List ks. Romity do Sekretariatu Stanu*, 20 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym; *List ks. F. Romity do kard. P. Marela archidiecezjanskiego Bazyliki św. Piotra*, 1 II 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰⁶ Zob. *I Pueri Cantores e la Costituzione Conciliare sulla Sacra liturgia*, Radio Watykańskie, 31 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰⁷ Zob. tamże.

że do poszczególnych chórów i Federacji, sam też otrzymał liczną korespondencję z podziękowaniami¹⁰⁸.

2. Po 1967 roku

W 1967 roku zorganizowano XI Międzynarodowy Kongres. Był on zapowiedziany na 4–9 lipca w Rzymie¹⁰⁹. Fausto Vallainc pisał w liście o konieczności przybycia na Kongres wszystkich chórów, aby jeszcze raz usłyszeć głos papieża Pawła VI, który zachęcał, by w każdej katedrze, parafii, szkole katolickiej rozbrzmiewały piękne głosy i idea Pueri Cantores. Zachęcał, by zechciało ono współpracować z Soborem Watykańskim II, bo chórzyci są wezwani do upiększenia kultu Bożego, liturgii sprawowanej w kościołach. Odwoływał się także do słów ks. Fiorenzo Romity, który uzasadniał, iż Rzym właśnie ze względu na bycie stolicą chrześcijaństwa jest tym miejscem, do którego wszyscy Pueri Cantores, także dyrygenci i cała rodzina Federacji, powinni powracać cyklicznie. Pierwsze trzy dni Kongresu miały być ceremoniami religijnymi. Planowano koncerty w parafiach, zaś w ostatnich dwóch dniach Kongres miał mieć prawdziwie międzynarodowy charakter przez wspólne liturgie – mszę i słowa Ojca świętego w bazylice św. Piotra, gdzie następnie przez koncert narodów, gdzie miały zaprezentować się chóry z całego świata, a w końcu na placu św. Piotra miała odbyć się modlitwa o pokój. I raz jeszcze zostały powtórzone słowa ks. Ferdynanda Mailleta z 1947 roku, że „jutro wszystkie dzieci świata będą śpiewać Boży pokój”¹¹⁰. O Kongresie pisała prasa, „L’Avvenire” 1 i 4 lipca 1967 roku, przyznając, że Kongres to wielki sukces muzyki i duchowości¹¹¹. Z samej Francji na Kongres przybyło 2 800

---

¹⁰⁸ Zob. Wiele jest takich listów dla przykładu: *List z sekretariatu Ojca Świętego Pawła VI*, 30 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.

¹⁰⁹ Zob. F. Vallainc, *Il Congresso dei Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 47–48.

¹¹⁰ Zob. F. Vallainc, *Il Congresso dei Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹¹ Zob. *Grande successo dei Piccoli Cantori*, „L’Avvenire d’Italia”, 4 VII 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

chórzystów¹¹². W biuletynie „Piccoli Cantori” zamieszczono informacje o Kongresie, które już wcześniej były podane do publicznej wiadomości, przywołując, że przybędzie około 6 000 uczestników i że będzie to szczególna modlitwa o pokój na świecie oraz, że pojawią się zespoły z: Włoch, Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Austrii, Hiszpanii, Holandii, Belgii, Szwajcarii, Senegal, USA, Ekwadoru, Brazylii, Meksyku i Argentyny¹¹³. Na temat Kongresu i wydarzeń z nim związanych rozpisywała się ówczesna prasa rzymska zarówno świecka, jak i kościelna, czego liczne dowody znajdują się w archiwum Federacji Pueri Cantores w Rzymie¹¹⁴. Niezwykle bogata jest także korespondencja przed Kongresem pomiędzy organizatorami a chórami mającymi przybyć na to wydarzenie. Oczywiście większość dotyczy szczegółów organizacyjnych¹¹⁵. Jest to także korespondencja z parafiami rzymskimi, domami zakonnymi, Sekretariatem Stanu Stolicy Apostolskiej, ambasadami akredytowanymi przy Stolicy Apostolskiej, władzami miasta Rzymu, Narodowym Komitetem Olimpijskim z siedzibą w Rzymie, Telewizją RAI, Radiem Watykańskim i wieloma osobami, które pomagały przygotować ów rzymski Kongres¹¹⁶.

¹¹² Zob. *Program mszy dla Federacji Francuskiej Pueri Cantores w bazylice św. Pawła za murami w dniu 6 VII 1967 roku*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹³ Zob. *L/XI Congresso della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹⁴ Zob. *Radiogranale*, Radio Watykańskie, 21 VI 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *L'Osservatore Romano*, 22 VI 1967, nr 143, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *DIES*, 23 VI 1967, nr 131, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Roma oggi*, informazioni di vita comunale, 9–10(1967), C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹⁵ Zob. listy świadczące o chęci doskonałego przygotowania Kongresu. Wszystkie listy i odpowiedzi ks. Romity znajdują się w dwóch segregatorach: C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹⁶ Zob. *Lettere ai parroci di Roma*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'ambasciatore Brasile a Mons. Romita*, 18 VIII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'ambasciata d'Irlanda*, 23 XI 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera del rappresentante britannica*, 14 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'ambasciata di Liberia*, 4 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'ambasciata spagnola*, 15 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'ambasciata argentina*, 2 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'ambasciata libanese*, 16 VIII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera della Nunciatura di Kigali-Kinschasa*, 13 IX 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera della parrocchia in Traspontina*,

Bardzo interesujące jest przedstawienie tego, co napisał ks. Fiorenzo Romita przed Kongresem w sprawach propagowania Pueri Cantores¹¹⁷. W przedstawieniu tym, po odwołaniu się do historii śpiewu chłopców w liturgii za czasów papieża Grzegorza Wielkiego i odnowy w 1907 roku, która datuje się od założenia chóru Petits Chanteurs à la Croix de Bois, podawał, że z Francji dzieło przeniosło się do Niemiec, Belgii i Austrii. Kolejno wymieniał także daty i miejsca poprzednich Kongresów Międzynarodowych. Szczególnie zatrzymywał się nad spotkaniem Pueri Cantores z papieżem Pawłem VI w 1964 roku i przytaczał jego słowa. Na temat organizacji pisał, że składa się z oddziałów krajowych, że kieruje się wartościami chrześcijańskimi, a główne zadanie to śpiew w czasie liturgii. Według aktualnego katalogu było ok. 200 000 chórzystów z przeszło 50 krajów świata, ze wszystkich kontynentów¹¹⁸. Mówił też o dotychczasowych sposobach propagowania idei Pueri Cantores w świecie. Federacja prowadziła bowiem periodyk „Piccoli Cantori”, który docierał do wszystkich zainteresowanych¹¹⁹. Ksiądz Romita przed Kongresem w Rzymie wydał także informacje dla prezydentów oraz dla dyrygentów chórów¹²⁰. Prawdopodobnie jako efekt tegoż listu i Kongresu rzymskiego zostaje przedstawione memorandum, które podpisane było przez przed-

---

8 I 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera del Pontificio Istituto di Musica Sacra*, 25 XI 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'Accademia Nazionale Santa Cecilia*, 13 XII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera del Comitato Olimpico*, 15 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera dell'ENIT*, 10 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera del prefetto di Roma*, 23 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Lettera della delegazione pontificia a Loreto*, 2 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹⁷ Zob. F. Romita, *Proposition en vue d'un accord de propagande et de publicité entre la Fédération Internationale Pueri Cantores et une Société d'expansion et d'intérêt Mondial*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹¹⁸ Taką też ilość chórzystów podawał zwykle ks. Maillet. Wydaje się jednak iż ona była dosyć mocno zawyżona. Ale fakt pozostaje faktem, że była ona dokładnie taka podawana.

¹¹⁹ Zob. F. Romita, *Proposition en vue d'un accord de propagande et de publicité entre la Fédération Internationale Pueri Cantores et une Société d'expansion et d'intérêt Mondial*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹²⁰ Zob. *Informazioni per i presidenti*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *Istruzioni per i dirigenti*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

stawiciele organizacji propagandowej w Brukseli, niestety nie widnieje pod nim podpis ks. Romity, ówczesnego prezydenta międzynarodowego. Być może więc dokument ten nie został zaaprobowany¹²¹. Podczas trwania Kongresu miały miejsce cztery spotkania wszystkich prezydentów Federacji krajowych. Stosowne protokoły znalazły się w archiwum Federacji¹²². Po zakończonym Kongresie wydano drukiem dokumentację całego wydarzenia¹²³. Podano w niej przesłanie papieża Pawła VI do Pueri Cantores i wypowiedzi ks. Fiorenzo Romity, a także dokumentację Kongresu podzieloną na: liturgie, koncerty, folklor, manifestacje społeczne, walne zgromadzenia, propozycję następnych spotkań i Kongresów, TV, prasę i inne¹²⁴. Trzeba też przytoczyć słowa papieża Pawła VI, który podczas Kongresu mówił do Pueri Cantores:

Jezus was woła do śpiewania, do śpiewania dla Niego, Jemu podobają się wasze głosy i On bardzo ich potrzebuje (...) pamiętajcie, że macie bardzo ważną rolę duchową do spełnienia w Kościele (...) jesteście bardzo blisko ołtarza w kościele i śpiewacie na chwałę Boga (...) wy jesteście radością Kościoła, wy śpiewacie dla chwały Boga¹²⁵.

Ostatecznie przygotowany plan Kongresu przedstawiał się następująco: 5 lipca miała miejsce msza św. w bazylice św. Jana na Lateranie, ale równocześnie chóry w sali wystawowej prezentowały swoje śpiewacze umiejętności, wieczorem na Piazza di Siena miał miejsce spektakl folklorystyczny. 6 lipca odbywały się msze narodowe w kościołach: bazylika

---

¹²¹ Zob. *Memorandum – Accord entre L'association sans but lucrative les amis Pueri Cantores Bruxelles e la Federatio Internationalis Pueri Cantores Roma*, 21 XI 1968, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹²² Zob. *I Assemblea generale: mercoledì 5 luglio ore 18.30, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *II Assemblea generale: mercoledì 7 luglio ore 12.00, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *III Assemblea generale: mercoledì 8 luglio ore 18.15, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *IV Assemblea generale: mercoledì 9 luglio ore 19.00, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹²³ Zob. *Le XI Congrès International des Pueri Cantores (Rome 4-9 VII 1967). Paul VI et les Pueri Cantores. Documentaire du Congrès*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹²⁴ Zob. tamże.

¹²⁵ Zob. tamże; Paweł VI, Słowa do Pueri Cantores, 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

św. Pawła za murami, św. Karola, św. Ignacego, św. Zuzanny, Santa Maria in Traspontina, S. Maria dell'Anima. 7 lipca o godz. 9.00 odbyła się msza św. w bazylice św. Piotra za wszystkich zmarłych Pueri Cantores, a o godz. 21.00 ryt pokoju na Placu św. Piotra, w sobotę 8 lipca w Pałacu Sportu miał miejsce koncert, podczas którego prezentowały się wszystkie chóry w porządku narodowym. W niedzielę 9 lipca o godz. 9.00 miała miejsce msza pontyfikalna w bazylice św. Piotra pod przewodnictwem papieża Pawła VI¹²⁶. Można powiedzieć, że był to pierwszy Kongres Pueri Cantores, który odbywał się w kontekście soborowej reformy, dlatego też miał swój szczególny tytuł i przesłanie: „*Nova et vetera* w duchowości Konstytucji o Liturgii”¹²⁷. To wówczas też po raz pierwszy podjęto inicjatywę, by od tego czasu każdy Kongres miał swoje motto. Rozważano, że mogą nimi być słowa papieża Pawła VI z jego przesłania z 1964 roku lub słowa ks. Mailleta „jutro wszystkie dzieci świata...”. To przesłanie dotyczące dokonującej się reformy liturgicznej było niezwykle ważne, także dlatego, że w 1967 roku wprowadzono obowiązującą w całym Kościele powszechnym instrukcję *Musicam Sacram*, stanowiącą niejako komentarz do VI rozdziału soborowej konstytucji o liturgii. Podczas Kongresu Pueri Cantores używano na centralnych wydarzeniach liturgicznych języka łacińskiego, tylko modlitwa wiernych była w językach narodowych, te języki też używane były podczas mszy narodowych. Bardzo ważne stało się czynne uczestnictwo wiernych w liturgii, dlatego zdecydowano, że właśnie wszyscy inni uczestnicy będą brać w nich udział, a muzyka dla Pueri Cantores będzie szczegółowo przygotowana w zeszytach muzycznych. Na liturgie centralne byli zaproszeni także klerycy z Rzymu oraz ruch gregoriański, zaproszono mieszkańców miasta i wszystkich, którzy chcieli wziąć w nich udział. Zastosowano więc zasadę, że w jednoświatość, każdy na liturgii czuł się obecny, a nie tylko był widzem¹²⁸. W tym dokumencie precyzowano też, jak będzie dobierany program muzyczny

---

¹²⁶ Zob. F. Romita, *Programma XI Congresso Internazionale dei Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹²⁷ Zob. F. Romita, *L'XI Congresso Internazionale Pueri Cantores*, s. 1, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹²⁸ Zob. F. Romita, *L'XI Congresso Internazionale Pueri Cantores*, s. 2–3, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

Kongresu. Na mszy centralnej z papieżem miał on przedstawiać właśnie to, co dawne, i to, co nowe. Nieco polifonii, ale także chorału gregoriańskiego. Wszystkie dialogi mszalne miały prowadzić Pueri Cantores, ale śpiewać powinni wszyscy. Modlitwa o pokój miała być przygotowana w różnych językach narodowych, ale śpiewy mają być po łacinie. Ważne, by w koncercie narodowym wszystkie śpiewy wspólne były po łacinie, zostawiając miejsce dla języków narodowych poszczególnych chórów. Msze narodowe w zależności od możliwości powinny odbywać się w językach narodowych¹²⁹. Z perspektywy czasu wydaje się, że ten Kongres stał się modelowy dla przyszłego rozumienia miejsca muzyki na kolejnych spotkaniach. Ostatecznie po wielu dyskusjach we wspólnym programie muzycznym, który został przygotowany i wydrukowany, znalazło się: I. Prieto *Missa Pueri Cantores*, J.S. Bacha chorały z *Pasji wg św. Mateusza* i *św. Jana*, T.L. da Vittoria *Ave Maria*, O. di Lasso *Agnus Dei*, *Lauda Sion* i *Christus vincit*, V. Berchena *O Jesu Christe*, L. Perosiego *O Sacrum convivium* oraz *O Salutaris Hostia*, G.P. da Palestriny *Bone Pastor*, *Tu es Petrus* oraz *Da pacem Domine*, Josquina des Présa ...*et incarnatus est*. Były to oczywiście zwyczajowe śpiewy Pueri Cantores na wszystkich wcześniejszych Kongresach¹³⁰. Ksiądz Romita opisywał też niezwykle szczegółowo wszystkie wydarzenia i nawet umieszczał konkretne godziny wszystkich punktów Kongresu¹³¹. Każda liturgia i wydarzenie miało swoje szczegółowe przedstawienie. Dla przykładu przedstawiony został program muzyczny mszy z papieżem Pawłem VI. Na wejście papieża śpiewano: *Christus vincit* z psalmem *Laudate Dominum* wedle melodii gregoriańskiej oraz *Lauda Sion*, na introit liturgii mszalnej śpiewano ją wedle melodii gregoriańskiej (z dnia), *Kyrie* i *Gloria* (alternatim na zmianę chór i wierni), *graduał* i *alleluja* (melodia gregoriańska), ...*et incarnatus est* z *Credo III* J. des Présa, modlitwa wiernych w różnych językach

¹²⁹ Zob. F. Romita, *L'XI Congresso Internazionale Pueri Cantores*, s. 4–6, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹³⁰ Zob. F. Romita, *L'XI Congresso Internazionale Pueri Cantores, I brani d'obbligo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹³¹ Zob. F. Romita, *Schema del programma dell'XI Congresso Internazionale e della mostra sulla Federazione Internazionale e la Federazioni Nazionali dei Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

narodowych ze śpiewem *Oremus – Ex audi nos*, podczas procesji z darami śpiewano znów antyfonę gregoriańską z dnia, a następnie chóralnie: *O Jesu Christe* V. Berchema, *Bone Pastor* G.P. da Palestriny, chorał z *Pasji wg św. Mateusza* J.S. Bacha i w zależności od potrzeby T.L. da Vittorii *Ave Maria*, *Sanctus* z *Benedictus* gregoriańskie (alternatim), *Agnus Dei*. Podobnie na komunię: najpierw antyfonę gregoriańską, a następnie L. Perosiego *O Salutaris Hostia*, ponadto różne śpiewy narodowe, na zakończenie chorał z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha¹³². Niezwykle bogato został przygotowany tzw. Biuletyn Kongresu, ponieważ oprócz wszelkich szczegółów dotyczących Kongresu w Rzymie w 1967 roku pokazana w nim została historia obecności *Pueri Cantores* we wszystkich krajach świata, łącznie ze szczegółowymi datami, od kiedy istnieją Federacje i nawiązywane są kontakty w świecie¹³³. Ostatecznie na Kongres przybyło przeszło 6 000 uczestników z 17 krajów świata¹³⁴. Z całą pewnością nowością tego Kongresu była ekumeniczna modlitwa o pokój na placu św. Piotra w Watykanie. Jak później z historii wiadomo, stał się to już zawsze ważny punkt programu każdego międzynarodowego i krajowego Kongresu¹³⁵. Bardzo ważna była również korespondencja, którą ogólnie można nazwać dziękczynną, zawierającą niezwykle konkretne uwagi po Kongresie. Była to korespondencja z Sekretariatem papieża, instytucjami, ale także z chórami i Federacjami¹³⁶. Po zakończonym Kongresie ukazało się wiele dobrych informacji w prasie zarówno kościelnej, jak i państwowej¹³⁷.

---

¹³² Zob. *XI Congresso Internazionale Pueri Cantores, canti messa papale*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹³³ Zob. *XI Congresso Internazionale Pueri Cantores. Programma. Guida d'Esposizioni. Documenti*, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹³⁴ Zob. *XI Congresso Internazionale, Pueri Cantores X 1967*, s. 11, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹³⁵ Zob. tamże, s. 12.

¹³⁶ Zob. *Lettera del Segretariato del Santo Padre*, 21 II 1968, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym; *List od Federacji Belgijskiej Pueri Cantores*, 28 XI 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym; *list od A. Venistendael z Belgijskiej Federacji Pueri Cantores*, 4 IV 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.

¹³⁷ Zob. *La mirabile visione dell'Apocalisse*, *L'Osservatore Romano* 10-11 VII 1967; *Notturmo Sanpetrino*, *L'Osservatore Romano*, 16 VII 1967.

XII Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się w Meksyku w Guadalajarze¹³⁸. Był to pierwszy Kongres Międzynarodowy zorganizowany poza Europą. Kongres został zorganizowany w dniach od 27 grudnia 1969 roku do 1 stycznia 1970 roku. Później jeszcze w dniach 2–7 stycznia miały miejsce dodatkowe wydarzenia związane z Kongresem w Morelia, Leon, Mexico City¹³⁹. Program szczegółowy przewidywał: 27 grudnia w Instytucie Piusa XII inaugurację i koncert o godz. 18.00, kolejnego dnia w niedzielę 28 grudnia o godz. 10.00 uroczystą mszę koncelebrowaną przez prezydentów krajowych Federacji, zaś o godz. 18.00 w Szkole Muzyki Kościelnej w Guadalajarze wykład ks. Romity pt. *Muzyka kościelna wedle norm Soboru Watykańskiego II*. O godz. 21.00 zaś odbył się występ folklorystyczny w Teatro Dellogado. 29 grudnia przed południem miały miejsce msze narodowe, po południu próba generalna, a wieczorem koncert w tym samym miejscu co dzień wcześniej. 30 grudnia rano odprawiono mszę za zmarłych Pueri Cantores i odbyła się druga próba generalna. W Szkole Muzyki Kościelnej w Instytucie Piusa XII odbyła się II część sesji naukowej Kongresu na temat instrumentów w liturgii posoborowej, zaś wieczorem w katedrze wysłuchano koncertu organowego. 31 grudnia rano w tym samym miejscu co wcześniej miał miejsce wykład pt. *Funkcjonowanie Pueri Cantores w reformie posoborowej* odczyt wygłosił ks. R. Delsinne, następca ks. F. Maillaeta w chórze Petits Chanteurs à Croix de Bois, w samo południe zaś audiencja u arcybiskupa Guadalajarze, a wieczorem uroczysta kolacja wszystkich przybyłych przedstawicieli różnych krajów na Kongres. 1 stycznia o godz. 18.00 odprawiono uroczystą mszę pod przewodnictwem kard. Jose Garibi Riveri, biskupa Guadalajarze¹⁴⁰. Trzeba zauważyć, że wystąpienie ks. Romity o muzyce sakralnej po Soborze Watykańskim II było niezwykle ważne ze względu na podjętą przez Pueri Cantores odpowiedzialność za sprawę

---

¹³⁸ Zob. C 12, Guadalajarze 1969–70, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 49.

¹³⁹ Zob. XII *Congresso Internazionale in Messico, 1969-70*, C 12, Guadalajarze 1969–70, AFIPC Rzym.

¹⁴⁰ Zob. tamże.

muzyki sakralnej we współczesnym Kościele¹⁴¹. Słuchaczami byli biskupi, kapłani, dyrygenci chórów i wiele innych osób zaproszonych. Rozpoczął on swoje wystąpienie od przedstawienia tego, jakie są trzy ważne zadania każdego Kongresu *Pueri Cantores*. Zastanawiał się też nad tym, jaka jest sytuacja muzyki kościelnej w czasie posoborowej reformy, i wskazywał na to, że mamy obowiązek wskazać chórom kierunki dzisiejszego rozwoju, a więc ważne jest, o jakiej muzyce się mówi, która jedyna może brać udział w ważnym misterium liturgicznej celebracji. W ten sposób w końcu pokazano nowe możliwości dla chórów w liturgii po *Vaticanum II*. Jeden zasadniczy problem, który bardzo mocno został przez niego zaakcentowany i podniesiony jako temat do dyskusji, to sprawa czynnego uczestnictwa wiernych w kulcie poprzez muzykę liturgiczną. Dlatego chóry miały już nie tylko za zadanie ubogacać liturgię swoim śpiewem, ale także pomóc innym w tym uczestnictwie. To niezwykle ważne zadanie musi być podejmowane z wielkim szacunkiem dla tradycji istniejącej w każdym środowisku i kraju, w Kościele lokalnym¹⁴². Drugim ważnym wystąpieniem był wykład ks. R. Delsinne, w którym przedstawił on rolę chórów *Pueri Cantores* w posoborowym Kościele i liturgii¹⁴³. Tu już niezwykle jasno zostało powiedziane, że muzyka, jaką proponuje *Pueri Cantores*, jest wspólnototwórcza. Ma mieć też ważne przesłanie co do jakości. A o to dokładnie chodziło w soborowej reformie. Ten Kongres był zatem pierwszym, na którym zorganizowano coś w rodzaju sympozjum naukowego. Jak zwykle przed Kongresem liczna była korespondencja pomiędzy chórami a organizatorami, pomiędzy prezydentem Federacji Międzynarodowej a władzami Kościelnymi¹⁴⁴. Ksiądz F. Romita dużo wcześniej po-

---

¹⁴¹ Zob. F. Romita, *La musica sacra secondo le norme del Concilio Vaticano II*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.

¹⁴² Zob. tamże, s. 1–4.

¹⁴³ Zob. R. Delsinne, *La funcion de los ninios Cantores a la reforma post cociliar*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.

¹⁴⁴ Zob. Tylko dla przykładu ponieważ listów takich jest bardzo dużo: *Lettera del Primate di Mexico a Mons. Romita*, 14 VIII 1967, s. 1–11, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym; *Lettera del presidente della Conferenza episcopale messicana*, 5 VIII 1969, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym; *Lettera del presidente della Federazione Messicana Pueri Cantores Aristeo G. Hernandez*, 3 IX 1969, C 12, Guadalajara 1969–70,

słał do każdego prezydenta Federacji krajowej wstępny plan Kongresu, propozycję programu muzycznego i szczegóły Kongresu¹⁴⁵. Niezwykle ciekawe, a zarazem autentyczne, jest świadectwo, historia pisana przez trzech włoskich chórzystów o tym właśnie Kongresie w Meksyku. Historia ta oddaje w pełni właściwą atmosferę panującą w ówczesnej Federacji Pueri Cantores¹⁴⁶. Opisują oni w szczegółach swój wyjazd do Meksyku, przez USA, zawierając w tym opisie wszystkie ciekawe sytuacje, wspominając ludzi spotkanych, nawiązane przyjaźnie i doświadczenia oraz obserwacje. Na zakończenie stwierdzają:

wielka satysfakcja, przez ten piękny wyjazd, który mieliśmy w naszym wieku, przez tę piękną muzykę, której słuchaliśmy, gdy śpiewali Meksykanie, czy w końcu za tę gościnność wspaniałą, jakiej doświadczyliśmy od organizatorów, dziękujemy z serca wszystkim¹⁴⁷.

Ostatecznie w Kongresie wzięło udział 6 chórów z Europy i Ameryki (z Federacji Międzynarodowej) oraz 29 chórów z Meksyku. Obecnych także było 10 reprezentantów Federacji krajowych Pueri Cantores ze świata, oczywiście na czele z prezydentem Federacji Międzynarodowej, ks. Fiorenzo Romitą¹⁴⁸.

XIII Międzynarodowy Kongres odbył się w Würzburgu w dniach 23–27 lipca 1970 roku¹⁴⁹. 23 lipca odbyły się koncerty w katedrze i w Konserwatorium, 24 lipca o godz. 9.00 inauguracja w katedrze, a o 19.30 miał

AFIPC Rzym; *Lettera di S. Koesler del coro di Rottenburg a Mons. Romita*, 21 X 1969, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym; *Lettera dei Petites Chanteurs a la Coix des Bois a Mons. Romita*, 17 XI 1969, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym; *Lettera del presidente della Federazione Spagnola p. Prieto a Mons. Romita*, 9 XII 1969, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.

¹⁴⁵ Zob. *Lettera di don F. Romita per ai presidenti*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.

¹⁴⁶ Zob. Sergio, Massimo, Gian Carlo, *Un viaggio in Messico*, s. 1–10, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.

¹⁴⁷ Tamże, s. 10.

¹⁴⁸ Zob. *Lista de coros y personalidades participantes el XII Congreso Internazionale Pueri Cantores*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.

¹⁴⁹ Zob. C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 49–50.

miejsce koncert chórów chłopięcych, zaś 25 lipca – po porannej próbie generalnej – wieczorem o 20.30 koncert folklorystyczny. Kolejno 26 lipca o godz. 10.00 w katedrze miała miejsce uroczysta msza pontyfikalna, a wieczorem koncert prezentujący wszystkie przybyłe chóry wedle narodowości, 27 lipca chóry rozjeżdżały się już do swoich krajów¹⁵⁰. Biskup Würzburga, witając chórzystów, pisał:

Cieszę się, że przybywacie na Kongres Międzynarodowy do Würzburga, w naszej ojczyźnie wszyscy kochamy śpiew (...) cieszymy się, że także tutaj, w Würzburgu, śpiew młodych jednoczy się w modlitwie śpiewanej o pokój¹⁵¹.

Prezydent Federacji Międzynarodowej pisał zaś w tym samym biuletynie: „Cieszę się, że Pueri Cantores z 12 krajów świata z Europy, Azji, Ameryki dziś są tutaj razem w żywej jedności braterskiej i właśnie tutaj w sercu Niemiec chcemy przekazać przesłanie pokoju dla całego świata”¹⁵². Ksiądz Hubert Wurm, prezydent Federacji niemieckiej Pueri Cantores, zwracał się do gości: „Chcemy przez śpiew uczcić Trójcę Najświętszą, byśmy stawali się świadkami Chrystusa na naszych drogach życia, a także posłańcami pokoju do tego świata, który jest bez pokoju”¹⁵³. Na Kongres przybyło 145 chórów z: Belgii, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch, Meksyku, Holandii, Austrii, Szwecji, Szwajcarii, Hiszpanii oraz USA¹⁵⁴. W Kongresie w Würzburgu wzięło udział 13 chórów włoskich. Po ożywionej korespondencji pomiędzy ks. Romitą a S. Koeslerem widać, że była to ważna reprezentacja¹⁵⁵. Ksiądz Romita w tej sprawie koresponduje

---

¹⁵⁰ Zob. *Programme XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, s. 18–27, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵¹ *Discorso di mons. Josef Stangl Vescovo di Würzburg, Programm XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵² *Discorso di mons. Fiorenzo Romita, Programm XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵³ *Discorso di mons. Hubert Wurm, Programm XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵⁴ Zob. *Programme XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, s. 16–17, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵⁵ Zob. *Gruppi italiani partecipanti al Congresso di Würzburg*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

także z chórami włoskimi. Zgodnie ze zwyczajem i tradycją Kongresów *Pueri Cantores* obfita jest korespondencja wewnątrz Federacji, a także z podmiotami współorganizującymi to wydarzenie duchowo-artystyczne¹⁵⁶. Niezwykle szczegółowo było określone przez organizatorów, jakie warunki mieszkaniowe chórzyci będą mogli otrzymać podczas Kongresu, jaka będzie muzyka śpiewana. Bardzo jasno uświadomiono wszystkim system płatności za udział w Kongresie¹⁵⁷. Na Kongres zaproszone były ważne dla sprawy muzyki kościelnej w Europie postaci, takie jak: ks. Haberl z Ratzbony¹⁵⁸, ks. Bartolucci z Watykanu¹⁵⁹ oraz inni. W programie muzycznym Kongresu znalazło się na rozpoczęcie liturgii mszy w katedrze *Honneur et louange* à J. Roucairola, następnie *Kyrie* i *Gloria* Otmara Faulsticha, graduał *Alta Trinita beata* chorałowy, *Alleluja – Redemptionis misit Deus* chorałowe, oczywiście *Credo III* z *Et incarnatus est* J. des Présa, *Santus* Otmara Faulsticha, następnie na komunię *Alleluja* z *Psalmem 41* Colina Mowby'ego, na zakończenie zaś *Gloria sei dir gesungen* J.S. Bacha¹⁶⁰. Większością z tych utworów dyrygował Siegfried Koesler, organizator Kongresu w Würzburgu. Przedstawiono także propozycję śpiewów na występ folklorystyczny oraz koncert narodowy w katedrze¹⁶¹. Po zakończonym Kongresie do organizatorów, ale i do Federacji Międzyna-

---

¹⁵⁶ Zob. Dla przykładu, ponieważ korespondencja jest niezwykle bogata: *Lettera di Mons. F. Romita al presidente Mons. H. Wurm sul tema del Congresso di Würzburg*, 6 III 1969, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym; *List od miasta Würzburg do ks. Romity*, 5 VII 1967, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym; *Lettera di Padre Prieto della Federazione Spagnola a Mons. Romita*, 13 II 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym; *Lettera di Mons. Maedynski degli USA a Mons. Romita*, 11 III 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵⁷ Zob. S. Koesler, *An die Mitglieder der Vorbereitungskommission*, 24 II 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym; S. Koesler, *An alle Chor – und Scholaleiter unseres Verbandes*, 17 II 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵⁸ Zob. *Lettera di Mons. Romita*, 20 V 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁵⁹ Zob. S. Koesler, *Lettera a Mons. Bartolucci*, 12 VI 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁶⁰ Zob. *Muzyczne propozycje na Kongres w Würzburgu 1970*, s. 1–2, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁶¹ Zob. tamże, s. 2–3.

rodowej wpływały podziękowania i podsumowania¹⁶². W prasie katolickiej ukazała się w Rzymie informacja o samym Kongresie w Würzburgu, a zwłaszcza o udziale w nim 4800 chórzystów z całego świata¹⁶³.

XIV Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się w dniach 5–9 lipca 1972 roku w Bois le Duc (‘s-Hertogenbosch) w Holandii¹⁶⁴. Już na samym początku ks. Romita przedstawił propozycję, by liturgia sprawowana była o Duchu Świętym, zaś wszystkie szczegóły Kongresu przesłał do prezydentów Federacji¹⁶⁵. Organizatorem Kongresu był Wim Buys, prezydent Federacji holenderskiej Pueri Cantores¹⁶⁶. Koncert inauguracyjny Kongresu wykonał chór Petits Chanteurs à la Croix de Bois pod dyrekcją ks. R. Delsinne’a. W programie znalazły się kompozycje: Bouzignaca, Moutona, Debussy’ego, Kodaly i innych¹⁶⁷. Podczas tego Kongresu w dniu 7 lipca 1972 roku został wybrany na prezydenta Federacji Międzynarodowej ks. Joseph Roucairol. Ksiądz Romita, a także S. Koesler zostali wybrani wiceprezydentami Federacji Międzynarodowej. Ksiądz Romita został przez aklamację ogłoszony ponadto prezydentem honorowym Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores¹⁶⁸. Bogata jak zwykle była korespondencja pomiędzy organizatorami Kongresu, centralą w Rzymie a poszczególnymi Federacjami i chórami¹⁶⁹. W Kongresie

---

¹⁶² Zob. Dla przykładu, ponieważ korespondencja jest niezwykle bogata: *Lettera di Mons. Fiorenzo Romita a Siegfried Koesler*, 26 VIII 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym; *Lettera di Mons. Fiorenzo Romita a Siegfried Koesler*, 1 II 1971, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁶³ Zob. *Cinquemilaottocento Pueri Cantores a Würzburg*, L’Osservatore Romano, 24 VIII 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

¹⁶⁴ Zob. C 14, ‘s-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 50.

¹⁶⁵ Zob. F. Romita, *Messa de Spiritu Sancto*, C 14, Bois le Duc 1972, AFIPC Rzym; F. Romita, *Information pur le participation*, C 14, ‘s-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁶⁶ Zob. C 14, ‘s-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁶⁷ Zob. *XIV Congress International 1972, concert inaugural*, C 14, ‘s-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁶⁸ Zob. *Protokół z generalnego zgromadzenia Federacji Pueri Cantores w ‘s-Hertogenbosch 7 lipca 1972 roku*, C 14, ‘s-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁶⁹ Zob. Oczywiście znowu zostaną wymienione tylko niektóre listy, jako że jest ich bardzo wielka ilość: *Lettera di R. Flechtner (Federazione Svizzera) a Mons. Romi-*

wzięło udział 29 chórów z Francji¹⁷⁰, 12 chórów z Niemiec¹⁷¹, 9 chórów z Włoch¹⁷², 9 chórów z Hiszpanii¹⁷³, 9 chórów z Holandii¹⁷⁴, obecne były także chóry z Wielkiej Brytanii, USA, Szwajcarii, Austrii i Belgii. W całości przeszło 4000 uczestników¹⁷⁵. Program Kongresu zawierał wiele ciekawych punktów. Inauguracja miała miejsce w dniu 6 lipca w Parku Ekspozycji, dnia poprzedniego miała miejsce próba i spotkanie prezydentów. Po południu odbyła się próba i koncert folklorystyczny. 7 lipca miały miejsce: próba generalna i wizyty chóralne w różnych miejscach. To był także dzień wyboru nowego prezydenta Federacji Pueri Cantores. W sobotę 8 lipca odbyła się modlitwa o pokój, a w niedzielę 9 lipca w godzinach porannych uroczysta liturgia mszalna pod przewodnictwem biskupa, a wieczorem uroczysty koncert narodowy, zaś w poniedziałek po spotkaniu prezydentów z całego świata wszyscy odjeżdżali do swoich domów¹⁷⁶. Ksiądz Romita jako prezydent Pueri Cantores we wprowadzeniu do Kongresu pisał:

---

ta, 23 VI 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Letter from Pueri Cantores USA*, 10 VI 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Lettera della Federazione Belga*, 15 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Letter from S. Koesler*, 16 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Letter from F. Medynski*, 15 II 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Lettera di Mons. J. Roucairol*, 3 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Letter form Hasegava (Japan)*, 10 IV 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Letter from M. Landers (England)*, 15 IV 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym; *Lettera da R. Delsinne*, 2 II 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷⁰ Zob. *List official participants Federation Francais* C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷¹ Zob. S. Koesler, *Official list of participation German Federation*, 8 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷² Zob. F. Romita, *Lista ufficiale dei cori partecipanti al Congresso 1972*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷³ Zob. *Lista dei cori spagnoli per il Congresso 1972*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷⁴ Zob. *Cori olandesi*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷⁵ Zob. *Bolletino del Congresso 's-Hertogenbosch 1972*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷⁶ Zob. *Programma del Congresso 's-Hertogenbosch 1972*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

Jesteśmy w Holandii, muzyka wzmacnia ducha, oto jest motto tego Kongresu (...) muzyka daje jeszcze większe pogłębienie ducha (...) muzyka sakralna otwiera na Ducha Bożego i staje się pomostem dla ludzi¹⁷⁷.

O wadze wydarzenia i randze uczestników ze świata podczas Kongresu w Holandii świadczy lista gości. Wśród nich znajdziemy późniejszych prezydentów, ale także i wyjątkowych ludzi dla historii Pueri Cantores. Przybyli na Kongres: o. Prieto z Hiszpanii, ks. Delsinne z Francji, ks. Wurm oraz S. Koesler z Niemiec, ks. Flechtner ze Szwajcarii, ks. Thompson z Kanady, ks. Mater z USA, p. Gonzales z Meksyku, Hasegawa z Japonii oraz wiele innych osób¹⁷⁸. Chóry śpiewały koncerty w kościołach, miał miejsce ryt pokoju, podczas którego wszyscy razem śpiewali: *Alta Trinita Beata, O Sacrum convivium, O Jesu Christe*¹⁷⁹. Podczas uroczystej mszy pontyfikalnej w katedrze 's-Hertogenbosch śpiewano wspólnie: *Lauda Sion* chorałowo na rozpoczęcie liturgii po improwizacji organowej, *Kyrie XVI, Gloria VIII, Credo III* wraz z *...et incarnatus est* J. des Présa, *Sanc-tus IV, Agnus Dei* Orlando di Lasso. Śpiewy na komunię rozpoczęły chóry holenderskie *Veni Creator*, następnie wszyscy razem wykonali *O Sacrum convivium*, z kolei występowały chóry niemieckie (*Dank sei Dir Vater*), wszyscy następnie śpiewali *Alta Trinita*, a na zakończenie mszy wszyscy razem chorał z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha¹⁸⁰. Podczas koncertu folklorystycznego każda Federacja prezentowała swoje najpiękniejsze kompozycje narodowe. Podobnie było podczas koncertu narodowego¹⁸¹. Po zakończeniu Kongresu W. Buys złożył obszerny raport z jego przygotowania i przebiegu¹⁸². Dowiadujemy się z niego, że w ramach przygotowań odbyły się spotkania komitetu organizacyjnego (trzy od 1970 roku

---

¹⁷⁷ F. Romita, *La musique don d'Esprit*, Bollettino del Congresso, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷⁸ Zob. *Lista obecnych reprezentantów z różnych Federacji Pueri Cantores*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁷⁹ Zob. *Bollettino del Congresso 's- Hertogenbosch 1972*, s. 12, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁸⁰ Zob. tamże, s. 15.

¹⁸¹ Zob. tamże, s. 16.

¹⁸² Zob. W. Buys, *Rapport du XIVe Congrès International des Pueri Cantores*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

w Loreto i Würzburgu). Wszystkie punkty programu, a więc koncert folklorystyczny, modlitwa o pokój, koncert narodów, msza – były dobrze zorganizowane. Bardzo ważna była relacja z Kościołem, a także z organizacjami świeckimi. Istotne dla całości budżetu były przyjęte subwencje, ostateczne rozliczenie wszystkich finansów zakończyło się, jak zostało przedstawione, lekkim deficytem finansowym, podano jednak także sposób rozwiązania tego problemu; W. Buys przedstawił wiele ciekawych propozycji pomocnych przy organizacji następnych Kongresów. Raport został przedstawiony wszystkim zarządzającym Federacją, poczynawszy od nowego i poprzedniego prezydenta Federacji¹⁸³. Także ustępujący prezydent Federacji, ks. Romita, odniósł się do tego raportu i przedstawił swoje stanowisko. Dotyczyło to zwłaszcza spraw finansowych, ale także kontaktów z hierarchią kościelną¹⁸⁴. Na ręce ks. Romity (podsekretarza Kongregacji Duchowieństwa) wpłynęło przed Kongresem pismo z Sekretariatu Stanu informujące o błogosławieństwie Ojca świętego Pawła VI dla całej wspólnoty Pueri Cantores i dziękujące za wszelkie piękne działania na rzecz muzyki kościelnej¹⁸⁵. Była to odpowiedź na list ks. Romity informujący o Kongresie. Z niego właśnie dowiadujemy się, że w Bois le Duc było obecnych 4 000 chórzystów z Europy, Ameryki i Azji. Wielu chórzystów zostało przyjętych w domach tego 80-tysięcznego miasteczka holenderskiego, co było bardzo dobre dla poznania Holandii. Także z tego listu dowiadujemy się, że 7 lipca miało miejsce spotkanie w Urzędzie Miasta, na którym zostali przyjęci dyrygenci i prezydenci Federacji z całego świata. Ksiądz Romita przypomniał także, że podczas słowa na inaugurację Kongresu biskup miejsca wyraził wielką radość, że właśnie przez Pueri Cantores widać wyraźnie jedność Kościoła, a także jedność z papieżem. Modlitwie o pokój przewodniczył kard. Alfinek z Utrechtu. Byli także obecni inni biskupi i władze świeckie, między innymi mons. Simonis. W programie muzycznym znalazła się muzyka polifoniczna, ale

¹⁸³ Zob. W. Buys, *Rapport du XIVe Congrès International des Pueri Cantores*, s. 1–7, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁸⁴ Zob. F. Romita, *Remarques Raport XIV Congress International Pueri Cantores*, 17 III 1973, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁸⁵ Zob. *Lettera di Mons. Benelli (Segreteria di Stato) a Mons. Romita*, 3 VIII 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

także chorał gregoriański¹⁸⁶. To zaś, co wydaje się niezwykle ważne dla przyszłości Federacji, było krótko podsumowane, że „wszyscy podczas Kongresu odczytali wielką duchowość chrześcijańską Pueri Cantores”¹⁸⁷.

XV Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce w Rzymie i odbył się w dniach od 28 grudnia 1974 do 1 stycznia 1975 roku¹⁸⁸. Pueri Cantores przeżywało ten Kongres w ogłoszonym przez papieża Pawła VI Roku Świętym. Bogata jest korespondencja związana z przygotowaniem tego Kongresu¹⁸⁹. Prezydent Federacji z okazji inauguracji Kongresu powiedział:

Nawiązujemy do tego, co założył ks. Maillet w 1917 roku, a później gdy rozpoczęło się wszystko od Kongresu pierwszego w Paryżu w 1947 roku (...) a teraz? Jesteśmy tu obecni z 5 kontynentów, (...) i jesteśmy razem (...) młodzi, którzy mają pragnienie przyjaźni i pokoju, i chcemy śpiewać w noc Bożego Narodzenia dla pokoju na całym świecie (...) i w tym wszystkim ważne jest także i to, że jesteśmy obecni w Rzymie w roku świętym (...) i jesteśmy jednym chórem złożonym z 8000 śpiewaków¹⁹⁰.

Znaczące było także to, że papież Paweł VI przyjął na śniadaniu przedstawicieli Pueri Cantores wraz z prezydentem. Byli to przedstawiciele chórów z Azji, Afryki, Ameryki Południowej i Północnej oraz Europy¹⁹¹. Podczas liturgii na zakończenie przedstawiciele chórów w darach ołtarza przekazali zaś dla Trzeciego Świata to, czego potrzeba tam najbardziej, a więc: artykuły papiernicze, medyczne, rower, motorynkę, a także dary finansowe¹⁹². Podczas mszy św. celebrowanej przez papieża Pawła VI w dniu 1 stycznia 1975 roku chóry Pueri Cantores śpiewały: *Tu es Petrus*,

---

¹⁸⁶ Zob. *Lettera di Mons. Romita a Mons. Benelli*, 12 VII 1972, s. 1–10, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.

¹⁸⁷ Tamże, s. 8.

¹⁸⁸ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la F Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 52.

¹⁸⁹ Zob. C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹⁰ J. Roucairol, *Discorso del presidente all'apertura del Congresso, Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹¹ Zob. *Materiali per la preparazione del Congresso Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹² Zob. tamże.

Kyrie z Mszy XVI w opracowaniu O. di Lasso, *Gloria, Sanctus* i *Agnus Dei* z *Mszy VIII*, *Credo III* z ... *et incarnatus est* J. des Présa, na przygotowanie darów *Resonet in laudibus* Gallusa, na komunię *Beati pacifici*, *O magnum misterium* L. da Vittorii, *En natus est Emmanuel* Pretoriusa, na zakończenie zaś chorał finałowy z *Pasji wg. św. Jana* J.S. Bacha¹⁹³. Program XV Kongresu Międzynarodowego wyglądał następująco: 28 grudnia miało miejsce uroczyste otwarcie w bazylice św. Piotra, 29 grudnia przed południem – msze narodowe, a wieczorem w kościele św. Ignacego koncert narodów. 30 grudnia odbył się w bazylice Maria degli Angeli Koncert Bożonarodzeniowy, a 31 grudnia uroczysty koncert z udziałem wszystkich chórów w bazylice św. Pawła za murami, 1 stycznia w bazylice św. Piotra papież Paweł VI przewodniczył liturgii mszy św. i spotkał się z Pueri Cantores¹⁹⁴. W rzymskim archiwum Pueri Cantores zachowała się, jak zwykle w takich sytuacjach, bogata korespondencja z chórami, które chciały uczestniczyć w Kongresie. To samo dotyczyło dokumentacji Kongresu oraz kontaktów z Watykanem związanych z organizacją szczegółów tego wydarzenia. Było to tym ważniejsze, że Kongres wpisywał się w obchody Roku Świętego Odkupienia¹⁹⁵. Na Kongres przybyły chóry z Włoch, Niemiec, Anglii, Austrii, Belgii, Brazylii, Kolumbii, Hiszpanii, Francji, Irlandii, Macao, Holandii, Ruandy, USA, Szwajcarii¹⁹⁶. Prasa katolicka jeszcze przed Kongresem na swoich łamach omawiała szczególnie wydarzenie w Roku Świętym, jakim miała być modlitwa o pokój Pueri Cantores w dniu 1 stycznia 1975 roku w bazylice św. Piotra¹⁹⁷. Następnie zwracając uwagę, że było to pierwsze pielgrzymowanie w Roku Świętym, z wszelkimi szczegółami omawiano wydarzenia XV Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie, z wyróżnieniem modlitwy o pokój

¹⁹³ Zob. *Programma musicale per 1 I 1975*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹⁴ Zob. *Programma del Congresso di Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹⁵ Zob. C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym; C 15.2, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹⁶ Zob. *Cori partecipanti al Congresso di Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹⁷ Zob. *La riconciliazione, via della pace*, L'Osservatore Romano 12 VII 1974, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

dła świata, pod przewodnictwem papieża Pawła VI¹⁹⁸. Szczegółowa relacja z Kongresu znalazła się także w 44. numerze biuletynu „Pueri Cantores”¹⁹⁹. Bardzo interesująca jest korespondencja pomiędzy chórami a organizatorami Kongresu w Rzymie. Ukazuje ona wielość przedsięwzięć organizacyjnych, ale także duchowych, podejmowanych zagadnień śpiewanej muzyki oraz jej jakości²⁰⁰. Niezwykle ważne są w tym kontekście słowa z Eucharystii na zakończenie Kongresu, która zawsze już kojarzy się jako msza o pokój dla całego świata, wypowiedziane w dniu 1 stycznia 1975 roku w bazylice św. Piotra przez papieża Pawła VI podczas homilii:

I do Was, Pueri Cantores, kierujemy to ostatnie słowo: bo do was, przyszłe pokolenie, należy szerzenie Ewangelii pojednania. Macie być niosącymi pokój, w Waszych domach, w pracy, macie dawać przykład ludziom różnych krajów, z których pochodzicie. Niech Bóg obdarzy Was łaską, abyście się stali instrumentami Jego pokoju dla odnowienia całego świata²⁰¹.

Był to ostatni Kongres w Rzymie pod przewodnictwem wielkiego przyjaciela Pueri Cantores papieża Pawła VI.

W dniach 7–11 lipca 1976 roku miał miejsce XVI Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Londynie w Anglii²⁰². Jak zwykle, bardzo bogata jest zachowana w rzymskim archiwum Pueri Cantores odnośna korespondencja dotycząca spraw organizacyjnych, muzyki, liturgii przed Kongresem²⁰³. W Kongresie wzięły udział chóry z Anglii, Włoch, Niemiec, Holandii, Ruandy, Hiszpanii, Holandii²⁰⁴. W koncercie galowym wystąpiła Cappella Sistina pod dyr. ks. Domenico Bartolucciego. 7 lip-

---

¹⁹⁸ Zob. *Fondamento della pace*, L'Osservatore Romano 2–3 I 1974, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym; *Giornata della pace, Santo Padre tra i fanciulli*, L'Osservatore Romano 4 I 1974, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

¹⁹⁹ Zob. Pueri Cantores, nr 44, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

²⁰⁰ Zob. C 15.2, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

²⁰¹ Zob. Paweł VI, *Omelia 1 I 1975*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.

²⁰² Zob. *Program Congress London 1976*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la F Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 55.

²⁰³ Zob. C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

²⁰⁴ Zob. *Cori partecipanti al Congresso di Londra 1976*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

ca miała miejsce inauguracja w College Royal de Musique, 8 lipca miał miejsce uroczysty koncert w St'John College Cambridge, 9 lipca odbył się koncert w Royal Albert Hall, 10 lipca w katedrze w Westminster miała miejsce modlitwa o pokój, wreszcie w niedzielę 11 lipca w katedrze odprawiono uroczystą mszę św. na zakończenie Kongresu w Londynie²⁰⁵. Ze spisanej relacji z Kongresu dowiadujemy się, że obecnych na nim było około 5 000 uczestników z 14 krajów świata. Wyraźnie zapisano także, że ceremonii otwarcia przewodniczył kard. Hume, arcybiskup Londynu. Prezydent Federacji Angielskiej ks. Purney, wprowadzając do przemówienia ks. Roucairola, odwołując się do ks. Mailleta, zauważył, że „ci młodzi ludzie, zebrani tu, w Londynie, przez pięć dni, są wyraźnym znakiem (...) są zjednoczeni w wierze i w miłości do muzyki”²⁰⁶. Został przygotowany program ze szczegółami Kongresu, z którego dowiadujemy się o wszystkich wydarzeniach i sprawach organizacyjnych²⁰⁷. W rzymskim archiwum Pueri Cantores zachowała się także homilia kard. G.B. Hume'a, wygłoszona 11 lipca 1976 roku w katedrze Westminster. Powiedział w niej do zgromadzonych Pueri Cantores:

Chorał wykonany podczas liturgii w sposób piękny i doskonały jest prawdziwą i dobrą modlitwą do Boga (...) cała refleksja nad pięknem jest refleksją nad pięknem Boga (...) wy, którzy przybywacie z różnych krajów, z różnych miejsc, jesteście zjednoczeni w jednym chrzcie, jedności wiary, i dajecie przykład jedności i wspólnoty tu, w Londynie (...) niech Bóg wam błogosławi za to wszystko, co czynicie dla Kościoła²⁰⁸.

Podczas Kongresu śpiewano: *O worship the King* W. Grofta i A. Gray'a, *Kyrie* O. di Lasso, *Gloria* z mszy na 8 głosów H.L. Hasslera, *Alleluja* z werselem C. Mawby'ego, *Credo III* gregoriańskie z ...*et incarnatus est* O. di Lasso, *Cibavit illos* Ch. Tye'a, *Sanctus* z mszy *Cum Jubilo* – gregoriańskie, *Agnus Dei* T. Morleya, *Ave verum* W. Byrda, *Zadok the priest* i *Cantate*

²⁰⁵ Zob. *Programme Congress London 1976*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

²⁰⁶ Zob. *The XVI International Congress of Pueri Cantores*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

²⁰⁷ Zob. *Program Congress London 1976*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

²⁰⁸ G. B. Hume, *Homilie, XVI International Congress of Pueri Cantores, London 1976*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

Domino G. F. Haendla, oczywiście, nie mogło zabraknąć chorału finałowego z *Pasji wg. św. Jana* J.S. Bacha²⁰⁹. W koncercie galowym w Albert Hall wzięły udział chóry z Anglii, Belgii, Włoch, Niemiec, Hiszpanii, USA, Francji, Austrii, a także *Petits Chanteurs à la Croix de Bois*²¹⁰.

XVII Kongres Międzynarodowy miał miejsce w Tokio w Japonii. Odbywał się w dniach 15–19 lipca 1977 roku. Organizatorem był prezydent Federacji w Japonii Schin-ihy Hasegawa. Nie jest zbyt liczna w rzymskim archiwum korespondencja na temat tego Kongresu, niestety, nie można nawet na jej podstawie dowiedzieć się więcej o tym, co działo się wtedy w Japonii. Wiadomo, że 16 lipca, po wizycie u premiera, miała miejsce msza św. śpiewana w katedrze w Tokio. 17 lipca odbył się koncert w Nihon Budo Kan. Tak naprawdę chóry, które przybyły na Kongres do Japonii, przebywały tam już od 7 lipca²¹¹. Był to pierwszy Kongres Międzynarodowy *Pueri Cantores* w Azji.

XVIII Kongres Międzynarodowy odbył się w Wiedniu w 1978 roku²¹². Miał on szczególny charakter, bowiem odbywał się prawie rok po śmierci ks. Fiorenzo Romity. On też w swoim liście napisanym w sprawach Kongresu, dokładnie na parę dni przed śmiercią, 19 września 1977 roku, pisał: „Nasi *Pueri* śpiewali i pełnili służbę liturgiczną w imieniu papieża Pawła VI”²¹³. Program Kongresu przedstawiał się następująco: 12 lipca w godzinach wieczornych odbyła się inauguracja w *Bundeswirtschaftskammer*, podczas której prezydent Federacji ks. Roucairol powiedział:

Ksiądz Maillet miał piękny sen, że wszystkie dzieci świata będą śpiewać Boży pokój, i ten sen właśnie teraz się realizuje, gdy my w Wiedniu jesteśmy razem i śpiewamy, to jest nasza powinność, to jest nasze zadanie,

---

²⁰⁹ Zob. *Bolletín of XVI International Congress Pueri Cantores*, London 1976, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

²¹⁰ Zob. *Programm Gala Concert*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

²¹¹ Zob. C 17, Tokyo 1977, AFIPC Rzym.

²¹² Zob. C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 56.

²¹³ Zob. F. Romita, *Lettera 19 IX 1977*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

dziękuję, że przez nasz śpiew młodzi ludzie z Wiednia i całego świata uśmiechną się i naborą nadziei²¹⁴.

13 lipca przed południem w kościołach Wiednia odbyły się msze narodowe, we wczesnych godzinach popołudniowych natomiast wszystkie chóry zebrały się razem na koncercie folklorystycznym na Minoritenplatz. 14 lipca o godz. 14.30 odbył się koncert narodowy dla uczestników Kongresu, a wieczorem o godz. 20.00 w Konzerthaus ten sam koncert dla publiczności. 15 lipca na placu w Hofburgu odbyła się o godz. 16.00 modlitwa o pokój, wieczorem zaś miały miejsce msze i koncerty w różnych kościołach Wiednia. 16 lipca o godz. 10.00 sprawowano uroczystą liturgię na zakończenie Kongresu w katedrze wiedeńskiej, której przewodniczył kard. Koenig²¹⁵. W Koncercie Narodowym wzięły udział chóry z Austrii, Włoch, Szwajcarii, Belgii, Niemiec, Francji, Anglii, Hiszpanii, Irlandii i Wenezueli. Modlitwie o pokój przewodniczył Nuncjusz Apostolski w Austrii, abp Mario Cana. Powiedział on w słowie skierowanym do Pueri Cantores: „W łączności z papieżem śpiewamy, modląc się o pokój dla całego świata”²¹⁶. Mszy na zakończenie przewodniczył kard. Koenig, ale homilię wygłosił arcybiskup Salzburga, abp Sotola, który między innymi powiedział do chórów Pueri Cantores: „Wasza piękna misja jest dzisiaj tutaj obecna (...) wy ze swoim pięknym śpiewem docieracie do serc, dotykacie ich pięknem, wasze serca są więc także zasiane Bożym Słowem”²¹⁷. Bardzo bogata jest korespondencja pomiędzy organizatorami a poszczególnymi chórami, które były uczestnikami Kongresu. W rzymskim archiwum zachowana jest także korespondencja pomiędzy organizatorami Kongresu w Wiedniu a Federacją Międzynarodową²¹⁸. Na Kongres przybyły chóry z Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii, Irlandii, Włoch, Austrii, Szwajcarii, Belgii, Kanady, Niemiec, Hiszpanii oraz USA. Udział wzięło

²¹⁴ J. Roucairol, *Discorso per l'inaugurazione del XVIII Congresso Internazionale*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²¹⁵ Zob. *Programma del XVIII Congresso*, Wien 1978, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²¹⁶ M. Cana, *Homélie de Nonce XVIII Congresso Internationale*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²¹⁷ Sotola, *Oomelia per la messa conclusiva del Congresso Internazionale*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²¹⁸ Zob. C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

130 chórów, co oznacza prawie 4 000 chórzystów²¹⁹. Bardzo dobrze przygotowany został program muzyczny na Kongres. Przedstawiał się on następująco: *Nun greifet in die Saiten frei* J.S. Bacha, *Kyrie* w opracowaniu chóralnym A. F. Kropfreitera, psalm na melodie ks. J. Roucairola, *Alleluja* C. Mowby'ego, *Credo III* wraz z ...*et incarnatus est* O. di Lasso, *Laudate populi* M. Haydna, *Sanctus* z mszy *Cum Jubilo*, *Agnus Dei* w opracowaniu chóralnym A.F. Kropfreitera, *Alta Trinita Beata* z XV wieku, *Ave verum* W.A. Mozarta, *Lobe den Herren* P. Sohrena, *Salve Regina* F. Schuberta, chorał finałowy z *Pasji wg. św. Jana* J.S. Bacha²²⁰. O Kongresie pisała prasa zarówno we Włoszech, jak i w Austrii²²¹.

XIX Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się na przełomie 1979/80 roku w Maracaibo w Wenezueli²²². Był to trzeci Kongres Międzynarodowy organizowany poza Europą. Odbywał się w dniach od 28 grudnia 1979 do 1 stycznia 1980 roku. 28 grudnia 1978 roku odbyła się msza św. na rozpoczęcie Kongresu, 29 grudnia był dniem zwiedzania dla chórów Pueri Cantores, 30 grudnia miał miejsce koncert narodów, 31 grudnia odbyła się modlitwa o pokój, a 1 stycznia 1980 roku uroczyste sprawowano mszę św. na zakończenie²²³. Zachowała się w rzymskim archiwum Pueri Cantores korespondencja związana z organizacją tego Kongresu, nie jest ona jednak zbyt liczna²²⁴. W zeszycie nutowym na Kongres znajdowało się wprowadzenie, w którym można przeczytać: „W roku wizyty papieża Jana Pawła II w nowym świecie przybywają także Pueri Cantores z różnych stron świata, by śpiewać na chwałę Boga”²²⁵. W repertuarze muzycznym na Kongres znalazło się: *Brillante en celestial fulgor* Nicolai Bacha, *Kyrie*, *Gloria*, *Credo*, *Sanctus*, *Agnus Dei*

²¹⁹ Zob. *Cori partecipanti al Congresso di Vienna*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²²⁰ Zob. *Music Book, Congress Wien 1978*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²²¹ Zob. C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.

²²² Zob. *Informazioni per il Congresso, Maracaibo 1978/79*, C 18, Maracaibo 1978/79, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 57.

²²³ Zob. *Programm Congress Maracaibo 1979/80*, C 19, Maracaibo 1979/80, AFIPC Rzym.

²²⁴ Zob. C 19, Maracaibo 1979/80, AFIPC Rzym.

²²⁵ Zob. *Music Book, Maracaibo 1979/80*, C 19, Maracaibo 1979/80, AFIPC Rzym.

skomponowane przez J. Jesus Frausto L., melodia psalmu przygotowana przez ks. J. Roucairola, *O Sacrum Convivium* R. Remondiego, *Ave verum* W.A. Mozarta, *Salve Regina* F. Schuberta, *Noche del Paz* F. Grubera²²⁶.

XX Międzynarodowy Kongres, jak to już było w tradycji, miał miejsce w Rzymie w dniach od 27 grudnia 1980 do 1 stycznia 1981 roku²²⁷. W programie Kongresu znalazły się następujące wydarzenia: 27 grudnia w auli wielkiej Uniwersytetu na Lateranie o godz. 18.00 inauguracja, 28 grudnia (z racji niedzieli) miały miejsce msze oraz koncerty w parafiach Rzymu, 29 grudnia w Pałacu Sportu miał miejsce koncert narodowy, 30–31 grudnia przewidziano walne zgromadzenie i wybór prezydenta Pueri Cantores, a także spotkanie z papieżem, 1 stycznia – jak już było w zwyczaju – pod przewodnictwem papieża chóry śpiewały na mszy, modląc się o pokój²²⁸. O Kongresie niezwykle ciepło pisała prasa rzymska²²⁹. Korespondencja na temat tego wydarzenia i wszystkich spraw z nim związanych zajęła w archiwum rzymskim wiele miejsca²³⁰. Kongres został opisany w nr 27–28 biuletynu „Pueri Cantores” z 1981 roku²³¹. Na Kongres przybyły chóry z Niemiec, Anglii, Austrii, Belgii, Hiszpanii, Francji, Holandii, Irlandii, Włoch, Szwajcarii, USA, Japonii, Meksyku, Macao, Wenezueli²³². Podczas tegoż Kongresu w Rzymie miało miejsce walne zgromadzenie, które wybrało zarząd Międzynarodowej Federacji na kolejną kadencję. Prezydentem na następne cztery lata został ks. J. Roucairol, wiceprezydentami: S. Koesler z Niemiec, W. Buys z Holandii, ks. Higgins z Wielkiej Brytanii, ks. Meter z USA, Garia z Meksyku, Orano Yamarte z Wenezueli; W. Buys został sekretarzem operatywnym,

²²⁶ Zob. *Music Book, Maracaibo 1979/80*, C 19, Maracaibo 1979/80, AFIPC Rzym.

²²⁷ Zob. C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la F Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 59.

²²⁸ Zob. *Programme Congress Roma 1980/81*, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.

²²⁹ Zob. *La pace tra gli uomini e i popoli è il frutto della fratellanza*, „L'Osservatore Romano” 2–3 I 1981, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym; *Pace e gioia*, „L'Osservatore Romano” 7–8 I 1981, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.

²³⁰ Zob. C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.

²³¹ Zob. *XX Congresso Internazionale Pueri Cantores*, „Pueri Cantores” 27–28(1981), C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.

²³² Zob. tamże, s. 23–24.

a w siedzibie Federacji w Rzymie ks. Terzariol. Podano także propozycje następnego Kongresu Międzynarodowego w Belgii w dniach 17–22 lipca 1982 roku²³³. Ojciec święty Jan Paweł II, zwracając się do Pueri Cantores na zakończenie liturgii 1 stycznia 1981 roku w bazylice św. Piotra, powiedział: „Wy, Pueri Cantores, tworzycie Kościół, wprowadziliście dużo radości i entuzjazmu do tej celebracji eucharystycznej”²³⁴. To też wydaje się być streszczeniem idei i działania Pueri Cantores w rzeczywistości Kościoła. Spotkania z tym papieżem, jak się później okazało, będą zawsze nacechowane wielką życzliwością i dawaniem nadziei.

XXI Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w dniach 17–22 lipca 1982 roku miał miejsce w Brukseli (Belgia)²³⁵. W programie muzycznym Kongresu znalazło się: *Laudate Dominum* G.O. Pittoniego, *Kyrie* w opracowaniu F. Petersa, *Gloria* w opracowaniu J.J. Fuxa, *Dominus nuntiat* P. Celcellera, *Alleluja* J. Roucairola, *Credo III* z ...*et incarnatus est* J. des Présa, *O praise the Lord* A. Battena, *Sanctus* z mszy VIII *De Angelis* gregoriańskie, *Agnus Dei* w opracowaniu D. Bartolucciego, *Haec dies* J. Jongena, chorał finałowy z *Pasji wg. św. Jana* J.S. Bacha²³⁶. Z nielicznej zachowanej w archiwum korespondencji dotyczącej tego Kongresu dowiadujemy się, że w programie znalazły się następujące wydarzenia: 17 lipca odbyła się inauguracja w Palais du Heysel, 18 lipca miały miejsce msze narodowe dla poszczególnych Federacji, 19 lipca w Park of the Centenary odbyła się modlitwa o pokój, 20 lipca w godzinach wieczornych miał miejsce koncert galowy w Palace of the Fine Arts, 21 lipca celebrowano uroczystą mszę św. na zakończenie Kongresu w bazylice Najświętszego Serca²³⁷.

---

²³³ Zob. *Elezione del presidente*, „Pueri Cantores” 27–28(1981), s. 16–17, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.

²³⁴ Zob. Jan Paweł II, *Słowa na zakończenie Eucharystii do Pueri Cantores*, 1 I 1981, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.

²³⁵ Zob. C 21, Brussel 1982, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Federation des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 60.

²³⁶ Zob. *Music Book*, Brussels 1982, C 21, Brussels, AFIPC Rzym.

²³⁷ Zob. *Programm of the XXI International Congress Pueri Cantores, Bruxells 1982*, C 21, Brussel 1982, AFIPC Rzym.

XXII Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się w 1985 roku w Paryżu²³⁸. Działo się to już za czasów nowego prezydenta Federacji Międzynarodowej, a mianowicie S. Koeslera, wybranego w 1984 roku²³⁹. Kongres odbywał się w dniach od 2 do 7 lipca 1985 roku. W programie Kongresu znalazły się: 2 lipca w Pałacu Sportu (Palais de Bercy) inauguracja, 3 lipca w ciągu dnia i wieczorem koncerty różnych chórów Pueri Cantores (Palais de Bercy), 4 lipca w Pałacu Sportu miał miejsce koncert galowy, a w piątek 5 lipca odbyła się modlitwa o pokój w katedrze Notre-Dame, której przewodniczył Nuncjusz Apostolski we Francji, 6 lipca chóry uczestniczyły w mszach oraz dawały koncerty w parafiach Paryża, a w niedzielę 7 lipca odprawiono uroczystą mszę na zakończenie Kongresu w katedrze Notre-Dame, której przewodniczył kard. Lustiger, biskup Paryża. W koncercie galowym wzięły udział chóry z Francji, Szwajcarii, Irlandii, Włoch, Niemiec, Hiszpanii, Austrii oraz Belgii²⁴⁰. W Kongresie uczestniczyły Federacje z Niemiec, Austrii, Belgii, Kanady, Hiszpanii, USA, Francji, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Włoch, Japonii, Meksyku, Holandii, Peru, Portugalii, Ruandy, Watykanu, Szwajcarii, Wenezueli, Macao. Przybyło prawie 4 000 uczestników Kongresu, 90 chórów²⁴¹. W „L'Osservatore Romano” ukazała się też obszerna notatka na temat paryskiego Kongresu jeszcze w trakcie jego trwania²⁴². Swoją dokumentację Kongresu pozostawił S. Koesler²⁴³.

XXIII Kongres Międzynarodowy miał miejsce w Rzymie i odbył się w dniach od 28 grudnia 1987 do 1 stycznia 1988 roku²⁴⁴. Na Kongres

---

²³⁸ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront ... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 60–61.

²³⁹ Zob. C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym; FIPC 102, Koesler 3, Kongres Paris 1985.

²⁴⁰ Zob. *Programm Gala Concert XXII International Congress Pueri Cantores*, C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.

²⁴¹ Zob. *Cori partecipanti al Congresso Internazionale di Parigi 1985*, C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.

²⁴² Zob. *Un autentico spirito di fraternità...*, „L'Osservatore Romano” 1–2 VII 1985, C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.

²⁴³ Zob. FIPC 102, Koesler 3, Kongres Paris 1985, AFIPC Rzym.

²⁴⁴ Zob. C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym; FIPC 103, Koesler 4, Kongres Rzym 1987, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 66–67.

przybyli Pueri Cantores z Francji (59 chórów), Niemiec (37 chórów), Belgii (6 chórów), Austrii (4 chóry), Hiszpanii (16 chórów), Irlandii (3 chóry), Włoch (13 chórów), Holandii (3 chóry) i po jednym chórze z Kanady, Kolumbii i Szwajcarii. Po raz pierwszy na Kongresie pojawił się chór z Polski (Pueri Cantores Tarnovienses z Tarnowa)²⁴⁵. Razem przybyło przeszło 8 000 uczestników. Prasa codzienna rozpisywała się na temat przybycia do Rzymu Pueri Cantores²⁴⁶. W zeszycie muzycznym z programem śpiewanym podczas Kongresu S. Koesler pisał:

Po raz kolejny jesteśmy w Rzymie i modlimy się naszym śpiewaniem o pokój dla świata (...) wszystkim uczestnikom Kongresu życzę radości ze spotkania z Ojcem świętym w wiecznym mieście. Wielkiego entuzjazmu ze spotkania przyjaciół. Dzięki muzyce Bóg pojawia się między nami i nas oświeca²⁴⁷.

W programie Kongresu znalazły się następujące wydarzenia: 28 grudnia inauguracja Kongresu w Pałacu Sportu, 29 grudnia w auli Pawła VI na Watykanie miał miejsce Koncert Galowy, 30 grudnia odbyły się msze i koncerty w różnych bazylikach Rzymu (S. Andrea della Valle, S. Apollinare, SS. XII Apostoli, S. Cecilia, Cristo Re, SS. Cosma e Damiano, S. Francesco, S. Luigi dei Francesi, S. Maria dell'Anima, S. Maria Sopra Minerva, S. Maria in Vallicella, S. Martino, S. Elena Imperatrice, Nostra Signora del S. Cuore, Ss. Trinità al Monte Pincio, SS. Stimmate di S. Francesco, S. Giacomo in Augusta). 31 grudnia w bazylice św. Piotra miała miejsce generalna próba, a także audiencja z papieżem Janem Pawłem II. 1 stycznia msza św. w bazylice św. Piotra pod przewodnictwem papieża

---

²⁴⁵ Zob. *Elenco cori per Congresso Roma 1987-88*, C 23, Roma 1987-88, AFIPC Rzym.

²⁴⁶ Zob. *8000 Pueri Cantores domani a Roma in coro per il papa*, Il Giornale 31.12.1987, C 23, Roma 1987-88, AFIPC Rzym; *San Pietro, Sua Santità e i Pueri Cantores*, Corriere della Sera, 29 XII 1987, C 23, Roma 1987-88, AFIPC Rzym; *Per la pace migliaia di ragazzi a Roma*, Il Popolo, 29 XII 1987, C 23, Roma 1987-88, AFIPC Rzym; *Viva al Congresso Pueri Cantores*, 28 XII 1987, C 23, Roma 1987-88, AFIPC Rzym.

²⁴⁷ S. Koesler, *Introduzione al Congresso Roma 1987-88*, C 23, Roma 1987-88, AFIPC Rzym.

Jana Pawła II dla 8000 śpiewających wspólnie Pueri Cantores²⁴⁸. W muzycznym programie inauguracji Kongresu znalazło się: *Noël de français Marche des Rois* J. Noyona, 3 pieśni włoskie²⁴⁹. Kongres był doskonale przygotowany i udokumentowany po jego zakończeniu²⁵⁰. Papież Jan Paweł II na spotkaniu z Pueri Cantores 31 grudnia 1987 roku powiedział:

Drodzy młodzi, z wielką radością witam Was dzisiaj z okazji XXIII Międzynarodowego Kongresu „Pueri Cantores”. Pozdrawiam w imieniu własnym oraz tych wszystkich, którzy głęboko cenią Wasz wkład w tworzenie piękna liturgii kościelnej poprzez śpiew. Mam nadzieję, że zdajecie sobie sprawę z tego, jak bardzo pomagacie zgromadzeniu wiernych, przybliżając ich do Boga, nie tylko zapewniając ucztę dla ucha, ale poprzez dotykanie ich serc, poprzez wyrażanie śpiewem radości i smutku, uwielbienia i żalu, nadziei i miłości modlącego się ludu Bożego. Kierując do każdego z Was płynące z serca życzenia i słowa zachęty oraz w miłości do Chrystusa, naszego Zbawiciela, udzielam Wam i Waszym bliskim mojego Apostolskiego Błogosławieństwa²⁵¹.

I znów były to słowa nie tylko nadziei, ale i docenienia tego, co Pueri Cantores czyni w każdym zakątku świata dla sprawy muzyki liturgicznej.

XXIV Międzynarodowy Kongres odbył się w Holandii, w Maastricht, w dniach 5–9 lipca 1990 roku²⁵². Na Kongres przybyło 7000 chórzystów Pueri Cantores²⁵³. Organizatorem Kongresu był W. Buys. W archiwum znajduje się bogata korespondencja dotycząca Kongresu prowadzona między prezydentem S. Koeslerem, centralą w Rzymie oraz poszczególnymi chórmi, które planowały przyjazd na Kongres. Uczestnikami

²⁴⁸ Zob. *Programma del Congresso di Roma 1987–88*, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.

²⁴⁹ Zob. *Programma di inaugurazione del Congresso di Roma 1987–88*, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.

²⁵⁰ Zob. FIPC 103, Koesler 4, Kongres Rzym 1987, AFIPC Rzym.

²⁵¹ Zob. Jan Paweł II, *Discorso ai Pueri Cantores*, 31 XII 1987, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.

²⁵² Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 68–69.

²⁵³ Zob. C 24, Maastricht 1990, AFIPC Rzym; FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, 1990 Maastricht, AFIPC Rzym.

Kongresu byli chórzyci Pueri Cantores z Belgii (7 chórów), Brazylii (1 chór), Niemiec (24 chóry), Kanady (3 chóry), Anglii (4 chóry), Francji (51 chórów), Grecji (1 chór), Irlandii (2 chóry), Włoch (17 chórów), Holandii (9 chórów), Polski (1 chór), Ruandy (1 chór), Hiszpanii (21 chórów), Szwajcarii (1 chór), Austrii (9 chórów)²⁵⁴. W koncercie galowym wystąpiły chóry z Kanady, Francji, Niemiec, Szwajcarii, Austrii, Irlandii, Anglii, Belgii, Holandii, Hiszpanii, Brazylii, Ruandy i Polski²⁵⁵. Kongres był, jak zwykle, bardzo dobrze przygotowany przez prezydenta S. Koeslera i jego współpracowników²⁵⁶.

XXV Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce w Salamance w Hiszpanii w dniach 10–14 lipca 1991 roku²⁵⁷. Program Kongresu przewidywał: inaugurację 10 lipca, która była także wydarzeniem folklorystycznym, 11 lipca miała miejsce modlitwa o pokój oraz koncert pamięci Tomasa Luisa da Vittorii, 12 lipca odbywały się msze narodowe, a wieczorem koncert galowy. 13 lipca, po spotkaniu z przedstawicielami władz świeckich, miały miejsce msze i koncerty w różnych kościołach diecezji Zamora-Salamanca, 14 lipca podczas mszy na zakończenie Kongresu śpiewały wszystkie połączone chóry Pueri Cantores²⁵⁸. Kongres odbywał się pod wnikliwą kontrolą prezydenta S. Koeslera i jego współpracowników²⁵⁹.

XXVI Międzynarodowy Kongres odbył się w Rzymie. Miał on miejsce w dniach od 28 grudnia 1993 do 1 stycznia 1994 roku²⁶⁰. Odbył się już za prezydentury Wima Buysa z Holandii. Nowy prezydent w słowie powitalnym zamieszczonym w biuletynie napisał: „Kochani Pueri Cantores,

²⁵⁴ Zob. *Cori partecipanti al Congresso di Maastricht 1990*, C 24, Maastricht 1990, AFIPC Rzym.

²⁵⁵ Zob. *Gala Concert Congress Maastricht 1990*, C 24, Maastricht 1990, AFIPC Rzym.

²⁵⁶ Zob. FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, 1990 Maastricht, AFIPC Rzym.

²⁵⁷ Zob. C 25, Salamanca 1991, AFIPC Rzym; FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, 1991 Salamanca, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 70.

²⁵⁸ Zob. *Programm Congress Salamanca 1991*, C 25, Salamanca 1991, AFIPC Rzym.

²⁵⁹ Zob. FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, 1991 Salamanca, AFIPC Rzym.

²⁶⁰ Zob. C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 76–77.

dziękuję za waszą współpracę, dziękuję za waszą sympatię”²⁶¹. Program Kongresu przewidywał: 28 grudnia 1993 roku inaugurację Kongresu w auli Pawła VI na Watykanie pod przewodnictwem kard. P. Pouparda, przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Kultury, który powiedział do zgromadzonych między innymi:

Witajcie w Rzymie i na Watykanie (...) wy, którzy uczestniczycie w misterium, uczestniczycie i interpretujecie przez muzykę radość narodzenia Bożego, wy śpiewacie nadzieję, wy śpiewacie miłość, (...) muzyka, którą interpretujecie, jest piękna, ona jest najpiękniejsza teraz, bo dzięki wam jest żywa (...) wy jesteście posłańcami pokoju i siejący miłość i nadzieję (...) wy przynosicie na tę ziemię trochę nieba przez swój śpiew²⁶².

Dalej w programie znalazło się: 29 grudnia o godz. 10.00 msze św. dla Federacji krajowych, a wieczorem tego samego dnia koncerty gwiazd w kościołach Rzymu. 30 grudnia o godz. 18.00 miał miejsce koncert galowy w bazylice św. Ignacego w Rzymie. 31 grudnia odbyła się próba generalna w bazylice św. Piotra i spotkanie Pueri Cantores z Ojcem świętym Janem Pawłem II. Papiież powiedział wówczas do uczestników Kongresu:

Wasz śpiew, drodzy Pueri Cantores, należy, podobnie jak wszelkie muzykowanie, do podstawowych form wyrażania samego siebie. Muzyka i ludzki głos to jeden z najcenniejszych darów, którymi został obdarowany człowiek, aby móc dać słyszalny wyraz swoim najsztubtelniejszym nastrojom. Śpiew i gra na instrumencie należą w tradycji judeochrześcijańskiej do podstawowych form kultu Bożego, a zamilknięcie muzyki jest rozumiane jako niewątpliwy znak nastającego końca czasów. Dlatego aby zachować i rozwijać muzyczną tradycję kościelną, jak przypomniał ostatni sobór, potrzeba uzdolnionych artystów, śpiewaków i muzyków, którzy ze wszystkich sił poświęcają się rozwojowi tej artystycznej formy wyrazu²⁶³.

---

²⁶¹ W. Buys, *Introduzione*, Bollettino del Congresso Roma 1993/94, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁶² P. Poupard, *Intervento all'Inaugurazione del Congresso*, 28 XII 1993, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁶³ Jan Paweł II, *Discorso ai Pueri Cantores*, 31 XII 1993, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

I dalej mówił:

Poprzez zapał i intensywną pracę potraficie wydobyć całe piękno tej formy wyrazu. Korzystacie przy tym ze szkoły dawnych i nowych mistrzów, aby na płaszczyźnie profesjonalizmu i dobrego smaku wypowiedzieć treści serc współczesnych ludzi i przemówić do ich wnętrza. Dlatego siłą swej sztuki otwieracie samych siebie i Waszych słuchaczy na najgłębsze wymiary ludzkiego bytu²⁶⁴.

1 stycznia 1994 roku miała miejsce uroczysta Eucharystia pod przewodnictwem papieża Jana Pawła II w bazylice św. Piotra²⁶⁵. Na Kongres przybyły chóry z Włoch, Francji, Niemiec, Austrii, Irlandii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Japonii, Luksemburga, USA, Holandii, Polski (4 chóry), Rosji, Szwajcarii, Ruandy, Słowenii, Wenezueli i Zairu²⁶⁶. Niezwykle bogata jest korespondencja zgromadzona w rzymskim archiwum Pueri Cantores związana z organizacją tegoż Kongresu, zarówno ze strony Międzynarodowej Federacji, jak i poszczególnych Federacji krajowych czy bezpośrednio chórów. Korespondencja ta jest równie ciekawa z kontekście współpracy z dykasteriami Watykanu, np. Papieską Radą ds. Kultury czy Gubernatorem lub Domem Papieskim²⁶⁷. W programie muzycznym Kongresu w Rzymie znalazło się: *Salve Sancta Parents* chorałowe i następnie wielogłosowo opracowane przez S. Koeslera, *Kyrie* i *Gloria* gregoriańskie²⁶⁸. Pozostała muzyka podczas Kongresu była złożona z utworów bożonarodzeniowych z różnych krajów świata. Prasa pisała o tym Kongresie niezwykle życzliwie²⁶⁹. Obfita jest także korespondencja związana z Kongresem pozostawiona w archiwum²⁷⁰.

²⁶⁴ *Discorso di papa Giovanni Paolo II ai Pueri Cantores 31 XI 1993*, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁶⁵ Zob. *Programma*, Bollettino del Congresso Roma 1993/94, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁶⁶ Zob. *Cori partecipanti*, Bollettino del Congresso Roma 1993/94, s. 53n, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁶⁷ Zob. C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁶⁸ Zob. *Music programme Congress Roma 1993/94*, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁶⁹ Zob. *Une bénédiction divine de paix qui embrasse le monde*, „L'Osservatore Romano” 2–11 I 1994, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

²⁷⁰ Zob. C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

XXVII Międzynarodowy Kongres odbył się w dniach od 30 czerwca do 6 lipca 1995 roku w Trois-Rivieres-Québec-Montréal w Kanadzie²⁷¹. Był to zarazem czwarty Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores poza Europą i po raz kolejny w Ameryce, po Meksyku i Wenezueli. Organizatorem był ks. Claude Thompson, prezydent Federacji w Kanadzie-Quebec oraz późniejszy asystent kościelny Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores. Dzień 30 czerwca przeznaczony był na przylot wszystkich chórów do Kanady i aklimatyzację. Inauguracja Kongresu miała miejsce w dniu 1 lipca w Agora du Parc Portuaire w Trois-Rivieres, kolejnego dnia (2 lipca) także w tym samym mieście odbył się koncert chóralny. 3 lipca już w Quebec City po południu, w kościele św. Męczenników miała miejsce modlitwa o pokój, a wieczorem koncert chóralny. 4 lipca był ponownie w Trois-Rivieres pełny chóralnej obecności, w tym dniu miały miejsce dwa koncerty galowe. 5 lipca w Montrealu odbył się uroczysty koncert galowy w kościele św. Jana Chrzciciela. 6 lipca w godzinach popołudniowych celebrowano uroczystą Eucharystię w bazylice l'Oratoire na zakończenie Kongresu²⁷². W programie muzycznym Kongresu znalazło się: *Chant de Ralliement* C. Thompsona, *Canticorum Jubilo* G.F. Haendla, *Chante le Seigneur, mon âme* J. Gossa, *Kyrie* C. Thompsona, *Gloria* z mszy *Ad majorem Dei gloriam* A. Campra, *Credo III* z *Et incartatus est* G.P. da Palestriny, *Locus iste* A. Brucknera, *Ave verum* C. Saint-Saensa, *Agnus Dei* gregoriańskie, *Cantate Domino* M.R. de la Lande'a, chorał z *Pasji wg św. Jana* J.S. Bacha²⁷³. Zachowała się obfita korespondencja związana z przygotowaniem i przebiegiem Kongresu w Kanadzie²⁷⁴. Do uczestników Kongresu swoje błogosławieństwo przesłał papież Jan Paweł II²⁷⁵. Na Kongres przybyło 2 000 uczestników z Federacji Międzyna-

²⁷¹ Zob. C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 80.

²⁷² Zob. *Programm XXVII International Congress Monteral 1995*, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.

²⁷³ Zob. *Programm musica sacra XXVII International Congress Montreal 1995*, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.

²⁷⁴ Zob. C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.

²⁷⁵ Zob. *Lettera dal Card. G. B. Re a Mons. C. Thompson*, 3 VI 1995, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.

rodowej. Był to pierwszy Kongres Międzynarodowy w Kanadzie i stał się on wielkim impulsem dla działalności Pueri Cantores w tym kraju. Sam organizator, ciesząc się z tego wydarzenia ważnego dla sprawy Kościoła w Kanadzie, dziękował wszystkim za udział i świadectwo wiary²⁷⁶.

XXXVIII Międzynarodowy Kongres odbył się w 1996 roku w Salzburgu. Miał on miejsce w dniach 10–14 lipca 1996 roku²⁷⁷. Niestety, w rzymskim archiwum Pueri Cantores nie ma wielu dokumentów związanych z tym wydarzeniem²⁷⁸.

XXIX Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się w Barcelonie²⁷⁹. Organizatorem był J.M. Torrents, wówczas prezydent Federacji katalońskiej Pueri Cantores. Kongres miał miejsce w dniach 8–12 lipca 1998 roku²⁸⁰. W pierwszy dzień odbyła się inauguracja Kongresu w Palau S. Jordi w Barcelonie. 9 lipca przed południem przewidziano liturgie narodowe w kościołach Barcelony, wieczorem w Pałacu Muzyki miał miejsce koncert galowy. W piątek 10 lipca odbyły się koncerty w różnych miejscach Barcelony. 11 lipca wieczorem celebrowano modlitwę o pokój w l'AVINGUDA Maria Cristina. 12 lipca w Palau S. Jordi sprawowano uroczystą mszę św. na zakończenie Kongresu²⁸¹. W trakcie trwania Kongresu odbyło się posiedzenie prezydentów Federacji Międzynarodowej. Miało to miejsce 9 lipca i służyło przedstawieniu wszelkich informacji dotyczących następnego Kongresu. Dokonano też głosowania nad akceptacją Rzymu jako miejsca kolejnego Kongresu Międzynarodowego. Było to niezwykle ważne i zarazem trudne, jak wynika z protokołu tegoż posiedzenia, ze względu na Rok Jubileuszowy i przewidywane problemy

---

²⁷⁶ Zob. C. Thompson, *Congress a Canada 1995, Compte-Rendu*, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.

²⁷⁷ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 81.

²⁷⁸ Zob. C 28, Salzburg 1996, AFIPC Rzym.

²⁷⁹ Zob. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 101-106.

²⁸⁰ Zob. C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

²⁸¹ Zob. *Programme Congress Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

organizacyjne²⁸². W programie muzycznym, jak zwykle wydanym w zeszycie muzycznym dla chórów, znalazły się następujące kompozycje: *El rossinyol* tradycyjna pieśń katalońska, *Cant de joia* L. van Beethovena, *Pacem reliquo* F. Cruixenta, *Pax vobis* X. Montsalvatge'a, *Cantemus Domino* O. Planasa, *Kyrie, Gloria, Santus* i *Agnus Dei* I. Sagarra, *Credo III* z ... *et incarnatus est* I. Sagarra, *Adoro te devote* J. Cererolsa, *Salve Monserratina* P. Casalsa, *Alleluja* z oratorium *Mesjasz* G.F. Haendla²⁸³. Po raz pierwszy w historii Federacji asystenci kościelni Federacji Międzynarodowej, ks. C. Thompson oraz ks. J. d'Arquer, przygotowali program duszpasterski dla uczestników Kongresu²⁸⁴. Znalazły się w nim czytania biblijne, sugestie do medytacji i homilii. Wszystko było osnute wokół *Tertio millennio adveniente* – dokumentu papieża Jana Pawła II przygotowującego otwarcie Kościoła na kolejne tysiąclecie chrześcijaństwa. Kongres odbywał się pod hasłem: „Cantemus Domino, Alleluja”. Przybyły na niego chóry z Niemiec, Austrii, z całej Hiszpanii, w tym Kraju Basków i Katalonii, Belgii Walonii i Flandrii, Słowenii, Francji, Wielkiej Brytanii, Gabonu, Holandii, Irlandii, Włoch, Polski, Rosji, Ukrainy, USA. Razem było około 6 000 chórzystów²⁸⁵.

XXX Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się w Rzymie w dniach od 29 grudnia 1999 do 2 stycznia 2000 roku, w Jubileuszowym Roku Odkupienia²⁸⁶. Przybyły nań chóry z: Federacji Włoch, Francji, Niemiec, Ukrainy, Polski, Rosji, Hiszpanii, Kanady, USA, Holandii, Belgii, Szwajcarii, Brazylii. W sumie obecnych było 115 chórów²⁸⁷. Kongres rozpoczął się od inauguracji i zarazem modlitwy o pokój, której prze-

²⁸² Zob. *Réunion des présidents de la FIPC*, 9 VII 1998, Barcelona (Calatonia), C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

²⁸³ Zob. *Music Book XXIX International Congress Pueri Cantores, Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

²⁸⁴ Zob. *Spiritual programme XXIX International Congress Pueri Cantores, Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

²⁸⁵ Zob. *Bolletín International Congress Pueri Cantores, Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

²⁸⁶ Zob. C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym; L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001, s. 115–118.

²⁸⁷ Zob. *Liste choeurs Pueri Cantores*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.

wodniczył abp Piero Marini, ceremoniarz papieski. 30 grudnia miał miejsce koncert galowy w kościele św. Ignacego. 31 grudnia 1999 roku odbyła się audyencja z papieżem Janem Pawłem II, a także próba generalna wszystkich śpiewów. O północy wszyscy wysłuchali błogosławieństwa papieskiego dla świata i miasta. 1 stycznia celebrowano Eucharystię w bazylice św. Jana na Lateranie z okazji zakończenia Kongresu. 2 stycznia kard. R. Etchegey na placu św. Piotra celebrował natomiast uroczystą mszę dla dzieci z okazji Roku Jubileuszowego. Po mszy nastąpiło też błogosławieństwo i spotkanie z papieżem Janem Pawłem II²⁸⁸. Bardzo bogata jest dokumentacja Kongresu w roku jubileuszowym. Był to z pewnością jeden z najtrudniejszych logistycznie Kongresów w historii Pueri Cantores. Dokumentacja w archiwum rzymskim i korespondencja pomiędzy organizatorami w Rzymie i chórami oraz Federacją Międzynarodową i Federacjami krajowymi bardzo wyraźnie o tym świadczą²⁸⁹. Piszący te słowa był po raz pierwszy oficjalnym delegatem na Międzynarodowe Kongresy z ramienia polskiej Federacji²⁹⁰. W koncercie galowym w kościele św. Ignacego wystąpiły chóry z Kanady, Włoch, USA, Ukrainy, Francji, Polski i Rosji²⁹¹. Bardzo ważne dla Federacji Pueri Cantores było spotkanie chórów z papieżem Janem Pawłem II. Wówczas papież powiedział do nich:

Macie bardzo ważne zadanie do wypełnienia w życiu Kościoła. Jesteście małymi posłannikami piękna. Świat potrzebuje waszego śpiewu, ponieważ język piękna potrafi dotknąć serc i przyczynia się do spotkania z Bogiem. Radość, która was ogarnia, gdy śpiewacie, powinna rozszerzać się wokół was i wzbudzić do zaraźliwego entuzjazmu. Pokazujecie tę samą chęć do dobrego śpiewania, tak jak młody Mozart pokazywał w ćwiczeniu gam. Pewnego dnia, gdy był jeszcze dzieckiem, zapytano go: „Dlaczego

---

²⁸⁸ Zob. *Programm Internatiolan Congress Pueri Cantores, Roma 1999/2000*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.

²⁸⁹ Zob. C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.

²⁹⁰ Zob. *E-mail ks. A. Zająca do J. F. Duchamp z 5 XII 1999 roku*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym; *E-mail ks. R. Tyrały do J. F. Duchamp z 20 XII 1999 roku*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.

²⁹¹ Zob. *Gala Concert, International Congress Pueri Cantores, Roma 1999–2000*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.

tyle ćwiczysz?”, a on odpowiedział: „Ponieważ szukam dwóch nut, które by się lubiły!” Wy, którzy lubicie muzykę, starajcie się śpiewać coraz lepiej! Ewangelia będzie mogła głębiej przeniknąć waszą duszę i duszę tych, którym pomagacie się modlić. Będziecie w ten sposób posłannikami pokoju i miłości Boga. Wy, którzy jesteście też posłannikami wiary. Nie wystarczy, żebyście poprzez jakość waszego śpiewu poprowadzili słuchaczy do modlitwy i do skupienia. Ponieważ muzyka i śpiew święty są integralną częścią liturgii Kościoła, wasz śpiew pomaga wiernym zwrócić się do Boga, zwłaszcza podczas Eucharystii. Śpiewając na chwałę Boga, stajecie się służebnikami i cennymi pomocnikami Eucharystii. „Śpiew pozwala przeżywać wiarę jako żywiołową radość i miłość, jako ufne oczekiwanie na zbawczą interwencję Bożą” (*List do artystów* 12). Niech wasz śpiew będzie zawsze nowy, ponieważ śpiewając Panu, śpiewacie nowość łaski Boga, niewyczerpane źródło radości i pokoju. Tak, „śpiewacie Panu pieśń nową” (Ps 95,1)! Drodzy „mali śpiewacy”, niech wasz śpiew pomoże wam uczynić z waszego życia śpiew chwały dla Boga. „Niech śpiewa Bogu ten, kto żyje dla Boga” (Św. Augustyn, *Enn. In Ps 67,5*). Waszym głosem, waszą młodością, waszym życiem głosicie Jezusa, Zbawiciela²⁹².

Słowa te wiele razy i na różne sposoby stały się ważnym wyzwaniem do ożywionej działalności w późniejszym życiu Federacji Pueri Cantores. Podczas Kongresu śpiewano wiele utworów bardzo dobrej muzyki kościelnej. W zeszycie nutowym, jak zwykle przygotowywanym z okazji Kongresu, znalazły się następujące utwory do wspólnego wykonania przez wszystkich uczestników Kongresu: *Adeste Fideles* w aranżacji D. Willcocka, *Kyrie, Santus* i *Agnus Dei* z mszy *Salve Regina* J. Langlaisa, *Gloria* gregoriańskie z mszy *De Angelis* (VIII), *Credo III z ...et incarnatus est, Puer natus in Bethlehem* S. Scheidta, *En natus est Emmanuel* Pretoriusa, *Hark! The herald angels sing* F.M. Bertholdy'ego, chorał 23 z *Oratorium na Boże Narodzenie* J.S. Bacha, *Tolite Hostias* C. Saints-Saëns²⁹³. Był to ostatni Kongres za prezydentury W. Buysa. W sierpniu 2000 roku nastąpiła zmiana na stanowisku prezydenta Federacji Międzynarodowej.

²⁹² Jan Paweł II, *Przemówienie do Pueri Cantores podczas XXXI Międzynarodowego Kongresu w Rzymie*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.

²⁹³ Zob. *Music Book, International Congress Pueri Cantores, Roma 1999/2000*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.

XXXI Międzynarodowy Kongres miał miejsce w Lyonie we Francji w 2002 roku²⁹⁴. Organizatorem Kongresu był J.F. Duchamp, prezydent Federacji Francuskiej Pueri Cantores. Był to też pierwszy Kongres Międzynarodowy za kadencji nowego prezydenta Federacji Międzynarodowej, J.M. Torrentsa z Katalonii. Kongres odbywał się w dniach 10–15 lipca 1992 roku. W programie Kongresu znalazły się wszystkie tradycyjne wydarzenia, ale były także inne i wyjątkowe. Powitanie chórów miało miejsce w dniu 10 lipca. Następnego dnia (11 lipca) odbyła się „Master class” dla dyrygentów, inauguracja natomiast miała miejsce wieczorem tego dnia w Pałacu Sportu. 12 lipca chóry rozjechały się do innych miast, by uczestniczyć w liturgiach i dawać koncerty, wieczorem zaś miał miejsce koncert galowy w katedrze św. Jana. 13 lipca w Pałacu Sportu odbył się uroczysty koncert wszystkich uczestników Kongresu. 14 lipca przed południem celebrowano msze narodowe w różnych kościołach Lyonu, na Placu Bellecour miała miejsce po południu modlitwa o pokój, a o godz. 22.00 pokaz sztucznych ogni. 15 lipca w katedrze św. Jana uroczystie celebrowano Eucharystię na zakończenie Kongresu²⁹⁵. W tym wydarzeniu Pueri Cantores w Lyonie wzięło udział 5000 chórzystów z całego świata. Niezwykle ciekawy był uroczysty koncert w dniu 13 lipca w Pałacu Sportu. Nawiązywał on do słów św. Ireneusza, biskupa Lyonu: „Chwałą Boga jest żyjący człowiek”. Były one też mottem Kongresu. Rozpoczął się on prologiem ze *Stworzenia świata* J. Haydna, a zakończył *Alleluja* G.F. Haendla. Poza tym chóry śpiewały wybrane wcześniej kompozycje zgodnie z poszczególnymi wydarzeniami stworzenia w ciągu siedmiu dni i nawiązując do roku liturgicznego: Adwentu, Bożego Narodzenia, Wielkiego Postu, Wielkiego Czwartku, Wielkiego Piątku, Maryi, Zmartwychwstania²⁹⁶. Na Kongres przybyły chóry z Niemiec, Francji, Austrii, Belgii, Brazylii, Kanady, Katalonii, Kongo, Irlandii, Włoch, Polski, Holandii, Rosji, Słowenii, Ukrainy, USA²⁹⁷. Nowy prezydent Federacji Międzynarodowej

---

²⁹⁴ Zob. C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.

²⁹⁵ Zob. *Programme Congress International, Lyon 2002*, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.

²⁹⁶ Zob. *Programme Gala Concert, International Congress Pueri Cantores, Lyon 2002*, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.

²⁹⁷ Zob. *Participants International Congress Pueri Cantores, Lyon 2002*, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.

J.M. Torrents w skierowanym do uczestników słowie zamieszczonym w biuletynie napisał: „Przez śpiew my jesteśmy przed samym Bogiem, który nas wzywa do tego, by pracować dla pokoju”²⁹⁸. W śpiewniku dla chórów na Kongres znalazły się następujące kompozycje: *Gloria Dei vivens* M. Godarda, *Kyrie, Gloria, Santus, Agnus Dei* z mszy *Salve Regina* J. Langlaisa, *Credo III* gregoriańskie z ... *et incarnatus est* J. des Présa, chorał z kantaty 140 J.S. Bacha, *Ave verum* M. Godarda, *Alleluja* z oratorium *Mesjasz* G.F. Haendla²⁹⁹. Obfita jest w rzymskim archiwum Pueri Cantores korespondencja dotycząca organizacji Kongresu³⁰⁰.

XXXII Międzynarodowy Kongres miał miejsce w Kolonii. Odbывał się on w dniach od 14 do 18 lipca 2004 roku. To niezwykle ważne wydarzenie było dobrze przygotowane także dlatego, że działająca bardzo sprawnie międzynarodowa komisja Kongresów, także i w tym wypadku spełniła pokładane w niej nadzieje. W pierwszy dzień Kongresu (14 VII) miała miejsce uroczysta procesja chórów na plac katedralny, gdzie odbyła się inauguracja. 15 lipca w katedrze w Kolonii miała miejsce „permanentna” modlitwa o pokój. Przez cały dzień śpiewana była Liturgia Godzin przez poszczególne chóry. Wieczorem tego samego dnia w budynku Filharmonii odbył się uroczysty koncert. Oczywiście, w ciągu dnia miały miejsce koncerty w kościołach Kolonii. Kolejnego dnia (16 VII), znów w katedrze, pojawiły się inne chóry na modlitwie o pokój, a wieczorem miał miejsce koncert programów ludowych. Także i tego dnia w ciągu dnia odbywały się koncerty w różnych kościołach Kolonii, podobnie jak w kolejnym dniu Kongresu. 18 lipca na placu przed katedrą kolońską została odprawiona uroczysta msza św. na zakończenie Kongresu³⁰¹. Na Kongres do Kolonii przybyły chóry z Federacji: Kanady, Kongo, Indii, Rosji, Korei Południowej, USA, Belgii, Estonii, Francji, Irlandii, Włoch, Łotwy, Luksemburga, Holandii, Austrii, Polski, Szwecji, Szwajcarii, Hisz-

---

²⁹⁸ J.M. Torrents, *Motto*, Boletin International Congress Pueri Cantores, Lyon 2002, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.

²⁹⁹ Zob. *Music Book*, International Congress Pueri Cantores, Lyon 2002, C 31, Lyon 2002, AFIPC

³⁰⁰ Zob. C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym; Na tym Kongresie prezydent międzynarodowy zaproponował Federacji Polskiej organizację Kongresu Międzynarodowego w 2007 roku.

³⁰¹ Zob. *Bolletijn Congress in Köln 2004*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym. sto

panii, Niemiec³⁰². Z okazji Kongresu został wydany poza zwyczajowym biuletynem zeszyt liturgiczny, co było swego rodzaju nowością. Znalazły się w nim wszystkie informacje dotyczące modlitw podczas Kongresu, ze szczególnym uwzględnieniem przebiegu modlitwy o pokój. Wydany został w języku niemieckim, francuskim, angielskim, polskim, włoskim, hiszpańskim³⁰³. Prezydent Federacji napisał przed Kongresem list do papieża Jana Pawła II, prosząc go o błogosławieństwo dla uczestników Kongresu i informując, że przybędzie 6 000 chórzystów z 24 krajów świata, którzy będą Ewangelię śpiewać dla sprawy pokoju na świecie³⁰⁴. Pewnego rodzaju nowością przy organizacji Kongresów Międzynarodowych było także i to, że chóry, które wyraziły taką chęć, zostały przyjęte wcześniej przed Kongresem na spotkaniach chóralnych w różnych diecezjach Niemiec. Miało to miejsce w następujących miastach: Berlinie, Limburgu, Regensburgu, Essen, Freiburgu, Fuldzie, Paderborn, Hildesheim, Moguncji, Rottenburgu-Stuttgarcie, Spirze, Trewirze, Wurzburgu, Akwizgranie³⁰⁵. Wydany też został szczegółowy program dotyczący wszystkich koncertów podczas Kongresu. Były one wykonywane przez różne chóry w kościołach Kolonii, właściwie przez cały dzień³⁰⁶. W muzycznym programie Kongresu znalazło się: *Laudate Dominum*³⁰⁷ C. Monteverdiego, *Nun danket alle Got* oraz *Dona nobis pacem* J.S. Bacha, *Am Dom zo Kolle* O. Sperlinga, *Lobe den Herren* F. Schuberta, *Kyrie* J. Bethiera, *Gloria* z *Lourdes* Lécota, *Agnus Dei* J.G. Rainbergera, *Magnificat* G. Dysona, a także wiele innych śpiewów, które zostały podczas Kongresu dobrze przygotowane i stały się tradycją śpiewów *Pueri Cantores*³⁰⁸. Całe to wydarzenie odbywało się pod hasłem: „Narody idą do Twojego światła. Życie dzieci światła!”. Na Kongresie śpiewało 129 chórów z 24 krajów świata, a zatem blisko 6 000 uczestników. Po Kongresie został przygotowany zbiór

---

³⁰² Zob. *Participants*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.

³⁰³ Zob. *Liturgische Texte*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.

³⁰⁴ Zob. J. M. Torrent, *Lettera a Papa Giovanni Paolo II*, 26 VI 2004, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.

³⁰⁵ Zob. C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.

³⁰⁶ Zob. *Konzerte*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.

³⁰⁷ Zob. C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.

³⁰⁸ Zob. *Chorbuch Pueri Cantores*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.

wszystkich dokumentów, który przechowywany jest w rzymskim archiwum Pueri Cantores³⁰⁹.

XXXIII Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce w Rzymie. Odbywał się on w dniach od 28 grudnia 2005 do 1 stycznia 2006 roku. Pierwszy raz Kongres odbył się pod przewodnictwem nowego papieża Benedykta XVI³¹⁰. W programie znalazła się inauguracja w auli Pawła VI w dniu 28 grudnia. 29 grudnia przed południem miały miejsce msze w językach narodowych, a po południu koncerty w parafiach. 30 grudnia rano została odprawiona msza św. dla asystentów kościelnych, po niej zaś miało miejsce spotkanie służące przygotowaniu programu duchowości Pueri Cantores. Była to nowość na Kongresach Międzynarodowych, która pozostała na następne Kongresy. Tego samego dnia przed południem odbyła się audiencja z papieżem Benedyktem XVI, po południu zaś koncerty w kościołach, modlitwa o pokój, a wieczorem w bazylice Santa Maria Maggiore koncert „Misterium Różańca” – wyjątkowy ze względu na to, że układ chórów, jak i śpiewy były dobrane zgodnie z tajemnicami różańca. 31 grudnia miał miejsce Koncert Bożonarodzeniowy w auli Pawła VI. 1 stycznia wszystkie chóry tradycyjnie uczestniczyły, śpiewając wspólnie, w Eucharystii pod przewodnictwem papieża na zakończenie Kongresu, która tym samym była mszą św. o pokój dla świata³¹¹. Kongres odbywał się pod hasłem: „Magnificat anima mea Dominum”. 29 grudnia miało też miejsce spotkanie prezydentów i korespondentów Federacji krajowych³¹². Podczas spotkania z chórami papież Benedykt XVI 30 grudnia powiedział:

Witam Was serdecznie z okazji Kongresu w Rzymie. Pragnę podziękować Waszemu Prezydentowi za ciepłe słowa i docenić ducha, z jakim Wasza Federacja nieustannie pełni misję Kościoła w posłudze liturgii, niosąc przy tym przesłanie braterstwa i pokoju całemu światu. Okres Narodzenia Pańskiego to stosowny czas do wyśpiewania chwały Panu i wy-

³⁰⁹ Zob. C 32.1. Köln 2004. Medienspiegel, AFIPC Rzym.

³¹⁰ Zob. C 33 Roma 2005-6, AFIPC Rzym.

³¹¹ Zob. *Programma del Congresso di Roma 2005-6*, C 33 Roma 2005-6, AFIPC Rzym.

³¹² Zob. *Réunion des Présidents, Correspondents FIPC*, 29 XII 2005, C 33 Roma 2005-6, AFIPC Rzym.

rażenia naszej radości za przykładem Najświętszej Maryi, która pierwsza wyznała wdzięczność Bogu za tajemnicę Wcielenia, śpiewając Magnificat, powtarzany w Kościele od pokoleń. Tak, radujemy się; Zbawiciel się nam narodził, przyszedł do nas, aby nas uwolnić i zaprosić do swojej chwały. Sobór Watykański II nie zapomniał o tym, że Kościół głęboko ceni rolę tych, którzy poprzez swój śpiew dodają piękna liturgii. „Chrystus jest obecny, gdy Kościół modli się i śpiewa”, a my jesteśmy złączeni z Kościołem w Niebie (por. *Sacrosanctum Concilium*, nr 7–8). Macie więc do spełnienia ważną misję niesienia pomocy ludowi Bożemu w godnym odprawianiu modlitwy, ponieważ muzyka sakralna stanowi część „posługi ministerialnej” w służbie Chrystusowi (ibid., nr 112). Zawsze pamiętajcie, że kiedy „Kościół się modli, śpiewa lub działa, odżywa wiara jego uczestników, a ich umysły wznoszą się ku Bogu, tak iż mogą oddać mu duchową cześć i otrzymać Jego łaski w obfitości” (ibid., nr 33). Dlatego też pragnę podziękować Wam, młodzieży, gdyż jestem przekonany, że poza radością, jaką czerpicie ze śpiewania, jest to też wielkie poświęcenie. Dziękuję również dorosłym, którzy Wam towarzyszą i Was prowadzą. Zapewniając Was o swojej modlitwie, udzielam Apostolskiego Błogosławieństwa Wam oraz wszystkim członkom Federacji *Pueri Cantores*³¹³.

Było to niezwykle spotkanie z papieżem, który jak mało kto rozumie i zna muzykę, dlatego dla *Pueri Cantores* stało się ono przesłaniem i mobilizacją na dalszą pracę dla Kościoła. Prasa katolicka rozpisывała się o tym spotkaniu papieża z chórzystami³¹⁴.

XXXIV Międzynarodowy Kongres *Pueri Cantores* odbywał się po raz pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej, w Krakowie. Miał on miejsce w dniach od 10 do 15 lipca 2007 roku. Mottem tego wydarzenia były słowa psalmisty: „*Misericordias Domini in aeternum cantabo*”. Rozpoczęło się ono dniem skupienia, tzw. dniem duszpasterskim 10 lipca, w którym pod przewodnictwem kard. Stanisława Ryłko zebrali się prezydenci i asystenci kościelni, aby wspólnie modlić się za rodzinę Pu-

³¹³ *Discorso di Papa Benedetto XVI ai Pueri Cantores*, 30 XII 2005, C 33 Roma 2005–6, AFIPC Rzym.

³¹⁴ Zob. Benedykt XVI, *Avete una missione importante: aiutare il popolo di Dio a pregare con dignità*, *L'Osservatore Romano*, 31 XII 2005, C 33 Roma 2005–6, AFIPC Rzym.

eri Cantores w kaplicy św. Faustyny Kowalskiej w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia³¹⁵. Była to niewątpliwa nowość. Następnego dnia (11 lipca 2007) przed południem miało miejsce sympozjum międzynarodowe pt. „Poszukiwanie piękna i doświadczenie świętości w muzyce, perspektywy wychowania młodzieży na przykładzie Federacji Pueri Cantores”, które odbyło się w sali koncertowej Akademii Muzycznej w Krakowie, gdzie swoje wystąpienia zaprezentowali: prof. Paweł Taranczewski z Uniwersytetu Jagiellońskiego pt. *Piękno podstawą edukacji człowieka. Poszukiwanie piękna perspektywą nadziei*, ks. dr R. Tyrała pt. *Muzyka integralną częścią uroczystej liturgii*, o. prof. Tomasz Dąbek z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła pt. *Piękno i świętość doświadczana w muzyce. Sacrum w chorale gregoriańskim*, S. Koesler (w jego zastępstwie przeczytał wystąpienie ks. M. Linnenborn) pt. *Edukacja integralna młodego człowieka przez działanie Federacji Pueri Cantores*, J.M. Torrents pt. *Przyszłość Federacji Pueri Cantores, perspektywy wiary*³¹⁶. Wieczorem tego samego dnia na Rynku Głównym w Krakowie miała miejsce inauguracja Kongresu, podczas której głos zabrał kard. Stanisław Dziwisz, metropolita krakowski, wiceprezydent miasta Krakowa oraz prezydent Federacji J.M. Torrents. 12 lipca w południe na zaproszenie Prezydenta Miasta Krakowa wszyscy dyrygenci i przedstawiciele spotkali się w Urzędzie Miasta Krakowa, po południu zaś w kościele NMP w Krakowie-Nowej Hucie miał miejsce koncert galowy, który był misterium pt. *Idea Miłosierdzia Bożego w roku liturgicznym*. Wprowadzenie do tego koncertu przygotował kard. Franciszek Macharski, emerytowany biskup Krakowa i wielki przyjaciel Pueri Cantores. 13 lipca celebrowano msze narodowe w kościołach Krakowa, wieczorem zaś w bazylice Bożego Miłosierdzia w Krakowie odbyła się modlitwa o pokój³¹⁷. Pod przewodnictwem kard. Stanisława Nageygo SCJ wszyscy modlili się śpiewaną w pięciu językach koronką do

---

³¹⁵ Zob. C 34. Mszał, Kraków 2007, AFIPC Rzym; C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

³¹⁶ Zob. *Colloque International*, 11 VII 2007, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

³¹⁷ Zob. C 34. Mszał, Kraków 2007, AFIPC Rzym; C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

Bożego Miłosierdzia³¹⁸. 14 lipca był dniem wycieczek do znanych miejsc w Krakowie i Małopolsce, a wieczorem chóry wzięły udział w mszach św. w parafiach Krakowa oraz dały swoje indywidualne koncerty. 15 lipca w bazylice Miłosierdzia Bożego kard. Stanisław Dziwisz i bp Jan Zając (kustosz Sanktuarium Bożego Miłosierdzia) przewodniczyli Eucharystii na zakończenie XXXIV Kongresu Międzynarodowego w Krakowie³¹⁹. Na Kongres przybyło prawie 100 chórów z: Polski, Niemiec, Francji, Włoch, Szwajcarii, Hiszpanii, Katalonii, Korei Południowej, USA, Belgii Walonii, Łotwy, Austrii, Irlandii³²⁰; w sumie prawie 4 000 chórzystów³²¹. W programie muzycznym, obok stałego repertuaru Pueri Cantores, znalazła się *Missa de Misericorida Domini* oraz hymn *Misericordias Domini in aeternum cantabo* Henryka Jana Batora³²². Ta ostatnia kompozycja stała się prawdziwym „hitem” i współcześnie śpiewana jest na całym świecie przez wszystkie chóry Pueri Cantores. Swoje pozdrowienie dla uczestników Kongresu w Krakowie przesłał papież Benedykt XVI:

Ojciec święty wyraża uznanie, że Kongres zgromadził tak liczną rzeszę młodych chrześcijan z wielu krajów świata, chóry dziecięce i młodzieżowe, dla których jest to czas modlitwy, śpiewu, refleksji i wspaniałych koncertów. Życzy, by to spotkanie było dla wszystkich okazją do odkrywania piękna ukrytego w Bogu, wzajemnego poznania się, umiłowania muzyki i śpiewu oraz ubogacenia umiejętności. (...) Polecając Chrystusowi Miłosiernemu: Organizatorów, Wykonawców i Uczestników Kongresu Pueri Cantores wszystkim Jego Świątobliwość z serca błogosławi³²³.

---

³¹⁸ Melodie do koronki do Bożego Miłosierdzia w pięciu językach napisał S. Stulgrosz na kanonizację s. Faustyny Kowalskiej.

³¹⁹ Zob. C 34. Mszał, Kraków 2007, AFIPC Rzym; *Programm Congress Cracow 2007*, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

³²⁰ Zob. *Cori partecipanti al Congresso – Kraków 2007*, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

³²¹ Zob. *Newsletter International Congress Pueri Cantores Cracow 2007*, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym; C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

³²² Zob. *Music Book International Congress Pueri Cantores*, Kraków 2007, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

³²³ Zob. *Lettera dal Vaticano a nome di Papa Benedetto XVI*, 9 VII 2007, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym; C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

Szeroki patronat nad wydarzeniem objęła prasa, radio i telewizja. Powstały filmy dokumentalne po Kongresie, które zostały przekazane wszystkim chórom-uczestnikom³²⁴. Warto zaznaczyć, że w Archidiecezji Krakowskiej przed przyjazdem Pueri Cantores, w niedzielę 8 lipca 2007 roku, czytany był we wszystkich parafiach list pasterski Metropolity krakowskiego, kard. Stanisława Dziwisza, mówiący o historii, zadaniach i przesłaniu dla Kościoła Pueri Cantores. Napisał on między innymi:

Jednym z założeń Federacji chórów Pueri Cantores jest edukacja młodych przez muzykę i liturgię. Jest więc rozwijanie się duchowe oraz artystyczne. Edukacja poprzez dobrą muzykę dotyczy Kościoła, tak samo jak dbałość o duchowy rozwój uczestników liturgicznych celebracji. Kształcenie i doksztalcanie organistów, zakładanie i popieranie chórów kościelnych oraz schol liturgicznych, a także kształtowanie wspólnotowych śpiewów w naszych parafiach jest wyzwaniem chwili. To dotyczy rozwoju talentu ducha. Kościół bowiem był w historii i jest nadal strażnikiem dobrej muzyki. Koniecznie więc musimy o tym pamiętać³²⁵.

Wielki przyjaciel muzyki i muzyków kościelnych, popierający idee Pueri Cantores w Polsce, kard. Franciszek Macharski († 2016), w swoim wystąpieniu podczas koncertu galowego w dniu 12 lipca powiedział:

Na tym polega wasz dar, który przywieźliście na Kongres w Krakowie, że wasze młode głosy i radosne serca wyśpiewują, jak Chrystus zostaje wśród nas, przez cały czas obecny w wydarzeniach, żywych w liturgii. Oto one: Wcielenie Chrystusa i Jego Narodzenie, Jego Męka, Śmierć i Zmartwychwstanie, Zesłanie Ducha Świętego, Jego obecność w Eucharystii i w Kościele, i wśród nas, gdy jesteśmy zgromadzeni na słuchaniu Ewangelii, na świętowaniu, i na służbie miłosierdzia wobec bliźnich. Tak oto te koncerty i wasze śpiewanie przenoszą nas w bliskość misterium Boga. On miłosiernie pochyla się nad nami, a my z ufnością szukamy w Jezusie Chrystusie miłosierdzia dla nas i całego świata. Drodzy przyjaciele! Kościół, który żyje w Krakowie, dziękuje wam – młodzi – waszym

³²⁴ Zob. *Documentazione dopo il Congresso di Cracovia 2007*, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym; C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym.

³²⁵ S. Dziwisz, *List pasterski do Archidiecezji krakowskiej przed Kongresem Międzynarodowym Pueri Cantores*, 8 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

rodzicom, parafiom i wspólnotom, że tu jesteście, aby wyśpiewać wspólną pieśń o zmiłowaniu Boga, który nas miłuje³²⁶.

Podczas modlitwy o pokój w bazylice Miłosierdzia Bożego w dniu 13 lipca 2007 roku kard. Stanisław Nagy SCJ mówił do Pueri Cantores:

Wasz Kongres młodych śpiewaczek i śpiewaków przyprowadził Was dziś tu do świątyni Bożego Miłosierdzia, ażeby prosić Boga o pokój. To jest wyjątkowe miejsce do spełnienia przez Was waszego ważnego zadania. Bo to jest rzeczywiście wasze zadanie: śpiewać Bogu, ale i śpiewać do Boga i prosić Go o pokój. A sanktuarium Bożego Miłosierdzia jest wyjątkowo korzystnym miejscem, ażeby tak się modlić waszym pięknym śpiewem³²⁷.

I trzeba tutaj przypomnieć jeszcze jeden tekst wystąpienia, a mianowicie na zakończenie Kongresu podczas Eucharystii, kiedy kard. Stanisław Dziwisz mówił do Pueri Cantores:

Gdy powrócicie do swoich domów bogaci o przeżyte prawdy tajemnicy Boga bogatego w Miłosierdzie, pogłębianą wiarę oraz przeżytą wspólną radość i jedność, staniecie się jeszcze bardziej wysłańcami Dobrej Nowiny. Boże cuda dokonywać się będą dzięki Wam, dzięki Waszej radości, młodości, nadziei oraz dbałości o piękno w liturgii poprzez Wasz wspólny śpiew. Zanieście więc to wszystko do swoich domów i rodzin, do waszych parafii, do wszystkich ludzi, których spotkacie. (...) Moi kochani Pueri Cantores, niech nie braknie Wam nigdy sił do głoszenia swoim życiem o tych prawdach, których tutaj doświadczyliście. Nie ustawajcie w drodze. Niech Wasze śpiewanie przekracza wszelkie granice. Weźmijcie stąd siłę i moc do śpiewania życiem, do wiary nieustraszonej, do odwagi kroczenia za Jezusem w codziennym życiu³²⁸.

---

³²⁶ F. Macharski, *Wystąpienie podczas koncertu galowego z okazji XXXIV Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Krakowie*, 12 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

³²⁷ S. Nagy SCJ, *Homilia podczas modlitwy o pokój w bazylice Bożego Miłosierdzia podczas XXXIV Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores*, 13 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

³²⁸ S. Dziwisz, *Homilia na zakończenie Kongresu Międzynarodowego Pueri Cantores*, 15 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

Po Kongresie został wydany album ze zdjęciami, DVD z filmem o Pueri Cantores oraz materiały naukowe z wystąpieniami na międzynarodowym sympozjum³²⁹.

XXXV Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores z założenia miał być bardzo ekumeniczny, ostatecznie tak się, niestety, nie stało, choć był wielką modlitwą o jedność chrześcijan. Kongres miał miejsce w Sztokholmie w Szwecji w dniach od 8 do 12 lipca 2009 roku. Mottem były słowa: „Instrumenta pacis Tuis”. W programie muzycznym znalazły się kompozycje tradycyjnie wykonywane podczas Kongresów Pueri Cantores, kilka utworów z tradycji skandynawskiej, a także nowe specjalnie zamówione utwory na Kongres. Prezydent Federacji Szwedzkiej Pueri Cantores Anna Maria Hedin skomponowała hymn Kongresu: *Instrumenta pacis Tuis*. Inne kompozycje szwedzkich muzyków to między innymi: E. Walstein *Jubilate Deo in voce laudis*, części stałe to dzieło Delibesa³³⁰. W programie znalazło się: 8 lipca inauguracja Kongresu na wyspie (Area Circus), dokąd wszyscy przepływali barkami. Przewodniczył jej bp Andreas Arborelius OCD (dzisiaj kardynał), uczestniczyli w niej przedstawiciele Rady Kościoła Szwedzkiego. 9 lipca 2009 roku przed południem odbył się kurs Master Class dla dyrygentów i zainteresowanych, w południe miało miejsce przyjęcie w Urzędzie Miasta, a wieczorem uroczysty koncert galowy zatytułowany *Perły życia* wedle scenariusza jednego z biskupów – Martina Lonebo³³¹. Wzięły w nim udział wszystkie chóry, śpiewając razem. 10 lipca przed południem celebrowano msze narodowe w różnych kościołach Sztokholmu, po południu zaś modlitwa o pokój w różnych kościołach miasta, a następnie procesja ewangelizacyjna ulicami Sztokholmu, a później wspólne ekumeniczne nieszpory na placu przy katedrze³³². 11 lipca (w dzień św. Benedykta, patrona Europy) przed południem w budynku katedry Sztokholmu miało miejsce walne zgromadzenie Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores, które wybrało na

---

³²⁹ Zob. C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym; Film TVN, *Misericordias Domini ..* z XXXIV Kongresu Międzynarodowego w Krakowie w 2007 roku, C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym

³³⁰ Zob. *Music Book*, C 35.1, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.

³³¹ Zob. *Gala Concert Congress Stockholm 2009*, C 35.1, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.

³³² Zob. *Prayer for peace*, C 35.2, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.

siódmego prezydenta Federacji ks. Roberta Tyrałę z Polski. Po południu na placu przy kościele pod przewodnictwem kard. Waltera Kaspera oraz bp Andreeasa Arboreliusa wszystkie chóry uczestniczyły w mszy św. wigilii niedzielnej³³³. 12 lipca przed południem na wyspie (Area Circus) odbyło się ekumeniczne zakończenie Kongresu³³⁴. Na Kongres przybyły chóry z Austrii, Belgii, Katalonii, Republiki Demokratycznej Konga, Niemiec, Irlandii, Włoch, Korei Południowej, Łotwy, Polski, Portugalii, Hiszpanii, Szwecji, Ukrainy³³⁵. Anna Maria Hedin, prezydent Federacji Szwedzkiej Pueri Cantores, po zakończeniu Kongresu dokonała dokładnej oceny finansowej oraz merytorycznej Kongresu³³⁶. Z całą pewnością był to jeden z najważniejszych Kongresów w historii. Także dlatego, że odbywał się w miejscu ekumenicznego dialogu chrześcijaństwa. Po zakończonym Kongresie ukazał się film dokumentalny o jego przebiegu³³⁷.

XXXVI Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce w Rzymie od 28 grudnia 2010 do 1 stycznia 2011 roku³³⁸. Kongres odbywał się pod hasłem: „Deus Caritas est” zaczerpniętym z pierwszej encykliki papieża Benedykta XVI i był swego rodzaju złożonym mu hołdem. Ważne dla Pueri Cantores było to, że właśnie ten papież popierał działania Pueri Cantores w świecie i dlatego zrodziła się myśl, by Kongres był dla niego dowodem wdzięczności. Do tych słów został też skomponowany przez Henryka Jana Botora hymn Kongresu pt. *Deus Caritas est*. W dniu 28 grudnia w auli Pawła VI uroczystym otwarciem Kongresu pod przewodnictwem kard. Tarcisio Bertone SDB, podczas którego przekazane zostały wspólnocie Pueri Cantores relikwie św. Dominika Savio, rozpoczęło

---

³³³ Zob. *Programm Congress*, Stockholm 2009, s. 5–19, C 35.1, Stocholm 2009, AFIPC Rzym; *Vigil Mass*, C 35.2, Stocholm 2009, AFIPC Rzym.

³³⁴ Zob. *Final Ecumenical Divine Service*, C 35.2, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.

³³⁵ Zob. *Programme Congress*, Stockholm 2009, s. 26–29, C 35.1, Stocholm 2009, AFIPC Rzym.

³³⁶ Zob. A. M Hedin, *A report from the 35th International and Ecumenical Congress Pueri Cantores in Stockholm*, C 35.2, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.

³³⁷ Zob. Film *Instrumentis pacis tui ... z XXXV Międzynarodowego w Sztokholmie w 2009 roku*, C 35.1, Stocholm 2009, AFIPC Rzym.

³³⁸ Zob. FIPC 263, Tyrała 14, Roma 2010–11, AFIPC Rzym; FIPC 264, Tyrała 15, Roma 2010–11 A, AFIPC Rzym; FIPC 265, Tyrała 16, Roma 2010–11 B, AFIPC Rzym.

się kolejne święto chóralne Pueri Cantores w Rzymie. 29 grudnia przed południem miały miejsce msze św. w językach narodowych w kościołach Rzymu, wieczorem w bazylice Santa Maria Maggiore odbył się koncert galowy pod hasłem „Deus Caritas est... Venite Adoremus”. Brały w nim udział wszystkie chóry Federacji, a wprowadzenie wygłosił kard. Stanisław Ryłko, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Świeckich³³⁹. 30 grudnia rano miała miejsce msza św. dla asystentów kościelnych z całego świata, a później spotkanie mające na celu stworzenie wspólnego programu duchowości Pueri Cantores. Następnie miało miejsce spotkanie z papieżem Benedyktem XVI na audiencji w auli Pawła VI na Watykanie, kolejno wieczorem odbyły się koncerty w kościołach Rzymu. 31 grudnia przed południem w bazylice Santa Maria Sopra Minerva miała miejsce modlitwa o pokój. 1 stycznia wszystkie chóry zaśpiewały w bazylice św. Piotra podczas mszy św. pod przewodnictwem papieża Benedykta XVI na rozpoczęcie nowego roku, prosząc o pokój dla świata. Wieczorem tego samego dnia miał miejsce nadzwyczajny koncert w auli Papieskiego Instytutu Muzyki Kościelnej w Rzymie, który świętował rok 2011 jako 100. rocznicę powołania do istnienia. Właśnie z tej okazji, ponieważ Federacja swoją siedzibę ma w Instytucie, chóry Pueri Cantores wykonały uroczysty koncert, rozpoczynając tak naprawdę obchody 100-lecia Papieskiego Instytutu Muzyki Kościelnej³⁴⁰. W muzycznym programie na Kongres, oprócz stałego repertuaru Pueri Cantores, znalazło się między innymi: *Deus caritas est* H.J. Batora, *Kyrie*, *Gloria*, *Sanctus*, *Agnus Dei* skomponowane na bazie gregoriańskiej mszy *De Angelis VIII* przez odpowiedzialnego za muzykę w Federacji Olivera Sperlinga z Kolonii. W zeszycie muzycznym umieszczono także kolędy z całego świata śpiewane w różnych językach³⁴¹. W biuletynie Kongresowym swoje przesłanie zawarł kard. Stanisław Ryłko, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Świeckich:

---

³³⁹ Zob. *Gala Concert ... Programme XXXVI International Congress Pueri Cantores*, s. 40–43, Roma 2010–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym; S. Ryłko *Introduction Gala Concert, XXXVI International Congress Pueri Cantores*, s. 40–43, Roma 2010–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

³⁴⁰ Zob. *Programme XXXVI International Congress Pueri Cantores*, s. 21–25, Roma 2010–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

³⁴¹ Zob. *Music Book*, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

Wspólnoty Waszych chórów i cała Federacja to żywa część Kościoła Chrystusowego. A jest ona tym bardziej ważna, że jest to wspólnota ludzi młodych i do tego żywo związana z liturgią Kościoła. To przecież tam najlepiej słycać głos Chrystusa i czuć Jego bijące dla nas Serce. To zanurzenie się w atmosferze modlitwy, stworzonej przez wiernych zaangażowanych w celebrację liturgiczną, pomaga wszystkim, nawet tym mniej wierzącym, napęlić serce mocą Chrystusa. I tutaj ważną i powiedziałbym niezastąpioną rolę spełniacie Wy, którzy śpiewacie słowa przepelnione treściami ewangelicznymi, i to w sposób, który unosi serce do Boga. Gdy słyszy się to piękno, to ma się wrażenie, iż coś z Boskiej rzeczywistości spływa na nas. Potrzebni jesteście Kochani! Potrzebni jesteście z Waszym śpiewem, ale jeszcze bardziej z Waszą wiarą, którą przecież dobrze słycać w wyśpiewywanych utworach. Przybywacie do świętego Piotra, aby przy nim umocnić Waszą wiarę. On przeszedł dość bolesną drogę, zanim stał się opoką Kościoła. Ostatecznie, poprzez swoją miłość do Pana Jezusa, stał się naprawdę człowiekiem wiary. Dzisiaj i Wy możecie zaczerpnąć z jego wiary. A potrzebni jesteście jako ludzie wierzący i wrażliwi na piękno. Potrzebni jesteście Kościołowi i całemu społeczeństwu dla jego harmonijnego rozwoju³⁴².

Uczestnikami Kongresu były chóry z: Austrii, Belgii Walonii, Katalonii, Republiki Demokratycznej Konga, Francji, Niemiec, Irlandii, Włoch, Łotwy, Polski, Portugalii, Hiszpanii, Szwecji, Ukrainy, USA, Korei Południowej³⁴³. W sumie obecni byli przedstawiciele 18 krajów świata – blisko 6000 uczestników Kongresu w Rzymie. Podczas audiencji dla Pueri Cantores w dniu 30 grudnia papież Benedykt XVI powiedział:

Bardzo się cieszę, że mogę się z Wami dziś spotkać w czasie Waszego 36. Międzynarodowego Kongresu, odbywającego się tutaj, w Rzymie. Dziękuję Wam za zaangażowanie w apostołstwo poprzez liturgiczny śpiew chóralny. Jak stwierdza św. Augustyn: „Śpiew jest wyrazem radości i... miłości” (*Sermones*, 34, 1). Wznosząc do Boga głosy uwielbienia, wyrażacie naturalne pragnienie każdego człowieka, ażeby Go wychwalać pieśniami

---

³⁴² S. Ryłko, *Introduzione, Programma del Congresso Pueri Cantores, Roma 2010–11*, s. 5–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

³⁴³ Zob. *Programme XXXVI International Congress Pueri Cantores*, s. 27–29, Roma 2010–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

miłości. Trudno jest znaleźć słowa dla przekazania prawdziwej radości wypływającej z miłosnego spotkania z Bogiem, jednakże piękna muzyka jest w stanie wyrazić coś z tej tajemnicy miłości Boga względem nas i naszej do Niego, o czym przypomina nam temat Waszego Kongresu: *Deus Caritas est*. Pamiętajcie zawsze, że Wasz śpiew jest służbą. Na pierwszym miejscu jest to służba Bogu, sposób oddania Mu należynej chwały. Później to także służba wiernym, pomoc we wznoszeniu serca i umysłu ku Panu w modlitwie. Wreszcie, to służba całemu Kościołowi, dająca przedsmak liturgii niebiańskiej, celu każdego prawdziwego kultu, kiedy chóry aniołów i świętych jednoczą się w niekończącym się wyśpiewywaniu miłości i chwały. Drodzy młodzi Przyjaciele, dziękuję Wam i Waszym nauczycielom śpiewu kościelnego za cenną służbę na rzecz Liturgii. Zachęcam Was wszystkich do wytrwałości. Czujcie się zawsze uczestnikami życia wspólnot chrześcijańskich, do których należycie. Strzeżcie radości, jaką niesie ze sobą przyjsie Jezusa i coraz bardziej odkrywajcie, jak On Was bardzo kocha. Wszystkim Wam błogosławię³⁴⁴.

Te słowa na kolejne lata stały się też programem dla *Pueri Cantores*, ale i przesłaniem tego wielkiego papieża. Jak się później okazało, było to ostatnie spotkanie z nim w tej właśnie roli. Prasa katolicka opisywała Kongres z wielką przychylnością³⁴⁵. Po zakończonym Kongresie ukazał się album ze zdjęciami dokumentujący wydarzenia Kongresowe³⁴⁶.

XXXVII Międzynarodowy Kongres odbył się w Granadzie w Hiszpanii w dniach od 11 do 15 lipca 2012 roku³⁴⁷. Kongres odbywał się pod hasłem: „*Congregare in unum*” i było to wyjątkowo uzasadnione, także ze względu na dziedzictwo kulturowe, jakie zastali uczestnicy Kongresu właśnie w tym wyjątkowym miejscu, jakim jest Granada. Dlatego też w zeszycie muzycznym oprócz stałego repertuaru *Pueri Cantores* znalazło się także wiele utworów typowych dla hiszpańskiego kręgu kulturo-

³⁴⁴ Benedykt XVI, *Discorso ai Pueri Cantores*, 30 XII 2010, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

³⁴⁵ Zob. *Nella musica il mistero dell'amore di Dio*, L'Osservatore Romano, 31 XII 2010, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

³⁴⁶ Zob. *Deus Caritas est ... XXXVI Congressu Internationalis Pueri Cantores*, red. R. Tyrała, J. M. Torrents, Kraków 2011.

³⁴⁷ Zob. FIPC 266, Tyrała 17, Granada 2012, AFIPC Rzym; FIPC 267, Tyrała 18, Granada 2012 A, AFIPC Rzym.

wego, zwłaszcza dla Andaluzji. Hymn Kongresu przygotował wiceprezydent Federacji Międzynarodowej Robert Michales do słów *Congregare in unum*. Części stałe zaś były tradycją hiszpańską. Najpierw *Kyrie* anonimowego kompozytora z XVII wieku, a inne były kompozycjami T.L. da Vitorii³⁴⁸. Wszystko zaczęło się inauguracją Kongresu na Plac de Toros de Granada w dniu 11 lipca 2012 roku, podczas której wszyscy uczestnicy zapoznali się z tradycją ludową Andaluzji, a J.M. Torrents otrzymał od papieża Benedykta XVI medal św. Grzegorza za zasługi dla Kościoła. 12 lipca odbyła się Eucharystia i spotkanie asystentów kościelnych z poszczególnych krajów świata, a następnie miały miejsce uroczyste koncerty chórów *Pueri Cantores* w kościołach Granady. 13 lipca w parafiach i kościołach Granady celebrowano modlitwy o pokój. Wszystkie chóry wzięły udział w tej modlitwie. 14 lipca w Auditorio Manuel de Fala odbył się uroczysty koncert galowy. 15 lipca w katedrze w Granadzie biskup Granady celebrował uroczystą Eucharystię i dokonało się zamknięcie Międzynarodowego Kongresu w Hiszpanii³⁴⁹. Prezydent Federacji podczas inauguracji Kongresu, przed dekoracją J.M. Torrentsa, powiedział:

Josep Maria Torrents, nasz wielki przyjaciel i prezydent *Pueri Cantores*, to człowiek głębokiej wiary w Boga i miłości do każdego z nas. Jego działalność jako prezydenta Federacji była bardzo dynamiczna. Był on odnowicielem działalności *Pueri Cantores* w poszczególnych krajach świata, a nasza Federacja stała się dzięki jego zabiegom bardziej rodziną i odznacza się dzisiaj autentyczną jednością chrześcijańskich ideałów. Bardzo mocno zabiegał, by dzieci i młodzież *Pueri Cantores* nie tylko pięknie śpiewali, ale by żyli na co dzień Ewangelią. To wszystko wynikało z jego wewnętrznego piękna. Troska o każdy chór, nawiązywane kontakty personalne i nieustanne mobilizowanie innych do działania – oto cechy człowieka, który stał się ważnym zwornikiem działalności przez piękno muzyki liturgicznej w Kościele. Józef dla *Pueri Cantores* jest jak dobry ojciec oraz serdeczny przyjaciel. Służący zawsze dobrą radą, kierujący się radami serca oraz dobra wspólnego. Nie pamiętający o sobie, ale zawsze

---

³⁴⁸ Zob. *Cantatorium*, XXXVII International Congress *Pueri Cantores*, Granada 2012, C 37, Granda 2012, AFIPC Rzym.

³⁴⁹ Zob. *Programme XXXVII International Congress Pueri Cantores*, Granada 2012, C 37, Granda 2012, AFIPC Rzym.

o innych. Cieszymy się, wszyscy z Tobą – drogi Przyjacielu – że Ojciec Święty Benedykt XVI zauważył twoje zasługi dla Kościoła i dla nas i odznaczył Cię orderem św. Grzegorza Wielkiego³⁵⁰.

Na Kongres przybyły chóry z Hiszpanii, Katalonii, Francji, Szwecji, Ukrainy, Polski, Austrii, Włoch, Niemiec, Belgii, Republiki Demokratycznej Konga, Szwajcarii, Szwecji, Portugalii, USA, Wenezueli³⁵¹. Po Kongresie został przygotowany zbiór wszystkich dokumentów, który przechowywany jest w rzymskim archiwum Pueri Cantores³⁵². Ciekawy jest też film dokumentalny przygotowany po zakończeniu Kongresu³⁵³.

XXXVIII Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się w Waszyngtonie w dniach od 3 do 7 lipca 2013 roku³⁵⁴. Był on pomyślany jako Kongres Międzynarodowy, zwłaszcza dla chórów Ameryki Północnej z udziałem innych chórów Pueri Cantores. Kongres odbywał się pod hasłem: „Thesaurus inestimabilem”, gdyż miał pokazać, jakim to skarbcem nieocenionej wartości jest muzyka kościelna, jak naucza Sobór Watykański II. W programie znalazło się: 3 lipca inauguracja w National Shrine. 4 lipca chóry Pueri Cantores wzięły udział w uroczystej paradzie z okazji Dnia Niepodległości Stanów Zjednoczonych przed Białym Domem, co było dla nich z pewnością wielkim przeżyciem. 5 lipca pod monumentem T. Jeffersona miała miejsce modlitwa o pokój dla świata, a wieczorem odbył się koncert galowy. Zakończenie Kongresu miało miejsce w bazylice Niepokalanego Poczęcia NMP w dniu 6 lipca na Eucharystii pod przewodnictwem kard. Donalda Wuerla, arcybiskupa Waszyngtonu³⁵⁵. W muzycznym repertuarze znalazło się wiele kompozycji z tradycji Pueri Cantores, muzyki amerykańskiej; P. French skomponował hymn

---

³⁵⁰ R. Tyrała, *Laudazio per J. M. Torrents, XXXVII International Congress Pueri Cantores*, 11 VII 2012 Granada, AFIPC, R. Tyrała, Kraków.

³⁵¹ Zob. *Programme XXXVII International Congress Pueri Cantores*, Granada 2012, s. 22–23, C 37, Granda 2012, AFIPC Rzym.

³⁵² Zob. C 37.1, Granda 2012, AFIPC Rzym.

³⁵³ Zob. Film *XXXVII Międzynarodowego Kongresu w Granadzie w 2012 roku*, C 37.1, Granda 2012, AFIPC Rzym.

³⁵⁴ Zob. FIPC 268, Tyrała 19, Washington 2013, AFIPC Rzym.

³⁵⁵ Zob. *Programme XXXVIII International Congress Pueri Cantores*, Washington 2013, C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.

Thesaurus inestimabilem, śpiewano mszę gregoriańską *De Angelis VIII*³⁵⁶. Prezydent Pueri Cantores w muzycznym zeszycie, który otrzymali wszyscy uczestnicy Kongresu, napisał:

I znów wszyscy razem spotkamy się na Kongresie, tym razem w Waszyngtonie, to wielka radość, gdy Pueri Cantores jest razem, gdy łączą nas wspólne ideały i gdy możemy głośno wyśpiewać chwałę Boga w pięknie muzyki kościelnej, a dla świata modlić się o pokój. Tym razem spotykamy się w szczególnym momencie historii Kościoła, bowiem przeżywamy nasz Kongres w Roku Wiary. Ma on być niejako momentem ożywienia wiary w nas, którzy jesteśmy chrześcijanami. A dla nas – Pueri Cantores – jest także czasem powrotu do ideału dbałości o skarbiec muzyki kościelnej, który jest wielki i wspaniały, a którym my na co dzień żyjemy i nadal go rozwijamy. Pisałem już o tym do Was po Kongresie w Granadzie: w lipcu 2013 roku udamy się do Waszyngtonu DC, na XXXVIII Międzynarodowy Kongres, który przeżywać będziemy pod hasłem: „Thesaurus inestimabilem” („skarbiec nieocenionej wartości”, KL 112). Kongres będzie szczególnym przesłaniem dbałości o piękno muzyki kościelnej. Wydarzenie to tak jest bowiem pomyślane, że odbędzie się w 50-lecie opublikowania soborowej konstytucji o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, która w VI rozdziale mówi o muzyce kościelnej. Może to jest okazja, byśmy przygotowując się do tego wydarzenia, zechcieli zapoznać się z dokumentami Kościoła dotyczącymi muzyki kościelnej, tymi, które wynikają z soborowego nauczania, ale i z nauczaniem papieża, zwłaszcza Benedykta XVI, który nie tylko jest muzykiem, ale przede wszystkim teologiem muzyki kościelnej. Jest to także okazja, by pokazać nasz sposób dbałości o piękno i jakość muzyki kościelnej. Wszystkich, którzy otrzymacie do Waszych domów „Music Book”, proszę, byście dobrze przygotowali go od strony muzycznej, tak byśmy, gdy przybędziemy do Waszyngtonu, wszyscy wspólnie śpiewali na chwałę Boga i dla pożytku ludzi. To jest także sposób, prócz duchowego, który będą proponować nasi asystenci duchowi, na dobre przygotowanie, a potem przeżycie Kongresu w Waszyngtonie. Z serdeczną modlitwą za całą rodzinę Pueri Cantores, w dniu inauguracji Roku Wiary³⁵⁷.

---

³⁵⁶ Zob. *Music Book, XXXVIII International Congress Pueri Cantores*, Washington 2013, C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.

³⁵⁷ R. Tyrała, *Introduzione per Music Book, XXXVIII International Congress Pueri Cantores*, Washington 2013, C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.

Kongres ten był wielkim wydarzeniem w historii Pueri Cantores, a jako kolejny w Ameryce, w tej części świata po Kongresach w Meksyku, Wenezueli i Kanadzie, stał się zarazem niezwykle przesłaniem na przyszłość.

XXXIX Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores miał miejsce w Paryżu w dniach od 9 do 13 lipca 2014 roku³⁵⁸. Organizatorem Kongresu był prezydent Federacji francuskiej Jean Henric. Kongres był okazją, aby wspomnieć zmarłego 50 lat wcześniej, w 1963 roku, założyciela Pueri Cantores, ks. Ferdynanda Maillaeta. Dlatego też mottem Kongresu były jego prorocze słowa: „Jutro wszystkie dzieci świata będą śpiewać Boży pokój”. Była to także okazja do uczczenia daty 70 lat powstania francuskiej Federacji Pueri Cantores³⁵⁹. Na Kongres przybyły chóry Pueri Cantores z: Niemiec, Austrii, Belgii, Katalonii, Korei Południowej, Hiszpanii, USA, Francji, Łotwy, Polski, Włoch, Portugalii, Szwecji, Szwajcarii³⁶⁰. W sumie przybyło na Kongres przeszło 5000 chórzystów. W programie Kongresu znalazło się: 9 lipca 2014 roku inauguracja na Esplanade des Invalides, 10 lipca przed południem miały miejsce msze św. w językach narodowych w różnych kościołach Paryża, po południu i wieczorem odbyły się liczne koncerty w kościołach Paryża. 11 lipca przed południem w kościołach Paryża celebrowano modlitwy o pokój, wieczorem zaś uroczysty koncert galowy w Pałacu Sportu. 12 lipca w godzinach porannych miała miejsce msza św. dla asystentów kościelnych chórów Pueri Cantores ze świata, a w południe wszyscy delegaci i prezydenci oraz dyrygenci chórów zostali przyjęci przez kardynała A. Vingt-Troisa, arcybiskupa Paryża, tego samego dnia wieczorem w katedrze Notre Dame pod przewodnictwem biskupa Paryża, miała miejsce Eucharystia na zakończenie Kongresu. 13 lipca – podobnie jak w przypadku inauguracji – na Esplanade des Invalides odbyła się ceremonia zamykająca Kongres Pueri Cantores.

---

³⁵⁸ Zob. FIPC 269, Tyrala 20, Paris 2014, AFIPC Rzym.

³⁵⁹ Zob. *Programme XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.

³⁶⁰ Zob. *Programme XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, s. 22–25, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.

res w Paryżu³⁶¹. W muzycznym zeszycie na paryski Kongres umieszczono wiele śpiewów tradycji francuskiej, Pueri Cantores, ale także nowości, jak np. hymn Kongresu skomponowany przez M. Henrica *Pueri omnes pacem Dei cantabunt*, czy też mszę specjalnie zamówioną i przygotowaną na Kongres przez Thierry'ego Escaicha³⁶². Prezydent Pueri Cantores we wstępie do tego nutowego zeszytu pisał:

Już niedługo spotkamy się na 39. Międzynarodowym Kongresie w Paryżu, miejscu, gdzie narodziła się nasza Federacja. Tam bowiem wszystko się zaczęło. To w Paryżu śpiewał nasz pierwszy chór pod wodzą ks. Ferdynanda Maillleta i to rok 1944 (a więc 70 lat temu) uznajemy za początek rodziny we Francji. Wracamy więc do domu i całujemy ze czcią rękę Matki. Chcemy znów nabrać siły do naszej aktywności dla dobra duchowości i rozwoju muzycznego naszej rodziny. Temu też ma służyć nasze zgromadzenie w Paryżu. Tam jedziemy po to właśnie, by raz jeszcze wyznaczyć za naszym założycielem Mons. Ferdynandem Mailletem († 1963), że ważne dla nas są wartości chrześcijańskie, modlitwa i troska o pokój oraz dobra muzyka kościelna na celebracjach liturgicznych i w ogóle. A nasze hasło: Jutro wszystkie dzieci świata będą śpiewać Boży pokój – jest nadal nieustannym wyzwaniem³⁶³.

Po zakończonym Kongresie Federacja Francuska Pueri Cantores na pamiątkę tego wydarzenia wydała album ze zdjęciami i wspomnieniami, a także płytę DVD z Kongresu, zwłaszcza z koncertu galowego³⁶⁴.

XL Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores odbył się w Rzymie na przełomie 2015/16 roku³⁶⁵. Był to pierwszy rzymski Kongres za pontyfikatu papieża Franciszka. Odbywał się w Roku Miłosierdzia, a jego mottem były słowa: „Cantate Spem Vestram”. 28 grudnia 2015 roku miała

---

³⁶¹ Zob. *Programme XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, s. 26–43, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.

³⁶² Zob. *Music Book, XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.

³⁶³ R. Tyrała, *Introduction Music Book, XXXIX International Congress Pueri Cantores*, 22 XI 2013 Kraków, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.

³⁶⁴ Zob. Film *Demain tous les enfants du monde chanteront la paix de Dieu XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.

³⁶⁵ Zob. FIPC 270, Tyrała 21, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

miejsce inauguracja Kongresu w auli Pawła VI. Przewodniczył jej abp Rino Fisichella, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji. Początkowo planowana była uroczysta procesja do bazyliki św. Piotra i przejście przez Drzwi Święte, ale ze względów bezpieczeństwa zostało to jednak odwołane. 29 grudnia w godzinach przedpołudniowych w kościołach Rzymu sprawowano msze w językach narodowych, a wieczorem w różnych kościołach odbyły się koncerty „gwiazd”. 30 grudnia celebrowano modlitwę o pokój i znów w różnych kościołach Rzymu odbyły się koncerty „gwiazd”. 31 grudnia o godz. 8.00 miała miejsce Eucharystia dla asystentów kościelnych, a następnie audiencja specjalna dla Pueri Cantores z papieżem Franciszkiem. 1 stycznia Eucharystia odprawiana pod przewodnictwem papieża zakończyła Kongres w Rzymie³⁶⁶. Autorem logo tego Kongresu był ks. Seweryn Puchała, który tak tłumaczył jego znaczenie:

Bazylika św. Piotra w kolorze żółto-białym, bo to kolory flagi Watykanu. Wpisane na czerwonych liniach białe neumy Alleluja (z okresu wielkanocnego), ponieważ centrum roku liturgicznego, w której bierze czynny udział Federacja Pueri Cantores, jest Wigilia Paschalna. (...) Bazylika rysowana ręką dziecka, więc na dole jest niedokończona, symbolizuje też różne dzieci i młodzież z całego świata, przechodzi w neumy, ponieważ gdy Pueri Cantores śpiewają, pojawia się piękna harmonia (tak jak w chorale gregoriańskim). Neumy to każdy konkretny chórzysta w Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores. Słowa zapisane są literami rzymskimi według kolumny Trajana, co jest również bezpośrednim odniesieniem do stolicy Włoch. (...) Herb Pueri Cantores jest wpisany w kontury bazyliki, częściowo wychodzi poza nie. Ponieważ ten ruch kościelnych służy liturgii Kościoła, ale także ewangelizuje tych, co są poza Kościołem. Każdy chórzysta jest wysłannikiem piękna, pokoju i nadziei do dzisiejszego świata³⁶⁷.

To niezwykle ważne, że motto i logo miały być sposobem oddziaływania na młodych Pueri Cantores i z całą pewnością w tym wypadku się to

³⁶⁶ Zob. *Programme XL International Congress Pueri Cantores*, Roma 2015–16, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

³⁶⁷ S. Puchała, *Tłumaczenie logo XL Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie 2015–16*, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

sprawdziło³⁶⁸. W programie muzycznym jak zwykle pojawiła się tradycja muzyczna Pueri Cantores i wiele śpiewów związanych z okresem Bożego Narodzenia. Hymn Kongresu *Cantate Spem Vestram* skomponował Carlo Fermalvento z Włoch. Podczas Eucharystii miała być wykonana msza ku czci NMP kard. D. Bartolucciego³⁶⁹, ostatecznie nie było to możliwe. Na Kongres przybyły chóry z: Austrii, Belgii, Brazylii, Katalonii, Hiszpanii, Francji, Niemiec, Irlandii, Włoch, Japonii, Korei Południowej, Łotwy, Meksyku, Polski, Portugalii, USA³⁷⁰. Audiencja z papieżem Franciszkiem dla wspólnoty Pueri Cantores była niezwykle wydarzeniem. Po powitaniu przez prezydenta i zadawanych pytaniach przez chórzystów, papież przeprowadził katechezę³⁷¹. Spotkanie miało następujący przebieg. Pierwsza chórzystka zadała pytanie: „Co Ojciec Święty myśli o naszym śpiewie? Czy Wasza Świątobliwość lubi śpiewać?”. Ojciec święty odpowiedział:

Co myśli o naszym śpiewie? Czy lubi śpiewać? (...) Chciałbym jeszcze więcej posłuchać, jak śpiewacie! Słyszałem tylko jedną pieśń i mam nadzieję, że zaśpiewacie jeszcze inne... Lubię słuchać śpiewania, ale, jeśli ja bym zaczął śpiewać, to wyszedłbym na osła, bo nie potrafię. Mówić dobrze też nie umiem, bo mam wadę wymowy i problem z fonetyką... Ale bardzo lubię słuchać śpiewu. I opowiem wam jedną anegdotę. Kiedy byłem dzieckiem – jest nas pięcioro rodzeństwa – kiedy byliśmy dziećmi, mama, w sobotę, o drugiej po południu, usadzała nas przed radiem, żebyśmy słuchali. A czego słuchaliśmy? W każdą sobotę nadawano transmisję z opery. I mama uczyła nas o tej operze, wyjaśniała nam: „Słyszysz, jak ten śpiewa...?”. Już będąc dzieckiem, podobało mi się słuchanie śpiewu. Ale nigdy nie umiałem śpiewać. Natomiast jeden z moich dziadków,

---

³⁶⁸ Logo to w częściowy sposób zostało użyte też w okładce niniejszej książki. Stało się to zupełnie celowo, jako że Kongres w Rzymie na przełomie 2015/16 był programowy dla przyszłości Pueri Cantores.

³⁶⁹ Zob. *Music Book XL Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie 2015–16*, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

³⁷⁰ Zob. *Cori participant*, Programma, XL Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie 2015–16, s. 20–30, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

³⁷¹ Przesłanie papieża Franciszka zawarte w katechezie jest tak niezwykle ważne dla przyszłości Federacji Pueri Cantores, dlatego autor uznał, że powinno ono być tutaj podane w całości.

który był stolarzem, kiedy pracował, zawsze śpiewał, zawsze. To, że lubię słuchać śpiewania, mam od dziecka. Bardzo lubię muzykę i śpiew. A co myślę o waszym śpiewaniu? Mam nadzieję usłyszeć go jeszcze więcej. Zgoda? Możliwe to jest? Powiem wam jedną rzecz: śpiew wychowuje duszę, dobrze na nią wpływa. Na przykład, kiedy mama chce uspić dziecko, nie mówi mu: „Raz, dwa, trzy, cztery...”. Śpiewa mu kołysankę... śpiewa ją... i to dobrze robi dla jego duszy, dziecko się uspokaja i zasypia. Święty Augustyn mówi bardzo piękne zdanie. Każdy z was musi się go nauczyć w swoim języku. Mówiąc o życiu chrześcijańskim, o radości chrześcijańskiego życia, mówi tak: „Śpiewaj i wędruj”. Życie chrześcijańskie jest wędrówką, ale to nie jest smutne wędrowanie, tylko wędrowanie radosne. I właśnie dlatego śpiewa. Śpiewaj i wędruj, nie zapomnij! Niech każdy to powie w swoim języku: śpiewaj i wędruj! [powtarzają: „Śpiewaj i wędruj!”] Nie słyszałem dobrze... [„Śpiewaj i wędruj!”] No właśnie. Zapamiętajcie to sobie: śpiewaj i wędruj! A w ten sposób twoja dusza będzie się jeszcze bardziej cieszyć radością Ewangelii.

Postawiono mu także drugie pytanie: „Jak to Ojciec Święty robi, że zawsze jest taki dobry, nigdy się nie gniewa? I jakie dobre postanowienia ma Wasza Świątobliwość na nowy rok?”. Papież odpowiedział:

Pewnego razu podszedł do Jezusa młody chłopak i zadał Mu pytanie podobne do twojego; powiedział: „Jezu, Nauczycielu dobry”. A Jezus spojrział na niego i mu odpowiedział: „Nie, nikt nie jest dobry, tylko sam Bóg”. Pan Jezus mówi, że tylko Bóg jest dobry. A my? Czy jesteśmy źli? Nie, pół na pół, jesteśmy trochę tacy i trochę tacy... My mamy ciągle tę ranę po grzechu pierworodnym, która nadal sprawia, że nie jesteśmy zbyt dobrzy... Ale pamiętaj zawsze: tylko Bóg jest dobry, a jeśli ty chcesz znaleźć dobroć, idź do Pana, On cały jest dobrocią, cały miłością, cały miłosierdziem. A wiesz, jak ja to robię, żeby być trochę dobrym? Zbliżam się do Pana Boga. I proszę Go: „Panie, żebym nie był wielkim grzesznikiem, żebym nie był bardzo zły, żebym nikomu nie wyrządził zła, żebym nie zazdrościł, żebym nie wmieszał się w układy, których jest tak dużo...”. I tego rodzaju rzeczy. Prosić o łaskę, by być dobrym, bo tylko Bóg jest dobry. Tego też musicie się nauczyć. Powiemy to wszyscy razem? Każdy w swoim języku: „Tylko Bóg jest dobry”. [powtarzają: „Tylko Bóg jest dobry”]. Jeszcze raz. [„Tylko Bóg jest dobry”]. Pamiętacie tę radę św. Augustyna, którą powtarzaliście wszyscy razem? Jak to było? [odpowiadają: „Śpie-

waj i wędruj!”]. Tylko Bóg jest dobry. Dobrze to zapamiętajcie. Jednak są dobrzy ludzie, tak, którzy zbliżają się do Pana – święci! Wielu świętych, ukrytych w codziennym życiu, w naszym życiu, wiele osób, które cierpią i ofiarowują cierpienia za nawrócenie grzeszników. Wielu, wielu ludzi, którzy bardzo zbliżają się do dobroci Boga, to są święci. Ale kto jedynie jest dobry? [odpowiadają: „Bóg!"]. Tylko Bóg jest dobry. Kolejne pytanie: „Czy się kiedykolwiek gniewam?”. Tak. Gniewam się, ale nie gryzę! Czasami denerwuję się, kiedy ktoś robi coś złego, zbiera mi się trochę... Ale pomaga mi, jeśli się zatrzymam i pomyślę o tych sytuacjach, kiedy to ja wywołałem gniew u innych. Zastanawiam się i zadaję sobie pytanie: Czy przeze mnie kiedyś ktoś się denerwował? Ależ tak, wiele razy. Więc nie masz prawa się gniewać. Ale on zrobił... Tak, ale jeśli on zrobił tą złą rzecz, niedobłą, zawołaj go i porozmawiaj z nim jak z bratem, porozmawiaj jak brat z siostrą, rozmawiaj, rozmawiaj. Ale bez złości, bo gniew jest trujący, truje ci duszę. Nieraz widziałem dzieci i młodzież przestraszonych. Dlaczego? Bo rodzice, albo ktoś w szkole, krzyczą na nich. A kiedy ktoś jest rozgniewany i krzyczy, wyrządza zło, rani: nakrzyczeć na kogoś to jak zadać duszy cios nożem, to nic dobrego. Rozumiecie? Ja się gniewam, tak, czasem się gniewam, ale pomaga mi, że pomyślę o tych razach, kiedy ja rozgniewałem innych, to mnie trochę uspokaja, czyni mnie łagodniejszym. Denerwowanie się to coś, co źle wpływa nie tylko na drugą osobę, ale na ciebie samego, truje ciebie samego. A są ludzie, jakich z pewnością znacie, którzy mają zgorzkniałe dusze, zawsze mają powód do narzekania i żyją ciągle zagniewani. Wydaje się, jakby co rano myli sobie zęby octem, że są tacy zdenerwowani! Tacy ludzie... to jest choroba. Rozumie się, że jeśli jest coś, co mi się nie podoba, trochę się denerwuję. Ale to przyzwyczajenie do denerwowania się, przyzwyczajenie do krzyku, przyzwyczajenie do krzyczenia na innych, to jest trucizna! Pytam was i odpowiedzcie mi każdy we własnym języku, jaka była dusza Pana Jezusa, słodka czy gorzka? [odpowiadają: „Słodka!"]. Dlaczego była słodka? Bo kiedy się gniewał, to gniew nie dostawał się do Jego duszy, służył tylko, żeby coś poprawić. A potem znów powracał do Niego pokój. „Jakie dobre postanowienia Ojciec Święty ma no nowy rok?” Powziąłem jedno takie postanowienie w tych dniach, kiedy spędziłem trochę czasu na rekolekcjach: więcej się modlić. Bo zdałem sobie sprawę, że biskupi i księża – a ja jestem biskupem – muszą prowadzić lud Boży przede wszystkim modlitwą, to pierwsza służba. Opowiem wam pewną historię.

Na początku chrześcijaństwa było bardzo dużo pracy, bo dużo ludzi się nawracało i apostołowie nie mieli czasu. No i niektórzy przyszli, żeby się pożalić, że nie dbali oni dobrze o wdowy i o sieroty. To była prawda, ale nie mieli czasu, żeby się wszystkim zajmować. Zrobili więc między sobą naradę i zdecydowali wyznaczyć niektórych ludzi tylko do tego, żeby służyli ludziom. To był moment ustanowienia diakonów. Diakoni stąd się wzięli. Możecie to zobaczyć w księdze Dziejów Apostolskich. I co mówi Piotr, święty Piotr, pierwszy Papież? Co mówi? „Oni będą robić to, a my, apostołowie, zajmiemy się tylko dwiema sprawami: modlitwą i głoszeniem Ewangelii, przepowiadaniem”. To znaczy, że dla biskupa pierwszym zadaniem jest modlitwa, pierwszym zadaniem: nie można być biskupem w Kościele, jeśli modlitwa nie jest na pierwszym miejscu. A następnie głoszenie Ewangelii. W tych dniach, odpowiadając na twoje pytanie, pomyślałem, że dobrym postanowieniem na nowy rok byłoby trochę więcej się modlić. Tak? Was też pytam: myślicie, że dla was też byłoby to dobre postanowienie? [odpowiadają: „Tak!"]. Trochę więcej się modlić. Bo Kościół idzie naprzód dzięki modlitwie świętych. Módlcie się za Kościół!

I w końcu padło trzecie pytanie: „Kiedy Ojciec Święty był mały, kim marzył, żeby zostać? Wieczorem, gdy oglądam telewizję z rodziną, widzę dużo smutnych i dramatycznych historii – czy świat zawsze już taki będzie, kiedy będę duża?”. Papież Franciszek odpowiedział:

Gdybym wam powiedział prawdę w odpowiedzi na pierwsze pytanie, to byście się śmiali... No cóż, powiem prawdę. Pytanie było: „Kiedy Ojciec Święty był mały, kim marzył, żeby zostać?”. Kiedy byłem mały, często chodziłem z babcią, ale też z mamą, na targ, na zakupy. W tamtych czasach nie było supermarketów, nie było telewizji, nic z tych rzeczy... Targ był na ulicy i były tam stoiska z warzywami, owocami, mięsem, rybami i wszystko tam się kupowało. Pewnego dnia, w domu, zapytano mnie przy stole: kim chciałbyś być, jak będziesz duży? Wiecie, co odpowiedziałem? Rzeźnikiem. Dlaczego? Bo rzeźnik z tamtego targu – były trzy czy cztery stoiska z mięsem – brał nóż i kroił na kawałki... to jest sztuka, a ja lubiłem go obserwować, patrzeć na niego. Teraz to się oczywiście zmieniło, ale odpowiadając na twoje pytanie, kiedy byłem mały, zamierzałem zostać rzeźnikiem. To by mi się wtedy podobało. Dalej, drugie pytanie – a to jest poważne! „Wieczorem, gdy oglądam telewizję z rodziną, widzę dużo smutnych i dramatycznych historii – czy świat zawsze już taki będzie, też

kiedy będę duża?”. To, co mówisz, to prawda. Dzisiaj wielu ludzi na świecie cierpi. Są wojny. Ileż ich jest? W Afryce, pomyślcie, ile tam wojen. Na Bliskim Wschodzie, gdzie urodził się Pan Jezus, jedna wielka wojna. Ukraina, wojna. W wielu miejscach. W Ameryce Łacińskiej są wojny. To okropne rzeczy! A co robią wojny? Prowadzą do biedy, cierpienia, wyrządzają zło. Tylko smutne rzeczy... Pomyślcie o dzieciach. Wy, chłopcy i dziewczynki, mali i więksi, macie dar od Boga, możecie śpiewać, być szczęśliwi, żyć po chrześcijańsku, jak mówił św. Augustyn – jak to szło, co mówił św. Augustyn? [odpowiadają: „Śpiewaj i wędruj!”] – ale na świecie są dzieci, które nie mają co jeść; są dzieci, które nie mogą chodzić do szkoły, bo jest wojna, bieda i nie ma szkół; są dzieci, które, kiedy zachorują, nie mają możliwości pojechać do szpitala. Módlcie się za te dzieci. Módlcie się! Ale czy świat już zawsze taki będzie? Świat może się zmienić na lepsze. Jest jednak jedna sprawa, o której nie lubi się rozmawiać, ale o której trzeba mówić: na świecie jest walka między dobrem a złem – mówią o tym filozofowie – walka między diabłem a Bogiem. Ona nadal trwa. Kiedy każdemu z nas przychodzi ochota, żeby zrobić coś złego, nawet jakieś małe zło, to jest to podszept diabła, który poprzez słabość, jaką pozostawił w nas grzech pierworodny, prowadzi nas do tego. Zło można robić zarówno w małych rzeczach, jak i w dużych; zarówno w wojnach, jak i – na przykład – kiedy jakiś chłopak albo dziewczyna kłamie: to wojna przeciwko Bożej prawdzie, przeciw prawdzie życia, przeciw radości. Ta walka między diabłem a Bogiem, jak mówi Biblia, będzie trwała aż do końca. To jest jasne, nie? Zrozumieliście to? To jest jasne. Wszyscy mamy w sobie pole bitwy. Walczymy wybierając między dobrem a złem, wszyscy. Mamy łaski i pokusy i musimy rozmawiać o tym z księdzem proboszczem, z katechetą, żeby lepiej się poznać na tych sprawach. To po pierwsze. Po drugie: na świecie jest bardzo dużo dobra i ja się pytam: dlaczego te dobre rzeczy nie są reklamowane? Dlaczego wydaje się, że ludzie bardziej lubią patrzeć na zło i słuchać złych wiadomości? Pomyślimy o Afryce: tyle zła, tyle wojen – jak powiedziałem – ale są misjonarze, kapłani, siostry zakonne, którzy całe życie tam spędzili, głosząc Ewangelię, w ubóstwie... Kiedy w zeszłym miesiącu pojechałem do Afryki, zastałem tam Siostrzyczki... przychodzi mi na myśl jedna z nich, 83-letnia, jest Włoszką, i powiedziała mi: „Jestem tutaj odkąd miałam 26 lat”. I jest wiele świętych rodzin, wielu rodziców, którzy dobrze wychowują dzieci. Dlaczego w telewizji nie widać rodziny, która dobrze wychowuje, która do-

brze wychowuje dziecko? Nie widać! Skąd ten pociąg do zła? Wydaje się, że bardziej podoba się oglądanie brzydkich rzeczy niż rzeczy pięknych, rzeczy wielkich. Diabeł robi swoją część – to prawda – ale również Bóg robi swoją część: tylu świętych ludzi! Nie tylko na misjach, ale na świecie, w pracy, w rodzinach; tylu rodziców, tylu dziadków i babć, którzy znoszą choroby, problemy; a tego w telewizji nie widać. Dlaczego? Dlatego, że to nie ma dobrego ratingu, tego się nie reklamuje... Tutaj, we Włoszech, odkryłem, że jest dużo stowarzyszeń, mężczyzn i kobiet, którzy poświęcają część swojego czasu, aby być przy kimś, towarzyszyć innym, opiekować się chorymi. To jest dobre. Ale tego nie widać w reklamach. Prawda czy nie? Jeśli chcesz mieć dobry rating – czy to dziennikarski, czy telewizyjny, czy jakkolwiek chcesz – pokazuj tylko złe rzeczy, bo dobrymi ludzie się nudzą. Albo może oni nie potrafią przedstawiać w dobry sposób, umiejętnie pokazywać dobrych rzeczy. Kiedy ty [zwraca się do dziewczynki, która zadała pytanie] oglądasz telewizję, w twoim domu, pamiętaj o tych sprawach: jest na świecie walka dobra ze złem, jest wiele dzieci, które cierpią, są wojny, dzieją się złe rzeczy, bo ta walka rozgrywa się między Bogiem a diabłem; ale myśl też o wielu świętych ludziach, o wielu ludziach, którzy poświęcają swoje życie, żeby pomagać innym, żeby modlić się za innych. Ale dlaczego w telewizji nie widać sióstr klauzurowych, które całe życie spędzają modląc się za wszystkich? To nie interesuje... Może bardziej ciekawe są błyskotki jakiejś ważnej firmy, które się pokazuje... rzeczy prowadzące do próżności. Nie dajmy się oszukać! Na świecie jest dużo strasznego zła i to jest sprawka diabła przeciw Bogu; ale jest też dużo świętych rzeczy, świętych, rzeczy wielkich, które są dziełem Boga. Jest wielu ukrytych świętych. Nie zapomnijmy tego słowa: ukryci święci, ci, których my nie widzimy. Zgoda? Bardzo wam za to wszystko dziękuję. Ale chciałbym jeszcze usłyszeć jakąś piosenkę, żeby powiedzieć, czy mi się podoba, czy nie, jak śpiewacie... I jeszcze jedna rzecz: chciałbym usłyszeć, jak powtarzacie, jakie to było według św. Augustyna chrześcijańskie życie? Jak trzeba żyć? [odpowiadają: «Śpiewaj i wędruj!】. Śpiewaj i wędruj! I drugie: kto jest dobry? [«Tylko Bóg jest dobry»]. Właśnie. A teraz czekam na ładną piosenkę... Dziękuję! Nastąpił śpiew, a później jeszcze papież Franciszek powiedział: Teraz mogę odpowiedzieć: bardzo ładnie śpiewacie! Dziękuję! Udzielę wam błogosławieństwa i przyjmijcie

też moje życzenia na nowy rok. A jutro widzimy się w Bazylice, bardzo się cieszę. Pomódlmy się do Matki Bożej, każdy w swoim języku³⁷².

Na koniec papież udzielił błogosławieństwa. Kongres odbił się szerokim echem w życiu Pueri Cantores. Chóry często powracają do tego wydarzenia.

XLI Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores był niezwykle ważny, także ze względu na to, że po wcześniejszych wydarzeniach chóralnych w Ameryce Północnej (Kanada, Meksyk, USA) oraz w Ameryce Południowej (Wenezuela), ten Kongres w założeniach służył ożywieniu działalności Pueri Cantores w Ameryce Południowej. Był więc szóstym Kongresem poza Europą. Kongres miał miejsce w Rio de Janeiro w Brazylii w dniach 17–22 lipca 2017 roku³⁷³. Był on z oczywistych względów mniej liczny, ale ideologicznie niezwykle znaczący. Rozpoczął się od ceremonii otwarcia w katedrze w Rio de Janeiro 18 lipca. 19 lipca miały miejsce msze narodowe w różnych kościołach miasta, w tym samym dniu wszystkie przybyłe na Kongres chóry dawały koncerty w różnych kościołach. 20 lipca na uniwersytecie stanowym w Rio de Janeiro odbyło się naukowe sympozjum związane z muzyką kościelną. Swoją wykład na temat Pueri Cantores przedstawił prezydent Federacji ks. R. Tyrała³⁷⁴. Tego samego dnia po południu miały miejsce msze i koncerty w parafiach, zaś o godz. 20.00 odbył się koncert galowy w Teatrze Miejskim, podczas którego wystąpiły wszystkie chóry Federacji. 21 lipca w piątek wszystko rozpoczęło się od wspólnej próby chórów, podczas jej trwania miała miejsce msza dla asystentów (w dolnej kaplicy katedry), a następnie modlitwa o pokój (początkowo planowana na Corcovado, niestety z powodów atmosferycznych przeniesiona do katedry św. Sebastiana). 22 lipca w sobotę wieczorem miała miejsce msza na zakończenie Kongresu w katedrze Rio de Janeiro, której przewodniczył kard. Orani Tempesta, biskup Rio de

---

³⁷² Franciszek, *Katecheza dla Pueri Cantores*, 31 XII 2015, XL Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie 2015–16, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.

³⁷³ Zob. C 41, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym; FIPC 271, Tyrała 22, Congresses, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym.

³⁷⁴ Zob. R. Tyrała, *The resonance of Vatican Instruction in the Musicam Sacram on the 50th Anniversary of its promulgation*, I Congresso International de Musica Sacra da UFRJ, FIPC 271, Tyrała 22, Congresses, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym.

Janeiro³⁷⁵. Na Kongres przybyły chóry z Brazylii, Niemiec, Polski, Meksyku, Columbii, Korei Południowej, Francji, Szwecji³⁷⁶. Organizatorem Kongresu była Federacja Pueri Cantores w Brazylii na czele z jej prezydentem, M.A. Lischem. Był to zarazem ostatni Kongres za kadencji prezydenta międzynarodowej Federacji Pueri Cantores ks. R. Tyrały. Kongres ten stał się ważny ze względu na ślad pozostawiony dla przyszłości Federacji. Był symboliczny poprzez wagę oddziaływania i rozwoju idei Pueri Cantores w Ameryce Łacińskiej. Był to ostatni element w projekcie ożywienia działalności Pueri Cantores w obecnym miejscu Kościoła, żywego i przynoszącego nadzieję dla świata.

Podsumowując ten rozdział, należy wyraźnie podkreślić, że 41 Międzynarodowych Kongresów, które zorganizowano w latach 1947–2017, czyli w ciągu siedemdziesięciu lat działalności Pueri Cantores, były niezwykle zróżnicowane. Jedne były bardzo liczebne, inne mniej. Podczas niektórych przygotowano specjalne wydarzenia, inne były powieleniem pewnej tradycji programowej. Zawsze odbywały się uroczyste liturgie Eucharystii i modlitwy o pokój. Niewątpliwie ważne były koncerty samych chórów i te występy zwane galowymi. Pojawiały się też nowości, takie jak sympozja, kursy dla dyrygentów, dni skupienia, msze dla asystentów kościelnych. Podczas Kongresów w Rzymie zawsze miały miejsce spotkania z papieżem. Federacja w swojej historii słuchała głosu papieży: Piusa XII, Jana XXIII, Pawła VI, Jana Pawła II, Benedykta XVI, Franciszka, cyklicznie powracając na świętowanie do Wiecznego Miasta. W Rzymie odbyło się 14 kongresów, w tym jeden współorganizowany w Loreto. W Paryżu, gdzie rozpoczęła się działalność Pueri Cantores, odbyły się 4 kongresy, a we Francji dodatkowo jeszcze dwa w: Lourdes i Lyonie. W Niemczech miały miejsce trzy kongresy: dwa w Kolonii i jeden Würzburgu. W Holandii odbyły się dwa: w Bois le Duc oraz Maastricht. W Hiszpanii trzy: w Santiago de Compostela i Madrycie, Salamance i Granadzie. W Austrii dwa: w Wiedniu i Salzburgu. Po jednym w pozostałych państwach europej-

---

³⁷⁵ Zob. *Programme Congress Rio de Janeiro, 2017*, FIPC 271, Tyrała 22, *Congresses, Rio de Janeiro 2017*, AFIPC Rzym.

³⁷⁶ Zob. *Carais participandes do XLI Congresso International Pueri Cantores, Rio de Janeiro 2017*, FIPC 271, Tyrała 22, *Congresses, Rio de Janeiro 2017*, AFIPC Rzym.

skich miastach: Londynie (Anglia), Brukseli (Belgia), Barcelonie (Katalonia), Krakowie (Polska) i w Sztokholmie (Szwecja). W sumie w Europie miało miejsce 35 kongresów międzynarodowych. Nie bez znaczenia był także fakt organizacji Kongresów w Ameryce Północnej i Południowej – w Meksyku (Guadalajara), Wenezueli (Maracaibo), Kanadzie (Trois-Rivieres-Québec-Montréal), USA (Waszyngton) i w Brazylii (Rio de Janeiro). Jeden Kongres odbył się też w Azji w Tokyo (Japonia). Poza Europą miało zatem miejsce 6 kongresów międzynarodowych. Podczas tych muzyczno-wychowawczych wydarzeń tysiące chórzystów zetknęło się z ideą Pueri Cantores i z całą pewnością dokonało się niezwykle dobro, którym wielu z nich dzieliło się z innymi.

Szczegółowe zestawienie miejsc organizacji i dat kongresów pokazuje to jeszcze czytelniej rozmiar tych wydarzeń:

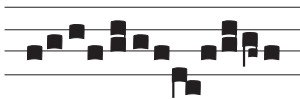
1. Paryż (FRANCJA), 6–13 lipca 1947 roku
2. Rzym (WŁOCHY), 21–25 kwietnia 1949 roku
3. Rzym (WŁOCHY), 28 marca – 1 kwietnia 1951 roku
4. Kolonia (NIEMCY), 6–12 kwietnia 1953 roku
5. Rzym (WŁOCHY), 20–25 kwietnia 1954 roku
6. Paryż (FRANCJA), 4–10 lipca 1956 roku
7. Lourdes (FRANCJA), 4–7 lipca 1958 roku
8. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia – 2 stycznia 1960/61 roku
9. Santiago de Compostela i Madryt (HISZPANIA), 2–9 lipca 1963 roku
10. Loreto i Rzym (WŁOCHY), 1–7 kwietnia 1964 roku
11. Rzym (WŁOCHY), 4–9 lipca 1967 roku
12. Guadalajara (MEKSYK), 27 grudnia 1969 – 1 stycznia 1970 roku
13. Würzburg (NIEMCY), 23–27 lipca 1971 roku
14. Bois le Duc – 's-Hertogenbosch (HOLANDIA), 5–9 lipca 1972 roku
15. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 1974 – 1 stycznia 1975
16. Londyn (ANGLIA), 7–11 lipca 1976 roku
17. Tokyo (JAPONIA), 15–19 lipca 1977 roku
18. Wiedeń (AUSTRIA), 13–16 lipca 1978 roku
19. Maracaibo (WENEZUELA), 27 grudnia 1979 – 1 stycznia 1980
20. Rzym (WŁOCHY), 27 grudnia 1980 – 1 stycznia 1981
21. Bruksela (BELGIA), 17–22 lipca 1982 roku

22. Paryż (FRANCJA), 2–7 lipca 1985 roku
23. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 1987 – 1 stycznia 1988 roku
24. Maastricht (HOLANDIA), 5–8 lipca 1990 roku
25. Salamanka (HISZPANIA), 10–14 lipca 1991 roku
26. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 1993 – 1 stycznia 1994 roku
27. Trois – Rivières – Québec – Montréal (KANADA), 30 czerwca – 7 lipca 1995 roku
28. Salzburg (AUSTRIA), 10–14 lipca 1996 roku
29. Barcelona (KATALONIA), 7–12 lipca 1998 roku
30. Rzym (WŁOCHY), 29 grudnia 1999 – 2 stycznia 2000 roku
31. Lyon (FRANCJA), 10–15 lipca 2002 roku
32. Kolonia (NIEMCY), 14–18 lipca 2004 roku
33. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 2005 – 1 stycznia 2006 roku
34. Kraków (POLSKA), 10–15 lipca 2007 roku
35. Sztokholm (SZWECJA), 8–12 lipca 2009 roku
36. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 2010 – 1 stycznia 2011 roku
37. Granada (HISZPANIA), 11–15 lipca 2012 roku
38. Waszyngton (USA), 3–7 lipca 2013 roku
39. Paryż (FRANCJA), 9–13 lipca 2014 roku
40. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 2015 – 1 stycznia 2016 roku
41. Rio de Janeiro (BRAZYLIA), 17–22 lipca 2017 roku.

Na każdym kongresie śpiewano muzykę chóralną, często z towarzyszeniem organów lub innych instrumentów. Zestawienie zawarte w aneksie pracy jest tylko małą próbą tego, co Pueri Cantores śpiewało podczas Kongresów Międzynarodowych. Dotyczy to tylko muzyki wielogłosowej, bo przecież śpiewano też wiele chorału gregoriańskiego, ale to byłoby odrębnym zagadnieniem. Być może w przyszłości powinna ukazać się osobna publikacja, która podjęłaby zagadnienie tylko tego, co śpiewają Pueri Cantores, oczywiście po zebraniu takiej muzyki ze wszystkich krajów świata, gdzie działała i działa Federacja.

Rozdział VI

Współpraca Federacji z innymi instytucjami

Bardzo ważna dla działalności Federacji Pueri Cantores była współpraca z festiwalami oraz szkołami i organizacjami muzycznymi. Te działania w historii Pueri Cantores okazały się, jak pokazują liczne świadectwa, niezwykle stymulujące dla działania i żywotności samej Federacji, były ponadto niejako wyjściem na zewnątrz i otwarciem się na innych.

1. Rassegna Internazionale di Musica Sacra, Loreto

W Loreto w 1961 roku rozpoczął swoją działalność wyjątkowy Festiwal Rassegna Internazionale di Cappelle Musicali, który – organizowany w bazylice Domu Matki Bożej – był od samego początku pomyślany jako *homagium* złożone Maryi, do której przybywają pielgrzymi ze świata, dlatego nie mogło tam zabraknąć także i chórów. Augusto Castellani, twórca i założyciel Rassegna Internazionali di Cappelle Musicali, od samego początku stworzył program Festiwalu, podczas którego ważne były: przesłuchania chóralne – wszak był to konkurs – śpiew chórów w kaplicy Domu Matki Bożej, uroczyste koncerty galowe, a nade wszystko celebrowanie Eucharystii na zakończenie Festiwalu. W działaniach tych prawie od początku na zaproszenie A. Castellaniego uczestniczyła Federacja Pueri Cantores, której Kongres Międzynarodowy w 1964 roku skła-

dał się z dwóch części – pierwsza miała miejsce w Loreto, a druga w Rzymie. Warto tutaj zaznaczyć, że ta współpraca rozpoczęła się za sprawą ks. Fiorenzo Romity, ale także rozwijała się za czasu prezydentury jego następców. Była to historia troski, a także uzupełniania i dbałości o muzykę kościelną ery po soborowej. Przez długie lata prezydenci Pueri Cantores przybywali na Festiwal w Loreto, by równocześnie drugi raz w roku spotkać się w sprawach Federacji. Poniżej szczegółowo przedstawiono każdą Rassegna, w której brała udział Federacja, aby lepiej dostrzec ważność tematu. Dokumentacja współpracy z Rassegna w archiwum rzymskim Pueri Cantores jest bardzo bogata, dlatego trzeba poświęcić jej przywołaniu wyjątkowe miejsce. Oczywiście, nie przez wszystkie lata, od 1962 do 2017 roku, ta współpraca była równie intensywna, ale to co zostanie tutaj przedstawione, jest ważnym obrazem tej działalności.

Druga edycja Rassegna Internazionale di Cappelle Musicali w Loreto odbyła się w dniach 25–29 kwietnia 1962 roku¹. Od samego początku współpracy Pueri Cantores z Rassegna widać wielką determinację, jedność ideałów z tym wydarzeniem muzycznym oraz porozumienie ks. Fiorenzo Romity z organizatorami, zwłaszcza z Augusto Castellanim². Ksiądz Romita sprecyzował też, na czym może polegać wkład Pueri Cantores w Rassegna. Dotyczyło to udziału chórów Federacji w wydarzeniu poprzez koncerty w wykonaniu znaczących chórów Federacji, msze w krypcie, koncerty w szkołach, mszę pontyfikalną w niedzielę po Wielkanocy i udział w niej chórzystów, wybranie do udziału najlepszych chórów, sposoby nagradzania chórów, a także przygotowanie dla każdego z nich materiałów programowych oraz wiele innych³. Prasa włoska

---

¹ Zob. LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym; W archiwum Federacji w Rzymie znajduje się liczna dokumentacja listowa, która przedstawia konkretne propozycje udziału rozmaitych chórów Federacji w tym Festiwalu. Cała ta korespondencja dotyczy spraw organizacyjnych, finansowych, a także przeżywania przez chórzystów Festiwalu w Loreto.

² Tylko dla przykładu warto podać, ponieważ listów pomiędzy sekretariatem w Loreto i Rzymie jest bardzo wiele: F. Romita, *Lettera*, 2 I 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym; A. Castellani, *Lettera*, 3 I 1964, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.

³ Zob. F. Romita, *Appunti, Rassegna Internazionale di cappelle musicali (Loreto), Osservazioni e proposte*, 8 V 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.

piśla, że jest to wielkie święto muzyki chóralnej⁴. W II Rassegna wzięło udział 16 chórów-uczestników z: Niemiec, Włoch, Hiszpanii, Szwajcarii, Francji⁵. Gościnnie wystąpiły chóry Pueri Cantores z Ratyzbony i Monachium w Niemczech, z Holandii oraz Cappella Sistina z Watykanu⁶. W komisji artystycznej oraz jury zasiadał między innymi ks. Fiorenzo Romita, wówczas prezydent Federacji Włoskiej Pueri Cantores⁷.

Kolejna Rassegna miała miejsce w Loreto w dniach 17–21 kwietnia 1963 roku⁸. Liczna jest korespondencja w temacie organizacji⁹. Bardzo ważna była propozycja, by po zgłoszeniu chórów odbyło się posiedzenie jury w Rzymie, które zdecydowałoby o zakwalifikowaniu się do przeglądu¹⁰. Tak też się stało. Do chórów został posłany regulamin uczestnictwa, który zresztą został także zawarty w programie drukowanym Festiwalu¹¹. W 1963 roku w Festiwalu wzięło udział 15 chórów wraz z dwoma specjalnymi gośćmi, a byli to Petits Chanteurs à la Croix de Bois z Francji oraz Cappella Sistina z Watykanu¹². W komisji artystycznej oraz jury zasiadał prezydent Federacji Włoskiej Pueri Cantores, ks. Fiorenzo Romita¹³. Ponieważ przed Festiwalem chóralnym w Loreto zmarł założyciel

---

⁴ Zob. *Musica per ventiquattro ore*, Avvenire d'Italia, 28 IV 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym; *Complessi corali di sei nazioni alla rassegna musicale di Loreto*, „Il Messaggero” 30 OV 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.

⁵ Zob. *II Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1962*, *Programma ufficiale*, s. 6–18, 65–70, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.

⁶ Zob. tamże, s. 32–35.

⁷ Zob. tamże, s. 5.

⁸ Zob. A. Castellani, *Lettera*, 21 V 1962, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.

⁹ Zob. LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym; Można odnaleźć bardzo wiele korespondencji pomiędzy organizatorami i poszczególnymi chórmi Pueri Cantores, a także samą Federacją, w tym wypadku zwłaszcza z sekretariatem w Rzymie.

¹⁰ Zob. *Lettera A. Castellani a Mons. Romita*, 11 V 1962, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym; *Pro Memoria*, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.

¹¹ Zob. *III Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1963*, *Programma ufficiale*, *Regolamento*, s. 2–3, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym

¹² Zob. *Programma III Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1963*, *Programma ufficiale*, s. 6, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym; *III Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, *Programma ufficiale*, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.

¹³ Zob. *III Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1963*, *Programma ufficiale*, s. 5, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.

Pueri Cantores ks. Ferdynand Maillet (20 II 1963), jest to także obecny temat przed Festiwalem¹⁴. Pewną ciekawostką dla Rassegna było zorganizowanie – począwszy od tej edycji – konkursu kompozytorskiego. Regulamin został wcześniej rozesłany. Był on także zamieszczony w biuletynie kongresowym¹⁵.

Czwarta Rassegna odbywała się także przy udziale przedstawicieli Pueri Cantores i miała miejsce w Loreto w dniach 1–5 kwietnia 1964 roku, po niej zaś, jak to już zostało wcześniej napisane, odbył się X Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie w dniach 6–7 kwietnia 1964 roku¹⁶. W Festiwalu w Loreto wzięli udział chórzyści z: Austrii, Włoch, Niemiec, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Francji i Belgii. W sumie było 14 chórów¹⁷. Obecny był jako gość zaproszony chór Kaplicy Sykstyńskiej z Watykanu¹⁸. Cała historia współpracy jest przechowywana w archiwum¹⁹. Także i o tym wydarzeniu muzycznym pisała prasa włoska²⁰. W trakcie Festiwalu miało miejsce walne zgromadzenie Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores w dniach 2–4 kwietnia 1964 roku. W archiwum zachowany jest szczegółowy protokół z tych posiedzeń²¹.

---

¹⁴ Zob. LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.

¹⁵ Zob. *III Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1963, Programma ufficiale, Concorso internazionale di composizione sacra*, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.

¹⁶ Zob. *IV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1964, programma ufficiale*, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.

¹⁷ Zob. tamże, s. 1–9.

¹⁸ Zob. tamże, s. 7.

¹⁹ Zob. LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym; Oczywiście, wszystkie szczegóły zostały omówione w korespondencji oraz na spotkaniach organizacyjnych. Dotyczyły one zwłaszcza zakwaterowania chórów i repertuaru muzycznego. Bogata jest korespondencja na ten temat w rzymskim archiwum.

²⁰ Zob. *Musica sacra: manifestazioni a Loreto e a Roma*, „L'Avvenire” 27 III 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym; *Le prime applicazioni della riforma liturgica*, Loreto, 20 III 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym, *Il Congresso internazionale dei Pueri Cantores*, „Il Quotidiano” 27 III 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym; *Il X Congresso internazionale dei Pueri Cantores inaugurato a Loreto*, „L'Osservatore Romano” 2 IV 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.

²¹ Zob. *Séances du Comité Directeur de la FIPC*, s. 1–6, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.

Oczywiście, także i tym razem miał miejsce konkurs kompozytorski²². W jury i radzie artystycznej zasiadał ks. Romita, tym razem już jako prezydent Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores²³. Dla sprawnego przeprowadzenia Rassegna i Kongresu podpisane zostało też porozumienie w dniu 11 października 1963 roku, które zawierało wszelkie szczegóły organizacyjne²⁴. Dokument ten sygnował w imieniu Rassegna Augusto Castellani, zaś w imieniu Pueri Cantores ks. Fiorenzo Romita²⁵.

Kolejna Rassegna odbyła się w dniach 21–25 kwietnia 1965 roku. Na Festiwalu obecnych było 12 chórów z 7 krajów²⁶. Przybyły chóry z: Anglii, Hiszpanii, Francji, Szwajcarii, Niemiec, Włoch. Jako zaś gość wystąpiła Cappella Sistina pod dyрекcją ks. D. Bartolucciego²⁷. W swoim wystąpieniu na posiedzeniu prezydentów Pueri Cantores ks. Romita zwracał uwagę na wszystkie szczegóły dotyczące Festiwalu, na koniec zaś wyraźnie podkreślił:

zarówno Rassegna, jak i Pueri Cantores chcemy razem uczestniczyć w odnowie liturgii i muzyki sakralnej, i chcemy śpiewać zarówno to, co jest tradycyjne, jak i to, co jest nowe²⁸.

Bardzo dobrze układała się współpraca z organizatorami Festiwalu²⁹. Także i tym razem prezydent zasiadał w radzie artystycznej oraz jury. Prasa dobrze pisała o tym wydarzeniu muzycznym³⁰.

---

²² Zob. *IV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1964, programma ufficiale, Concorso internazionale di composizione sacra*, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.

²³ Zob. *IV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1964, programma ufficiale*, s. 6, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.

²⁴ Zob. *Convenzione tra le FIPC e l'ente Rassegna Musicali Nostra Signora a Loreto 1964*, s. 1–5, LO1.1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.

²⁵ Zob. LO1.1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.

²⁶ Zob. *V Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1965, programma ufficiale*, LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.

²⁷ Zob. F. Romita, *Il discorso annuale della FIPC a Loreto*, s. 1–7, LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.

²⁸ Tamże, s. 7.

²⁹ Zob. LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.

³⁰ Zob. *Pueri Cantores e riforma liturgica*, L'Osservatore Romano (112)1965, LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.

Następna Rassegna odbyła się w dniach 13–17 kwietnia 1966 roku³¹. Tym razem pewną nowością, poza dorocznym spotkaniem zarządu Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, była „Tavola rotonda”, a więc dyskusja na temat muzyki kościelnej po zakończonym Soborze Watykańskim II³². Dyskusja ta odbywała się w dniach 13–15 kwietnia, a moderował ją ks. Fiorenzo Romita. Zostały też opracowane szczegółowe tematy podejmowanej dyskusji: sztuka w liturgii, muzyka jako sztuka podczas świętej liturgii, właściwy sens *participatio actuosa*, relacja scholii i wspólnoty wiernych, repertuar śpiewu wiernych, wydawnictwa muzyczne z uwzględnieniem języków narodowych, organy i instrumenty podczas sprawowanej liturgii posoborowej³³. Tematy te zostały przedstawione podczas dyskusji, a zebrany materiał jest świadectwem troski o ten fragment życia Kościoła³⁴. Prezydent Federacji Międzynarodowej oraz dyrygent chóru Cappella Sistina zasiadali w komisji artystycznej oraz jury³⁵. W tej edycji Festiwalu wzięły udział chóry z: Francji, Niemiec, Włoch, Belgii, Hiszpanii, Szwajcarii, Anglii, a jako gość wystąpiła Cappella Sistina z Watykanu³⁶. Tradycyjnie niezwykle bogata jest korespondencja związana z organizacją Rassegna³⁷. Zachowany jest także protokół z posiedzenia zarządu Federacji Pueri Cantores³⁸. Niezwykle ważne było opublikowanie po zakończonej Rassegna sprawozdania w periodyku watykańskim poświęconym liturgii pt. „Notizie”³⁹.

Siódma Rassegna w Loreto miała miejsce w dniach 29 marca do 2 kwietnia 1967 roku. Zwyczajowo już w radzie artystycznej oraz jury

³¹ Zob. *VI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1966, programma ufficiale*, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.

³² Zob. tamże, s. 2.

³³ Zob. tamże, s. 19.

³⁴ Zob. *Voti per situazione musica sacra oggi*, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.

³⁵ Zob. *VI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1966, programma ufficiale*, s. 8, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.

³⁶ Zob. tamże, s. 25–34.

³⁷ Zob. LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.

³⁸ Zob. *Programma dell'Assemblea del Direttivo FIPC*, Loreto 13–18 IV 1966, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.

³⁹ Zob. *Lettera di Mons. Bugnini a Mons. Romita*, 19 V 1966, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.

zasiadał prezydent Federacji Międzynarodowej ks. Fiorenzo Romita. Tradycyjnie też chóry występowały przed jury w konkursie, dawały koncerty w różnych okolicznych miastach, miały też miejsce uroczyste koncerty galowe. Można powiedzieć, gościem specjalnym Festiwalu była Cappella Sistina. Chóry, które wzięły udział w tej edycji Rassegna, przybyły z: Francji, Niemiec, Włoch, Anglii, Hiszpanii, Szwajcarii⁴⁰. Również w tej edycji przeprowadzono konkurs kompozytorski⁴¹. Bardzo ciekawa podczas chóralnego przeglądu była dyskusja na temat sytuacji muzyki kościelnej dzisiaj, zwłaszcza w kontekście instrukcji *Musicam Sacram*, która została wprowadzona w całym Kościele jako obowiązująca tuż przed rozpoczęciem Festiwalu, bowiem 5 marca 1967 roku. Zapis tej ważnej dyskusji został zachowany w archiwum Federacji w Rzymie. Ciekawe są wystąpienia, pytania, wątpliwości oraz odpowiedzi na podejmowane tematy uczestników tej dyskusji⁴². W dniach trwania Rassegna miało też miejsce spotkanie zarządu Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores⁴³.

Kolejny Festiwal miał miejsce w dniach od 17 do 21 kwietnia 1968 roku⁴⁴. Ale już w sierpniu 1967 roku ks. F. Romita pisał do A. Castellaniego w sprawach organizacyjnych następnego Festiwalu i podejmował wątek między innymi zamówienia kompozycji oratorium, utworów obowiązkowych dla chórów, które będą na Rassegna⁴⁵. Było to pewne novum ze strony Pueri Cantores. W komitecie organizacyjnym tym razem znalazł się prezydent Federacji ks. F. Romita, a inni prezydenci Pueri Cantores, jak: ks. Delsinne czy ojciec Prieto lub ks. Wurm, zasiadali w komisji

---

⁴⁰ Zob. *VII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1967, programma ufficiale*, LO 2, 7 Loreto 1967, AFIPC Rzym.

⁴¹ Zob. *Regolamento del concorso internazionale di composizione sacra*, LO 2, 7 Loreto 1967, AFIPC Rzym.

⁴² Zob. LO 3, Loreto 1967, Tavola rotonda, AFIPC Rzym.

⁴³ Zob. *Riunioni del Consiglio direttivo FIPC, Loreto 29 III – 2 IV 1967*, LO 2, 7 Loreto 1967, AFIPC Rzym.

⁴⁴ Zob. *VIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1968*, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.

⁴⁵ Zob. F. Romita, *Lettera a A. Castellani*, 15 VIII 1967, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.

artystycznej Festiwalu⁴⁶. Na tę edycję przeglądu przybyły chóry z: Włoch, Niemiec, Anglii, Grecji, Francji, Jugosławii, Hiszpanii, a gościem zaproszonym tradycyjnie była Cappella Sistina⁴⁷. Podczas Festiwalu miała także miejsce wystawa instrumentów, konkurs kompozytorski oraz posiedzenie zarządu Pueri Cantores⁴⁸. Jak też już było w zwyczaju, Rassegna towarzyszyła – i to pozytywną opinią – prasa katolicka⁴⁹.

Kolejny Festiwal, który współorganizowała, podobnie jak wcześniejszy, Federacja Międzynarodowa Pueri Cantores, odbył się w Loreto w dniach od 9 do 13 kwietnia 1969 roku⁵⁰. W Festiwalu wzięły udział chóry z: Francji, Włoch, Belgii, Niemiec, Luksemburga, Hiszpanii, Szwajcarii, Anglii, Holandii oraz Cappella Sistina z Watykanu⁵¹. Podobnie też jak w poprzedniej edycji ks. Romita zasiadał w gronie organizatorów, a inni prezydenci krajowi Pueri Cantores w radzie artystycznej⁵². Wydarzeniem specjalnym było to, że 13 kwietnia na audiencji prywatnej papież Paweł VI przyjął uczestników i organizatorów tej Rassegna w Rzymie. Wszystkich uczestników audiencji było ok. 400 osób. Zachowana jest w archiwum dokumentacja fotograficzna z tego wydarzenia⁵³.

---

⁴⁶ Zob. *VIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1968, programma ufficiale*, s. 24, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.

⁴⁷ Zob. tamże, s. 29–35.

⁴⁸ Zob. LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym; Jak zwykle, można w archiwum przeczytać ożywioną korespondencję związaną z organizacją Rassegna, zarówno pomiędzy chórami a sekretariatem Pueri Cantores w Rzymie, jak i też organizatorami w Loreto.

⁴⁹ Zob. *Il Santo Padre elogia le meritorie attività per valorizzare e diffondere la musica sacra*, L'Osservatore Romano, 24 IV 1968, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.

⁵⁰ Zob. LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym; Obfita, jak zwykle, jest korespondencja związana z organizacją oraz przebiegiem Festiwalu. Dotyczy znów relacji pomiędzy chórami Pueri Cantores a organizatorami w Loreto.

⁵¹ Zob. *Elenco delle cappelle musicali 9 Rassegna di Loreto*, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym; *IX Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1966*, s. 23–35, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym.

⁵² Zob. *IX Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1969, programma ufficiale*, s. 7, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym

⁵³ Zob. *Biglietto per udienza con papa Paolo VI*, 13 IV 1969, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym; *Bolletino Sala Stampa*, 14 IV 1969, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym.

Dziesiąta Rassegna odbyła się w Loreto w dniach 1–5 kwietnia 1970 roku⁵⁴. Przybyły na ten Festiwal chóry z: Włoch, Francji, Niemiec, Belgii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Holandii, Grecji, Szwajcarii, Senegalu⁵⁵. W dniach 1–4 kwietnia miało też miejsce spotkanie zarządu Pueri Cantores⁵⁶. W komitecie organizacyjnym znalazł się ks. Romita, prezydent Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, a w radzie artystycznej pozostali członkowie zarządu Pueri Cantores z innych krajów świata⁵⁷. Gościem zaproszonym był chór Pueri Cantores z Niemiec (Rottweil am Neckar) pod dyrekcją Siegfrieda Koeslera, a także chór katedralny z Razybony pod dyrekcją ks. Georga Ratzingera oraz Petits Chanteurs à la Croix de Bois pod dyrekcją ks. Rogera Delsinne. Nie zabrakło chóru Cappella Sistina pod dyr. ks. Domenico Bartolucciego⁵⁸. Oczywiście, bardzo bogata jest jak zwykle korespondencja przed i po Rassegna⁵⁹. Miejskowa prasa natomiast opisywała to muzyczne wydarzenie, zwracając uwagę, że po raz dziesiąty odbywa się festiwal, który jest ważnym wydarzeniem nie tylko w Loreto, ale w całych Włoszech⁶⁰.

Kolejna Rassegna miała miejsce w dniach 14–18 kwietnia 1971 roku, a przybyły na ten Festiwal chóry, w większości Pueri Cantores, z: Belgii, Francji, Niemiec, Włoch, Szwajcarii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Holandii, Czechosłowacji, Jugosławii⁶¹. Obfita korespondencja dotycząca tematu organizacji Festiwalu znajduje się w archiwum rzymskim Pueri Can-

---

⁵⁴ Zob. LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.

⁵⁵ Zob. *X Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1970, programma ufficiale*, LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.

⁵⁶ Zob. *Protocollo del consiglio direttivo FIPC a Loreto 1970*, s. 1–9, LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.

⁵⁷ Zob. *X Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1970, programma ufficiale*, s. 7, LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.

⁵⁸ Tamże, s. 25. 29. 30. 33.

⁵⁹ Zob. LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.

⁶⁰ Zob. *Grande successo del coro della „Sistina”*, Cronaca di Ancona, 1 IV 1970, LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.

⁶¹ Zob. *Cori partecipanti XI Rassegna internazionale di cappelle musicali*, LO 4, 11 Loreto 1971, AFIPC Rzym.

tores⁶². Jak zwykle, prócz chórów biorących udział w konkursie, przybyła także Cappella Sistina jako gość specjalny⁶³.

Ostatnia edycja Rassegna za kadencji prezydenckiej ks. Romity miała miejsce w dniach 5–9 kwietnia 1972 roku. Wielkim wydarzeniem było w dniu 7 kwietnia wystawienie *Pasji wg. św. Marka* Lorenzo Perosiego w wykonaniu Cappella Sistina pod dyr. ks. Domenico Bartolucciego⁶⁴. W konkursie natomiast wzięły udział chóry z: Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Belgii, Włoch, USA, Holandii, Austrii, Hiszpanii, Jugosławii⁶⁵. Po raz pierwszy też wystąpił chór z Polski, a był to Warszawski Chór Międzyuczelniany⁶⁶. Podczas Festiwalu miało miejsce zwyczajowo posiedzenie zarządu Pueri Cantores, ks. Romita jako prezydent zasiadał w Komitecie organizacyjnym, zaś inni dyrygenci w radzie artystycznej⁶⁷.

Trzynasty Festiwal w Loreto miał miejsce w dniach 25-29 kwietnia 1973 roku. Przybyły na nią chóry z: Włoch, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Niemiec, Holandii, Hiszpanii, USA, Francji, Jugosławii; w sumie 18 chórów. Tradycyjnie jako gość wystąpiła Cappella Sistina pod dyrekcją ks. Domenico Bartolucciego, a także chór z Limburga pod dyrekcją ks. Hansa Bernata⁶⁸. Zachowany jest także protokół z posiedzenia jury Festiwalu⁶⁹. Obfita korespondencja związana z udziałem chórów, programami muzycznymi oraz szczegółami całego przedsięwzięcia znajduje

⁶² Zob. LO 4, 11 Loreto 1971, AFIPC Rzym.

⁶³ Zob. *XI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1971, programma ufficiale*, s. 26–39, LO 4, 11 Loreto 1971, AFIPC Rzym.

⁶⁴ Zob. *Biglito per concerto 7 aprile 1972*, LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym.

⁶⁵ Zob. *XII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1972, programma ufficiale*, s. 27–43, LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym.

⁶⁶ Zob. *Elenco cori partecipanti alla Rassegna 1972*, LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym.

⁶⁷ Zob. LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym; *XII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1972, programma ufficiale*, s. 7, LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym; Oczywiście obfita jest korespondencja w sprawach organizacji i współpracy z Pueri Cantores.

⁶⁸ Zob. *XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, programma ufficiale*, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.

⁶⁹ Zob. *Rapport du jury*, XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.

się w archiwum Pueri Cantores w Rzymie⁷⁰. O tej edycji pisano dosyć szeroko w prasie rzymskiej⁷¹. W dniach trwania Rassegna miało miejsce posiedzenie prezydentów Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores, z nowym prezydentem ks. J. Roucairolem. Służyło ono w dużej części ustaleniom związanym z Kongresem, który w przyszłości miał odbyć się w Rzymie⁷². W archiwum Pueri Cantores zachowana jest także homilia wygłoszona na zakończenie Festiwalu.

W oktawę Wielkanocy, z harmonią Giovanniego Pierluigiego da Palestriny ci młodzi chórzyci śpiewają radość, radość życia, wzrastania, uwolnienie człowieka (...) to jest lekcja, której musimy słuchać (...) musimy się wsłuchiwać w ten głos od nich, bo to jest także wołanie o pokój i nadzieję⁷³.

Tradycyjnie też ks. Romita zasiadał w Komitecie organizacyjnym, a inni dyrygenci Pueri Cantores tworzyli radę artystyczną i jury⁷⁴.

Następna Rassegna miała miejsce w Loreto w dniach od 17–21 kwietnia 1974 roku. Na to wydarzenie przybyły chóry z: Niemiec, Włoch, Austrii, Belgii, Hiszpanii, Norwegii, Szwajcarii, Francji, Wielkiej Brytanii, Grecji, Holandii, Polski. Jako chór-gość tym razem wystąpił zespół z katedry w Würzburgu w Niemczech pod dyrekcją S. Koeslera, ale także Cappella Sistina pod dyrekcją ks. Domenico Bartolucciego⁷⁵. Tradycyjnie już ks. Romita zasiadał w Komitecie organizacyjnym, a dyrygenci Mię-

---

⁷⁰ Zob. LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.

⁷¹ Zob. *Nel mondo*, L'Osservatore Romano, 4 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym; *Fino a quando i Pueri Cantores?*, L'Osservatore Romano, 13 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym; *Mille voci in armonia*, L'Osservatore Romano, 27 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.

⁷² Zob. *Protocollo della riuniti dei presidenti FIPC*, 26-27 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.

⁷³ LFC, *Homilia*, 29 IV 1973, XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.

⁷⁴ Zob. *XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, programma ufficiale*, s. 7–8, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.

⁷⁵ Zob. *XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, programma ufficiale*, LO 5, 14 Loreto 1974, AFIPC Rzym.

dzynarodowej Federacji Pueri Cantores tworzyli radę artystyczną i jury⁷⁶. O Rassegna pisano w prasie katolickiej, podnosząc wszelkie wcześniejsze dokonania i wielkie znaczenie dla Loreto, Regionu i dla Kościoła⁷⁷. Zachowany jest w rzymskim archiwum Pueri Cantores protokół z posiedzenia jury Festiwalu⁷⁸.

Kolejna Rassegna miała miejsce w Loreto w dniach 2–6 kwietnia 1975 roku⁷⁹. W komitecie organizacyjnym zasiadał ks. F. Romita, a dyrygenci Pueri Cantores w jury i radzie artystycznej Festiwalu. Tym razem w Rassegna wzięły udział chóry z: Włoch, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Holandii, Węgier, Belgii, Szwajcarii, Jugosławii, Hiszpanii. Przybyły na ten Festiwal 42 chóry. Cappella Sistina pod dyrekcją ks. Domenico Bartolucciego zwyczajowo zaśpiewała koncert nadzwyczajny⁸⁰. Również zwyczajowo w trakcie Rassegna miało miejsce posiedzenie prezydentów Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores⁸¹. Oczywiście, ponieważ Festiwal miał także formę konkursu, jury na zakończenie swoich prac przedstawiło protokół z obrad oraz nagrodiło zwycięskie chóry⁸². Prasa katolicka opisywała wydarzenie bardzo pozytywnie⁸³. Podczas mszy na zakończenie Rassegna abp L. Capovilla⁸⁴ wygłosił homilię do chórów. Powiedział między innymi: „Ta nasza modlitwa jest uniwersalna, także przez wasze głosy, podniesione z radością w jedności zharmonizowanej

---

⁷⁶ Zob. *XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, programma ufficiale*, s. 7–8, LO 5, 14 Loreto 1974, AFIPC Rzym.

⁷⁷ Zob. *Inaugurata a Loreto XIV Rassegna Internazionale*, „L'Osservatore Romano” 20 IV 1974, LO 5, 14 Loreto 1974, AFIPC Rzym.

⁷⁸ Zob. *Rapport du jury*, XIV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1974, LO 5, 14 Loreto 1974, AFIPC Rzym.

⁷⁹ Zob. LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.

⁸⁰ Zob. *XV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, programma ufficiale*, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.

⁸¹ Zob. *Protocollo della riunione dei presidenti Pueri Cantores 1975 Loreto*, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.

⁸² Zob. *Rapport du jury*, XIV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1975, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.

⁸³ Zob. *Rassegna Internazionale di cappelle musicale*, L'Osservatore Romano, 4 IV 1975, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.

⁸⁴ Były sekretarz papieża Jana XXIII.

przez 18 chórów⁸⁵. W ramach koncertu specjalnego uczestnicy Rassegna wysłuchali chóru z katedry w Spirze.

Następna Rassegna odbywała się w dniach 21–25 kwietnia 1976 roku. W biuletynie Festiwalu widnieje, że w komitecie organizacyjnym zasiadał ks. F. Romita, inni zaś prezydenci i dyrygenci stanowili radę artystyczną i jury⁸⁶. Wzięły w tej Rassegna udział chóry z: Włoch, Hiszpanii, Grecji, Szwajcarii, Niemiec, Holandii, Jugosławii, Wielkiej Brytanii oraz Polski. Koncert nadzwyczajny przy Rassegna dała tradycyjnie papieska Cappella Sistina pod dyрекcją ks. D. Bartolucciego⁸⁷. Tradycyjnie też w archiwum odnaleźć można raport z posiedzenia jury Festiwalu⁸⁸.

Siedemnasta edycja Rassegna w Loreto odbywała się w dniach 13–17 kwietnia 1977 roku. Tradycyjnie ks. Romita uczestniczył jako organizator, ks. Roucairol zasiadał w jury i radzie artystycznej, podobnie jak inni dyrygenci Pueri Cantores z różnych Federacji Pueri Cantores w świecie. Tym razem przybyły chóry z: Francji, Wielkiej Brytanii, Polski, Włoch, Szwajcarii, Hiszpanii, Austrii, Niemiec, Grecji. Uroczysty koncert nadzwyczajny dały chór i orkiestra katedry w Würzburgu pod dyрекcją S. Koeslera. W programie znalazło się: *Salve Regina* J. Haydna oraz *Messa da Requiem* W.A. Mozarta. Nie zabrakło także koncertu Cappella Sistina z Watykanu pod dyрекcją ks. D. Bartolucciego. Papież Paweł VI udzielił uczestnikom przeglądu chóralnego swojego szczególnego błogosławieństwa⁸⁹. Także i po tym Festiwalu jury sporządziło raport ze swojej pracy⁹⁰.

Kolejna Rassegna Internazionale w Loreto odbywała się w dniach od 29 marca do 2 kwietnia 1978 roku. Przybyły na nią chóry z: Włoch, Szwaj-

---

⁸⁵ L. F. Capovilla, *Omelia per la conclusione della Rassegna 1975*, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.

⁸⁶ Zob. *XVI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1976, programma ufficiale*, LO 5, 16 Loreto 1976, AFIPC Rzym.

⁸⁷ Zob. tamże.

⁸⁸ Zob. *Rapport du jury, XVI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1976*, LO 5, 16 Loreto 1976, AFIPC Rzym.

⁸⁹ Zob. *XVII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1977, programma ufficiale*, LO 5, 17 Loreto 1977, AFIPC Rzym.

⁹⁰ Zob. *Rapport du jury, XVII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1977*, LO 5, 17 Loreto 1977, AFIPC Rzym.

carii, Grecji, Argentyny, Hiszpanii, Niemiec, Belgii, Austrii, Wielkiej Brytanii, Irlandii. Koncerty nadzwyczajne wykonały dwa chóry z Federacji Pueri Cantores, a mianowicie chór katedralny z Limburga w Niemczech pod dyrekcją ks. Hansa Bernharta oraz Cappella Sistina pod dyrekcją ks. Domenico Bartolucciego⁹¹. Jury, w skład którego weszli prezydenci i dyrygenci chórów Pueri Cantores ze świata, na czele z prezydentem Federacji Międzynarodowej ks. J. Roucairole, sporządziło raport ze swojej pracy⁹². Prasa kościelna w Rzymie pisała o sukcesach Rassegna⁹³. Był to pierwszy Festiwal w Loreto już bez ks. F. Romity (zmarł w 1977 roku). Była więc to też okazja do upamiętnienia jego osoby podczas Festiwalu.

Kolejna Rassegna w Loreto trwała od 18 do 22 kwietnia 1979 roku. W radzie artystycznej oraz jury zasiadał ks. J. Roucairol oraz dyrygenci i prezydenci z różnych Federacji w świecie. Na Festiwal przybyły jak zwykle w większości chóry Pueri Cantores z: Włoch, Niemiec, Hiszpanii, Francji, Irlandii, Polski, Szwecji, Argentyny, Węgier, Jugosławii, Wielkiej Brytanii, Austrii; razem prawie 1 000 chórzystów. W koncercie nadzwyczajnym wystąpiła Cappella Sistina pod dyrekcją ks. Domenico Bartolucciego⁹⁴.

Dwudziesta Rassegna w Loreto odbyła się w dniach 9–13 kwietnia 1980 roku. W biuletynie Festiwalu znalazły się liczne podsumowania, co zrozumiałe ze względu na jego jubileuszowy charakter. W Festiwalu przez dwadzieścia lat jego istnienia wystąpiły chóry z 21 krajów świata⁹⁵. Uczestnikami były, jak to już było w zwyczaju, w większości chóry z Pueri Cantores. Chórzyści przybyli z: Włoch, Austrii, Irlandii, Niemiec, Francji, Polski, Szwajcarii. Uroczysty koncert galowy zaśpiewał Würzburger

⁹¹ Zob. *XVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1978*, program, LO 5, 18 Loreto 1978, AFIPC Rzym.

⁹² Zob. *Rapporto della giuria, XVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1978*, LO 5, 18 Loreto 1978, AFIPC Rzym.

⁹³ Zob. *XVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, L'Osservatore Romano, 2 IV 1978, LO 5, 18 Loreto 1978, AFIPC Rzym.

⁹⁴ Zob. *XIX Rassegna Internazionale di cappelle musicali, programma*, LO 6, 19 Loreto 1979, AFIPC Rzym.

⁹⁵ Zob. *XX Rassegna Internazionale di cappelle musicali, programma*, s. 3–29, LO 6, 20 Loreto 1980, AFIPC Rzym.

Domsingknaben pod dyrekcją S. Koeslera. Nie mogło oczywiście zabraknąć koncertu specjalnego Cappella Sistina pod dyrekcją ks. D. Bartolucciego⁹⁶.

Następna Rassegna w Loreto miała miejsce w dniach 22–26 kwietnia 1981 roku. W radzie artystycznej i jury zarazem zasiadał prezydent Federacji Międzynarodowej, ks. J. Roucairol, a także wielu innych dyrygentów i prezydentów Pueri Cantores z różnych krajów. Chóry Pueri Cantores, które przybyły na Rassegna, pochodziły z: Włoch, Polski, Hiszpanii, Finlandii, Niemiec, Grecji, Wielkiej Brytanii, Jugosławii, Filipin, Bułgarii, Szwajcarii, Austrii, Węgier. Tradycyjnie wystąpiła w koncercie nadzwyczajnym Cappella Sistina pod dyrekcją ks. D. Bartolucciego⁹⁷.

Dwudziesta druga Rassegna miała miejsce w Loreto w dniach 14–18 kwietnia 1982 roku. Jury jak zwykle przedstawiło swoją ocenę chórów, które wzięły udział w Festiwalu. Przybyły chóry z: Wielkiej Brytanii, Austrii, Belgii, Hiszpanii, Polski, Holandii, Włoch, Niemiec, Południowej Afryki, USA, Grecji, Finlandii, Jugosławii. W koncercie galowym wystąpił chór katedry z Würzburga pod dyrekcją S. Koeslera i oczywiście Cappella Sistina pod dyr. ks. D. Bartolucciego⁹⁸. Katolicka prasa pisała na temat tego wielkiego święta chóralnego w Loreto niezwykle przychylnie⁹⁹.

Następna Rassegna Capelli Musicali w Loreto odbyła się w dniach 6–10 kwietnia 1983 roku. W koncercie nadzwyczajnym wystąpił chór chłopięcy z Augsburga pod dyrekcją R. Kammlera, chór z Freiburga pod dyrekcją R. Huga, Cappella Sistina pod dyrekcją ks. D. Bartolucciego. Obecne były chóry z: Belgii, Polski (pierwszy raz chór UPJPII Psalmodia), Włoch, Francji, Finlandii, Bułgarii, Filipin, Hiszpanii, Grecji, Szwaj-

---

⁹⁶ Zob. *XX Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, LO 6, 20 Loreto 1980, AFIPC Rzym.

⁹⁷ Zob. *XXI Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 21 Loreto 1981, AFIPC Rzym.

⁹⁸ Zob. *XXII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 22 Loreto 1982, AFIPC Rzym.

⁹⁹ Zob. *Loreto città del canto*, L'Osservatore Romano, 25 IV 1982, LO 6, 22 Loreto 1982, AFIPC Rzym; *Il messaggio della coraleafricana „Don Orione”*, „L'Osservatore Romano” 25 IV 1982, LO 6, 22 Loreto 1982, AFIPC Rzym.

carii, Niemiec¹⁰⁰. Rzymski kościelny dziennik pisał o śpiewie 1000 chórzystów na cześć Matki Bożej w Loreto¹⁰¹.

Bardzo istotna dla Pueri Cantores podczas kadencji S. Koeslera w latach 1984–1992 była współpraca z Rassegna di Loreto¹⁰². Świadczy o tym także fakt, że na początku jego działalności zostało podpisane porozumienie pomiędzy Federacją Pueri Cantores a organizatorami Rassegna¹⁰³. Było to właściwie powtórzenie wszystkich tez z wcześniejszego porozumienia podpisanego przez ks. Romitę. I właśnie 25. Rassegna w Loreto odbywała się w dniach 10–14 kwietnia 1985 roku¹⁰⁴, już z działającym owoym porozumieniem. Oczywiście, w przygotowaniach intensywnie uczestniczył S. Koesler¹⁰⁵.

Następny festiwal w Loreto miał miejsce w dniach 2–6 kwietnia 1986 roku. Przybyły chóry z: Polski, Austrii, Grecji, Finlandii, Włoch, Szwajcarii, Filipin, Belgii, Wielkiej Brytanii, Węgier, Niemiec, Urugwaju. W koncertach nadzwyczajnych wystąpiły zespoły z: Bari we Włoszech i Olsztyna w Polsce, a także Cappella Sistina z Watykanu¹⁰⁶. Zauważalna jest niezwykle wnikliwa ocena chórów biorących udział w Rassegna¹⁰⁷.

Kolejny przegląd chórów w Loreto odbył się w dniach 6–10 kwietnia 1988 roku. Przybyły chóry z: Wielkiej Brytanii, Belgii, Szwecji, Francji, Włoch, Portugalii, Grecji, Jugosławii, Polski, Costa Rica, Holandii i Węgier. W koncercie galowym wystąpił chór z Fryburga pod dyrekcją

¹⁰⁰ Zob. *XXIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma LO 6, 23 Loreto 1983, AFIPC Rzym.

¹⁰¹ Zob. *Mille cantori a Loreto per la Rassegna internazionale*, „L'Osservatore Romano” 14 IV 1983, LO 6, 23 Loreto 1983, AFIPC Rzym.

¹⁰² Zob. FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹⁰³ Zob. *Convenzione tra FIPC e Rassegna Musicali Loreto*, 1984, LO 6, 24–25 Loreto 1984–5, AFIPC Rzym. Warto zaznaczyć, że było to już drugie porozumienie, po wcześniejszym przygotowaniu i przeprowadzeniu przez ks. Fiorenzo Romitę zaraz na początku współpracy Pueri Cantores i Festiwalu w Loreto.

¹⁰⁴ Zob. *XXV Rassegna Internazionale di cappelle musicali* LO 6, 24–25 Loreto 1984–5, AFIPC Rzym.

¹⁰⁵ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹⁰⁶ Zob. *XXVI Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 26 Loreto 1986, AFIPC Rzym.

¹⁰⁷ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

C. Boehlera oraz Cappella Sistina pod dykcją ks. D. Bartolucciego¹⁰⁸. Liczna jest korespondencja oraz formularz oceny chórów w dokumentacji pozostawionej przez S. Koeslera¹⁰⁹.

Następna Rassegna w Loreto miała miejsce w dniach od 29 marca do 2 kwietnia 1989 roku. Przybyły chóry Pueri Cantores z różnych stron świata, między innymi z: Polski, Hiszpanii, Niemiec, Francji, Włoch, Czechosłowacji, Austrii, Filipin, Estonii, Węgier i Wielkiej Brytanii. W koncercie galowym wystąpił chór katedralny z Limburga w Niemczech pod dyr. H. Bernharda. Oczywiście, drugim chórem, który wystąpił z koncertem galowym, była Cappella Sistina pod dykcją ks. D. Bartolucciego. Oba chóry należały do Pueri Cantores¹¹⁰. Zachowały się też karty ocen chórów, ale także korespondencja związana z tym tematem¹¹¹.

Trzydziesta Rassegna w Loreto odbyła się w dniach 18–22 kwietnia 1990 roku. Przybyły na nią chóry z: Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Filipin, Belgii, Polski, Francji, Czechosłowacji, Grecji, Niemiec, Łotwy i Węgier. W koncercie nadzwyczajnym wystąpił chór i orkiestra katedry w Würzburgu pod dykcją prezydenta Federacji S. Koeslera. Oczywiście, w kolejnym dniu wystąpiła Cappella Sistina z D. Bartoluccim¹¹². Wyraźnie zauważalna była trafność oceny chórów opisana w protokole jury¹¹³.

Ostatnia Rassegna w Loreto za kadencji prezydenta S. Koeslera miała miejsce w dniach 22–26 kwietnia 1992 roku. Przybyły na nią chóry z: Włoch, Węgier, Niemiec, Francji, Armenii, Szwajcarii, Rosji, Polski, Litwy, Hiszpanii i Bułgarii. Koncert galowy dał Limburger Domchor z Nie-

---

¹⁰⁸ Zob. *XXVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 28 Loreto 1988, AFIPC Rzym.

¹⁰⁹ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹¹⁰ Zob. *XXIX Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 29 Loreto 1989, AFIPC Rzym.

¹¹¹ FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹¹² Zob. *XXX Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 30 Loreto 1990, AFIPC Rzym.

¹¹³ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

miec pod dyрекcją ks. H. Bernharda oraz Cappella Sistina z Watykanu¹¹⁴. W archiwum przechowywany jest protokół z posiedzenia jury¹¹⁵.

33. Festiwal w Loreto, gdy prezydentem jest już W. Buys, miał miejsce w dniach 14–18 kwietnia 1993 roku. Przybyły chóry z: Włoch, Słowacji, Belgii, Libanu, Niemiec, Rosji, Łotwy, Bułgarii, Węgier, Polski i Chorwacji. Jako goście na Festiwalu wystąpili: chór katedralny z Würzburga pod dyрекcją S. Koeslera oraz Cappella Sistina pod dyрекcją ks. D. Bartoluciego¹¹⁶.

Kolejna edycja Rassegna miała miejsce w Loreto w dniach 6–10 kwietnia 1994 roku¹¹⁷. Niestety, nie ma w archiwum więcej informacji na temat działań Pueri Cantores podczas tego Festiwalu.

Następna Rassegna w Loreto odbyła się w dniach 2–6 kwietnia 1997 roku. Przybyły na Festiwal chóry Pueri Cantores z: Niemiec, Włoch, Kanady, Szwajcarii, Litwy, Polski, Portugalii, Szwecji, Grecji, Węgier. W koncercie galowym wystąpił chór katedry ze Spirity w Niemczech oraz Cappella Sistina z Watykanu¹¹⁸. Zachowany jest w rzymskim archiwum protokół z obrad jury Festiwalu¹¹⁹.

Kolejna Rassegna odbywała się w Loreto w dniach 15–19 kwietnia 1998 roku. Raport jury Festiwalu ukazuje wszystkie szczegóły śpiewu chórów. Na Festiwal tym razem przybyły chóry Pueri Cantores, ale nie tylko, z: Rosji, Włoch, Czech, Słowacji, Niemiec, Litwy, USA, Cypru, Polski, Węgier, Rumunii. W koncercie galowym występował chór Pueri Cantores z katedry w Limburgu w Niemczech. Ponieważ na Festiwal przybyli prezydenci Pueri Cantores ze świata, aby zasiąść w radzie arty-

¹¹⁴ Zob. *XXXII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 32 Loreto 1992, AFIPC Rzym.

¹¹⁵ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.

¹¹⁶ Zob. *XXXIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 33 Loreto 1993, AFIPC Rzym.

¹¹⁷ Zob. *XXXIV Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 34 Loreto 1994, AFIPC Rzym.

¹¹⁸ Zob. *XXXVII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 37 Loreto 1997, AFIPC Rzym.

¹¹⁹ Zob. *Protocollo della giuria*, XXXVII Rassegna Internazionale di cappelle musicali, LO 7, 37 Loreto 1997, AFIPC Rzym.

stycznej, odbyło się także posiedzenie prezydentów. Zachowany jest protokół z tego posiedzenia¹²⁰.

Na Rassegna w Loreto, która odbywała się w dniach 7–11 kwietnia 1999 roku, przybyły chóry z: Włoch, Belgii, Niemiec, Łotwy, Portugalii, Rosji, Węgier, Estonii, Polski, Libanu, Irlandii, Hiszpanii, Litwy i Jugosławii. W koncercie galowym wystąpił chór bazyliki św. Jana na Lateranie pod dyрекcją ks. M. Frisiny. Drugi koncert dał chór chłopięcy z katedry w Würzburgu pod dyрекcją S. Koeslera. Jak to już było w zwyczaju, prezydenci Pueri Cantores z różnych krajów świata stanowili radę artystyczną i jury Festiwalu¹²¹.

Ostatnia, 40. Rassegna w Loreto, za kadencji W. Buysa odbyła się w dniach 26–30 kwietnia 2000 roku. Były obecne na niej chóry z: USA, Rosji, Włoch, Słowacji, Niemiec, Serbii, Łotwy, Rumunii, Węgier, Austrii, Czech i Polski. Koncert galowy został wykonany przez chór z katedry w Spirze w Niemczech¹²².

Nie jest jasne, czy w latach późniejszych Pueri Cantores podejmowało próby współpracy. Nie zawsze wynika to z archiwalnych świadectw. Jest pewne, że odnowa kontaktów następuje, gdy Rassegna świętuje swoją 50. edycję. W 2009 roku rozpoczęła się korespondencja nowego prezydenta Pueri Cantores, z organizatorami Festiwalu w Loreto, zwłaszcza z ks. Lameberto Pigginim, który dla tego Festiwalu okazał się osobą opatrnościową. Stał się on na długie lata nie tylko organizatorem i sponsorem, ale nade wszystko „duszą” całego przedsięwzięcia. Natychmiast też prezydent przyjął propozycję uczestniczenia w jubileuszowej Rassegna i zachęcił do tego wszystkich prezydentów Federacji Międzynarodowej. Był to swego rodzaju powrót Pueri Cantores do Loreto. Bogata jest korespondencja na ten temat w rzymskim archiwum Pueri Cantores¹²³.

---

¹²⁰ Zob. XXXVIII *Rassegna Internazionale di capelle musicali*, LO 7, 38 Loreto 1998, AFIPC Rzym.

¹²¹ Zob. XXXIX *Rassegna Internazionale di cappelle musicali, Programma*, LO 7, 39 Loreto 1999, AFIPC Rzym.

¹²² Zob. XL *Rassegna Internazionale di cappelle musicali, Programma*, LO 7, 40 Loreto 2000, AFIPC Rzym.

¹²³ Zob. FIPC 272, Tyrła 23, Collaborazione, Loreto, AFIPC Rzym.

Jubileuszowa 50. edycja Rassegna w Loreto odbyła się w dniach 7–11 kwietnia 2010 roku. I chociaż festiwal odbył się już bez pomysłodawcy i organizatora A. Castellaniego, który już wówczas nie żył, to w jego miejsce pojawił się niezwykle człowiek, ks. L. Piggini, człowiek wielkiego ducha i mądrości. W komitecie honorowym tej Rassegna znaleźli się J.M. Torrents, prezydent honorowy, i ks. R. Tyrała, prezydent Pueri Cantores. Ci sami, obok ks. D. Bartolucciego, stanowili radę artystyczną i jury. Na tę jubileuszową Rassegna przybyły chóry z: Węgier, Włoch, Francji, Libanu, Rumunii, Słowacji, Grecji, Polski (chór katedry wawelskiej) i Ukrainy. Podczas Festiwalu pięknie rozbrzmiały koncerty z muzyką cerkiewną, a także koncert dawnej Cappella Sistina pod dyr. ks. D. Bartolucciego. Obecna też była duża reprezentacja prezydentów Pueri Cantores z różnych krajów świata, w tym cały zarząd Federacji Międzynarodowej¹²⁴.

51. Rassegna w Loreto odbyła się w dniach od 27 kwietnia do 1 maja 2011 roku. W radzie artystycznej zasiadali: J. M. Torrents oraz ks. R. Tyrała z Pueri Cantores. W Festiwalu z Federacji Pueri Cantores wziął udział jeden chór z Niemiec. Oczywiście, była także dawna Cappella Sistina pod dyrekcją ks. Domenico Bartolucciego. 1 maja na placu św. Piotra miała miejsce beatyfikacja papieża Jana Pawła II, dlatego też nie wszyscy zostali na uroczystości zakończenia Festiwalu w Loreto¹²⁵.

52. Rassegna w Loreto z udziałem Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores miała miejsce w 2012 roku. Pueri Cantores reprezentowały chóry z Polski i Niemiec. Znow w radzie artystycznej i jury znaleźli się poprzedni i obecny prezydent Pueri Cantores. W podobnym składzie odbyły się też Rassegna w 2013 i 2014 roku. Jedyna różnica, że w jury w 2014 roku zasiadł już kard. Domenico Bartolucci¹²⁶. Po tym czasie, gdy ks. Piggini nie przygotowywał już Rassegna, niestety zakończyła się współpraca z Pueri Cantores.

---

¹²⁴ Zob. *L Rassegna Internazionale di cappelle musicali, Programma*, LO 8, 50 Loreto 2010, AFIPC Rzym.

¹²⁵ Zob. *XLI Rassegna Internazionale di cappelle musicali, Programma Manifestazioni*, FIPC 272, Tyrała 23, Collaborazione, Loreto, AFIPC Rzym.

¹²⁶ Zob. FIPC 272, Tyrała 23, Collaborazione, Loreto, AFIPC Rzym.

2. Festival Europeo Cori Giovani Festival Zelioli, Lecco

Inspiratorem, jak to określili organizatorzy Festiwalu w Lecco, jest Giuseppe Zelioli, muzyk – pianista i organista – oraz kompozytor. Zmarł w 1949 roku, ale przez wielu uważany był za tego, który w swoich kompozycjach wyprzedzał niejako soborową reformę muzyki kościelnej, zawsze stawiając na jakość i sakralny charakter utworów liturgicznych. Właśnie dlatego od 1986 roku (notarialnie od 2000 roku) organizacja kultury Harmonia Gentium, która przygotowuje ten Festiwal, nazwała go jego imieniem. Ideą główną dla Festiwalu jest danie przesłania pokoju i braterstwa międzynarodowego oraz promowanie jedności dla wspaniałej przyszłości. Rafael Colombo, który jest głównym organizatorem Festiwalu, od samego początku swojej działalności wyrażał chęć współpracy z Pueri Cantores. Ten europejski Festiwal organizowany w Lecco, przepięknej miejscowości w Lombardii, odbywa się co dwa lata. Zapraszane są nań chóry z Europy, ale także spoza niej. Szczególne miejsce mają zawsze zespoły z Federacji Pueri Cantores. Chóry wykonują wspólną muzykę, ale także dają koncerty, uczestniczą w liturgiach oraz biorą udział w konkursie. Bardzo wyraźnie oddzielony jest repertuar wykonywany w kościele od tego, który śpiewany jest w miejscach świeckich, gdzie odbywają także wydarzenia Festiwalu. Prezydenci i dyrygenci Pueri Cantores zasiadali i zasiadają w jury oraz radzie artystycznej.

Za czasów prezydentury S. Koeslera w latach 1986–1992 rozpoczęła się współpraca z Festiwalem chóralnym w Lecco¹²⁷. Niezwykle zaangażowanie S. Koeslera przejawiało się w tym, że nie tylko uczestniczył w pracach jury, ale pomagał organizować koncerty, sam ze swym chórem je także dawał, jak też kreował jakość muzyczną Festiwalu. W archiwum rzymskim Pueri Cantores zachowanych jest wiele świadectw na ten temat. Rafael Colombo, główny organizator ze strony Harmonia Gentium, bardzo często korespondował z S. Koeslerem na temat szczegółów każdej edycji Festiwalu. Prezydent doprowadził także do powstania regulaminu współpracy z Festiwalem w Lecco. Ta współpraca była bardzo ożywiona

---

¹²⁷ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Lecco, AFIPC Rzym.

w 1986 oraz 1988 roku, o czym świadczy pozostawiona dokumentacja w Rzymie¹²⁸.

Także z czasie prezydentury W. Buysa w archiwum odnaleźć można ślady prób nawiązywania kontaktów przez Harmonia Gentium, organizatorów Festiwal w Lecco. Nie ma tych archiwaliów jednak zbyt wiele, dlatego nie wiadomo, na ile ta współpraca była realna¹²⁹.

Rafael Colombo od samego początku prezydenckiej kadencji ks. R. Tyrały chciał podjąć współpracę z Pueri Cantores. Korespondencję z Harmonia Gentium w imieniu Pueri Cantores prowadzili także W. Oeschger oraz R. Michaels. Tak też się stało, że od 10. edycji Festiwalu w 2012 roku prezydent Pueri Cantores zasiadał w jury. Podobnie było w roku 2014 oraz w 2016. Ta współpraca skutkowałą także poszerzeniem jury, którego członkami z ramienia Pueri Cantores w równych edycjach byli także: J.F. Duchamp z Francji, R. Michaels ze Szwajcarii, G. Frausto Zamora z Meksyku oraz J.M. Torrents z Katalonii. Było to nawiązanie do owocnej współpracy z czasów początków Festiwalu w Lecco, z czasów S. Koeslera. W 2016 roku całe przedsięwzięcie zostało poszerzone o sympozjum w Mediolanie na temat muzyki w dzisiejszym Kościele. Prezydent Pueri Cantores ks. R. Tyrała wygłosił wówczas referat pt. *Pueri Cantores jako szczególna szansa na piękno w dzisiejszym Kościele*¹³⁰. Było to w pewnym sensie nawiązanie do dobrej tradycji, gdy podczas zmagających konkursowych prowadzone są dyskursy naukowe.

3. Royal School of Church Music, Salisbury

Royal School of Church Music jest organizacją wewnątrz Kościoła anglikańskiego. Zajmuje się promocją muzyki kościelnej. Organizuje kursy i kształcenie dla muzyków: dyrygentów, kompozytorów, organistów. Publikuje nuty, artykuły oraz wydaje czasopismo poświęcone muzyce kościelnej. Zrzesza też w swoich szeregach tysiące muzyków kościelnych z całego właściwie świata, gdzie też ma swoje oddziały. Założył tę orga-

¹²⁸ Zob. FIPC 100, Koesler 1, Lecco, AFIPC Rzym.

¹²⁹ Zob. FIPC 152, Lecco, AFIPC Rzym.

¹³⁰ Zob. FIPC 272, Tyrała 23, Collaborazione, Lecco AFIPC Rzym.

nizację Sydney Nicholson w 1927 roku. Royal School of Church Music w międzynarodowym kontekście przełamuje bariery i pracuje na rzecz ekumenizmu. Do wspólnoty tej należeli przez lata najwybitniejsi muzycy z całego właściwie świata.

Możliwość współpracy z tą jedną z najważniejszych organizacji muzycznych na świecie otworzył i zaproponował R. Michaels, prezydent Federacji Szwajcarii oraz wiceprezydent Federacji Międzynarodowej. Przedstawiał on na posiedzeniach prezydentów wszelkie szczegóły, a także zachęcał do podjęcia tej inicjatywy¹³¹. Współpraca ta stała się niezwykle ważna ze względu na jedność ideałów, a zarazem bardzo znaczące obszary działalności obu struktur. Bardzo ożywiona była korespondencja Royal School of Church Music z Federacją Pueri Cantores. Ostatecznie doszło do podpisania porozumienia¹³².

Był to niezwykle ważny dokument, a podpisanie porozumienia z Royal School of Church Music w dniu 25 marca 2014 roku w Krakowie było ważnym dla obu organizacji wydarzeniem¹³³. Porozumienie to było pierwszym tego typu dokumentem z Kościołem anglikańskim podpisanym przez Pueri Cantores. Zostało podpisane przez Briana Gilla, przewodniczącego Royal School of Church Music, oraz ks. Roberta Tyrallę, prezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores. Podpisali go wówczas także wszyscy inni zarówno z Pueri Cantores, jak i z Royal School of Church Music. Ważne jest, jak się wydaje, przywołanie także szczególnego miejsca podpisania dokumentu, bowiem odbyło się ono w domu arcybiskupów krakowskich, gdzie do 1978 roku urzędował kard. Karol Wojtyła, późniejszy papież Jan Paweł II, niezwykle pasterz i wielki orędownik porozumienia pomiędzy Kościołami chrześcijańskimi. Wszyscy też po podpisaniu porozumienia wzięli udział w liturgii z okazji uroczystości Zwiastowania Pańskiego celebrowanej przez bp Tadeusza Piersonka w katedrze wawelskiej.

---

¹³¹ Zob. FIPC 209, RSCM, AFIPC Rzym.

¹³² Zob. FIPC 273, Tyralla 24, Collaborazione, RSCM, AFIPC Rzym.

¹³³ Zob. *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, FIPC 274, Tyralla 25, Documents, AFIPC Rzym.

Zaraz na początku w celach i założeniach dokumentu zapisano, że ważne jest:

promowanie wspólnych dla obu organizacji celów i wartości, poszukiwanie wspólnych korzyści, propagowanie roli muzyki w liturgii i duchowości, propagowanie myślenia ekumenicznego w zakresie kompetencji obu organizacji, wspieranie rozwoju i wizji obu organizacji, działanie w charakterze publicznego propagatora i rzecznika obu organizacji zgodnie ze wspólnymi celami i wartościami¹³⁴.

Określono, że wspólnymi działaniami obejmuje się propagowanie właściwej muzyki liturgicznej, edukację dzieci i młodzieży, współpracę pomiędzy muzykami, publikowanie materiałów źródłowych. Dlatego zakładano wspólne organizowanie kursów i kongresów, reklamę wspólnotowych działań, wymianę wiedzy i doświadczeń, nawiązanie kontaktów zawodowych¹³⁵. Określono także, że biuro FIPC oraz rada RSCM powoła grupę roboczą służącą współpracy, wszystkie zaś działania będą aprobowane przez władzę obydwu stowarzyszeń. Językami, w jakich będą się posługiwać obie strony, to j. angielski i francuski, obie strony będą się wzajemnie informować o wszystkich działaniach służących muzyce kościelnej¹³⁶. Określono też zasady nieingerencji w sprawy, w których każdy podmiot jest niezależny. Podniesiono też sprawy finansowe oraz określenie wydatków, a także klauzulę dotyczącą ryzyka. Podjęto także w spisanim porozumieniu wszelkie sprawy sporne i wskazano sposoby ich rozwiązania¹³⁷.

Bardzo ważne było określenie pewnych szczegółowych dat, pośród nich tych z czasu przygotowania oraz z momentu podpisania oraz ratyfikacji przez obie społeczności muzyczne:

---

¹³⁴ *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, I, 1–6, FIPC 274, Tyrała 25, Documents, AFIPC Rzym.

¹³⁵ Zob. *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, II, 1–7, III, 1–7, FIPC 274, Tyrała 25, Documents, AFIPC Rzym.

¹³⁶ Zob. *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, IV, 1–9, FIPC 274, Tyrała 25, Documents, AFIPC Rzym.

¹³⁷ Zob. *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, V–VII, VIII–XII, FIPC 274, Tyrała 25, Documents, AFIPC Rzym.

Niniejsze Porozumienia wstępne o współpracy, ratyfikowane przez Zgromadzenie Przedstawicieli FIPC oraz Stowarzyszenie RSCM, wchodzi w życie z dniem 31 sierpnia 2013 r. Pierwsze zebranie Komisji Wykonawczej musi odbyć się przed 31 października 2013 r. Pierwsza weryfikacja Porozumienia wstępnego o współpracy ma być zakończona przed dniem 31 marca 2015 r. Do dnia 30 czerwca 2015 r. zostanie przedłożona Ostateczna Umowa o współpracy celem ratyfikacji przez Radę RSCM oraz Walne Zgromadzenie FIPC dnia 31 sierpnia 2015 r. Następne weryfikacje będą przeprowadzane co trzy lata¹³⁸.

I tak porozumienie potwierdziło bardzo ważny obszar działalności Pueri Cantores w promowaniu wartościowej muzyki kościelnej w całym świecie.

W tym kontekście trzeba tutaj także dodać, że 1 października 2016 roku w katedrze w Yorku w Anglii miało miejsce szczególne wydarzenie dla społeczności Pueri Cantores – ks. R. Tyrała otrzymał bowiem od Royal School of Church Music tytuł „Fellow of the Royal School of Church Music”. To wyróżnienie potwierdziło sens współpracy, a prezydent dedykował je wszystkim Pueri Cantores na świecie, twierdząc, że wyróżnienie jest nie dla niego osobiście, ale dla całej rodziny Pueri Cantores. Wraz z nim w dekoracji wzięli udział przedstawiciele Pueri Cantores¹³⁹.

4. Pontificio Istituto di Musica Sacra, Roma

By lepiej zrozumieć zasadność podejmowanej współpracy z Instytutem w Rzymie, trzeba sięgnąć do jego historii.

W 1911 roku otwarto w Rzymie Szkołę Wyższą Muzyki Kościelnej. Inauguracja szkoły przypadła na 5 stycznia 1911 roku i miała miejsce w Kolegium Córek Maryi Niepokalanej (...). Dopiero jednak dekretem z 4 listopada 1911 roku papież Pius X zatwierdził istnienie szkoły. Papież Pius XI poprzez Konstytucję apostolską *Deus scientiarum Dominus*, z dnia 4 maja

---

¹³⁸ *Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracow, XIII, FIPC 274, Tyrała 25, Documents, AFIPC Rzym.

¹³⁹ Zob. *Fellow of the RSCM for Mons. R. Tyrała*, 1 X 2016, FIPC 273, Tyrała 24, Collaborazione, RSCM, AFIPC Rzym.

1931 roku zmienia nazwę szkoły na Papieski Instytut Muzyki Kościelnej, oraz nadaje jej międzynarodowy charakter poprzez podporządkowanie szkoły Watykanowi. (...) Odtąd też kształcić się można było w dziedzinach: chorału gregoriańskiego, kompozycji kościelnej, organów, dyrygowanie chórem oraz teorii¹⁴⁰.

Instytut kształcił muzyków kościelnych dla całego Kościoła, w tym także dyrygentów chóralnych. To tam właśnie koncentrowało się życie muzyki kościelnej w Rzymie, stąd też jasne było, że współpraca Pueri Cantores z Papieskim Instytutem Muzyki Kościelnej jest ze wszech miar oczywista i pożądana.

Można też powiedzieć, że współpraca pomiędzy Międzynarodową Federacją Pueri Cantores a Pontificio Istituto di Musica Sacra w Rzymie istniała od samego początku istnienia idei Pueri Cantores. Świadczą o tym zastępy absolwentów tegoż Instytutu, którzy stawali się dyrygentami albo moderatorami działalności Pueri Cantores w różnych stronach świata. W archiwum przechowywane są listy świadectwa chęci nawiązania współpracy z Instytutem przez ks. F. Romitę¹⁴¹.

Natomiast za czasów prezydentury J. M. Torrentsa z Katalonii współpraca ta nabrała zupełnie realnych kształtów. Korzystając bowiem z możliwości, jakie dawało to, że rektorem Instytutu był również Katalończyk ks. V. Miseracha-Grau'a, stawało się możliwe to, że Pueri Cantores po wielu latach „tułaczki” będzie miało w końcu oficjalną siedzibę i miejsce na swoje archiwum. Zachowała się też korespondencja na ten temat pomiędzy rektorem Instytutu, Sekretariatem Stanu oraz Międzynarodową Federacją Pueri Cantores¹⁴². Trzeba więc w tym miejscu przywołać fakty. J. M. Torrents napisał list w dniu 6 maja 2002 roku do rektora Instytutu, prosząc o możliwość stworzenia siedziby Pueri Cantores w Rzymie właśnie w budynkach Instytutu. Zachowana jest odpowiedź z 27 czerwca 2002 ks. V. Miserach Grau, w której przychyła się on do takiego rozwiąza-

---

¹⁴⁰ R. Tyrała, *Cecyliński ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939 roku*, Kraków 2010, s. 43–46.

¹⁴¹ Zob. FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁴² Zob. FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.

nia¹⁴³. Asesor Stolicy Apostolskiej, abp P. Lopez Quintana, odpowiadając na list ks. V. Miserach-Grau w dniu 26 listopada 2002 roku, wyraził też zgodę dla pomysłu, by Pueri Cantores miało swoją siedzibę w Instytucie¹⁴⁴. Następuje później, już od 2003 roku, bardzo ożywiona korespondencja dotycząca omówienia szczegółowego tej kwestii¹⁴⁵. Wszystkie działania zostają uwieńczone dokumentem podpisanym przez rektora Instytutu oraz prezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores w dniu 6 maja 2007 roku w dzień św. Dominika Savio, patrona Pueri Cantores. Dokument stwierdza, że na zawsze już siedzibą Pueri Cantores będzie budynek Papieskiego Instytutu Muzyki Kościelnej w Rzymie oraz że znajdzie się tam archiwum Pueri Cantores. Dokument sygnowali ks. V. Miserachs Grau, rektor PIMS, oraz J. M. Torrents, prezydent FIPC¹⁴⁶. I tak oto staje się faktem, że Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores otrzymała miejsce na archiwum i spotkania, które odbywają się w Rzymie.

Zarząd Federacji na czele z prezydentem uczestniczył też w wizycie papieża Benedykta XVI i pobłogosławieniu odnowionej siedziby, w dniu 13 października 2007 roku w Papieskim Instytucie Muzyki Kościelnej.

Na posiedzeniu Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores, które miało miejsce w Rzymie w 2007 roku, nastąpiło też uroczyste otwarcie siedziby i pobłogosławienie archiwum. Odbyło się to w dniu 2 września 2007 roku i wówczas miała miejsce inauguracja siedziby Pueri Cantores po przeniesieniu i uporządkowaniu archiwum. Obecni byli prezydenci Federacji z całego świata¹⁴⁷. To tam właśnie mieści się cała dokumentacja (przeszło 45 000 dokumentów archiwalnych), która posłużyła do napisania tej dysertacji.

---

¹⁴³ Zob. V. Miserach Grau, *Lettera a J. M. Torrents*, 27 VI 2002, FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym

¹⁴⁴ Zob. P. Lopez Quintana, *Lettera a Mons. V. Miserach-Grau*, 26 XI 2002, FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁴⁵ Zob. FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.

¹⁴⁶ Zob. *Concessione in uso alle FIPC della stanza denominata „cantoria”*, 6 V 2002, FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym.

¹⁴⁷ Zob. *Compte-Rendu de la réunion des présidents FIPC, Roma 31 VIII – 2 IX 2007*, FIPC 143, Riunione dei presidenti, 2007 Roma, AFIPC Rzym.

Podczas Kongresu Międzynarodowego, który odbywał się w Rzymie na przełomie 2010/11 roku, trzy chóry z Federacji w auli głównej zaśpiewały koncert w dniu 2 stycznia 2011, tym samym Federacja włączyła się w obchody 100-lecia Pontificio Istituto di Musica Sacra¹⁴⁸, a nawet – jak to niektórzy zauważali – obchody te otworzyła.

5. Inne instytucje

Oprócz wymienionych wyżej form współpracy Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores w swojej historii nawiązywała kontakty z innymi podmiotami zajmującymi się muzyką kościelną.

Znacząca dla oddziaływania na sprawę muzyki w świecie była organizacja *Conférence Européenne d'Association de Musique Sacrée*¹⁴⁹. W archiwum Pueri Cantores w Rzymie odnajdujemy ślady współpracy z tą organizacją. Jedną z osób w nią zaangażowanych był ks. G. Grasser, kiedyś prezydent Federacji Pueri Cantores we Francji i kandydat na stanowisko prezydenta Federacji Międzynarodowej. W 1985 roku widoczna jest współpraca Pueri Cantores z tym podmiotem. W 2000 roku miało miejsce spotkanie, na którym byli obecni ks. G. Grasser i W. Buys¹⁵⁰. Niestety, nie wiadomo nic więcej o możliwościach, kierunkach i realności tej współpracy. Na jednym z posiedzeń *Conférence Européenne d'Association de Musique Sacrée* pojawił się w dniach 19–22 września 2002 roku prezydent J. M. Torrents, a spotkanie to organizował w Antwerpii ks. J. Schrooten, prezydent Federacji Pueri Cantores Belgia-Flandria¹⁵¹.

W 2005 roku została nawiązana współpraca z Parlamentem Europejskim w Strasburgu we Francji, a związane to było z organizacją koncertu na Boże Narodzenie w grudniu 2006 roku, który został nagrany przez telewizję i emitowany później na cały świat. Było to związane z działa-

---

¹⁴⁸ Zob. *Programme XXXVI International Congress Pueri Cantores*, s. 21–25, Roma 2010–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.

¹⁴⁹ CEDAM: *Conférence Européenne d'Association de Musique Sacrée* : Europejska Konferencja Stowarzyszenia Muzyki Kościelnej.

¹⁵⁰ Zob. FIPC 219, CEDAM, AFIPC Rzym.

¹⁵¹ Zob. *Cedam in Antverpia 2002*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.

niami Europa Cantat, czyli Festiwalem Śpiewającej Europy. Wszystko rozpoczęło się od skutecznej wymiany listów pomiędzy Ch. Hoffetem, organizatorem tegoż wydarzenia, a J. M. Torrentsem, prezydentem FIPC. 4 września 2005 roku doszło do spotkania w Zurychu celem ustalenia wszystkich szczegółów wydarzenia. Chóry przybyły do Strasburga w dniach 7–12 grudnia 2006 roku. Uroczyste koncerty miały miejsce w dniach 8 i 10 grudnia 2006. W pozostałe dni chórzyci koncertowali i śpiewali podczas liturgii w miejscach, gdzie byli zakwaterowani. Obecnych było 1000 chórzystów, a w przedsięwzięciu brały udział chóry z: Austrii, Niemiec, Belgii, Cypru, Hiszpanii, Estonii, Finlandii, Francji, Węgier, Irlandii, Włoch, Litwy, Łotwy, Malty, Holandii, Portugalii, Polski, Czech, Anglii, Słowacji i Słowenii¹⁵².

W 2005 roku miało miejsce nawiązanie kontaktów przez prezydenta J.M. Torrentsa z Episkopatem Azji. Wiązało się to dla Pueri Cantores, z chęcią tworzenia nowych oddziałów w świecie, zwłaszcza na terenie Kościoła w Azji. W archiwum w Rzymie zachowana jest korespondencja, a także późniejsze zaproszenie na posiedzenie sekcji ewangelizacyjnej Konferencji Episkopatu Azji. Podczas tego posiedzenia różne ruchy religijne działające już na terenie tego Kościoła prezentowały swoje projekty ewangelizacyjne. Federację międzynarodową reprezentował ks. R. Tyrała, który wygłosił wówczas wykład: *Pueri Cantores żywą częścią Kościoła*. Spotkanie odbyło się w Tajlandii w dniach 18–20 września 2010 roku¹⁵³.

Od 1944 roku, gdy zaczyna rozwijać się Federacja Pueri Cantores, aż do 2017 roku wiele było jeszcze innych organizacji i ludzi, którzy chcieli współpracować z Pueri Cantores, lub z którymi chciała współpracować Federacja. Jeśli przyjąć, że w ostatniej dekadzie, gdy prezydentem Pueri Cantores był ks. R. Tyrała, takich jednostek było 17¹⁵⁴, to ileż mogło ich być wcześniej? Jest pewne, że Federacja Pueri Cantores zawsze w swojej historii otwarta była na współpracę z innymi dla sprawy muzyki kościelnej i edukacji młodego pokolenia chrześcijan.

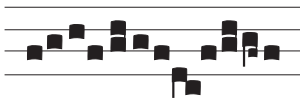
¹⁵² Zob. FIPC 132, Noël in Alzace, AFIPC Rzym.

¹⁵³ Zob. R. Tyrała, *Pueri Cantores żywą częścią Kościoła*, FIPC 139 Episcopato Asia, AFIPC Rzym; FIPC 273, Tyrała 24, Collaborazione, Mission in Asia 2010, AFIPC Rzym.

¹⁵⁴ Zob. FIPC 273, Tyrała 24, Collaborazione, AFIPC Rzym.

Zakończenie

Po przeczytaniu niniejszej publikacji dostrzega się ogrom dzieła, jakim było i jest *Pueri Cantores*. Trzeba też na koniec postawić odważne pytanie o to, jak to się stało, że organizacja ta rozpoczęła swoje działanie?, gdzie można poszukać początków tego ruchu kościelnego? Z perspektywy czasu, wydaje się, że wyraźniej da się stwierdzić, iż jednym z ważnych fundamentów *Pueri Cantores* była idea odnowy muzyki kościelnej. Zostało to też, skrótowo, zresztą świadomie, by nie zaciemnić obrazu faktów, przywołane na pierwszych stronach niniejszej rozprawy. Autor temu zagadnieniu poświęcił osobną publikację¹. Można jednak i trzeba w tym miejscu wyraźnie powiedzieć, że zataczający coraz większe kręgi oddziaływania cecylianism, odnowa liturgii i muzyki dokonana przez papieża Piusa X, stały się wyraźnie powodem rezonansu w rzeczywistości Kościoła. W dalszej perspektywie nie można też pominąć opatrnościowej roli przywołania na nowo przez Sobór Watykański II integralności muzyki z liturgią, zwłaszcza w tym wyjątkowym zakresie, jakim jest muzyka chóralna.

Trwający od połowy XIX wieku w Europie ruch odnowy muzyki kościelnej za jedno ze swoich założeń stawiał sobie promocję chórów chłopięcych i śpiew podczas liturgii właściwej muzyki polifonicznej. To było niezwykle ważne dla przejrzystości muzyki komponowanej z okazji najważniejszego dzieła Kościoła, jakim była liturgia. Tu już nie chodziło tylko

---

¹ Zob. R. Tyrała, *Cecylikański ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939 roku*, Kraków 2010.

o to, by muzyka nie była świecka, teatralna podczas liturgii, ale by była jej współpracownicą. Niewątpliwie te idee przyświecały rozpoczęciu działalności *Pueri Cantores*. Bardzo ważne w tym kontekście były organizowane Kongresy muzyki liturgicznej, publikowane partytury kompozycji przeznaczonych dla chórów, wielka zarazem promocja chórów kościelnych, wydawane czasopisma z zakresu muzyki kościelnej – wszystkie one przyczyniły się do większej świadomości tego, jaka powinna być muzyka podczas celebrowanych obrzędów. Naturalnie motu proprio papieża Piusa X z 1903 roku² stało się kamieniem milowym w tym względzie, bowiem preferencja chórów chłopięcych śpiewających podczas uroczystych liturgii, ale także ich formacja były dla tegoż następcy św. Piotra niezwykle ważne. Nie dziwi więc fakt, iż dwóch młodych, zapalonych francuskich muzyków: Pierre Martin oraz Paul Berthier, do których później dołączył ks. Ferdynand Mailet, było tak bardzo zafascynowanych tym nauczaniem Kościoła i odnowicielskim prądem, że właśnie w nim odnalazło swoje życiowe powołanie. W wychowaniu młodych chłopców przez muzykę i chrześcijańskie wartości. A cóż powiedzieć o bardzo ważnym otwarciu dla muzyki i chórów na Soborze Watykańskim II. Stwierdzał on bowiem, w 1963 roku³, a potem raz jeszcze w 1967 roku⁴, że muzyka chóralna ma być tożsama, złączona, istotowa, integralna, wynikająca z liturgii. Nie może więc być mowy o przypadkowości, ale o ważnej misji ewangelizacyjnej; poprzez muzykę głoszenia kerygmatu. Niezwykle ważna hermeneutyka ciągłości w nauczaniu i dziełach Kościoła także w tym kontekście sprawdziła się i to z wielkim powodzeniem. Cecylińska odnowa, poparta autorytetem papieża Piusa X, a w końcu soborowym nauczaniem, była odkrywaniem istoty Kościoła, a więc wspólnoty wierzących, którzy podczas liturgii oddają chwałę Bogu, za pomocą pięk-

---

² Zob. Motu Proprio św. Piusa X O muzyce świętej *Inter Pastoralis Officii Sollicitudines*, Rzym 1903, Prawodawstwo Muzyki Kościelnej, red. A. Filaber, s. 8–16, Warszawa 2008.

³ Zob. Sobór Watykański II, Konstytucja o Liturgii Świętej *Sacrosanctum concilium*, Rzym 1963, Wrocław 1997.

⁴ Zob. Święta Kongregacja Obrzędów, Instrukcja o muzyce w świętej liturgii *Musicam Sacram*, Rzym 1967, *Prawodawstwo Muzyki Kościelnej*, red. A. Filaber, s. 43–57, Warszawa 2008.

nego i wartościowego sakralnego śpiewu chóralnego, gdy w tym samym czasie dokonuje się jej uświęcenie. Przeżywając rok liturgiczny, każdy chórzysta miał mieć świadomość, że uczestniczy w Misterium Paschalnym Chrystusa i z niego czerpie siłę do nadziei, czyli do nieustannego śpiewu Alleluja, zawsze nowej radości. Takie fundamenty dały stokrotnie owoce całego dzieła. Inspiracja okazała się nie przelotnym pragnieniem, ale fundamentem na długie lata.

Przedstawiona historia Pueri Cantores za lata 1944–2017 jest opowieścią o ludziach i ich działaniu dla sprawy muzyki. Idee obecne w życiu Federacji, sięgające pierwszych lat XX wieku we Francji, ostatecznie znalazły swój rezonans w kolejnych 83 krajach świata. Są żywą historią Kościoła. Wychowanie młodych ludzi przez wartości chrześcijańskie, dbałość o jakość muzyki kościelnej, zwłaszcza tej liturgicznej, ale także głoszenie pokoju między ludźmi i w świecie na stale zagościły wszędzie tam, gdzie dotarła Federacja Pueri Cantores. W zorganizowanych w czasie jej istnienia 41 kongresach międzynarodowych, a także bardzo licznych kongresach krajowych i regionalnych, w wielu spotkaniach dyrygentów odpowiedzialnych za Pueri Cantores, w wydawanych czasopiśmie, książkach, biuletynach, folderach, w niezliczonej ilości koncertów, jakie Mali Śpiewacy dali na całym świecie, głosząc kerygmat wiary, w ożywionej współpracy – zwłaszcza z Festiwalami chóralnymi w Loreto i Lecco – na forum międzynarodowym, a w poszczególnych krajach z innymi organizacjami i stowarzyszeniami, ale także w relacjach z Papieskim Instytutem Muzyki Kościelnej w Rzymie oraz Royal School of Church Music w Anglii, ukazuje więc wyjątkowy i fascynujący rozwój Federacji i jej autentyczne życie. Te wszystkie działania były możliwe dzięki temu, że 70 lat wcześniej paryski ksiądz Ferdynand Maillot postanowił iść za głosem natchnienia. Historia przywołana w niniejszej dysertacji była opowieścią o ludziach, którzy idei Pueri Cantores służyli swoim talentem, swoją mądrością, szukaniem dobra wspólnego, dbałością o rozwój młodych chrześcijan, którzy temu poświęcili swoje życie, siły i energię. Pewnie też stali się szczęśliwi, błogosławieni, spełnili swoje życiowe powołanie i pomogli żyć lepiej innym.

Czasy i historia prezydentów Federacji, którzy kreowali w swoim czasie rzeczywistość tej muzycznej i religijnej wspólnoty oraz wytyczali kie-

runki działań i rozwoju Pueri Cantores, to wyraźne ślady działania Boga w człowieku. Ksiądz Ferdynand Maillot, założyciel Federacji, był wizjonerem, który z wielką gorliwością, podróżując ze swoim chórem po świecie, krzewił ideę śpiewu dla pokoju i wartości chrześcijańskich. Wszędzie, gdzie dotarł, mianował przedstawicieli Pueri Cantores, chcąc, by idea rozszerzała się na świecie. Ksiądz Fiorenzo Romicie, pracownikowi Stolicy Apostolskiej i drugiemu prezydentowi, zawdzięczamy zatwierdzenie statutu Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores. On też z gorliwością godną naśladowania próbował rozwinąć Federację w możliwie wszystkich krajach świata. Ksiądz Joseph Roucairol powrócił do pierwotnych ideałów kształtowania śpiewających dzieci przez wartości chrześcijańskie i wartościową muzykę. Człowiek niezwykłego ducha, ale i wielkiej kultury muzycznej – Siegfried Koesler – przeniósł wspólnotę Pueri Cantores w bardzo ważną rzeczywistość oddziaływania w Kościele: głoszenia autentycznie kerygmatu przez muzykę, i to na dobrym poziomie. Czasy Wima Buysa były otwarciem na Europę Wschodnią, ale i podtrzymaniem już istniejących Federacji. Josep M. Torrents to człowiek wielkiego ducha i mądrości. To on z wielką dbałością rozwinął kontakty z Watykanem, ale także, zawsze otwarty na słuchanie każdego, pokazał, że ta wspólnota nie ogranicza się już tylko do Europy. Federację traktował jak jedną wielką kochającą się rodzinę. Piszący te słowa miał pełną świadomość, że stał się kontynuatorem rozpoczętych działań swojego poprzednika. Odwiedził wszystkie kraje, gdzie działa Pueri Cantores, dopełnił dzieła zbliżenia relacji ze Stolicą Apostolską i nadał wyraźny rys duchowy Pueri Cantores. Żaden z zarządzających nie mógłby jednak dobrze spełniać swojego zadania bez wsparcia zarządów, rad administracyjnych, bez chórów i dyrygentów, tak więc to wszystkim tym, którzy byli i nadal są w Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores, w tym miejscu należą się wielkie słowa uznania i wdzięczności. Jako wspólnota Pueri Cantores jest bowiem od 1944 roku rodziną, w której jedni dorastają, inni do niej wstępują, jeszcze inni czerpią siłę do życia dorosłego, a nade wszystko w której relacja z ludźmi, zawarte przyjaźnie, a nawet małżeństwa, owocują życiem w nadziei. Dzisiaj przeszło 40 000 młodych ludzi jest żywą ikoną Boga, staje się przykładem świetlanym dla innych, realizuje swoje marzenia, przekracza swoje granice, uczy innych, jak dobrze żyć.

Nie bez znaczenia jest więc to, że cała ta historia związana z formacją młodych ludzi, tą muzyczną oczywiście, ale także formacją duchową i intelektualną. Federacja Pueri Cantores byłaby niespełniona w swoim założeniu, gdyby w chórach dyrygenci i odpowiedzialni poprzestali jedynie na kształceniu muzycznym dzieci i młodzieży. Ono jest niezwykle ważne i uczy dyscypliny, akceptacji innych, wyrwa z egoizmu oraz skoncentrowania tylko na swoich sprawach. Chór uczy jedności, akceptacji, zrozumienia, daje inne, może bardziej trafne, spojrzenie. A od strony duchowej podejmowane przez asystentów kościelnych, a często także dyrygentów, działania, służą rozwojowi duchowości. Ona zaś opiera się na tym, co przeżywa młody człowiek, może czasem ze swoimi wielkimi problemami, ale nie jest w tym sam. Pueri Cantores, śpiewając na liturgii, uczy relacji do Boga, modlitwy, słuchania. Jest ruchem religijnym, który daje perspektywę. Ona zaś potrzebna jest do dorosłego życia. Ruch ten pozwala stawiać sobie pytania o sens życia i wiary, o mądrość oraz uczy na nie odpowiadać.

Ogrom archiwalnych dokumentów, jakie autor zdołał przegłędnać (przeszło 45 000 dokumentów zdigitalizowanych w Rzymie), uświadcza niezwykle ważną spuściznę i wielką oraz wspaniałą historię Federacji. Jest to świadomość, że nie jesteśmy znikąd, że przed nami byli ludzie i że po nas też przybędą. Ta historia zawarta w dokumentach zebranych w archiwum Pueri Cantores w Rzymie jest doskonałą lekcją historii, ale również lekcją mądrości. Nie mogąc dotrzeć do archiwów w poszczególnych krajach świata, o czym była już mowa we wstępie, autor ma świadomość, że gdyby było inaczej, może na niektóre fakty zostałyby rzucone nowe światło. A inne, może nieznanne fakty, byłyby uzupełnieniem tych już znanych.

Z pewnością temat do końca nie został wyczerpany, bowiem można podjąć jeszcze inne spojrzenia, kierunki badań związane z życiem i działalnością Pueri Cantores, na przykład gdyby pokusić się o opracowanie publikacji na temat poszczególnych prezydentów. Można by też opracować historię każdej Federacji osobno. Ciekawe byłoby przyjrzenie się tematyce podejmowanej na spotkaniach prezydentów, a może też szczegółom współpracy z Festiwalami czy Instytucjami. Niezwykle ciekawe byłoby też, choć wykraczające poza historyczną metodę, sprawdzenie, na

ile teoria wychowania i edukacji przez wartości chrześcijańskie i muzykę kościelną sprawdziły się w historii. Innym ciekawym kierunkiem badania mogłoby być opracowanie tego, jak potoczyła się historia ludzi będących w przeszłości „małymi śpiewakami”, być może dzisiaj muzyków z pierwszych stron gazet i plakatów. To wszystko byłoby możliwe zwłaszcza wówczas, gdy uporządkowane zostałyby materiały archiwalne w każdym kraju świata, gdzie istnieje nadal i działa Pueri Cantores. Być może to jest też postulat wynikający z niniejszej pracy. Gdyby udało się dotrzeć do archiwaliów w poszczególnych ośrodkach, można by w przyszłości ukazać wiele ciekawych i niezwykle interesujących zagadnień. Brak dostępności do materiałów archiwalnych w krajach świata można tłumaczyć i tym, że być może pozostały one w miejscach, gdzie żyli i pracowali prezydenci, np. ze swoimi chórami, a może też nadal znajdują się w domowych archiwach. Gdyby udało się do nich dotrzeć, praca ta byłaby nie tylko dużo obszerniejsza, ale być może bardziej komplementarna.

W założeniu niniejsza publikacja miała stać się impulsem do stworzenia odrębnych monografii, opracowań oraz artykułów. Materiał, który dostępny jest w Rzymie, uzupełniony o materiały z archiwów krajowych – gdyby można do nich dotrzeć – mógłby z pewnością przynieść nadspodziewane owoce. Może też uzupełniłby nieznanne fakty, a może niektóre teorie dopowiedział. Niewykluczone, że spojrzenie byłoby wówczas znacznie szersze. Tego jednak wymagałaby kwerenda we wszystkich 84 krajach świata, gdzie Pueri Cantores pozostawiła swój ślad. Jedno jest jednak pewne, że ta historia Pueri Cantores jest niezwykle pasjonująca i że to wyjątkowe dzieło, jakim w historii Kościoła jest i było, i należy wyrazić pragnienie, że będzie dalej, jest autentyczną drogą Kościoła. Jest wyjątkową drogą dla ludzi poszukujących piękna, ale i tego piękna uczących młode pokolenia.

Dlatego w tym kontekście szczególnie brzmią słowa papieża emeryta Benedykta XVI, który 4 lipca 2015 roku w Castel Gandolfo, odbierając doktoraty *honoris causa* Akademii Muzycznej oraz Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, mówił o trzech źródłach muzyki: pierwszym jest doświadczenie miłości, drugim jest doświadczenie smutku, dotknięcie śmiercią, bólem i otchłaniami istnienia, trzecim jest spo-

tkanie z tym, co Boże, od początku w jakiejś mierze definiującym to, co ludzkie. I konkludował ten wyjątkowy przyjaciel Pueri Cantores:

Wielka muzyka sakralna jest rzeczywistością o randze teologicznej oraz o trwałym znaczeniu dla wiary całego chrześcijaństwa (...) nie może zniknąć z liturgii i jej obecność może być szczególnym sposobem uczestnictwa w świętych obrzędach, w tajemnicy wiary⁵.

Wydaje się, że właśnie to jest perspektywa oddziaływania i rzeczywistości nie tylko dla samej muzyki, ale i dla Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores. Może właśnie dlatego, że od samego początku wszystkie działania związane z powstającą Federacją Małych Śpiewaków oparte były na prawdzie i pięknie Ewangelii, dzieło to trwa i nadal się rozwija. We wszystkich działaniach, które opisane zostały na kartach tej książki, we wszystkich momentach życia Pueri Cantores w Kościele i świecie, zawsze wszystko wynikało z miłości, było też okupione cierpieniem, ale także stało się sposobem dotarcia do tego, co boskie i święte. Historia ludzi i idee przez nich głoszone przez 70 lat istnienia Pueri Cantores na całym świecie, jest więc historią troski o człowieka i jego relację z Bogiem. Może właśnie w tym tkwi największa siła tej wspólnoty.

Ksiądz Ferdynand Mailliet widział daleko i bardzo realnie, że edukacja i wychowanie młodych przez muzykę i wartości chrześcijańskie przyniesie owoce w ich życiu. Trzeba więc powtórzyć na koniec raz jeszcze jego słowa pełne nadziei:

Jakże chcemy my, ojcowie waszych dusz, chronić was, drogie dzieci, już teraz, od tej złej godziny! To byłoby zbyt piękne! Nawet mamy nie mają tu na ziemi tego przywileju. Przychodzi godzina, że muszą nas opuścić i pozostajemy sami w walce, w tej niebezpiecznej podróży. Ale przynajmniej rada, którą daje wam wasz przyjaciel, który do was mówi, niech was pobudzi pewnego dnia, jeśli burza się rozszaleje: nie zaakceptujcie nigdy zatonięcia na zawsze⁶.

---

⁵ Benedykt XVI, *Słowa podziękowania z okazji nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*, Castel Gandolfo, 4 lipca 2015, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

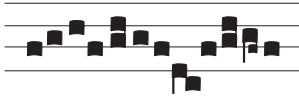
⁶ H. Leclerc, *Monseigneur Mailliet parmi nous*, Lyon 1964, s. 49.

Pueri Cantores przez wszystkie te lata swojego istnienia w historii Kościoła stała się barką, którą nadal, śpiewając nadzieję, noszą w sercu. Tak płyną kolejne pokolenia młodych chrześcijan.

Na koniec jeszcze jedno dopowiedzenie. W latach zarządzania Międzynarodową Federacją Pueri Cantores (2009–2017) autor niniejszej publikacji posługiwał się w komunikacji z chórami dziewięcioma językami, które zostały ustanowione wówczas jako obowiązujące w Federacji. Towarzyszyło temu przekonanie, że najważniejsza jest właśnie wzajemna relacja i zrozumienie. Dlatego też wszelkie teksty rozsyłane do ośrodków Pueri Cantores oraz umieszczane na stronie internetowej były publikowane właśnie w tylu językach. Z tego powodu streszczenie niniejszej dysertacji ukazuje się w tych ośmiu językach (dziewiątym bowiem był język polski). Dla autora jest to też wyraz szacunku i wdzięczności dla wszystkich, których spotkał na drodze służby dla Pueri Cantores i podczas pracy nad tą książką, a także świadectwem jej wielojęzyczności.

W tym miejscu należą się też podziękowania wspianym tłumaczom, którzy przez lata posługi dla Pueri Cantores w świecie autora tej publikacji, a także w jej przygotowaniu byli nieocenioną pomocą, a są to: J.M. Torrents z Katalonii, Laura Crosato z Włoch, Robert Michaels i Willi Oeschger ze Szwajcarii, Anna Maria Hedin i Elisabeth von Waldstein ze Szwecji, David Paccetti Correia z Portugalii, ks. Stanisław Mieszczak SCJ, Alicja Delimat-Rychlewska, Kalina Lechowicz (z d. Kreczko), Agnieszka Stańczyk oraz Robert Samek. Dziękuję wszystkim, dzięki którym ta książka ujrzała też światło dzienne.

Summary

Pueri Cantores is a unique community of the Church composed of young people deeply concerned about the quality of liturgical music and of their instructors and guides who provide proper education through Christian values. The beginnings of Pueri Cantores Federation were inspired by the musical and liturgical revival which took place at the end of the 19th century. Yet it was at the start of the 20th century when the Holy See gave an impulse to encourage the movement which might rekindle the life of the Church by taking more care of the beauty of rites celebrated by Christ followers. What is also important was the time when this movement became to develop more officially, that is in the year 1944 when WWII was drawing to a close and when its initiator and founder, Msgr. Ferdinand Maillet expressed the idea which became the core message for Pueri Cantores for all the following years of their activity: *tomorrow all the children of the world will sing the idea of God's peace*. This idea, which originated in Paris, to date, that is throughout 70 years up to 2017, has reached 83 world countries. The foundation of the International Federation of Pueri Cantores by Msgr. Maillet in 1947 became a historical fact of great significance¹. We can still observe its positive consequences. In some countries the idea stays for long or forever, in others for some time, and it will certainly reach other countries in the future. Whatever way it develops, it undoubtedly is an extraordinary means of Church evangelization. It is the reason to present in this book the 70-year history of the activity of the International Federation of Pueri Cantores for it is the history of people and their works. And it is certainly the history of God's acting in man.

---

¹ Cf. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, p. 23.

The author of this dissertation has been close to the idea of *Pueri Cantores* since 1994. First, working as its Secretary and Vice-President, then holding the office of the Polish Federation of *Pueri Cantores* in 1996–2009, to finally gain valuable experience on the international forum by serving in the years 2004–2017 as the Ecclesiastical Assistant and eventually as the President of the International Federation. All these years were the interesting experience of meeting people and their histories, people who devoted to this idea a lot or even everything. It was the experience of meeting choirs and chormasters and getting to know their work places. It allowed the author to understand better the importance of educating young generations for the Church and for the world. And the most crucial thing which helped to learn the ideas and people was the experience of meeting them at their own places, where they live and work. It is the 8 years' experience of presidential service which gave the author the most profound image of *Pueri Cantores*, to be depicted as well in the *Pueri Cantores* archives preserved in Rome. All the life meetings, virtually in all 42 world countries in which *Pueri Cantores* are operating in the year 2017, gave an impulse to write down the stories of choirs and their people to whom *Pueri Cantores* is a way of living. Year 2017 is also the date of the 41st International Congress in Rio de Janeiro, symbolically bracing all previous events. This Congress was the way to direct the attention to Latin America, important for the future of *Pueri Cantores* in the world. It was also essential for the author that he could write this book from a certain perspective which, hopefully, allowed to obtain a clearer view of the subject.

It was also extremely relevant to reach the sources, namely the archives stored at the *Pueri Cantores* office at the Pontifical Institute of Sacred Music in Rome. It was where the author carried out the digitization of the entire content of resources for the years 1944–2017, be the primest source of knowledge as they present facts. So as to complete all the archival material the author stayed in Rome at the turn of June and July, 2017. Naturally, the time during which he had held the presidential office (2009–2014) also gave him the insight into the documents which were digitized in August 2017 in Cracow before sending them to *Pueri Cantores* archives in Rome. The full content of the resources comprises over 45,000 digitized pages which in the future – and in a discretionary way – may serve next presidents as referential and useful material to help them run the Federation. For the above reason, this book is essentially based on the sources which gave the main perspective to scrutinize the *Pueri Cantores* activity. It is in a way an aggregation of sources in one place, assembling in one book all the

materials meticulously preserved by predecessors. Only later were the presented documents completed with printed resources, as well as with studies which, sadly enough, are rather scarce, but which prove that there had been attempts to make a synthesis of Pueri Cantores activity in the world. The resources in question basically refer to individual countries, not to the entire International Federation, still they cast a vital light on and influence the way of thinking about the Pueri Cantores history.

All the publications, collected by the author from various countries, allowed to scrutinize the subject of this dissertation. They are presented in the chronological order as follows: Msgr. Fiorenzo Romita²; Msgr. Henri Leclerc³, Rev. François Penalba⁴, Msgr. M. Linnenborn⁵, Msgr. Louis Petit⁶, H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, Msgr. Marius Linnenborn⁸, Msgr. Marius Linnenborn⁹, Msgr. Franco Baggiani¹⁰ and in Poland Rev. Andrzej Zając¹¹.

---

² Cf. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Cf. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964.

⁴ Cf. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Cf. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Cf. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Cf. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971-2002*, Würzburg 2002.

⁸ Cf. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, pp. 289-360.

⁹ Cf. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961-2011 - ... wie die Schönheit des Herrn eure Stimme*, Essen 2011.

¹⁰ Cf. F. Baggini, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Cf. A. Zając, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej* [Cultural model of a choir in European music], *LS* 6(2000), no. 2(16), pp. 303-316; A. Zając, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii* [Theological aspects of a choir participating in liturgy], *LS* 7(2001) no. 1(17), pp. 95-108; A. Zając, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła* [Pueri Cantores movement, as an inheritor and continuator of cultural and liturgical tradition of the Church] *LS* 8(2002) no. 1 (19), pp 89 -105; A. Zając, *Pueri Cantores w Polsce - tradycja i współczesność* [Pueri Cantores in Poland – tradition and modernity], Ante Deum Stantes, ed. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, pp 715 – 728; A. Zając, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu* [International Congress of Pueri Cantores. Report from the Congress in Salzburg], *LS* 2(1996), nos. 3-4, pp. 143-145; A. Zając, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores - rys historyczny, stan aktualny* [International Federation of Pueri Cantores – a brief history, current status], *Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores* [Bulletin of the Congress of the Polish Federation of Pueri Cantores], Tarnów 1997; A. Zając, *Polska Federacja Pueri Cantores - powstanie, działalność* [Polish Federation of Pueri Cantores – foundation, activities], *Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores* [Bulletin...], Tarnów 1997.

There are also a few publications of the author of this book, worth mentioning, such as: „Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores” [Teaching, Education and Spirituality in Pueri Cantores]¹², Gdańsk 2013, „Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores” [Education and formation as exemplified by the Federation of Pueri Cantores]¹³, Tarnów 2014, or „Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores” [International Federation of Pueri Cantores], Bydgoszcz 2014¹⁴. The author of this book has also filed for printing the article entitled: “Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores w trosce o stan współczesnej muzyki kościelnej” [International Federation of Pueri Cantores and its care about the condition of the modern church music] which is about to be published in 2019 by the Academy of Music in Wrocław. He has given as well many lectures pertaining to Pueri Cantores at various scientific conferences, e.g. in Pattaya (Thailand) in 2010, Guadalajara (Mexico) in 2015, Milan (Italy) in 2016, Maracaibo (Venezuela) in 2017, Rio de Janeiro (Brazil) in 2017, and during the Pueri Cantores meetings in 2009–2017 in Poland and abroad.

Despite the publication by Msgr. Maillet about the French Federation of Pueri Cantores which also presents the activity of the Federations in Italy and Germany, and despite the publication about the Polish Federation, there has not been any overall and historic insight into Pueri Cantores and its seventy years’ existence in the world. It was the main reason why the author of this dissertation committed himself to collect in one place the entire history of this institution, with an attempt to show the complexity of the subject.

The first chapter of the book outlines the history of the idea of Pueri Cantores, focusing on the special role of „Petites Chanteurs a la Croix de

---

¹² Cf. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores* [Teaching, education and spirituality] [in:] *Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania* [Sacred music in cultural and educational dimension. Inspirations and challenges], ed. J. Bramorski, Gdańsk 2013, p. 69–78.

¹³ Cf. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores* [Education and formation as exemplified by Pueri Cantores] [in:] *Tarnowskie Studia Teologiczne, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zajacowi w 70-lecie urodzin* [The Tarnów Theological Studies, volume dedicated to Rev. Professor Andrzej Zajac on His 70th Birthday], Tarnów 2014, vol. 33/2, pp. 205–215

¹⁴ Cf. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores* [International Federation of Pueri Cantores] [in:] *Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy* [Polish choral studies in the context of 30th anniversary of Postgraduate Choirmaster Studies at the Feliks Nowowiejski Academy of Music in Bydgoszcz], ed. A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, pp. 55–60.

bois” choir. It required to refer to all legal regulations which have been drawn throughout all the years of Pueri Cantores existence and which depict the logic of the community performance. The chapter finishes with the account of the cooperation between Pueri Cantores and the Pontifical Council for the Laity in the Vatican. The second chapter presents the organizational structure of the Federation, starting with general assemblies, head office and secretariat, finishing with the Federation journal, archives and finances. The third chapter provides the characterizations of all Pueri Cantores Presidents. In the years 1944–2017 there were seven of them (Msgr. Maillet, Msgr. F. Romita, Msgr. J. Roucairol, S. Koesler, W. Buys, J. Ma Torrents, Msgr. R. Tyrała). Chapter four tries to demonstrate the Pueri Cantores activities in the world. The Federation is present in 84 world countries. The fifth chapter presents the histories of 41 International Congresses to have taken place in the years 1944–2017. The last chapter provides a description of all, important for Pueri Cantores, ways of collaboration with various musical organizations and festivals. This six-chapter book, based on the archival documents stored in Rome, is the author’s endeavour to demonstrate the phenomenon of this magnificent work initiated by the Parisian priest who certainly could not predict such a vast impact of Pueri Cantores Federation within the Universal Church. In 2017 Pueri Cantores operates in 42 countries of the world to gather 40,000 choristers who sing liturgical music for peace and follow the Christian values.

All its history, so closely linked with the formation of young people, not only musical, but also spiritual and intellectual, is of profound significance. The Federation of Pueri Cantores would have never fulfilled its idea if the latter had been confined by the choirs, choirmasters and people in charge to sole musical education of children and youth. The Pueri Cantores formation is tremendously important for it teaches discipline, acceptance of others, liberation from one’s own egoism and from “fixation” only on one’s own matters. A choir teaches unity, acceptance, understanding, giving a different, perhaps more proper view. All spiritual actions undertaken by ecclesiastical assistants and choirmasters foster the development of spirituality. And spiritual development is associated with everything young people experience in their lives, which might be connected with their problems, uncertainty, but also with joy and hope. When singing during liturgy Pueri Cantores teach the relationship with God through praying and singing. It is a religious community which gives a perspective. Relationships are necessary for future adult life. The Pueri Cantores movement allows to raise the questions about the meaning of life, faith, wisdom and it teaches how to

answer them. It is proved by the words of its founder himself, Msgr. Ferdinand Maillet who discerned far ahead and very realistically that educating and raising young people through music and Christian values will bring fruits in their lives. His words were full of hope:

we, fathers of your souls, want so much to save you, dear children just now, from this hour! Yet it would be too wonderful! We are not even so privileged here on earth. When the hour comes, they have to leave us and we stay alone in this fight, in this dangerous journey. But at least may this word of advice given to you by your friend who speaks to you awakens you one day when the storm starts to rage; never feel that you have drowned forever¹⁵.

This book is a way of settling the debt which its author owes to all the people he has met in Pueri Cantores community¹⁶ and who deserve greatest respect and admiration for their splendid and very demanding job. The work of Pueri Cantores is living only thanks to the people who have performed it with hope, faithful to once undertaken mission, fully committed to it and pursuing happiness not only for themselves but especially for the young. To all members of Pueri Cantores – including those who have departed to Our Father's house so as to sing the endless *Alleluia* before the throne of the Lamb and to those who find in Pueri Cantores their lives – I dedicate this book.

Cracow, 20 February 2019
on 56th anniversary of the departure
of Pueri Cantores founder F. Maillet to the choir of eternity

(tł. Agnieszka Stańczyk)

---

¹⁵ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, s. 49.

¹⁶ For that reason this summary is translated into 8 languages, the entire content of the book be in Polish, making it 9 languages which until 2017 have been successfully introduced as the official languages of the International Federation of Pueri Cantores. It is also the author's way of paying the due respect to the people of Pueri Cantores in the countries worldwide.

Riassunto

I Pueri Cantores è una comunità unica nel suo genere all'interno della Chiesa, composta da giovani a cui la qualità della musica liturgica sta particolarmente a cuore e dai loro educatori impegnati a offrirgli una buona istruzione attraverso i valori cristiani. La Federazione come un'opera nacque dall'ispirazione attinta dal rinnovamento musicale e liturgico del crepuscolo dell'Ottocento. Invece agli inizi del Novecento, sotto l'impulso della Santa Sede, essa cominciò ad assumere forme di un movimento che animava la vita della Chiesa e si prendeva cura della bellezza dei riti celebrati dai seguaci di Cristo. È altresì importante il fatto che nel 1944, durante la seconda guerra mondiale che ormai stava per finire, nel momento in cui l'opera si formava ufficialmente, il suo fondatore – monsignor Fernand Maillet – abbia espresso una massima che sarebbe diventata il messaggio portante per i Pueri Cantores per tutti gli anni: *Domani tutti i bambini del mondo canteranno la pace di Dio*. L'idea nata a Parigi, fino al 2017, ossia per 70 anni dell'esistenza, raggiunge 83 Paesi del mondo. La costituzione ufficiale della Federazione Internazionale nel 1947 dall'Abbé Maillet è quindi un fatto rilevante per la storia¹. Gli effetti dell'evento sono ancor oggi visibili. In alcuni Paesi quell'idea rimane per un periodo più lungo o per sempre, in altri solo per un po' di tempo, e in altri ancora verrà certamente in futuro. Una cosa però è sicura: senza dubbio è una proposta eccezionale per la strada evangelizzatrice della Chiesa. E proprio per questo motivo il Lettore troverà nel presente libro una presentazione dei 70 anni di storia della Federazione Internazionale Pueri Cantores. È sicuramente una storia di persone e della loro opera, ma senz'altro è anche una storia dell'agire di Dio nell'uomo.

---

¹ Cfr.: H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, p. 23.

A partire dal 1994 l'autore della presente dissertazione aveva contatto con l'idea dei Pueri Cantores: prima in qualità di segretario e vicepresidente e infine anche come presidente della Federazione Polacca dei Pueri Cantores negli anni 1996-2009. Apprezza inoltre l'esperienza di lavoro acquisita a livello internazionale in qualità di assistente ecclesiastico e presidente dal 2004 al 2017. In quel periodo ha conosciuto molti cori, i loro direttori e posti della loro azione. Tutti quegli anni sono stati per lui un'esperienza interessante di incontri con diverse storie delle persone che donavano molto o persino tutto per questa idea. Tutto ciò gli ha consentito di capire meglio l'importanza di questo metodo dell'educazione giovanile per la Chiesa e per il mondo d'oggi. Per conoscere l'idea e le persone, è stato fondamentale incontrarle laddove vivono e agiscono. Proprio quello si è rivelato essenziale per la visione dei Pueri Cantores che l'autore ha conosciuto durante il servizio presidenziale di otto anni ed è anche ciò che emerge dai documenti dell'archivio romano della Federazione. Quegli incontri reali, vissuti praticamente in tutti i 42 Paesi del mondo in cui nel 2017 esistevano i Pueri Cantores, hanno dato stimolo a scrivere la storia dei cori e della gente per cui i Pueri Cantores sono lo stile di vita. Inoltre, nell'anno 2017 si è svolto il XLI Congresso Internazionale a Rio de Janeiro che in modo simbolico ha racchiuso tutti gli eventi precedenti. È stato un pretesto per richiamare l'attenzione sull'America Latina in quanto importante per il futuro dei Pueri Cantores nel mondo. Molto apprezzabile per l'autore è stato alla fine il fatto di redigere questo libro a distanza di tempo, il che, come pare, ha reso possibile elaborare una visione più chiara della storia intera.

Per la presente dissertazione è stato fondamentale inoltre il fatto di aver attinto alle fonti, cioè ai materiali d'archivio custoditi presso la sede dei Pueri Cantores al Pontificio Istituto di Musica Sacra di Roma, dove l'autore ha realizzato la digitalizzazione dell'insieme dei documenti degli anni 1944-2009 che essendo relativi ai fatti costituiscono la fonte principale. L'autore li ha completati durante un soggiorno a Roma a cavallo dei mesi di giugno e luglio 2017. Ovviamente il periodo del mandato presidenziale dell'autore (2009-2017) ha anche favorito la raccolta di tali materiali. Questi sono stati digitalizzati nell'agosto 2017 a Cracovia, prima di esser stati spediti all'archivio dei Pueri Cantores a Roma. In totale le fonti contano oltre 45000 pagine digitalizzate che in futuro e a scelta dell'interessato potranno servire ai presidenti successivi come un ottimo materiale utile per guidare la Federazione. Pertanto il presente lavoro si poggia sostanzialmente sulle fonti ed esse costituiscono la prospettiva basilare dello sguardo sul tema dell'azione dei Pueri Cantores. L'insieme dei documenti

conservati dai predecessori è stato unito in un solo libro. Solo in un secondo momento quei materiali sono stati arricchiti di fonti stampate e di elaborazioni varie che, per dire la verità, non sono troppo numerose, ma testimoniano pure tentativi di creare una sintesi dell'azione dei Pueri Cantores nel mondo. È vero che riguardano i singoli Paesi e non l'intera Federazione Internazionale, ma gettano una luce importante e orientano il modo di riflettere sulla storia dei Pueri Cantores.

Tutte le pubblicazioni raccolte dall'autore in Paesi diversi sono servite per elaborare il tema della presente dissertazione. Nell'ordine cronologico sono state presentate opere degli autori seguenti: don Fiorenzo Romita²; don Henri Leclerc³, don François Penalba⁴, don M. Linnenborn⁵, Leona Petit⁶, H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, don Mariusz Linnenborn⁸, don Mariusz Linnenborn⁹ e don Franco Baggiani¹⁰, nonché in Polonia don Andrzej Zajac¹¹.

Bisogna elencare inoltre alcune pubblicazioni dell'autore stesso della presente elaborazione: „Istruzione, educazione e spiritualità nei Pueri Cantores”¹², Gdańsk 2013, „Educazione e formazione sull'esempio della Federazione

---

² Cfr. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Cfr. H. Leclerc, *Monseigneur Maillot parmi nous*, Lyon 1964.

⁴ Cfr. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Cfr. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Cfr. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Cfr. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971-2002*, Würzburg 2002.

⁸ Cfr. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, p. 289–360.

⁹ Cfr. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – ... wie die Schönheit des Herrn eure Stimme*, Essen 2011.

¹⁰ Cfr. F. Baggiani, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Cfr. A. Zajac, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), nr. 2(16), p. 303–316; A. Zajac, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr. 1(17), p. 95–108; A. Zajac, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr. 1 (19), p. 89–105; A. Zajac, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, a cura di S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, p. 715–728; A. Zajac, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr. 3–4, p. 143–145; A. Zajac, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores - rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zajac, *Polska Federacja Pueri Cantores - powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

¹² Cfr. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, a cura di J. Bramorski, Gdańsk 2013, p. 69–78.

Pueri Cantores”¹³, Tarnów 2014 e „La Federazione Internazionale Pueri Cantores”, Bydgoszcz 2014¹⁴. È pronto e aspetta la stampa anche il suo articolo intitolato „Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores w trosce o stan współczesnej muzyki kościelnej” („La cura della Federazione Internazionale Pueri Cantores per lo stato della musica sacra d’oggi”) che verrà pubblicato nel 2019 presso l’Accademia di Musica di Breslavia. Va aggiunto che l’autore della presente dissertazione ha tenuto lezioni sui Pueri Cantores in occasione di varie conferenze scientifiche in luoghi diversi, tra cui a: Pattaya (Thailandia) nel 2010, Guadalajara (Messico) nel 2015, Milano (Italia) nel 2016, Maracaibo (Venezuela) nel 2017, Rio de Janeiro (Brasile) nel 2017, nonché nelle riunioni *Pueri Cantores* negli anni 2009-2017 in Polonia e all’estero.

Esiste quindi una pubblicazione su mons. Maillet e sulla Federazione Francese Pueri Cantores, e in più si possono menzionare elaborazioni sulla vitalità della Federazione in Italia, in Germania e in Polonia. Manca però una visione globale, storica dell’oltre settantenne esistenza dei Pueri Cantores nel mondo. Pertanto l’autore del presente libro si è prefisso l’obiettivo di raccogliere quella storia in un’unica pubblicazione, sperando di dimostrare anche la complessità della materia.

Nel primo capitolo è stata disegnata la storia della nascita dell’idea, con un particolare riferimento al coro *Petites Chanteurs a la Croix de bois* che vi svolse un ruolo fondamentale. In quel punto era importante richiamare tutte le normative giuridiche create nel corso degli anni e che mostrano la logicità dell’azione di questa comunità. Finalmente è stata ricordata la cooperazione con il Pontificio Consiglio per i Laici in Vaticano. Nel secondo capitolo viene presentata la struttura organizzativa della Federazione: a partire dalle assemblee generali, attraverso le sedi e la segreteria, la rivista edita, l’archivio e le questioni finanziarie. Nel capitolo numero tre si presentano le figure di tutti i presidenti della Federazione. Negli anni 1944-2017 ce ne furono sette: don F. Maillet, don F. Romita, don J. Roucairol, S. Koesler, W. Buys, J. Ma Torrents e don R. Tyrała. Il capitolo quarto costituisce un tentativo di tracciare un quadro delle azioni della Federazione nel mondo. Si osserva la presenza dei Pueri Cantores in 84 Paesi del mondo. Il capitolo numero cinque offre la storia dei 41 Congressi Internazionali

---

¹³ Cfr. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Volume dedicato al rev. prof. Andrzej Zajęc in occasione del suo 70esimo compleanno, Tarnów 2014, vol. 33/2, p. 205–215.

¹⁴ Cfr. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, a cura di A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, p. 55–60.

che ebbero luogo in quel periodo. L'ultimo capitolo raccoglie tutte le modalità di cooperazione con altre organizzazioni musicali e festival, rilevanti per i Pueri Cantores. Dai sei capitoli, elaborati da una prospettiva dei documenti d'archivio conservati a Roma, emergerà dunque il fenomeno dell'opera iniziata da un sacerdote parigino che di sicuro non poteva sapere che dopo tanti anni essa sarebbe divenuta un'opera talmente importante per la Chiesa universale, nel 2017 presente in 42 Paesi del mondo e composta da circa 40000 coristi che cantano la musica liturgica per la pace, vivendo i valori cristiani.

Tutta la storia legata alla formazione musicale dei giovani, ma anche a quella spirituale e intellettuale, sembra essenziale. La Federazione Pueri Cantores non sarebbe rimasta fedele ai suoi ideali se i direttori e i responsabili dei cori si fossero limitati alla sola formazione musicale dei bambini e ragazzi. Nelle intenzioni del fondatore, nel coro si impara la disciplina, l'accettazione degli altri, come superare il proprio egoismo e come smettere di girare solo e sempre intorno a sé stessi. Il coro insegna l'unità, l'accoglienza e la comprensione; propone un'altra visione, forse più corretta. E dal punto di vista spirituale, le azioni intraprese dagli assistenti ecclesiastici e non di rado anche dai direttori, indubbiamente servono a sviluppare la spiritualità dei coristi. Tale sviluppo spirituale si basa su ciò che il giovane vive, può darsi a volte con i suoi problemi e un'incertezza, ma certamente anche con le sue gioie e speranze. Il movimento dei Pueri Cantores, cantando durante la liturgia, insegna la relazione con Dio, la preghiera e l'ascolto. Tale relazione risulta poi necessaria nella vita adulta. È un movimento religioso che offre delle prospettive, permette di porsi delle domande sul senso della vita e della fede e sulla sapienza, e insegna a trovare le risposte. Lo confermano le parole del fondatore della Federazione, mons. Fernand Maillet che sapeva guardare lontano e in modo molto reale. Diceva che l'istruzione e l'educazione dei giovani attraverso la musica e i valori cristiani avrebbero portato buoni frutti nella loro vita. Ecco le sue parole piene di speranza:

O, come desideriamo noi, padri delle vostre anime, proteggervi, cari figliuoli, già adesso da quella cattiva ora! Sarebbe troppo bello! Neanche le mamme hanno tale privilegio qui sulla terra. Arriva l'ora in cui ci devono lasciare e rimaniamo da soli in lotta, in questo viaggio pericoloso. Ma almeno il consiglio dato dal vostro amico che vi sta parlando, vi risvegli un giorno se si scatenerà una tempesta: non accettate mai un affondamento per sempre¹⁵.

---

¹⁵ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, p. 49.

La presente pubblicazione rappresenta in un certo modo il rimborso del debito nei confronti di tutte le persone incontrate nella comunità¹⁶, che meritano rispetto e ammirazione per il loro servizio bellissimo ma molto esigente. Quest'opera vive proprio perché le persone che la guidavano nel corso degli anni erano piene di speranza, fedeli alla missione una volta assunta, pronte a sacrifici e in cerca di felicità non solo per sé stesse, ma soprattutto per i giovani. A tutti i membri dei Pueri Cantores – sia a quelli che sono tornati alla casa del Padre in cielo, per cantarvi l'eterno *Alleluia* davanti al trono dell'Agnello, sia a quelli che oggi trovano la loro vita nei Pueri Cantores – dedico questo libro.

Cracovia, 20 febbraio 2019
nel 56° anniversario
del passaggio al coro eterno
del fondatore dei Pueri Cantores, mons. F. Maillet

(tł. Kalina Lechowicz)

---

¹⁶ Per questo motivo il presente riassunto viene pubblicato in otto lingue oltre alla lingua polacca (l'intero testo è in polacco), ossia in totale nelle nove lingue che a partire dal 2017 sono considerate ufficiali all'interno della FIPC. È per l'autore un ulteriore modo per rendere omaggio per i Pueri Cantores in tutti i Paesi del mondo.

Résumé

Les Pueri Cantores sont une communauté toute particulière au sein de l'Eglise, communauté formée par des jeunes gens soucieux de la qualité de la musique liturgique et par leurs maîtres qui veillent sur leur éducation à travers les valeurs chrétiennes. Dès son origine, la communauté qui deviendra la Fédération des Pueri Cantores s'inspire de l'idée du renouveau de la musique et de la liturgie qui apparaît à la fin du XIXe siècle. Au début du XXe siècle, sous l'influence du Saint-Siège, elle commence à prendre la forme du mouvement animant la vie de l'Eglise attentive à la beauté des offices célébrés par les disciples du Christ. En 1944, lorsque le mouvement naît officiellement, la deuxième guerre mondiale touche à sa fin et son fondateur, Mgr Fernand Maillet prononce les paroles qui vont devenir la devise des Pueri Cantores et leur message spirituel : *demain, tous les enfants du monde chanteront la paix de Dieu*. Jusqu'à l'an 2017, donc pendant 70 ans, l'idée qui est née à Paris se répand finalement dans 83 pays du monde. La fondation, en 1947, de la Fédération Internationale est un moment important dans l'histoire¹. Les effets de cet événement sont visibles jusqu'aujourd'hui. Dans certains pays l'idée s'enracine pour longtemps et continue toujours, dans d'autres elle ne persiste que quelque temps, d'autres pays encore la connaîtront peut-être un jour. Ce qui est sûr, c'est que le mouvement propose une voie exceptionnelle de l'évangélisation au sein de l'Eglise. Dans l'ouvrage présent nous trouverons l'histoire des soixante-dix ans d'activité de la Fédération Internationale des Pueri Cantores, l'histoire des hommes et de leur grande œuvre, l'histoire qui est assurément celle de l'action de Dieu en l'homme.

L'idée des Pueri Cantores est proche à l'auteur du présent ouvrage depuis 1994. D'abord en tant que secrétaire et vice-président de la Fédération Polonaise

---

¹ Voir: H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, p. 23.

des Pueri Cantores, ensuite, dans les années 1996-2009, en tant que son président, l'auteur a contribué à la diffusion de cette idée en Pologne. Dans les années 2004-2017, il a travaillé sur le terrain international comme assistant ecclésiastique et comme président. Toutes ces années lui ont offert l'occasion de connaître les chœurs et leurs chefs et de mieux comprendre l'importance d'une telle éducation de jeunes générations. C'était une expérience intéressante et importante, riche en rencontres avec des hommes qui ont consacré leur vie à l'idée des Pueri Cantores. Ce qui était le plus important pour la connaissance de l'idée des Pueri Cantores, c'était la rencontre avec des hommes dans les lieux où ils vivaient et travaillaient. L'image du mouvement s'est cristallisée dans cette expérience directe pendant les huit années du ministère présidentiel de l'auteur, et a trouvé sa confirmation dans les archives des Pueri Cantores à Rome.

Ces rencontres dans 42 pays du monde dans lesquels fonctionnent les Pueri Cantores ont été l'inspiration d'écrire l'histoire des chœurs et des hommes pour qui les Pueri Cantores sont devenus un véritable mode de vie. L'an 2017 a apporté aussi le XLIe Congrès International à Rio de Janeiro qui englobe symboliquement toute l'histoire du mouvement. C'était en même temps le moyen d'attirer l'attention sur l'Amérique Latine et son rôle dans l'avenir des Pueri Cantores. Le présent livre a été rédigé à partir d'une certaine perspective temporelle ce qui a permis à l'auteur d'avoir une vision plus claire.

Les documents d'archive déposés dans le siège des Pueri Cantores à l'Institut pontifical de musique sacrée de Rome ont été pour l'auteur une source inestimable d'informations et de données. L'auteur a séjourné à Rome en juin et juillet 2017 pour compléter les documents ; ceux des années 1944-2009, qui sont la source la plus importante, ont été numérisés. De même, l'auteur a profité du temps de sa présidence (2009-2017) pour ramasser des documents – ils ont été numérisés en août 2017 avant d'être envoyés aux archives des Pueri Cantores à Rome. Le nombre total de ces documents atteint 45 mille pages numérisées qui peuvent, dans l'avenir, servir les autres et les aider à diriger la Fédération. La présente dissertation s'appuie donc essentiellement sur les sources et c'est de cette perspective que la question de l'activité des Pueri Cantores est considérée. Ce livre embrasse tout ce qui a été préservé et conservé par les prédécesseurs dans les archives. Dans la suite, ces matériaux ont été complétés par des sources imprimées et par des ouvrages, peu nombreux pourtant, qui montrent les tentatives de faire la synthèse de l'activité des Pueri Cantores dans le monde. Même si ces travaux ne concernent pas la Fédération Internationale mais le

fonctionnement des Pueri Cantores dans des pays particuliers, ils orientent la réflexion et jettent une lumière importante sur l'histoire de la Fédération.

Les principales publications utilisées dans la rédaction de cette étude sont les ouvrages de (dans l'ordre chronologique) : p. Fiorenzo Romita², p. Henri Leclerc³, p. François Penalba⁴, p. M. Linnenborn⁵, Léon Petit⁶, H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, p. M. Linnenborn⁸, p. M. Linnenborn⁹ p. Franco Baggiani¹⁰ et en Pologne p. Andrzej Zajac¹¹.

Parmi les publications de l'auteur du présent mémoire, on peut mentionner : « Education et spiritualité dans les Pueri Cantores » (Gdańsk 2013)¹², « Education et formation à l'exemple des Pueri Cantores » (Tarnów 2014)¹³ ou « La Fédération Internationale des Pueri Cantores » (Bydgoszcz 2014)¹⁴. En

² Voir. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Voir. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964.

⁴ Voir. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Voir. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Voir. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Voir. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

⁸ Voir. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, pp. 289–360.

⁹ Voir. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – ... wie die Schönheit des Herrn eure Stimme*, Essen 2011.

¹⁰ Voir. F. Baggini, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Voir. A. Zajac, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), nr 2(16), pp. 303–316; A. Zajac, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr 1(17), pp. 95–108; A. Zajac, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr 1 (19), pp. 89–105; A. Zajac, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, pp. 715–728; A. Zajac, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr 3–4, pp. 143–145; A. Zajac, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores – rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zajac, *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

¹² Voir. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, red. J. Bramorski, Gdańsk 2013, pp. 69–78.

¹³ Voir. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zajacowi w 70-lecie urodzin, Tarnów 2014, t 33/2, pp. 205–215

¹⁴ Voir. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, red. A. Kłaput-Wiśniewskiej, Bydgoszcz 2014, pp. 55–60.

outre, un article intitulé « La Fédération Internationale des Pueri Cantores par souci de la qualité de la musique sacrée contemporaine » a été proposé à la publication dans les éditions du Conservatoire de Wrocław et il va paraître en 2019. Les Pueri Cantores ont fait l'objet des conférences que l'auteur donnait pendant des colloques internationaux dans différents lieux, comme par exemple Pataja (Thaïlande) en 2010, Guadalajara (Mexique) en 2015, Milan (Italie) en 2016, Maracaibo (Venezuela) et Rio de Janeiro (Brésil) en 2017, ou pendant des réunions des Pueri Cantores dans les années 2009–2017 en Pologne et à l'étranger.

Il existe donc un ouvrage sur Mgr Maillet et sur la Fédération Française des Pueri Cantores, il y a des publications sur l'activité des Fédérations en Italie, en Allemagne et en Pologne. Il manque cependant un tableau global et historique sur le mouvement des Pueri Cantores au cours de ses soixante-dix ans d'existence. L'objectif de la présente dissertation serait ainsi d'embrasser toute cette histoire et de saisir la complexité du sujet.

Le premier chapitre trace l'histoire de la naissance de l'idée des Pueri Cantores, avec la place particulière qui revient à la manécanterie des Petits Chanteurs à la Croix de Bois. Il était important de rappeler tous les règlements élaborés au cours de ces premières années, comme fondements juridiques de la communauté qui expliquent la logique de son fonctionnement. Le rôle de la collaboration avec le Conseil Pontifical pour les Laïcs du Vatican a été également souligné dans ce chapitre. Dans le deuxième chapitre nous avons présenté les questions liées à l'organisation de la Fédération, à savoir les assemblées générales, le rôle du secrétariat, la publication de la revue, les archives et les finances. Le troisième chapitre esquisse les silhouettes des sept présidents de la Fédération Internationale dans les années 1944–2017 (p. F. Maillet, p. F. Romita, p. J. Roucairol, S. Koesler, W. Buys, J. Ma Torrents, p. R. Tyrała). Le chapitre suivant essaie de montrer la présence et l'activité de la Fédération des Pueri Cantores dans 84 pays du monde. Les 41 Congrès Internationaux qui ont eu lieu pendant ce temps sont une manifestation importante de cette activité et leur histoire fait l'objet du cinquième chapitre. Le dernier chapitre est un regard sur tous les moyens de collaboration avec d'autres associations musicales, mais aussi avec des festivals. L'histoire esquissée dans ces six chapitres, située dans la perspective des documents conservés dans les archives à Rome, présente le phénomène de l'œuvre initiée par un prêtre parisien qui sans doute ne pouvait pas prévoir que tant d'années plus tard elle aurait une place éminente dans l'Eglise catholique. En 2017 le mouvement est présent dans 42 pays du monde

et rassemble 40 mille choristes qui, au nom de la paix et des valeurs chrétiennes, chantent la musique liturgique.

La formation des jeunes – premièrement musicale, mais aussi spirituelle et intellectuelle – est un aspect important de l'activité des Pueri Cantores. Les principes de la Fédération ne seraient pas réalisés si les chefs de chœurs se bornaient à l'éducation musicale des enfants et des adolescents. Cette formation apprend la discipline, l'acceptation des autres, permet de se défaire de l'égoïsme et de l'indifférence. La formation intégrale qui se réalise dans la chorale apprend à vivre en groupe, à se comprendre et à s'accepter. Les efforts pris par des assistants ecclésiastiques et par des chefs servent au développement spirituel qui se concentre sur les émotions des jeunes – sur leurs problèmes et soucis, mais aussi sur leurs joies et espérances. Le chant pendant la liturgie aide à prier et à entamer une relation avec Dieu, essentielle dans la vie adulte. Pueri Cantores sont un mouvement religieux qui donne une perspective nouvelle, qui pousse à se poser des questions sur le sens de la vie, de la foi, sur la sagesse et qui permet d'y répondre. Mgr Maillot était un homme qui voyait loin, il était conscient du fait que l'éducation des jeunes par la musique et les valeurs chrétiennes devait apporter des fruits dans leur vie. Ses paroles, pleines d'espérance, en témoignent :

Comme nous voudrions, nous, les pères de vos âmes, vous protéger, chers enfants de maintenant, contre ces heures mauvaises ! Ce serait trop beau !... Même les mamans n'ont pas ici-bas ce privilège. Quand l'heure vient pour elles de nous quitter, nous demeurons seuls pour la lutte, la périlleuse traversée. Mais, du moins, que le conseil d'un ami comme celui qui vous parle en ce moment, vous incite un jour, si la tempête se déchaîne, à ne jamais accepter de sombrer pour toujours¹⁵.

La présente publication est pour l'auteur une façon de payer la dette envers tous les hommes rencontrés dans la communauté¹⁶. Ils méritent le plus profond respect et l'admiration pour leur travail magnifique mais très exigeant. Leur œuvre est vivante car ceux qui avaient dirigé le mouvement pendant ces années étaient pleins d'espérance, fidèles à leur mission, généreux et désintéressés. Je veux dédier cette étude à tous les membres des Pueri Cantores – à ceux qui sont

---

¹⁵ H. Leclerc, *Monseigneur Maillot parmi nous*, Lyon 1964, p. 49.

¹⁶ C'est pour cela que ce résumé est traduit en huit langues, le tout étant en polonais, donc les neuf langues qui ont été introduites comme langues officielles dans la Fédération Internationale des Pueri Cantores jusqu'à l'an 2017. C'est aussi une sorte d'hommage aux membres des Pueri Cantores dans tous les pays du monde.

passés dans la maison du Père pour y chanter un *Alleluja* éternel devant le trône de l'Agneaux, mais aussi à ceux qui retrouvent aujourd'hui le sens de leur vie dans la communauté des Pueri Cantores.

Cracovie, le 20 février 2019
Le 56e anniversaire du départ vers l'éternité
du Mgr F. Maillet, fondateur des Pueri Cantores

(tł. Alicja Rychlewska-Delimat)

Resumen

Pueri Cantores es una comunidad única en su género dentro de la Iglesia, formada por jóvenes que aman particularmente la calidad de la música litúrgica y cuyos educadores se esmeran para ofrecerles una buena formación por medio de los valores cristianos. La Federación como obra nace de la inspiración sacada de la renovación musical y litúrgica del crepúsculo del siglo XIX. A principio del siglo XX, bajo el impulso de la Santa Sede, comenzó a tomar la forma de un movimiento que animaba la vida de la Iglesia y cuidaba la belleza de los ritos celebrados por los seguidores de Cristo. También es importante el hecho que en 1944, durante la Segunda Guerra Mundial que estaba a punto de acabar, en el momento que se formaba oficialmente la obra, su fundador – monseñor Fernand Maillet – hubiese expresado una máxima que se convertiría en el mensaje proclamado por los Pueri Cantores durante tantos años: *Mañana todos los niños del mundo cantarán la paz de Dios*. La idea nace en París y está viva en 2017; lo que significa que durante 70 años de existencia llega a 83 Países en el mundo. La constitución oficial de la Federación Internacional el año 1947 por el Abbé Maillet es por lo tanto un hecho relevante para la historia¹. Los efectos del evento se pueden comprobar todavía ahora. En algunos Países la idea permanece durante un período más o menos largo o para siempre, en otros sólo un breve tiempo, y en otros seguramente verá la luz en el futuro. Pero una cosa es cierta: sin duda es una propuesta excepcional para el camino evangelizador de la Iglesia. Esta es la razón por la que el Lector encontrará en este libro una presentación de 70 años de historia de la Federación Internacional

---

¹ Cfr.: H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, p. 23.

de Pueri Cantores. Es ciertamente una historia de personas y de sus obras, pero ciertamente es también una historia de la acción de Dios en el hombre.

A partir de 1994 el autor de la presente disertación tuvo contacto con la idea de los Pueri Cantores: primero como secretario y vicepresidente y finalmente también como presidente de la Federación Polaca de Pueri Cantores durante los años 1996–2009. También hay que tener en cuenta la experiencia del trabajo adquirida a nivel internacional en calidad de Consiliario y presidente de 2004 a 2017. Durante este período ha conocido muchos coros, sus directores y los lugares donde trabajaban. Todos estos años han sido para él una experiencia interesante de encuentros con diferentes personas que dieron mucho o todo por esta idea. Todo esto le permitió comprender mejor la importancia de este método de educación juvenil para la Iglesia y para el mundo actual. Para conocer la idea y las personas, ha sido fundamental encontrarlos donde viven y donde actúan. Precisamente esto resultó ser esencial para la visión de los Pueri Cantores que el autor ha conocido durante el servicio presidencial de ocho años y es también lo que aparece en los documentos del archivo romano de la Federación. Esos encuentros reales, vividos prácticamente en los 42 Países del mundo donde en 2017 estaban presentes los Pueri Cantores, han sido un estímulo para escribir la historia de los coros y de las personas para las que los Pueri Cantores son su estilo de vida. Además, el año 2017 tuvo lugar el XLI Congreso Internacional en Río de Janeiro que incluyó de forma simbólica los eventos anteriores. Fue un pretexto para llamar la atención sobre la importancia de América Latina para el futuro de Pueri Cantores en el mundo. El hecho de que este libro se escribiera a cierta distancia ha sido muy importante para el autor, ya que le ha permitido presentar una visión más clara de toda la historia.

Para la presente disertación también ha sido fundamental el hecho de haber podido acceder a las fuentes, es decir, a los materiales del archivo guardados en la sede de los Pueri Cantores en el Pontificio Instituto de Música Sacra de Roma, donde el autor ha realizado la digitalización del conjunto de los documentos de los años 1944–2009 que guardan relación y constituyen la fuente principal de los hechos. El autor los ha completado durante una estadía en los meses de junio y julio de 2017. Obviamente el período del mandato presidencial del autor (2009–2017) ha favorecido la recopilación de dichos materiales. Estos se digitalizaron durante agosto de 2017 en Cracovia, antes de enviarlos al archivo de Pueri Cantores a Roma. En total las fuentes cuentan con más de 45000 páginas digitalizadas que en el futuro y a elección del interesado podrán servir a los siguientes presidentes como un material útil para guiar la Federación. Por lo

tanto el presente trabajo se basa sustancialmente en las fuentes y constituyen una perspectiva básica de la mirada sobre la acción los Pueri Cantores. El conjunto de los documentos conservados por los predecesores se ha guardado formando un solo libro. Sólo en un segundo momento estos materiales se han enriquecido con fuentes impresas y con diversas colaboraciones que, a decir verdad, no son muy numerosas, pero testifican los intentos de crear una síntesis de la acción de los Pueri Cantores en el mundo. Es cierto que conciernen a Países individuales y no a toda la Federación Internacional, pero arrojan una luz importante y permiten reflexionar sobre la historia de los Pueri Cantores.

Todas las publicaciones recopiladas por el autor en diferentes países sirvieron para elaborar el tema de esta disertación. En orden cronológico se presentaron trabajos de los siguientes autores: don Fiorenzo Romita²; El padre Henri Leclerc³, el padre François Penalba⁴, el padre M. Linnenborn⁵, Léon Petit⁶, H. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, el padre Mariusz Linnenborn⁸, el padre Mariusz Linnenborn⁹ y el padre Franco Baggiani¹⁰, así como en Polonia el padre Andrzej Zajac¹¹.

También debemos enumerar algunas publicaciones del propio autor de la presente elaboración: “Educación, educación y espiritualidad en Pueri

² Cfr. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Cfr. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964.

⁴ Cfr. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Cfr. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Cfr. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Cfr. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

⁸ Cfr. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, p. 289–360.

⁹ Cfr. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – ... wie die Schönheit des Herrn eure Stimme*, Essen 2011.

¹⁰ Cfr. F. Baggiani, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Cfr. A. Zajac, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), nr. 2(16), p. 303–316; A. Zajac, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr. 1(17), p. 95–108; A. Zajac, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr. 1 (19), p. 89–105; A. Zajac, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, a cura di S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, p. 715–728; A. Zajac, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr. 3–4, p. 143–145; A. Zajac, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores - rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zajac, *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

Cantores”¹², Gdansk 2013, “Educación y formación siguiendo el ejemplo de la Federación de Pueri Cantores”¹³, Tarnów 2014 y “La Federación Internacional de Pueri Cantores”, Bydgoszcz 2014¹⁴. Su artículo titulado “Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores sobre el estado de la música sacra de hoy “está listo para la prensa: se publicará en 2019 en la Academia de Música de Breslau. Cabe agregar que el autor de esta disertación dio conferencias sobre Pueri Cantores en varios congresos científicos en diferentes lugares, entre ellos: Pattaya (Tailandia) en 2010, Guadalajara (México) en 2015, Milán (Italia) en 2016, Maracaibo (Venezuela) en 2017, Río de Janeiro (Brasil) en 2017, así como en las reuniones de Pueri Cantores en 2009–2017 en Polonia y en el extranjero.

Existe también una publicación sobre mons. Maillet y sobre la Federación Francesa de Pueri Cantores, y además se pueden mencionar publicaciones sobre la vida de la Federación en Italia, en Alemania y en Polonia. Sin embargo falta una visión global, histórica de los más de setenta años de Pueri Cantores en el mundo. Por lo tanto el autor del presente libro se ha fijado como objetivo recoger esta historia en una única publicación, con la intención de demostrar la complejidad del tema.

En el primer capítulo se presenta la historia del nacimiento de la idea, con una referencia particular al coro “*Petits Chanteurs à la Croix de Bois*” que desempeñó un papel fundamental en el desarrollo de la misma. En ese momento era importante recordar todas las normas creadas a lo largo de los años y que muestran la lógica de la acción de esta comunidad. Finalmente se ha recordado la cooperación con el Consejo Pontificio para los Laicos en el Vaticano. En el segundo capítulo se presenta la estructura organizativa de las Federaciones: a partir de las asambleas generales, por medio de las sedes y de la secretaría, la revista edita, el archivo y los temas financieros. En el capítulo número tres se presentan las personas de todos los presidentes de la Federación. En los años 1944–2017, hubo siete: el padre F. Maillet, el padre F. Romita, el padre J. Roucairol, S. Koesler, W. Buys, J. Ma Torrents y el padre R. Tyrała. El capítulo

---

¹² Cfr. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, a cura di J. Bramorski, Gdańsk 2013, p. 69–78.

¹³ Cfr. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Volumen dedicado al rev. prof. Andrzej Zajac con motivo de su 70º aniversario, Tarnów 2014, vol. 33/2, p. 205–215.

¹⁴ Cfr. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, a cura di A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, p. 55–60.

cuarto expresa un intento de presentar las acciones de la Federación en el mundo. Se constata la presencia de los Pueri Cantores en 84 Países del mundo. El capítulo número cinco presenta la historia de los 41 Congresos Internacionales que tuvieron lugar en este período. El último capítulo recoge todas las modalidades de cooperación con otras organizaciones musicales y festivales, importantes para los Pueri Cantores. De los seis capítulos, elaborados desde una perspectiva de los documentos de archivo conservados en Roma, surgirá el fenómeno de la obra iniciada por un sacerdote parisino que, seguramente, no podía saber que después de tantos años se convertiría en una obra tan importante para la Iglesia Universal presente, en 2017, en 42 Países de todo el mundo y formada por unos 40.000 cantores que cantan la música litúrgica por la paz, viviendo los valores cristianos.

Toda la historia relacionada con la formación musical de los jóvenes, pero también espiritual e intelectual, parece esencial. La Federación de Pueri Cantores no habría sido fiel a sus ideales, si los directores y los responsables de los coros se hubiesen limitado a la formación musical de los niños y de los jóvenes. En el pensamiento del fundador, en el coro se aprende la disciplina, la aceptación de los demás, cómo superar el propio egoísmo y cómo dejar de girar sólo y siempre en torno a uno mismo. El coro enseña la unidad, la aceptación y la comprensión; propone otra visión quizás más correcta. Y desde el punto de vista espiritual las acciones emprendidas por los asistentes eclesiásticos y no pocas veces por los directores, sirven para desarrollar la espiritualidad de los cantores. Este desarrollo espiritual se basa en lo que vive el joven, a veces con sus problemas e incertidumbres, pero también con sus alegrías y esperanzas. El movimiento Pueri Cantores, cantando durante la liturgia, enseña la relación con Dios, la oración y la escucha. Esta relación resultará necesaria en la vida adulta. Es un movimiento religioso que ofrece perspectivas, permite hacerse preguntas sobre el significado de la vida, la fe y la sabiduría, y enseña a encontrar las respuestas. Lo confirman las palabras del fundador de la Federación, mgr. Fernand Maillet que sabía mirar con perspectiva y de forma muy real. Decía que la formación y la educación de los jóvenes a través de la música y los valores cristianos habrían dado buenos frutos en sus vidas. Estas son sus palabras llenas de esperanza: *‘Oh, como deseamos nosotros, padres de vuestras almas, protegeros, queridos hijos, ya ahora de ese mal momento! ‘Sería demasiado bonito! Ni siquiera las madres tienen este privilegio aquí en la tierra. Llega el momento en que tienen que dejarnos y nos quedamos solos en la lucha en este peligroso viaje. Que al menos el*

*consejo dado por vuestro amigo que os está hablando, lo recordéis el día en que se desate una tormenta: no aceptéis nunca una derrota definitiva*¹⁵.

La presente publicación representa en cierto sentido el pago de la deuda contraída con todas las personas encontradas en la comunidad, que merecen respeto y admiración por su servicio hermoso pero muy exigente¹⁶. Esta obra vive porque las personas que la han guiado a lo largo de tantos años estaban llenas de esperanza, fieles a la misión que un día asumieron, dispuestas a sacrificarse, buscando la felicidad no para ellos mismos, sino especialmente para los jóvenes. A todos los miembros de Pueri Cantores – ya sea a los que han regresado a la casa del Padre en el cielo a cantar el *Alleluia* eterno ante el trono del Cordero, y a los que encuentran su vida con los Pueri Cantores – dedico este libro.

Cracovia, 20 de febrero de 2019
 en el 56° aniversario
 del tránsito al coro eterno
 del fundador de los Pueri Cantores, mons. F. Maillet

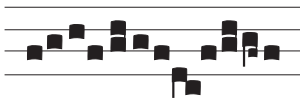
(†. Josep M. Torrents)

---

¹⁵ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, p. 49.

¹⁶ Por este motivo este escrito se publica en ocho idiomas además del polaco (el texto completo está en polaco), es decir en un total de las nueve lenguas que se han considerado oficiales en la FIPC. Para el autor es una última manera de rendir homenaje a los Pueri Cantores de todos los Países del mundo.

Resum

Pueri Cantores és una comunitat única en el seu gènere dins l'Església, formada per joves que estimen particularment la qualitat de la música litúrgica i els seus educadors s'esmercen per oferir-los una bona formació mitjançant els valors cristians. La Federació com a obra neix de la inspiració en la renovació musical i litúrgica del crepuscle del segle XIX. A principis del segle XX, sota l'impuls de la Santa Seu, va començar a formar-se un moviment que animava la vida de l'Església i tenia cura de la bellesa dels ritus sagrats celebrats pels seguidors de Crist. També és important el fet que el 1944, durant la Segona Guerra Mundial que estava a punt d'acabar-se, en el moment que aquesta obra es formava oficialment, el seu fundador – mons. Fernand Mailliet – expressés una màxima que es convertiria en el missatge proclamat pels Pueri Cantores durant tants anys: *Demà tots els infants del món cantaran la pau de Déu*. La idea neix a París i encara viu el 2017; això significa que durant 70 anys d'existència arriba a 83 Països en el món. La constitució oficial de la Federació Internacional l'any 1947 per l'Abbé Mailliet és doncs un fet rellevant per a la història¹. Els efectes de l'esdeveniment encara són visibles avui. En alguns Països aquesta idea es manté un període més o menys llarg o per sempre, en d'altres només durant un temps, i en d'altres segurament naixerà en el futur. Però hi ha una cosa certa: sens dubte és una proposta excepcional per al camí evangelitzador de l'Església. Per aquest motiu el Lector trobarà en aquest llibre una presentació de 70 anys d'història de la Federació Internacional de Pueri Cantores. Certament és una història de persones i de les seves obres, però sens dubte és també una història de l'acció de Déu en l'home.

---

¹ Cfr.: H. Leclerc, *Monseigneur Mailliet parmi nous*, Lyon 1964, p. 23.

A partir de 1994 l'autor d'aquesta tesi va tenir contacte amb la idea de Pueri Cantores: primer com a secretari i vicepresident, i finalment també com a president de la Federació Polonesa de Pueri Cantores durant els anys 1996-2009. També cal tenir en compte l'experiència adquirida pel treball a nivell internacional com a Consiliari i President del 2004 al 2017. Durant aquest període ha conegut molts cors, els seus directors així com el lloc on actuaven. Tots aquests anys han estat per a ell una experiència interessant de reunions amb diverses persones que han donat molt o tot per aquesta idea. Tot així li ha permès de comprendre millor la importància d'aquest mètode d'educació juvenil per a l'Església i per al món actual. Per a conèixer la idea i les persones, ha estat fonamental torbar-los on viuen i on actuen. Precisament així ha resultat essencial per a comprendre els Pueri Cantores que l'autor ha conegut durant el servei presidencial de vuit anys i és també el que apareix en els documents de l'arxiu romà de la Federació. Aquestes trobades reals, viscudes pràcticament en els 42 Països del món on el 2017 eren presents els Pueri Cantores, han estat un estímul per a escriure la història dels cors i de les persones que assumeixen com a estil de vida el model de Pueri Cantores. A més, el 2017 es va celebrar el XLI Congrés Internacional a Río de Janeiro que va incloure de forma simbòlica els esdeveniments anteriors. Va ser un pretext per atraure la atenció sobre la importància d'Amèrica Llatina per al futur de Pueri Cantores en el món. El fet que aquest llibre s'escriu a una certa distància en el temps ha estat molt important per a l'autor, ja que així li ha permès de presentar una visió més clara de tota la història.

Per a la present tesi també ha estat fonamental el fet d'haver pogut accedir a les fonts, és a dir, als materials de l'arxiu guardats a la seu dels Pueri Cantores a l'Institut Pontifici de Música Sacra de Roma, on l'autor ha digitalitzat el conjunt dels documents dels anys 1944-2009 que guarden relació i constitueixen la font principal dels fets. L'autor els ha completat durant una estada els mesos de juny i juliol del 2017. Per descomptat el període del mandat presidencial de l'autor (2009-2017) ha afavorit la recopilació d'aquests materials. Es van digitalitzar durant el mes d'agost del 2017 a Cracòvia, abans d'enviar-los a l'arxiu de Pueri Cantores a Roma. En total les fonts sumen més de 45.000 pàgines digitalitzades que en el futur i si ho desitja l'interessat poden servir als presidents següents com a material útil per orientar la Federació. Per tant aquest treball es basa substancialment en les fonts i constitueixen la principal perspectiva de la mirada sobre l'acció dels Pueri Cantores. El conjunt dels documents conservats pels predecessors s'ha guardat formant un sol llibre. Només més tard aquests materials s'han enriquit amb impresos i amb diverses col·laboracions que,

francament, no són massa, però són testimoni dels intents de crear una síntesi dels Pueri Cantores en el món. És cert que es refereixen a pàdros individuals i no a tota la Federació Internacional, però il·luminen de manera important i permeten reflexionar sobre la història dels Pueri Cantores.

Totes les publicacions recollides per l'autor en diferents pàdros han servit per elaborar el tema d'aquesta tesi. Per ordre cronològic s'han presentat treballs dels següents autors: dom Fiorenzo Romita²; El pare Henri Leclerc³, el pare François Penalba⁴, el pare M. Linnenborn⁵, Léon Petit⁶, H. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, el pare Mariusz Linnenborn⁸, el pare Mariusz Linnenborn⁹ i el pare Franco Baggiani¹⁰, així com a Polònia el pare Andrzej Zajac¹¹.

També s'enumeren algunes publicacions de l'autor de la present tesi: "Educació, educació i espiritualitat en els Pueri Cantores"¹², Gdansk 2013, "Educació i formació seguint l'exemple de la Federació de Pueri Cantores"¹³, Tarnów 2014 "La Federació Internacional de Pueri Cantores", Bydgoszcz

² Cfr. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Cfr. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964.

⁴ Cfr. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Cfr. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Cfr. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Cfr. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971-2002*, Würzburg 2002.

⁸ Cfr. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, p. 289–360.

⁹ Cfr. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – ... wie die Schönheit des Herrn eure Stimme*, Essen 2011.

¹⁰ Cfr. F. Baggiani, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Cfr. A. Zajac, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), nr. 2(16), p. 303–316; A. Zajac, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr. 1(17), p. 95–108; A. Zajac, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr. 1 (19), p. 89–105; A. Zajac, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, a cura di S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, p. 715–728; A. Zajac, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr. 3–4, p. 143–145; A. Zajac, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores - rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zajac, *Polska Federacja Pueri Cantores - powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

¹² Cfr. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, a cura di J. Bramorski, Gdańsk 2013, p. 69–78.

¹³ Cfr. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Volum dedicat al rev. prof. Andrzej Zajac en ocasió del seu 70è aniversari, Tarnów 2014, vol. 33/2, p. 205–215.

2014¹⁴. El seu article que té per títol “Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores sobre l'estat de la música sacra d'avui” és a la impremta: es publicarà el 2019 a la Acadèmia de Música de Breslau. Cal afegir que l'autor d'aquesta tesi a fet conferències sobre Pueri Cantores en congressos científics en diversos llocs, entre ells: Pattaya (Tailàndia) el 2010, Guadalajara (Mèxic) el 2015, Milf (Itàlia) el 2016, Maracaibo (Veneçuela) el 2017, Río de Janeiro (Brasil) el 2017, així com en les reunions de Pueri Cantores en els anys 2009–2017 a Polònia i a l'estranger.

Hi ha també una publicació sobre mons. Maillet i sobre la Federació Francesa de Pueri Cantores, i a més es poden mencionar publicacions sobre la vida de la Federació a Itàlia, Alemanya i a Polònia. Tanmateix manca una visió global, històrica dels més de setanta anys de Pueri Cantores al món. Per tant l'autor d'aquest llibre s'ha fixat com objectiu recollir aquesta història en una única publicació, amb la intenció de mostrar la complexitat del tema.

En el primer capítol es presenta la història del naixement de la idea, amb una referència particular al cor “*Petits Chanteurs à la Croix de Bois*” que va jugar un paper clau en el seu desenvolupament. En aquest moment era important recordar totes les normes legals creades al llarg dels anys i que mostren la lògica de l'acció d'aquesta comunitat. Finalment es recorda la cooperació amb el Consell Pontifici per als Laics en el Vaticà. En el segon capítol es presenta l'estructura organitzativa de les Federacions: a partir de les assemblees generals, mitjançant les seues i la secretaria, la revista editada, l'arxiu i els temes financers. En el capítol número tres es presenten les persones de tots els presidents de la Federació. Durant els anys 1944–2017, n'hi ha hagut set: el pare F. Maillet, el pare F. Romita, el pare J. Roucairol, S. Koesler, W. Buys, J. Ma Torrents i el pare R. Tyrała. El capítol quart expressa un intent de presentar les accions de la Federació en el món. Es constata la presència dels Pueri Cantores en 84 Països del món. El capítol número cinc presenta la història dels 41 Congressos Internacionals que es van celebrar en aquest període. L'últim capítol recull totes les modalitats de cooperació amb altres organitzacions musicals i festivals, importants per als Pueri Cantores. Dels sis capítols, elaborats des d'una perspectiva dels documents d'arxiu conservats a Roma, sorgirà el fenomen de l'obra iniciada per un sacerdot parisenc que, certament, no podia saber que després de tants anys es convertiria en una obra tan important per a l'Església Universal present, el 2017, en 42

---

¹⁴ Cfr. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, a cura di A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, p. 55–60.

Països de tot el món i formada per uns 40.000 cantants que canten la música litúrgica per la pau, vivint els valors cristians.

Tota la història relacionada amb la formació musical dels joves, però també espiritual i intel·lectual, sembla essencial. La Federació de Pueri Cantores no hauria estat fidel als seus ideals, si els directors i els responsables dels cors s'haguessin limitat a la formació musical dels nens i dels joves. En les intencions del fundador, en el cor s'hi aprèn la disciplina, l'acceptació dels altres, com superar l'egoisme i com deixar de girar només i sempre sobre un mateix. El cor ensenya la unitat, l'acceptació i la comprensió; proposa una altra visió potser més correcta. I des del punt de vista espiritual les actuacions dels consiliaris i sovint dels directors, serveixen per a desenvolupar l'espiritualitat dels cantors. Aquest desenvolupament espiritual es basa en el que viu el jove, de vegades amb els seus problemes i incerteses, però també amb les seves alegries i esperances. El moviment Pueri Cantores, cantant durant la litúrgia, ensenya la relació amb Déu, l'oració i l'escolta. Aquesta relació resultarà necessària en la vida adulta. És un moviment religiós que ofereix perspectives, permet fer-se preguntes sobre el sentit de la vida, la fe i la saviesa, i ensenya a trobar les respostes. Ho confirmen les paraules del fundador de la Federació, mons. Fernand Maillet que sabia mirar amb perspectiva i de forma molt real. Deia que la formació i l'educació dels joves a través de la música i dels valors cristians donarien bons fruits en les seves vides. Aquestes són les seves paraules plenes d'esperança:

Oh, com desitgem nosaltres, pares de les vostres ànimes, protegir-vos, fills estimats, ja ara d'aquest mal moment! Seria massa bonic! Ni tan sols les mares tenen aquest privilegi aquí en la terra. Arriba el moment que ens han d'abandonar i ens quedem sols en la lluita en aquest perillós viatge. Que com a mínim el consell que us dona el vostre amic que us està parlant, el recordeu el dia que esclati una tempesta: no accepteu mai una derrota definitiva¹⁵.

Aquesta publicació representa d'alguna manera l'amortització del deute envers totes les persones que es troben en la comunitat, que mereixen respecte i admiració pel seu servei bonic, però molt exigent¹⁶. Aquesta obra viu perquè les persones que la han guiada al llarg de tants anys estaven plenes d'esperança,

---

¹⁵ H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964, p. 49.

¹⁶ Veure Per això aquest escrit es publica en vuit idiomes a més del polonès (el text sencer és en polonès), és a dir en un total de les nou llengües que han estat considerades oficials dintre de la FIPC. Per a l'autor és una última manera de retre homenatge als Pueri Cantores de tots els Països del món.

fidels a la missió que un dia van assumir, disposades a sacrificar-se, buscant la felicitat no per a elles mateixes, sinó especialment per als joves. A tots els membres de Pueri Cantores – ja sigui als que han tornat a la casa del Pare al cel per cantar l'*Alleluia* etern davant el tron de l'Anyell, i a aquells que avui troben la seva vida amb els Pueri Cantores – dedico aquest llibre.

Cracovia, 20 de febrer de 2019
en el 56 aniversari
del passatge al cor etern
del fundador dels Pueri Cantores, mons. F. Maillet

(tł. Josep M. Torretns)

Resumo

Pueri Cantores é uma comunidade única no seu género dentro da Igreja, formada por jovens que amam particularmente a qualidade da música litúrgica e cujos educadores se esmeram para lhes oferecer uma boa formação através dos valores cristãos. A Federação, como obra, nasce da inspiração retirada da renovação musical e litúrgica do crepúsculo do século XIX. A princípio do século XX, sob o impulso da Santa Sé, começou a formar-se como movimento que animava a vida da Igreja e cuidava da beleza dos ritos celebrados pelos seguidores de Cristo. Também é importante o facto de que em 1944, ainda antes do termo da Segunda Guerra Mundial, no momento em que se formava oficialmente a obra, o seu fundador – Monsenhor Fernand Maillet - expressou uma máxima que viria a converter-se na mensagem proclamada por Pueri Cantores ao longo de muitos anos: *amanhã, todas as crianças do mundo cantarão a paz de Deus*. A ideia que nasceu em Paris está viva em 2017: no decorrer de 70 anos, introduziu-se em 84 países no mundo. Portanto, a constituição oficial da Federação Internacional, no ano de 1947, liderada por Abbé Maillet, é um acontecimento relevante para a história¹. Os resultados do evento podem comprovar-se ainda hoje. Em alguns países, a ideia permanece durante um período mais ou menos longo, ou de modo perene; noutros, apenas por breve tempo; e noutros seguramente ainda verá a luz num futuro. Uma coisa é certa: trata-se de uma proposta extraordinária para o caminho evangelizador da Igreja. Esta é a razão pela qual o Leitor encontrará neste livro uma apresentação dos 70 anos da história da Federação Internacional de Pueri Cantores. É uma

---

¹ Cf.: H. Leclere, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Paris 1964, p. 23.

história de pessoas e das suas obras, mas também uma história da acção de Deus no homem.

A partir de 1994 o autor da presente dissertação teve contacto com a ideia de Pueri Cantores: primeiro como secretário e vice-presidente e, finalmente, também como presidente da Federação Polaca de Pueri Cantores, durante os anos de 1996 a 2009. Tenha-se também em conta a experiência de trabalho adquirida na qualidade de capelão e presidente da Federação Internacional de 2004 a 2017. Durante este período conheceu muitos coros, os seus directores e os lugares onde trabalham. Todos estes anos foram para ele uma interessante experiência de encontros com diferentes pessoas que se dedicaram muito, ou totalmente, a esta ideia. Isto permitiu ao autor compreender melhor a importância deste método de educação juvenil para a Igreja e para o mundo actual. Para conhecer a ideia e as pessoas, foi fundamental encontrá-los onde vivem e onde actuam. Isto foi essencial para a visão de Pueri Cantores que o autor conheceu durante o serviço presidencial de oito anos e é também o que aparece nos documentos do arquivo romano da Federação. Tais encontros reais, vividos praticamente nos 42 países do mundo onde em 2017 estava presente Pueri Cantores, foram um estímulo para receber a história dos coros e das pessoas para as que Pueri Cantores é o seu estilo de vida. Além disto, no ano 2017 teve lugar o XLI Congresso Internacional no Rio de Janeiro que incluiu de forma simbólica os eventos anteriores. Foi um pretexto para chamar a atenção da América Latina para o futuro de Pueri Cantores no mundo. O facto de que o presente livro se tenha escrito com alguma distância temporal foi muito importante para o autor, pois deste modo foi possível apresentar uma visão mais clara de toda a história.

Para a presente dissertação também foi fundamental a possibilidade de aceder às fontes, ou seja, aos materiais do arquivo guardados na sede de Pueri Cantores no Pontificio Instituto de Música Sacra de Roma, onde o autor realizou a digitalização do conjunto dos documentos dos anos de 1944 a 2009 que guardam relação e constituem a principal fonte dos factos. O autor completou-os durante uma estada nos meses de Junho e Julho de 2017. Obviamente, o período de mandato presidencial do autor (2009-2017) favoreceu a compilação dos mencionados materiais. Estes foram digitalizados durante Agosto de 2017 em Cracóvia, antes de terem sido enviados para o arquivo de Pueri Cantores em Roma.

No total, as fontes integram mais de 45 mil páginas digitalizadas que, no futuro, e segundo a escolha do interessado, poderão servir os presidentes

seguintes com um material útil para guiar a Federação. Portanto, o presente trabalho baseia-se substancialmente nas fontes e constitui-se como uma perspectiva básica sobre a acção de Pueri Cantores. O conjunto dos documentos conservados pelos predecessores arquivou-se formando um único livro. Apenas num segundo momento estes materiais foram enriquecidos com fontes impressas e com diversas colaborações que, em verdade, não são muito numerosas, mas dão testemunho das tentativas de criar uma síntese da acção de Pueri Cantores no mundo. É certo que dizem respeito a países individuais, não a toda a Federação Internacional, mas lançam uma luz importante e permitem reflectir sobre a história de Pueri Cantores.

Todas as publicações recolhidas pelo autor em diferentes países serviram para elaborar o tema da presente dissertação. Em ordem cronológica, apresentaram-se trabalhos dos seguintes autores: Don Fiorenzo Romita², Pe. Henri Leclere³, Pe. François Penalba⁴, Pe. M. Linnenborn⁵, Léon Petit⁶, H. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, Pe. Marius Linnenborn⁸, Pe. Mariusz Linnenborn⁹ e Pe. Franco Baggiani¹⁰, assim como na Polónia o Pe. Andrzej Zająć¹¹.

---

² Cf.: F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Cf.: H. Leclere, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Paris 1964.

⁴ Cf.: F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Cf. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Cf. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Federation des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Cf. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971-2002*, Würzburg 2002.

⁸ Cf. M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, p. 289–360.

⁹ Cf. M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – ... wie die Schönheit des Herrn eure Stimme*, Essen 2011.

¹⁰ Cf. F. Baggiani, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Cf. A. Zająć, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), n.º 2(16), p. 303–316; A. Zająć, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) n.º 1(17), p. 95–108; A. Zająć, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) n.º 1 (19), p. 89–105; A. Zająć, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, a cargo de S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, p. 715–728; A. Zająć, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), n.ºs 3–4, p. 143–145; A. Zająć, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores – rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zająć, *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

Também devemos enumerar algumas publicações do próprio autor da presente elaboração: *Educação, educação e espiritualidade em Pueri Cantores*¹², Gdansk 2013, *Educação e formação seguindo o exemplo da Federação de Pueri Cantores*¹³, Tarnów 2014 e *A Federação Internacional de Pueri Cantores*, Bydgoszcz 2014¹⁴. O seu artigo intitulado *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, sobre o estado da música sacra hoje, está preparado para a prensa, com publicação prevista para 2019 pela Academia de Música de Breslau. Acrescente-se que o autor da presente dissertação deu conferências sobre Pueri Cantores em congressos científicos em vários lugares, entre os quais: Pattaya (Tailândia) em 2010; Guadalajara (México), em 2015; Milão (Itália), em 2016; Maracaibo (Venezuela), em 2017; Rio de Janeiro (Brasil), em 2017; assim como nas reuniões de Pueri Cantores em 2009–2017 dentro e fora de Polónia.

Existe uma publicação sobre Mons. Maillet e sobre a Federação Francesa de Pueri Cantores, e ainda se podem mencionar publicações sobre a vida da Federação em Itália, Alemanha e Polónia. Contudo, faltava uma visão global, histórica, dos mais de setenta anos de Pueri Cantores no mundo. No presente livro, o autor do presente fixou como objectivo recolher esta história numa única publicação, procurando demonstrar assim a complexidade e amplitude do tema.

No primeiro capítulo apresenta-se a história do nascimento da ideia, com uma referência particular ao coro *Petits Chanteurs à la Croix de Bois* que desempenhou um papel fundamental no desenvolvimento da mesma. Neste capítulo recorda-se as normas criadas ao longo de anos e que mostram a lógica da acção desta comunidade. Finalmente recorda-se a cooperação com o Conselho Pontifício para os Leigos no Vaticano. No segundo capítulo apresenta-se a estrutura organizativa das Federações; a partir das assembleias gerais, por meio das sedes e da secretararia, a revista, o arquivo e os temas financeiros. No terceiro capítulo apresentam-se as pessoas de todos os presidentes da Federação. Nos anos 1944–2017, houve sete: Pe. Fernand Maillet, Pe. Romita, Pe. Roucarinol, S.

---

¹² Cf. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, a cargo de J. Bramorski, Gdańsk 2013, p. 69–78.

¹³ Cf. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Volumen dedicado al Rev. Prof. Andrzej Zajac por ocasião do seu 70.º aniversário, Tarnów 2014, vol. 33/2, p. 205–215.

¹⁴ Cf. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, a cargo de A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, p. 55–60.

Koesler, W. Buys, J. M.ª Torrents e Pe. Robert Tyrala. O capítulo quarto expressa uma tentativa de apresentar um quadro das acções da Federação no mundo. Consta-se a presença dos Pueri Cantores em 85 países do mundo. O capítulo número cinco apresenta a história dos 41 Congressos Internacionais que tiveram lugar neste período. O último capítulo recolhe todas as formas de cooperação com outras organizações musicais e festivais, importantes para Pueri Cantores. Dos seis capítulos, elaborados desde a perspectiva dos documentos do arquivo que se guardam em Roma, emerge a obra iniciada por um sacerdote parisiense que não poderia saber quanto, ao fim de alguns anos, a obra se teria convertido numa obra tão importante para a Igreja Universal: no ano de 2017, a obra está presente em 42 países no mundo e é composta por cerca de 40 mil cantores que cantam música litúrgica pela paz, vivendo os valores cristãos.

Toda a história relacionada com a formação musical dos jovens, mas também espiritual e intelectual, parece essencial. A Federação de Pueri Cantores não teria sido fiel aos seus ideais se os directores e os responsáveis dos coros se tivessem limitado à formação musical das crianças e dos jovens. No pensamento do fundador, no coro se aprende a disciplina, a aceitação dos demais, como superar o egoísmo e como deixar de girar apenas e sempre à volta de si mesmo. O coro ensina a unidade, a aceitação e a compreensão; propõe outra visão provavelmente mais correcta. E desde o ponto de vista espiritual as acções levadas a cabo pelos assistentes eclesiais, e não poucas vezes pelos directores, promovem o desenvolvimento espiritual dos cantores.

Este desenvolvimento espiritual baseia-se no que vive o jovem, às vezes com os seus problemas e incertezas, mas também com alegrias e esperanças. O movimento Pueri Cantores, executado no canto durante a liturgia, ensina a relação com Deus, a oração e a escuta. Esta relação resultará necessária na vida adulta. É um movimento religioso que oferece perspectivas, permite fazer-se perguntas sobre o significado da vida, sobre a fé e a sabedoria, e ensina a encontrar respostas. Confirmam-no as palavras do fundador da Federação, Mons. Fernand Maillet que sabia olhar em profundidade e de modo muito realista. Dizia que a formação e a educação dos jovens através da música e dos valores cristãos tinham dado bons frutos. Estas são as suas palavras cheias de esperança:

Oh! Como desejamos nós, pais das vossas almas, proteger-vos, queridos filhos, já agora desse mau momento! Seria muitíssimo belo! Nem sequer as mães têm este privilégio aqui na terra. Chega o momento em que têm de nos deixar e ficamos sozinhos na luta nesta viagem perigosa. Que ao

menos o conselho dado por este vosso amigo que vos está a falar o possais recordar no dia em que surja uma tempestade: não aceiteis nunca uma derrota definitiva¹⁵.

A presente publicação permite, de certo modo, saldar a dívida contraída com todas as pessoas encontradas na comunidade¹⁶, pessoas que merecem respeito e admiração pelo seu serviço, belo e muito exigente. Esta obra vive porque as pessoas que a conduziram ao longo de tantos anos estavam cheias de esperança, fiéis à missão que um dia assumiram, dispostas a sacrificar-se, buscando a felicidade não para si próprias, mas especialmente para os jovens. A todos os membros de Pueri Cantores - seja aos que já partiram em direcção à casa do Pai no Céu para cantar *Alleluia* eternamente diante do trono do Cordeiro, seja aos que se encontram sua vida com Pueri Cantores - dedico este livro.

Cracóvia, 20 de Fevereiro de 2019

no 56.º aniversário
do trânsito ao coro eterno
do fundador dos Pueri Cantores, Mons. F. Maillet

(†. David Paccetti Correia)

---

¹⁵ H. Leclere, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Paris 1964, p. 49.

¹⁶ Por este motivo o presente texto é publicado em oito idiomas além do polaco (o texto completo está em polaco), ou seja, é publicado nas nove línguas que se consideraram oficiais na FIPC. Para o autor, é uma última maneira de prestar homenagem aos Pueri Cantores de todos os Países do mundo.

Zusammenfassung

Pueri Cantores sind eine besondere kirchliche Gemeinschaft, die von jungen Menschen, die sich um die Qualität der liturgischen Musik kümmern, und von ihren Erziehern, die um gute Bildung durch christliche Werte bemüht sind, gebildet wird. Die Föderation entstand angeregt durch die Erneuerung der Musik und Liturgie Ende des 19. Jhs., durch den Ansporn dagegen, der Anfang des 20. Jhs. vom Apostolischen Stuhl kam, wurde sie zu der das Lebens der Kirche belebenden Bewegung, deren Anliegen es ist, die Schönheit der zelebrierten Riten der Christusbekenner zu wahren.

Nicht ohne Bedeutung ist die Tatsache, dass gegen Ende des 2. Weltkrieges – als im Jahre 1944 diese Bewegung entsteht - der Gründer Ferdinand Mailliet Worte ausspricht, die für Pueri Cantores zum Motto für alle Jahre werden sollten: „Morgen werden alle Kinder der Welt den Frieden Gottes singen“. Die Idee, die in Paris entstand, gelangt bis 2017, also innerhalb der 70 Jahre ihres Bestehens, in 83 Länder in aller Welt. Die offizielle Gründung der Internationalen Föderation Pueri Cantores im Jahre 1947 durch Ferdinand Mailliet wurde zu einem für die Geschichte wichtigen Fakt¹. Die Folgen dieses Ereignisses sind bis heute spürbar.

Die Idee der PC bleibt in manchen Ländern länger oder für immer, in anderen dagegen nur für eine bestimmte Zeit, andere wiederum wird sie erst in Zukunft erreichen. Sicher allerdings ist, dass diese Idee ein außergewöhnliches Angebot der Evangelisierung in der Kirche bildet. Aus dem Grund wird im vorliegenden Buch die Geschichte der siebenjährigen Tätigkeit der Internationalen Föderation Pueri Cantores vorgestellt. Das ist eine Geschichte

---

¹ Vgl. H. Leclerc, *Monseigneur Mailliet parmi nous*, Lyon 1964, S. 23.

der Menschen und ihres Werkes und zweifelsohne auch eine Geschichte des Wirkens Gottes im Menschen.

Der Autor des vorliegenden Buches pflegt zu Pueri Cantores seit 1994: zunächst als Sekretär und Vizepräsident, schließlich als Präsident des Polnischen Verbandes in den Jahren 1996-2019. Wichtig wurde für ihn die Erfahrung, die er in den Jahren 2004-2017 durch die Arbeit in der Eigenschaft des geistlichen Assistenten und des Präsidenten im internationalen Umfeld gesammelt hatte. All diese Jahre waren eine interessante Erfahrung aus der Begegnung mit den Leuten und ihrer Geschichte, mit Leuten, die dieser Idee vieles oder geradezu alles widmen; es waren auch Begegnungen mit Chören und ihren Leitern und das bot die Möglichkeit, ihren Arbeitsplatz kennenzulernen. Alles, um besser verstehen zu können, wie wichtig heute für die Kirche und für die Welt diese Art und Weise ist, die Jugend zu erziehen. Am wichtigsten war es, diese Leute dort zu treffen, wo sie leben und arbeiten. Das war die wichtigste Sache innerhalb der achtjährigen Amtszeit als Präsident, um das Gesamtbild von Pueri Cantores zu gewinnen. Solch ein Bild ergibt sich auch aus den Quellen, die sich im Römer Archiv von Pueri Cantores befinden. Die realen Begegnungen in fast allen 42 Ländern, wo Pueri Cantores im Jahr 2017 aktiv waren, haben den Autor dazu veranlasst, die Geschichte der Chöre und der Menschen, für die Pueri Cantores ein Lebensmodell sind, niederzuschreiben. Im Jahr 2017 fand der 41. Internationale Kongress in Rio de Janeiro statt, der auf eine symbolische Weise alle früheren Ereignisse auch krönt. Dieser Kongress war eine Gelegenheit, auf Lateinamerika und seine Bedeutung für die Zukunft von Pueri Cantores in der Welt aufmerksam zu machen. Von Bedeutung für den Autor ist ein gewisser Zeitabstand, der ihm dazu verholfen hat, das Ganze klarer darzustellen. Beim Verfassen dieses Buches war es dem Autor gelegen, sich der Quellen, also Archivmaterialien, zu bedienen, die im Sitz von Pueri Cantores im Päpstlichen Institut für Kirchenmusik in Rom aufbewahrt werden. Dort hat der Autor alle Bestände aus den Jahren 1944-2009 digitalisiert. Diese Bestände spielen als faktenbezogen eine fundamentale Rolle. Der Autor hat sich in Rom um die Juni-Juli-Wende 2017 aufgehalten, um im Archiv zu recherchieren. Die Präsidentschaftszeit war auch eine gute Gelegenheit, Materialien zu sammeln. Die Dokumente aus der Amtszeit des Präsidenten wurden zunächst im August 2017 in Krakau digitalisiert, bevor sie ins Archiv von Pueri Cantores in Rom geschickt wurden. Das ganze Archiv umfasst 45.000 digitalisierte Seiten, die zukünftig auch anderen Präsidenten dabei helfen können, die Föderation effizienter zu leiten. Die vorliegende Arbeit fußt allen voran auf Quellen, von denen aus die Tätigkeit

von Pueri Cantores betrachtet wird. Darin wird alles untergebracht, was von meinen Vorgängern aufgehoben wurde. Erst dann wurden diese Materialien um gedruckte Quellen sowie die sekundäre Literatur ergänzt, die wohlgemerkt nicht zu umfangreich ist, aber einen Versuch darstellt, die Aktivität der Pueri Cantores in der Welt einigermaßen zu schildern. Die einschlägige Literatur gilt eher den einzelnen Ländern, nicht der ganzen Internationalen Föderation, bietet allerdings wichtige Hinweise und ist wegweisend für die Wahrnehmung der Geschichte von Pueri Cantores. Alle diese Veröffentlichungen, gesammelt von dem Autor in aller Welt, liegen dem vorliegenden Buch zugrunde. In der chronologischen Reihenfolge sind das Beiträge von: Fiorenzo Romita²; Henri Leclerc³, François Penalba⁴, M. Linnenborn⁵, Leona Petit⁶, H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, und Franco Baggiani⁸ sowie von Andrzej Zając⁹, dessen Arbeiten der polnischen Föderation gewidmet sind. Zu nennen sind darüber hinaus auch die Beiträge des Autors selbst: „Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores“¹⁰, Gdańsk 2013, „Wychowanie i formacja na

---

² Vgl. F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Vgl. H. Leclerc, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964.

⁴ Vgl. F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Vgl. M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001. *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011*: Band 1: „Singt und jubelt aus vollem Herzen zum Lob des Herrn“ Band 2: „...wie die Schönheit des Herrn eure Stimme“, Essen 2001. *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010.

⁶ Vgl. L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Fédération des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Vgl. H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

⁸ Vgl. F. Baggini, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

⁹ Vgl. A. Zając, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6 (2000), nr 2 (16), S. 303–316; A. Zając, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr 1(17), S. 95–108; A. Zając, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr 1 (19), S. 89–105; A. Zając, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, S. 715–728; A. Zając, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr 3–4, S. 143–145; A. Zając, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores – rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zając, *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

¹⁰ Vgl. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, red. J. Bramorski, Gdańsk 2013, S. 69–78.

przykładzie Federacji Pueri Cantores”¹¹, Tarnów 2014, und „Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores”, Bydgoszcz 2014¹². Man könnte hinzufügen, dass der Autor auf wissenschaftlichen Tagungen Vorträge über PC gehalten hat, z. B. in Pataja (Tailand) 2010, Guadalajara (Mexico) 2015, Mailand 2016, Maracaibo (Venezuela) 2017, Rio de Janeiro (Brasilien) 2017 sowie in den Sitzungen von Pueri Cantores in den Jahren 2009-2017 in Polen und im Ausland.

Es gibt zwar eine Studie zu F. Maillet und der Französischen Föderation, es gibt auch eine Studie über die Tätigkeit Pueri Cantores in Italien und Deutschland und in Polen. Aber es fehlt eine Studie, die die ganze übersiebzigjährige Geschichte und die Aktivität Pueri Cantores in der Welt aufgreift. Aus diesem Grund setze sich der Autor zum Ziel, die Geschichte in einem Buch niederzuschreiben, um so die Komplexität des Themas zu zeigen.

Im 1. Kapitel wurde die Entstehung der Idee von Pueri Cantores entworfen - unter besonderer Berücksichtigung der Rolle, die dabei der Chor „Petites Chanteurs a la Croix de bois“ gespielt hatte. Wichtig war darüber hinaus die Darstellung aller Regelungen, die während des Bestehens der Föderation ausformuliert wurden und die Folgerichtigkeit der Tätigkeit dieser Gemeinschaft veranschaulichen. Als Letztes wurde in diesem Kapitel die Zusammenarbeit mit dem Päpstlichen Rat für die Laien im Vatikan geschildert. Im 2. Kapitel wurde die Struktur der Föderation vorgestellt, angefangen von den Vollversammlungen, über den Sitz und das Sekretariat, die herausgegebene Zeitschrift bis hin zu dem Archiv sowie den finanziellen Angelegenheiten. Im 3. Kapitel wurden die Porträts der Präsidenten der Föderation präsentiert. In den Jahren 1944-2017 waren es sieben: F. Maillet, F. Romita, J. Roucairol, S. Koesler, W. Buys, J. Ma Torrents und R. Tyrała. Das 4. Kapitel bildet einen Versuch, die Aktivität der Föderation in der Welt festzuhalten. Pueri Cantores war insgesamt in 84 Ländern präsent. Kapitel 5 schildert die Geschichte der 41 Internationalen Kongresse der Föderation. Das letzte Kapitel wirft das Licht auf die wichtigsten Formen der Zusammenarbeit von Pueri Cantores mit anderen Musikeinrichtungen und Festivals. In allen diesen sechs Kapiteln wurde ein Bild skizziert, das sich aus den Dokumenten, die im Römer Archiv aufbewahrt werden, ergibt – ein Phänomen eines Werkes, das von einem Pariser Priester

---

¹¹ Vgl. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zajacowi w 70-lecie urodzin, Tarnów 2014, t. 33/2, S. 205–215

¹² Vgl. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, red. A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, S. 55–60.

begonnen wurde, der es nicht wissen konnte, dass es sich dermaßen entwickeln wird: Im Jahr 2017 ist die Föderation in 42 Ländern vorhanden, gebildet von ca. 40.000 Chorsängern, die dem Frieden zuliebe die Kirchenmusik ausführen und die christlichen Werte befolgen.

Diese Geschichte der musikalischen sowie geistlichen und geistigen Bildung von jungen Menschen ist von größter Bedeutung. Die Föderation Pueri Cantores würde ihr Ziel verfehlen, wenn sich die Chorleiter und die Verantwortlichen auf die musikalische Bildung der Kinder und Jugend beschränken würden. Sie ist sehr wichtig, sie bringt den Jugendlichen Disziplin, die Akzeptanz der anderen bei und lässt den eigenen Egoismus vergessen. Der Chor zeigt die Einheit, die Akzeptanz, das Verständnis, ermöglicht einen anderen, womöglich richtigeren Blick. Was den geistlichen Aspekt anbelangt, so dienen die Aktivitäten der kirchlichen Assistenten sowie der Chorleiter der Entwicklung auf diesem Gebiet. Diese geistige Entwicklung fußt dagegen darauf, was der junge Mensch erlebt und erfährt, oft mit seinen Problemen und Unsicherheit, aber auch mit Freude und Hoffnung. Pueri Cantores, indem sie in der Liturgie singen, lehren die Beziehung zu Gott, zum Gebet und zum Hören. Sie sind eine religiöse Bewegung, die eine Perspektive verleiht. Die besagte Beziehung ist für das spätere Erwachsenenleben von Belang. Die Bewegung Pueri Cantores erlaubt uns, uns die Fragen nach dem Sinn des Lebens, nach dem Glauben und der Weisheit zu stellen, und lehrt uns, wie man diese beantworten kann. Dies wird durch die Worte F. Mailllets, des Gründers der Föderation, bestätigt, der wusste, dass die Erziehung der Jugend durch Musik und christliche Werte in ihrem späteren Leben Früchte zeitigen wird. Davon zeugen seine Worte voller Hoffnung: *wie wollen wir, Väter eurer Seelen, euch, liebe Kinder, schon jetzt vor dieser böser Stunde schützen? Das wäre zu schön! Selbst die Mütter haben diesen Privileg nicht! Es kommt die Stunde, in der sie uns verlassen und wir bleiben alleine im Kampf, auf dieser gefährlichen Reise. Aber der Ratschlag, den euch euer Freund gibt, möge euch eines Tages wecken, wenn der Sturm zu toben beginnen wird: akzeptiert nie das Versinken für immer!*¹³

Mit diesem Buch will ich allen gegenüber, die ich in der Gemeinschaft Pueri Cantores getroffen habe¹⁴ und denen der größte Respekt und die Bewunderung

---

¹³ H. Leclerc, *Monseigneur Maillot parmi nous*, Lyon 1964, S. 49.

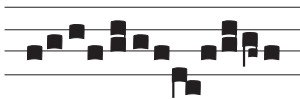
¹⁴ Aus diesem Grund wurde diese Zusammenfassung in allen 9 Sprachen – darunter auch in der polnischen Sprache, in der das ganze Buch geschrieben wurde – verfasst, die bis 2017 als offizielle Sprachen der Internationalen Föderation Pueri Cantores eingeführt wurden. Für den Autor ist das auch die Gelegenheit, den Leuten in Pueri Cantores in allen Ländern der Welt seinen Respekt erweisen zu können.

für ihre schöne und doch so anstrengende Arbeit gebührt, meine Dankbarkeit zum Ausdruck bringen. Das Werk von Pueri Cantores lebt immer noch, weil sie in all diesen Jahren daran gearbeitet haben, voller Hoffnung, treu der Mission, die sie unternommen hatten, aufopferungsvoll - weil sie das Glück nicht nur für sich selbst suchen wollten, sondern allen voran für die Jugendlichen. Ich widme dieses Buch allen Mitgliedern von Pueri Cantores, die bereits ins Haus des Vaters im Himmel gegangen sind, um dort vor dem Thron des Lammes das immerwährende Halleluja zu singen, und denjenigen, die heute in der Föderation Pueri Cantores ihr Leben verwirklichen.

Krakau, 20. Februar 2019

am 56. Todestag F. Maillets,
des Gründers von Pueri Cantores

(tl. Robert Samek)

Resumé

Pueri Cantores är en unik sammanslutning inom Kyrkan. Den består av ungdomar som älskar hög kvalitet på musiken i liturgin samt deras ledare, vilka strävar efter att genom kristna värderingar förmedla en god utbildning till dem. Federationen som institution är född ur den musikaliska och liturgiska förnyelse som hade sin upprinnelse under 1800-talets sista decennier. Uppmuntrad av den Heliga Stolen började efter sekelskiftet en rörelse ta form som skulle komma att ge nytt liv åt kyrkan genom att värna om skönheten i de riter som Kristi efterföljare firar. Det är betydelsefullt att då, när andra världskriget gick mot sitt slut år 1944 och när sedan Pueri Cantores officiellt bildats, att grundaren – Monsignor Fernand Mailliet – var den som klarsynt präglade den maxim som blivit det budskap som Pueri Cantores under alla dessa år förkunnat: ”En dag kommer alla världens barn att sjunga Guds fred.” Idén föddes i Paris och den är fortfarande levande år 2017; det innebär att rörelsen under sin 70-åriga existens nått hela 83 länder. Den internationella federationens officiella konstituerande genom Abbé Mailliets försorg är därför en viktig händelse i dess historia¹. Effekterna kan man påvisa än idag. I vissa länder har idén slagit rot och blivit livskraftigt bestående. I somliga länder blev blomstringstiden kort medan andra länder som ännu inte har nåtts av rörelsen får se framtiden an. Men en sak är säker: den erbjuder en exceptionell möjlighet och en väg för Kyrkans evangelisationsarbete. Läsaren av denna bok kommer här att finna en presentation av den internationella federationen Pueri Cantores sjuttioåriga historia. Förvisso är det en historia om personer och deras gärningar, men är också en historia om Guds handlande i och genom människan.

---

¹ H. Leclere, *Monseigneur Mailliet parmi nous*, Lyon 1964, sid 23.

Författaren till denna framställning har sedan 1994 varit i närkontakt med begreppet Pueri Cantores: först som sekreterare och vicepresident, och senare som ordförande/president för polska Federationen av Pueri Cantores under åren 1996 till 2009. Som styrelsemedlem och inte minst senare (2009 – 2017) som president för den internationella federationen, har han även kunnat samla avsevärda erfarenheter, eftersom han under denna tid lärt känna många körer, deras körledare och även orterna där de är verksamma. Alla dessa år gav honom många intressanta erfarenheter genom möten med de olika personer som givit mycket, ja rentav allt, för rörelsens idéer. Allt detta har låtit honom förstå denna methods vikt och betydelse för att fostra ungdomar, dess betydelse för kyrkan och, inte minst, för världen i vår tid. Det har varit fundamentalt att möta både idéerna och personerna just där de lever och verkar för att verkligen förstå dem.

Just dessa möten har också visat sig vara essentiella för synen på Pueri Cantores så som författaren har lärt känna den under sina åtta år av tjänst som president. Den möter man även i de dokument som är samlade i federationens arkiv i Rom. Dessa konkreta möten, som under 2017 inträffat i praktiskt taget alla av de fyrtyotvå länder som federationen numera verkar i, stimulerade till att skriva ner historien om dessa körer och de personer för vilka Pueri Cantores har blivit en livsstil. Sommaren 2017 avhölls federationens 41:a internationella kongress i Rio de Janeiro. På ett symboliskt sätt inkluderade den de tidigare eventen. Det blev ett tillfälle att rikta uppmärksamheten på hur viktig Sydamerika är för Pueri Cantores framtid. Ett viktigt faktum för författaren till denna bok är att den är skriven med en viss distans, då det har tillåtit honom att presentera en klarare bild av hela historien. För framställningen har det också varit av stor vikt att författaren haft tillgång till källorna, dvs till hela materialet i Pueri Cantores arkiv, beläget i Pontificio Instituto de Musica Sacra (PIMS) i Rom, och har kunnat verkställa digitaliseringen av samtliga relevanta dokument arkiverade mellan år 1944 – 2009, utgörande huvudkällan för fakta. Dokumenten har kompletterats av författaren under en vistelse i Rom juni och juli 2017. Naturligtvis har hans presidentskap åren 2009-2017 gynnat insamlingen av allt material. Digitaliseringen utfördes i Krakow augusti 2017 innan allt återsändes till arkivet i Rom. Omfattningen på källmaterialet är 45 000 digitaliserade sidor som i framtiden, och för den som är intresserad, kan komma att tjäna framtida presidenter i att leda federationen. Föreliggande arbete grundar sig följaktligen i huvudsak på dessa källor. Den vill ge ett grundläggande perspektiv och vara en redogörelse för Pueri Cantores verksamhet. Samtliga dokument som finns bevarade av tidigare presidenter finns nu sparade i bokform. Senare har detta

material berikats med några tryckta alster och andra arbeten, men uppriktigt sagt är de inte så talrika som önskvärt vore. De vittnar dock om olika försök att sammanfatta Pueri Cantores verksamhet. Även om de flesta av dem endast berör enskilda länder, och inte hela den internationella federationen kastar de ett viktigt ljus på och medger reflektioner över Pueri Cantores historia.

Alla publikationer som författaren samlat i olika länder har använts för att utarbeta ämnet i denna framställning. I kronologisk ordning presenteras arbeten av följande författare: f. Fiorenzo Romita²; f. Henri Leclere³, f. François Penalba⁴, f. M. Linnenborn⁵, Léon Petit⁶, H. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer⁷, f. Mariusz Linnenborn⁸, f. Mariusz Linnenborn⁹ och f. Franco Baggiani¹⁰, samt i Polen f. Andrzej Zajac¹¹.

Några egenhändiga publikationer av författaren bör även nämnas här: ”Utbildning, fostran och andlighet i Pueri Cantores”, Gdansk 2013¹², ”Utbildning och fostran med Federationen Pueri Cantores som exempel”, Tarnów 2014¹³

² Jfr F. Romita, *Piccoli Cantori*, Roma 1962.

³ Jfr H. Leclere, *Monseigneur Maillet parmi nous*, Lyon 1964.

⁴ Jfr F. Penalba, *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.

⁵ Jfr M. Linnenborn, *50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

⁶ Jfr L. Petit, *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Federation des Petits Chanteurs*, Paris 2001.

⁷ Jfr H. G. Ziebertz, T. Stangl, J. Windmeißer, *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

⁸ Jfr M. Linnenborn, *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, p. 289–360.

⁹ Jfr M. Linnenborn, *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – ... wie die Schönheit des Herrn eure Stimme*, Essen 2011.

¹⁰ Jfr. F. Baggiani, *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.

¹¹ Jfr A. Zajac, *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), nr. 2(16), p. 303–316; A. Zajac, *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr. 1(17), p. 95–108; A. Zajac, *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr. 1 (19), p. 89–105; A. Zajac, *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, Ante Deum Stantes, a cura di S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, p. 715–728; A. Zajac, *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr. 3–4, p. 143–145; A. Zajac, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores – rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997; A. Zajac, *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.

¹² Jfr. R. Tyrała, *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*, Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, a cura di J. Bramorski, Gdańsk 2013, p. 69–78.

¹³ Jfr. R. Tyrała, *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, Tarnowskie Studia Teologiczne, Band tillägnat till prof. Andrzej Zajac med anledning av hans 70 årsdag, Tarnów 2014, vol. 33/2, p. 205–215.

samt ”Den internationella federationen Pueri Cantores”, Bydgoszcz 2014¹⁴. En artikel med titeln ”Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores över läget för den sakrala musiken idag” är tryckfärdig och kommer att publiceras 2019 av Musikaliska Akademin i Breslau. Man kan också tillägga att författaren har hållit talrika föredrag om Pueri Cantores vid vetenskapliga kongresser på olika orter, däribland: Pattaya (Thailand) år 2010, Guadalajara (Mexico) år 2015, Milano (Italien) år 2016, Maracaibo (Venezuela) år 2017, Rio de Janeiro (Brasilien) år 2017, samt även vid ett flertal av Pueri Cantores möten såväl i Polen som i utlandet.

Visserligen existerar en publikation om monsignore Maillet och federationen Pueri Cantores, man kan även nämna publikationer om federationens liv i länder som Italien, Tyskland och Polen. Men utan tvekan fattas det en global och historisk sammanfattande exposé över de 70 åren av dess historia i världen. Därför har författaren till denna bok föresatt sig att sammanställa en sådan i en enda skrift, med en förhoppning om att även påvisa komplexiteten i materialet.

Första kapitlet framlägger hur själva idén föddes och refererar framväxten av körrörelsen ”Petits Chanteurs à la Croix de Bois” som spelade en grundläggande roll för den kommande utvecklingen. I detta avsnitt redogörs även för vad som stadgats juridiskt under årens lopp för att uppenbara den inre logiken bakom denna sammanslutnings aktioner. Slutligen redogörs här för samarbetet med Vatikanens påvliga råd för lekmän. Andra kapitlet presenterar strukturen för organiserandet av federationerna: med utgångspunkt från generalförsamlingarna, genom sätena och sekretariatet, genom tidskrifterna, arkivet och de ekonomiska dokumenten. I det tredje kapitlet presenteras den internationella federationens hittillsvarande presidenter från år 1944 fram till 2017, vilka är följande sju personer: f. F. Maillet, f. F. Romita, f. J. Roucairol, S. Koesler, W. Buys, J. Ma Torrents och f. R. Tyrała. Det fjärde kapitlet vill ge en bild av Pueri Cantores verksamhet över hela världen, och det konstateras att Pueri Cantores finns med sin närvaro i 85 länder. Femte kapitlet ger en historik över de 41 Internationella körkongresser som ägt rum under denna period. Sjätte och sista kapitlet tar upp alla former av samarbete med andra musikaliska organisationer och festivaler som varit viktiga för Pueri Cantores.

Ur dessa sex kapitel framtagna utifrån dokumenten bevarade i arkivet i Rom framväxer en bild av detta fenomenala verk, påbörjat av en präst i Paris som

---

¹⁴ Jfr. R. Tyrała, *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*, Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, a cura di A. Kłaput-Wiśniewska, Bydgoszcz 2014, p. 55–60.

med all säkerhet inte kunde veta att den efter så många år skulle utvecklas till att bli ett så viktigt verk för den universella kyrkan, att den år 2017 är närvarande i 42 länder över hela världen och består av ungefär 40 000 sångare som sjunger liturgisk musik, sjunger för fred, och som lever efter kristna värderingar. Denna bild är oundgängligt relaterad till förbundet av ungdomars musikaliska utbildning men även till deras andliga och intellektuella. Federationen *Pueri Cantores* skulle inte ha varit trogen sina ideal om körledarna och de köransvariga hade begränsat sig till endast en musikalisk utbildning av barnen och ungdomarna. Helt i linje med grundarens insikter, är det i kören som man lär sig disciplin, att godta andra, att övervinna den egna egoismen och att det är möjligt att avstå från att låta allt bara kretsa kring en själv. I kören lär man sig enighet, acceptans och förståelse; den förmedlar andra synsätt som kanske är mer fruktbara. Ur andlig synvinkel är det genom kaplanernas och inte sällan körledarnas handlingar som sångarnas spiritualitet utvecklas. Denna andliga utveckling bygger på vad den unga personen upplever, ibland med sina problem och osäkerheter, men också med glädjeämnen och förhoppningar.

Genom att medverka med sång vid liturgin lär *Pueri Cantores* ut en relation till Gud, bön och lyssnande, en relation som är nödvändig för det vuxna livet. *Pueri Cantores* är en andlig rörelse som erbjuder perspektiv, som tillåter att man ställer frågor om livets mening, om tron och om livsvisdom, men som också lär en att finna svaren. Det bekräftas också av grundarens, msgr. Mailllets ord. Han hade förmågan att se det långa perspektivet med realism. Han hävdade att utbildning och fostran av ungdomar genom musik och kristna värderingar skulle bära god frukt i deras liv. Här är hans ord, fulla av hopp: ”O, hur önskar inte vi, ansvariga för era själar, att redan nu skydda er, älskade barn, för alla svåra stunder! Det vore något, det! Men inte ens era mödrar har ett sådant privilegium här på jorden. Det kommer en stund då de måste lämna er och ni blir ensamma i kampen på livets farliga resa. Må ni då när stormen brakar loss komma ihåg det råd som er vän som talar till er här nu ger er: godtag aldrig ett definitivt nederlag¹⁵.”

Denna publikation vill på sitt sätt återbetala en tacksamhetsskuld gentemot alla dessa personer i *Pueri Cantores* gemenskap som förtjänar respekt och beundran för sin vackra men mycket krävande tjänst. Denna verksamhet lever för att de personer som ledde den under loppet av så många år var fyllda av hopp, trogna dessa sina uppdrag den en gång tagit på sig, villiga att offra sig för att söka lyckan, inte enbart för sig själva utan framför allt för de unga.

---

¹⁵ H. Leclere, *Monseigneur Maillot parmi nous*, Lyon 1964, p. 49.

Alla medlemmar i Pueri Cantores¹⁶ – såväl dem som redan har gått hem till Faderns hus i himmelen för att där sjunga ett evigt Halleluja inför Lammets tron, som dem som befinner sig i livet här med Pueri Cantores – tillägnar jag denna bok.

Krakow, 20 februari 2019

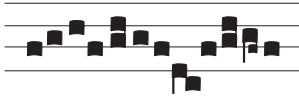
56:e årsdagen för Pueri Cantores grundares,
mons. F. Maillet, övergång till den Eviga kören

(tł. Elisabeth von Waldstein)

---

¹⁶ Det är av den anledningen som den här skriften publiceras på åtta språk förutom på Polska (kompleta texten är skriven på polska), dvs på nio språk som betraktas som officiella inom FIPC. För författaren är det ett yttersta sätt att hylla Pueri Cantores av alla världens länder.

Wykaz skrótów

AFIPC	Archiwum Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores, Rzym
APFPC	Archiwum Polskiej Federacji Pueri Cantores, Kraków
FIPC	Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores
PFPC	Polska Federacja Pueri Cantores
C	Kongres Międzynarodowy
LO	Rassegna di Loreto
PCL	Papieska Rada ds. Świeckich
AG	Walne zgromadzenie
WO	Willi Oeschger
JMT	Josep Ma. Torrents
COMECO	Komisja ekonomiczna Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores

Bibliografia

Źródła

Archiwum Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores w Rzymie (AFIPC, Rzym)

Katalogi główne

- C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- C 15.2, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- C 16, London 1976, AFIPC Rzym.
- C 17, Tokyo 1977, AFIPC Rzym.
- C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- C 19, Maracaibo 1979/80, AFIPC Rzym.
- C 2, Roma 1949, AFIPC Rzym.
- C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.
- C 21, Brussel 1982, AFIPC Rzym.
- C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.
- C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
- C 24, Maastricht 1990, AFIPC Rzym.
- C 25, Salamanca 1991, AFIPC Rzym.
- C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.

- C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.
C 28, Salzburg 1996, AFIPC Rzym.
C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.
C 3, Roma 1951, AFIPC Rzym.
C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.
C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.
C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.
C 32.1. Köln 2004. Medienspiegel, AFIPC Rzym.
C 33 Roma 2005–6, AFIPC Rzym.
C 34. Mszał, Kraków 2007, AFIPC Rzym.
C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.
C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym.
C 35.1, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.
C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
C 37, Granada 2012, AFIPC Rzym.
C 37.1, Granada 2012, AFIPC Rzym.
C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.
C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.
C 4, Cologne 1952, AFIPC Rzym.
C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.
C 41, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym
C 5, Roma 1954, AFIPC Rzym.
C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym
C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
C12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
C13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
C14, Bois le Duc 1972, AFIPC Rzym.
C16, London 1976, AFIPC Rzym.
C18, Vienna 1978, AFIPC Rzym.
C19, Maracaibo 1979–80, AFIPC Rzym.
C25, Salamanca 1991, AFIPC Rzym.
C26, Maastricht 1990, AFIPC Rzym.
C27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.
C28, Salzburg 1996, AFIPC Rzym.
C29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.
C32, Cologne 2004, AFIPC Rzym.
C37, Granada 2012 AFIPC Rzym.

- C37.1, Granada DOK, AFIPC Rzym.
C4, Colonia 1953, AFIPC Rzym.
C9, Madrid–Compostela 1963, AFIPC Rzym.
FIPC 10, Belgium, AFIPC Rzym.
FIPC 100, Koesler 1, AFIPC Rzym.
FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.
FIPC 100, Koesler 1, Lecco, AFIPC Rzym.
FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.
FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1988, AFIPC Rzym.
FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, AFIPC Rzym.
FIPC 101, Koesler 2, AFIPC Rzym.
FIPC 101, Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1984, AFIPC Rzym.
FIPC 101, Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1984, AFIPC Rzym.
FIPC 101, Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1985, AFIPC Rzym.
FIPC 102, Koesler 3, Kongres Paris 1985, AFIPC Rzym.
FIPC 102, Koesler 3, Kongres Paris 1985, AFIPC Rzym.
FIPC 103, Koesler 4, Kongres Rzym 1987, AFIPC Rzym.
FIPC 103, Koesler 4, Kongres Rzym 1997–98, AFIPC Rzym.
FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, 1990 Maastricht, AFIPC Rzym.
FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, 1991 Salamanca, AFIPC Rzym.
FIPC 104, Koesler 5, Kongresy, AFIPC Rzym.
FIPC 105, Koesler 6, Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 105, Koesler 6, Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 106, Koesler 7, France, AFIPC Rzym.
FIPC 107, Koesler 8, Catalonia, AFIPC Rzym.
FIPC 107, Koesler 8, Espana, AFIPC Rzym.
FIPC 107, Koesler 8, Grecia, AFIPC Rzym.
FIPC 107, Koesler 8, Italia, AFIPC Rzym.
FIPC 107, Koesler 8, Italia, Spagna, Catalogna, Grecia, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Austria, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Belgium, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, DDR, Czechosłowacja, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Great Britain, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Holland, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Irland, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Luxemburg, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Poland, AFIPC Rzym.
FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Swiss, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Brasil, AFIPC Rzym.

- FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Canada, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Columbia, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Filippine, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Indonesia, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Japan, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Macao, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Peru, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, Ruanda Zaire Gabon Burundi, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, nazioni Asia America Africa, USA, AFIPC Rzym.
FIPC 109, Koesler 10, Nazioni Asia, Africa, America, AFIPC Rzym.
FIPC 11, Bolivia, AFIPC Rzym.
FIPC 119, Cuba, AFIPC Rzym.
FIPC 12, Brazil, AFIPC Rzym.
FIPC 123, lettera di Pio XII ai PC, storia FIPC, AFIPC Rzym.
FIPC 124 Lettere di Mons. Roucarior e del segretario FIPC, AFIPC Rzym.
FIPC 125, Eduardo, AFIPC Rzym.
FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym; FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
FIPC 127, Statuti Paesi, Statut FIPC, AFIPC Rzym.
FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.
FIPC 132, Noel in Alzace, AFIPC Rzym.
FIPC 133, Vaticano, AFIPC Rzym.
FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1983, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1987, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1989, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1991, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1993, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1996 extra, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1996, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1997, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1998, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 1999, AFIPC Rzym.
FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.
FIPC 137, AFIPC Rzym.
FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.
FIPC 141 France, AFIPC Rzym.
FIPC 142, Austria, AFIPC Rzym.

- FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2001 Lyon, AFIPC Rzym.
FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2003 Köln, AFIPC Rzym.
FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2012 Waszyngton, AFIPC Rzym.
FIPC 144 Incotro cori dei Mosca, AFIPC Rzym.
FIPC 145, Gabon, AFIPC Rzym.
FIPC 146, Listy ks. Thompson, AFIPC Rzym.
FIPC 147, Slovenia, AFIPC Rzym.
FIPC 148, Ukraine, AFIPC Rzym.
FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.
FIPC 15, Jugoslavia, AFIPC Rzym.
FIPC 151, France, AFIPC Rzym.
FIPC 152, Lecco, AFIPC Rzym.
FIPC 16, Italy, AFIPC Rzym.
FIPC 17, Ireland, AFIPC Rzym.
FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.
FIPC 20, Hong Kong, AFIPC Rzym.
FIPC 200, Torrents 1, AFIPC Rzym
FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym
FIPC 202, Torrents 3, AFIPC Rzym.
FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym.
FIPC 204, Torrents 5, AFIPC Rzym.
FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.
FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
FIPC 207, Torrents MS, AFIPC Rzym.
FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.
FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.
FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.
FIPC 209, RSCM, AFIPC Rzym.
FIPC 21, Guatemala, AFIPC Rzym.
FIPC 210, Letgale, AFIPC Rzym.
FIPC 212, AFIPC Rzym.
FIPC 215, Lebanon, AFIPC Rzym.
FIPC 216, AFIPC Rzym.
FIPC 217 India, AFIPC Rzym.
FIPC 218, AFIPC Rzym.
FIPC 219, CEDAM, AFIPC Rzym.
FIPC 22, Greece, AFIPC Rzym.
FIPC 220, UE e musica, AFIPC Rzym.
FIPC 23, Great Britan, AFIPC Rzym
FIPC 23.1, Great Britan, AFIPC Rzym.

- FIPC 250, Tyrala 1, Argentina, AFIPC Rzym.
FIPC 250, Tyrala, 1, Belarus, AFIPC Rzym.
FIPC 250, Tyrala, 1, Belgium Flanders AFIPC Rzym.
FIPC 250, Tyrala, 1, Belgium Vallony, AFIPC Rzym.
FIPC 250, Tyrala, 1, Bolivia, AFIPC Rzym.
FIPC 250, Tyrala, 1, Brazil, AFIPC Rzym.
FIPC 251, Tyrala, 2, Brazil B, AFIPC Rzym.
FIPC 251, Tyrala, 2, Burundi, AFIPC Rzym.
FIPC 252, Tyrala 3, Canada, AFIPC Rzym.
FIPC 252, Tyrala, 3, Congo A, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, Catalonia, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, Chile, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, China, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, Colombia, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, Costa Rica, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, Czech Republic, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, Denmark, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, Finland, AFIPC Rzym.
FIPC 253, Tyrala, 4, South Korea, AFIPC Rzym.
FIPC 254, Tyrala 5, France, AFIPC Rzym.
FIPC 255, Tyrala 6, Gabon, AFIPC Rzym.
FIPC 255, Tyrala 6, Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 256, Tyrala 7, Guatemala, AFIPC Rzym.
FIPC 256, Tyrala 7, Haiti, AFIPC Rzym.
FIPC 256, Tyrala 7, Holland, AFIPC Rzym.
FIPC 256, Tyrala 7, Hungary, AFIPC Rzym.
FIPC 256, Tyrala 7, India, AFIPC Rzym.
FIPC 257, Tyrala 8, Italy, AFIPC Rzym
FIPC 258, Tyrala 9, Ireland, AFIPC Rzym.
FIPC 258, Tyrala 9, Italy A, AFIPC Rzym.
FIPC 258, Tyrala 9, Japan, AFIPC Rzym.
FIPC 258, Tyrala 9, Lebanon, AFIPC Rzym.
FIPC 258, Tyrala 9, Lettonia, AFIPC Rzym.
FIPC 258, Tyrala 9, Lithuania, AFIPC Rzym.
FIPC 258, Tyrala 9, Mexico, AFIPC Rzym.
FIPC 259, Tyrala 10, Norway, AFIPC Rzym.
FIPC 259, Tyrala 10, Panama, AFIPC Rzym.
FIPC 259, Tyrala 10, Peru, AFIPC Rzym.
FIPC 259, Tyrala 10, Philippines, AFIPC Rzym.
FIPC 259, Tyrala 10, Poland, AFIPC Rzym.

- FIPC 26, Japan, AFIPC Rzym.
FIPC 26, Japan, AFIPC Rzym.
FIPC 260, Tyrala 11, Espana, AFIPC Rzym.
FIPC 260, Tyrala 11, Portugal, AFIPC Rzym.
FIPC 260, Tyrala 11, Romania, AFIPC Rzym.
FIPC 260, Tyrala 11, Rwanda, AFIPC Rzym.
FIPC 260, Tyrala 11, Slovachia, AFIPC Rzym.
FIPC 260, Tyrala 11, Slovenia, AFIPC Rzym.
FIPC 260, Tyrala 11, Sri Lanka, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Bosnia–Herzegovina, Croatia, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Sudan, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Sweden, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Switzerland, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Uganda, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Ukraine, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Uruguay, AFIPC Rzym.
FIPC 261, Tyrala 12, Venezuela, AFIPC Rzym.
FIPC 262, Tyrala 13, USA, AFIPC Rzym.
FIPC 263, Tyrala 14, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
FIPC 264, Tyrala 15, Roma 2010–11 A, AFIPC Rzym.
FIPC 265, Tyrala 16, Roma 2010–11 B, AFIPC Rzym.
FIPC 265, Tyrala 16, Roma 2010–11 B, lettere e risposte, AFIPC Rzym.
FIPC 266, Tyrala 17, Granada 2012, AFIPC Rzym.
FIPC 267, Tyrala 18, Granada 2012 A, AFIPC Rzym.
FIPC 268, Tyrala 19, Washington 2013, AFIPC Rzym.
FIPC 269, Tyrala 20, Paris 2014, AFIPC Rzym.
FIPC 27, Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 27.1 Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 270, Tyrala 21, Roma 2015–16, AFIPC Rzym
FIPC 271, Tyrala 22, Congresses, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym.
FIPC 272, Tyrala 23, Collaborazione, Lecco AFIPC Rzym.
FIPC 272, Tyrala 23, Collaborazione, Loreto, AFIPC Rzym.
FIPC 273, Tyrala 24, Collaborazione, AFIPC Rzym.
FIPC 273, Tyrala 24, Collaborazione, Mission in Asia 2010, AFIPC Rzym.
FIPC 273, Tyrala 24, Collaborazione, RSCM, AFIPC Rzym.
FIPC 274, Tyrala 25, Presidents meeting Cracow 2009, AFIPC Rzym.
FIPC 275, Tyrala 26, Biuro president 2009–2010, AFIPC Rzym.
FIPC 275, Tyrala 26, Biuro president, AFIPC Rzym.
FIPC 276, Tyrala 27, Biuro president 2011–2012, AFIPC Rzym.

- FIPC 276, Tyrala 27, Biuro president, AFIPC Rzym.
FIPC 277, Tyrala 28, Biuro president 2012cd–2013, AFIPC Rzym.
FIPC 277, Tyrala 28, Biuro president, AFIPC Rzym.
FIPC 278, Tyrala 29, Biuro president 2014–2015, AFIPC Rzym.
FIPC 278, Tyrala 29, Biuro president, AFIPC Rzym.
FIPC 279, Tyrala 30, Biuro president 2016–2017, AFIPC Rzym.
FIPC 279, Tyrala 30, Biuro president, AFIPC Rzym.
FIPC 28 Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 28.1 Germany, AFIPC Rzym.
FIPC 280, Tyrala 31, Biuro president, AFIPC Rzym.
FIPC 280, Tyrala 31, Biuro president, Letters of President FIPC 2009–2017, AFIPC Rzym.
FIPC 281, Tyrala 32, All document from Computer 2009–2017, Program RT 2009, AFIPC Rzym.
FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Kongresy, Roma 2010, Listy Kongres, AFIPC Rzym.
FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Kongresy, Roma 2015, Listy Kongres, AFIPC Rzym.
FIPC 281, Tyrala 32, All documents, korespondencja, AFIPC Rzym.
FIPC 281, Tyrala 32, All documents, korespondencja, Benedykt XVI, AFIPC Rzym
FIPC 281, Tyrala 32, All documents, korespondencja, Franciszek, AFIPC Rzym.
FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Spotkania prezydentów, Rzym 2010, AFIPC Rzym.
FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
FIPC 3, France, AFIPC Rzym.
FIPC 30, France, AFIPC Rzym.
FIPC 31, France, AFIPC Rzym.
FIPC 31.1, France, AFIPC Rzym.
FIPC 32, France, AFIPC Rzym.
FIPC 33 Philippines, AFIPC Rzym.
FIPC 34, Ecuador, AFIPC Rzym.
FIPC 35, Egitto, AFIPC Rzym.
FIPC 36, Denmark, AFIPC Rzym.
FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
FIPC 38, Colombia, AFIPC Rzym.
FIPC 39, Chile, AFIPC Rzym.
FIPC 40, Ceylon, AFIPC Rzym.
FIPC 41, Rwanda, AFIPC Rzym.
FIPC 42, Senegal, AFIPC Rzym.
FIPC 43, Pretoria, AFIPC Rzym.
FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym.
FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.

- FIPC 46, Peru, AFIPC Rzym.
FIPC 47, Paraguay, AFIPC Rzym.
FIPC 48, Pakistan, AFIPC Rzym.
FIPC 49, New Zealand AFIPC Rzym.
FIPC 5.1, FIPC segretariato, AFIPC Rzym.
FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.
FIPC 51, Nicaragua, AFIPC Rzym.
FIPC 52, Monaco, AFIPC Rzym.
FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
FIPC 54, Malta, AFIPC Rzym.
FIPC 55, Madagaskar, AFIPC Rzym.
FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.
FIPC 57, Luxemburg, AFIPC Rzym.
FIPC 6, Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.
FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.
FIPC 63, Spain, AFIPC Rzym.
FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.
FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.
FIPC 67, Sweden e Novegian, AFIPC Rzym.
FIPC 68, Switzerland AFIPC Rzym.
FIPC 69, Tunis, AFIPC Rzym.
FIPC 7, Australia, AFIPC Rzym.
FIPC 7, Australia, AFIPC Rzym.
FIPC 70, Uganda, AFIPC Rzym.
FIPC 71, Hungary, AFIPC Rzym.
FIPC 73, Zair, AFIPC Rzym.
FIPC 74, Lettere ai presidenti, AFIPC Rzym.
FIPC 75, Vaticana 1, AFIPC Rzym.
FIPC 77, Case edittirici, Mons. Romita, AFIPC Rzym.
FIPC 78, Diverse, AFIPC Rzym.
FIPC 8, Africa Sud., AFIPC Rzym.
FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
FIPC 87, Indirizzi, AFIPC Rzym.
FIPC 88, Edizione partiture Pueri Cantores, AFIPC Rzym.
FIPC 9, Argentina, AFIPC Rzym.
FIPC 90, Correspondenza Delacroix e Romita, AFIPC Rzym.
FIPC 93 Correspondenza Rucairol e Romita, AFIPC Rzym.
FIPC 94, Romita organo, AFIPC Rzym.

- FIPC 95, Romita e Concilio Vaticano II, AFIPC Rzym.
 FIPC 97, Romita e pace, AFIPC Rzym.
 FIPC 98, Santa Cecilia Italia, AFIPC Rzym.
 FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym.
 FIPC, 22 Grecia, AFIPC Rzym.
 LO 1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.
 LO 1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.
 LO 1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.
 LO 1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.
 LO 1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
 LO 1.1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
 LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.
 LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.
 LO 2, 7 Loreto 1967, AFIPC Rzym.
 LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.
 LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym.
 LO 3, Loreto 1967, Tavola rotonda, AFIPC Rzym.
 LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.
 LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.
 LO 4, 11 Loreto 1971, AFIPC Rzym.
 LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym.
 LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
 LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.

Dokumenty szczegółowe

- 1000 Choristers Congress National in Alzace*, 2016, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
13 Trobada de Pueri Cantores de Catalunya, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.
1er Encuentro Nazional de Pueri Cantores de Venezuela, 16–19 IV 2011, FIPC 261, Tyrala 12, Venezuela, AFIPC Rzym.
21. Nationalkongress Pueri Cantores Austriae, 2010, FIPC 250, Tyrala, 1, Austria, AFIPC Rzym.
6. Deutsches Chorfestival, Würzburg 2011, FIPC 255, Tyrala 6, Germany, AFIPC Rzym.
8000 Pueri Cantores domani a Roma in coro per il papa, *Il Giornale* 31.12.1987, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
A los directores coros, 20 III 2001, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
Account od the General Asembly 1955, *Inter nos*, VI–VII 1955, s. 14–22, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
Acta, 31 III 2001, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.
Activités de Petits Kisito de Mvog-Mbi yaunde Cameroun, FIPC 64 Camerun, AFIPC Rzym.

- Adress Federation International*, s. 11–19, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.
- Affiliated choirs 1989*, FIPC 17, Irlanda, AFIPC Rzym.
- Affiliation du Luxemburg Pueri Cantores a la FIPC*, FIPC 57, Luxemburg, AFIPC Rzym.
- AG 1983, FIPC 135, AFIPC Rzym.
- Agenda in ordine ... Inter nos*, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 28, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Allocution de Son Eminence card. Feltin*, Lourdes 6 VII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- American Federation of Pueri Cantores*, 1969, FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.
- American Federation of Pueri Cantores*, 1979, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.
- Annuaire de la Fédération Française Pueri Cantores*, 2002, FIPC 106, Koesler 7, France, AFIPC Rzym.
- Application for FIPC*, 2011, FIPC 36, Denmark, AFIPC Rzym.
- Appunto riservato sull'assenza di Cappelle Musicali delle Basiliche alla manifestazione conclusiva del X Congresso Internazionale dei Pueri Cantores in Roma il 6 aprile 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- Asemblée Générale 1959*, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Asemblée Générale 1992*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- Assemblea Generale Bois le Duc*, VII 1972, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Assemblea Generale Madrid 1963*, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Assemblea Generale VII 1958*, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Assemblea Generale Würzburg*, 27 VII 1970, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym
- Avant-propos, Programme d'activités*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Avant-propos, Programme musical de la messe papale*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Avant-propos, Programme musical du concert international*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Avant-propos*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Balzer M., *German Federation Pueri Cantores, Annual Raport 2010–11*, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- Balzer M., *German Pueri Cantores*, 2015/2016, FIPC 28, Germany, AFIPC Rzym.
- Barbe Parera L., *Federacio Catalanade Pueri Cantores report 2008*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.
- Benedykt XVI, *Avete una missione importante: aiutare il popolo di Dio a pregare con dignità*, L'Osservatore Romano, 31 XII 2005, C 33 Roma 2005–6, AFIPC Rzym.
- Benedykt XVI, *Discorso ai Pueri Cantores*, 30 XII 2010, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
- Bericht über meine Reise nach Ostasien 29.07–28.08.1987*, 24 IX 1987, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1987, AFIPC Rzym.
- Biglietto per l'udienza papale con papa Paolo VI*, 13 IV 1969, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym.
- Biglitto per concerto 7 aprile 1972*, LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym.

- Biuletyn Kongresu w Paryżu 1956*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- Biuletyn VIII Kongresu w Rzymie 1960–61*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Bogensberger J., *Bericht aus dem Austria Pueri Cantores*, 2001, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.
- Bogensberger J., *Bericht aust dem Austria Pueri Cantores*, 2004, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.
- Bogensberger J., *Bericht aust dem Austria Pueri Cantores*, 2006, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.
- Bogensberger J., *Bericht aust dem Austria Pueri Cantores*, 2007, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.
- Bogensberger J., *Bericht aust dem Austria Pueri Cantores*, 2008, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.
- Bolletín Congress in Köln 2004*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.
- Bolletín International Congress Pueri Cantores, Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.
- Bolletín of XVI International Congress Pueri Cantores*, London 1976, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.
- Bollettino del Congresso 's–Hertogenbosch 1972*, C 14, 's–Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Bollettino Sala Stampa*, 14 IV 1969, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym.
- Bouhet Ch., *Discours de Mons. Prof. Charles Bouhet à l'occasion de la remise de la légion d'honneur à Mons. J. Roucairol, le 16 III 1980*, s. 1–3, FIPC 124 Lettere Mons. Roucairol e segretario FIPC, AFIPC Rzym.
- Brianza C., *Lettera a Mons. F. Maillot*, 22 II 1962, FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.
- Brianza C., *Lettera*, 21 II 1980, FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.
- Bulletin Fédération Belge Pueri Cantores*, I 1962, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- Bulletin Fédération Belge Pueri Cantores*, X 1962, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Introduzione*, Bollettino del Congresso Roma 1993/94, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Lettera a Mons. Roucairol*, 4 X 1976, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Lettera a Mons. Roucairol*, 9 I 1968, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Lettera a Mons. Taizariol*, 25 X 1976, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Lettera a Pueri Cantores*, 20 I 1988, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1988, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Lettera alla FIPC*, 7 IX 2000, FIPC 212, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Rapport du XIVm Congrès International des Pueri Cantores*, s. 1–7, C 14, 's–Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Rapport Moral 1999*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.
- Buyts W., *Rapport Moral 2000*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.

- Cabre B., *Federacio Catalanade Pueri Cantores report 2013–14*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.
- Cabre B., *Federacio Catalanade Pueri Cantores report 2015–16*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.
- Calendar ...*, FIPC 28, Germany, AFIPC Rzym.
- Cana M., *Homélie de Nonce XVIII Congresso Internationale*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- Cantatorium*, XXXVII International Congress Pueri Cantores, Granada 2012, C 37, Granda 2012, AFIPC Rzym.
- Capovilla L. F., *Omelia per la conclusione della Rassegna 1975*, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.
- Carais participandes do XLI Congresso International Pueri Cantores*, Rio de Janeiro 2017, FIPC 271, Tyrála 22, Congresses, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym.
- Castellani A., *Lettera*, 21 V 1962, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.
- Cedam in Anverpia 2002*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.
- Cérémonie d'inauguration du square Mons. Maillot*, 17 II 1971, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.
- Certificato per la Federazione Pueri Cantores Messicana*, 4 VII 2011, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Chorbuch Pueri Cantores*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.
- Chóry Polskiej Federacji Pueri Cantores*, 1994, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Cinquemilaottocento Pueri Cantores a Würzburg*, L'Osservatore Romano, 24 VIII 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Colloque International*, 11 VII 2007, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.
- Comité Directeur*, 2 III 1991, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- Committee for identification. Principles, organisation and status work*, FIPC 281, Tyrála 32, all document from Computer 2009–2017, Program RT 2009, AFIPC Rzym.
- Committee for music. Principles, organisation and status work*, FIPC 136, AFIPC Rzym.
- Complessi corali di sei nazioni alla rassegna musicale di Loreto*, Il Messaggero, 30 OV 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.
- Compte–Rendu de la réunion de 1 IX 1990, Lecco*, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1990, AFIPC Rzym.
- Compte–Rendu de la réunion des présidents FIPC, Lyon 7–9 IX 2001*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2001 Lyon, AFIPC Rzym.
- Compte–Rendu de la réunion des présidents FIPC, Roma 31 VIII – 2 IX 2007*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2007 Roma, AFIPC Rzym.
- Compte–Rendu FIPC 1996*, FIPC 135, AG 1996, AFIPC Rzym.
- Compte–Rendu L'Assemblée Générale*, 19–20 II 1965, FIPC 31, France, AFIPC Rzym.
- Compte–Rendu Réunion Paris 1993*, Paryż 1993, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Compte–Rendu Réunion Salzburg*, Salzburg 1995, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

- Concessione in uso alle FIPC della stanza denominata „cantoria”, 6 V 2002, FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym.*
- Conclusa con successo VI Rassegna di cappelle musicali, L'Osservatore Romano 17–18 IV 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.*
- Condoglianze, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.*
- Conference of Catholic Directors of Music, Liverpool, 2 V 2009, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.*
- Congo archivio anni 1963–68, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.*
- Congrès de Lourdes, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.*
- Congrès National de Petits Chanteurs de la Fédération Française, 1969, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.*
- Congress 1979, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.*
- Congress 2014, FIPC 250, Tyrala, 1, Belgium Vallony, AFIPC Rzym.*
- Congress Divinopolis, Menino Cantor, nr 1, 1980, s. 3, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.*
- Congress Paris 1985, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.*
- Congress Pueri Cantores France, Lourdes 2008, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.*
- Congress Pueri Cantores Holland, 1979, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.*
- Congress Suisse Pueri Cantores, Lugano 2003, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.*
- Congress Suisse Pueri Cantores, Sion 1976, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.*
- Congress Swiss Pueri Cantores, Bulach 2006, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.*
- Congress Swiss Pueri Cantores, Fribourg, Fribourg 1970, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.*
- Congresso Agrigento, 2011, FIPC 257, Tyrala 8, Italy, AFIPC Rzym.*
- Congresso Musica Sacra DEMUSLI, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.*
- Congresso Nacional Pueri Cantores, Guadalajara 2016, FIPC 258, Tyrala 9, Mexico, AFIPC Rzym, AFIPC Rzym.*
- Congresso Nazionale Pueri Cantores, 2013, FIPC 257, Tyrala 8, Italy, AFIPC Rzym.*
- Consiglio Direttivo, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym*
- Constitutio ... Inter nos, II, nr 1, 2 IX 1963, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.*
- Convenzione tra la FIPC e la Rassegna Musicale di Loreto, 1984, LO 6, 24–25 Loreto 1984–5, AFIPC Rzym.*
- Convenzione tra le FIPC e l'ente Rassegna Musicale Nostra Signora a Loreto 1964, s. 1–5, LO1.1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.*
- Cordo J., Lettera alla FIPC, 3 VI 2015, FIPC 217, India, AFIPC Rzym.*
- Cordo J., News from India, 28 VIII 2009, FIPC 217, India, AFIPC Rzym.*
- Cori Federatio Pueri Cantores Espana, 1967, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.*
- Cori Federatio Pueri Cantores Espana, 1979, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.*
- Cori olandesi, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.*
- Cori partecipanti al Congresso – Kraków 2007, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.*
- Cori partecipanti al Congresso Internazionale Paris 1985, C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.*
- Cori partecipanti al Congresso London 1976, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.*

- Cori partecipanti Congresso Maastricht 1990*, C 24, Maastricht 1990, AFIPC Rzym.
- Cori partecipanti Congresso Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Cori partecipanti Congresso Vienna*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- Cori partecipanti*, Bollettino del Congresso Roma 1993/94, s. 53n, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- Cori Partecipanti*, Programma, XL Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie 2015–16, s. 20–30, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.
- Cori partecipanti all'XI Rassegna internazionale di cappelle musicali*, LO 4, 11 Loreto 1971, AFIPC Rzym.
- Corrispondenza con la Germania*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Corrispondenza con il Brasile*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Corrispondenza con le Federazioni in Africa*, FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym.
- Corrispondenza dal 1957 – alla Federazione Giapponese Pueri Cantores*, FIPC 26 Japan, AFIPC Rzym.
- Corrispondenza di J. M. Torrents*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.
- Corrispondenza di J. M. Torrents*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.
- Crosato L., *elenco cori, 2011*, FIPC 257, Tyrala 8, Italy, AFIPC Rzym.
- Crosato L., *Rapporto del presidente, 2008*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- Crosato L., *Rapporto del presidente, 2011*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym
- Curriculum Vitae J. M. Torrents*, FIPC 276, Tyrala 27, Biuro president, AFIPC Rzym.
- Curriculum Vitae W. Buys*, FIPC 212, AFIPC Rzym.
- Curtial Reisen*, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.
- D' Amato, *Les mélodies mariales dans le chant grégorien*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- Dąbrowski J., *List do ks. Romity*, 10 XI 1979, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Dahlman F., *German Federation Pueri Cantores, Annual Raport 2009–10*, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- De anuali conveniu FIPC 1966*, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Debiens M. L., *Fédération des Pueri Cantores du Québec, Pueri Cantores Canada, 2013*, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.
- Debiens M. L., *Fédération des Pueri Cantores du Québec, Pueri Cantores Canada, 2014–15*, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.
- Dekret o patronie Pueri Cantores św. Dominiku Savio*, 1 IV 1960, Sacra Ritum Congregatio R. 19/960 z roku 1960, Piccoli Cantori rok V, nr 4 (1960), C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Dekret zatwierdzający statut FIPC*, 15 II 1965, nr 25598, FIPC 75, Vaticana 1, AFIPC Rzym.
- Dekret zatwierdzający statut FIPC*, 15 II 1965, nr 25598, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Deliberationes ... Inter nos*, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 2–3, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.

- Delivin F., *Lettera a J. M. Torrents*, 21 XII 2003, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Delivin F., *O organizacji Kongresów Międzynarodowych*, C O, documenti generali, AFIPC Rzym.
- Delsinne R., *La funcion de los ninios Cantores a la riforma post cociliar*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- Delsinne R., *Les Petits Chanteurs à la Croix de Bois*, FIPC 3, France, AFIPC Rzym.
- Deus Caritas est ... XXXVI Congressu Internationalis Pueri Cantores*, red. R. Tyrała, J. M. Torrents, Kraków 2011, AFIPC Rzym.
- Deutsche Liturgisches Institut*, 2016, FIPC 255, Tyrala 6, Germany, AFIPC Rzym.
- Devereux M., *list z 26 I 1965*, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.
- Dichiarazione dr p. A. Ferreira dos Santos*, 9 VII 2008, FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym.
- DIES*, 23 VI 1967, nr 131, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Dietrich L., *Lettera per J. F. Duchamp*, 9 VI 1994, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Discorso di Mons. Fiorenzo Romita, Programm XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Discorso di Mons. Hubert Wurm, Programm XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Discorso di mons. Josef Stangl, Vescovo di Würzburg, Programm XIII International Congress Pueri Cantores, Würzburg 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Discorso di Mons. Roucairol*, Roma 1975, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Discorso di Papa Benedetto XVI ai Pueri Cantores*, 30 XII 2005, C 33 Roma 2005–6, AFIPC Rzym.
- Discorso di Papa Giovanni Paolo II ai Pueri Cantores*, 31 XI 1993, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- Discorso programmatico di Paolo ai Pueri Cantores*, 6 IV 1964, *Inter nos*, II, nr 2, I 1965, s. 2–4, FIPC 59, rivista per presidenti di Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Documentazione dell'elezione del nuovo presidente della Federazione di Congo*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Documentazione dopo il Congresso di Cracovia 2007*, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Lecco 1990, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Loreto 1989, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Loreto 1991, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Loreto 1993, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Loreto 1994, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Loreto 1995, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Paris 1988, FIPC 143 AG, Paris 1988, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Paris 1989, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Paris 1994, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Documentazione*, Paryż 1993, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

- Documenti dell'assemblea generalne 1965, 19–20 II 1965, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.*
- Doeller J., *Pueri Cantores Austria, 2009/10, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.*
- Dokument o identyfikacji Pueri Cantores, FIPC 281, Tyrala 32, all documents, AFIPC Rzym.*
- Dokument potwierdzający autentyczność relikwii św. Dominika, Turyn, 25 maj 1955, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.*
- Duchamp J. F., *Présentation de la Fédération Française Pueri Cantores, 2009, FIPC 31.1, France, AFIPC Rzym.*
- Ecuador anni 68–69, documenti, FIPC 34, Ecuador, AFIPC Rzym.*
- Election 2006, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.*
- Election du président FIPC, FIPC 32, France, AFIPC Rzym.*
- Elenco dei cori 1990, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.*
- Elenco dei cori al Congresso di Roma 1987–88, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.*
- Elenco dei cori partecipanti alla Rassegna 1972, LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym.*
- Elenco delle cappelle musicali 9 Rassegna di Loreto, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym.*
- Elezione del presidente, Pueri Cantores 27–28(1981), s. 16–17, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.*
- E-mail 30 XI 2010, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.*
- E-mail alla Federazione Ruandese, 22 XI 1999, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.*
- E-mail from P. Flahive to J. M. Torrents, od 2001–, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.*
- E-mail ks. A. Zajęca do J. F. Duchamp z 5 XII 1999 roku, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.*
- E-mail ks. R. Tyrały do J. F. Duchamp z 20 XII 1999 roku, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.*
- Encuentro de Pueri Cantores, Guadix, 2006, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.*
- Escolanias Fedracion Espanola, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.*
- Estatutos da Federacao Portuguesa Pueri Cantores, 2015, FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym.*
- Estatutos de la Federacion de Pueri Cantores de Venezuela, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.*
- Estatutos de la Federacion Mexicana de Pueri Cantores, 20 II 2013, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.*
- Estatutos Federcion de Pueri Cantores de Castilla e Leon, X 2000, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.*
- Estatutos Federcion Espanola de Pueri Cantores, 28 V 2006, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.*
- Estatutos Pueri Cantores Espana, FIPC 127, Statuti Paesi, Espana PC, AFIPC Rzym.*
- Estatuts de l'associacio Pueri Cantores, FIPC 127, Statuti Paesi, Catalonia PC, AFIPC Rzym.*

- Estatuts de la Federacio Catalana de Pueri Cantores*, 1988, FIPC 107, Koesler 8, Catalonia, AFIPC Rzym.
- Europa Cantat*, 3 VII 1991, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.
- Federacao Nacional dos Menios Cantores do Brasil, Estatuto*, FIPC 127, Statuti Paesi, Brasil PC, AFIPC Rzym.
- Federacio Pueri Cantores Espana*, 2015, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- Federacio Pueri Cantores Espana*, 2016, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- Federacion Mexicana Pueri Cantores*, 1967, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Federacion Mexicana Pueri Cantores*, 2015, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Federatio Holland Pueri Cantores*, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.
- Federatio Swiss Pueri Cantores*, 1990/91, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Federatio Swiss Pueri Cantores*, 2007/8, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Federatio Swiss Pueri Cantores*, 2010, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Federation and Correspondents*, 8 V 1992, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.
- Fédération Belge des Pueri Cantores, édition nouvelle*, nr 1, 1979, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- Fédération Congolaise des Pueri Cantores, Annuaire 2002*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Fédération Congolaise des Pueri Cantores, Statuts*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Fédération Francaise*, 2008, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.
- Fédération Française, Annuaire 1975*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- Fédération Française, Annuaire 1985*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- Federazione Belga Wallony 1972–72*, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- Federazione Belga Wallony 1995*, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- Fellow of the RSCM for Mons. R. Tyrała*, 1 X 2016, FIPC 273, Tyrała 24, Collaborazione, RSCM, AFIPC Rzym.
- Film *Demain tous les enfants du monde chanteront la paix de Dieu XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.
- Film *Instrumentis pacis tui ... z XXXV Międzynarodowego w Sztokholmie w 2009 roku*, C 35.1, Stocholm 2009, AFIPC Rzym.
- Film TVN, *Misericordias Domini .. z XXXIV Kongresu Międzynarodowego w Krakowie w 2007 roku*, C 34.2 Kraków 2007, AFIPC Rzym
- Film *XXXVII Międzynarodowego Kongresu w Granadzie w 2012 roku*, C 37.1, Granda 2012, AFIPC Rzym.
- Final Ecumenical Divine Service*, C 35.2, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.
- Fino a quando i Pueri Cantores?*, L'Osservatore Romano, 13 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
- FIPC bois affiliée aux Petits Chanteurs à la Croix de bois*, PCL, AFIPC Rzym.
- Flahive P., *President's raport American Federation USA*, Kraków 2009, FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.

- Flechtner R., *Rapport presidential pour la Swiss Federation Pueri Cantores*, 2 VII 1967, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, FIPC 218, AFIPC Rzym.
- Folder Pueri Cantores Holland*, Holland, AFIPC Rzym.
- Fondamento della pace*, L'Osservatore Romano 2–3 I 1974, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Franciszek, *Katecheza dla Pueri Cantores*, 31 XII 2015, XL Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie 2015–16, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.
- Fuenmayor J., *E-mail*, 25 VIII 2006, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.
- Gala Concert ... Programm XXXVI International Congress Pueri Cantores*, s. 40–43, Roma 2010–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
- Gala Concert Congress Maastricht 1990*, C 24, Maastricht 1990, AFIPC Rzym.
- Gala Concert Congress Stockholm 2009*, C 35.1, Stocholm 2009, AFIPC Rzym.
- Gala Concert, International Congress Pueri Cantores, Roma 1999–2000*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.
- General Assembly FIPC Loreto 1999*, FIPC 135, AG 1999, AFIPC Rzym.
- General Meeting of the FIPC*, Barcelona 2017, FIPC 264, Protocolli, Barcelona 2017, AFIPC Rzym.
- General Meeting of the FIPC*, Kraków 2015, FIPC 264, Protocolli, Kraków 2015, AFIPC Rzym.
- General Meeting of the FIPC*, Paris 2013, FIPC 264, Protocolli, Paris 2013, AFIPC Rzym.
- Giornata della pace, Santo Padre tra i fanciulli*, L'Osservatore Romano 4 I 1974, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Grande successo dei Piccoli Cantori*, L'Avvenire d'Italia, 4 VII 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Grande successo del coro della „Sistina”*, Cronaca di Ancona, 1 IV 1970, LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.
- Gruppi italiani partecipanti al Congresso di Würzburg*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Haesegava, *List do ks. R. Tyrały*, 2009, FIPC 26 Japan, AFIPC Rzym.
- Hedin A. M., *A raport from the 35th International and Ecumenical Congress Pueri Cantores in Stockholm*, C 35.2, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.
- Hedin A. M., *Pueri Cantores in Sweden*, 2014, FIPC 67, Sweden e Novegian, AFIPC Rzym.
- Hedin A. M., *Pueri Cantores in Sweden, some reflections*, 2009, FIPC 67, Sweden e Novegian, AFIPC Rzym.
- Henric J., *Pueri Cantores France*, 2011–12, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- Henric J., *Pueri Cantores France*, 2014–15, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- History of the International Federation of Pueri Cantores*, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.

- Hume G. B., *Homilie, XVI International Congress of Pueri Cantores, London 1976*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.
- Hymns in honor of Saint Dominik Savio*, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.
- I Assemblée generale: mercoledì 5 luglio ore 18.30, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- I Congress Pueri Cantores in Holland*, 1971, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.
- I Congresso Brasileiro de Meninos Cantores*, Petropolis 1968, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- I Congresso Nacional de la Federacion Mexicana de los Pueri Cantores*, 1961, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- I encontro regional dos Meninos Cantores do Brasil*, Mensagem 1977, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- I Grasse Deutsches Chorknabentreffen*, Essen, 8–11 VI 1965, FIPC 27.1, Germany, AFIPC Rzym.
- I Narodny Kongres Slovenskej Federaci Pueri Cantores*, FIPC 14, Slovakia, AFIPC Rzym.
- I National Congress Espana Pueri Cantores*, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.
- I Pueri Cantores e la Costituzione Conciliare sulla Sacra liturgia*, Radio Watykańskie. 31 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- I Trobada Regional Pueri Cantores*, Sabadell, 2–3 VI 1973, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- II Assemblée generale: mercoledì 7 luglio ore 12.00, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- II Congresso Nacional de Pueri Cantores*, Murcia 2011, FIPC 138.1, Espana, AFIPC Rzym; FIPC 138.2, Espana, AFIPC Rzym.
- II National Congress Pueri Cantores*, Philadelphia 1976, FIPC 66, USA, AFIPC Rzym.
- II Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1962, Programma ufficiale*, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.
- III Assemblée generale: mercoledì 8 luglio ore 18.15, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- III Congreso Nacional de Pueri Cantores*, Madrid 2013, FIPC 260, Tyralla 11, Espana, AFIPC Rzym.
- III Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, 1971, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- III Congresso Nazionale Pueri Cantores in Italia, Catania 1988*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- III National Congress Pueri Cantores USA*, 1984, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.
- III Rassegna Internazionale di capelle musicali 1963, Programma ufficiale, Concorso internazionale di composizione sacra*, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.
- III Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1963, Programma ufficiale, Regolamento*, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym

- Il Congresso internazionale di Pueri Cantores*, Il Quotidiano, 27 III 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
- Il Messaggero di Ancona*, 1 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- Il messaggio della corale africana „Don Orione”*, L'Osservatore Romano, 25 IV 1982, LO 6, 22 Loreto 1982, AFIPC Rzym.
- Il Santo Padre elogia le meritorie attività per valorizzare e diffondere la musica sacra*, L'Osservatore Romano, 24 IV 1968, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.
- Il VI Congresso Internazionale di Piccoli Cantori a Parigi (primi di luglio 1956)*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- Il X Congresso internazionale dei Pueri Cantores inaugurato a Loreto*, L'Osservatore Romano, 2 IV 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
- Il XI Congresso Internazionale*, Pueri Cantores X 1967, *Foederatio Internationalis Pueri Cantores*, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Inaugurata a Loreto XIV Rassegna Internazionale*, L'Osservatore Romano, 20 IV 1974, LO 5, 14 Loreto 1974, AFIPC Rzym.
- Information sur les modalités de participation dans les activités musicales du congrès*, Salamaka 1991, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.
- Informazione della Casa Pontificia, l'udienza per i Pueri Cantores 18 aprile 1966, alle ore 12.45, alla sala di Consistorio*, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Informazioni per i presidenti*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Informazioni sul Congresso*, Maracaibo 1978/79, C 18, Maracaibo 1978/79, AFIPC Rzym.
- Informe de la actividades de la Federacion Pueri Cantores Espana*, 1991, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- Inter nos*, II, nr 1, 2 IX 1963, s. 1–35, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Inter nos*, II, nr 2, I 1965, FIPC 59, rivista di Mons. Romita per i presidenti, AFIPC Rzym.
- International Congress Pueri Cantores*, Köln 2004, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- International Congress Pueri Cantores*, Roma 1967, FIPC 26 Japan, AFIPC Rzym.
- International Congresso Ninions Cantores*, 1963, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- Invitation and programme Congress Pueri Cantores in Köln*, 1997, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.
- Invito all'assemblea generale 2000*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.
- Istruzioni per i dirigenti*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Itinerario de la visita Mons. R. Tyrala, president FIPC a Mexico*, 2013, FIPC 258, Tyrala 9, Mexico, AFIPC Rzym.
- IV Assemblea generale: mercoledì 9 luglio ore 19.00, casa S. Carlo*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- IV Congrès Swiss Pueri Cantores*, 13–14 VI 1964, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.

- IV Congress Pueri Cantores in Rwanda*, 1988, FIPC 41, Ruanda AFIPC Rzym.
- IV Congresso Nacional dos Meninos Cantores*, Divinopolis 1980, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- IV Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, Toledo 1973, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- IV Rassegna di Loreto, X Congresso Internazionale Pueri Cantores, Programma ufficiale*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- IV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1964, programma ufficiale, Concorso internazionale di composizione sacra*, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
- IX Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1969, programma ufficiale*, LO 2, 9 Loreto 1969, AFIPC Rzym
- Jan Paweł II, *Discorso ai Pueri Cantores*, 31 XII 1987, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
- Jan Paweł II, *Discorso ai Pueri Cantores*, 31 XII 1993, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- Jan Paweł II, *Przemówienie do FIPC*, Castel Gandolfo, 4 IX 2004, FIPC 143, Riuninioni dei presidenti Roma 2004, AFIPC Rzym.
- Jan Paweł II, *Przemówienie do Pueri Cantores podczas XXXI Międzynarodowego Kongresu w Rzymie*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.
- Jan Paweł II, *Słowa na zakończenie Eucharystii do Pueri Cantores*, 1 I 1981, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.
- Jubilee Golden Gate Boys Choir*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Junta Rectora de la Federacion Mexicana de Pueri Cantores, Lista coros inscirtos a la FMPC*, 2013, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Karwowski P., *List z propozycją kandydatury na prezydenta FIPC ks. R. Tyrały*, 19 XII 2008, FIPC 208, Buys, AFIPC Rzym.
- Klepsydra po śmierci ks. Ferdynanda Mailliet*, FIPC 60, Mailliet, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Adreses presidents et corespondents FIPC*, FIPC 100, Koesler 1, Statut, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *An alle Chor- und Scholaleiter unseres Verbandes*, 17 II 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *An die Mitglieder der Vorbereitungscommission*, 24 II 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym
- Koesler S., *Das Wort des Präsidenten*, 1984, FIPC 218, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Einige Worte des Abschiedes als Präsident*, 28 IX 1992, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1992, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Introduzione al Congresso di Roma 1987–88*, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Lettera a Mons. Bartolucci*, 12 VI 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

- Koesler S., *Lettera a W. Buys*, 16 XI 1992, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1992, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Lettera alla FIPC Roma*, 14 V 1980, FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Official list of participation German Federation*, 8 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Przemówienie do papieża Jana Pawła II*, Rzym 1988/89, FIPC 100, Koesler 1, biuletyn FIPC, AFIPC Rzym.
- Koesler S., *Pueri Cantores Deutschlands Föderation*, 1980, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- Konzerte*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.
- Korespondencja z Komisją Liturgiczną Episkopatu Peru*, 1969–1970, FIPC 46, Peru, AFIPC Rzym
- Korespondencja Ch. Burry*, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- Korespondencja pomiędzy ks. Terzariol a ks. Jordan i ks. Percy*, FIPC 7 Australia, AFIPC Rzym.
- Korespondencja, którą prowadzi sekretarz Federacji Międzynarodowej ks. Terzariol*, FIPC 9 Argentina, AFIPC Rzym.
- L Rassegna Internazionale di cappelle musicali, Programma*, LO 8, 50 Loreto 2010, AFIPC Rzym.
- L/XI Congresso della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- L'alto compito affidato dalla Chiesa ai fanciulli ossananti alla Gloria di Dio*, L'Osservatore Romano, 21 IV 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- L'Assemblée Générale 14–15 VII 1984*, s. 1–17, FIPC 124 Lettere Mons. Roucariol e segretario FIPC, AFIPC Rzym.
- L'Osservatore Romano 4/5 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- L'Osservatore Romano, 22 VI 1967, nr 143, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym
- L'Osservatore Romano, 8 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- La liste de la Fédération Pueri Cantores in Niderland*, FIPC 50, Holland, AFIPC Rzym.
- La mirabile visione dell'Apocalipse*, L'Osservatore Romano 10–11 VII 1967, AFIPC Rzym.
- La pace tra gli uomini e i popoli è il frutto della fratellanza*, L'Osservatore Romano, 2–3 I 1981, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.
- La riconciliazione, via della pace*, L'Osservatore Romano 12 VII 1974, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Le prime applicazioni della riforma liturgica*, Loreto, 20 III 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
- Le XIe Congrès International des Pueri Cantores (Rome 4–9 VII 1967). Paul VI et les Pueri Cantores. Documentaire du Congrès*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Leclarc H., *Le sens de notre pèlerinage à Lourdes*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.

- Leferere L., *Rapport des activités des Petits Chanteurs de la cathedrale de Tulear Madagaskara*, FIPC 55, Madagaskar, AFIPC Rzym.
- Les délégués Régionaux*, FIPC 30, France, AFIPC Rzym.
- Les Petits Chanteurs à la Croix de bois sous la direction de Monsieur l'Abbé Delsinne*, Paris 1967, FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.
- Lesbordes, *Le VII-ème Congrès International (Lourdes 4-7 VII 1958)*, Journal de la Grotte, 13 VII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- Letter from F. Medynski*, 15 II 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Letter from Hasegava (Japan)*, 10 IV 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Letter from M. Landers (England)*, 15 IV 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Letter from Pueri Cantores USA*, 10 VI 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Letter from S. Koesler*, 16 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lettera a don E. Brod*, 11 III 1961, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Lettera a Mons. J. Besnier*, IX 1964, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.
- Lettera a Mons. Roucairol*, 29 III 1973, FIPC 55, Madagaskar, AFIPC Rzym.
- Lettera al Cav. Castellani*, 21 VI 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Lettera al presidente*, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.
- Lettera alla FIPC sul tema della CIMS*, 3 IV 1979, FIPC 57, Luxemburg, AFIPC Rzym.
- Lettera da Solesmes*, 28 IX 1957, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Lettera dal Vaticano a nome di Papa Benedetto XVI*, 9 VII 2007, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.
- Lettera dei Petites Chanteurs à la Croix des Bois a Mons. Romita*, 17 XI 1969, C 12, Guadalajara 1969-70, AFIPC Rzym.
- Lettera del Card. G. B. Re a Mons. C. Thompson*, 3 VI 1995, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.
- Lettera del Comitato Olimpico*, 15 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera del PIMS a S. Koesler*, 1986, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984-1992, 1986, AFIPC Rzym.
- Lettera del Pontificio Istituto di Musica Sacra*, 25 XI 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera del prefetto di Roma*, 23 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera del presidente della Conferenza Episcopale Messicana*, 5 VIII 1969, C 12, Guadalajara 1969-70, AFIPC Rzym.
- Lettera del presidente della Federazione Messicana Pueri Cantores Aristeo G. Hernandez*, 3 IX 1969, C 12, Guadalajara 1969-70, AFIPC Rzym.
- Lettera del presidente della Federazione Spagnola p. Prieto a Mons. Romita*, 9 XII 1969, C 12, Guadalajara 1969-70, AFIPC Rzym.

- Lettera del Primate messicano a Mons. Romita*, 14 VIII 1967, s. 1–11, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- Lettera del rappresentante britannico*, 14 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera del Segretariato del Santo Padre*, 21 II 1968, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera del Segretariato di Sato a Mons. Roucairol*, 26 XI 1982, FIPC 75, Vaticana 1, AFIPC Rzym.
- Lettera del Vescovo di Bukavu*, 24 X 1991, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Lettera del Vescovo di Treviso a Mons. Romita*, 4 I 1971, FIPC 5, segretariato, AFIPC Rzym.
- Lettera dell' delegazione pontificia a Loreto*, 2 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'Accademia Nazionale Santa Cecilia*, 13 XII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'ambasciata argentina*, 2 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'ambasciata d'Irlanda*, 23 XI 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'ambasciata di Liberia*, 4 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'ambasciata libanese*, 16 VIII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'ambasciata spagnola*, 15 VII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'ambasciatore del Brasile a Mons. Romita*, 18 VIII 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera dell'ENIT*, 10 V 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera della CIMS a S. Koesler*, 4 I 1985, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1985, AFIPC Rzym.
- Lettera della Federazione Belga*, 15 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lettera della Federazione Britannica a Mons. Romita*, 25 I 1972, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Lettera della Federazione Svizzera per Mons. Romita*, 27 I 1971, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Lettera della parrocchia in Traspontina*, 8 I 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera di A. Castellani a Mons. Romita*, 11 V 1962, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.
- Lettera di don F. Romita ai presidenti*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- Lettera di Gueguen a Mons. Romita*, 26 IV 1963, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC, Rzym.
- Lettera di J. Bihan direttore dell'Istituto Gregoriano di Parigi a Mons. Romita*, 21 XI 1963, FIPC 92, Romita e corale gregoriano, AFIPC Rzym.
- Lettera di J. Gueguen a E. Bucalo 728/58*, 30 VII 1958, FIPC 74 lettere per i presidenti, AFIPC Rzym.
- Lettera di J. Gueguen a E. Bucalo 749/58*, 7 VIII 1958, FIPC 74 lettere per i presidenti, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons Romita a don Gueguen*, 1 IX 1963, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.

- Lettera di Mons. Benelli (Segreteria di Stato) a Mons. Romita*, 3 VIII 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Bugnini a Mons. Romita*, 19 V 1966, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Bugnini a Mons. Romita*, 31 III 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. F. Romita al Mons. Bugnini*, XI 1965, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. F. Romita al presidente Mons. H. Wurm sul tema del Congresso a Würzburg*, 6 III 1969, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Fiorenzo Romita a Siegfried Koesler*, 1 II 1971, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Fiorenzo Romita a Siegfried Koesler*, 26 VIII 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. J. Besnier*, 10 IX 1964, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. J. Besnier*, 29 VIII 1964, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym
- Lettera di Mons. J. Besnier*, VII 1964, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. J. Roucairol*, 3 V 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Maedynski, degli USA a Mons. Romita*, 11 III 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Romita a don Gueguen*, 24 VII 1963, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Romita a don Gueguen*, 25 X 1963, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Romita a J. Bihan direttore dell'Istituto Gregoriano di Parigi*, 25 XI 1963, FIPC 92, Romita e corale gregoriano, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Romita a Mons. Benelli*, 12 VII 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Romita a Padri Francescani*, 26 V 1967, FIPC 5, segretariato, AFIPC Rzym
- Lettera di Mons. Romita al Santo Padre Paolo VI*, 31 VII 1963, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym
- Lettera di Mons. Romita alla Segreteria di Stato*, 17 VII 1963, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Romita*, 20 V 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Lettera di Mons. Wurm (Germania PC) a Mons. Romita*, 8 IV 1966, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Lettera di Nunziatura di Kigali-Kinschasa*, 13 IX 1966, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Lettera di Padre Prieto della Federazione Spagnola a Mons. Romita*, 13 II 1970, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

- Lettera di R. Delsinne*, 2 II 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lettera di R. Flechtner (Federazione Svizzera) a Mons. Romita*, 23 VI 1972, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lettera di S. Koesler del coro di Rottenburg a Mons. Romita*, 21 X 1969, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- Lettere ai parroci di Roma*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- LFC, *Homilia*, 29 IV 1973, XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
- Linnenbor M., *Siegfried Koesler 1937–2012 in memoriam*, Würzburg 2012, FIPC 28, Germany, AFIPC Rzym.
- Linnenborn M., *Der Chorgesang der Kinder in der Liturgie von den Ursprüngen bis zur Vereinigung der Pueri Cantores*, Roma 2008, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- Linnenborn M., *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, s. 289–360, AFIPC Rzym.
- Lischt M. A., *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2010, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- Lischt M. A., *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2011, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- Lischt M. A., *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2012, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym.
- Lischt M. A., *Relatorio Federatio Brasil PC*, 2013, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- List A. Castellani do ks. F. Romity*, 22 II 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List biskupa Livorno do ks. Romity*, 10 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List biskupa Montepulciano do ks. Romity*, 8 II 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List biskupa Padwy do ks. Romity*, 8 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List biskupa z Apuania do ks. Romity*, 17 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List biskupa z Locri do ks. Romity*, 7 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List biskupa z Noto do ks. Romity*, 7 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List do ks. Romity od Bruno Zauli sekretarza Olimpijskiego Komitetu*, 15 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List Eduardo Bucalo*, 10 VIII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List Eduardo Bucalo*, 24 X 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List F. Maillet z 10 X 1955 roku*, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- List F. Maillet*, 10 X 1955, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- List kard. Paolo Marella do ks. Romity*, 26 II 1961, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Besnier do ks., Romity*, 21 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List ks. F. Maillet do Federacji Pueri Cantores*, 13 II 1961, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. F. Maillet do Federacji Pueri Cantores*, 13 II 1961, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. F. Romita*, 1953, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym.

- List ks. F. Romity do kard. P. Marela archiprezbitera bazyliki św. Piotra*, 1 II 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List ks. F. Romity*, 20 IX 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. Gueguen do ks. F. Romity*, 15 VII 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- List ks. Gueguen do ks. Romity*, 1 IX 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- List ks. Gueguen do ks. Romity*, 18 XII 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Gueguen do ks. Romity*, 4 X 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- List ks. Gueguen do Mario Molteni*, 1 IX 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- List ks. Gueguen do padre Prieto*, 4 X 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- List ks. Huberta Wurm do ks. Romity*, 22 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List ks. J. Gueguen do ks. F. Romity*, 8 VIII 1956, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- List ks. J. Gueguen*, 14 VIII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. J. Gueguen*, 16 X 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. J. Gueguen*, 16 XII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. J. Gueguen*, 2 VIII 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. J. Gueguen*, 26 III 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. J. Gueguen*, 29 X 1957, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. Maillet do ks. Romity*, 17 V 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Maillet do ks. Romity*, 4 VII 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Maillet do prezydentów Federacji*, 7 V 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. R. Delsinne do ks. Romity*, 26 VIII 1958, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- List ks. Romity do Angelo dell'Acqua Sostituto del Segretariato di Stato*, 7 XII 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Romity do ATAC*, 21 XI 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Romity do chóru Berliner Sängerknaben*, 4 XII 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Romity do ministra turystyki i wydarzeń*, 30 X 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List ks. Romity do Sekretariatu Stanu*, 20 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List od A. Venistendael z Belgijskiej Federacji Pueri Cantores*, 4 IV 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- List od Federacji Belgijskiej Pueri Cantores*, 28 XI 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- List od Federacji Szwajcarskiej Pueri Cantores do ks. Romity*, 21 I 1961, C 8.1, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List od Federacji Wielkiej Brytanii*, 23 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List od miasta Würzburg do ks. Romity*, 5 VII 1967, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.

- List od TV RAI do ks. Romity*, 15 XII 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List of Adress Pueri Cantores Espana*, FIPC 138 Espana, AFIPC Rzym.
- List of adresses 2006*, 23 VI 2006, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.
- List of the presidents*, Kraków 2009, FIPC 143, Riunini dei presidenti, 2009 Kraków, AFIPC Rzym.
- List oficial participants Federation Francais*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- List Paul Claudel*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- List prezydenta do don Celso w Wenecji*, 31 X 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List prezydenta Federacji Belgii Vyverman do ks. Romity*, 16 III 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List w sprawie obecności na Kongresie delegacji z Japonii*, 18 XI 1960, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List z parafii z Neapolu do ks. Romity*, 22 II 1961, C 8.1, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List z sekretariatu FIPC w sprawie Kongresu w Rzymie 1960–61*, 27 X 1959, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List z sekretariatu ks. F. Maillot*, C 5, Roma 1954, AFIPC Rzym.
- List z sekretariatu ks. F. Maillot*, C 6, Roma 1954, AFIPC Rzym.
- List z sekretariatu ks. Maillot 1953 rok*, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym.
- List z sekretariatu Ojca św. do ks. Romity*, 8 X 1960, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- List z sekretariatu Ojca Świętego Pawła VI*, 30 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- List z sekretariatu papieża Jana XXIII do ks. Romity*, 28 IV 1961, C 8.2, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Lista chórów na Kongresie Pueri Cantores w Paryżu*, 14 VI 1956, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- Lista de coros y personalidades participantes el XII Congreso International Pueri Cantores*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- Lista dei cori spagnoli al Congresso 1972*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lista obecnych reprezentantów z różnych Federacji Pueri Cantores*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Lista obecnych*, FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Spotkania prezydentów, Rzym 2010, AFIPC Rzym.
- Liste choeurs Pueri Cantores*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.
- Liste de corales de la Federatio du Brasil 1978*, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- Liste des groupes Swiss Pueri Cantores*, 18 IV 1964, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Listy i odpowiedzi*, C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Liturgische texte*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.
- Lopez Quintana P., *Lettera a Mons. V. Mlserach–Grau*, 26 XI 2002, FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym.
- Loreto 1982*, AG, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.

- Loreto 1983, AG, FIPC 143, AFIPC Rzym.
- Loreto 1997 bis, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Loreto 1999, Loreto 1999, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Loreto città del canto, L'Osservatore Romano, 25 IV 1982, LO 6, 22 Loreto 1982, AFIPC Rzym.
- Los Pueri Cantores en honor del fundador Fernando Maillat, El Alcazar, Madrid 26 II 1973, FIPC 60, Maillat, AFIPC Rzym.
- Lupa H., *List do ks. Romity*, 17 IV 1970, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Lupa H., *List do ks. Romity*, 21 II 1968, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Lupa H., *List do ks. Romity*, 5 V 1968, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *A toi petit chanteur ... venez, vous serez couronnés*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Communication destinée aux membres du Comité de Direction de la Fédération Internationale*, 2 XI 1960, FIPC 60, Maillat, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Editorial*, Puei Cantores XI 1954, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Introduction*, Informacje do prezydentów przed IX Międzynarodowym Kongresem Pueri Cantores w 1963 roku, C 9, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera a Mons. Romita*, 10 I 1952, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera a Mons. Romita*, 13 I 1955, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera a Mons. Romita*, 30 X 1954, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera a Mons. Romita*, 9 III 1955, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera ai presidenti*, 2 X 1954, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera ai presidenti*, 25 IX 1958, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera al Card. Tisserant*, 15 X 1958, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera all'arcivescovo di Mexico*, 21 XII 1956, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettera per Mons. Romita*, 27 IX 1956, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Lettre-circulaire destinée aux Présidents nationaux*, 13 II 1961, FIPC 60, Maillat, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Message à tous les Petits Chanteurs du Monde ...*, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Pueri Cantores Fédération Française*, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Rome*, C 2, Rzym 1949, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *The voice of a child*, FIPC 128, diverse Maillat e Romita, AFIPC Rzym.
- Maillat F., *Une année qui s'achève*, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Maillat in memoriam, FIPC 60, Maillat, AFIPC Rzym.

- Materiali per la preparazione del Congresso di Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Memorandum of understanding between FIPC and the RSCM*, 25 III 2014, Cracov, FIPC 274, Tyrala 25, Documents, AFIPC Rzym.
- Memorandum – Accord entre L'association sans but lucrative les amis Pueri Cantores Bruxelles e la Federatio Internationalis Pueri Cantores Roma*, 21 XI 1968, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Memorandum of Association Pueri Cantores India Federation*, FIPC 217, India, AFIPC Rzym.
- Menino Cantor*, nr 1, 1980, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- Mieszczak S., *Propozycja programu duszpasterskiego. Kilka kierunków duchowości Pueri Cantores*, FIPC 281, Tyrala 32, all documents, AFIPC Rzym.
- Mille cantori a Loreto per la Rsegna internazionale*, L'Osservatore Romano, 14 IV 1983, LO 6, 23 Loreto 1983, AFIPC Rzym.
- Mille voci in armonia*, L'Osservatore Romano, 27 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
- Minutes of the meeting presidents FIPC, Barcelona 9 VII 1998*, Barcelona 1998, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Minutes of the meeting presidents FIPC, Loreto 16–18 IV 1997, Loreto 1997*, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Minutes of the meeting presidents FIPC, Monserat 1997*, Montserat 1997, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Miserach Grau V., *Lettera a J. M. Torrents*, 27 VI 2002, FIPC 99 PIMS e FIPC, AFIPC Rzym.
- Mons. dr hab. Robert Tyrala, prof. UPJPII, Presidential Activities from 12 Jul 2009 – 26 Aug 2017*, FIPC 281, Tyrala 32, all documents form Computer 2009–2017, Działalność Prezydenta, AFIPC Rzym.
- Mons. Maillet reelectet president FIPC*, News FIPC, 6 V 1955, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
- Mons. Roucairol chevalier de la Légion d'honneur*, La Croix, 23 III 1980, FIPC 124 Lettere Mons. Roucairol e segretario FIPC, AFIPC Rzym.
- Moreno Barron F., *Lettera a J. M. Torrents*, 23 XII 2008, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Music Boock*, International Congress Pueri Cantores, Lyon 2002, C 31, Lyon 2002, AFIPC, Rzym.
- Music Book International Congressus Pueri Cantores*, Kraków 2007, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.
- Music Book XL Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie 2015–16*, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.
- Music Book XXIX International Congress Pueri Cantores, Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.

- Music Book, Bruxells 1982*, C 21, Brussel 1982, AFIPC Rzym.
- Music Book*, C 35.1, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.
- Music Book*, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
- Music Book, Congress Wien 1978*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- Music Book*, Coral meeting Mosca 2001, FIPC 144, incontro dei cori, Mosca, AFIPC Rzym.
- Music Book, International Congress Pueri Cantores, Roma 1999/2000*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.
- Music Book, Maracaibo 1979/80*, C 19, Maracaibo 1979/80, AFIPC Rzym.
- Music Book, XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.
- Music Book, XXXVIII International Congress Pueri Cantores*, Washington 2013, C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.
- Music program Congress Roma 1993/94*, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- Musica per ventiquattro ore*, L'Avvenire d'Italia, 28 IV 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.
- Musica sacra: manifestazioni a Loreto e a Roma*, „L'Avvenire” 27 III 1964, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
- Muzyczne propozycje na Kongres w Würzburgu 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- National Congress Pueri Cantores*, London 1973, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Nel mondo*, L'Osservatore Romano, 4 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
- Nella Federazione Internazionale dei Pueri Cantores*, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- Nella musica il mistero dell'amore di Dio*, „L'Osservatore Romano” 31 XII 2010, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
- Newsletter International Congress Pueri Cantores Cracov 2007*, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym
- Newsletter of USA Pueri Cantores*, 1987, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.
- Newsletter*, III 1987, FIPC 17, Irlanda, AFIPC Rzym.
- Newsletters of Pueri Cantores American Federation*, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.
- Nota Tessera dei Pueri Cantores*, FIPC 120 amministrazione, AFIPC Rzym.
- Noticia de la Federacion Espanola*, 1 VII 1974, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- Notre pelerinage a Lourdes*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- Notturmo Sanpetrino*, L'Osservatore Romano, 16 VII 1967.
- Oeschger W., *Compte-Rendu de la réunion des présidents FIPC, Roma 31 VIII – 2 IX 2007*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2007 Roma, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Extraordinary General Meeting Stockholm, 11 July 2009*, FIPC 264, Protocolli, Sztokholm 2009, AFIPC Rzym.

- Oeschger W., *Extraordinary General Meeting*, Kraków, 14th July 2007, FIPC 264, Protocolli, Cracov 2007, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Invitation for president 2003*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2003 Köln, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Invitation to the meeting od the presidents of FIPC*, Roma 2010, FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Spotkania prezydentów, Rzym 2010, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Lettera 2012*, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Lettera a F. Delvin*, 22 IX 1991, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Lettera al Camerun*, 15 VI 2016, FIPC 64 Camerun, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Meeting of the presidents of the National federations of Pueri Cantores*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, 2009 Kraków, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the Assembly General FIPC, 26–27 VIII 2000, Paris*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the Extraordinary General Assembly of the International Federation Pueri Cantores Swiss Center for Youth and Formation, Einsiedeln, Switzerland Friday, September 02 until Sunday, September 04, 2005*, FIPC 264, Protocolli, Einsiedeln 2005, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the General Assembly of the Foederatio Internationalis Pueri Cantores Rome, September 02–05, 2004*, FIPC 264, Protocolli, Roma 2004, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the General Meeting of the FIPC*, Granda, FIPC 264, Protocolli, Granada 2011, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the ordinary General Assembly of September 1st – 3rd, 2006 in Cracow*, FIPC 264, Protocolli, Cracow 2006, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the Presidents' meeting of the International Federation of Pueri Cantores Würzburg*, FIPC 264, Protocolli, Würzburg 2014, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the Presidents' meeting of the International Federation of Pueri Cantores Einsiedeln 2016*, FIPC 264, Protocolli, Einsiedeln 2016, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Minutes of the presidents' meeting Roma, Domus St. Marthae*, Roma 2010, FIPC 264, Protocolli, Roma 2010, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Ordinary General Meeting Rome, 30th August 2008*, FIPC 264, Protocolli, Roma 2008, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Ordinary General Meeting Rome, 30th August 2008*, FIPC 264, Protocolli, Roma 2008, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Ordine del giorno dell'assemblea generale*, 2011 Granada, FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Spotkania prezydentów, Rzym 2010, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Prorocollo della prima riunione dell'ufficio FIPC*, 27 VIII 2000, FIPC 82, Protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Protocole de la réunion du conseil d'Administration*, 7 IX 2003, FIPC 82, Protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.

- Oeschger W., *Protocollo dell'assemblea generale FIPC*, Roma 2002, FIPC 264, Protocolli, AFIPC Rzym.
- Oeschger W., *Réunion des présidents des Fédérations Nationales*, Washinton 2012, FIPC 281, Tyrala 32, All documents, Spotkania prezydentów, Waszyngton 2012, AFIPC Rzym.
- Pace e gioia*, L'Osservatore Romano, 7–8 I 1981, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.
- Pacetti Correia D., *Lettera al presidente FIPC*, 31 VII 2015, FIPC 44 Portugal, AFIPC Rzym.
- Pajani S., *Lettera informativa sul tema dell'archivio FIPC e PC Italiana*, 10 I 1993, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.
- Paolucci G. L., *Rapporto del presidente, 2000–2001*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- Paris 1983, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Participants International Congress Pueri Cantores, Lyon 2002*, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.
- Participants*, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.
- Patane L., *Rapporto del presidente 2015*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- Paweł VI *przemówienie do Pueri Cantores z 6 kwietnia 1964*, L'Osservatore Romano, 8 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- Paweł VI, *Słowa do Pueri Cantores*, 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- PCL, *Decret 141/96/AIC–122*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Penalba F., *Protocollo di Terra Santa*, s. 1–13, FIPC 84, Terra Santa pellegrinaggio, AFIPC Rzym.
- Per la pace migliaia di ragazzi a Roma*, Il Popolo, 29 XII 1987, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
- Petits Chanteurs de France*, nr 1, III 1959, FIPC 3, France, AFIPC Rzym.
- Petits Chanteurs de France*, nr 4, XII 1954, FIPC 32, France, AFIPC Rzym.
- Petits Chanteurs de France*, nr 4, XII 1954, s. 10–20, FIPC 32, France, AFIPC Rzym.
- Pius XII, *Lettera ai Pueri Cantores*, 20 V 1949, FIPC 123, Lettera di Pio XII ai Pueri Cantores, storia della FIPC, AFIPC Rzym.
- Pius XII, List apostolski *Carmina sacra* (8 czerwca 1956), C0, Documenti generali, AFIPC Rzym.
- Pius XII, List apostolski: *Sanctus Dominicus Savio, conf. Celestis Puerorum Cantorum patronus eligitur*, 20 V 1949, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.
- Pius XII, List apostolski: *Sanctus Dominicus Savio, conf. Celestis Puerorum Cantorum patronus eligitur*, 20 V 1949, s. 17–18, FIPC 123, letteradi Pio XII ai PC, storia della FIPC, AFIPC Rzym.
- Pleuroux P. H., *La Vierge Marie dans la polyphonie des XVI et XVII siècles*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- Polska Federacja Pueri Cantores*, Kraków 2015, FIPC 45, AFIPC Rzym.

- Poupard P., *Intervento all'Inaugurazione del Congresso*, 28 XII 1993, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- Prayer for peace*, C 35.2, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.
- Presentacio de Pueri Cantores a Madrid*, 4 II 2003, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Presidium FIPC 2006*, FIPC 211, sekretariat FIPC, AFIPC Rzym.
- Prieto I. SJ, *Federatio Pueri Cantores Espana*, 4 X 1967, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym
- Prieto I. SJ, *Federatio Pueri Cantores Espana*, 6 XI 1967, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- Pro Memoria*, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.
- Program Concert des Nations*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- Program Kongresu Poznań 2003*, invito per J. M. Torrents, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Program Kongresu w Paryżu 1956*, C 4, Kolonia 1952, AFIPC Rzym.
- Program Kongresu*, C 3, Roma 1951, AFIPC Rzym.
- Program mszy dla Federacji Francuskiej Pueri Cantores w bazylice św. Pawła za murami w dniu 6 VII 1967 roku*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Program X Kongresu Pueri Cantores 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- Programm AG England Pueri Cantores*, 15 I 2003, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Programm concert Eisiedeln 2016*, FIPC 143, Riuninoni dei presidenti 2016, Eisiedeln 2016, AFIPC Rzym.
- Programm Coral Festival Mosca 2001*, FIPC 144 incontro cori Mosca, AFIPC Rzym.
- Programm Gala Concert*, C 16, London 1976, AFIPC Rzym.
- Programm of the meeting presidents FIPC*, Kraków 2009, FIPC 143, incontri presidenti, 2009 Kraków AFIPC Rzym
- Programm XXXIX International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.
- Programma d'inaugurazione del Congresso di Roma 1987–88*, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
- Programma del concerto del coro canadese*, 24 IV 1971, FIPC 13 Canada, AFIPC Rzym.
- Programma del Congresso 's–Hertogenbosch 1972*, C 14, 's–Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Programma del Congresso di Lugano 2003*, FIPC 206, Torrents 8, AFIPC Rzym.
- Programma del Congresso di Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Programma del Congresso di Roma 1987–88*, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
- Programma del Congresso di Roma 2005–6*, C 33 Roma 2005–6, AFIPC Rzym.
- Programma del XVIII Congresso*, Wien 1978, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- Programma dell'Assemblea del Direttivo FIPC*, Loreto 13–18 IV 1966, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.
- Programma dell'assemblea generale 1959*, FIPC 74 lettere per ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Programma della III Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1963*, *Programma ufficiale*, s. 6, LO1, 3 Loreto 1963, AFIPC Rzym.

- Programma della visita di Mons. Tyrala a Haiti 2017*, FIPC 256, Tyrala 7, Haiti, AFIPC Rzym.
- Programma della visita di S. Koesler in Congo 1989*, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, FIPC Rzym.
- Programma musicale per 1 I 1975*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Programma*, Bollettino del Congresso Roma 1993/94, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- Programme Congress Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.
- Programme Congress Cracov 2007*, C 34.1 Kraków 2007, AFIPC Rzym.
- Programme Congress in Switzerland 1989*, FIPC 100, Koesler 1, biuletyny FIPC, AFIPC Rzym.
- Programme Congress International, Lyon 2002*, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.
- Programme Congress London 1976*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.
- Programme Congress Maracaibo 1979/80*, C 19, Maracaibo 1979/80, AFIPC Rzym.
- Programme Congress Rio de Janeiro, 2017*, FIPC 271, Tyrala 22, Congresses, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym.
- Programme Congress Roma 1980/81*, C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.
- Programme Congress Salamanca 1991*, C 25, Salamanca 1991, AFIPC Rzym.
- Programme Congress*, Stockholm 2009, C 35.1, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.
- Programme de la visite du président FIPC J. M. Torrents, 2002*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Programme des journées pèlerinage*, FIPC 130, San Domenico Savio, AFIPC Rzym.
- Programme du Congrès*, Informacje do prezydentów przed IX Międzynarodowym Kongresem Pueri Cantores w 1963 roku, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- Programme Gala Concert XXII International Congress Pueri Cantores*, C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.
- Programme Gala Concert, Interational Congress Pueri Cantores, Lyon 2002*, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.
- Programme International Congress Pueri Cantores, Roma 1999/2000*, C 30, Roma 1999/2000, AFIPC Rzym.
- Programme musica sacra XXVII International Congress Montreal 1995*, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.
- Programme Musical*, Informacje do prezydentów przed IX Międzynarodowym Kongresem Pueri Cantores w 1963 roku, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- Programme of the XXI International Congress Pueri Cantores, Bruxells 1982*, C 21, Brusel 1982, AFIPC Rzym.
- Programme of the XXXI International Congress Pueri Cantores*, FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym.

- Programme XIII International Congress Pueri Cantores, Wurzburg 1970*, C 13, Würzburg 1970, AFIPC Rzym.
- Programme XL International Congress Pueri Cantores, Roma 2015–16*, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.
- Programme XXXVI International Congress Pueri Cantores, Roma 2010–11*, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
- Programme XXXVII International Congress Pueri Cantores, Granada 2012*, C 37, Granada 2012, AFIPC Rzym.
- Programme XXXVIII International Congress Pueri Cantores, Washington 2013*, C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.
- Programme XXVII International Congress Montereal 1995*, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.
- Projekt: Individual Membership card for Little Singers*, FIPC 120, amministrazione, AFIPC Rzym.
- Projet Congress Interenational, Belgium 2012*, FIPC 137, AFIPC Rzym.
- Proposta di Mons. Romita la riunione 4 VI 1963*, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym.
- Proposte dell'Abbé Delsinne sulla posizione dell'Mane nella Federazione Internationale PC*, s. 1–4, FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.
- Proposte economiche la FIPC*, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.
- Protocole de l'élection du président*, 10. XII 2010, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Protocollo del consiglio direttivo FIPC a Loreto 1970*, s. 1–9, LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.
- Protocollo dell'assemblea generale 1970*, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo dell'assemblea generale FIPC*, 25–30 IV 1984, Loreto, FIPC 218, AFIPC Rzym.
- Protocollo dell'assemblea generale*, 9 VII 1967, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo dell'assemblea generalne 1963*, 1–6, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo della giuria, XXXVII Rassegna Internazionale di capelle musicali*, LO 7, 37 Loreto 1997, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione a Madrid*, 3 I 2001, FIPC 201, Torrents 2, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dei presidenti FIPC*, 26–27 IV 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dei presidenti FIPC*, 27 VII 1970, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dei presidenti FIPC*, 3–4 IV 1986 Loreto, s. 1–5, Loreto 1986, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dei presidenti Pueri Cantores 1975 Loreto*, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dei presidenti*, 14 IX 1991, Paris, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.

- Protocollo della riunione del consiglio d'Amministrazione FIPC*, 7 IX 2003, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione del consiglio FIPC*, 11 IV 1985, Loreto, s. 1–5, Loreto 1985, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione del consiglio FIPC*, 20 IX 1985, Paris, s. 1–5, Paris 1986, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione del consiglio FIPC*, 22 IX 1984, Paris 1984, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione del consiglio FIPC*, 5 VII 1985, Paris, s. 1–7, Paris 1985, FIPC 143, AG, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 14–16 III 2003, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 17–18 I 2002, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 2 VIII 2001, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 23–24 IV 2003, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione dell'ufficio FIPC*, 27 IX 2000, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione della commissione finanziaria FIPC*, 13–14 XI 1999, FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.
- Protocollo della riunione della commissione finanziaria, FIPC*, 7 II 2004, FIPC 134, Commissione economica, AFIPC Rzym.
- Protocols of meetings BFPC*, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Protokół z generalnego zgromadzenia Federacji Pueri Cantores w 's– Hertogenbosch 7 lipca 1972 roku*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Protokoll der Generalversammlung FIPC 28.09. 1992 Paris*, FIPC 135, AG 1987, AFIPC Rzym.
- Przemówienie ks. Romity do papieża Pawła VI*, 6 IV 1964, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- Przesłanie kard. M. Feltn arcybiskupa Paryża do uczestników VI Międzynarodowego Kongresu w Paryżu 1956*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- Przesłanie ks. H. Leclerc do uczestników Kongresu w Paryżu 1956 roku*, C 6, Paris 1956, AFIPC Rzym.
- Puchała S., Tłumaczenie logo XL Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie 2015–16*, C 40, Roma 2015–16, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores – British Federation*, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores American Festival*, 2008, FIPC 65, USA, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Choirs Ireland 2010–2011*, FIPC 17, Irlandia, AFIPC Rzym.

- Pueri Cantores de la République Rwandaise*, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Deutschlands Federation* 1967, FIPC 28 Germany, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Deutschlands Federation*, 2000, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores e riforma liturgica*, „L'Osservatore Romano” (112)1965, LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores England*, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Federatio Internationalis, Statuta et adnotationes*, ed. Desclee, 1965, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Fédération Internationale de Petis Chanteurs associés à la Manécatierie des Petits Chanteurs à la Croix de Bois*, 1958, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Federation od Great Britain, Constitution*, 1974, FIPC 127, Statuti Paesi, Great Britain PC, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Federation of the Great Britain Constitution*, 24 IX 1974, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores Festival*, Birmingham 1969, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 29, X 1967, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 30, VI 1968, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 31, XII 1968, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 32, VI 1969, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 33, XII 1969, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 34, IV 1970, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 35, XI 1970, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 36, IV 1971, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 38, VI 1971, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 39, XI 1971, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 40, IV 1973, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 41, VI 1973, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 42, IV 1974, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 43, VI 1974, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 44, XI 1974, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, 45, III 1975, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores, Federazione Italiana*, 1991, FIPC 107, Koesler 8, Italia, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores, Inter nos*, VI 1955, FIPC 80, AG, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores*, nr 44, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores, Year Book* 1975, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores, Year Book* 1976, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores, Year Book* 1977, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores, Year Book* 1978, AFIPC Rzym.
- Pueri Cantores, Year Book* 1979, AFIPC Rzym.

- Pueri Magazine*, FIPC 129, Catalonia, AFIPC Rzym.
- Radiogiornale 16 IV 1966*, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Radiogranale*, Radio Watykańskie, 21 VI 1967, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Radjabu E., *E-mail a J. M. Torrents*, 2004, 2005 FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Rapport d'activités 1997*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Rapport des activités du bureau FIPC*, FIPC 82, protocoli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Rapport du jury*, XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
- Rapport du jury*, XIV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1974, LO 5, 14 Loreto 1974, AFIPC Rzym.
- Rapport du jury*, XIV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1975, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.
- Rapport du jury*, XVI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1976, LO 5, 16 Loreto 1976, AFIPC Rzym.
- Rapport du jury*, XVII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1977, LO 5, 17 Loreto 1977, AFIPC Rzym.
- Rapporto della giuria*, XVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1978, LO 5, 18 Loreto 1978, AFIPC Rzym.
- Rassegna Internaionale di cappelle musicale*, L'Osservatore Romano, 4 IV 1975, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.
- Regionalny Kongres*, Szalowa 2013, FIPC 259, Tyrala 10, Poland, AFIPC Rzym.
- Règlement d'ordre intérieur*, 2003, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Règlement économique de la FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Règlement économique de la FIPC*, nr 1–4, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Règlement économique de la FIPC*, nr 5–7, anex 1, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Règlement Général*, Pueri Cantores Canada–Québec, FIPC 127, Statuti Paesi, Canada PC, AFIPC Rzym.
- Règlement intérieur de la Fédération Internationale des Pueri Cantores*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Règlement intérieur élection du président de la FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Règlement intérieur élection du président*, Roma 1987/88, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.
- Règlement intérieur élection du président*, VI 1991, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1991, AFIPC Rzym.
- Règlement intérieur FIPC 1959*, FIPC 74, lettere ai presidenti, AFIPC Rzym.
- Regolamento di concorso internazionale di composizione sacra*, LO 2, 7 Loreto 1967, AFIPC Rzym.

- Regolamento esecutivo*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Relazione della riunione dell'ufficio FIPC 1966*, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Report of meeting of presidents*, London 9–10 X 1965, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Report Pueri Cantores Ruanda*, 1967, FIPC 41, Ruanda, AFIPC Rzym.
- Réunion biuro FIPC*, 23–24 IV 1992, Loreto, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1992, AFIPC Rzym.
- Réunion biuro FIPC*, 23–24 IV 1992, Loreto, FIPC 82, protocolli WO e JMT, AFIPC Rzym.
- Réunion de la FIPC Paris*, 17 IX 1959, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Réunion de la FIPC Paris*, 19 IV 1960, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Réunion des présidents de la FIPC*, 9 VII 1998, Barcelona (Calatonia), C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.
- Réunion des présidents FIPC*, 3 IV 1986, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1986, AFIPC Rzym.
- Réunion des Présidents, Correspondents FIPC*, 29 XII 2005, C 33 Roma 2005–6, AFIPC Rzym.
- Réunion du comité directeur*, 1 X 1964, FIPC 29, France, AFIPC Rzym.
- Riunione dell'ufficio FIPC*, 14 IV 1966 a Loreto, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Riunione di biuro FIPC 13–17 IV*, 18 IV 1966 Loreto–Roma, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Riunioni del Consiglio direttivo FIPC, Loreto 29 III–2 IV 1967*, LO 2, 7 Loreto 1967, AFIPC Rzym.
- Roma oggi*, informazioni di vita comunale, 9–10(1967), C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Romita F., *400 piccoli cantori hanno incantato Roma e il mondo*, Piccoli Cantori VI, nr 1–2(1961), C 8, Roma 1960–61, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Accordo per un piano di propaganda internazionale tra la FIPC e la ditta*, 31 III 1966, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Appunti, Rassegna Internazionale di cappelle musicali (Loreto), Osservazioni e proposte*, 8 V 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Appunto*, 29 IV 1963, C 9, Compostela–Madrid 1963, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Dechiarazione*, 1 II 1972, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Discorso di Mons. F. Romita davanti al Santo Padre Paolo VI*, 18 IV 1966, Rzym, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Discorso di Mons. F. Romita davanti al Santo Padre Paolo VI*, 18 IV 1966, Rzym, FIPC 86, ufficio d'amministrazione FIPC, AFIPC Rzym.

- Romita F., *Dopo morte Mons. Maillet*, 22 II 1963, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.
- Romita F., *I libri attività complementari nella nuova scuola media e i Pueri Cantores*. Roma 1965.
- Romita F., *I Pueri Cantores e L'instructio de musica sacra in preparazione*, VI 1966, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Il discorso annuale della FIPC a Loreto*, s. 1-7, LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Impressioni sul Congresso Internazionale dei Pueri Cantores a Roma*, C 8, Roma 1960-61, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Impressioni sul Congresso Internazionale dei Pueri Cantores a Roma*, C 8, Roma 1960-61, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Information pour la participation*, C 14, 's- Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Romita F., *L'inaugurazione della Sede della Federazione Pueri Cantores a S. Rocco all'Agusteo*, Pueri Cantores, 32, VI 1969, s. 9-12, AFIPC Rzym.
- Romita F., *L'orgue et les instruments de musique dans le culte catholique*, s. 1-12, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *L'XI Congresso Internazionale Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Romita F., *La Federazione Internazionale Pueri Cantores dal 1963-1972*, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Romita F., *La langue liturgique*, s. 1-10, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *La musica sacra e la Costituzione Conciliare sulla Sacra Liturgia*, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *La musica sacra e la Costituzione Conciliare sulla Sacra Liturgia*, Desclee, Roma-Tournai-Parigi-New York, 1967, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *La musica sacra secondo le norme del Concilio Vaticano II*, C 12, Guadalajara 1969-70, AFIPC Rzym.
- Romita F., *La musique don d'Esprit*, Bollettino del Congresso, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Romita F., *La nuova musica sacra, principi e applicazioni*, Napoli 1971.
- Romita F., *Le chant de Proprium Missae*, s. 1-8, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera 19 IX 1978*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera a Mons. Roucairol*, 1972, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera a padre Lupa*, 6 V 1970, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera ad A. Bugnini*, 6 VI 1966, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera ad A. Castellani*, 15 VIII 1967, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.

- Romita F., *Lettera alla Congregazione dei Riti*, 13 III 1966, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera circolare ai membri del Consiglio direttivo della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, 28 VIII 1964, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera circolare ai presidenti Federazione Internazionale Pueri Cantores*, 27 IX 1967, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera di novembre con posizione dei Pueri Cantores e Petites Chanteuses a la Croix de bois*, XI 1964, s. 1-10, FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lettera*, 2 I 1962, LO1, 2 Loreto 1962, AFIPC Rzym.
- Romita F., *List z 4 III 1965*, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Lista ufficiale dei cori partecipanti al Congresso 1972*, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Messa de Spiritu Sancto*, C 14, Bois le Duc 1972, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Mons. Fernando Maillet fondatore della Federazione Internazionale dei Piccoli Cantori*, FIPC 60, Maillet, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Parere dell'esperimento della così detta „Messa-beat” a Sant'Alessio a Roma*, 15 VI 1968, FIPC 122 Romita documenti, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Piano di propaganda a raggio internazionale a favore di ditte italiane per mezzo di una rivista internazionale*, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Piccoli cantori e vocazioni ecclesiastiche*, L'Osservatore Romano, 1 IV 1964, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Presentibus...*, Inter nos, II, nr 1, 2 IX 1963, s. I-II, FIPC 4, generale, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Pro Meomoria*, FIPC 128, diverse Maillet e Romita, AFIPC Rzym; FIPC 149, Delsinne e Romita, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Programma dell'XI Congresso Internazionale dei Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Proposition en vue d'un accord de propagande et de publicité entre la Fédération Internationale Pueri Cantores et une Société d'expansion et d'intérêt Mondial*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Propositions contestées par J. Chaillet*, s. 1-7, FIPC 91, discorsi di Romita sulla musica, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Proposte per un accordo di propaganda di pubblicità tra le FIPC e di una Società di espansione e di interesse mondiale*, FIPC 62, Mons. Romita, rivista, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Prospettive della musica sacra oggi*, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Pueri Cantores, Scholae Cantorum e Cappelle Musicali alla luce della Costituzione Conciliare sulla liturgia*, s. 1-5, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.

- Romita F., *Qu'est-ce que la législation musicale sacrée*, s. 1–11, FIPC 126 musica sacra VAT II, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Regolamento esecutivo*, 9 VII 1967, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Regolamento esecutivo*, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Relazione sul attività svolta nel quadriennio 1963–1967*, 6 V 1967, s. 1–6, FIPC 128, diverse Mailliet e Romita, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Religion e art*, s. 1–23, FIPC 91, discorsi di Romita sulla musica, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Remarques Raport XIV Congress International Pueri Cantores*, 17 III 1973, C 14, 's-Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Schema di programma dell'XI Congresso Internazionale e della mostra sulla Federazione Internazionale e sulle Federazioni Nazionali dei Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Romita F., *Un grande lutto per i Piccoli cantori. La morte di Mons. Fernando Mailliet*, FIPC 60, Mailliet, AFIPC Rzym
- Roucairol J., *10e anniversaire de la mort de Mgr. Mailliet*, Pueri Cantores 40(1973), FIPC 60, Mailliet, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Déclaration pour Mons. Romita*, I 1973, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Discorso del presidente all'apertura del Congresso, Roma 1974/75*, C 15.1, Roma 1974–75, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Discorso l'inaugurazione del XVIII Congresso Internazionale*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *L'indirizza per il Santo Padre Paolo VI*, 4 X 1972, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera a don Lupa*, 19 IX 1975, FIPC 124 Lettere Mons. Rucariol e segretario FIPC, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera a don Zajac*, 2 IV 1982, FIPC 124 Lettere Mons. Rucariol e segretario FIPC, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera a Mons. Romita*, 19 V 1976, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera ad A. Terzariol*, 11 VI 1975, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera ad A. Terzariol*, 11 VII 1974, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera ad A. Terzariol*, 14 III 1975, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera ad A. Terzariol*, 18 V 1976, FIPC 6 Mons. Rucariol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.

- Roucairol J., *Lettera ad A. Terzariol*, 6 XII 1973, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera ai presidenti*, 27 II 1973, FIPC 93 Corrispondenza Rucairol e Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera ai presidenti*, 4 IV 1983, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera ai segretariato di Roma sul tema di Loreto*, 10 IV 1973, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *Lettera*, 5 X 1972, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Roucairol J., *List z 12 IX 1978*, FIPC 3, France, AFIPC Rzym.
- Rucairol J., *Lettera ad A. Castellani*, 8 V 1973, FIPC 93 Corrispondenza Rucairol e Romita, AFIPC Rzym.
- Ryłko S., *Introduction Gala Concert, XXXVI International Congress Pueri Cantores*, s. 40–43, Roma 2010–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
- Ryłko S., *Introduzione al Programma del Congresso dei Pueri Cantores Roma 2010–11*, s. 5–11, C 36, Roma 2010–11, AFIPC Rzym.
- San Pietro, Sua Santità e Pueri Cantores*, Corriere della Sera, 29 XII 1987, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.
- Satzung des Deutschen Verbandes Pueri Cantores*, FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym, FIPC 127, Statuti Paesi, Germany PC, AFIPC Rzym.
- Schrooten J., *Lettera*, 6 IX 2001, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- Séances du Comité Directeur de la FIPC*, s. 1–6, LO1, 4 Loreto 1964, AFIPC Rzym.
- Sergio, Massimo, GianCarlo, *Un viaggio in Messico*, s. 10, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- Sergio, Massimo, GianCarlo, *Un viaggio in Messico*, s. 1–10, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- Sodano A., *Lettera a W. Buys*, 30 IX 2000, N.782.764, FIPC 212, AFIPC Rzym.
- Sodano A., *Lettera ufficiale a S. Koesler presidente d'onore FIPC*, 20 XI 1992, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1992, AFIPC Rzym.
- Solicitud de afiliación de la FMPC a la FIPC*, 20 II 2013, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Sotola, *Omelia per la messa conclusiva del Congresso Internazionale*, C 18, Wien 1978, AFIPC Rzym.
- Spiritual programme XXIX International Congress Pueri Cantores, Barcelona 1998*, C 29, Barcelona 1998, AFIPC Rzym.
- Stanger Ch., *Correspondent Pueri Cantores in Denmark*, 2015, FIPC 36, Denmark, AFIPC Rzym.
- Statut Holland Pueri Cantores*, FIPC 127, Statuti Paesi, Holland PC, AFIPC Rzym.
- Statut Polskiej Federacji Pueri Cantores*, 1992, FIPC 127, Statuti Paesi, Poland PC, AFIPC Rzym.

- Statuten des Vereins Pueri Cantores Austriae*, 1992, FIPC 127, Statuti Paesi, Austria PC, AFIPC Rzym.
- Statuten des Vereins Pueri Cantores Austriae*, 1992, FIPC 2, Austria, AFIPC Rzym.
- Statuten Pueri Cantores Austria*, FIPC 108, Koesler 9, nazioni Europa, Austria, AFIPC Rzym.
- Statuti della Federazione Internazionale Pueri Cantores*, FIPC 81, statuto, regolamento, AFIPC Rzym.
- Statuti della Federazione Internazionale Pueri Cantores, in vigore dal XI 1958 al XI 1963*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Statuti della Federazione Internazionale Pueri Cantores, Projekt 1992*, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym
- Statuto della Federazione Italiana Pueri Cantores*, FIPC 127, Statuti Paesi, Italy PC, AFIPC Rzym.
- Statuto Federazione Italiana Pueri Cantores*, 12 V 1969, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- Statuts de la Fédération Française Pueri Cantores*, 1971, FIPC 32, France, AFIPC Rzym.
- Statuts de la Fédération Française Pueri Cantores*, 1972, FIPC 127, Statuti Paesi, France PC, AFIPC Rzym.
- Statuts de la Fédération Française Pueri Cantores*, FIPC 31, France, AFIPC Rzym.
- Statuts de la Fédération Pueri Cantores Rwanda*, FIPC 127, Statuti Paesi, Ruanda PC, AFIPC Rzym.
- Statuts de la Fédération Suisse des Pueri Cantores*, FIPC 127, Statuti Paesi, Swiss PC, AFIPC Rzym.
- Statuts Pueri Cantores Belgium*, FIPC 127, Statuti Paesi, Belgium PC, AFIPC Rzym.
- Stimmbildung im Knabenchor*, 3–8 X 1971, Würzburg, FIPC 27.2, Germany, AFIPC Rzym.
- Studnik M., *List do ks. Romity*, 2 IV 1971, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Sump G., *Pueri Cantores Deutschlands Föderation*, 1985, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- Svenska Forbundet for Pueri Cantores*, 17 VI 2006, FIPC 67, Sweden e Norwegian, AFIPC Rzym.
- Terzariol A., *Lettera a Mons. Roucairol*, 29 XII 1973, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- Terzariol A., *Lettera alla sorella di Mons. Romita*, 30 XI 1977, FIPC 6 Mons. Rucairol e Mons. Romita, AFIPC Rzym.
- The movement Pueri Cantores, vision for the next mandat*, FIPC 143, Riunioni dei presidenti, AFIPC Rzym.
- The National Federtion Pueri Cantores of the Republic of Korea*, 2008, FIPC 140, Korea Pd, AFIPC Rzym.
- The XVI International Congress of Pueri Cantores*, C 16, Londyn 1976, AFIPC Rzym.

- Thompson C., *Congress a Canada 1995, Compte-Rendu*, C 27, Montreal 1995, AFIPC Rzym.
- Thompson C., *Fédération des Pueri Cantores du Québec*, 2008, FIPC 13, Canada, AFIPC Rzym.
- Torrent J. M., *Lettera a papa Giovanni Paolo II*, 26 VI 2004, C 32 Köln 2004, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Discorso il funerale di W. Buys*, FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym
- Torrents J. M., *Discorso per il funerale di M. Landers*, 2002, FIPC 205, Torrents 7, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *E-mail a I. O'Donovan* 3 IX 2006, FIPC 17, Irlanda, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *E-mail*, 8 II 2007, FIPC 53, Mexico, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettera a J. F. Duchamp* 13 XI 2000, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettera a W. Buys*, 29 VIII 2000, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettera ai cori vesuelani*, FIPC 72, Venezuela, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettera ai PC in Ruanda*, 3 VI 2001, FIPC 41 Ruanda, AFIPC Rzym
- Torrents J. M., *Lettera per Natale 2001*, FIPC 203, Torrents 4, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettera*, 25 VI 2004, FIPC 125, Eduardo, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettera*, 6 XII 2008, FIPC 31.1, France, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettere e-mail alla Federazione Inglese*, 2005, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Lettere e-mail*, 12 XII 2002, FIPC 23, Great Britain, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Presidential programme 2000*, FIPC 135, AG 2000, AFIPC Rzym.
- Torrents J. M., *Motto*, Bolletin International Congress Pueri Cantores, Lyon 2002, C 31, Lyon 2002, AFIPC Rzym.
- Tulaba L., *Lettera a Mons. Romita*, 22 II 1971, FIPC 58, Lituania, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *E-mail from FIPC*, 2012, FIPC 250, Tyrała 1, Africa Suth, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *Introductio Music Book, XXXIX International Congress Pueri Cantores*, 22 XI 2013 Kraków, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *Introduzione al Music Book, XXXVIII International Congress Pueri Cantores*, Washington 2013, C 38, Washington 2013, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *Laudazio per J. M. Torrents, XXXVII International Congress Pueri Cantores*, 11 VII 2012 Granada, AFIPC, R. Tyrała, Kraków.
- Tyrała R., *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores latach 2009–2017, Sprawozdanie prezydenta FIPC na zakończenie II kadencji*, FIPC 281, Tyrała 32, all documents from Computer 2009–2017, Działalność Prezydenta, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *Podsumowanie działań PFPC 2007/8*, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *Przemówienie na pogrzebie S. Koeslera*, Würzburg, 5 XII 2012, FIPC 255, Tyrała 6, Germany, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *Pueri Cantores żywą częścią Kościoła*, FIPC 139 Episcopato Asia, AFIPC Rzym.

- Tyrała R., *Pueri Cantores, e una parte viva de la Iglesia*, Maracaibo 2017, FIPC 261, Tyrała 12, Venezuela, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., *The Resonance of Vatican Instruction in the Musicam Sacram on the 50th Anniversary of its promulgation*, I Congresso International de Musica Sacra da UFRJ, FIPC 271, Tyrała 22, Congresses, Rio de Janeiro 2017, AFIPC Rzym.
- Tyrała R., Torrente J. M., *Lettera della FIPC*, 20 III 2015, FIPC 252, Tyrała, 3, Congo A, AFIPC Rzym.
- Udienza Pontificia 6 aprile 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- Un autentico spirito di fraternità...*, „L'Osservatore Romano” 1–2 VII 1985, C 22, Paris 1985, AFIPC Rzym.
- Une bénédiction divine de paix qui embrasse le monde*, L'Osservatore Romano, 2–11 I 1994, C 26, Roma 1993–94, AFIPC Rzym.
- V Congresso Internazionale dei Pueri Cantores per il 50 anniversario del Motu Proprio del beato Papa Pio X*, C 5, Roma 1954, AFIPC Rzym.
- V Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, Pamplona 1975, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- V Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1965, programma ufficiale*, LO 2, 5 Loreto 1965, AFIPC Rzym.
- Vallainc F., *Il Congresso dei Pueri Cantores*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- Vertrag zwischen der FIPC und dem Rassegna di Loreto*, s. 1–4, FIPC 100, Koesler 1, Loreto 1984–1992, AFIPC Rzym.
- VI Congresso Nazional Ninios Cantores Espana*, Zamora 1977, FIPC 63, Espana, AFIPC Rzym.
- VI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1966, programma ufficiale*, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.
- Vie Congrès Suisse Pueri Cantores*, Baden–Wettingen 1968, FIPC 68 Swiss, AFIPC Rzym.
- Vieira F., *Federatio Brasil Pueri Cantores*, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym.
- Vigil Mass*, C 35.2, Stockholm 2009, AFIPC Rzym.
- VII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1967, programma ufficiale*, LO 2, 7 Loreto 1967, AFIPC Rzym.
- VIII Conventus Internationalis Musicae Sacrae*, FIPC 101, Koesler 1, AFIPC Rzym, FIPC 101 Koesler 2, Korespondencja 1984–1992, 1985, AFIPC Rzym.
- VIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1966, programma ufficiale*, s. 29–35, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.
- VIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1968*, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.
- VIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1968, programma ufficiale*, s. 24, LO 2, 8 Loreto 1968, AFIPC Rzym.
- Visita di S. Koesler a Congo*, FIPC 37, Congo, AFIPC Rzym.
- Viva al Congresso Pueri Cantores*, 28 XII 1987, C 23, Roma 1987–88, AFIPC Rzym.

- Voti per la situazione della musica sacra oggi*, LO 2, 6 Loreto 1966, AFIPC Rzym.
- Walne Zgromadzenie Federacji Międzynarodowej Pueri Cantores 1958 roku*, C 7, Lourdes 1958, AFIPC Rzym.
- Wisniewski J. M., *Lettera*, 28 IX 1979, FIPC 12, Brasil, AFIPC Rzym.
- Wurm H., *Lettera a Mons. Bucalo*, 18 VIII 1961, FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- Wurm H., *Pueri Cantores Deutschlands Föderation*, 1964 FIPC 27 Germany, AFIPC Rzym.
- Wymiana e-maili pomiędzy: I. Laos, V. Galievicius a J. M. Torrents*, od 24 V 2005, FIPC 58, Lituania, AFIPC Rzym.
- Wyszyński S., *List do ks. Romity*, 23 XI 1963, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- X Congresso Internazionale Pueri Cantores 1964*, C 10, Loreto–Roma 1964, AFIPC Rzym.
- X Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1970, programma ufficiale*, LO 4, 10 Loreto 1970, AFIPC Rzym.
- XI Congresso Internazionale Pueri Cantores X 1967*, Foederatio Internationalis Pueri Cantores, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- XI Congresso Internazionale Pueri Cantores, canti per la messa papale*, C 11, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- XI Congresso Internazionale Pueri Cantores. Programma. Guida d'Esposizioni. Documenti*, C 11.1, Roma 1967, AFIPC Rzym.
- XI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1971, programma ufficiale*, s.26–39, LO 4, 11 Loreto 1971, AFIPC Rzym.
- XII Congresso Internazionale in Messico, 1969–70*, C 12, Guadalajara 1969–70, AFIPC Rzym.
- XII Congresso Nazionale Pueri Cantores in Italia, Sorrento 1997*, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym.
- XII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1972, programma ufficiale*, LO 4, 12 Loreto 1972, AFIPC Rzym.
- XIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, programma ufficiale*, LO 4, 13 Loreto 1973, AFIPC Rzym.
- XIV Congress International 1972, concert inaugural*, C 14, 's- Hertogenbosch 1972, AFIPC Rzym.
- XIV Congresso Nacional dos Meninos Cantores*, 2010, FIPC 12 Brasil, AFIPC Rzym.
- XIV Congresso Nacional dos Meninos Castores do Brasil*, 2010, FIPC 250, Tyrala, 1, Brasil, AFIPC Rzym.
- XIV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1974, programma ufficiale*, LO 5, 14 Loreto 1974, AFIPC Rzym.
- XIX Congresso Nazionale Pueri Cantores in Italia*, Assisi 2016, FIPC 16 Italia, AFIPC Rzym; FIPC 258, Tyrala 9, Italy A, AFIPC Rzym.
- XIX Rassegna Internazionale di cappelle musicali, programma*, LO 6, 19 Loreto 1979, AFIPC Rzym.

- XL Rassegna Internazionale di cappelle musicali, Programma*, LO 7, 40 Loreto 2000, AFIPC Rzym.
- XLI Rassegna Internazionale di cappelle musicali, Programma delle Manifestazioni*, FIPC 272, Tyrara 23, Collaborazione, Loreto, AFIPC Rzym.
- XV Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1973, programma ufficiale*, LO 5, 15 Loreto 1975, AFIPC Rzym.
- XVI International Congress Pueri Cantores*, London, 7–11 VII 1976, FIPC 23.1, Great Britain, AFIPC Rzym.
- XVI Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1976, programma ufficiale*, LO 5, 16 Loreto 1976, AFIPC Rzym.
- XVII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1977, programma ufficiale*, LO 5, 17 Loreto 1977, AFIPC Rzym.
- XVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali 1978, programma ufficiale*, LO 5, 18 Loreto 1978, AFIPC Rzym.
- XVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, L'Osservatore Romano, 2 IV 1978, LO 5, 18 Loreto 1978, AFIPC Rzym.
- XX anni Pequenos Cantores do Colegio D. Bosco de Macau*, FIPC 56 Macao, AFIPC Rzym.
- XX Anniversaire des Petits Chanteurs de St. Michel*, 1968, FIPC 10 Belgium, AFIPC Rzym.
- XX Congresso Internazionale Pueri Cantores*, Pueri Cantores 27–28(1981), C 20, Roma 1980/81, AFIPC Rzym.
- XX Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, LO 6, 20 Loreto 1980, AFIPC Rzym.
- XX Rassegna Internazionale di cappelle musicali, programma*, LO 6, 20 Loreto 1980, AFIPC Rzym.
- XXI Rassegna Internazionale di capelle musicali*, Programma, LO 6, 21 Loreto 1981, AFIPC Rzym.
- XXII Rassegna Internazionale di capelle musicali*, Programma, LO 6, 22 Loreto 1982, AFIPC Rzym.
- XXIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma LO 6, 23 Loreto 1983, AFIPC Rzym.
- XXIX Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 29 Loreto 1989, AFIPC Rzym.
- XXV Rassegna Internazionale di cappelle musicali* LO 6, 24–25 Loreto 1984–5, AFIPC Rzym.
- XXVI Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 26 Loreto 1986, AFIPC Rzym.
- XXVIII Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 28 Loreto 1988, AFIPC Rzym.
- XXX Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 6, 30 Loreto 1990, AFIPC Rzym.

- XXXII *Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 32 Loreto 1992, AFIPC Rzym.
- XXXIII *Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 33 Loreto 1993, AFIPC Rzym.
- XXXIV *Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 34 Loreto 1994, AFIPC Rzym.
- XXXIX *International Congress Pueri Cantores*, Paris 2014, C 39–39.1, Paris 2014, AFIPC Rzym.
- XXXIX *Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 39 Loreto 1999, AFIPC Rzym.
- XXXVII *Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, Programma, LO 7, 37 Loreto 1997, AFIPC Rzym.
- XXXVIII *Rassegna Internazionale di cappelle musicali*, LO 7, 38 Loreto 1998, AFIPC Rzym.
- Zbiór wewnętrznych przepisów dołączony do statutu FIPC*, FIPC 81, Statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.
- Zmiana Statutu w odpowiedzi na prośby ze strony Sekretariatu Stanu Watykan zgodnie z listem nr 341/887*, 1994, FIPC 81, statuto, regolamento, PCL, AFIPC Rzym.

Archiwum Polskiej Federacji Pueri Cantores, Kraków (APFPC)

- Biuletyn I Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Tarnów 1997, APFPC, Kraków.
- Biuletyn II Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Kraków 2000, APFPC, Kraków.
- Biuletyn III Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Poznań 2003, APFPC, Kraków.
- Biuletyn IV Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Toruń 2006, APFPC, Kraków.
- Biuletyn IX Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Rzeszów 2017, APFPC, Kraków.
- Biuletyn V Krajowego Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Nowy Sącz 2008, APFPC, Kraków.
- List dyrektorów PFPC do sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski*, 14 III 1992, Polska Federacja Pueri Cantores 1992–2004, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe I Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Tarnów 1997, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe II Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Kraków 2000, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe III Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Poznań 2003, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe IV Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Toruń 2006, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe IX Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Rzeszów 2017, APFPC, Kraków.

- Materiały nutowe V Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Nowy Sącz 2008, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe VI Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Biała Podlaska–Siedlce 2010, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe VII Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Częstochowa 2012, APFPC, Kraków.
- Materiały nutowe VIII Krajowego Kongresu Pueri Cantores*, Poznań 2015, APFPC, Kraków.
- Piekarz G., *Protokół z Walnego Zgromadzenia Sprawozdawczo–Wyborczego Polskiej Federacji Pueri Cantores w Krakowie*, 16 IX 2004, Polska Federacja Pueri Cantores w latach 2004–2008, APFPC, Kraków.
- Piekarz G., *Sprawozdanie ze Zjazdu Delegatów Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Nowy Sącz, 12 IX 2008, Polska Federacja Pueri Cantores w latach 2004–2008, APFPC, Kraków.
- Polska Federacja Pueri Cantores*, 28 VII 1993, Polska Federacja Pueri Cantores w latach 1992–1994, APFPC, Kraków.
- Polska Federacja Pueri Cantores*, red. M. Prendota, N. Tokarczyk, Kraków 2015, APFPC Kraków.
- Protokół z Konferencji Dlegatów Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Kraków 24 VI 2000, Polska Federacja Pueri Cantores, APFPC, Kraków.
- Protokół z posiedzenia założycielskiego Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Tarnów 1992, Polska Federacja Pueri Cantores 1992–1994, APFPC, Kraków.
- Protokół ze Zjazdu Delegatów Polskiej Federacji Pueri Cantores*, Siedlce 25–26 IX 2009, Polska Federacja Pueri Cantores, APFPC, Kraków.
- Tyrała R., *Sprawozdanie z działalności prezydenta za lata IX 2004 – IX 2008*, Polska Federacja Pueri Cantores 2008–2009, APFPC, Kraków.
- Zając A., *Sprawozdanie Prezydenta Polskiej Federacji Pueri Cantores za okres 1992–2004*, Kraków 16 IX 2004, Polska Federacja Pueri Cantores 2008–2009, APFPC, Kraków.

Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

- Benedykt XVI, *Słowa podziękowania z okazji nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Akademii Muzycznej w Krakowie*, Castel Gandolfo, 4 VII 2015, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.
- Dziwisz S., *Homilia na zakończenie Kongresu Międzynarodowego Pueri Cantores*, 15 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.
- Dziwisz S., *List pasterski do Archidiecezji krakowskiej przed Kongresem Międzynarodowym Pueri Cantores*, 8 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

- Macharski F., *Wystąpienie podczas koncertu galowego z okazji XXXIV Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Krakowie*, 12 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.
- Nagy S. SCJ, *Homilia podczas modlitwy o pokój w bazylice Bożego Miłosierdzia podczas XXXIV Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores*, 13 VII 2007, Archiwum Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej, Kraków.

Inne Archiwa

- Mieszczak S., *Listy asystenta kościelnego w latach 2010–2017*, Prywatne Archiwum ks. Mieszczaka, Kraków.

Źródła drukowane

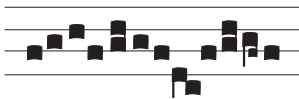
- Leclerc H., *Monseigneur Mailliet parmi nous*, Lyon 1964.
- Petit L., *Demain tous les enfants du monde chanteront .... Historique de la Federation des Petits Chanteurs*, Paris 2001.
- Piusa X, *Motu proprio o muzyce świętej Inter Pastoralis Officii Sollicitudines*, Rzym 1903, w: *Prawodawstwo Muzyki Kościelnej*, red. A. Filaber, Warszawa 2008, s. 8–16.
- Romita F., *Piccoli Cantori*, Roma 1962.
- Sobór Watykański II, *Konstytucja o Liturgii Świętej Sacrosanctum concilium*, Rzym 1963 / Wrocław 1997.
- Święta Kongregacja Obrzędów, *Instrukcja o muzyce w świętej liturgii Musicam Sacram*, Rzym 1967, w: *Prawodawstwo Muzyki Kościelnej*, red. A. Filaber, Warszawa 2008, s. 43–57.

Opracowania

- Baggiani F., *I fanciulli cantori nella liturgia della Chiesa in Italia*, Pisa 2013.
- Kummer P., *Federacja Pueri Cantores wyrazem troski Kościoła o piękno liturgii*, mps pracy licencjackiej, Kraków 2010.
- Kummer P., *Geneza, rozwój i działalność Polskiej Federacji Pueri Cantores w latach 1992–2010*, mps pracy magisterskiej, Kraków 2011.
- Linnenborn M., *50 Jahre Essener Domsingknaben 1961–2011 – Band 1: „Singt und jubelt aus vollem Herzen zum Lob des Herrn” Band 2: „...wie die Schönheit des Herrn eure Stimme“*, Essen 2011.
- Linnenborn M., *Aus dem Mund der Kinder schaffst du dir Lob. 50 Jahre Deutscher Chorverband Pueri Cantores*, Freiburg 2001.

- Linnenborn M., *Der Gesang der Kinder in der Liturgie. Eine liturgiewissenschaftliche Untersuchung zur Geschichte des Chorgesangs*, Regensburg 2010, s. 289–360.
- Listy asystenta kościelnego ks. R. Tyrały w latach 2004–2009, w: *Pro Musica Sacra*, red. R. Tyrała, tom nadzwyczajny, Kraków 2009.
- Penalba F., *Monseigneur Joseph Roucairol*, Béziers 1993.
- Radzikowski P., *Polska Federacja Pueri Cantores w latach 1992–2017. Studium historyczno-liturgiczne*, mps pracy doktorskiej, Kraków 2019.
- Thompson C., *La musique liturgique essai pour le centenaire du Motu proprio Tra Le Sollicitudini de saint Pie X sur la Musique sacrée 1903–2003*, „*Studia Hildegardiana Sariansia*” 4 (2017), s. 31–50.
- Tyrała R., *Cecylijański ruch odnowy muzyki kościelnej na ziemiach polskich do 1939 roku*, Kraków 2010.
- Tyrała R., *Edukacja, wychowywanie i duchowość w Pueri Cantores*. Muzyka sakralna w wymiarze kulturowo-edukacyjnym. Inspiracje i wyzwania, red. J. Bramorski, Gdańsk 2013, s. 69–78.
- Tyrała R., *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores*. Chóralistyka polska w kontekście 30-lecia Podyplomowych Studiów Chórmistrzowskich w Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, red. A. Kłaput-Wisniewska, Bydgoszcz 2014, s. 55–60.
- Tyrała R., *Wychowanie i formacja na przykładzie Federacji Pueri Cantores*, „*Tarnowskie Studia Teologiczne*”, Tom dedykowany ks. prof. Andrzejowi Zającowi w 70-lecie urodzin, Tarnów 2014, t 33/2, s. 205–215
- Zajac A., *28 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores. Sprawozdanie z Kongresu w Salzburgu*, LS 2(1996), nr 3–4, s. 143–145.
- Zajac A., *Kulturowy model chóru w muzyce europejskiej*, LS 6(2000), nr 2(16), s. 303–316.
- Zajac A., *Międzynarodowa Federacja Pueri Cantores – rys historyczny, stan aktualny*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.
- Zajac A., *Polska Federacja Pueri Cantores – powstanie, działalność*, Biuletyn Kongresu Polskiej Federacji Pueri Cantores, Tarnów 1997.
- Zajac A., *Pueri Cantores w Polsce – tradycja i współczesność*, w: *Ante Deum Stantes*, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 715–728.
- Zajac A., *Raport z działalności Polskiej Federacji Pueri Cantores w latach 1992–2009*, FIPC 45, Poland, AFIPC Rzym.
- Zajac A., *Ruch Pueri Cantores spadkobiercą i kontynuatorem kulturowej i liturgicznej tradycji Kościoła*, LS 8(2002) nr 1 (19), s. 89–105.
- Zajac A., *Teologiczne aspekty uczestnictwa chóru w liturgii*, LS 7(2001) nr 1(17), s. 95–108.
- Ziebertz H. G., Stangl T., Windmeißer J., *Dommusik Würzburg. Eine Festgabe zu Ehren von Professor Siedfried Koesler Domkapellmeister zu Würzburg 1971–2002*, Würzburg 2002.

Aneks

1. Federacje i Korespondenci¹

Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Europy

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
1.	Francja	Listopad 1944 roku	Federacja wydała trzech prezydentów międzynarodowych
2.	Belgia (Flandria/Walonia)	Marzec 1950 roku	Belgia Flandria obecnie znajduje się w kryzysie
3.	Włochy	Kwiecień 1950 roku	Federacja wydała prezydenta międzynarodowego.
4.	Szwajcaria	1950 rok	
5.	Hiszpania	Październik 1950	Federacja działała z małymi przerwami, ostatecznie odnowiona w 2005 roku.
6.	Niemcy	23 sierpnia 1951	Federacja wydała prezydenta międzynarodowego.
7.	Portugalia	Październik 1951	Federacja działała do 1973 roku; odnowienie nastąpiło w 2008/2015 roku.

¹ Wszystkie oddziały Pueri Cantores podawane są chronologicznie, kiedy powstały i oddzielnie na każdym kontynencie. Numeracja jest jednak łączna.

8.	Anglia	Listopad 1951	Od 2000 roku Federacja będąca w kryzysie
9.	Holandia	Czerwiec 1952	Federacja wydała prezydenta międzynarodowego. Obecnie przeżywa swój kryzys.
10.	Austria	Czerwiec 1953	
11.	Irlandia	Październik 1954	Od 1997 roku prezydent Federacji Ite O'Donovan doprowadziła ją właściwie do niebytu.
12.	Polska	1963	Początki kontaktów sięgają lat 60. XX w., oficjalnie założona Federacja w 1992 roku. Federacja wydała prezydenta międzynarodowego.
13.	Szwecja	Marzec 1964	Początki Federacji zostają zamknięte w 1973 roku. Powołanie na nowo Federacji ma miejsce w 2006 roku.
14.	Węgry	1964	Pierwsza próba założenia Federacji jest nieudana. 2010 roku rozpoczyna się na nowo, 2017 mianowany korespondent
15.	Dania	1965	Próba założenia oddziału trwa do 1973 roku, od 2011 na nowo podjęta próba owocuje mianowaniem korespondenta.
16.	Jugosławia/Bośnia-Hercegowina	1970	Działa do końca lat 70. Odnowiona w 2017 roku, ale już w Bośni-Hercegowinie
17.	Katalonia	1988	Korespondencja od 1988 roku, oficjalnie założona w 1992 roku. Federacja wydała prezydenta międzynarodowego.
18.	Słowacja	1990	Federacja w 2007 roku, ale obecnie korespondent Federacji Międzynarodowej
19.	Łotwa	2004	Nie są liczne kontakty z Federacją Międzynarodową

Pueri Cantores w Europie, które już dzisiaj nie działają

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
20.	Grecja	Lipiec 1954	Od 1991 roku brak śladów działalności
21.	Turcja	Lipiec 1954	Bez skutku
22.	Norwegia	1964, kolejna próba 2010	Bez skutku
23.	Monaco	1964	Bez skutku
24.	Luksemburg	Sierpień 1966	Po 1991 brak śladów działalności
25.	Malta	1970	Bez skutku
26.	Litwa	1971	Kolejne próby w 2005, 2010, ale bez skutku
27.	Czechy	1991	Kolejna próba 2010, ale bez skutku
28.	Ukraina	1991	Brak oficjalnej relacji z Federacją Międzynarodową poza udziałem chórów w Kongresach
29.	Słowenia	2006	Brak kontaktu
30.	Białoruś	2010	Bez skutku
31.	Finlandia	2010	Bez skutku
32.	Rumunia	2010	Początkowo aktywny korespondent, dzisiaj już niestety nie działający
33.	Chorwacja	2017	Bez skutku

Pueri Cantores istniejące w krajach Ameryki Północnej

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
34.	Kanada		
35.	Haiti	Marzec 1952	Początkowa działalność trwała do 1953 roku. Ponowne powołanie Federacji na Haiti ma miejsce w 2017 roku.
36.	USA	Luty 1953	
37.	Meksyk	1960	Federacja w pierwotnym kształcie istniała do lat 70. XX wieku. Nowe otwarcie i zarazem ożywienie działalności Federacji nastąpiło w roku 2007.

Pueri Cantores w Ameryce Północnej, gdzie nie podjęto inicjatywy

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
38.	Kostaryka	2016	Bez skutku

Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Ameryki Południowej i Środkowej

Lp.	Kraj/Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
39.	Argentyna	Sierpień 1953	Pierwszy etap działań Pueri Cantores istniał do lat 70. XX wieku. Próba powołania korespondenta powiodła się w 2017 roku.
40.	Peru	Październik 1953	Działania początkowe istnieją do lat 80. XX wieku. Nowe otwarcie następuje w 2016 roku.
41.	Brazylia	Lipiec 1953	
42.	Kolumbia	Listopad 1953	Mianowanie odpowiedzialnych i działania związane z Pueri Cantores przetrwały do 1968 roku. Kolejna próba miała miejsce w 1987 roku. Odnowienie przeszczepienia idei nastąpiło w 2016 roku. Od 2017 roku Kolumbia jest korespondentem.
43.	Ekwador	Listopad 1953	Pierwszy etap działalności kończy się w 1969 roku. W 2017 roku Ekwador jest mianowany korespondentem.
44.	Wenezuela	Grudzień 1953	Pierwsze ślady działalności obecne są do 1976 roku. Od 2005 roku następuje nowe otwarcie działalności.
45.	Panama	2016	W 2017 roku mianowany został korespondent.

Pueri Cantores w Ameryki Południowej i Środkowej, które już dzisiaj nie działają

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
46.	Urugwaj	17 listopada 1952	Początkowo istniała Federacja do 1967. W 2016 roku następuje próba ożywienia działalności, niestety bezskuteczna.
47.	Boliwia	Sierpień 1953	Idea przetrwała do 1966 roku. Ponowna próba założenia oddziału Pueri Cantores miała miejsce w 2016 roku, niestety bezskutecznie.
48.	Chile	Wrzesień 1953	Próby aktywizacji trwały do 1974 roku, w 2016 roku taką inicjatywę podjął prezydent. Ona też nie przyniosła oczekiwanych efektów.
49.	Paragwaj	Listopad 1953	Ślady działalności obecne są do 1966 roku.
50.	Gwatemala	1968	Bez skutku w 1968 roku. Podjęta próba w 2016 roku też nie przyniosła efektów.
51.	Nikaragua	1968	Bez skutku
52.	Kuba	2004	Bez skutku

Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Afryki

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
53.	Kongo (Zair)	1963	
54.	Ruanda	1966	Przy wielu problemach Pueri Cantores są nadal korespondentem.
55.	Uganda	1969	Pierwszy etap Pueri Cantores kończy się tak szybko, jak się zaczął. Kolejna próba w 2017 roku owocuje mianowaniem korespondenta.
56.	Kamerun	1979	Pierwsze ślady to tylko jeden rok. Działania do 2016 roku owocują tym, że w 2017 roku został mianowany korespondent Pueri Cantores.
57.	Gabon	1990	Nie ma większych kontaktów z Pueri Cantores w Gabonie.
58.	Burundi	1985?	Od początku jest to korespondent.

Pueri Cantores w Afryce, które już dzisiaj nie działają

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
59.	Tunezja (Tunis)	1950	Od lat 70. XX wieku już nie ma śladu działalności.
60.	Madagaskar	1964 / 1966	Informacje o Pueri Cantores aktualne są do 1973 roku.
61.	Senegal	1966	Istnieją ślady z 1967 roku, później sprawa zanik.
62.	Egipt	1967	Ostatnia korespondencja z 1973 roku
63.	Afryka Południowa	1967	Pierwsze próby przetrwały do 1972 roku. Kolejna próba przeszczepienia Pueri Cantores miała miejsce w 2012 roku, ale bezskutecznie.
64.	Pretoria	1967	Brak skutku
65.	Sudan	2013	Brak skutku

Pueri Cantores istniejące w poszczególnych krajach Azji

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje różne
66.	Japonia	Luty 1955	
67.	Indie	Styczeń 1965	Pierwszy etap działalności Pueri Cantores w Indiach kończy się w roku 1970. Odnowiona działalność w 2005 roku. Od 2015 roku Federacja
68.	Sri Lanka (Cejlon)	1967	Działania wstępne istnieją bardzo krótko. Ożywienie następuje po 2000 roku. Ostatecznie w 2009 roku zostaje utworzona Federacja.
69.	Liban	1998	Słabe ślady działalności. Podjęte próby w 2006 i 2017 roku nie przynoszą efektów. Nadal jest to korespondent.
70.	Korea Południowa	2008	

Pueri Cantores w Azji, które już dzisiaj nie działają

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
71.	Tajlandia	Marzec 1952	Ślady działalności obecne do 1966 roku. Próba nawiązania kontaktów w 2010 roku, ale bezskutecznie.
72.	Filipiny	1963	Ślady działalności istnieją tylko w 1963 roku. Kolejna próba nawiązania kontaktów ma miejsce w 1979 roku oraz w latach 1987–1994. W 2010 i 2017 roku podjęta próba kontaktów – także bez skutku.
73.	Macao	1962	Istnieją ślady korespondencji do 1992 roku.
74.	Izrael	1966	Kontakt ten był związany z pielgrzymką Pueri Cantores do Ziemi Świętej. Istnieje do 1967 roku.
75.	Pakistan	1966	Ostatni ślad działalności w 1971 roku
76.	Birma	1967	Bez skutków
77.	Kambodża	1976	Bez skutków
78.	Hong Kong	1971	Bez skutków
79.	Malezja	?	Bez śladów
80.	Nowa Kaledonia	?	Bez śladów
81.	Chiny	2013	Bez skutku

Pueri Cantores w Australii i Oceanii, gdzie podejmowano próbę działalności

Lp.	Kraj/ Federacja	Data rozpoczęcia działalności	Informacje
82.	Australia	Grudzień 1963	Bez śladu już w latach 70. XX wieku.
83.	Nowa Zelandia	1966	Ślady działalności sięgają do 1973 roku.
84.	Indonezja	1987	Bez skutku

2. Kongresy Międzynarodowe Pueri Cantores w latach 1947–2017

1. Paryż (FRANCJA), 6–13 lipca 1947 roku
2. Rzym (WŁOCHY), 21–25 kwietnia 1949 roku
3. Rzym (WŁOCHY), 28 marca – 1 kwietnia 1951 roku
4. Kolonia (NIEMCY), 6–12 kwietnia 1953 roku
5. Rzym (WŁOCHY), 20–25 kwietnia 1954 roku
6. Paryż (FRANCJA), 4–10 lipca 1956 roku
7. Lourdes (FRANCJA), 4–7 lipca 1958 roku
8. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia – 2 stycznia 1960/61 roku
9. Santiago de Compostela i Madryt (HISZPANIA), 2–9 lipca 1963 roku
10. Loreto i Rzym (WŁOCHY), 1–7 kwietnia 1964 roku
11. Rzym (WŁOCHY), 4–9 lipca 1967 roku
12. Guadalajara (MEKSYK), 27 grudnia 1969 – 1 stycznia 1970 roku
13. Würzburg (NIEMCY), 23–27 lipca 1971 roku
14. Bois le Duc - 's-Hertogenbosch (HOLANDIA), 5–9 lipca 1972 roku
15. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 1974 – 1 stycznia 1975
16. Londyn (ANGLIA), 7–11 lipca 1976 roku
17. Tokyo (JAPONIA), 15–19 lipca 1977 roku
18. Wiedeń (AUSTRIA), 13–16 lipca 1978 roku
19. Maracaibo (WENEZUELA), 27 grudnia 1979 – 1 stycznia 1980
20. Rzym (WŁOCHY), 27 grudnia 1980 – 1 stycznia 1981
21. Bruksela (BELGIA), 17–22 lipca 1982 roku

22. Paryż (FRANCJA), 2–7 lipca 1985 roku
23. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 1987 – 1 stycznia 1988 roku
24. Maastricht (HOLANDIA), 5–8 lipca 1990 roku
25. Salamanka (HISZPANIA), 10–14 lipca 1991 roku
26. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 1993–1 stycznia 1994 roku
27. Trois–Rivières–Québec–Montréal (KANADA), 30 czerwca – 7 lipca 1995 roku
28. Salzburg (AUSTRIA), 10–14 lipca 1996 roku
29. Barcelona (KATALONIA), 7–12 lipca 1998 roku
30. Rzym (WŁOCHY), 29 grudnia 1999 – 2 stycznia 2000 roku
31. Lyon (FRANCJA), 10–15 lipca 2002 roku
32. Kolonia (NIEMCY), 14–18 lipca 2004 roku
33. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 2005 – 1 stycznia 2006 roku
34. Kraków (POLSKA), 10–15 lipca 2007 roku
35. Sztokholm (SZWECJA), 8–12 lipca 2009 roku
36. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 2010 – 1 stycznia 2011 roku
37. Granada (HISZPANIA), 11–15 lipca 2012 roku
38. Waszyngton (USA), 3–7 lipca 2013 roku
39. Paryż (FRANCJA), 9–13 lipca 2014 roku
40. Rzym (WŁOCHY), 28 grudnia 2015 – 1 stycznia 2016 roku
41. Rio de Janeiro (BRAZYLIA), 17–22 lipca 2017 roku

3. Niektóre utwory chóralne wykonywane podczas Kongresów Międzynarodowych Pueri Cantores

Aichinger G., *Regina coeli*

Bach J. S., chorał 23 z *Oratorium na Boże Narodzenie*

Bach J. S., chorał finałowy z *Pasji wg św. Jana*

Bach J. S., *Dona nobis pacem*

Bach J. S., *Gloria sei dir gesungen*

Bach J. S., *Nun danket alle Got*

Bach J. S. *Nun greifet in die Saiten frei*

Bach J. S., chorał z *Pasji wg św. Mateusza*

Bach J. S., chorał z kantaty 140

Bach J. S., *Dir, dir, Jehova*

Bach N., *Brillante en celestial fulgor*

Bartolucci D., *Agnus Dei*"

Bartolucci D., *O Sacrum Convivium*

Batten A., *O praise the Lord*

Beethoven L. van, *Cant de joia*

Berchem V., *O Jesu Christe*

Bertetti G., *Da pacem Domine*

Bertholdy F. M., *Hark! The herald angels sing*

Bethier J., *Kyrie*

Botor H. J., *Deus caritas est*

Botor H. J., *Misericordias Domini in aeternum cantabo*

Botor H. J., *Missa de Misericordia Domini*

Bouznac, *Ego Gaudebo in Domino*

Bruckner A., *Ave Maria*

Bruckner A., *Locus iste*

Byrd W., *Ave verum*

Campra A., *Gloria – z mszy Ad majorem Dei gloriam*

Carceller P., *Dominus nuntiat*

Casals P., *Salve Montserratina*

Cererols J., *Adoro te devote*

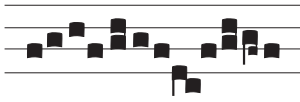
Cruixent F., *Pacem reliquo*

Delsinne R., *Alleluja*
Dyson G., *Magnificat*
Elgar E., *Ave verum corpus*
Escaich T., Msza z Kongresu w Paryżu
Faulstich O., *Da pacem Domine*
Faulstich O., *Kyrie, Gloria, Santus*
Fermalvento C., *Cantate Spem Vestram*
Franck C., *Psalm CL*
Franck M., *Da pacem Domine*
Frausto Jesús J. L., *Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei*
French P., *Thesaurus inestimabilem*
Fux J., *Gloria*
Gallus J., *Resonet in laudibus*
Godard M. J., *Ave verum*
Godard M. J., *Gloria Dei vivens*
Goss J., *Chante le Seigneur, mon âme*
Groft W. i Gray A., *O worship the King*
Gruber F., *Noche de Paz*
Haendel G. F., *Cantate Domino*
Haendel G. F., *Canticorum Jubilo*
Haendel G. F., *Zadok the priest*
Haendel G. F., *Alleluja z oratorium Mesjasz*
Halffter C., *Beati pacifici*
Halmos L., *Jubilate Deo*
Hassler L., *Gloria z mszy na 8-głosów*
Haydn M., *Laudate populi*
Haydn M., *Sancti Dei*
Haydn M., *Tenebrae factae sunt*
Hedin A. M., *Instrumenta pacis Tuae*
Henric M., *Pueri omnes pacem Dei cantabunt*
Jongen J., *Haec dies*
Juan de Herrera, *Laudate Dominum*
Koesler S., *Salve Sancta Parens*
Kropfreiter F., *Kyrie, Agnus Dei*
Lande M. R. de la, *Cantate Domino*

Langlais J., *Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus Dei* z mszy *Salve Regina*
Lasso O di, *Agnus Dei, Douce Mémoire*
Lasso O. di, *Credo III* gregoriańskie z ...*et incarnatus*
Lasso O. di, *Kyrie* z *Missa octavi toni*
Lécot, *Gloria* z Lourdes
Martorell A., *Ego sum panis vivus*
Mawby C., *Alleluja*
Menschick W., *Oremus – Exaudi nos*
Michaels R., *Congregaret in unum*
Milhaud D., *Cantate de la Paix*
Monteverdi C., *Laudate Dominum*
Montsalvatge X., *Pax vobis*
Morley T., *Agnus Dei*
Mozart W. A., *Ave Verum*
non Papa C., *Tu es Petrus*
Noyon J., *Noël français Marche des Rois*
Palestrina G. P., *Credo III* z *Et incartatus est*
Palestrina G. P., *Alma Redemptoris*
Palestrina G. P., *Bone Pastor*
Pérez Moya A., *El rossinyol*
Perosi L., *O Sacrum Convivium*
Perosi L., *O Salutaris Hostia*
Peters F., *Kyrie*
Pittoni G. O., *Laudate Dominum*
Planés O., *Cantemus Domino*
Praetorius M., *En natus est Emmanuel*
Prés J. des, *Credo III* z ...*et incarnatus est*
Prieto J. I., *Aestimatus sum*
Prieto J. I., *Missa Pueri Cantores*
Remondi R., *O Sacrum Convivium*
Rheinberger J. G., *Agnus Dei*
Roucairol J. „Alleluja”
Roucairol J., *Honneur et louange à Dieu*
Sagarra I., *Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus Dei*
Sagarra I., *Credo III* z ...*et incarnatus est*

Saint-Saëns C., *Ave verum*
Saint-Saëns C., *Tollite Hostias*
Scheidt S., *Puer natus in Bethleem*
Schubert F., *Lobe den Herren*
Schubert F., *Salve Regina*
Sohren P., *Lobe den Herren*
Sperling O., *Am Dom zo Kolle*
Sperling O., *Kyrie, Gloria, Sanctus, Agnus Dei oparte o De Angelis VIII*
Stanford C.V., *Beati quorum via*
Tallis T., *O nata lux de lumine*
Thompson C., *Chant de Ralliement*
Thompson C., *Kyrie*
Thompson C., *Veni, veni, Emmanuel*
Tye Ch., *Cibavit illos*
Victoria T. L. de, *Gloria z Missa O quam gloriosum*
Victoria T. L. de, *Ave Maria*
Victoria T. L. de, *Missa qarti toni*
Victoria T. L. de, *O magnum misterium*
Victoria T. L. de, *Popule meus*
Volpi A., *Oremus pro Pontifice nostro*
Waldstein E., *Jubilate Deo in voce laudis*
Willcocks D., *Adeste Fideles*

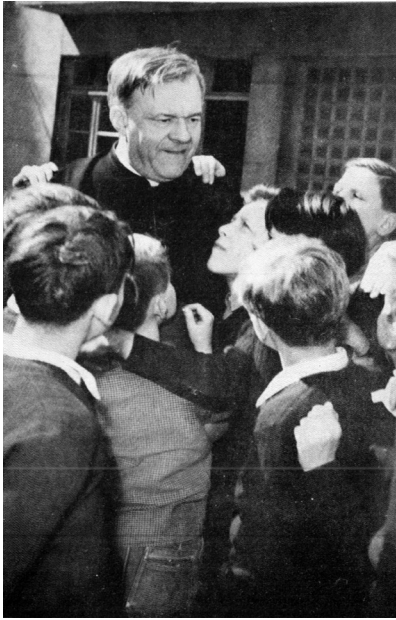

4. Zdjęcia

Ks. F. Maillet, założyciel Pueri Cantores

Ks. F. Maillet z chórzystami

Ks. F. Maillet z chórzystami

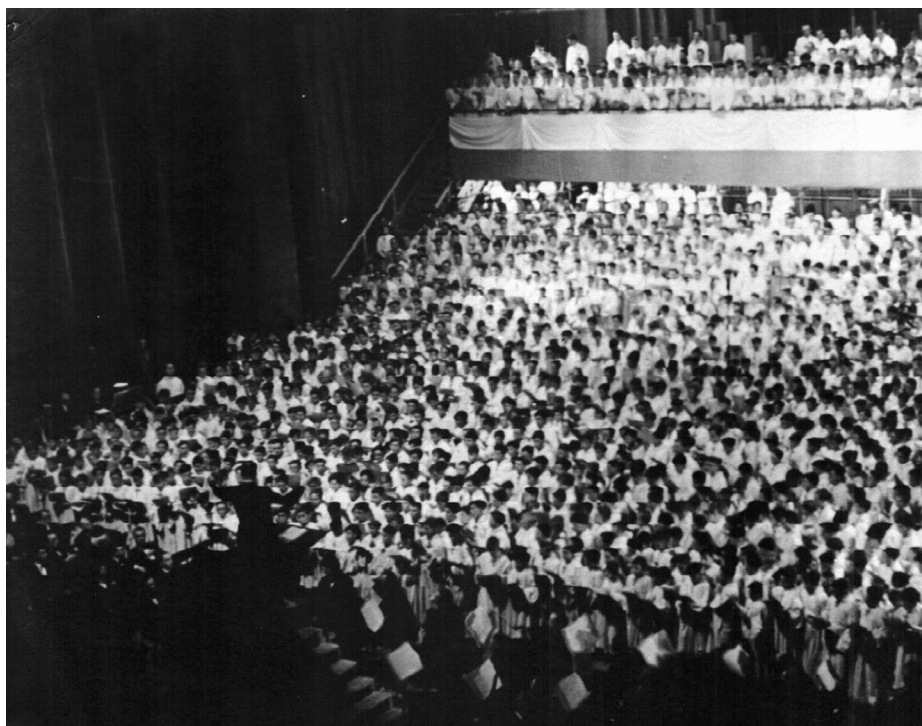

Chór Petits Chanteurs à la Croix de Bois

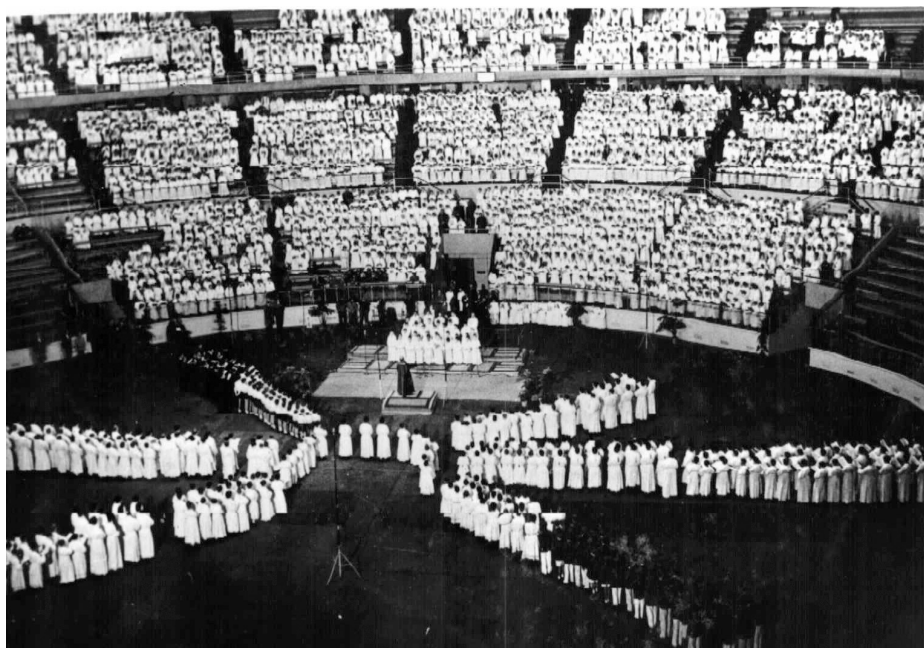

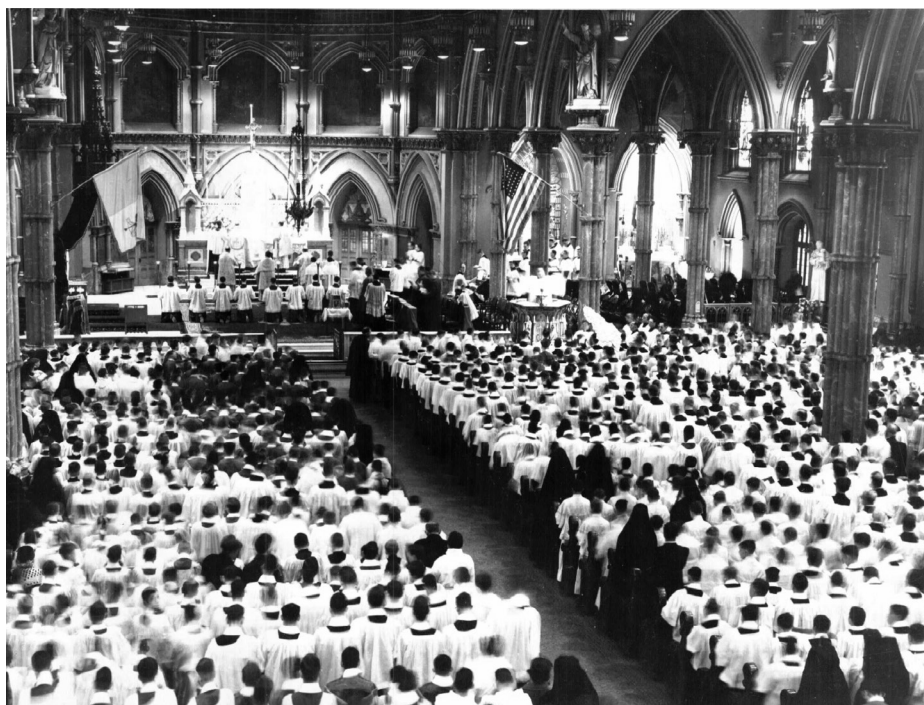
Ks. F. Maillet i współpracownicy

1 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Paryżu, 1947 rok

5 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie, 1954 rok

Kongres Pueri Cantores w USA, 1955 rok

Chór Pueri Cantores z USA, 1955 rok

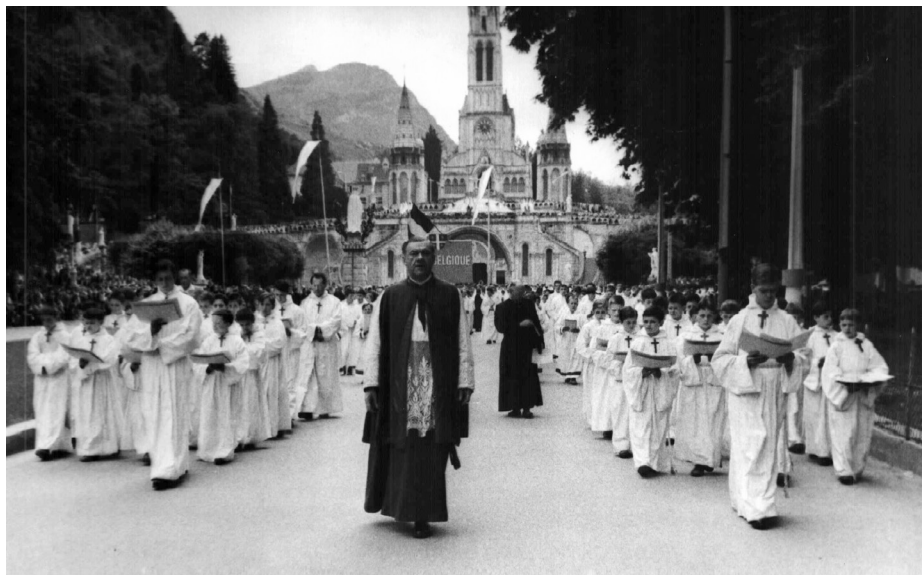
Prezydenci Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores

Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Paryż 1956

7 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Lourdes, 1958 rok

Ks. Ferdynand Maillet z chórzystami
podczas 7 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Lourdes, 1958 rok

8 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Rzym 1960/1961,
dyryguje chórami ks. F. Maillet w bazylice św. Piotra

Chór Pueri Cantores z Japonii, 1962 rok

Chór Pueri Cantores z Santiago de Compostela, 1962 rok

Pueri Cantores ze Szwajcarii wraz z R. Flechtner, 1962 rok

Chór Pueri Cantores z Meksyku w 1962 roku

Chór Pueri Cantores z Austrii, 1965 rok

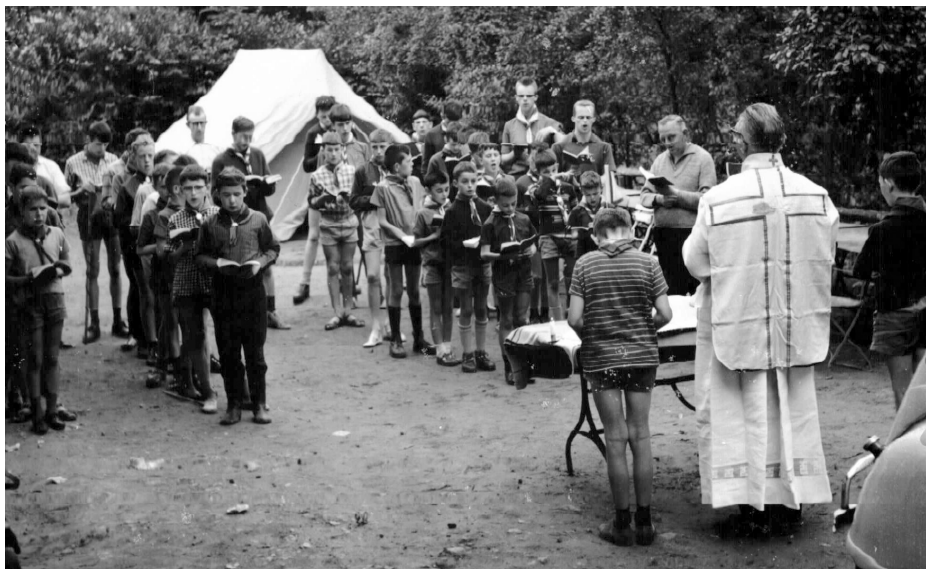
Papież Paweł VI wraz z Augusto Castellani w Rzymie, 1966 rok

11 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie
z papieżem Pawłem VI, 1967 rok

Papież Paweł VI wraz z ks. Fiorenzo Romitą
podczas 11 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores
w Rzymie w 1967 roku

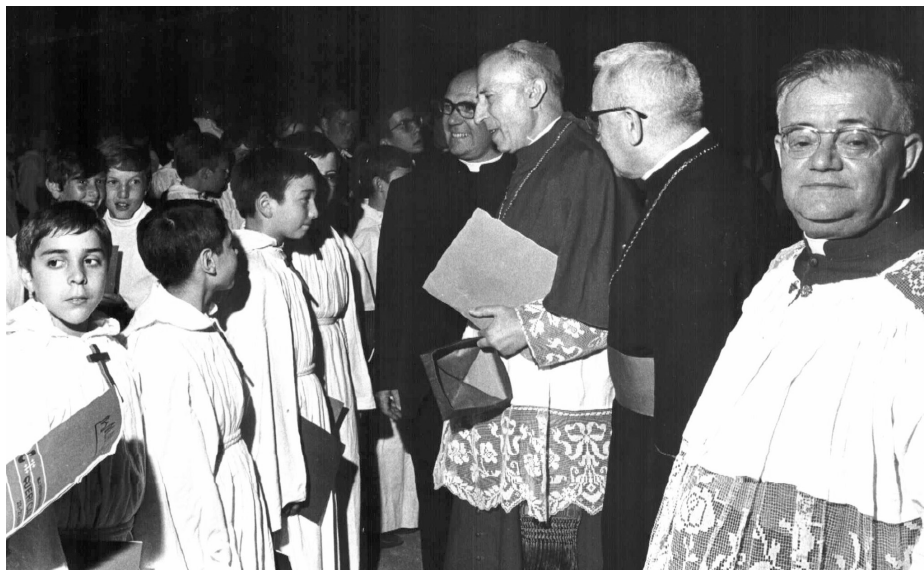
Chór Pueri Cantores z Belgii, 1967 rok

Chór Pueri Cantores w Peru, 1969 rok

Chór Pueri Cantores z Popielowa w Polsce z ks. H. Lupą, 1969 rok

13 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Würzburg 1971 rok

Chór Pueri Cantores
z Hiszpanii
z ks. Fiorenzo Romitą,
1971 rok

14 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Bois le Duc w 1972 roku

Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Rzym 1974/1975 z Pawłem VI

Chóry na placu św. Piotra podczas modlitwy o pokój.
15 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie, 1974/1975 rok

Międzynarodowy
Kongres Pueri Cantores,
Rzym 1974/1975

15 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Rzym 1974/1975 z Pawłem VI

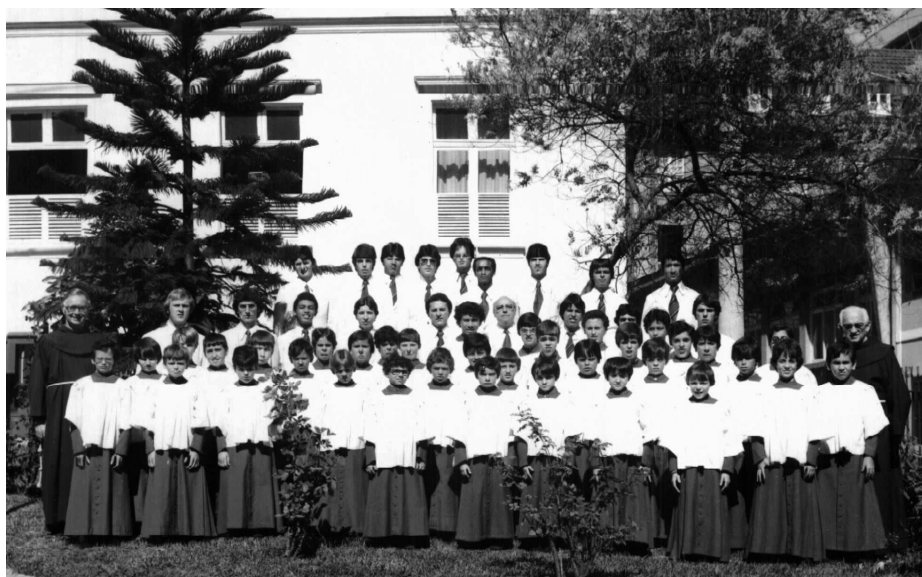

Delegacja Pueri Cantores z ks. J. Roucairol u papieża Pawła VI podczas 15 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie, 1974/75 rok

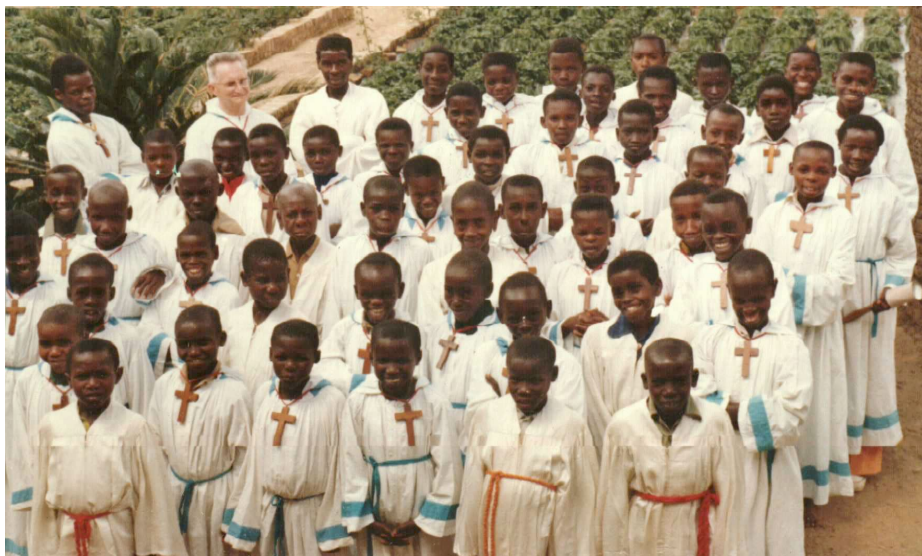

Chór Pueri Cantores z Ruandy, 1976 rok

Chór Canarinhos de Petropolis, Brazylia 1977 rok

Pueri Cantores z Ruandy, 1978 rok

Chór Pueri Cantores z Anglii, 1980 rok

20 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie
wraz z papieżem Janem Pawłem II, 1980/1981 rok

Kongres Pueri Cantores w Lugano (Szwajcaria, 2003 rok),
J. M. Torrents oraz inni prezydenci

J. M. Torrents przemawia
podczas inauguracji
33 Międzynarodowego
Kongresu Pueri
Cantores w Rzymie,
2005/2006 roku

Inauguracja 34 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores,
Kraków 2007 rok

Kard. Stanisław Ryłko na dniu pastoralnym podczas 34 Międzynarodowego
Kongresu Pueri Cantores w Krakowie, 2007 rok

Kard. Franciszek Macharski przemawia podczas koncertu galowego,
34 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Kraków 2007 rok

Koncert galowy podczas 34 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores, Kraków 2007 rok

Kard. Stanisław Dziwisz celebry Eucharystię na zakończenie 34 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w bazylice Miłosierdzia Bożego, Kraków 2007 rok

34 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Kraków 2007 rok

35 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, wybór nowego prezidenta Federacji Międzynarodowej, Sztokholm 2009 rok

Odwiedziny prezydenta i spotkanie z korespondentem Pueri Cantores w Burundi, 2010 rok

Chór z La Garriga z Katalonii w podziemiach Sagrada Familia po konsekracji świątyni przez papieża Benedykta XVI w 2010 rok

Wprowadzenie relikwii św. Dominika Savio podczas inauguracji
36 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie, 2010/2011 rok

Relikwiarz św. Dominika Savio,
patrona Pueri Cantores przekazany
Federacji podczas Kongresu
Międzynarodowego w 2010
roku w Rzymie

36 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rzymie
z papieżem Benedyktem XVI, 2010/2011 rok

Modlitwie o pokój przewodniczy abp Piero Marini podczas
36 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie, 2010/2011 rok

Prezydenci honorowi i inni goście podczas 36 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores w Rzymie z papieżem Benedyktem XVI, 2010/2011 rok

Wizyta prezydenta Federacji Międzynarodowej w Sri Lance, 2010 rok

Spotkanie organizacyjne Rassegna di Loreto z ks. Lamberto Piggini przedstawicieli Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores

S. Koesler z chórzystami podczas Kongresu Niemieckiej Federacji Pueri Cantores w Würzburgu w 2011 roku

Kongres Pueri Cantores Włoskiej Federacji w Agrigento, 2011 rok

Chór Pueri Cantores w Mumbai (Indie), 2012 rok

Chór Pueri Cantores z Maracaibo w Wenezueli, 2013 rok

Wizyta prezydenta Międzynarodowej Federacji Pueri Cantores w Meksyku, 2013 rok

Chóry Pueri Cantores w Indiach podczas liturgii na zakończenie Festiwalu, Mumbai 2013

38 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Waszyngton 2013 rok

Chór chłopięcy z Petropolis w Brazylii, 2015 rok

Chór chłopięco-męski z Kalisza w Polsce, 2015 rok

Inauguracja 40 Międzynarodowego Kongresu Pueri Cantores,
Rzym 2015/2016 rok

40 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores, Rzym 2015/2016 rok

40 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores z papieżem Franciszkiem
w Rzymie 2015/2016

40 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores z papieżem Franciszkiem
w Rzymie 2015/2016

Festiwal Chórów Pueri Cantores w Mumbai, 2016 rok, dyryguje C. Cordo

41 Międzynarodowy Kongres Pueri Cantores w Rio de Janeiro, 2017

Może również Aniołowie cieszą się Waszymi głosami. Chcielibyśmy, aby Wasze pieśni dawały zawsze do zrozumienia, jak pięknie jest modlić się tak, jak Wy to czynicie, śpiewając wraz z Kościołem i dla Kościoła. Wy jesteście w Kościele tym, czym Alleluja w liturgii: ciągle nową radością...

Paweł VI, do Pueri Cantores, 6 kwietnia 1964 roku

Uniwersytet Papieski
Jana Pawła II
w Krakowie

